LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70 Ֆ.	140 Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 Ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200 Ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրատեղի — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 1 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1928

1er FÉVRIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 559 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒՍ ԽՕՍՔ

"ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԹՈՂ ՑՆԾԱՆ,,

Երէկ սուրհանդակը մեզի բերաւ նամակ մը, Մոնթարժիէն՝ բանւոր հայրենակիցէ մըն է որ կը պատմէ, իր լեզուով.

— «Ներեցէք իմ ինքնագլուխ գրութեանս. զգացած գայրոյթէն է որ կը գրեմ ամէն բան:

«Շատ սրտաճմիկ է, մեր երիտասարդ ժողովուրդին ալեծուփ զբաղարաւոր բազմութիւնը, մեր եռագոյնին ետեւէն, ֆան-կուժոնէն մինչեւ Ֆէռ-Լաշէզ, հետ ի հետ արագ քայլերով, որովհետեւ ռազմիկի զօրաւոգ էր: Բայց շատ ալ ցաւալի էր, կիներ ու երիտասարդներ բարձրաձայն քրքիջներովու Թուրքերէն գռեհիկ բառերով էին, եկեղեցիին մուտքէն մինչեւ Ֆէռ-Լաշէզի գերեզմանոցը: Դոնէ այդ օրը, այդ ցաւագին երիտասարդները յարգէին ազգային պատուէրը, Թուրքերէնի չգործածումը, մեծ հերոսի սուգի օրին, քանզի նա էր Թուրքահայութեան միասուր Թշնամին: Թուրքերը Թող ցնծան:» *Տիգր. Վարդանեան:*

Եւ կը ցնծան արդէն, հայրենակի՛ց:

Զկարդացի՞ք Պոլսոյ «Ճիւմհուրիյէթ»ի Փարիզի Թղթակցին հետեւը.

— «Փարիզի հազարաւոր Հայերն ու Հրեաները շատ Թուրքերէն կը խօսին, մասնաւորապէս Հայերը: Պարասրահի մէջ այ երիտասարդներ Թուրքերէն կը կատակէին իրարու հետ, սելով. «Ա՛խ, «զէյպէք» մը գարնէին եւ խաղայինք»:

Ինչպէ՞ս չցնծան . . . :

Հազար խրատ եւ հազար կոչ արժանապատուութեան՝ չեն աւեր դարմանելու այս ունակութիւնը, երիտասարդներուն Թէ արեցներուն մէջ: Թերեւս ապտակ մը կարենար զգաստացնել ատերը :

Բայց ուրկէ՞ գլուխն առած կ'երթայ այս գարշելի մոլուիւնը: Ստրկամտութի՞ւն, վարժութի՞ւն, հայերէնի պակա՞ս, Թէ նկրթութիւն :

Կոչեցէք ինչպէս որ կ'ուզէք: Թրքախօսութիւնը եւ յաճախ րքամոլութիւնը ախտի մը պէս փակեր են շատ մը լեզուներ, որոնք անդադար կը քերուրտին, Թուրքերէն արտայայտելու համար :

Եւ ախտը այնքան հրապարակային, համաճարակ հանգամանք է ստացեր, որ գաւառի մեր Թղթակիցները, իրենց շրջանի անցուդարձը պատմած ատեն, չեն մոռնար յիշել.— Դժբախտաբար Թրքախօսութիւնը կը տիրապետէ»,— կամ մեր մէջ Թուրքերէն խօսող չկայ»:

Այս վերջին իրողութեան շատ քիչ կը հանդիպինք: Անցեալ տ, փծն տ'Օգնայի մեր Թղթակիցն էր որ կը գրէր, Սէն Փիէռի ողութին համար.

— «Բոլորն ալ հայերէն կը խօսին: Ո՛վ որ Թուրքերէն օսի, պօյքոտի կ'ենթարկեն»:

Տասներհինգ տնուր գաղութ մըն այս, մօտ վաթսուն հոգի: Սէն Փիէռի մէջ միջոց գտեր են ախտը վանելու: (ժամակին եգիպտոսի մէջ եւս տուգանքի դրութիւն մը հաստատած է): Իսկ այստեղ, Փարիզը և ուրիշ բազմաթիւ կեդրոն գաութիներ կ'անճրկին, կամ կր ծիծաղին, եւ կը շարունակեն րքավարի բարբառիլ, ինչո՞ւ չըսել — բորոտիլ:

Արդարացուցիչ պատճառներ կա՞ն այսպէս շարունակելու համար:

Շա՛տ քիչ: — Իրենց կամքէն անկախ, հայերէն չգիտցողներ ունինք, տարիքը առած մարդիկ, որոնք այլեւս չեն կրնար տկուիլ:

Բայց անոնց համրանքը զանցառելի քանակութիւն մըն է: և անոնք չեն որ տուն կուտան մամուլի բուռն բողոքներուն:

Ցաճախ անոնց մէջ աւելի ամուր է ազգութեան եւ արանապատուութեան զգացումը:

Զենք ուզեր բերան անգամ առնել «պէն կաթոլիկ իմ, էրէնի ակլիլիմ»ներու խառնիճաղանճը, որ ոչ անուն ունի, ոչ ալ արժէք, եւ ինքնիրենը պիտի հատնի:

Չարիքին բուն աղբիւրը՝ հայերէն գիտցողները իրե՛նք են, այրեր, մայրեր եւ մանաւանդ երիտասարդներ:

Այս վերջիններուն գլուխէն միայն ֆէսը պակաս է, որպէսզի, Թուրքերէն ճռռոցած ատեն, ծոպն ալ սանկ մէկդի նետեն ու րերցնեն, ինչ որ մանաւոր հմայք մը, գոյն մը պիտի տար րենց, իբրեւ հարազատ Արեւելքցի...:

Տեղական պահա՞նջ է արդեօք Թրքախօսութիւնը:

Ո՛չ եւ ո՛չ: Անցեալ օր աշխատակից մը դիտել կուտար Թէ՝ ասանողական Թաղին, Սէն-Ո իշէլի պողոտաներուն վրայ, Թուրք ուսանողները կ'ամչնան իրենց լեզուէն, եւ կը խօսին րանսերէն :

Իսկ դուք հետեւեցէք հայ երիտասարդներուն, ուսանող կամ նոյն պողոտաներուն վրայ, եւ հանդուրժեցէք, եթէ կրնաք: Մտէք սրճարանները, հանրակառքը, մեթրօն, սրահները, րուարձաններու զբօսարանները,— եւ ականջ դրէք:

Մնաց որ, պէտք չկայ նոր քննութեան: Վկայ՝ «Ճիւմհուրիյէթ»ի Թղթակիցը, Փարիզի համար, եւ գաւառի ո՛ր եւ է Թղթակից մը:

Եւ ամէնէն կսկծալին՝ Թրքախօսութեան ախտէն կը վարակուին նաեւ մանուկները, շնորհիւ իրենց հայրերուն եւ մայրուն չկամութեան կամ անհոգութեան: Մանուկներ որոնք ոչ էկ մեղք ունին, եւ որոնց հոգին գոնէ պայծառ պէտք է մնայ, րծ՝ Թրքական եւ Թրքավարի ո՛ր եւ է հետքէ:

Պէտք է կրկնել ու գարնել: Գարնել մուրճի պէս, մինչեւ որ ինչէն քարացածներն ալ ցնծուին:

Շ.

ԹԱՂՈՒՄԷՆ ՑԵՏՈՑ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՊԶՏԻԿ ԽԱՂԵՐ

Հիմա որ ամէն ինչ խաղաղութեամբ վերջացաւ, եւ ներկայ Թէ բացակայ, տեսան կամ կարդացին Անդրանիկի յիշատակին ընծայուած հոյակապ ցոյցը, կ'արժէ արձանագրել քանի մը մանր խաղեր, սարքուած՝ չափազանց մանրացած մարդոց կողմէ:

Ինչպէս գրած էինք, մենք յուղարկաւորութեան կարգադրութիւնները իմացանք Վռամշապուհ եպիսկոպոսէն, եւ յայտարիրը հրատարակեցինք Հինգշաբթի օր, 26 Յունուար, այնպէս ինչպէս ղրկուած էր մեզի: Յետոյ տեղեկացանք որ Փարիզի Հոգաբարձութիւնն է կարգադիրը:

Փարիզի հոգեւոր հովիւը մեր աջակցութեան դիմած ըլլալով քանի մը խնդիրներու համար, սիրով կատարեցինք մեր պարտականութիւնը եւ մեր կարդին, Ուրբաթ օր, իր ուշադրութեան յանձնեցինք Թէ 1. Անհրաժեշտ է հայկական դրօշով ծածկել հերոսին դագաղը. 2. Նկատի ունենալ որ կարգ մը միութիւններ հայկական եռագոյնով պիտի մասնակցին Թափօրին:

Վռամշապուհ եպսկ. քիչ մը վարանելէ յետոյ, համամտութիւն կը յայտնէ եւ կը խոստանայ անհրաժեշտը կարգադրել:

Շաբաթ առտու, երբ մեր խմբագիրը Վալանս կը գտնուէր, կը կը հասնի եպիսկոպոսին նամակը, (Յունուար 28), ուր կը կարդանք հետեւեալ տողերը.

«Երէկ, ձեր ներկայացուցիչը երբ Ձեր ներկայութեան նամակին ինձ բերաւ, եկեղեցւոյ ընդհանուր քարտուղարն էր քովս եկողը՝ որ իր մեկնելէն ետք ասաց ինձ, Թէ՝ «Նախարարութենէն լուր տրուած է, Թէ՝ Ֆրանս. դրօշակը միայն պէտք է բացուի», որոյ համար գրեցի... Թէ.- Յանձիք ազդ առնել որ մերայինը առանձին բան մը չըննեն» եւլն.:

Այս նամակին վրայ, անմիջապէս հեռաձայնով կը հարցուի Քիպարեան եպիսկոպոսին Թէ ո՞րն է այն պաշտօնատունը, որ արգիլած է եռագոյնը: Կը պատասխանէ Թէ ինք բան չի գիտեր եւ Թէ Հոգաբարձութեան պէտք է դիմել: Իրեն դիտել կը տրուի Թէ Հոգաբարձութեան հետ այս մասին որ եւ է պաշտօնական կապ ունեցած չըլլալով, եպիսկոպոսը ինք պէտք է ստուգէ ամէն բան եւ ստանձնէ բոլոր պատասխանատուութիւնը:

Քիպարեան եպսկ. կը խոստանայ խնդալ և արդիւնքը հաղորդել մինչեւ կէսօր: Ո՛չ մէկ պատասխան: Փանիցս հեռաձայնելէ վերջ, հազիւ ժամը 4ին կարելի կ'ըլլայ գտնել եպիսկոպոսը, որ կ'ըսէ Թէ առաւօտէն ի վեր բան չէ ըրած, ու կը յորդորէ դիմել Հոգաբարձութեան անդամ Պ. Գալըպճեանին: Իրիկուան դէմ երբ այս վերջինին դիտել կը տրուի Թէ ոե եւ է պաշտօնատուն արգիլած չէ եւ չի կրնար արգիլել եռագոյնի գործածութիւնը, Պ. Գալըպճեան կը տիրալուի խոստովանիլ Թէ պաշտօնական ոե եւ է արգելք չկայ, այլ Հոգաբարձութիւնը ինք արգիլած է եռագոյնը...

Կիրակի առաւօտ Հոգաբարձութեան հրաւէրով Դաշնակցութեան կողմէ երկու ներկայացուցիչներ կ'երթան եկեղեցի, խորհրդակցական ժողովի, ուր կ'ընդունուի դագաղը եռագոյնով ծածկելու եւ Թափօրը դրօշակով առաջնորդելու որոշումը: Հակառակ ասոր, յուղարկաւորութեան ժամուն, կարգադրիչները կ'արգիլեն եկեղեցիին մէջ դագաղին վրայ ծածկել դրօշակը, եւ վերջին պահուն միայն, բանկալին մէջ, կարելի կ'ըլլայ եռագոյնը փաթթել դագաղին վրայ:

ՏՈՄՍԵՐ

ՊԱՆԴՈՒԽՑ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ...

փոթորիկ էր, ուրակա՞ն՝ սրբեց ու քշեց տարաւ, մե՛ր բոլոր հարստութիւնները, մեր գանձերը...

Հրդեհ էր, կրա՛կ: Անծայրը մխրճադաշտերու վրայ կը հսկենք հիմա, սպասելով հայրենի բոցին որ կրկին արծարծի՛ մեր գիւղերուն մէջ, մեր տուները շէնցնա՞ն, մեր արտերուն մէջ կրկին խոփերուն պողպատը փայլի՛, ակօսները պատռի՛ն ու երգե՛նք կրկին մեր տոհմիկ երգը...

Որովհետեւ, գացի՛ն, կորսուեցա՛ն անհետ՝ բոլոր անոնք որ մեր հայրենի երգին գաղտնիքը գիտէին, որ մեր հոգին, Հայու ամուր, ադուոր, հպարտ, արուագեղ հոգին կը կրէին իրենց արեան մէջ, որոնց երակներուն մէջ մեր շքեղ ու կարմիր հոդին բերքի աւիշը կար...

Բանաստեղծնե՛ր, դիւցազներգակնե՛ր, տոհմիկ ու հարազատ գրողնե՛ր, հայրենի պարզ երգիչնե՛ր, Հայե՛ր՝ որ Թուխ ու ամուր դէմքեր ունէին, որոնց ձակատներուն վրայ «Հայոց արեւ»ին դրոշմը կար...

Արագընթա՛ց կ'անցնի ժամանակը, հետ ի հետ, ձգելով մեզ իր ետին: Դիրքեր կան՝ զորս պէտք է գրաւել: Ինկող հասկերուն տեղ՝ նորեր պէտք է ծլին: կը շտապէ մեր կեանքը, ամէն օր զանգը կուտան՝ պէտք է պատրաստուիլ:

Ատոր համար է որ հաւատքով, բարեացակամութեամբ, սիրով, խանդավառութեամբ պէտք է նայիլ սա պանդուխտ, սա տարաիայած, հայրենի հոդէն ու երդիքէն հեռու ինկած տղոց վրայ որ սրտառուչ յամառութեամբ մը «գրականութիւն» կ'ընծեն, որ ադուոր յանդգնութեամբ մը, այս օտար, այս տարագիր, այս ապերախտ ափերուն վրայ, կ'ըսեմ, կը շարունակեն ինչ եղնել մեր հինաւուրց, պայծառ, քաղցրահունչ լեզուն...

Ա՛խ, գիտե՛մ, դժուար, դառն, գրեթէ անպտուղ է իրենց աշխատանքը: Իրենք՝ դեռ երիտասարդ են, քայլերը դեռ դողդոջ, հայրենիքը՝ հեռու, ժողովուրդը՝ ցիրուցան ու զանազան մշակոյթներու յորձանուտ ալիքներուն մէջ: Պէտք է բարձր կանչել, ձայները անուշ, առոդջ, ուժեղ պէտք է ըլլան: Քանի-բորդ դարու այս աղմուկին մէջ՝ մեր ուշադրութիւնները ցրուած են: Քիչ մը խուլ ենք:

Այսուհանդերձ, տեսէք, խումբ խումբ, այդ տղաքը կուգան յառաջ: Քաջալերեցէ՛ք, գիրենք, գօտեպնդեցէ՛ք, սիրեցէք գիրենք: կուգան, յառաջ, մէկ մէկ գիրք բռնած: Ա՛հ, ի հարկէ, քիչ մը դառնացած են (չէ՞ որ աշխատած են): ի հարկէ քիչ մը բառկացած են (չէ՞ որ կ'աշխատինք չնշմարել գիրենք): ի հարկէ քիչ մը յաւակնոտ են (չէ՞ որ երիտասարդ են): Բայց ոչինչ, քիչ քիչ ձամբայ կ'ընեն...:

Ու կարդացէ՛ք, կարդացուցէք իրենց գիրքերը:

ՎԱՉԻՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

Զանց կ'առնենք ուրիշ ժանրամասնութիւնները:

Այսքանը գրեցինք պատմութեան համար:

* * * *Աւելցնենք որ եկեղեցիին կնիքով դրօշակ չբերելու մասին սահպողական նամակ մըն ալ ղրկուած է Հայ Կամաւորներու Միութեան, որ պատրաստուած էր, ըստ սովորութեան, հայկ. եռագոյնով մասնակցիլ յուղարկաւորութեան, ու նոյնիսկ դրօշակիրն ալ եկեղեցի եկած էր:*

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Գերմանիոյ Հռենոսի պարտութիւնը կ'ուզեն

Գերմանիոյ արտաքին նախարար Շթրէզէմանի Թաղման մէջ արտաքին նախարարութեան ելմտացոյցի վիճաբանութեան առիթ խօսեցաւ քաղաքական կարեւոր ճառ մը, որուն կը սպասուէր առենէ մը ի վեր: Պատմականը ըրաւ ապահովութեան խնդրին մասին ժընեւի մէջ կատարուած աշխատանքներուն եւ յիշեց Թէ Գերմանիա վերջերս յուշագիր մը ղրկեց այս մասին Փրակա գումարուած Ապահովութեան Կոմիտէին: Այս յուշագիրը ցոյց կուտայ Թէ, ըսաւ, Գերմանիա որքա՛ն կարեւորութիւն կուտայ այս խնդրին: Յետոյ ակնարկեց Ֆրանքօ ամերիկեան վերջին բանակցութեանց՝ ի մասին յաւիտենական խաղաղութեան: Յիշեց Ֆրանքօ-գերման առեւտրական դաշնագրին կնքումը եւ ըսաւ Թէ տնտեսականին հետ միասին քաղաքական համաձայնութիւն եւս պէտք է կնքել Ֆրանսայի հետ: Այս համաձայնութեան համար մէջտեղը կայ մեծ արգելք մը, Հռենոսեան հողամասերու գրաւումը.

— Նոր տարիի իր ճառին մէջ նախագահ Հինտէնպուրկ գերման ժողովուրդին ընդհանուր զգացումը արտայայտեց՝ պարպում պահանջելով: Ֆրանս. հանրային կարծիքը խիստ ցաւալիօրէն կը սխալի, եթէ կիսապաշտօն Ֆրանս. Թերթի մը ըսածին պէս լուրջ չի նկատեր հանրապետութեան նախագահին կոչը: Ֆրանսայի մէջ պէտք է գիտնան Թէ Ֆրանքօ-գերման յարաբերութեանց զարգացումին համար կան հոգեբանական պայմաններ, գոր բացարձակապէս պէտք է նկատի առնել: Լոքառնոյի քաղաքականութեան եւ գրաւումի շարունակութեան մի եւ հակասութիւնը յստակօրէն կը տեսնուի: Հիշտ է Թէ Հռենոսիոյ պարպումը չէ յիշուած Լոքառնոյի դաշինքներուն մէջ: Լոքառնոն, ինչպէս կ'ըսուէր այն ատեն, պէտք է ըլլար ոչ Թէ վախճանը, այլ սկիզբը պետութեանց միջեւ նոր քաղաքականութեան մը:

Ֆրանսայի մէջ շատ կը խօսին ապահովութեան մասին եւ կը փնտռեն բանաձեւեր՝ մասնաւորապէս Ֆրանսան պաշտպանելու համար պատերազմէն: Դեռ չտեսայ բանաձեւեր, որ Լոքառնոյի դաշնագրէն աւելի ուժեղ երաշխաւոր էին ազգերու միջեւ ապահովութիւնը: Ա՛յն որ աւելին կը պահանջէ, կը կասկածի տրուած խօսքերուն եւ կնքուած դաշնագիրներուն վրայ: Եթէ չէինք հաւատար որ այսօր կնքուած դաշնագիրները չպիտի գործադրուին, պատճառ մը չկար զանոնք կնքելու: Աւելին ըլլալով, կայ անգլիական երաշխաւորութիւնը: Ժընեւի մէջ Անգլիոյ ներկայացուցիչը ձառ խօսելով ըսաւ Թէ Անգլիա իր ամբողջ ուժով պիտի միջամտէ անոր դէմ, որ կը խզէ Լոքառնոյի դաշինքը:

Թուղթեր կորսուած «Գլամր Միասի»ին

«Միլլիյէթ» կը գրէ.—

Կ'իմանանք Թէ վերջերս քանի մը Թղթածրարներ կորսուած են ոստիկանական տնօրէնութեան Ա. ճիւղէն (քաղաքական): Թղթածրարներուն պարունակութիւնը յայտնի չէ:

Առաջին անգամ կորսուած Թղթածարը ինկած է ընդհ. ապահովութեան տնօրէնութեան ձեռքը: Ասոր վրայ Պոլսոյ ոստիկանական տնօրէնութեան ուշադրութիւնը հրաւիրուած է գործին վրայ:

կատարուած քննութեամբ երեւան հանուած է այն անձը, որ գլխաւոր դերը կատարած է Թղթածրարներու անյայտացումին մէջ: Բայց այդ միջոցին քանի մը Թղթածրարներ ալ անյայտացած են: կը կարծուի Թէ նորէն էնկիւրի ղրկուած են:

Ոստիկանութիւնը քանի մը օրէ ի վեր հսկողութեան տակ առած է յանցաւոր անձը:

Թուրքերը ակզ. նաւ մը վար կը դնեն

Անգլիական «Տայմս» շոգենաւը, որ Մարսիլիայէն Սեւ ծով գացած էր, Զոնկուլտաքի առջեւ վար դրուած է Թուրք իշխանութեանց կողմէ, այն առարկութեամբ Թէ մաքսանենգուած ապրանք կը փոխադրէ:

Թուրքերը 6500 Թրքական ոսկի պահանջած են՝ շոգենաւը ազատ ձգելու համար. ոստիկանութիւնը վար առած է նաւին անգլիական դրօշակը եւ նաւազները հսկողութեան տակ առած է: Պոլսոյ անգլիական դեսպանատան դիմումներուն վրայ շոգենաւը ազատ Թողուած է եւ այժմ Պիրէոն կը գտնուի:

Մակեդոնական խնդիրը

Սոֆիայէն կը հեռագրեն.— Վերջերս անգլիական դեսպանատունը պուլկարական կառավարութեան ներկայացուց ցանկը այն Մակեդոնացի յեղափոխականներուն, որոնք, Եուկոսլաւիոյ մատնանշումով, առաջադրած են Պուլկարիայէն սերպիական Մակեդոնիա անցնիլ, խռովութիւններ յարուցանելու համար: Պուլկարական կառավարութիւնը, որ արդէն փէթրիչի շրջանէն դէպի երկրին ներսերը տարագրած է կարգ մը կասկածելիներ, աչքէ անցուց ցանկը ու դիտել տալով հանդերձ Թէ Եուկոսլաւիոյ երկիւղները ամբողջովին արդարացի չեն, մատնանշուած անձերը քշեց երկրին ներսերը, ոստիկանական հսկողութեան տակ մնալու պայմանով:

Մահ մարաջախտ Հայկի

Լոնտոնէն կը հեռագրեն Թէ մարաջախտ Սըր Տուկլաս Հայկ մեռած է սրտի հիւանդութենէ:

Մարաջախտ Հայկ Մեծ Պատերազմի սկիզբը Ֆրանսայի մէջ հրամանատարն էր անգլիական զօրաբաժնի մը, որ մարաջախտ Ֆրէնչի հրամանին տակ մասնակցեցաւ Մառնի ճակատամարտին եւ ետքէն կատաղի կռիւներ մղեց Իփրի շրջանին մէջ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

Հ. Բ. Ը. Մ.
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ
և Ի
ՀՕՐԴ ՇՐՋԱՆԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ-ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌԸ

Իր ընդհանուր եւ հիմնական գիծերուն մէջ՝ ծանօթացանք Բարեգործականի կանոնագրի տրամադրութիւններուն։ Չհրաժարելով մեր դիտողութիւններէն, որոնք խոշոր չափով սկզբունքի խնդիրներ են — դիմենք այժմ այդ կանոնագիրը արդիացնող ամէնէն հեղինակաւոր պաշտպանին՝ իր իսկ Բարեգործականի Տեղեկագիր-Հաշուեկշիռին։

«Միութեանս 1925 տարեշրջանի գործունէութեան ամէնէն յատկանշական գիծը՝ Հայաստանի վերաշինութեան եւ ներգաղթի գործին ընձեռած օժանդակութիւնն է։» Այս բառերով կը սկսի Գործադիր ժողովի 1925ի տեղեկագիրը։

Ամէն հայ անհատի ուրախութիւն կրնայ պատճառել Բարեգործականի այս պաշտօնական յայտարարութիւնը, եթէ սակայն հարեւանցի նայի։ Տեղեկագրին մէջ յիշուած այն կլոր թիւերը, որոնք ծախսուած են այդ նպատակին, իրենց կոտրտակներուն մէջ դժբախտաբար տարբեր տարբեր իրողութեան առջեւ կը կեցնեն մեզ։ Ընդամէնը երկու շինարարական ձեռնարկի համար Բարեգործականը տրամադրած է կլոր թիւով 4835 եգիպտ. ոսկի։ Այս գումարին «Հայաստանի առաքելութեան ծախսաբաժին» (թարգմանել Հայաստան ղրկուած «միտղոսաւոր»-ներու ծախս, Ս. Թ.) դրուած է 348 եգ. ոսկի, ընդհանուր գումարի հարիւրին 7.25ը։ Երբ սկիզբէն իսկ բուն շինարարական ձեռնարկութեան տրամադրուած գումարը հարիւրին 7ով կը հալի մինչեւ Հայաստան հասնիլը, դիւրին է հետեւցնել թէ քանի՛ տոկոսը պիտի ծախսուի բուն նպատակին։

Ներգաղթի համար միանուագ վճարուած է 4875 եգիպ. ոսկի, շուրջ 1000 ոսկի ալ երեւանի աղէտեալներուն (1925ի հեղեղին առթիւ), եւ ահա՛ Հայաստանի բաժինը կ՛ամբողջանայ։ Որով 1925ին Բարեգործականի օժանդակութիւնը Հայաստանի շինարարական եւ ներգաղթի գործին՝ եղած է 10,700 եգ. ո., որմէ բուն վերաշինական ձեռնարկներուն յատկացուած է միայն 4487 ե. ո.։ Այսքանով դեռ շուտ է ըսել թէ Բարեգործականը օժանդակած է Հայաստանի վերաշինութեան, ժանաւանդ որ այսքանն ալ փոքր փշուրներ են իր ըստ ամենայնի ճոխ սեղանէն։

Իր տեղեկագրին մէջ առանձին յիշատակութեան արժանի է նկատած նաեւ զաղթական-նական վարժարաններուն ցոյց տուած օժանդակութիւնը։ Շատ լաւ կ՛ըլլար, եթէ այս մասին լուռ մնային Բարեգործականի վարիչները, իրենց մեղքը ծածկելու համար։ Եթէ կան խոշոր յանցանքներ Բարեգործականի 1925ի գործունէութեան շրջանէն, ամէնէն մեծը եւ աններելին՝ անոնց ակներեւ անտարբերութիւնն է, «զաղթական դպրոցներու», այսինքն նոր սերունդին հանդէպ։

Ի՞նչ է եղած անոնց օժանդակութիւնը, — 18 զաղթականական վարժարաններուն դպրոցական մէկ տարեշրջանին տրուած է ընդամէնը 595 ե. ո., Բարեգործականի տարեկան ընդհանուր ծախքերու հարիւրին 2ը միայն։ Մտաբերեցէք անգամ մը հիմնական կանոնագրի առաջին կէտը, եւ ինքնին տուէք ձեր վճիռը։ Աւելորդ է երկարել, երբ թիւերը այնքան պերճախօս են։

Բարեգործականը այս մէկ կէտով միայն կը մնայ դատապարտելի, իր իսկ նպատակներու դէմ ցոյց տուած բարոյական զեղծումով՝ դատապարտուած։

Որքախնամ գործ, որ Բարեգործականի գործունէութեան գլխաւոր առանցքը կը կազմէ, զուրկ չէ շահեկան տեղեկութիւններէ։

Վիճակագրական թիւերէն՝ կարեւոր է յիշել, որ մինչ 1922 տարեշրջանի սկիզբը երկսեռ որբերու թիւն է եղած 1633, ընդամէնը հինգ տարուան մէջ այդ թիւը իջած է 698ի, որով 977 որբ - որբուհիներ ինքնապահ դարձած հեռացած են որբանոցներէն։ «Հաճոյք մըն է մեզ հաստատել — կ՛ըսէ տեղեկագիրը — թէ ցարդ Միութեան Որբանոցներէն շրջանաւարտ եղած արհեստաւոր որբերէն եւ ոչ մին դիմած է մեր օժանդակութեան։ Ամէնքն ալ իրենց սորված արհեստին միջոցաւ ինքնաբաւ եղած են։» Մենք ալ եթէ հաճոյքով արձանագրեցինք այս վկայութիւնը, չենք կրնար նոյնքան տհաճութեամբ չարձանագրել այդ ինքնաբաւ եղած, բայց յետոյ Ծրանսա եւ այլուր քշուած որբերու հանդէպ նոյն Բարեգործականի ցոյց տուած յանցաւոր անտարբերութեան փաստը, թէ երէկ եւ թէ այսօր։

Զեղչելով ինքնաբաւ դարձածները, 1925 տարեշրջանին որբանոցներու մէջ մնացած են 698 որբեր (395 մանչ եւ 303 աղջիկ)։ Այս որբերը տեղաւորուած են երեք որբանոցներու մէջ, Արարատեան եւ Վասպուրական՝ Երուսաղէմի, Քէչէկեան-Սիսուան՝ Պէյրութի մէջ։ Թէ ի՞նչպէս կառավարուած են այս որբանոցները, եւ կրթական ի՞նչ ծրագրով, դժբախտաբար մանրամասնութիւններ չկան։ Այսքանը պարզ է միայն, որ այդ որբերը ունեցած են իրենց զպրոցական եւ արհեստագիտական աշխատանքները։ Այս հաստատութիւններու, ինչպէս նաեւ Հալէպի որբանոցին վրայ, որ փակուած է նոյն թուականին, ծախսուած է 15,580 եգ. ոսկի, Բարեգործականի տարեկան ընդհանուր ծախքի 37,55 առ հարիւրը։

Այս առթիւ, Որբանոցներու ընդհանուր ծախքերէն յիշենք քանի մը թիւեր, եզրակացութիւնը ձգելով ընթերցողին. — Պաշտօնէութեան 3873 եգ. ոսկի, անուղղ՝ 6535, դրենական պիտուք և դասագիրք՝ 214։

Առնցմէ զատ, կան զանազան ձեռնարկներ ալ, որոնց վրայ ծանրանալ շատ հետուները պիտի տանէր։ Յիշենք միայն, որ այս ձեռնարկները մեծ մասով ժամանակաւոր հանգամանք ունին, եւ գուցէ շատերը հաշուեկշիռով չէ արդարացուցած իր հիմնական կանոնագրի տրամադրութիւնները։

Ամփոփուելով ներկայացուած հաշուեկշիռին վրայ, մէկէ աւելի ուշադրաւ պարագաներ կը գըտնենք։ Գովելի է ամէնէն առաջ պիւտճէի գոյութիւնը այս կազմակերպութեան մէջ, իբրեւ ուղեցոյց տարեկան գործառնութեանց։ Նոյնը դժուար է ըսել սակայն այն աւելորդ ճիգին համար, որ թափուած է ո՛չ միայն պիւտճէն հաւասարակշռելու, այլ եւ սահմանուած ծախքերէն զգալի %ը մը խնայելու համար, մանաւանդ, որ այս խնայողութեան ճիգը չէ տարածուած բոլոր ծախքերու վրայ։ Տարեկան յատկացումներու եւ վճարուած ծախքերու մանրամասնութիւնները ամբողջապէս այս իրողութիւնը կը հաստատեն։ Այսպէս օրինակ գաղթականներուվարժարաններուն յատկացուած է 750 ե. ո., վճարուած 595 ե. ո.), աղէտեալներուն եւ գաղթականներուն յատկացուած 1800 եգիպտ. ոսկի, վճարուած 1091 եգիպ. ոսկի, ատիպողական նպաստներուն յատկացուած 1684 եգիպտ.ոսկի, վճարուած 1170 եգիպտ. ոսկի, ժամանակաւոր նպատակներով նուէրներու հաշուէն յատկացուած 23,161 եգիպտ. ոսկի, վճարուած 9211 եգիպտ. ոսկի։ Խնայողութեան այս փաստերը պէտք է բացատրել երկու ձեւով, ա) որ յատկացուածները շատ աւելի են եղած իրական պահանջէն եւ բ) քունի խնայողութիւն է կատարուած։

Փոքր վերիչումով մը երբ պատկերացնելու ըլլանք 1925ի կարիքները, ո՛չ ոք կրնայ մեր երկրորդ եզրակացութենէն զատ տարբեր եզրակացութենէն մը ունենալ։ Բազմաթիւ փաստեր կան արձանագրուած մեր մամուլին մէջ՝ ոչ ի նպաստ մեր այս պնդումներուն։

Խնայողութեան նոյն համեմատութիւնը դժբախտաբար չենք տեսներ Բարեգործականի կեդրոնական գրասենեակներու եւ պաշտօնեաներու մասին։ Այս նպատակին համար յատկացուած է 7055 եգիպտ. ոսկի, վճարուած 5996 եգիպտ. ոսկի, հոս 1059 եգիպտ. ոսկիի խնայողութիւն մը կը տեսնուի, սակայն այս թիւը խնդրական է, որովհետեւ տեղեկագրէն կը պարզուի որ Ամերիկայի կեդր. վարչութեան 3 ամսուան ծախքերը չեն արձանագրուած, հաշիւները ներկայացուած չըլլալով։ Անկէ զատ, պէտք չէ մոռնալ որ իւրաքանչիւր առանձին ձեռնարկի համար եղած են այս կարգի առանձին ծախքեր։ Եւ յետոյ մենք հոս կը տեսնենք, որ Բարեգործականը պէտք եղած պարագային վճարած է աւելին քան յատկացուած գումարը։

Այսպէս օրինակ, Փարիզի կեդրոնական Վարչութեան յատկացուած է 225 ոսկի, վճարուած 520 ոսկի, տեղական մանուածիւղերուն յատկացուած է 800 ոսկի, վճարուած 874 ոսկի եւլլն.։

Եթէ կարիքն ու անհրաժեշտութիւնն է եղած այս փոփոխութիւններու պատճառը, միթէ նոյն կարիքն ու անհրաժեշտութիւնները չկային նա մինւ ձեռնարկներու մէջ, ուր եթէ ոչ աւելին, գոնէ յատկացուածը ամբողջութեամբ ծախսելու։

Իր տարեկան ծախքերէն չնչին մաս մըն ալ չէ մոռցած բաժնելու «Կարօտ Հայ Մտաւորականներու», ընդամէնը 110 եգիպտական ոսկի։ Չէ՞ր կարելի ըսել թէ քանի հոգի են եղած այդ «մտաւորականները», եւ ո՛րչափով են նպաստաւորուած։ Մեծ գումար մը չէ անշուշտ եղածը «Հայ կարօտ մտաւորականներու» համար, 1925ի շրջանին, բայց այս չնչին պատառը ամբողջապէս դժբախտաբար շիտակ ճամբով բուն նպատակին չէ հասած։

Այս բոլորէն ետք, իբրեւ եզրակացութիւն մեզի կ՛իյնայ ըսել, որ Բարեգործականը իր 1925 տարեշրջանի տեղեկագիր-հաշուեկշիռովը չէ արդարացուցած իր հիմնական կանոնագրի տրամադրութիւնները։

Ան հակառակ իր ունեցած հնարաւորութիւններուն, իր օժանդակութիւններուն մէջ եղած է ժլատ, եւ նոյնիսկ հակառակ է շարժած իր նուիրատուներու կամքին։

Առանձին նպատակներու համար հանգանակուած գումարները ժամանակին չեն գործածուած իրենց նպատակներուն, հակառակ աղաղակող պահանջներուն։

Կրթական գործին հանդէպ եղած է թոյլ եւ անտարբեր։

Հայաստանի վերաշինական աշխատանքներուն եւս չէ տրուած օժանդակութեան այն չափը, ինչ որ անհրաժեշտ էր եւ հնարաւոր, հակառակ խլացնող աղմուկներուն։

Սոսկ դիտողութիւններ են՝ հանուածՔարեգործականի1925ի գործունէութենէն։ Ներելի չէ անշուշտ երկու տարի ետք ներկայացնել հրապարակային հաշուետուութիւն, երբ անհրաժեշտ է տարուէ տարի ընել այդ։ Եւ այս՝ որքան Միութեան, նոյնքան եւ հանրութեան շահերուն համար։

Կրնա՞նք յուսալ, որ նոր տեղեկագրերը պիտի արդարացնեն Բարեգործականիբոլ կանոնագրին հանդէպ։

Ս. ԹԱՓՈՒԻ

Կարդացէք եւ Տարածեցէք
«ՅԱՌԱՋ»Ը

ՆՈՐ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

(Հայրենիք Ամսագրի Շնգամեակին առթիւ)

Բ.

«ՓՈՇԵԹԱԹԱԽ» ՏԱՂԱՆԴՆԵՐ

«Այժմ արտասահման հասակ առնող հայ տաղանդ մը ինչպէս պիտի դառնայ զուտ ազգային, երբ հող չունի, երբ աւանդութեան յենլով սկզբնական փորձերու միջոցաւ ինքնուրոյն գետին չի պատրաստուիր»։

Մտահոգութիւն մը յօդուածագրի կողմէն, որ ըստ երեւոյթին իրաւացի է, բայց ըստ էութեան ճիշտ չէ։ Նոր հասակ առնողները իրենց միջավայրէն պոկուած պատանիներ, կ՛ընդունինք ըսել՝ մանուկներն են։ Սյս մանուկներն ու պատանիները (ալ չեմ խօսիր արդէն կազմաւորուած դէմքերու մասին) հասունցած մարդու մը նկարագիրն ունին, կազմաւորուած են իրենց հոգիով, եւ բազմազան թելերով կապուած են երէկին։ Ընդց ապրած փոթորկալի կեանքը խոր ակօսներ գծած է իրենց ներսը, ինչ որ իրենց համար աւանդական յենարաններ կրնան գառնալ։ Հապա՞ հայկական զանգուածը իր ինքնայատուկ գոյնով ու հոգեբանութեամբ, որ ինքնին շրջապատ մըն է ինք անցեալին տանելու։

Առանց այդ աւանդական յենարանին, գուք ըսէք ոգիին, մեր նոր միջավայրերու տիպարները պիտի տանք ու այդ նոր միջավայրի հոգեբանութիւնը պիտի ջանանք արտայայտել, ինչ որ խոր չպիտի ըլլայ այնքան, որքան անոնց, որ այդ միջավայրի հարազատ ներկայացուցիչներն են։ Խուսափելով այդ երեւոյթէն, դարձեալ պէտք է ապաստանինք մեր սեփական կեանքին. եւ այդ ամօթ չպիտի նկատենք։ Հայ գիւղացի աղջիկը, կուժն ուսին, նոյնքան եւ թերեւս աւելի բարդ սէր մը կրնայ ունենալ, որքան ֆրանսացի պճնուած աղջիկ մը։ Խնդիրը գունաւորելու, կաղապարելու, հոգիի խորքերը թափանցելու մէջ կը կայանայ։ Ներութեան անունով, ոստումներ ընել եւ հասած ծաղիկէն հոտուըտալ, գիւրին միջոցա, ժամն գրականութիւն մը ստեղծելու թելք ճանապարհն է։ Համաձայնինք։

Բայց մեր առջեւ դարձեալ կը գոռայ երիտասարդին խստապահանջութիւնը, կարելի է ըսել անիրաւ կերպով.— «Այս կազութեան մէջ, ինչպէս պիտի մշակուի դարբինեանի պահանջած ազգային գրականութիւնը։ Արդիւնքը մէջտեղն է. արտասահման ապաստանած փոշեթաթախ տաղանդներ՝ Զօրեան, Վալտեան, Ռէն, Օհան կարօ երեւակայութեան ուժ տալով, բոնի Ազբիւր Սերոբներու, Գէորգ Զաւուշներու արուեստագէտ հերոսի մէկ մէկ ծակոտած պատմուճան հագցնելով, վիպակի ճամբու մէջ կը քաշքշեն»։ Ո՞ւ աւելի յետոյ, նոր մարքսաստանութիւն մը.— «... Ու հեռուէ հեռու լսուած ռուսական յեղափոխութիւնը պիտի նկարագրեն»։

Ցիշուած անուններէն շատերը յօդուածագրի վերի գատողութիւններուն տակ չեն իյնար։ Անոնք դժբախտ սերունդ մը կրնան կոչուիլ։ Անոնք իրենց լիաստատ տուրքը տակաւին չտուին հայ գրականութեան, մեր իրականութեան, դժբախտ դասաւորման հետեւանքով, բայց այդ տաղանդները «փոշեթաթախ» չեն։ Անոնք, ընդհակառակն, գունագեղ տաղանդ ունին, հակառակ իրենց անցած «փոշեթաթախ» ճանապարհներուն կը մնայ, սպասել անոնց լիակատար փայլին։ Արդեն իսկական տաղանդներ, փոշիի տակ ծածկուած են՝ յանդուգն ու անկշիռ գրիչներու կողմէ, եւ իրենց վերիչքի ճանապարհին՝ պարտասած են։ Վստահ կրնամ պնդել, որ եթէ չհիմնուէր «Հայրենիք» ամսագիրը, եւ չըլլար Ռ. Պարբինեանի ստեղծած մթնոլորտը, մենք այսօր չպիտի ունենայինք Համաստեղը, գնահատուած՝ բոլորէն։

Սխալ վերագրում մըն է կարծել թէ յիշեալները «հեռուէ հեռու լսուած ռուսական յեղափոխութեան» մասին կը գրեն։ Զօդուածագիրը այդպիսի թիւրիմացութեան մը կը մատնուի անձանօթութեան հետեւանքով։ Եթէ ան պնդէր որ անոնց գրածները գեղարուեստական արժէք չեն ներկայացներ եւ հիմնաւորէր իր ըսածը, ես պիտի լռէի, բայց ըսել որ «հեռուէն լսած»ները կը գրեն, ճիշտ չէ։ Զօրեան, Ռէն, Վալտեան 1917-18-19ին եղած են Ռուսաստան, եղած են այն շրջաններու մէջ, ուր քաղաքացիական կռիւներն են տեղի ունեցեր եւ անոնք գրի առած են իրենց ճագար անգամ տեսածները։ Հոս պէտք է աւելցնեմ, որ անոնք արդէն գրագէտի անուն ունէին ու կազմաւորուած դէմք էին, իրենց շուրջ անգած գարձածները ըմբռնելու համար։

Ազրիւր Սերոբներու եւ Գէորգ Զաւուշներուն հագցուած «ծակոտած պատմուճանները» երկար ժամանակուան գաւ է։ Ամէն անգամ երբ հայ գրականութիւնը այդ խնդրին անդրադարձած է, մատը բուն վէրքին չդրած, խուսափած է հարցին լուծում տալէ։ Կամ գոհացած են եղած տիպարներով, որոնք անհամեմատօրէն փոքրիկ կը մնային քան իրական տիպարները ու հետեւաբար ծակոտած պատմուճանը ծիծաղելի կը գարձնէին կհանքի մէջ իրապէս գոյութիւն ունեցած հերոսները։ Եւ կամ, այդ մօտաւոր անգեալը նկատեցին ու տակաւին կը նկատեն հերոսապատում մը, զրականութեան (գեղարուեստական) նիւթ չհայթայթող ապագայ մշակ մը, որուն մասին ճառեր կարելի է խօսիլ, հետաքրքիր կարելի է ընել, բայց գեղարուեստական արժէք ներկայացնող երկի ստեղծագործումը անկարելի է։

Այս մտայնութեամբ, տագանդ ունեցողները հեռու մնացած են անցած յիսնամեակի Սերոբներն ու Գէորգները իրենց հոգեկան կառուցուածքով եւ կնճռոտ կեանքով արձանացնելու, ու այդ գործը թողած են Սմբատ Բիւրատներուն, որոնք անկերպարան բազմութիւն մը գուցադրեցին իրենց գրքերու գէկերուն մէջ, դարմանի հակայական կոյտ մը աւելցնելով հայ գրականութեան բեռին վրայ։

Իմ կարծիքով, մեր հարուստ յիսնամեակը մնացած է անմշակ գետին մը։ Միայն պրոպագանդային նշանակութիւն ունեցող էջեր այդ անցեալէն քանի մը գոյներ ու գիծեր առած են։ Ներկայ եւ ապագայ գրական սերունդին կ՛իյնայ համբերատար մշակի մը պէս քրքրել մեր անցած ժամանակները եւ մեր կեանքի փոթորկալի ապրումներէն կերտել նոր գրականութեան գլուխ գործոցները։

Սերոբներն ու Գէորգ Զաւուշները կը սպասեն տակաւին հայ գրագէտին՝ իրենց իրական պատմուճանները։

Կ. ԱԱՍՈՒՆԻ

ԱՆԴՐԱՆԻԿ
և Ի
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ

Փըթի Փարիզիէն կը «7000 Հայեր ներկայ կ՛ըլլան թենց ազգային հերոս զօր. Անդրանիկի յուղարկաւորութեան խորագրին տակ (30 Յունուար

«Փարիզահայ գաղութը ամբողջութեամբ նոյն վիշտը հայրենասիրական նոյն ջերմանդութեամբ համակուած այս գժբախտ ազգի առասպելական հերոս զօրավար Անդրանիկի յուղարկաւորութեան առիթով տեղի ունեցաւ Ժան-Կուժոն կրօնական արարողութիւն մը հոգեհանգստեան պաշտօնով։ Ներկայ եղան հայ եկեղեցիին մէջ եօթ հազար հոգի մտանկցիկ։

Քանի զօրականին մարդուած էր շքեղ մահաբեմի վրայ, որուն բոլորտիքը կը նուէրներու եւ հայ կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներ, պէս նաեւ «Անդրանիկի գինուորներ», հին գինուորներ մեծ սպիներով ծածկուած։

Լոյսերով եւ ծաղիկներով փողուն խորանին առջեւ, ֆ Հայոց եկեղեցիին եպիսկոպոսական բիպարեան կը կատարէր յուղարկաւորութեան, շրջապատուած շողուն շուրջառներ հագած քահանաներով։

Եպիսկոպոսը ծիրանի շուհագած էր, զարդարուած ոսկեաստղերով։ Ալնիւ ճառով մը ծացուց Անդրանիկը եւ գողբրաւ ֆրանսական կառավարութեան։

Արարողութենէն վերջ, փօրը ճամբայ ելաւ դէպի Լաշէզ։ Առջեւէն կ՛երթար մը, զարդարուած բազմապատկերով։ Մեռելակառքին տեւէն կուգային զրօշներ Ֆրանսայի եւ Հայաստանի ետերով. կարմիր, կապոյտ եւ բնջգոյն։

Ցետոյ կուգար անհուն մուխիւն մը, որ կտրեց փ մէկ ծայրէն միւսը՝ իր ապ հերոսին յարգելի աճիւնները տեւէն։»

Յունուար (30 Յունուար).

Ծնած 1866ին Թրքաստանի մէջ, Անդրանիկ մանցած էր Թուրք բռնակալութեան դէմ ժուռած կռիւներուն. Պալքանեան պատերազմին կար բանակին մէջ հայ կաւորներու մարմնի մը հրամատալ ուժիւնն ստանձնած էր պատերազմին նշանաւոր դիսացաւ կովկասի մէջ փակռիւներով։ Ռուսական մեծ յակոյտը զօրավարի աստտուած էր իբրեն եւ զինագրէն վերջ Պատուոյ Լեգսպայ զարձաւ։

Աւելի քան 6000 Հայերոնց մէջ «Անդրանիկի գինները», հետեւեցան իրենց տին թափօրին։

փըթի յուղարկաւորութիւն

Փարիզի հայ գաղութը փառաշուք յուղարկաւորութբաւ զօրավար Անդրանիկի հայ ազգի ամէնէն մեծ եւ նէն ժողովրդական դէմքմէկը եղած է։ Ժամը 1ին Ժան-Կուժոն փողոցի հայկ. ղբաղուած տուրին մէջ յուղարկաւորութարարողութիւն կատարուեց Բազմութիւնը այնքան խիտ որ (կ՛ըսուի թէ 7000 կային) հարկ եղաւ կարգնական սպասարկութիւն տատուել եւ մատուէն նատնել միայն պատուիրաթիւններու։ Հայկական զգներու շարք մը կ՛ընկերադագաղին՝ եկեղեցիէն ելած տեն։ Առնք կը կանէին նախկին պատերազներու եւ հայ կամաւորնոր նոցմէ ներշնչողն եղած Անդրանիկ։

Գնդապետ Սորսի կը նեցաւ Հանրապետութեան խազահը այս արարողութ

ԱՖՐԻԿԱՅԻ ՎՂՏԱՀԱՐԸ

(ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԷ)

Ա.

Մեծ ճամբորդ Մունկո Փարքը ի թիւ այլ տեղեկութեանց, որոնք ան ժողվեցաւ Աֆրիկայի ներքին մասերուն մէջ, կը պատմէ նաեւ հետեւեալ դէպքը, որ իրեն պատահած է Ուսեգուհա կոչուած երկրին մէջ։

Ուսեգուհայի Կիրանգոզի թագաւորը, որ ինքզինքը կը կոչէր «Աստուածներու Եղբայր», ինքզինքին կը վերագրէր նաեւ անսահման իշխանութիւն։ Ան կը հաւատար, որ ամէն ինչ իրեն կը պատկանի, եւ ամէն մարդ, որ իր երկրին մէջ կ՚ապրի, իրեն ստրուկն է։ Ան կը հաւատար նաեւ, որ ամէն մարդ, որ իր երկրին մէջ կը մեռնի, իրեն կը պատկանի։

Ահա այս պատճառով է, որ Կիրանգոզիի թագաւորը, երբ Փարքը իր արքունիքին մէջ կը գտնուէր, ըսաւ անոր.

— Ես գիտեմ, որ դուն ինծի համար մեծ նուէրներ բերած ես, բայց ես չեմ ուզեր, որ դուն ինծի նուէրներ տաս, որովհետեւ ես ինքս ալ քեզի նուէրներ պիտի տամ։ Ես ուզեր, որ դուն ինծի ծառայես։

Փարքը պատասխանեց.

— Ես ինծի համար ծառայ մը չեմ ուզեր, որովհետեւ ես ինքս ալ ծառայ մը չեմ։ Ես ազատ մարդ մըն եմ, եւ ինծի համար ազատութիւնը ամէնէն մեծ բանն է։

Թագաւորը ըսաւ.

— Ես գիտեմ, որ դուն ազատ մարդ մըն ես, բայց

երբ 1915ին մարաջախտ Ֆրէնչ Իփրի դերկոմս անուանուելով Անգլիա դարձաւ, Ֆրանսայի անգլ. բանակին վերին հրամանատարութիւնը ստանձնեց Սըր Տուկլաս Հայկ, որ այդ պաշտօնը առանց ընդհատումի վարեց մինչեւ Զինադադար:

Անգլիական ճակատը, որ սկիզբը քանի մը քիլոմեդր լայնք ունէր եւ կը համապատասխանէր առաջին օրերու չորս զօրաբաժիններուն, հետզհետէ ընդարձակուեցաւ Իփրէն Սօմ, դէպի Փէրոն եւ Մոնտիտիէ:

Անգլիոյ մէջ պարտաւորիչ զինուորական ծառայութիւնը ընդունուելով եւ գաղթապետութիւններէն զինուորներ հասնելով, անգլիական ճակատը 200 քիլոմեդրէն աւելի եղաւ եւ ի վերջոյ վեց բանակներու բաժնուեցաւ: Երբ 1918ի սկիզբները Գերմաններու յուսահատական յարձակողականին հետեւանքով անգլիական 5րդ բանակը յախջախուեցաւ եւ Գերմանները մինչեւ Ամիէնի եւ Մոնտիտիէի առջեւ հասան, մարաջախտ Հայկ առաջինը եղաւ պահանջող որ միակ հրամանատարութիւն մը հաստատուի եւ ինք ենթարկուի մարաջախտ Ֆոշի հրամաններուն:

Հանգուցեալը ծնած էր 1861 Յունիս 19ին: Զինուորական ասպարէզը կը սկսի 1885ին, երբ մասնակցեցաւ Սուտանի կռիւներուն, 1899ին ալ՝հարաւ Ափրիկէի պատերազմներուն: 1903էն 1906 Հնդկաստանի մէջ հեծելազօրքի ընդհանուր քննիչ եղած է: Մարաջախտի աստիճան ստ.ացաւ 1917ին: Պատերազմէն վերջ կոմսի տիտղոս եւ բազմաթիւ պատուանշաններ ստացաւ:

Դաւադրութիւն մը Իրլանտայի մէջ

Իրլանտայի քաղաքական կացութիւնը սկսած է դարձեալ խռովիլ: Շաբաթ իրիկուն Տրպլընի մէկ փողոցին մէջ երկու հոգի յարձակեցան ոստիկանի մը վրայ: Այս վերջինը սպաննեց յարձակողներէն մէկը: Մոնթճոյի բանտին պահակապետն ալ քանի մը օր առաջ ատրճանակով վիրաւորուած էր, երբ բանտին շուրջ պտոյտ մը կ'ընէր, եւ երկու զինեալ մարդեր զինուորական հիւանդանոցը արգելափակուած բանտարկեալ մը փոխադրած էին: Կիրակի օր փողոցներուն մէջ կը բաժնէին «Ուրուականներու կողմէ հրատարակուած» թռուցիկներ, որոնց մէջ կ'ըսուէր թէ 1882ին «Անյաղթները» սպաննեցին լորտ Ֆրէդերիք Քավէնտիշն ու իր փոխանորդ Պըրքը: «Անյաղթներուն» նպատակն էր Իրլանտայի ազատութիւնը:

Խղճի ազատութիւնը Թուրքիոյ մէջ

Պրուսայի ամերիկեան վարժարանի աշակերտուհիներէն մէկ քանիին քրիստոնէացման դէպքը դեռ կը շարունակէ զբաղեցնել թուրք մամուլը: «Ազգամ»ի համաձայն, խնդիրը նոր չէ եւ երկու տարուան պատմութիւն ունի: Եւ յետոյ քրիստոնէութիւն ընդունողները ոչ թէ երեք այլ չորս թրքուհիներ են: Միայն թէ իրողութիւնը ամիս մը առաջ երեւան կ'ելլէ՝ ուրիշ աշակերտուհիներու ցուցմունքին վրայ: Կրթական քննիչը հարցաքննած է 15 աշակերտուհիներ: Խնդրոյ առարկայ չորս աղջիկներու յուշատետրներուն մէջ տեսնուած են կարգ մը անգլիերէն արձանագրութիւններ Յիսուսը սիրելու, բողոքականութեան բարձրութեան եւ այլ նիւթերու մասին:

Քրիստոնեայ դարձած աղջիկները 14 - 16 տարեկան են: Անոնցմէ երկուքը, Նէմիքա եւ Քեամրան, քոյրեր են, եւ հինէն ի վեր ծանօթ իրենք Ամերիկացիներու համակիր: Անոնց հայրը, Րիզա պէյ, անգլիերէնի նախկին ուսուցիչ մըն է եւ հանգստեան կոչուած: Երրորդը Պրուսայի «Արգամաշ» թերթի արտօնատէր վասըֆ Նէճատէթ պէյի աղջիկն է, Մատլէթ հանըմ: Զորրորդն ալ՝ Թալէաթ պէյի աղջիկ Սէնիհա հանըմն է:

Կրթական քննիչը հարցաքննած է բողոքական դարձած աղջիկները, եւ անոնց ստորագրել տուած հարցաքննութեան թուղթը: Աղջիկները այսպէս գրած են թուղթին վրայ.

«Մենք սիրեցինք այս կրօնը, եւ մարդու հաշիւ չենք տար»:

Գործին գլխաւոր դերակատարներն են.— Տնօրէնուհի՝ Միս Զրլֆըն, ուսուցչուհիներ՝ Միս Սէնտիրսըն եւ Միս Տէյ, ինչպէս նաեւ Միս Փարսըն, որ այժմ Իզմիր կը գտնուի:

Դպրոցին վարչութիւնը մանաւանդ խնամք տարած է այն աշակերտուհիներուն, որ հակամիտութիւն ցոյց կուտային բողոքականութեան հանդէպ:

Իրաքի շէյխերը պարսկահպատակ

Պասրայէն կը հեռագրեն «Թայմզ»ի.—

Նկատելով որ Իրաքի կառավարութիւնը մօտ ատենէն կրնայ ընդունիլ պարտաւորիչ զինուորական ծառայութիւնը, այժմէն շատ մը Միջագետքցիներ սկսած են հպատակութիւն փոխել: 15 օրէ ի վեր Պասրայի պարսիկ հիւպատոսարանը կը դիմեն բազմաթիւ Ֆէյլահներ՝ պարսկահպատակ դառնալու համար: Շաբաթ մը առաջ Հարաւային Իրաքի 15 արաբ շէյխերը Մուհամմէրա երթալով տեսնուեցան պարսիկ իշխանութեանց հետ, ըսելով թէ իրենք կը ներկայացնեն 4000 հոգի, որոնք կը փափաքին Իրաքի հպատակութիւնը ձգելով պարսկականը ընդունիլ: Խոստացան հաւատարիմ ըլլալ պարսիկ կառավարութեան եւ արտօնութիւն խնդրեցին իրենց մարդոցմով անցնիլ պարսկական հողամաս՝ Շաթ-էլ Արաբ՝ ձախ ափին վրայ: Շէյխերուն ըսուեցաւ թէ այս մասին խորհրդակցելու համար պէտք է սպասեն հարաւի հրամանատար զօրավար Աէրամի ժամանումին:

Թղթակիցը կ'աւելցնէ թէ երբ շէյխերը Պասրա վերադարձան, ձերբակալուեցան եւ այժմ բանտը կը գտնուին: Այս առթիւ ծանուցագիրներ փոխանակուեցան Իրաքի եւ պարսիկ կառավարութեան միջեւ:

Կռիւներ Արաբիոյ մէջ

Պասրայէն կը հեռագրեն թէ 300 մեհարիստներէ եւ 100 հեծեալներէ բաղկացած վէհապի ուժեր Ուրրաթ օր յարձակեցան Քովէյթի ճահարապ գիւղին վրայ, սպաննեցին շատ մը բնակիչներ, գրաւեցին ուղտեր, արջառ եւ ուրիշ առարկաներ:

Քովէյթի զինուորները՝ 30 ինքնաշարժերու եւ մեծ թիւով ուղտերու եւ ձիերու վրայ նստած, սկսան հետապնդել վէհապիները եւ յարձակեցան անոնց վրայ: Տեղի ունեցած կատաղի կռիւի ընթացքին երկուստեք մեծ կորուստներ կան: Վերջնականը յաղթանակը մնաց Քովէյթի զինուորներուն, թէեւ այդ հողամասի սուլթանական բնակիչի անդամներէն երեք հոգի վիրաւորուեցան եւ մէկը մեռաւ: Վէհապիները լքեցին իրենց բոլոր աւարներն ու գոյքերը:

«Թայմզ»ի Պաղտատի թղթակիցը կ'ըսէ թէ Նուժիսանի ըմբոստութիւնը վերջացած է: Ցեղախումբերը դարեդարձ են իրենց յարձակումներ, իսկ պարսիկ կառավարութիւնն ալ իր կողմէ զեղչած է տուրքերը:

Հայրենակիցներ,

Պատրաստուեցէ՛ք տօնել փետրուար 18ի տարեդարձը: Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

Հ. Յ. Դ.

Քարիզի շրջանային կոմիտէն կը խնդրէ մարմիններէն եւ ընկերներէն նկատի առնել իր նոր հասցէն՝ V. Chouchanian, 33 Rue des Écoles Paris (5e): Հաշիւներու վերաբերեալ խնդիրներու համար դիմել գանձապահի ընկեր Լ. Գեւոնեանի՝ 208bis Rue Lafayette (Paris 10e):

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՅԱՐԴԳՈՂԻ երեկոն, վաղը հշ. ժամը 9ին, Ֆլորիա: Ց. Գուրնագեան պիտի կարդայ ինքնագիր նորավէպ մը, *Սամուէլ*: Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

ՍԱՆԱՍԱՐեԱՆ միութեան կողմէ ինպաստ Սանասարեան ժողովրդ. համալսարանի կազմակերպուելիք երեկոյթը տեղի պիտի ունենայ 24 փետրուար ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին 2: Նկատի ունենալ այդ օրը:

ՇԱՍի Շաճնոյ Հայրենակցական միութեան վիճակահանութիւնէն շահած են հետեւեալ թիւերը.— 297՝ աճխլուելու մեքենայ, 275՝ քաշքոլ, 31՝ ինքնահոս գրիչ, 515՝ կավռօշի տարեցոյցը, 472՝ գրպանի ժամացոյց, 328 շիշ մը շամփանեայ, 473՝ բառարան, 181՝ շիշ մը քոլոնեայ, նուէրները ստանալու համար շահած թիւերով, դիմել՝ A. Eulmessessian, Canton No. 275, H. F. L. de Chasse, Isère.

Ի ԳԻՏՈՒԹԻԻՆ ԼՈՆՏՈՆԱՐՆԱԿ ԱԶԳԱՅԻՆՆԵՐՈՒ

Լոնտոնի Ս. Սարգիս եկեղեցւոյս անուան եւ հիմնադրութեան վեցերորդ տարեդարձին առթիւ. այս կիրակի, հոգեհանգստեան պաշտօն եւ պատարագ պիտի մատուցուի ի հանգիստ հոգւոց հանգուցեալ ծնողաց եկեղեցւոյս հիմնադիր բարերարին:

Ս. Պատարագ ժամը 11ին, մասնակցութեամբ նորակազմ եկմալեան եռաձայն երգչախումբին եւ ներկայութեամբ Լոնտոնաբնակ հոգեւոր պետերու:

Երեց Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ
Մերուժան Քհնյ.

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Մարսէյլ, Ա. Ա.— 50։
Մարսէյլ, Է. Մ.— 46։
Մարսէյլ, Դորձ.— 734։
Լը փուզէն, Վ. Մ.— 25։
Լը կրան Լամփս, Յ. Շ.— 35։
Վարշաւիա, Ա. Ա.— 50 ֆր.։
Սկսանք դրկել։
Վիէննա, Վ. Ս.— 50 ֆրանք։
Սկսանք դրկել։
Սուլթանապատ, Ա. Յ.— 1 անգլ.։ *Սկսանք դրկել։*
Փիւճօ, Ա. Ա.— 50 ֆր.։
Օշ, Յ. Ա.— 40։

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Քարիզի Աղքատախնամ ի նպաստ փարիզի հայ կարօտեալներուն կազմակերպած է իր տարեկան պարահանդէսը, որ տեղի կ'ունենայ փետրուար 4 Շաբաթ գիշեր ժամը 9ին, Hôtel Majestic սրահներուն մէջ, 19 Ave. Klébér: Գեղարուեստական բաժնի յաջողութեանը համար իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը խոստացած են հայ եւ օտար կարողագոյն արուեստագէտներ:

ՇԱՆՕԹ.— Նուէրները եւ տոմսերու արժէքը ղրկել՝ տիար Տիգրան Ներսէսեանի. 17 Rue Cadet, Paris (9e) եւ կամ վճարել պարահանդէսի երեկոյին:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Գ. ԳԻՒԶԱԼԵԱՆԻ
ՀԱՅ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄՏՔԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ
(ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ «ԴՐՕՇԱԿ»)

Գինն է 8 ֆր., Ամերիկա, Անգլիա եւ անգլ. գաղութները կէս տոլար:

Դիմել,— H. Kentouni, 36, Ave. Chevreul, Asnières (Seine.)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ եղբայրս Շ. Գարահիսարի Լնտերէս գիւղաքաղաքէն Մուշեղ Կիւրեան կամ Տէլի Աւագեան ինր անունը Մինաս, մօր անունը Նազիկ: Զինադադարին Պոլիս Թրքական որբանոցէ ազատուելով Լնտերէսցի Նիկողոս Քիւպէեանի միջոցաւ Պոլիս Հայկական որբանոց մը դրուած էր: Իմացնել՝ ցակոբ Մանուկեանի եւ ստանալ 30 ֆր. նուէր: Aux Escabrin par Aubin, Aveyron, France.

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել:

— *Կը փնտռուի Կարապետ Շահինեան, որ կնասրիայէն Իզմիրի որբանոցը փոխադրուած էր: Գրել՝ իր եղբօր* Meguerditch Chahinian*ի, c)o Gabriel Haillus à Leyr, (Meurthe et Moselle).*

— Օր. Սիրարփի Զօպանեան կը փնտռէ իր մօրաքրոջ որդին, Միհրան Պէյլէրեան, 30 տարեկան, կէյվէի-կէօկ կէօղ գիւղացի որ մտադիր էր փարիզ գալ Պոլսէն՝ ուր, պէպէկի կոդմերը լ'աշխատէր շոգենաւի մը մէջ, որպէս գործաւոր, 1922ին: Իմացնել Mlle. Sirarpi Tchobanianի, C)o Mr. Béylérian, Joyeuse-Ardèche.

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
L A M E N A C E
?

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ

վէպ արեւելեան կեանքէ, առնուած Թեճ պատերազմէն:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. Կոմիտէի հրատարակած Պատի Օրացոյցը

«ԴԷՊԻ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ»

Ճքեղ եւ գեղարուեստական նկարով, կ'արժէ որ ամէն հայ տունն իատ մը ունենայ այս բացառիկ հրատարակութենէն:

ԴԻՆ 5 ՖՐԱՆՔ

կանխիկ վճարումով եւ 50է աւելի ապսպրանքներուն կարեւոր զեղչ:

Դիմել՝ Պ. Տէր Պողոսեանի
38 Rue Francis de Presenssé, Marseille.

կարեւոր փարիզի մէջ հաստատուած շահաւոր գործի մը համար կ'ուզուի պատուաւոր ընկեր մը.— Դիմել՝ Indjéagopianի, 12 Bld. Poissonnière: Մէթրօ Sentier:

կ'ուզուի մետաքս ներմակ կեղեւներու վրայ *ոօքօքօ* շինող շատ լաւ գործաւորուհիներ արհեստանոցի մէջ կամ իրենց տունը աշխատելու: Ներկայանալ նմոյշներով տիկին Ֆլորաի, 24 Rue St. Lazare, Nord-Sud, Notre Dame de Lorette.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, Հեռ. Passy 72.56
Կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Ափֆատավիթ*)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ
Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ
5 Rue Cardinal Mercier
(Նախկին Rue Nouvelle)
Tél. Cent. 96.70 եւ 97.39
Կը կատարէ Ֆրանսա մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով: Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը սատանձնէ:
Դիմել ամէն օր 9-12 և 2-7

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES
"PARMAKSEZIAN"
Nord Sud: Lamarck Aut. AM. AH, AF. Tram.: 31, 34, 54
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris (18)
Կը սատանձնէ եւ կը կատարեմ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական եւ ամուսնալուծման դատեր, քարթ տ'իտանթէի մէջ արհեստի փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագրային գործողութիւններ:
Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը:

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ
ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԻՆԵՐ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine 47-41
Մէթրօ՝ Cadet կամ Նօռ-Սիւա N. D. de Lorette
ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14-19, կիր. եւ տօն օրեր 10-12

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ
Մարերկայէն նոր վերադարձած
ՄԱՆԱՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ
Տարիներէ ի վեր Նիւ-Եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած:
Կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր:
16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis
Téléph. Provence 09-32:

ՏՕՔԹ. Տ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԱՐԷԿԱՄԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
ՅԱՏՈՒԿ ՎԻՐԱԲՈՒԹԱՊԵՏ ԻԶՄԻՐԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
Մասնագէտ արեան, միզանցքային եւ ամէն տեսակ հիւանդութեանց, կը դարմանէ իր սեփական մեթոտով.
44 RUE POISSONNIÈRE, PARIS (2me)
Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 14—18 կիրակի եւ տօն օրերը մասնաւոր ժամադրութեամբ:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՆԱՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՏՂԷ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Չ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ԱՐՏԱԴՐՈՂԷՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ՍՊԱՌՈՂԻՆ
ԱԼՊԵԱՆ ԼԵՌՆԵՐՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՊԱՆԴ
ԱՆԱՐԱՏ ԱԺԱՆ ՄԱՖՈՒՐ
Ձեր շահը նկատի առնելով բաղդատեցէք հետեւեալ գիները.
2 քիլօնոց տուփը 28 ֆրանք
4 » » 52 ֆրանք
8 » » 96 ֆրանք
Յանձնելի ձեր բնակարանը: Փօստի դրամ չկայ: Մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ: Փորձեցէք անգամ մը կրկին ապսպրելու համար: Դիմել՝ ARAM SPENTCHIAN
Ave. de la Gare, Allevard, (Isère).

Գ. ՅԱԿՕԲԵԱՆ
ԻՐԱՒԱԳԷՏ
Կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտր. եւ քաղաքային դատերով կը սատանձնէ մասնաւորապէս ապահովագրական վէճեր, ինքնաշարժի եւ աշխատանքի արկածներու վերաբերեալ դատական գործեր:
Կ'ընդունի ամէն առտու 9.30—12 եւ ժամադրութեամբ:
13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15-

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)
46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25
Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,
Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.
Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)
ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆանս Օթոմոպիլ է Սքօրթիվ եւ Մթիէլ Միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց:
Կը սատանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ ինսուրանս հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ գործադրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume *եւ կատարէ նոթարիալ ակտերի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն տեսակ թարգմանութիւններ:*
Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ:
Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ:

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ,
48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դուռ)
Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մորթային քիթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ:
Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ Halles
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ ԱՄԷՆ ՕՐ 10—12 և 1.30—

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

"HARATCH"

ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ
3 ամս. 6 ամս. Տար.
ՖՐԱՆՍԱ 35 Ֆ. 70 Ֆ. 140 Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ 20 շլ. 40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ » »
ԻՏԱԼԻԱ 250 Ֆրանք
ԱՄԵՐԻԿԱ 6 տլ. 10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ 100 Ֆ. 200 Ֆ.

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ
Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction & Administration / Խմբագրութիւն / 288 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)
TÉLÉPHONE : NORD 57-82
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS
Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 2 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1928
2 FÉVRIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 560

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ա՛Հ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ...

Հեռագիրները կը հաղորդեն թէ Թրքական կառավարութեան հրամանով, փակուած է Պրուսայի ամերիկեան դպրոցը:

Պատճա՞ռ, — չորս Թրքուհիներու քրիստոնէացումը:

Մանրամասնութիւնները կը կարդաք որեւէ լուրերու բաժնին մէջ:

Ահա շառաչուն ապտակ մը այն Թրքամոլ միսիոնարներուն, որոնք չափազանց գինովցած՝ Թուրքիոյ հանրապետականութենէն եւ արդիացո՛ւմէն, ժամանակը հասած կը նկատէին «Տիրոջը խօսքը» քարոզելու Մուհամմէտի Թոռներուն:

Անոնք շուտ վարժուեցան Հայերու և Յոյներու կոտորման և տարագրման: Մինչեւ անգամ երես ունեցան դահիճները զոհերուն տեղ դնելու, եւ փա՛ռք տալու Մ. Քէմալի մարակին:

Բայց ահա մարակը կ'իջնէ նաեւ իրենց գլխուն:

Քրիստոնէացման այս միջադէպէն առաջ, անոնք արդէն ազգարարութիւն մը ստացած էին, ե. Ք. Ընկերութեան (Y. M. C.) գործունէութեան առթիւ: Եւ մարսեցին բոլոր նախատինքները: Բայց միշտ կը հաւատային Թէ շուտով պիտի հասնի Տիրոջը շնորհը, քրիստոնէութեան հունտերը ցանելու համար Մուհամմէտի այգիներուն մէջ:

Չերկեցին, ցանեցին, բայց առաջին հունձքը հազիւ ողջունած, էնկիւրի հիմն ի վեր շրջեց ամէն բան:

Աչքը լոյս՝ Միս Փաթրիքներուն, Մր. Պարթըններուն են. որոնք սրբազան պարտականութիւն կը համարեն, տարին քանի մը անգամ, ձայն բարձրացնել Թուրքիոյ դէմ եղած «անիրաւութեանց» առթիւ, ի հարկին պատմութիւնը խեղաթիւրելով:

Նոյն իսկ իրենց գիտցածներն ու տեսածները մոռնալով:

Անոնք հազար կտոր եղան, Լօզանի անպատիւ դաշնագրին վաւերացումը ապահովելու համար, այն պարզամտութեամբ Թէ Թուրքիոյ նոր սերունդը շուտով պիտի երգէ. — «Յիսուսա կէ՛, Յիսուսա կէ՛»: Կամ, «կիտէյիմ, կիտէյիմ, կիւզէլ տիյարա»:

Ափսո՛ս, իրենց բթամտութեան հետեւանքով, ահաւասիկ չորս Թրքուհիներ հետապնդման կ'ենթարկուին, և իրենց դպրոցը կը փակուի, փակելով շահու աղբիւր մը:

Զարհանդութեան տրամադիր չենք: Բայց ինչո՞ւ ծածկել որ, Պօրտի շատ մը ներկայացուցիչները, եւ բոլոր անոնք որ պաշտօն ստանձներ են անձնուիրաբար լուսալ երկուսան եւ այսօրուան Թուրքին արիւնոտ ձեռքերը, անոնք արժանի էին այսպիսի դասի մը:

Պիտի դգաստանա՞ն: Միամտութիւն պիտի բլլար հաւատալ: Անոնք, իրրեւ բարի քրիստոնեաներ, այս գործին մէջ ալ պիտի տեսնեն ամենազօր նախախնամութեան ձեռքը. ինչպէս որ, հրապարակաւ, Աստծու կամքը տեսան մէկ միլիոն քրիստոնեաներու կոտորման մէջ...

«Այս Թուրքիան միւսին չի նմանիր. հանրապետութիւն է, խղճի ազատութիւն կայ, ֆէսը եւ քօղը ջնջուած են, ոչ մէկ խորութիւն իսլամի եւ հեթանոսի»:

Ողորմելի՛ մարդիկ, որ պատերուն վրայ փակցուած նշանատախտակներէն կամ ցուցափեղկի մը շքեղութենէն կը դատեն խանութի մը բովանդակութիւնը:

Անատոլուի յետին գիւղացին տասն անգամ աւելի յստակատես է, քան սա ովկիանոսի ափերէն հասած ամենագէտները, որոնք դարաւոր քրիստոնէութիւնն անգամ իրրեւ նորաբութիւն կը ծախէին դարաւոր հայ ժողովուրդին...

Ի՞նչ գործնական հետեւանքներ կրնայ ունենալ այս դէպքը,— ամերիկեան վարժարանին փակումը:

Ոչի՛նչ: Երկուսան յաղթականները վարժուած են այս կարգի անակնկալներու, եւ առաջ մը կը մոռնան, թիւրիմացութեան վերագրելով ամբողջ գործը:

Մանաւանդ որ, Թուրքերը չափազանց ճարպիկ են այսպիսի պարագաներու մէջ, եւ կրնան նոյնիսկ շնորհաւորութեան արժանանալ, իրրեւ բծախնդիր՝ իրենց ներքին կեանքի ազատութեան:

Ամերիկա Թէ միւսները,— Անգլիա, Ֆրանսա, Իտալիա, ո՞ր անարգանքէն ըմբոստացան, որպէսզի վէճ յարուցանեն այս միջադէպին առթիւ:

Ո՛ր վաճառականը կամ գործարանատէրը միաս կ'ունենայ այս «քրիստոնէական» գործէն:

Թուրքերը չէի՞ն որ կատարեալ ամբարտաւանութեամբ մէկդի նետել տուին Սեւրի դաշնագիրը, անոր տեղ հաստատելով Լօզանը:

Քարիւղի հոտը այս անախորժութիւնն ալ կրնայ ծածկել, եւ Թուրքեւամերիկեան յարաբերութիւնները կը մնան միշտ բարեկամական, ինչպէս ռուսեւթուրք գինակցութիւնը՝ ամուր:

Ինչ որ կ'ըսէ «Ճումհուրիյէթ» Թուրք համայնավարներու դատապարտութեան առթիւ, ճիշտ է նաեւ ներկայ պարագային:

Քէմալական թերթը սքանչելապէս կը պատճառաբանէ.

— Ձեր յեղափոխութիւնը մեծ է եւ գեղեցիկ. բայց ձե՛րն է եւ բնաւ չի յարմարիր մեզի: Եթէ տեւական բարեկամ պիտի դառնանք, բացէ ի բաց ըսենք Թէ Թուրքիա չի կրնար հանդուրժել որ...

Նոյն ձեւով եւ՝ Ամերիկացիներուն.

— Ձեր քրիստոնէութիւնը մեծ է եւ գեղեցիկ, բայց չի յարմարիր մեզի: Հետեւաբար, եթէ կ'ուզէք որ...

Եւ ամէն ինչ կը հարթուի, մինչեւ որ արմննան աչքերը փակած աղօթքի կեցողները, «մխա» Թէ «մխթըր»...: Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՆԽԱԽՏ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ

Թուրք դատաւորներու դատավարութեան առթիւ, պոլսոյ *ճիւմհուրիյէթ* թերթը դիտել կուտայ.

«Դեռ առաջին օրէն մենք ըսինք մեր հարեւան Ռուսիոյ.

— Ձեր յեղափոխութիւնը մեծ է եւ գեղեցիկ, ու անպայման ազդեցիկ աշխարհի քաղաքականութեան մէջ: Բայց այս յեղափոխութիւնը ձերն է, ձեզի յատուկ, եւ բնաւ չի յարմարիր մեր Թուրքիոյ ուր բոլորովին տարբեր պայմաններ կը տիրեն: Հետեւաբար, ձեզի հետ անյեղլի բարեկամ պահելու փափաքած ատեն, կ'ուզենք բացէ ի բաց ըսել Թէ Թուրքիա չի կրնար հանդուրժել որ, իր հողին վրայ համայնավարական շարժումներ փորձուին...:

Մեր հարեւանները դժուարութիւն չգտնեցին հասկնալու այս խօսքերուն անկեղծութիւնը: Եւ Թուրքեւռուս դաշնագրին մէջ պայման դրուեցաւ որ եւ կու կողմերն իրաքանչիւրը պիտի յարգէ միւսին վարչաձեւը, ու անոր դէմ չպիտի պայքարի:

Այս բացատրութիւններով, մեր նպատակն է հակադնել որ եթէ երբեմն քիչ շատ խիստ միջոցներ ձեռք կ'առնուին կարգ մը համայնավարական ձեռնարկներու դէմ, ատոնցմէ ոչ մէկ միտս կը ծագի Թուրքեւռուս բարեկամութեան համար: Նոյն իսկ կրնանք աւելցնել Թէ Ռուսիոյ մէջ անգամ ոչ միայն կուսակցութենէն վտարուեցան հինգ ձայրայեղ պետեր, այլ եւ ազատութեանց կը պաշտպանէ ինքզինքը:

Գալով խնդրին ներքին կողմին, Թուրքիոյ մէջ խղճի ազատութիւն կայ, եւ ամէն մարդ կրնայ ուզած դաղափարը ունենալ, պայմանաւ որ իր ուղեղին մէջ միայ ատիկա: Իսկ երբ գործքի կը փոխուի, այն ատեն կը քննուի Թէ ան չի՛ հակասեր ուրիշներու ազատութեան»:

ԻՆՉՈ՞Ւ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ԵՂԱՒ

Հայաստանի մէջ վերջերս խորհրդաւոր անձնասպանութիւններ տեղի կ'ունենան:

Դէորգ Բէգլարեան, 26 տարեկան եռանդուն երիտասարդ մը, կոմունիստ, որ պանդան պաշտօններ վարած է, անձնասպանութիւն փորձեց եւ մեռաւ Երեւանի մէջ, Յունուարի սկիզբը:

Գ. Բէգլարեան որբ մըն էր Թրքահայաստանէն փախած, 1915ին:

Ինչո՞ւ անձնասպան եղաւ:

ԹՈՔԱԽՏԸ Կ'ԱՁԻ

Վերջին վիճակագրութեանց համաձայն, Թոքախտաւորներու Թիւը խիստ բազմացած է Պոլսոյ մէջ: Այս պարագան հաստատած է քաղաքապետութեան առողջապահական անօրէն նեչէիմման պէյ որ յայտնած է Թէ երկու գլխաւոր պատճառներ կան այս աճաւոր հիւանդութեան տարածման: Նախ ընտանիքներու մէջ շատ ոգէտ վերաբերում մը ցոյց կուտան հիւանդութեան հանդէպ. հիւանդին հետ սերտ յարաբերութիւն մշակելով եւ նոյնիսկ համբուրելով զայն: Մինչդեռ Թոքախտաւորը պէտք է չէզոքացնել եւ անոր գործածութեան յատուկ սպասներ ունենալ: Երկրորդ եւ գլխաւոր պատճառն ալ մնունդի նուազութիւնն է:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ ՀԱՐԱՒ. ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Պոլիսէն կը հեռագրեն 31 Յունուար Թուականով.—

Թուրք Թերթերը կը հրատարակեն Օտեսայէն եւ Սեւաստապոլէն ստացուած մանաւանդ տեղեկութիւններ, որոնց համաձայն Ուկրայինայի շրջանին մէջ հազարաւոր ռուս գիւղացիներ ապստամբած են խորհրդային կառավարութեան դէմ գորեհն վրայ դրուած նոր տուրքերուն առթիւ: Շատ տեղեր յարձակումի գործուած է պոլշեւիկ պաշտօնատարներու վրայ:

Խորհրդային կառավարութիւնը օտար նաւարկութեան առջեւ փակած է Թէոդոսիոյ ծովեզերքը, այն կէտին վրայ, ուր Ազախու ծովն ու Սեւ ծովը կը միանան: Ականներ կը դրուին այդ շրջանին մէջ:

Իրրեւ նախազգուշութիւն, քանի մը մարտանաւեր դրկուած են նոյն տեղը:

Լրացուցիչ տեղեկութեանց համաձայն, Պոլսոյ անգլ. դեսպանատան նաւային կցորդն է որ Թուրք իշխանութեանց հաղորդած է Թէ Սրիմի ռուսական նաւահանգիստները ականներով շրջապատուած են: Ամբողջ հարաւային Ռուսիա ապստամբութեան դրօշ պարզած է: կարմիր բանակի սպաներէն եւ դինուորներէն անոնք որ Տրոցկիի կուսակից էին, միացած են ապստամբական շարժման:

Պոլշեւիկ կառավարութիւնը ստիպողաբար շարժման մէջ կը դնէ գինուորական եւ նաւային մեծ ուժեր՝ ապստամբութիւնը զսպելու համար:

«Տէյլի Քրոնիքլ»ի Թղթակիցը եւս կը հաստատէ այս լուրերը: Ազատական Թերթը կ'ըսէ Թէ «այս ապստամբութիւնը սկիզբն է ժողովրդական շարժման մը, որուն նպատակն է ձերբազատուիլ ցարական ամենաստոր խստութիւններն իսկ գլող անցնող պոլշեւիկեան բռնակալութենէն»:

«Պրաւդա» կը գրէ Թէ Պետրոգրադի գինուորական պահականոցին մէջ խռովութիւններ ծագած են: Զինուորները միթինգ մը գումարելով պահանջած են որ սինէմաները օտար բանակներու, մանաւանդ անգլիական բանակին վերաբերեալ ֆիլմեր ներկայացնեն: Բողոքած են յեղափոխական պրոպագանդի ֆիլմերուն դէմ, որոնք միայն կը ներկայացուին շաբաթական:

Պրուսայի ամեր. վարժարանը փակուած

Պոլիսէն կը հեռագրեն Թէ էնկիւրիի կառավարութեան հրամանով փակուեցաւ Պրուսայի ամերիկեան աղջկանց վարժարանը, որուն աշակերտուհիներէն չորս Թուրք աղջիկներ քրիստոնեայ դարձած էին:

Նկատելով որ չորս Թրքուհիներն ալ անչափահաս են, կառավարութիւնը կ'ենթադրէ որ դպրոցին վարիչները իրենց իրաւասութեան սահմաններէն դուրս ելած եւ քրիստոնէական քարոզութիւններ ըրած են աշակերտուհիներուն: կառավարութիւնը օրինական հետապնդում պիտի կատարէ դպրոցի վարիչներուն դէմ:

Թուրք Թերթերը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտան Ամերիկացիներու մարդասիրութեան մասին.—

Քրիստոնեայ դարձած Քեամրան հանըմի հայրը՝ Րիզա պէյ կարօտ վիճակի մէջ ըլլալով, Սէտ-Պաշըի ամերիկեան վարժարանին յարակից գործարանին մէջ առնուած է իբրեւ տնօրէն: Քեամրան հանըմ եւս քօլէճին մէջ քարտուղարի պաշտօն կը վարէ: Պտիկ քոյրն ալ նուագարանի Թոշակով մը ընդունուեր է վարժարան: Վարժարանին վարչութիւնը դրամապէս կարօտ ընտանիքներու աղջիկներուն ըսեր է որ եթէ ձիւսուսի աղօթեն, իրենց բոլոր բաղձանքները պիտի գոհացուին: Քրիստոնէական գիրքեր իբր նուէր բաժներ են աշակերտուհիներուն, որոնք ճաշի եւ ուրիշ ատեններ շարունակ իրենց լսած աղօթքներուն Աստուածաշունչէն առնուած մասեր ըլլալը հասկցեր են ի վերջոյ:

Բողոքական ըլլալ առաջարկուեր է նաեւ վարժարանին նախկին ուսուցչուհի Պէհիճէ հանըմի, աշակերտուհիներուն վրայ անոր ազդեցութիւնը նկատի առնելով, բայց Թուրք ուսուցչուհին մերժած է:

Ուսուցչուհիները բողոքականութիւն չընդունող աշակերտուհիներուն արձակուրդ չեն տար եղեր: Բողոքական եղած և ըլլալիք աշակերտուհիներուն Թոշակը կը զեղչուի եւ նոյն իսկ մանաւանդ օժանդակութիւններ կ'ըլլան եղեր անոնց:

Կրթական քննիչը վարժարանին անօրէնուհին եւ բոլոր աշակերտուհիները հաւաքելով կարգ մը յորդորներ ըրած է:

«Անդորրութիւնը կատարեալ է»

Արեւելեան նահանգներու մարդպան Իպրահիմ Թալի պէյ ներքին գործավարութեան դրկած տեղեկագիրներով կ'ըսէ Թէ այդ նահանգներուն մէջ «անդորրութիւնը կատարեալ է»: Մարզպանը Տիգրանակերտի մէջ իր սկսած կազմակերպութիւնը լրացուցած է: Այս մասին հասած տեղեկագիրը կը քննուի ներքին գործավար Շիւքրի Գայա պէյի կողմէ: Արեւելեան նահանգներէն մէկ քանին տակաւին կուսակալ չունին, ներքին գործավարը հետզհետէ անոնց ալ կուսակալներ կը կարգէ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

«ԸՆԴՈՒՄԻՆ» ԿԵՂԾԱՒՈՐՆԵՐԸ

— Ձշդա՛ծ ենք մեր դիրքը, ըսաւ ինձ՝ անցեալ օր՝ ռամկավար ծանօթ մը, Ճշդա՛ծ ենք: Ու դէմ ենք բոլո՛ր այն շարժումներուն, արտայայտութեանց կամ, նոյն ի՛սկ, մեր դրօշին, որոնց սկզբունքով դէմ է, նաեւ, խորհրդային կառավարութիւնը:

Աւարկութիւն չունինք: կարծիքի եւ սրտի իարց է:

Բայց անոնց այդ Ճշդուած դիրքը մեզ կը շահագրգռէ ուրի՛շ կերպով:

Ու կը խորհինք որ, անոնք *անկեղծ չեն* իրենց այդ «Ճշդում»ին մէջ:

Ա՛հ, այո՛, անոնք անկեղծ են՝ ուրանալու ատեն մայիս 28ը (իր երեսուն եւ եօթը տարուան արիւնաներկ ու հոյակա՛պ սադմնաւորումով): Անոնք անկե՛ղծ են՝ մեր պատմութիւնը սկսելով կասեանի ռեվկոմէն: Անոնք անկեղծ են՝ անտեսելու ատեն հայ լեզուին կրած բռնաբարութիւները: Ու անոնք անկեղծ են, երբ դէմ կ'արտայայտուին բոլո՛ր այն ազգային արտայայտութիւններուն ու խորհրդանշաններուն, զորս «խորհրդային կառավարութիւնը սկզբունքով կը ժխտէ»:

Բայց, անոնք անկեղծ չեն, երբ կարգը կուգայ հայ ռամկավար - ազատական «կուսակցութեան»: վասն զի, եթէ խորհրդ. կառավարութեան հաճոյ Թուելու համար պայման է պատուել եռագոյնը, փոխել ազգային պատժութեան առանցքը եւ ուրանալ ամէն սրբութիւն, ռամկավարները պէտք չէ մոռնան, որ նո՛յն խորհրդային կառավարութիւնը «սկզբունքով կը ժխտէ», նաեւ, իրմէ դուրս որ եւ է քաղաքական կուսակցութեան — ուրեմն եւ ռամկավար «կուսակցութեան» գոյութիւնը...:

Արդ, ի՞նչ «անկեղծութիւն» է, որ, հաճո՛յ Թուելու համար, մոռցնել կուտայ հայ ազգային բոլոր նուիրականութիւնները, բայց երբե՛ք՝ իրենց կուսակցութիւնները...

Մե՞նք: Մեր դիրքը որո՛շ է: Աւա՛ր աշխարհ գիտէ որ ընդդիմադիրներ ենք մենք: Հաճոյ բլլալու միտում չունինք: Ու մենք, մեր կարգին, միշտ սկզբունքով դէմ ենք բոլո՛ր այն ուրացութիւններուն զորս երեւան կը բերեն «խորհրդայինձի»ներն ու անոնց հետեւորդները:

Ուրեմն, հարց չկայ դաշնակցութեան մասին:

Ռամկավարնե՞րը: Ա՛հ, բարեշնորհ ռամկավարները աւելի «անկեղծ» ու «Ճշդուած» դիրք մը ունեցած չե՞ն բլլար, եթէ նախ ուրանան իրենց կուսակցութիւնը (քանի որ երեւանը «սկզբունքով կը ժխտէ» անոր գոյութիւնը), եւ, յետոյ, իբրեւ իսկական խորհրդայնականներ կուշտ ու կուռ հայհոյեն մեր լեզուին, մեր պատմութեան, մեր դրօշին...

Ասիկա աւելի պարկեշտ է ու աւելի պատուաբեր:

Եւ այն ատեն, անոնք աւելի խիզախ կերպով կրնան նուիրուիլ... Նոր Արեւի մը՝ Նոր Պայքարի լծուելու համար:

Եւ այն ատեն, երէկուան ու այսօրուան ազգուրացներուն հետ կողք կողքի՝ կը նկարագրեն նախ իրենց «կուսակցութեան» «ընդդիմին» կեդծիքը, եւ անոր յատկանիշը, «բարոյական Ֆրանկահատ»ը...:

Վ. ԱԶԱՐԻԱ

Վ. ԱԶԱՆԵԱՆ. Զափհաս Որբերու Միութիւնը ցաւագի ուղղուած հեռագրով իր հիացումը կը յայտնէ «Անմահ հերոսին՝ Անդրանիկի հզակաւ Թաղման առթիւ»:

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՆՈՐ ԵՐԵՒՈՅԹՆԵՐ

ՊՈՍԹՐԸՆ, 17 յունուար

Գործի պակասութիւնը կը ղգացուի Միացեալ Նահանգներու բովանդակ տարածութեան վրայ եւ արդիւնաբերական բոլոր ճիւղերուն մէջ։

Ո՛մանք այս երեւոյթը կը բացատրեն յառաջիկայ նախագահական ընտրութեան պայքարով, որ սովորական է այս երկրին համար։ Իւրաքանչիւր նախագահական ընտրութեան առեն արդիւնաբերողները արուեստականօրէն կը թուլացնեն գործերը աշխատաւորները սպառնալիքի տակ պահելու դիտումով։ Սակայն այս անգամ կը թուի թէ այս պարագան շատ աննշան պատճառ մըն է գործի թուլութեան։

Կան աւելի զօրաւոր պատճառներ։

Պատերազմի ընթացքին եւ անկէ յետոյ քանի մը տարիներ Միացեալ Նահանգներու ճարտարարուեստի զարգացումը հասաւ աներեւակայելի աստիճանի մը, գոհացնելու համար այն երկիրները, որոնց արդիւնաբերութիւնը անգամալուծուած էր եւ կամ այն շուկաները, որ ամբողջապէս Ամերիկայի ձեռքը անցած էին։

Բնականաբար այս վիճակը իր հետ բերած էր նաեւ օրականներու անսպասելի բարձրացում եւ ապրուստի ծայրայեղ սղութիւն։

Ցարիներու ընթացքին վերակազմուեցան Եւրոպական երկիրներու արդիւնաբերական հաստատութիւնները, եւ շնորհիւ դրամի համեմատաբար պակաս արժէքին ու ուգահեռ աշխատավարձի աճանութեան, անոնք յաջող մրցակցութեամբ մը սկսան տէր դառնալ նախկին շուկաներուն։ Մ. Նահանգներու արդիւնաբերողները վճարելով անհամեմատ բարձր օրավարձեր, ինչպէս նաեւ հսմ նիւթերու համար բարձր գիներ, հնարաւորութիւն չունէին մրցելու, օտար շուկաներուն մէջ։

Ընկասկած պիտի փակուէին արդիւնաբերական հաստատութիւններու մեծ մասը, պահանջի նուազման հետեւանքով։

Ասկէ առաջ այս երեւոյթը գոյութիւն ունեցած է նաեւ այգեմշակութեան, ու բամպակագործութեան ասպարէզին մէջ ուր գերարտադրութեան եւ աստիճանաբար պահանջի նուազման հետեւանքով գիները տարապայման ինկան եւ տեղի ունեցան բազմաթիւ սնանկութիւններ։

Արդիւնաբերական հաստատութիւններ կ'երեւան նոյն ճանապարհով, սակայն քիչ մը աւելի դանդաղ։ Կը թուի թէ տակաւին ժամանակ մը պիտի շարունակուի գոյութիւն ունեցող յետադիմութեան շրջանը, մինչեւ որ միջազգային առեւտրական փոխյարաբերութիւնները եւ դրամական արժէքները կայուն վիճակ մը ստանան։

Ներքին կարգ մը երեւոյթներ կան որոնք նոյնպէս կը ծանրացնեն տագնապը։

Միացեալ Նահանգներու արդիւնաբերական գլխաւոր կեդրոն նկատուած են Նոր Անգլիոյ՝ այսինքն արեւելեան նահանգները, ուր օրավարձերը տարապայման սղութեան հասած են։ Կը փորձեն պակսեցնել, բայց շատ դանդաղ ու փոքր չափով, որովհետեւ ապրուստը համապատասխան չափով սղած կամ բանւորի կեանքի պահանջները շատացած են, առատ վարձատրութեան հետեւանքով եւ բանւորը աւելի պակասով չի կրնար ապրիլ։ Միւս կողմէ, գործարանատէրերը յուսահատ այս վիճակէն, կը փորձեն իրենց հաստատութիւնները փոխադրել երկրագործական նկատուած միջին արեւմուտքի եւ հարաւային նահանգները, ուր վարձու ձեռքեր համեմատաբար աժան կը ճարուին։ Արդէն իսկ կարգ մը գործարաններ փոխադրուած են։ Ծրագիր կայ կ'ըսուի Լօուէլի եւ Լօրէնսի (Մէս.) բոլոր հիւսուածեղէնի գործարանները փոխադրել մինչեւ արեւմուտք՝ Միսիսիփիի հովիտը։

Այս երկու քաղաքներու 100 հազարէ աւելի ազգաբնակչութիւնը կ'ապրի միայն յիշեալ գործարաններով։

Միւս կողմէ, գրեթէ դադար առած են երբեմնի կօշիկի մեծ գործարանները։ Բացի արտաքին շուկայէն, կորնցուցած են նաեւ ներքին շուկային մէջ մեծ տոկոսով։

Այժմ Միացեալ Նահանգները համեմատաբար քիչ կօշիկ կը սպառեն քան առաջ, որովհետեւ ոտքով քալողներու թիւը շատ քիչ է, ընդհանրապէս կը քալեն... օթօյով։ Իւրաքանչիւր հինգ բնակչի մէկ օթօ կ'իյնայ— կ'ըսեն։ Բնական է կօշիկները կը խնայուին եւ շուկան կը նեղնայ։

Կայ ուրիշ երեւոյթ մը եւս, որ նոյնպէս հետեւանք է օթօներու առատութեան։ Պատերազմէն առաջ, գրեթէ բոլոր քաղաքները իրարու կապուած էին ելեկտրաքարշով։ Այսօր այդ սպասարկութեան մեծ մասը լքուած է, որովհետեւ մեծապէս ծանրացած է ճամբորդներու թիւը։ Քաղաքներու մէջ եղած սպասարկութիւնն ալ կէս առ կէս պակեցուցած են։ Պակսած են նաեւ երկաթուղային երթեւեկութիւնները, որովհետեւ սովորական բան է օթօյով քաղաքները շրջագայիլ։

Այս բոլորին հետեւանքով, աշխատանքի ահագին դադար մը կայ, որու հետեւանքով հարիւր հազարաւոր ձեռքեր գործէ զրկուած են։

Արդիւնաբերական տնտեսութեան մէջ, ուրիշ զարմանալի երեւոյթ մը հրապարակ եկած է, որ իր գոյութեամբ տակն ու վրայ կ'ընէ ընկերաբանական եւ տնտեսագիտական հաստատ համարուած տեսութիւնները։ Ցարդ այն համոզման էինք թէ աստիճանաբար փոքր ձեռնարկները պիտի մեռնին մեծերու մրցումին չդիմանալով եւ վերջի վերջոյ արդիւնաբերութիւնը եւ գրամագլուխը պիտի կեդրոնանան մեծերու ձեռքը եւ հետզհետէ նեղ շրջանակի մը ձեռքին մէջ պիտի կեդրոնանան ամբողջ արդիւնաբերութիւնը. Այժմ փաստերը ցոյց կուտան թէ հակառակը տեղի կ'ունենայ։

Ցարիներու խնայողութեամբ եւ շնորհիւ աշխատանքի լաւ վարձատրութեան, աշխատաւորներէն շատեր կրցած են գրամագլուխ գոյացնել եւ հաւաքական ուժով անցած են արդիւնաբերական ձեռնարկներու, իրենք դառնալով միաժամանակ նոյն հաստատութեանց մասնագէտ գործաւորները։

Այսպիսով թէ լաւ գործ կ'արգագործէն, թէ քիչ վարձատրութեամբ կը գոհանան եւ թէ մրցումի կը դիմանան, մինչդեռ մեծերը զրկուած ըլլալով այս առաւելութիւններէն եւ հսկայական ծախքերու տակ ըլլալով, չեն կրնար մրցիլ նոր արդիւնաբերողներու հետ եւ հետզհետէ կը փակին իրենց դռները, ցնոր անօրինութիւն։

Այս պարագան չափազանց զգալի է կօշիկի արդիւնաբերութեան ճիւղին մէջ։ Կօշիկի քանի մը գլխաւոր կեդրոններուն մէջ, հոսղոր հաստատութիւնները գրեթէ փակած են իրենց դռները եւ անոնց տեղը գրաւած են վերոյիշեալ նոր ստեղծուած փոքր հաստատութիւնները։ Ասոնց շարքին մէջ կը համրուին նաեւ կարգ մը հայկական փոքր հաստատութիւններ, ոմանք շատ յաջող։

Այսօր Հէվրհիլ ամենամեծ կօշիկի գործարանը կը համարուի քանի մը Հայերու կազմակերպածը, ուր կ'աշխատին 500 հոգի, ի տարեկ մեծերուն դադարի պատճառով։

Կը թուի թէ տնտեսական այս վիճակը ժամանակ մը եւս պիտի շարունակուի։

Ց. ԱՄԱՏՈՒՆԻ

ՊՏՈՑՏՄԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

«ՀՈՒՍԿ ԲԱՆՔ»

Լիոնի մասին գրեցի երկու անգամ։ Պատկերը լրացնելու համար, անհրաժեշտ է, յանուն արդարութեան, ներկայացնել նաեւ զանազան կազմակերպութիւններու գործունէութիւնը։

Մշակութային բազմաթիւ Միութիւններու անունը տուի։ Ի՞նչ են ըրեր այդ կորիզները։ Գրեթէ ոչինչ։ Անոնց ծրագիրներուն մէջ մե՛ծ բաներ կան,— դրադարան, դասախօսութիւն, հանդէսներ։ Սակայն Լիոնի մէջ կանոնաւոր դրադարան չկայ։ Դասախօսութիւններ չեն եղած։ Հանդէսները՝ պատահական։ Կարելի չէ արդարանալ, առարկելով թէ հայ գաղութը ցրուած է։ Այլ պէտք է ըսել թէ չեն սիրեր շարժիլ։ Չկայ Միութիւն մը, որուն տրուէր բարենիշ մը։

Ի՞նչ աղմուկ է, որ կը լսուի, վերջերս, Լիոնէն։ Ընտրական պայքարն է այդ։ Այդ մասին քաղած եմ 20 էջ նօթեր։ Սակայն 20 էջնոց այդ փուճ վէճերը կրնամ պատմել երկու տողով։

Փարիզի թեմականին հրաւէրով, հրահանգ կը տրուի ընտրութիւն կատարել Լիոնի մէջ։ Ընտր. Յանձնաժողովը, ըստ թեմական ծրագիրին, կը պահանջէ ընտրական տուրք։ Ապիկար Ընտր. Յանձնաժողովը, գլուխն ու ննջելով քահանայ մը, չի կրնար ուժեղ եւ կարուկ գործադրել իր հրամանը։ Քանի մը անգամ կը յետաձգուին ընտրութիւնները։ Երբեմն կ'որոշուի տուրք գանձել, երբեմն առանց տուրքի կատարել ընտրութիւնները։ Դեկտ. 4ին կը կատարուի ընտրութիւնը անոնց, որոնք թեմականի ծրագիրին համաձայն, վճարած են իրենց տուրքերը։ Դեկտ. 17ին թեմականը կը վաւերացնէ ընտրութիւնը։ Ուրիշ խումբ մը, դասալիքներ եւ կասկածելի խմորով մարդիկ, որոնք չեն ուզած տուրք վճարել, ընտրութիւն կը կատարեն եւ իրենք ալ կ'ընտրեն մարմին մը։ Արդ, ինչո՞ւ ընտրուեցաւ այս երկրորդ մարմինը։ Որո՞ւ համարատու է թեմականի՞ն,— բայց ինչո՞ւ չհնազանդեցաւ թեմականի ծրագիրին։ Այս պաշը-պօզուք թիւ 2 Ազգ. Միութիւնը ազգային ո եւ է օրինականութիւն չէ յարգած։

Բարի աչքերով մարդ մը կ'ըսէ ինծի.

— Դուք, որ Փարիզէն կուգաք, երբեք չպիտի կրնաք հասկնալ Լիոնի վէճերուն էութիւնը։ Պ. Ս. Փափազեան անիւի պէս կը դարձնէ Լիոնը։

— Բայց Փափազեան ինծի յայտարարեց թէ երբեք չպիտի թոյլ տայ դնել իր թեկնածութիւնը։

— Ա՜հ։

Եւ իրաւ Փափազեան դարձեալ ընտրել տուած է ինքզինք։ Սուտ մըն էր, զոր կլլեցի, որովհետեւ հայրենակիցս մըն էր պատրաստած։

— Առանձկիչը Պալաքեանն է, կ'աւելցնէ խօսակիցս։

Եւ իրաւ, Փափազեան ինծի ցոյց տուաւ նամակ մը, որ ընտրութիւններէն յետոյ զանազան կասկածելի կապեր կ'ուզէր բռնել ամէնուն հետ։ Բայց յանցաւորը անոնք են, որոնք այսպիսի տգարամիտ եկեղեցականներով կը կառավարուին եւ անոր շուքը կը մտնեն։ Երբ պիտի սորվին հեռանալ, քիչ մը, պերճախօսլ անուններով զարդարուած կղերականներէն։

— Փափազեան ֆրանսական գաղութին մէջ ճանչցուած մարդ մըն է, կրնայիք օգտուիլ, կ'ըսեմ խօսակիցիս։

— Ինք ալ ձեզի պէս կը կարծէ։ Ու կը պարծենայ թէ ֆրանսական կառավարութիւնը մեծ դիւրութիւններ կուտայ իրեն, քառի տ'իտանթիթէներու պատրաստութեան առեն։

— Խնդրեմ, հարցուցէք իրեն թէ այդ դիւրութիւնը ի՞նչ հանդամանքով շահած է, իբրեւ Ազգ. Միութեան առենապե՞տ թէ իբրեւ առեւտրական։ Զմոռնա՛ք, հարցուցէք։

— Բայց եւ այնպէս կրնար օգտակար ըլլալ ազգային գործերուն մէջ եւ ֆրանսական տեղական կառավարութեան մօտ։ Այս ալ դուք մի մոռնաք։

— Ցաւիս ֆելէկ է, բարեկամ, ամէն կողմ կը դառնայ։ Եթէ իրեն հարցնես, որքա՜ն կը սիրէ Դաշնակցութիւնը։ Ամէն օր ամէն տեղ կը յայտարարէ։ Բոլոր այդ յայտարարութիւնները կ'ընէ, որպէս զի ծանր ձնայ իր ազգանուան վրայ։

* * *

Լիոնէն պիտի մեկնիմ։ Յաղթութիւն կը ժպղեմ անոնց, որ անձնուիրութեամբ պիտի ուզեն պաշտպանել օրինական եղանակներով քաւէ տուած հայրենակիցներուն իրաւունքները։ Միայն թէ չմոռնա՜ն այն ծանր դիտողութիւնները, զորս ըրի նախորդ Ազգ. Միութեան հաւատարիմ։

Ետեւէս կը հասնի անուշ աչքերով երիտասարդ մը։ Չէյթունցի է, իր ցեղին բոլոր զովեալ յատկանիշները վրան։ Մաքուր եւ տիրական խօսուածք մը ունի։ Քաջ տղայ։ Հին Չէյթունին ոգին է, որ իր մէջ կը խլրտի։ Բողոքի եկած է։ Ժողովրդական թերթի մը, ցաւագին ներկայացուցիչները միշտ պատրաստ են իւրացնելու այդ բողոքները։

— Հնչակեանները Մարսէյլի մէջ պիտի խաղան թատերգութիւն մը, որ սխալ պատմութիւն մը ունի։ Հոն ցոյց կը տրուի թէ հնչակեանները եղած են Չէյթունի ապստամբութեան վարիչները։ Ո՛չ, սխալ է, կը շահագործեն մեր քաջերը։ Մենք երբեք կուսակցական չենք եղած։ Սկսած ենք մեր կռիւները, առանց կուսակցականներու օգնութեան։ Մեր ապստամբութեան ներշնչումը մեզմէ կուգար, անմահ Չէյթունէն, Ազատութեան այդ տաճարին մէջ էր, որ յղացան մեր պապերը անկախ ապրելու երազը։

Յուզմամբ կը նայիմ այս երիտասարդ ու բոցավառ տղուն, որ ամուսնացեր ալ է, զաւակ ալ ունի, և ընտանիքին հոգերը դեռ չեն մոռցուցեր իր քաղաքին պատիւը։

— Պատմութիւնը յետոյ կը սրբագրէ այդ սխալը։ Ձեր քաղքին քաջութիւնը ոչ ոք կրնայ բռնաբարել, երիտասա՛րդ։

— Սակայն, ի՞նչպէս թոյլ տալ, որ Չէյթունի քաջութիւնը շահագործելով ներկայացումներ սարքուին, հասոյթներ գրպանուին, եւ տասնո՛ց մը չղրկուի մեր քաջերուն։ Մերքաջերըհիմա Սուրիոյ մէջ արաբ տուներու առջեւները կը պտտին ֆանթաք քէսէր պոռալով (փայտ կը կտրեմ)։ Ուրիշ քաջեր անօթի ու անտէր կը թափառին ազին անդին։ Մեր մեծ քաջը, Բարթողիմէոս վարդապետը անկար ինկեր է երուսաղէմի վանքը։ Ինչո՞ւ գոյացած հասոյթէն բաժին չյատկացուի մեր դժբախտացեալ քաջերուն։

Եւ իրաւ, ո՞ր սիրտը պիտի ուզէր զղջնալ իրաւունքը այս անվեհեր քաջերուն, որոնք Չէյթունի ժայռերուն վրայէն զոհացուցին քոեաման պետութիւն մը։ Ո՞ր սիրտը պիտի ուզէր անգամ մը եւս վիրաւորել այս Չէյթունի սքանչելի ոգին։

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԹՈՒՐՔԻԱ Ո՞ՐՔԱՆ ԲՆԱԿԻՉ ՈՒՆԻ

Էքօ տը Փարիի քաղաքական բաժնի խմբագիր Փէրթինաքս յօդուած մը կը հրատարակէ Թուրքիոյ մարդահամարին մասին։

Անցեալին մէջ, կ'ըսէ, օսմանեան կայսրութեան բնակչութիւնը երբեք չէր համրուած։ Ագգայնական վարչաձեւը ուզեց նորութիւն մտցնել եւ ինչպէս շատ բաներու մէջ, այս մասին ալ օրինակել Եւրոպան։ 1926ի Փետրուար ամսուն իսկ մարդահամար կատարելու պաշտօնը յանձնուեցաւ պէյ մասնագէտ Քամիլ Ժաքարի, որ ներկայացուած էր վիճակագրութեան միջազգային հիմնարկութեան կողմէ։ Անիկա օգնականներ նշանակեց, երկիրը պտտեցաւ, ձեռքէն եկածին չափ բնակիչներուն բացատրութիւններ տալով կատարուելիքին մասին, ու փորձի համար քանի մը տեղական մարդահամարներ կազմակերպեց Էնկիւրիի, Սեբաստիոյ, Տիգրանակերտի և Ռուսոսթոյի մէջ, ի վերջոյ կառավարութեան հաղորդեց թէ անհրաժեշտ կազմակերպութիւնը պատրաստ է։ Ու հոկտեմբեր 28ը որոշուեցաւ մարդահամարի օր։

Դժուար գործ էր, որովհետեւ կարդալ գրել չգիտցողները մեծ թիւ կը կազմէին, հարցարանին մէջ քիչ թէ շատ բարդ 15 հարցումներ կային. պէտք էր թուադրել նաեւ փողոցներն ու տուները։ Վերջապէս ստիպուեցան տալ ծայրայեղ որոշում մը. Թուրքիոյ բոլոր բնակիչներուն արդիլուեցաւ իրենց բնակարաններէն դուրս ելլել ամբողջ 24 ժամ։

Նոյեմբեր 6ին, արդէն ամէն կողմէ հեռագիրով հաղորդուած թուանշանները իրարու քով բերուելով կը դումարուէին։ Իրական յաղթանակի մը պէս աբար աշխարհի կը հաղորդուէր թէ ներկայ Թուրքիան, այն պզտիկ Թուրքիան, որուն մեծամասնութեամբ առ առաւելն 6-7 միլիոն բնակիչ միայն կը վերագրուէր, իրականին մէջ կը հաշուէր մօտ 14 միլիոն բնակիչ։ ճիշտ թիւով 13,649,945, որուն 700,000ը Պոլսոյ մէջ։ «Մեր սիրտերը գոհունակութեամբ և անխառն ուրախութեամբ կը զեղուն», կը գրէր անմիջապէս ձիւմհուրիյէթ։

Կը փութային յանուցանել թէ ամէն տարի Տարեգիրք մը պիտի հրատարակուի, որ պիտի արձանագրէ ժողովրդագրական բոլոր շարժումները։ Անկարելի է աւելի արդիական ըլլալ։

Կարեւոր է շեշտել այն քաղաքական մտածումը, որ կը տեսնուի Էնկիւրիի կառավարութեան այս ձեռնարկին մէջ։ Անիկա բոլոր բանիմացներուն ուզեց հասկցնել թէ Թուրքիա միշտ պետութիւն մը չէ, թէ ժամանակ մը հեռաւոր ապագային ոմանց կողմէ պատրաստուած բաժանումի ծրագիրները անպատակ պիտի մնան եւ թէ իր հպատակներուն մեծամասնութիւնը պատրաստելով, կառավարութիւնը որոշած է անկէ քաղել կարելի բոլոր օգուտները։ Կը լիշուի թերեւս որ տարիներէ ի վեր Մուսոլինի բնակչութեան աճումի եւ դերաճումի քաղաքականութիւն կ'ընէ։ Շատ նշանակալից է, որ Ղազին ա՛նքան փութկոտութիւն ցոյց տուաւ անոր պատասխանելու։

Հակառակ Պ. Ժաքարի եւ իր պաշտօնական ցուցակներուն, լսած ենք որ, Թուրքերը եւ անոնց գործերը խիստ մօտէն ճանչցող անձեր կասկածի տակ կը դնեն ձեռք բերուած արդիւնքները։ Նոր Թուրքիոյ բախտը պիտի վճռուի իրապէս, հետու վիճակագրական բոլոր ցոյցերէ, երբ Մուսթաֆա Քէմալի զօրաւոր անհատականութիւնը մշտնջէն վերնալով, կարելի պիտի ըլլայ հասկնալ թէ հինգ տարիէ ի վեր գահավիժող բարեկործութիւնները երեւութական միմոսութիւններ են թէ ժողովուրդին ուժն ու հոգին թրծուած են անոնցմով։ Այս մասին, դուշակութիւնները շատ կը տարբերին։

ԱԼԼԱՇՎԷՐԴԻԻ ՀԱՆՔԷՐԸ

«Խորհրդային Հայաստանի մէջ աշխատակից մը կը գրէ... Քաղաքագիտական կռիւնե ընթացքին, հանքագործական խաւանքները խափանուած բանւորները գրուած էին եւ քահորերը՝ ջուրով լեցուած։

Մինչեւ 1925, կարելի չեղաւ վերահաստատել հանքագործական աշխատանքներու կանոնաւորութիւնը։ 250 բանւորներ կ'աշխատէին պահպանել եղածը, կանգնել գործը։ Կը սկսին գրուած բանւորները դառնալ։

Ընդհանրապէս երիտասարդներ են այդ բանւորները։ Սակայն արհեստաւոր չեն։ Արհեստաւորի համար պահանջ, անհրաժեշտ մասնաւոր աշխատանքներ կան որ կը պահանջեն աւելի մեծ ապագայի հաւատացող բանւորներ։

Երկու տարուան ընթացքին արդէն բանւորներուն թիւը 250ի բարձրացած 1439ի։ Միայն ծրագրէն կը բանւորներուն թիւը 2500ի։ Արդիւնաբերութիւնը, բազմատարածք 1922ի արդիւնաբերութեան, եռապատկուած է։ Ածխանակ 88,555 փութէ 254,240 փութի։ Կամիր պղինձի արդիւնաբերութիւնը վերջին ամսուան ընթացքին կը հասնի 39,762 փութի, մինչդեռ, ամբողջ 1926 տարուան ընթացքին արտադրուած էր 9,400 փութն Շամլուղի հանքերը եւս սպասուածէն աւելի պղինձ տուած են։

Այս հետզհետէ աճող արդիւնաբերութեան համար, անհրաժեշտ է պատրաստել արհեստաւոր բանւորներ։

Այդ պահանջը աւելի եւս հասկնալի կը դառնայ, երբ նկատի ունենանք, որ հանքահորերը հետզհետէ կ'ոժտուին մեքենաներով։ Արդէն գործի կը դրուին թնօնոց հալոցներ։

Ի՞նչպէս պատրաստել արհեստաւոր բանւորներ ապագայի համար, երբ այժմէն իսկ անհրաժեշտ պակասութիւնը սուր տագնապ ստեղծած է։

Մանէսի գործարաններուն, հանքերուն արհեստանոցներուն մէջ 6 տարուան ընթացքին, հազիւ քանի մը անչափահաս բանւորներ հասարակ աշկերտութենէն անցան ենթավարպետի աստիճանի։ Ի՞նչ է պատճառը։ Մեր գործարաններուն մէջ աշխատանքը կազմակերպ վիճակ մը ունի։ Աշկերտները պետները այս պատճառով չդիպչելու կրնար աշկերտները զարգացնել։ Ցետոյ աշկերտները իրենց ժամերը կ'անցընեն օրը քանի վարպետի հետեւելով։

Բանւորները արհեստի հանելու աշխատանքին համար անհրաժեշտ է նաեւ բարձրացնել անոնց կրթական մակարդակը։ Աշխատանքի վերջին մէջ ո եւ է գրքոյկ չկայ։ Այս պատճառով բանւորները ետ կը մնան։

ՔՈՒՔԱՅԻՍԻ ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ

Վրացական թանգարաններու շարքին մէջ ամէնէն հարուստն է Քութայիսի թանգարանը, որ ունի հնագիտական, ազգագրական, թատերական, հին արուեստներու եւ պատմական բաժանումներ։

Ձեռագիրներու բաժինին մէջ կան մեծ մասամբ 15րդ դարէն մնացած վաւերաթուղթեր։ Կան նաեւ 10րդ դարէն։ Հին ձեռագիրներուն թիւն է 250։ Գեղեցիկ եւ Ջրուճի վանքերուն ձեռագիրներէն կան 148 ձեռագիր։

Ազգագրական բաժինին մէջ կան ժողովրդական հէքեաթներ, առակներ, դարձուածքներ եւն։ Թանգարանը արդէն հրատարակութեան տուած է ժողովրդական զաւառաբարբառներու բառարան մը, 4,000 հէքեաթ, որոնց կէսը մինչեւ այժմ անծանօթ մնացած է գրականութեան։ Հաւաքուած են նաեւ մօտ 1500 հանելուկներ։

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԹԱՂՄԱՆ

Անդրանիկի մը յայտող պատկերները Գիւտի հրատարակենք այս շաբթուան ընթացքին:

ՍՈՒԼԹԱՆՆԵՐՈՒ ԱՌԱՍՊԵԼԱԿԱՆ ԳԱՆՁԸ

Գանի մը անգամ գրեցինք թէ Գիւկիւրիի վարիչները կը ծրագրեն ծախել Սուլթաններու ասպելական գանձը: վերջերս Գոհարեղէնքիա գացած էր գոհարեղէնագէտ Ռոզանէա, որու մասնագէտ Ռոզանէա, որ կորմէ նշանակած է ուրիշ փորձագէտներ՝ Ռոպէրը եւ կուսիէյը: Ասոնք Գուրքիա երթալով՝ իրենց զեկոյցին մէջ կ'ըսեն թէ այդ հարստութիւնը կամ կարկեհան մը: գմբուխտները կը կշռեն 200 քրատ եւ հասթիի մեծութիւն ունին. կարկեհանները խոշոր շագանակներու չափ են:

Այս չէ ամէնը. իւրաքանչիւր գանձան մէջքին ունի դաշոյն մը, որուն երախակալը շինուած է մեկ մրուխտ մը: Միւս կողմէ, ցուփղկերու մէջ կը տեսնուին ապարձներ, զրահներ, թուրեր, վահաններ, բոլորն ալ զուտ ոսկիէ քարերով աստղազարդ: Բայց այս բոլորը ոչինչ կ'արժեն այն ակռէն գահին քով, որ սրահին գրոնը կը գրաւէ: 22,000 կլոր արգաբիաններ, կարկեհաններ եւ մրուխտներ ծաղկեկարի ձեւով որ գարգարեն զայն: կ'արժէ աւելի քան 20 միլիոն:

Դիմացը կայ ոսկիէ ուրիշ մեծ գահ մը, որուն վրայ կաւելի է պահկիլ, նոյնպէս թանկագին քարերով պճնագարդուած: Գիտեմ խօսքը չեմ ըներ ոսկեայ կապամարներու, գուրանի ոսկեայ ժապաւէններու, որոնք կ'ամբողջացնեն այս առաջին հաւաքածոն:

Լոնկիւրիի նկուղներուն մէջկայ կանթեղներու ճոխ հաւաքածոյը: Բոլորն ալ շինուած են Չուրի գաւաթի մեծութեամբ զմրուխտներէ, իւրաքանչիւրին վրայ կան ադնիւ մարգարիտներէ եւ մատի մեծութեամբ ադամանդներէ ծոպեր: Կան նոյնպէս ադնիւ մարգարիտէ հատիկներ եւ իւրաքանչիւրը 100 քրատ կշռող շղթաներէ լանջապարդեր: Այս բոլորը հարիւր միլիոններ կ'արժեն:

Դարին պիտի ծախէ՞ այս բոլորը դժգոհութիւն պատճառելով ժողովուրդին: կ'ըսեն թէ այո՛: Սակայն կ'ըսեն նաեւ թէ պիտի գոհանայ պարզապէս զանոնք գրաւի դնելով բարեացակամ փոխատուներու մօտ: Սակայն որո՞նք պիտի ըլլան այդ փոխատուները...:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐԸ

Հայաստանի Հանրապետութեան Ցանձնախումբին Յունուարի նիստին մէջ փրոֆ. Ա. Խաչատրեան զեկոյց մը կարդաց Նայիրի-Ուրարտեան հնագոյն շրջանի պատմութեան վերաքննութեան մասին: Այս զեկոյցով փրոֆ. Խաչատրեան կը պատասխանէր փրոֆ. Ի. Մեսչանինովի վերջերս հրատարակած «Խալդագիտութիւն» գիրքին, որ կը պարունակէ Ագրբէջանի պետական Համալսարանին մէջ կարդացած դասախօսութիւնները:

Փրոֆ. Խաչատրեան, նոր պրիւներու կրթնելով, ցոյց տուաւ թէ Նայիրի-Ուրարտեան պատմութիւնը շարունակութիւնն է Միտաննիներու պատմութեան, ուստի այլեւս կարելի չէ անջատօրէն ուսումնասիրել Նայիրի երկիրներու պատմութիւնը: Այնպէս որ, Ասորեստանցիներու քաղաքական ռազմական յարաբերութիւնները Նայիրի երկիրներուն հետ այլեւս պիտի ներկայացուին բոլորովին տարբեր: Նորագոյն քննութիւնները ցոյց կուտան, որ մինչեւ 14րդ դար (քրիստոսէ առաջ), Ասորեստան հարկատու էր Նայիրի-Նահարին պետութեան: Եւ այդ թուականէն սկսեալ, անոնք կը սկսին իրենց կուռները Նայիրեան երկիրներու դէմ եւ հետզհետէ կը նուաճեն հարաւ-արեւմտեան հոգամասերը հիւսիսային Միջագետքի դաշտավայրին մէջ:

Իբրեւ ընդհանուր եզրակացութիւն, վերաքննելով Նայիրի-Ուրարտեան հնագոյն շրջանի պատմութիւնը համաձայն թէլ-Ամարնայի եւ պողպատ-քէօյի յիշատակարաններուն, կը տեսնուի որ բոլորովին տարբեր երես մը կը ստանայ, էական գիծերով տարբեր այն պատմութենէն, որ մինչեւ հիմա ծանօթ էր:

Այս զեկոյցը պիտի ապուի Յանձնախումբին «Օրագիր»ի մէկ թիւին մէջ:

ԱՆՁԱՓԱՀԱՍՆԵՐՈՒ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ

Պրոլետարի Թղթակիցը կը գրէ Հայաստանէն (28 Դեկտ).—

Սիսիանի մէջ անչափահասներու ամուսնութիւնը տարածուած է հինէն ի վեր: Պատճառները շատ են, — աշխատաւոր ձեռքերու պակասութիւն, խնամակալութեան բացակայութիւն, հողային խնդիր:

Զարիքները, իբրեւ հետեւանք այս կանխահաս ամուսնութիւններուն, բազմազան են: Մեր շրջանին ժողովրդ. Դատարանին քաղաքացիական գործերուն տարիւրին 80ը կը վերաբերի անչափահասներու ամուսնութեան (12 - 15 տարեկան): Տեղւոյն բուժակայանին մէջ մեծ տեղ մը կը գրաւեն անչափահասներու ամուսնութենէն առաջացած կանացի հիւանդութիւնները: Սովետական օրէնքով, 3 տարի բանտարկութեան կը դատապարտուին անոնք, որ անչափահասները կ'ամուսնացնեն: Յետոյ զանազան մեղմացուցիչ պարագաներու վրայ երկու ամսուան կը վերաբերի բանտարկութիւնը: Այնպէս որ չարիքը կարելի չըլլար դարմանել:

ԶԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌՆԵՐԷՆ

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԹԱՏՐՈՆ

ՎԱՆԱՆ, 29 Յունուար.— Հ. Ց. Դ. Վանայ Շրջ. կոմիտէի կազմակերպած հրապարակային բանախօսութիւնը եւ «Արաբօ»ի ներկայացումը տեղի ունեցաւ Շաբաթ երեկոյ սկիզբէն մինչեւ մէջ: Ներկայ էր հոծ բազմութիւն մը: Օրուան նախագահն էր ընկեր Վ. Շէհէրեան, որ հանդէսը բացուած յայտարարելով, յիշեց «Արաբօ»ի յեղափոխական կեանքի մանրամասնութիւնները: Ցետոյ հրաւիրեց օրուան բանախօս «Ցառաջ»ի խմբագիր ընկեր Շաւարշ Միսաքեանը, որ փարիզի ընկերներուն ջերմ ողջոյնները ուղղեց ներկայ աշխատաւոր բազմութեան: Ընկերը մէկ ժամ խօսեցաւ, վերլուծելով հայկական ազատագրութեան պայքարի ընթացքը եւ պարզելով մեր այսօրուան կացութիւնը:

Յիշեց պատմական փաստեր, մինչեւ 1862 թուականներէն, երբ սկսաւ ձեւ ու մարմին առնել ազատագրութեան գաղափարը, եւ երբ չկար ո՛ր եւ է քաղաքական յեղափոխական կազմակերպութիւն: «Ով կրնայ ձեռքը խղճին վրայ դրած պնդել թէ արդէն հասած ենք մեր բազձանքներուն, եւ աւելորդ է ո՛ր եւ է կազմակերպութիւն: Ես կ'ուզէի որ Դաշնակցութիւնը լուծուէր իբրեւ յեղափոխական կազմակերպութիւն. միայն թէ հայ ժողովուրդը ուներ իր ազատ եւ անկախ հայրենի դրօշակը, անկաշկանդ նուիրուելու համար իր ստեղծագործ աշխատանքին:» Ցետոյ պարզեց մեր այսօրուան վիճակը եւ Թուրքիոյ իրական կացութիւնը, թուանշաններով եւ փաստերով,— բոլորն ալ թրքական աղբիւրէ: Եւ յորդորեց տակալ ու դիմագրել այն բոլոր խոչընդոտներուն եւ հրապոյրներուն, որոնք կը սպառնան հայ ժողովուրդի այլասերման:

Բանախօսութենէն յետոյ, ընկերը մեկնեցաւ փարիզ: Թատերախումբը յաջողութեամբ ներկայացուց «Արաբօ»ն եւ հանդէսը փակուեցաւ ժամը 11.30ին:

Վեհունի

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱԶԴ

ԼԻՄՈՆ, 30 Յունուար.— Եւրոպայի թեմական կեդրոնական Խորհուրդը Յունուար 27 թուակիր պաշտօնագրով, ուղղած օրինաւոր վարչութեան, անվաւեր եւ հակասահմանադրական կը հռչակէ Փափազեան քիւրքին դաւերով սարքուած նոր ընտրութիւնը, եւ հաստատելով իր նախորդ որոշումը, հրաւէր կը կարդայ վարչութեան, սիրով ու համբերութեամբ լծուիլ աշխատանքի: Առկէց առաջ վարչութեանս կողմէ տեղեկագրուած ըլլալով Լիոնի վարդան քննյ. ժամկոչեանի պատակոիչ արարքը, թեմական Խորհուրդը կը յանձնարարէ տակաւին ժամանակ մը սպասել եւ անոր դէմ ձեռք առնուելիք միջոցը կախակախել՝ մինչեւ ժամանումը կաթողիկոսական պատուիրակին, որուն իսկոյն պիտի հաղորդուի այդ քահանային արարքը:

(Դիւան վարչութեան)

ԱՐԱԲԿԻՐՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԷՍԸ

ԼԻՈՆ, 29 Յունուար.— Արաբկիրցիներու Հայրենակցական Միութեան Լիոնի մասնաճիւղինհանդէսը տեղի ունեցաւ Յունուար 28ին:

Ներկայ էր 300է աւելի երկսեռ բազմութիւն մը: Դերակատարները յաջող կերպով կատարեցին իրենց դերերը, հակառակ իրենց անփորձութեան:

Հանդէսին հասոյթը պիտի յատկացուի նոր Արաբկիրի մէջ դպրոցի մը կառուցման: Մեր Հայրենակիցները ասկէ առաջ ալ տրուած էին քանի մը հանդէսներ, նոր Արաբկիրի շինութեան գործին զարկ տալու համար:

Իրենց ժրաջան գործին, եւ թափած ճիգերուն յաջողութիւն մաղթելէ յետոյ, կը յուսանք Հայաստանի մէջ իրենց հաւաքական գործն ալ իրականացած տեսնել մօտ օրէն:

Հանդէսը ունէր նաեւ ծիծաղի եւ վիճակահանութեան բաժիններ:

Մ. Տ. Պետրոսեան

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՎԱԼԱՆՍ.— Յունուար 29ի կիրակի օրը Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ֆութպոլի Ա. խումբը վալս-լէ-Պէն մեկնելով իր Բ. շարքի Ա.ախոյեանական մրցումը կատարեց տեղական խումբին հետ:

Նախքան խաղի սկսիլը, վկայականներու քննութիւնը կատարուելով, տեսնուեցաւ թէ Ֆրանսական խումբին այժմու միակ վարպետ խաղացողը Հայ մը՝ Ֆրանսական «լիսանս»ով կը ներկայացուի, ինչ որ օրէնքէ դուրս է: Մեր խմբապետը դատաւորի ներկայութեան դիտողութիւն ըրաւ եւ յայտնեց թէ բողոքագիր պիտի ներկայացնէն Լիկին:

Ֆրանսացիները այս խօսքերէն դժգոհ՝ խաղին սկիզբէն արդէն սկսան կատաղի խաղարկութեան մը, որու ընթացքին մեր տղոցմէ մէկը վիրաւորուեցաւ: Իսկ մերինները անմիջապէս բողոքի բանաձեւը գրելով Լիկին ներկայացուցին: Այս վերջինն ալ ըստ կանոնի հայ խումբը յաղթական հռչակեց:

Ուրախ ենք ըսելու թէ Լիկը շատ զոհ է մեր խումբէն, որ հաւատարմութեամբ կը հետեւի ծրագիր-կանոնագրին: Առ այժմ մեր խումբը Տրոմ.-Արտէշի Բ. դասակարգի 7 խումբերէն առաւելագոյն նշանակէտ ունեցողն է:

Խումբը երկու շաբաթ հանդիստ վերջ, Փետր.ին կը մրցի Սէն-Փօլ-Լէ-Ռոժանի Ա. խումբին հետ, մեր դաշտին վրայ:

Յ. Խ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՈՂԲԵՐԴԱԿԱՆ.— Լօզ գիւղին ազարակապանը, Կօֆիլէ, գինով գաւակ մը ունէր: Անտանելի էր բոլորին, ամբողջ գիւղին համար այս տիկի պէս մարդուն դիմովութիւնը: Անցեալ գիշեր, ուշ ատեն, պոռալով կանչելով կը դառնայ տուն:

— Պիտի սպաննեմ բոլորդ ալ, կը պոռայ տնեցիներուն:

Բոլորը, սարսափահար, կ'ուզէր դուրս փախչիլ: Գինովը հասաւ հետեւէն եւ խածաւ ձեռքը: Հայրը առաւ հրացանը: Գինովը այս անգամ դարձաւ հօրը դէմ: Փաթթուեցան իրարու: Հրացանը պայթեցաւ: Գնդակը ծակեց գինովին թոքը: Եւ վայրկեանական սպաննեց զայն: Դժբախտ հայրը գնաց բանտ:

ԿԱՏԱՂԻ ՈՃԲԱԳՈՐԾԸ.— Ֆրանքոն գիւղին մէջ Ֆրատէ, երեսունհոց մարդ մը, հրացանով կը սպաննէ իր անները, բիրոյ կը մեռցնէ իր կինը եւ լեոտոյ կը փախչի լեռները:

ԱՅԼԱՍԵՐԱԾԸ.— Ռուժէօ, Ֆրանսացի երիտասարդ մը, Թղթախաղի մէջ կորսնցնելէ յետոյ ունեցածը, միտքը կը դնէ մարդ մը սպաննել եւ կողոպտել: Կը նստի Մըլէօնի շոգեկառքը:

Անկիւն մը նստեր էր կրանիէ եւ թերթ կը կարդար: Ռուժէօ կը կրակէ ատրճանակը: Բարեբախտաբար կը վրիպի զնդակը եւ կրանիէ խոյս կուտայ բովի խուցը: կը քաշէ ահուզանգը: Երբ շոգեկառքը կը կենար, ոճրագործը խոյս կուտայ:

Ոստիկանները ինքնաշարժով կը հետապնդեն եւ կը բռնեն զայն անտառին առջեւ:

ՆԱՄԱԿ ԹՄԲԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՇԻՒ

Ռուսահայ կանանց Միութեան Յունուար 7ի երեկոյթին.—

Ստացուել է տուժակները վաճառումից եւ տոմսակները աւելորդ դներից 3835 ֆր.: Բիւֆէն տուեց 750 ֆր.: Ընդհանուր մուտքը եղաւ 4585 ֆր.:

Ծախուեց, բնակարանի վարձքը 620 ֆր., բիւֆէի վրայ 718, վարձատրութիւն արտիստներին 730, աղքատներու եւ հեղինակներու իրաւունք 463, վերարկուների պահեստի վրայ 100, տպագրական, փոստային եւ ուրիշ մանր ծախքերի վրայ 165: Ընդամէնը ծախսուած է 2796 ֆր.: Մնացել է երեկոյթից 1789 ֆր.:

Բացի դրանից, երեկոյթի աւրիթով երկու հայրենակիցներ, որոնք ցանկացել են մնալ անյայտ, ուղարկել են վարչութեան այս 17 Յունուարի 3500 ֆր.:

Ռուսահայ կանանց Միութեան վարչութիւնը յայտնում է իրա խորին շնորհակալութիւնը այդ երկու բարերարներին, եւ իր սրտագին շնորհակալութիւնները արուեստագէտներին, որոնք մասնակցեր են երեկոյթին, խմբագիրներին ցառաջ, «Dernières Nouvelles» և «Renaissance» ռուս թերթերի, որոնք ձրի զետեղել են յայտարարութիւններ և տեղեկութիւններ երեկոյթի մասին, եւ հասարակութեան, որ այցելել է այդ երեկոյ:

վարչութիւն

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅԵՐԸ

Աթէնքի նոր Օրը անպայծոն աղբիւրէ կ'իմանայ թէ յառաջիկայ Մայիսին մաս մը հայ գաղթականներ Հայաստան ղրկելու համար տելլէն եւ խորհրդային կառավարութիւնները սկսած են բանակցիլ:

ԷՍԱՍ ՆՈՒՍՈՒՀԻ, Պոլսոյ թանգարանին նախկին փոխտնօրէնը, որ թանգարանէն գողցած մէկ հնութիւնը Փարիզեան վաճառականի մը ծախած էր 17 հազար ֆրանքի, առժամաբար ազատ արձակուեցաւ:

Նուսուհի 17,000 ֆրանքը վերադարձուց վաճառականին, իսկ գողօնը յանձնուեցաւ Փարիզի թուրք դեսպանատան:

ՔԻԵԻԻ խորհ. Ձին. գերագոյն Ատեանը 10 տարի բանտարկութեան դատապարտեց լեհ եպիսկոպոս Սկալսկին, որ ամբաստանուած էր իբրեւ լրտես:

"ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (27)

ԲԱԲԵԼՕՆԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

(ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿԵԱՆՔԷ)

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ե.

— Ոչ մէկ պետական գաղտնիք պատիկանութեան կը պատկանիմ եւ պիս ձեր ծախուած լրտեսներուն տեղը կը գնէք... ես պարուհի եմ, պետրոկրատի Օփերայի պարասուհիներուն մասնակցած եմ, խեղճ սիրելի պրասքովիայի հետ...

Ու ցոյց տուաւ դիակը:

— Իրար կը սիրէինք քաղցր օրէն. միա՞ք բարո՛վ:

Ձեռքի շարժում մը ըրի.

— Օրիո՛րդ... Հարցում մը ևս, դուք Ռուս չէ՞ք:

— Ինչո՞ւ այդ հարցումը... Ես Ռուս եմ եւ յետոյ ատիկա նգի ի՞նչ, Ռուսիոյ մէջ հարիւր տեսակ ժողովուրդ կայ...

Ու դուրս ելաւ:

— Ի՞նչ պէտք կար ատիկա հարցնելու, Մարսէլ Լանտրըսի, ամէն պարագայի տակ այդ կինը սուտ պիտի խօսէր...

— Ուզեցի որ դէմքը լոյսին դարձնէ... այն տպաւորութիւնը ունիմ որ այս կինը ճանչցած եմ միջագային վտարեր միջավայրի մը մէջ...

— Ինչպէ՞ս կրնաս երեւակայել որ այս կինը պարզ դիպուածով մըն է որ հոս գտնուեցաւ:

— Լա՛ւ, այն ատեն, Բորի՛ս, ուրեմն կը հասկնա՞ք թէ դէպի ինչ կ'ուղղի թակարդի կը դիմէք:

— Ասկէ վերջ ընտրելիք ուրիշ ճամբայ չունիմ... բախտը փորձենք. թերեւս այս կինը անկեղծ է:

— Հապա եթէ անկեղծ չէ՞:

Ամէն ինչ վտանգելու ձեւով շարժում մը ըրաւ եւ մեռելը գոյց տալով ըսաւ.

— Իսկ ասիկա, վերջապէս ի՞նչ է անոր գաղտնիքը...

Ընիկա վերսկսաւ իր չոր ու վճռական ձեւով.

— Բայց ես իրաւունք չունիմ ձեզմէ պահանջելու որ ինծի ընկերանաք, Մարսէ՛լ Լանտրըսի:

Իրաւամբ այդ պատմութիւնը ինծի հետ կապ չունէր: Այս անգամ կը պատրաստուէի անոր ըսել ասիկա:

Պէ՞տք էր որ, բոլոր օրէնքներէն եւ ընկերային պաշտպանութիւններէն դուրս, կեանք վարէի, ինչպէս կ'ընեն քաղաքական գործակալները: Բորիս ուրիշ վարանում մը կարդաց դէմքիս վրայ: Տարօրինակ ժպիտ մը ունեցաւ:

— Թէպէտ դուն պէտք է հակես Նատէժտայի վրայ... Ճիշտ է որ այդպէս ըլլայ, քանի որ դուք էիք որ զիս զգուշացուցիք իմ պարտականութեանս միւս վտանգներէն, զգացական վտանգներէն...

Այս անգամ ալ դէմ դիմաց կեցած էինք, զօրաւոր արտայայտութիւններով:

Շատ լաւ կը հասկնայի թէ ճակատագրական վայրկեանին մէջ էի.— երկու ճամբաներու բաժնուած կէտին վրայ կը գտնուէինք.—ես դարձեալ իմ նախկին կեանքս պիտի սկսէի, իսկ անիկա ձեռք պիտի առնէր վտանգաւոր արկածախնդրութիւնը...

— Լա՛ւ, ըսաւ, մեկնի՛նք...

Իր կէս խրստանքը զիս կը չափէր... Վերջին անգամ ըլլալով կը դիտէի անկենդան աղջիկը, խստաբիր, շպարով ու մարգարիտով գարդարուն, եւ որ դուրս նետուած էր արիւնոտ ճամբայէն, զայն տանիլ նետելու համար հասարակաց փոսին մէջ...:

Այն ատեն ընդառաջ գացի Ռուսին հրաւէրին ու ըսի.

— Կը սխալիս, կարծելով որ ես փարիզ պիտի ձեամ, Բորի՛ս... պիտի ընկերանամ քեզի Րիվէնկէի ժողովին մէջ...

Խանդավառութեան արտայայտութիւն մը դինքը փոխեց: Ձեռքերս բռնեց ուժգնօրէն:

— Շնորհակալ եմ, Մարսէ՛լ...

— Թէպէտ, ըսի անոր, իրեն վերադարձնելով իր քիչ առաջուան հեգնական ժպիտը, այդ մարդիկը մեզ երկուքս ալ չպիտի անհետացնեն...

Ահա այսպէս, իմ կամքովս յանձն առի այդ գործը:

Հեռացանք մեռելական սենեակէն բոլորովին ընկճուած արժանթինեան երգերէն եւ պանժոներէն:

Ջ.

Բորիս հեռաձայնեց Լոնտոն՝ Աէսիլ պանդոկը, ուր իջած էր իշխանը: Իրեն պատասխանուեցաւ թէ ան մեկնած էր դէպի Իրլանտա եւ թէ իշխանին աղջիկը, որ նոյն պահուն հոն չէր, յաջորդ օրը ճամբայ պիտի ելլէր դէպի Ֆրանսա: Բորիսի դէմքը հեգնական արտայայտութիւն մը ստացաւ:

— Ա՜նհամ բան, կ'ուզէի իշխանին խորհուրդները ստանալ, նման արշաւի մը ձեռնարկելէ առաջ... այդ խեղճ իշխանը այլեւս ծերացեր է, ան կը յուսայ Ազբակինի հանդիպիլ՝ Տըպլէնի միջագային գործիչներուն միջեւ:

— Սպասենք քիչ մը, հասկնալու համար թէ սխա՞լ է, Բորի՛ս:

Ու մենք մեկնեցանք, ժպտելով նամարզական հագուստով ծպտուած, ունենալով շինծու անցագիրներ,— զորս վեհանձնօրէն կը հայթայթեն կառավարութիւնները իրենց գործակալներուն, երբ անոնք չնախատեսուած ճամբորդութիւններու ձեռնարկեն:

Այսպէսով, ոչ ոք, նոյնիսկ Սըր Ուիլերմսըն բան մը չպիտի գիտնայ մեր մեկնումին մասին:

(Շար.)

Ամեն տեղ թուրքերեն

Պոլսոյ Քաղաքապետութիւնը հրահանգած է որ բոլոր սինեմաներուն եւ թատրոններուն մէջ ծառայողները թուրքերէն խօսին հանդիսականներուն հետ: Բացառութիւն պիտի կազմեն միայն այն օտարականները, որոնք թուրքերէն չեն հասկնար: Նոյն հրահանգը տրուած է նաեւ շրջուն վաճառորդներուն, եւ ձեռնարկներ կ'ըլլան որ խանութպաններն ալ առ հասարակ թուրքերէն խօսին յաճախորդներուն հետ:

Թուրքերէնը ընդհանրացնելու համար կազմուած Թիւրք Օճաղըի յանձնաժողովը, ծրագրած է նաեւ յարաբերութիւն մշակել զանազան լեզուներով հրատարակուող թերթերու խմբագիրներուն հետ, անոնց միջոցով նոյնիմաստ հրատարակութիւններ ընելու համար:

Թուրքերէն խօսելու եւ զայն ծաւալելու համար կազմուած միութեան գործօն անդամները երէկ Թիւրք Օճաղըի մէջ նախապատրաստական ժողով մը գումարած են: Որոշուած է հանրային վայրերու մէջ տախտակներ կախել, որոնց վրայ գրուած պիտի ըլլայ թէ՝ պէտք է թուրքերէն խօսիլ: Փոխադրական ընկերութեանց հետ բանակցութիւններ պիտի կատարուին, որպէս զի այդ տախտակները շոգենաւերու, շոգեկառքերու եւ թրամուէյներու մէջ դետեղուին: Բաց աստի, որոշուած է նախնական եւ երկրորդական վարժարաններուն մէջ թուրքերէնի ծաւալման մասին բանախօսութիւններ կատարել:

«Ոչ-թուրքերուն կեանքը անապահով է»

Կիրակւայի մէջ յոդուածագիր մը խստիւ կը քննադատէ էնկիւրիի վարիչներուն քաղաքականութիւնը թուրքիոյ ոչ-թուրք փոքրամասնութեանց մասին: Մասնաւորապէս կը յիշէ հայ, յոյն, հրեայ եւ օտար վարժարաններուն վրայ գործ դրուած խստութիւնները: Կ'ըսէ թէ փոքրամասնութիւններուն վրայ տուրք դրուած է՝ թուրք վարժարաններուն նիւթապէս օգնելու համար: Ու կը շարունակէ.

«Բայց վերջին որոշումները ամէն սահման կը գլեն: Այսպիսի բան բնաւ չէ տեսնուած Սուլթաններու Թուրքիային մէջ: Այսուհետեւ կիրակին տօնական օր չպիտի նկատուի քրիստոնեայ դպրոցներուն համար, այլ Ուրբաթը: Դպրոցները բաց պիտի մնան կիրակի օրերը, ինչպէս նաեւ քրիստոնէական տօնական օրերուն: Պիտի փակուին միայն Թուրք Հանրապետութեան պաշտօնական տօներուն: Ասոնք են՝ Հոկտեմբեր 29, Հանրապետութեան հռչակման տարեդարձը եւ յաջորդ օրը. Ապրիլ 23, Էնկիւրիի Ազգային Մեծ ժողովին տարեդարձը եւ յաջորդ օրը. Յուլիս 23, Սահմանադրութեան հռչակման տարեդարձը. Օգոստոս 30, Մ. Քեմալի հրամանատարութեամբ մղուած ազատագրական պատերազմին տարեդարձը:

«Յունուարի առաջին ութ օրերը կը նկատուին իբրեւ ձմեռուան արձակուրդ. Ապրիլ 5ն ու 6ը՝ իբրեւ դպրոցական տօն, իւրաքանչիւր քաղաքի ազատագրութեան օրը — եւ ասոնք բազմաթիւ են, — լուսնական Բէյպի-իլ-էվվել ամսոյ 12ը, Ազգային Անկախութեան տարեդարձը:

«Փոքրամասնութեանց դպրոցներուն բացարձակապէս արգիլուած է փակել միւս օրերուն: Ծնունդը, Զատիկը եւ քրիստոնէական տօները սովորական օրեր պիտի նկատուին»:

Ու թերթը կ'եզրակացնէ.

«Բայց ասիկա բռնապետութիւն է, բացարձակապետութիւն, զոր Ապտիւլ Համիտ, կարմիր Սուլթանը ինքն իսկ չիմարութիւն պիտի նկատէր, պտուղ քէմալական թրքապաշտութեան»:

Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութիւնը

Ծերակոյտի առջի օրուան նիստին մէջ Լիւսիէն Իւպէր հարցապնդում ուղղեց կառավարութեան՝ արտաքին քաղաքականութեան մասին: Նախ ակնարկ մը նետեց քաղաքական գլխաւոր խնդիրներու վրայ, մանաւանդ անոնց, որ կը շահագրգռեն Ֆրանս. կառավարութիւնը: Ցոյց տուաւ թէ յետպատերազմեան դժուարութիւններէն վերջ, Ֆրանսա շարունակ խաղաղութեան հետամուտ եղաւ: Լոքառնոյի դաշինքներուն նախաձեռնողը ինք եղաւ: Ցետոյ խօսելով Շթրէզէմանի վերջին ճառին մասին, ըսաւ թէ Գերմանիա թէեւ կը պնդէ որ զինաթափ եղած է, բայց ճիշտ չէ:

«Գերմանիոյ ռազմական ոգին է որ պէտք է անհետանայ: Ինչի՞ կը ծառայէ զինուորական զինաթափութիւնը, առանց բարոյական զինաթափութեան: Չի բաւեր որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը կառավարութեանց աջակցութիւնը վայելէ, անիկա իր ետեւը պէտք է ունենայ ժողովուրդներու կամքը: Այդ կամքը շուտով պիտի արտայայտուի Անգլիոյ, Գերմանիոյ եւ Ֆրանսայի մէջ: Երանի՛ թէ այսքան դառն սուգերէ եւ արիւնահեղութիւններէ վերջ, այս ժողովուրդները հասկնային թէ այսօր իր հայրենիքը սիրելու եւ անոր ծառայելու լաւագոյն միջոցն է, խաղաղութիւնը սիրել եւ անոր ծառայել:»

Ծերակուտական էքքար եւս նոյն իմաստով խօսեցաւ երկար ճառ մը, ցոյց տալու համար թէ Գերմանիա իր զէրքով, իր կարգ մը վարիչներու ճառերով, իր նախկին պատերազմիկներու ընկերակցութեանց արտայայտած ռազմական ոգիով, իր զինուորական կարգուսարքին զարգացումով շատ հեռու է զինաթափուելէ: Անիկա պահած է իր վրէժի ոգին: Ուստի պէտք է արթուն ըլլալ եւ լուռ ու անտարբեր չմնալ:

Խօսեցան նաեւ ուրիշ ծերակուտականներ: Արտաքին նախարար Պրիան երէկի նիստին մէջ պատասխանեց այս հարցապնդումներուն ու միաժամանակ նաեւ Շթրէզէմանի:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈԼԻՍ հասած է Անդրկովկասեան առեւտրական նոր ներկայացուցիչը, Պ. Վանցեան, իր ընտանիքին հետ: Պ. Շահվէրդեան մէկ շաբաթէն կը մեկնի Փարիզ, իր պաշտօնին ձեռնարկելու համար:

ԻԶԻՆԵԻի քաղաքապետ Տօքթ. Պուլթրուա, որ ամբաստանուած էր թէ վիժումի զանազան ձեռնարկներ կատարած էր եւ մօտ օրէն պիտի ձերբակալուէր, առջի օր անձնասպան եղաւ:

ԷՄՄՈՆ ՖԻԼԻՈՒԲՐԸ, հիւանդապահ եւ Քրէմլին-Պիսէթրի թաղապետական խորհրդական, առջի օր ատրճանակի գնդակով մը սպաննեց սէնթ՛քաներու միութեան իրաւագէտ-խորհրդական Էօժէն Լօբանը:

ԱԶՂԱՆԻՍՏԱՆի թագաւորն ու թագուհին կը շարունակեն իրենց պտոյտները Փարիզի եւ արուարձաններուն մէջ: Առջի օր Սէնթ-Ճաշեցին: Ցետոյ այցելեցին տնկաբանական ցուցահանդէսը: Կէսօրէն վերջ այցելեցին Սէն-Սիրի զինուորական վարժարանը, ուր հետեւակ ու հեծեալ չոկաններ զօրանոց կատարեցին իրենց ի պատիւ:

ՓԱՐԻԶի մաքրագործումը կը շարունակուի: Առջի օր 17 հոգի ձերբակալուեցան: Սէնթ Ուէնի, Լէվալուայի եւ Փարիզի կարգ մը թաղամասերուն մէջ խուզարկութիւններ կատարուեցան:

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

Այս երեկոյ ժամը 8.30ին, 84, Ռիւ Շաբ. «Պօն Թէատր»ի մէջ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն, դեկավարութեամբ դերասան Մ. Մարութեանի եւ մասնակցութեամբ պարուհի-դերասանուհի Օր. Ասիա Կոստանեանի եւ տեղւոյս լաւագոյն ուժերուն:

Կը բեմադրէ ՌՈՒԶԳԻՒ «ԴԱՒԻԹ ԲԷԿ» (Տրամ երկու արար)

ԳԻՆԵՐԸ ՄՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՓԸ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

Ղեկավարութեամբ՝ Ե. ԹՕԼԱՅԵԱՆի եւ Տ. ՆՇԱՆԵԱՆի

Եւ մասնակցութեամբ՝ Պ. Ա. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻՒ

Պիտի ներկայացնէ ՊԷՌՆԸԹԱՑԻ

ՍԱՄՍՈՆԸ

Մանրամասնութիւնները եւ Թուականը մօտ օրէն կը մասնակցի ամբողջ խումբը

Հ. Յ. Դ.

Սարսէլի Հրայր խումբի դասախօսական ժողովը այս կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Salles des Noces: Կը խօսի Ընկ. Վազգէն Շուշանեան:

Ալֆոռվիլի Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի դասախօսական ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 7.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Կը խօսի Ընկեր Աշոտ:

Պուա ֆօլօմպի Նոագոյն խումբի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին:

Մարսէյլի Ռոստոմ ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին սովորական հաւաքատեղին, Խիստ կարեւոր օրակարգ:

Մարսէյլի Քրիս խումբի ընդհանրական ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի իրիկուն ժամը 5ին, սովորական հաւաքատեղին.

Փուժէ-սիւր-Ալժանի Վռամեան ենթակոմիտէին ընդհանրական ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի իրիկուն ժամը 2ին, ընկ. Կ. Մանասէկեանի բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՅԱՐԴԴՈՂԻ երեկոն, այսօր ժամը 9ին, Ֆլորիա: Յ. Պուրնազեան պիտի կարդայ ինքնագիր նորավէպ մը, *Սամուէլ*: Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Փարիզի ընդհ. ժողովի դիւանը, ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հին ու նոր անդամները եւ սկաուտները այս Շբ. ժամը 9ին Ֆլորիա ճաշարան: Խիստ կարեւոր հարցեր եւ ընարութիւն վարչութեան:

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի Հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 131 Rue Fbg. de Temple, մէթրօ Պէլվիլ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր հայրենակիցներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ԱՄԻԱԿԱՆ պարի խումբ մը (երկսեռ) եւ արեւելեան նուագախումբ մը կազմուելու վրայ է: Կը հրաւիրուին թեկնածուներ: Դիմել դերասան Խան Առաքելեանի, 12 Rue Lemercier, Paris (17e).

Ի ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԼՈՆՏՈՆԱԲՆԱԿ ԱԶԳԱՅԻՆՆԵՐՈՒ

Լոնտոնի Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ անուան եւ հիմնադրութեան վեցերորդ տարեդարձին առթիւ, այս կիրակի, հոգեհանգստեան պաշտօն եւ պատարագ պիտի մատուցուի ի հանգիստ հոգւոց հանգուցեալ ծնողաց եկեղեցւոյս հիմնադիր բարերարին:

Ս. Պատարագ ժամը 11ին, մասնակցութեամբ նորակազմ եկմալեան եռաձայն երգչախումբին եւ ներկայութեամբ Լոնտոնաբնակ հոգեւոր պետերու:

երէց Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ
Մերուժան Քհնյ.

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

Մարսէյլ, Կ. Ս.— *Առաջին ժասը ստացած ենք: Կը խնդրուի մնացածն ալ գրի առնել, առանց վերապահութեան:*

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
LA MENACE
?

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ,

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Տարին երէք ի վեր նիւ-եորքի յայտնի հիւանդանոցի մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած:

Կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ կիրակի եւ ուրիշ օրերը մինչեւ կէս օր:

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis
Téléph: Provence 09-32:

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES

"PARMAKSEZIAN"

Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34,
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris (

Կը ստանձնի եւ կը կատարեմ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վաճառական դիմումներ, ամուսնական ամուսնալուծման դատեր, քարթ տ'իտանթէի մէջ արձիններ փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագրեր գործողութիւններ:

Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը:

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆՈՐ ՑԱՆԿ

ԴՈՒՔ ԸՆՏՐԵՑԷՔ ՁԵՐ ՍՏԱՆԱԼԻՔ ՆՈՒԷՐՆԵՐԸ

Թէրէզ Ռաքէն (Է. Զօլա) 20, Լուսաճ ջրադացը 12.20, կարկեղ ապաբանջանը (կուպրին) 8, Իմ գիրքը (Ա. Ահարոնեան) 20, Թուշկը 5, Գիւղը (Շամասաեղ) 25, Ափրոդիտէ 10, Աւանց դանքի 50, Ադքատին պատիւը 20, Խաւար 12, կրացիէլլա 8, պատանի են 10, Թափառաշրջիկները 15, Մանոն Լէսքօ 15, Ադչիկը 20, Սիրանուշ 15, Տասնօրեակ (Պոքաչիօ) 15, Մակաբ 5, կարմիր մարդոց երդումը 20, Արիւնոտ յիշատակներ 5, պատկառ մարդը 6, Ընծկութեան ժամեր 2, Սատանային աչքը 3, Դեռահաս միջակորեաբը 12.50, Ցաքիր Թահրա 5, փալ Օսման 5, Դասբութին 12, Քէօր օղու 2.50, Պէպէքօս (Թաղերը 10, Սքաքէչն (կատակ.) 6, կառքի արկած մը 2, Գողը 3, Լալա մահիարի 5, Օմար Խայեամ 4, Շաքիզլ 4, Երգարան 5, 6, եւ 25, Երազահան 5 եւ 10, Երգեր ու տաղեր (Դուրեան) 2, եւ Նամականի 8, Քերթուածներ 5, Ֆրանս. խօսակց. 6, 8 եւ 200ի: Ֆրանս. քերական 3, Լուսանկարչութիւն 5 եւ 10, բաղդացրութիւն ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր: *Պահանջեցէք նոր ցուցակը, որուն մէջէն ընտրեցէք ո եւ է գիրք իբր նուէր:*

ՆՈՒԷՐ.— 25 ֆր.է աւելի գիրք առնողին 5 ֆր.ի գիրք նուէր, 50 ֆր.է աւելիին 10 ֆր.ի, իսկ 100 ֆր.է աւելիին համար 15 ֆր.ի գիրք նուէր կը տրուի: Նուէրցու գիրքերը դո՛ւք ընտրեցէք մեր նոր գրացուցակէն:

Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e)

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՕՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Դշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ՁԵՐ ՇԱՀՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ԵՐԻՒԻԵԱԼ ԹԱՐԳՄԱՆԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

76, RUE BERNARD-DU-BOIS — MARSEILLE

Ամուսնական թուղթերը, տեղաբնակ թէ ուրիշ տեղերէ եկող Հայերու՝ *13—18 օրուան մէջ կը լրացուի:*

Ամերիկեան քաղաքացիներու ամուսնական թուղթը *13—15 օրուան մէջ կը լրացուի* 750 ֆր.ով, մեր աշխատավարձի մէջը ըլլալով: Շպատակութեան, անուններու փոփոխութեան գործը արագ եւ դատարանի միջոցաւ:

ԴԱՏԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ և ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Գրասենեակը բաց է 9—12 եւ 2—7:

Տէր եւ Տիկնոջ՝ երդուեալ Թարգման
Վ. ԹԷՄՈՒՐՃԵԱՆ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Գ. ԳԻՒԶԱԼԵԱՆի
ՀԱՅ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄՏՔԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ
(ՄԱՏԵՆԱԶԱՐ «ԳՐՕՇԱԿ»)

Գինն է 8 ֆր., Ամերիկա, Անգլիա եւ անգլ. գաղութները կէս տոլար:

Դիմել,— H. Kentouni, 36, Ave. Chevreul, Asnières (Seine.)

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍՓԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Շեր. Passy 72.56

Կը կատարէ Ֆրանսա եւ Ցունաստան մտնելու կամ քնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVIT'ի (Աֆիտաւիթ) Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ

5 Rue Cardinal Mercier
(Նախկին Rue Nouvelle)
Tél. Cent. 96.70 եւ 97.39

Կը կատարէ Ֆրանսա մուտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով: Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը տանձնէ:

Դիմել ամէն օր 9-12 և 2-7

ՀՅՈՒՐԱՆՈՑ

Արեւելեան ուտեստեղէններ եւ ամէն տեսակ փլաքներ
Նպաստաւոր

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

28 Rue Lesage, Paris (20e)
Մէթրօ Belleville
Tél. Menil. 61-85 թրամ. 56 եւ 26

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՒՄՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70 Ֆ.	140 Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200 Ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 3 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1928

3 FÉVRIER 1928

Տ. ՏԱՐԻ Թիւ 561

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒ ԽՕՍՓ

ՆՉՊԷՍ ՈՁԽԱՐԸ ՍՊԱՆԴԱՆՈՅԻՆ ՄԷՋ

Անցեալ շաբաթ օր, հրատարակեցինք Փարիզի մեր ռուս աշխատակցին, «Դնի»ի մէկ թղթակցութիւնը՝ Հայաստանի դրամական դրութեան մասին:

Թարգմանեցինք նաեւ Պ. Ա. Կերենսկիի խմբագրականը՝ առթիւ:

Գոնէ մեր ընթերցողներուն համար նորութիւն մը չկար թղթակցութեան մէջ: Բայց նոյն լուրերու հաստատումը ուրիշ դիւրին մը՝ ունի առանձին արժէք:

Մնաց որ, մինչեւ այսօր ոչ ոք համարձակեցաւ հերքել «Իրօշակ»ի փաստացի տեղեկութիւնները, գիւղերով, քաղաքներով եւ թուանշաններով: «Իրօշակ»ը ունէր նաեւ գոհերու ցանկը, որոնց հրատարակութիւնը յարմար չէ նկատուած:

Ծանծաղամիտ մը միայն, որ մանուկ պաշտօնով կ'երեւակէ Հայաստան, ուզեց ապացուցանել թէ կալանաւորներու թիւը միայն 220 է:

Կը մղձէինք որ այդ գումարին իջած ըլլար, իր մէջ նաեւ Դեկտեմբեր կամ Նոյեմբեր:

Որովհետեւ վերջին ընդհանուր եւ խմբական ձերբակալութիւնները սկսան՝ 1927 Յուլիսին, և պարբերաբար շարունակուեցան մինչեւ տարուան վերջերը, հասնելով 1000-200ի: Մաս մը արձակուեցաւ, ուրիշներ խումբ-խումբ աքսորուեցան. իսկ Պ. Միհրդատեանցի ամբողջ աղբիւրը՝ օրուան դրամանութիւնն է, նոյն ինքն Չեկան:

Եթէ այդ իշխանութիւնը այնքան վստահ էր իր արդարացուածութեան եւ պարկեշտութեան մասին, կրնար հրապարակաւ ցոյց տալ ամբողջ իրականութիւնը, փոխանակ շահախնդիր եւ համակոր միջնորդներ փնտռելու: Ո՛չ միջոց կը պակսէր, ոչ ալ ռադիոթելէ կամ թերթ:

Ուրեմն, ընկերվարական (էս-էր) «Դնի»ն ալ կը հաստատէ որ.—

1. Հայաստանի մէջ բանտերը լեցուած են մինչեւ բերան: Արդիկը բանտերու մէջ կը լեցնեն այնպէս ինչպէս ոչխարները հօտը սպանդանոցին մէջ»:

2. Բանտերու մէջ կը տիրեն անպիսի վատառողջ պայմաններ, որպիսին չէ եղած նոյնիսկ Աբտիւլ Համիտի ժամանակները:

3. Կալանաւորները կը տառապին աղտէն եւ ոջիլէն:

4. Կալանաւորները կը ծեծուին եւ սարսափելի տանջանքներու կ'ենթարկուին:

5. Ժողովուրդը ակռաները սեղմած կը համբերէ ու կը լռէ:

6. Բոլոր բանտարկեալները կը մեղադրեն միեւնոյն յանցանքով,— Ջէնք ունին, ինչո՞ւ չես յանձներ:

7. Բայց միեւնոյն ատեն, իշխանութեան քթին տակ, եւ անկէ ի բաց կը գինուին Զանգիբասարի, Վեդիի, Շարուրի եւ Նախիջեւանի Թուրքերը:

8. Ժողովուրդը տնտեսապէս քայքայուած է:

9. Ժողովուրդը մինչեւ ուղն ու ծուծը լեցուած է ատելութեամբ դէպի կառավարութիւնը եւ կոմունիստները:

10. Ինքնասպանութիւնը սովորական երեւոյթ է դարձեր:

Այս տասը կէտերուն մէջ կա՞յ իրողութիւն մը որ հակասէ հրատարակութիւններուն:

Եւ կերենսկի, Ռուսիոյ ժամանակաւոր կառավարութեան նախկին վարիչը (1917), իրաւունք ունի շեշտելու.

— «Պոլշեւիկները, հետապնդելով նպատակ մը որ ոչ մէկ առնչութիւն ունի պետականութեան խնդիրներու հետ, կը հրահրեն զանգուած ազգայնութիւնները, եւ ատով կը թուլցնեն բոլորին ատելի դարձած դէմ ընդհանուր դիմադրութիւնը»:

Ճիշտ ինչպէս ցարական օրերուն: Եւ ի զուր չէ որ կը գրէ «Դնի»ի թղթակիցը. «Ցարութիւն են առեր Գալիցինեան ժամանակները»:

Չալածէ՛, խոշտանգէ՛, ցեղ ցեղի դէմ հանէ, զօրացո՛ւր ուժին բազուկը, եւ կաշկանդէ տկարին թեւը, ոտպէզի ի գրկին մէկը միւսին չարդել տաս, եւ դուն հանգիստ կառավարես . . . :

Այսպէ՛ս վարեցին երէկ, եւ աշխարհ տեսաւ թէ ի՛նչպէս ծծնեցան:

Այս ճակատագրական ելքը չեն տեսներ միայն Մոսկուայի իշխանաւորները, եւ անոնց Երեւանի մանկլաւիկները:

Կամ աւելի ճիշտ, կը տեսնեն, եւ սարսափի մատնուած, ինչպէս կ'արշաւեն մէկ խելագարութենէն միւսը, կը ճգնին հրատակել դիմադրութեան եւ հատուցման ո՛ր եւ է հնարաւորութիւն:

Անհաբեկ, ինչպէս բոլոր բռնակալները, անոնք դաւադրութեան կը տեսնեն պատէն կախուած հրացանի մը մէջ, եւ կ'ուզեն ահ ու սարսափով ջախջախել ժողովուրդին բնական ատելութիւնը:

Ի՛նչ փոյթ, եթէ երկիրը ուժասպառ որս մը կը դառնայ քաղաքականութեան հետեւանքով:

Ի՛նչ փոյթ, եթէ թշնամին աչքերը կը շփէ ուրախութենէն, տեսնելով ամբողջ ժողովուրդ մը՝ սպանդանոցի հօտի վերածուած, իր իսկ իշխանաւորներուն ձեռքով:

Կը բաւէ որ, գոնէ առ այժմ, ապահովեն իրենց կաշին եւ շշելի «պետականութիւնը»:

«Ժողովուրդը մինչեւ ուղն ու ծուծը լեցուած է ատելութեամբ: Ակռաները սեղմած կը համբերէ ու կը սպասէ...»:

Այսքանը բաւական չէ՞, իմանալու համար Հայաստանի նուրա-գիւղացիական արքայութեան արժէքը:

Եւ դուշակելու համար ելքը:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՎԵՐՋԻՆ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԸ ԵՒ ԹՈՒՐԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Քալիֆորնիոյ *Ասպարէզը* այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ կը կարծրօրէս կը վերլուծէ Թուրքիոյ վերջին մարդահամարին արդիւնքները, եւ դիտել կուտայ (6 Յունուար).

— «Առաջին.— Նախկին հայաբնակ շրջանները, անմարդաբնակ են եւ ամայի, որովհետեւ թուրք կառավարութիւնը համապատասխան թիւով քաղաքացիներ չունի հոն բնակեցնելու համար եւ ապա, մահմետական տարրերը կը խուսափին այդ շրջաններուն մէջ տեղաւորուելէ, որովհետեւ մեծ հարցական մը գոյութիւն ունի՝ մասնաւորաբար մաքին մէջ, այդ նահանգներու ապագային վերաբերեալ: Եւ ի զուր չէ որ Ազգամիերթի թղթակիցը, 1924 թիւին կը գրէր — «Խե՛ղճ վան, այս ի՛նչ վիճակ է: Մեկ ու կէս ժամ աւերակներու մէջէն անցանք:»

Երկրորդ.— Հայկական վեց վիլայէթներուն մէջ, ուր երբեմն կ'ապրէին մէկ միլիոնէն աւելի քրիստոնեաներ, մեծ մասով Հայեր, այժմ միայն քանի մը հարիւր տուներ գոյութիւն ունին: Մնացածները կա՛մ սպանուած են եւ կամ թափառական կեանք կը վարեն՝ աշխարհի չորս կողմերը:

Երրորդ.— Անգամ թուրք ազգաբնակչութեան թիւը, յիշեալ վեց նահանգներուն մէջ, պակսած է մօտաւորապէս հարիւր հազարով:

Չորրորդ.— *Թուրք ազգաբնակչութիւնը կը կեդրոնանայ Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններուն մէջ, որովհետեւ թուրք կառավարութիւնը հաւանական կը տեսնէ ապագայ ընդհարումներ Ռուսիոյ եւ կամ Հայաստանի հետ: Սահմանի մօտ գտնուած մահմետականները, Հայաստանի մէջ տեղաւորուած թաթարները, ինչպէս նաեւ Ազրբէյճանի եւ Նախիջեւանի իրենց հաւատակիցները ամուր յենարաններ պիտի ըլլան՝ զինուորական գործողութիւններու համար:*

Մեզ համար շատ պարզ է որ համաթուրանական քաղաքական որոշ ծրագրի մը նախապատրաստական աշխատանքներն առաջ կը տարուին՝ գիտակցաբար, եւ միայն ժամային ներքինիներն են որ անկարող են ըմբռնել այս իրողութիւնը: Եթէ մենք թուրք ազգաբնակչութեան սահմանամերձ շրջաններու մէջ խտացման քաղաքականութեան վրայ աւելցնենք նաեւ այն պարագան, որ Հայաստանի սահմաններուն մէջ թաթար տարրերը կը զինուին եւ կը գտնուին թուրք գործակալներու ազդեցութեան ու շունչին տակ, այն ատեն հասկնալի կ'ըլլայ համիսլամական վտանգի ներկայութիւնը:»

ՋԻՒՆ ՋՄԵՌ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Սասունիկ ցուրտ է Հայաստանի մէջ: Ձիւնը ծածկած է շատ տեղեր:

Գալլերը իջած են դիւղերը: Ն. Ախտաւի շրջանին մէջ, գիշերները գայլերը կը մտնեն գիւղին փողոցները կեր ճարելու: Աւելի շատ կ'երեւին Ալափարսի շրջանին մէջ: Դարաքիլիսա, Համդոչիման գիւղին ձմեռնոցին մէջ գայլերը յարձակելով ոչխարի հօտին վրայ, խեղդեցին ու տարին քանի մը ոչխար:

Աղվերան գիւղին ոչխարները Աբարանի շրջանին Տամջլու գիւղին կողմը փոխադրուած պահուն, երբ մեծ սարի մը տակէն կ'անցնէին, լեռնէն կը փրթի կ'իջնայ ձիւնի հսկայ սիւն մը ոչխարներուն վրայ: Սպաննուած են 50 ոչխար եւ հովիւ մը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍԻ ԲՆԱԿՉՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՄԱՁԱՅՆ ԱԶԳՈՒԹԵԱՆՑ

«Խորհրդային Հայաստան» (13 Յունուար) կը հրատարակէ 1926 Դեկտեմբերի մարդահամարին արդիւնքները՝ համաձայն ազգութեանց:

Այդ ցանկէն կը տեսնենք որ Խորհրդային Միութեան մէջ (բուն Ռուսաստան) գտնուած Հայերու թիւն է 193,625: Գալով Կովկասի, Հայերը կը ներկայացնեն 1,332,593 (հարիւրին 22.73), Վրացիները՝ 1,470,435 (25. 09 առ հարիւր), իսկ Թուրքերը՝ 1,652,768 (28.20 առ հարիւր):

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

Թուիթիպաշէֆ պաշտօնակից

Ֆրանսերէն *Ազդապարհ*ի պարբերաթերթը, «օրգան Թուրք ֆէտէրալիստ դամկավար *Մուսաւաթ* կուսակցութեան», իր 1927 դեկտեմբերի թիւին մէջ կը գրէ՝ *«Բողոք մը»* խորագրին տակ.—

Կը տեղեկանանք որ Ալի Մէրտան պէյ Թուիթիպաշէֆ, նախագահ փարիզի Ազրպէյճանեան Պատուիրակութեան, պաշտօնանկ եղած է՝ Ազրպէյճանի կեդրոնական կոմիտէին կողմէ՝ իր իրաւասութեան սահմանները անցած ըլլալով, եւ թէ հետեւաբար այլ եւս չպիտի կրնայ ներկայացնել այս երկիրը արտասահմանի մէջ:

Այս պարագան ձեռնհաս իշխանութեանց հաղորդելով, կեդրոնական կոմիտէն տեղեկացուցած է անոնց որ Մէրտան պէյի կողմէ ստանձնուած յանձնառութիւնները Ազրպէյճանի քաղաքական կազմակերպութեան հաւանութեան չեն արժանացած եւ բացարձակապէս չպիտի վաւերացուին Ազրպէյճանեան ապագայ կառավարութեանց եւ խորհրդարաններու կողմէ:

Ալի Մէրտան պէյի ապօրէն արարքներուն դէմ բողոքած է նաեւ Մուսաւաթ կուսակցութեան արտասահմանեան կեդրոնական Բիւրոն:

«Բեւեռնիմ դաշոյն, ձեռքերնիմ ռումբ»

Փետրուար 1ին Շուտմի մէջ տօնուեցաւ Ֆաշիստ քաղաքապահներու կազմութեան հինգամեակը: Այս առթիւ զինուորական մեծ հանդէս մը տեղի ունեցաւ պէնիթօ-Մուսոլինի զօրանոցին մէջ: Կը նախագահէր Մուսոլինի, շրջապատուած 15 շրջանային փոխ-զօրավարներէ, 143 լեգէոնի հրամանատար կոնսիլներէ եւ շրջանային սպայակոյտի պետերէ, որոնց առջեւ խօսեցաւ կրակոտ ճառ մը.

— *Քաղաքապահներու, ինչպէս նաեւ Մեծ Խորհուրդի կազմութիւնը մտքիս մէջ ծնաւ 1923 Յունուար 12ին: Անկէ ի վեր հինգ տարի անցաւ: Սակայն ձեր առջեւ ոգեկոչելէ առաջ կատուած ճամբան, կ'ուզեմ ողջոյնս ղրկել յիշատակին այն լեգէոնականներուն, որոնք ինկան Ափրիկէի հողին վրայ, իրենց զինուորական պարտականութիւնը կատարած ատեն, եւ այն լեգէոնականներուն, որոնք ինկան Իտալիոյ մէջ՝ իրենց քաղաքացիական եւ քաղաքական պարտականութիւնները կատարած ատեն:*

«Անցնող հինգ տարիներուն վրայ կարճ ակնարկ մը բաւական է՝ ապացուցանելու համար որ քաղաքապահ զօրքը (միլիցիա) պահելով հանդերձ իր յատկանիշները, Ֆաշիստ պետութեան գինեալ մէկ մեծ ուժը դարձած է: Իր սպաներու ցանկը զարգացած է, շուտով պիտի լրանայ նաեւ իր հրացանով սպառազինումը: Իր աշխատանքները օրէ օր աւելի լաւ կը ճշդուին: Անապատի ծայրագոյն կէտերէն մինչեւ Ալպեանները սահմանները, մեր ծովեզերքներէն մինչեւ մեր լեռներու գագաթները, երկաթուղիներէն մինչեւ խճուղիները, ամէն տեղ, միլիցիան յեղափոխութեան գինեալ պահակն է, ու վարչաձեւին արթուն եւ ուշադիր աչքը:

«Կը պահանջեմ որ լեգէոններու հրամանատարները խստիւ նուիրուին իտալական ժողովուրդի զինուորական ու նաւային կրթութեան: Անոնք կարեւոր աշխատանքներ են, սակայն բաւական չեն: Իմ հրահանգներովս, բանակի սպայակոյտը քննեց պատերազմի պարագային քաղաքապահները օգտագործելու խնդիրը եւ գայն լուծեց նոր ժամանակներու եւ կարելի հաւանականութիւններու պայմաններուն համեմատ: Այդ լուծումը մեծ պատիւ կը բերէ սպայակոյտին:

«Կը ծանուցանեմ նեզ թէ քաղաքապահ լեգէոնները շարժման մէջ դրուած բանակի մեծ միութեանց մէջ մտցուելով պիտի կուռին: Վստահ եմ թէ լեգէոնները արժանի պիտի ըլլան այս գերագոյն պատիւին՝ հիմակուց պատրաստուելով ըլլալ յարձակող վաշտեր, որոնք պիտի յաւերժացնեն Ադուա-ի ներու եւ Պզուատրոներու ռազմական աւանդութիւնները. դաշոյնը ակռաներնուդ մէջ, ռումբերը ձեռքերնիդ, եւ վտանգի գերագոյն արիամարիանքը սիրտերնիդ.»:

«Դուք զգացում ունիք եւ գիտէք թէ շատ աւելութիւն կը յարուցանենք աշխարհի մէջ իբրեւ Իտալիա եւ իբրեւ քաղաքական վարչաձեւ: Պէտք է պատրաստ ըլլանք պաշտպանելու մէկին ու միւսը»:

Մուսոլինի յետոյ կարդաց Թագաւորի հասցէին հաւատարմութեան ուղերձ մը, ու եզրակացուց.

— *Երբ վերադառնաք ձեր լեգէոնները, պիտի ըսէք Սեւ շապիկաւորներուն թէ մտածումս միշտ կը հսկէ իրենց վրայ: Անոնց տարէք ողջոյնս: Սեւ շապիկաւորներու սպանե՛ր, մե՛ր կեանց»:*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԵՐԿՈՏԱՍԱՆԵԱԿ ՄԸ ԹՈՇԱԿԱՒՈՐՆԵՐ, ԲԱՅՑ...

Ո՛չ մէկ երկնքի տակ, ո՛չ մէկ ազգի մէջ՝ քաղքենիներն ու իշխուստները այնքան ժլա՛տ, քինախնդիր ու փոքրոգի են եղած, որքան մեր մէջ...

Պատեհապաշտ, չտես, կիսակիրթ ու յաւէտ գռեհիկ՝ անոնք, ամբողջ մեր յեղափոխական ու ազատագրական պատմութեան ընթացքին՝ ո՛չ միայն չեն թափած իրենց ճարպոտ արիւնը, հայ ժողովուրդին անկախութեան համար, ո՛չ միայն չեն բերած իրենց բարոյական օժանդակութեան բաժինը, այլ եւ պինդ փակած են իրենց դրամարկղները: Ու միայն յեղափոխական ատրճանակներու փոյն է որ զանոնք կանչած է զգաստութեան...

Ուրիշ ժողովուրդներու ազատագրութեան պատմութեան մէջ կան բացորոշ օրինակներ: Շարուստնե՛ր՝ որ անվերապահ տուած են իրենց դրամը՝ ընդհանուր ու մեծ գործին համար: Մեր մէջ՝ հակառակն է: Հայ հարուստը՝ գոնուած է միշտ թշնամի պետութեան տրամադրութեան տակ: Իր դրամը՝ տուած է հակայեղափոխական, ապազգային, ապաժողովրդական նպատակներու:

Այո՛ թէ ինչ դառն մտածումներ, յաջորդականօրէն, խռնուեցան մտքիս մէջ, երբ կարդացի, «Նուպարեան Հիմնադրամ»ի հաշուետուութիւնը, *Յառաջի* մէջ:

Ընթերցո՛ղ, լուրը կը կարդաս ու կ'անցնիս: Ու գուցէ նոյն իսկ կ'ըսես.— կեցցէ՛, կեցցէ՛...

Ակո՛ւր, հետդ քիչ մը փնտրենք ուսանողներու օգնութեան այս կրպակին հաշիւներուն ներքին ծալքերը: Վերցնենք դիմակները եւ տեսնենք:

Աւելի քան երկոտասնեակ մը Թոշակաւորներ, — ու ո՛չ մէկ դաշնակցական: Ցաւօրինա՛կ բան:

Այսուհանդերձ՝ հայ երիտասարդ ուսանողներու մեծագոյն տոկոսը կը գտնուի Շ. Յ. Դաշնակցութեան շարքերուն մէջ: Այսուհանդերձ, մենք գիտենք, որ հոս, փարիզի մէջ իսկ, գրեթէ բոլո՛ր հայ մշակութային կամ այլ միութիւններու մէջ մեր ընկերներն են որ ամէնէն գործօն դերը կը կատարեն:

Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ գոնէ մէկ հատ դաշնակցական ուսանող չեն գտած օգնութեան արժանի: Եւ գիտեմ հատ մը՝ ուղղամիտ, պարկեշտ, խելացի ու քաջ ուսանող մը որ մերժուած է: Ինչո՞ւ համար: Գիտեմ ուրիշ մըն ալ, որ տարիներով Թշուառ կեանք մը կը քաշքշէր: Հիմա «Նուպարեան սան» է: Մարդիկ կարծես կը սպասէին որ այդ տղան ուրանար իր երիտասարդութեան գաղափարները, հեռանար իր կուսակցութենէն, արժանի ըլլալու համար իրենց փոքրոգի օժանդակութեան:

Դաշնակցութիւնը պէտք չունի՛ ձեր դրամին, իր ուսանողները պահելու համար:

Բայց, առաքինի՛ մարդիկ, գոնէ ժողովուրդին աչքին փոշի փչելու համար, գոնէ դեղի համար, եկէ՛ք օգնեցէք նաեւ դաշնակցականի մը:

Ոճի՛ր է:

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ՈՐԲԵՐՔ.— Ալեքսանդրապոլի անոք ու անտուն տղաքը խնամող յանձնախումբը բացաւ նոր որբանոց-արհեստանոց մը, որ ունի 32 մահճակալ: Հաւաքուած են 18 երախաներ: Արհեստանոցը ունի տնօրէն մը և 5 վարպետ:

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ ԵՒ ՀԻՄԱ

(Թղթակցութիւն Իտալիայէն)

Ամերիկայի կոչնակը անցեալ տարիէն ի վեր «ժողովուրդներու հոգեբանութիւնը» խորագրին տակ կը հրատարակէ շարք մը յօդուածներ, որոնք ամփոփ թարգմանութիւններ են Թուլլիէի մէկ գործին՝ եւրոպական ժողովուրդներու հոգեբանութիւնը՝ հրատարակուած 1903ին։

Յիշեցնենք իմաստասէրը իր տեղեկութիւնները քաղեր էր անցեալ դարու վիճակագրութիւններէն։ Կոչնակ նոյնութեամբ հրատարակելով զանոնք՝ կ՚ապրի 30 տարի առաջ եւ կը կարծէ որ աշխարհ ալ, մանաւանդ Իտալիան, մեացեր է նոյնը։ Թարգմանիչը մոռցեր է Մեծ Պատերազմը եւ Ֆաշիսմը։ Իտալացին կը նկատէ նոյն մտայնութեան տէր, նոյնքան անգիր, որքան Քրիսփիի օրերուն, ենթադրելով պահ մը, որ Թուլլիէի վիճակագրութիւնները ճիշտ ըլլան։

Թարգմանիչը պահեր է նոյն իսկ ֆրանսական հնչումները. կը գրէ Մաքիավէլլի փոխան Մաքիավելլիի, ինչպէս կ՚ըսենք Տակիտոս, Դանտէ, Տասսո փոխանակ ֆրանսականին պէս Թասիտ, Տանդ, Թասս գրելու։

Թարգմանիչը շփոթներ է մոռալ փրաճիքը, զոր թարգմաներ է դրական բարոյական, մոռալ փոզիթիվի հետ։ Առաջինը տեսական բարոյականի հակադարձաբար՝ կը սորվեցնէ պարտականութիւնները, միւսը՝ բարքերու ուսումնասիրութիւնն է։

Ֆրանսացի իմաստասէրին գործը կը կազմէ ուրուագիծ մը եւ ամբողջութիւն մը. կրճատելով՝ մեացեր է կմախք մը որ զուրկ է շարժում տուող մկաններէ։ Գաղափարական գործի մը մէջէն ջնջել կորիզը, գաղափարը, որուն վրայ հիմնուած է կառուցումը՝ կը նշանակէ խաթարել գործը։

Անշուշտ ընկերային տագնապի մը պահուն Թուլլիէ գրեր է. «Հռոմի քաղաքական խորունկ հաւատքը չկայ այսօր Իտալացիին մօտ»։ Ուրեմն, կոչնակի խմբագրութիւնը երբեք հետեւած չէ իտալական ազգային շարժման եւ վերջին սարիներու անցուդարձին։

«Նախակրթութիւնը Մուսոլինիի հալածիքին մէջ միջակ ամրանի վրայ կը գտնուի», կը գրէ։ Այո՛, այն ատեն երբ Մուսոլինի դարձին մը չարաճճի եւ բախտաւոր էր։ Այսօր փոխուեր են վիճակագրութիւնները։ 1922ին 5905 ժանկավարժոցներ կային ուր կը յաճախէին 400,000 երախաներ։ Տարրական նախակրթարանը, որ կը բաղկանայ 6 տարիներէ, 4 միլիոն աշակերտ ունէր։ Երկրորդական կրթութիւնը բազմաթիւ բաժանումներով եւ 2 ամրամաններով կը ջամբուէր 1923—4ին 211,000 աշակերտներու, 1924-25ին՝ 172,429 աշակերտներու։ Զանց կ՚ընեմ մանրամասնութիւնները, աւելցնելով որ միայն կառավարական դպրոցներու վիճակագրութիւնն է ասիկա։ Դեռ կան բազմաթիւ վարժարաններ, ամէն ամրամանի, որոնք մասնաւոր անհատներու կամ միաբանութիւններու վարչութեան տակ են։ Ասկէ զատ, մասնագիտական ուսում կը տրուի 7 մասնաւոր, 28 կառավարական երկրագործական փորձառական դպրոցներու մէջ. 103 ճարտարագիտական վարժարաններ կան 24,600 աշակերտներով, 275 գեղարուեստական-ճարտարագիտական՝ 25 հազար աշակերտներով, 57 առեւտրական դպրոցներ՝ 135,000 աշակերտներով։ Զանց կ՚առնեմ 6-կառավարական, 33 անհատական եւ քաղաքապետական քոնսերվաթուարները։ Գալով բարձրագոյն կրթութեան՝ Իտալիոյ, Պոլոնիա, Բալլիարի, Ճենովա, Նափոլի, Փատուա, Փալերմօ, Փաւիա, Փիզա, Հռոմ, Թորինօ, Միլան, Բաթանիա, Ծիրէնցէ, Մեսինա, Մոտէնա, Փարմա, Սիէնաներ քաղաքները օժտուած են համալսարաններով, ոմանք զոյգ, ինչպէս Միլան, բազմարուեստական վարժարաններով։ 1921ին վկայական ստացած են 2136 երիտասարդներ փաստաբանական, 684՝ դպրութեան, 1484՝ բժշկութեան, 150՝ չափագիտութեան, 34՝ բնագիտութեան, 261 տարրաբանութեան եւլն.։

«Կոչնակ»էն կ՚իմանանք թէ Իտալացիներուն 40 առ հարիւրը կարդալ-գրել չի գիտեր, 5 առ հարիւրը Թորինոյի եւ հարիւրին 80ը Բոզէնցայի մէջ։ Կը թուի թէ կ՚ապրինք իրապէս 40 տարի առաջ։ Յօդուածագիրն ու խմբագիրը արդեօք երախանե՞րն ալ հաշուեր են, զեղչկուհիներով միասին։ 1911ին հրատարակուած գործի մը մէջ կը գտնեմ Բալապրիա 56 առ հարիւր անուսում։ Արդ, այս գաւառն ունի մէկուկէս միլիոն բնակիչ, մինչդեռ Բոզէնցա՝ նոյն գաւառին մէջ քաղաք մը 495,884 բնակչութեամբ, աւելի նուազ թիւով պիտի ունենայ։ Ի՞նչպէս Թուրինոն 5 առ հարիւր անուսում կ՚ունենայ եթէ ամբողջ գաւառը, Փիէմոնթէ, շուրջ 4 միլիոն բնակչութեամբ, 7 առ հարիւր ունի։

Ծնունդներու թիւը ներկայացուած է 38 առ հազար։ Այս վիճակագրութիւնը կը պատկանի 1881ին։ 1891ին արդէն 37,2 էր, 1911ին 31, 1921ին 30, 1925ին ալ 27,47։

Ժողովուրդի մը հոգեբանութիւնը ճանչնալ ամէնէն դժուարին ձեռնարկն է, եթէ ոչ անկարելի։ Իտալիէն մինչեւ այսօր ժողովուրդ բառին առումն անդամ ճշդուած է։ Այսօր կը զանազանուին ժողովուրդը, ազգը, ազգութիւնը (nationalité)։ Կանէն մինչեւ այսօր հոգեբանութիւնը բաժներ են զգայնութեան, իմացականութեան եւ կամքի։ Հոգեբանութիւնն ընել ժողովուրդի մը, կը նշանակէ գտնել այդ կարողութիւններուն արտայայտութիւնները։ Նկարագիրը դատորոշել, կը նշանակէ վեր հանել հոգեկան որոշ գիծեր, որոնք կը յարմարին այդ ժողովուրդին իւրաքանչիւր անհատին, իբրեւ ցայտուն յատկանիշներ։ Դժուար է ճանչնալ անհատի մը նկարագիրը, իսկ աւելի դժուար, երբ հարցը ժողովուրդի մը կը պատկանի։

Ցեղը բաւարար յայտանիշ մը չէ։ Աշխարհագրական բառեր են ճերմակ, սեւ ցեղ։ Լատին, սլաւ ցեղ բացատրութիւնները կենսաբանական իմաստ չունին։ Արդէն Թուլլէ ալ գործին սկիզբը բաւական չի նկատեր։ Կլիման ալ չի բացատրեր։ Մինչեւ ԺԹ. դար Անգլիացին ծոյլ էր, այժմ ամէնէն ձեռներէց ոդիի տէր ազգն է։ Գրականութենէն դատելով, Տիկին Սթալ կը հաւատար որ Գերմանը զգաղափարապաշտէ։

Կը մնայ լաւագոյն մեթոտ մը, վիճակագրութիւնները, բախխիղճ մեկնութիւններով։ Ընկերային կեանքին մէջ չկայ այնքան առանձական իրողութիւն մը որքան ոճրագործութիւնը։ Արդ, այս ամէնը վիճակագրութիւններով, չորթիւերով, կարելի չէ բացատրել։

Ոճրագործութիւնը միայն իտալիոյ յատուկ երեւոյթ մը չէ, հետեւաբար ժողովուրդէն կախում չունի միայն, ինչպէս Թուլլէ ալ կ՚ընդունի։ Յիշած թիւերն ալ քիչ են։ Ֆրանսայի մէջ 1908ին 555,924 ոճիրներ գործուած են, թեթեւ կամ ծանր։

Ժողովուրդի մը հոգեբանութիւնը գրելու համար ապրելու է այդ ժողովուրդին մէջ, կարդալու թերթերը, մօտենալու զանգուածին, դիտելու բարքերը եւ մեկնելու առարկայականօրէն։ Մանթենի կալուածատէրը, իմաստասէր Թուլլէ, ապահովաբար իտալական մէկ քանի քաղաքներ տեսած է եւ իր ակնոցով գրած։ Դիւժում ըրեր է իմաստասէրներու եւ ազնուապետական գրագէտներու՝ որոնք ժողովուրդը չեն ներկայացներ։

Հարաւի Իտալացին խառնուրդ մըն է Յոյնի, Ափրիկեցիի, Սպանիացիի եւ հարաւի Ռուսերու։ Հիւսիսի Իտալացին հիւսիսային ժողովուրդներու եւ քնիկ տարրերու պատուաստումն է։ Հարաւի Իտալացին աւելի մօտ է Յոյնին եւ Սպանիացիին քան Փիէմոնթէի Իտալացիին։ Վերի Իտալացին երկայնահասակ, երկնաթոյր աչքով է. վարինները կարճահասակ են եւ սեւաչուի։ Լեռնաբնակներու, կիներուն, մանուկներու բազկեբակը աւելի արագ է։ Հարաւի Իտալացին տաք կլիմայի տակ աւելի արագ արեան շրջան ունենալու էր, մինչդեռ հակառակն է։ Ջինուորագրութենէն մեր ժուաձներուն մեծ մասը հարաւի Իտալացիներ են։ Մոսսօ, Նիչեֆորօ, Նիթթի համաձայն են որ պատճառը անդազանցութիւնն է։ Հարաւի Իտալացին թշուառ է, չի գիտեր ալ մնանիլ։

Հարաւի Իտալացին լեղյեդուկ նկարագիր ունի, շուտով կը զրգռուի եւ անմիջապէս կը դղջայ, զրգռութեան ենթակայ է, անկարող՝ ուժը կեդրոնացնելու։ Վատ երեւակայութիւն ունի, սահուն լեզու, պերճախօս է եւ վիճասէր, բայց գործնական ոգիէ զուրկ։ Հիւսիսայինը գործնական է, պաղարիւն որոշ ատիճանով, ուշադրութիւնը կեդրոնացնելու կարող, ձեռներէց և կարգապահ։

Որոշելու է ուրեմն՝ Իտալիոյ մէջ երկու ուրոյն ժողովուրդներ, հոգեբնախօսական տարբերութեամբ։

Իտալացի գործաւորը շատ խելացի է, կը գրէ Պոնըֆոն։ Շուտով կը սորվի արհեստ մը, շատ անգամ զարգացած է ինքնաշխատութեամբ, իւրացնող միտք ունի, պերճախօսութեամբ եւ փաստերով կը պաշտպանէ մասնագէտներու դէմ իր շահերը։ Իտալացի ընկերային հոգեբան ժը, Սիկէլէ, կ՚ըսէր ժողովի որ Իտալացին առանձնակի աւելի խելացի է, նոյնիսկ կորովի եւ յարատեւութեան տէր, բայց զուրկ է հաւաքական գիտակցութենէ։

Կէս դարու մէջ Իտալիան հսկայ յառաջդիմութիւն ունեցաւ։ Ժուլլէ կը գրէր արգէն թէ՝ «հակառակ դժուարութիւններուն, Իտալիա փայլուն օրինակը կը ներկայացնէ բարոյական եւ ընկերային ուժերուն վերազարթումին։ Ան մեզի ցոյց կուտայ որ իւրաքանչիւր մեծ ժողովուրդ իր սեփական նկարագիրն ու խորունկ կենսունակութիւնն ունի, ինքն է մեծ մասով այդ նկարագրին կերտիչը»։

Տարիներ եւաք, հունդար ծադումով Անգլիացի մը, Պէրկօթ, ուսուցիչ Լոնտոնի համալսարանին, կը հիանար Իտալիոյ յառաջդիմութեան վրայ։ «Երկու սերունդներու ընթացքին այլասեռ խմբակցութիւններու, անգրագիտութեան, թշուառութեան, տնտեսական եւ ընկերային դժուարութիւններու յաղթելով, Իտալիա կրցաւ մեծ պետութիւններու կարգն անցնիլ։ Այսքան արագ յառաջդիմութիւն երբեք կատարած չէ ո եւ է ազգ»։

Անկարելի է քանի մը սիւնակի մէջ խտացնել ազգի մը բարոյական գիծերը, բայց բարոյական պարտք մըն է ներկայացնել իրականութիւնը՝ փոխանակ խեղաթիւրելու զայն։

ՀԵՌՈՒՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՈՐԲԵՐԸ

Գործավարներու խորհուրդին որոշումով, Լուկաշինի համայնքին մէջ պիտի տեղաւորուին 100 որբեր, որոնք հաւաքուած են փողոցէն։ Մէկ տարուան համար, անոնց յատկացուեցաւ է 24,000 րուբլի։

Որոշուած է նաեւ խոտորջուրի համայնքին մէջ տեղաւորել 100 որբեր, եւ անոնց մնունդին ու բնակութեան համար յատկացուեցաւ 40,000 րուբլի։

Թաքիայի համայնքին մէջ պիտի տեղաւորուին մօտ 40 որբեր, եւ երկու տարի իւրաքանչիւրին պիտի արուի ամսական 20 րբլ.։

Ա. յս առթիւ կազմուած է յանձնախումբ մը, որուն կ՚անդամակցին Հ. Ազատեան, Ա. Երզնկեան եւ վ. Մամիկոնեան։ Ա. յս յանձնախումբը պաշտօն ունի համայնքներու մէջ տեղաւորել, իբրեւ համայնքի անդամ, հաւաքուած որբերը, եւ անոնց նիւթական միջոցներ հայթայթել։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԱԹԷՆԷՆ

ՆՈՐ ՄՏԱՁՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ազգ. կեդր. վարչութիւնը եւ Ազգ. յարաբերական գործերը.— Ազգ. ներքին կեանք.— Իսի-ըսաւներ.— Ժողովուրդին տրամադրութիւնն ու հոգեբանութիւնը։

ԱԹԷՆՔ, 27 Յունուար

Պոլշեւիկեան հալածակութեան կուսակիցներու հարցը հազիւ թաղուած կամ ականջի ետեւ նետուած՝ ահա նորէն յուզում։

Փաստ է, որ կառավարութիւնը սկսած է, որոշ կերպով զբաղիլ գաղթականութեան իրաւական, տնտեսական եւ բարոյական զոյավիճակով։ Եւ ահա՛ արդէն՝ Հայերու քաղաքացիական հանգամանքն է, որ խնդրոյ առարկայ կը դառնայ, եթէ ո՛չ բոլորովին բացէն, բայց հասկնալի արտայայտութեամբ մը։

«Բոլոր հայ գաղթականները, պէտք են արձանագրուիլ, յայտնելով միանգամայն՝ իրենց Յունաստան մնալու կամ Հայաստան եւ այլուր մեկնելու փափաքը»։

Ահա՛ մօտաւորապէս կառավարական այն հրահանգը, որ հրապարակի վրայ է այսօր։

Մեզի համար շատ պարզ է, որ կառավարութիւնը եւ մասնաւորաբար արտաքին նախարար՝ Մխիթարեանփուլոս՝ յայտկապէս կ՚ուզէ լուծել այս ևս հայ գաղթականութեան տեւական թնճուկը, ճշտելով եւ բնորոշելով անոր վերջնական հանգամանքն ու գոյնը։

Այս առթիւ, յայտնապէս մեղադրելի է Աթէնքի Ազգ. վարչութիւնը, որ մատը մատին չի զարներ։ Ո՛չ մէկ հետաքրքրութիւն ցոյց կը տրուի ժողովուրդին ճակատագրին հետ կապ ունեցող հարցերու մասին։

Կառավարական պաշտօնատարներ՝ կ՚երթան Սելանիկի Հայոց եկեղեցին, նոյն պաշտօնատարները կ՚այցելեն Աթէնք «Նոր Օր»ի խմբագրատունը, ծանօթութիւններ քաղելու համար հայ գաղթականութեան քանակին եւ որակին մասին։ Մամուլը գիտակից իր պարտականութեան, արձագանգը կ՚ըլլայ այս բոլորին։ Ժողովուրդը, որ ինքզինքը փուշի վրայ նստած կը նկատէ, յուզումի կը մատնուի, հոս ու հոն կը վազէ, խմբագրատուն կը դիմէ, վարչութեան գրասենեակները կը չափչփէ։

Ոչ մէկ ստոյգ տեղեկութիւն եւ ոչ մէկ պատասխան։

Մամուլը կրկին կ՚անդրադառնայ, կրկին կը լիշեցնէ վարչութեան՝ իր պարտականութիւնը։ Դարձեալ լռութիւն, դարձեալ վարանում։

Նոյնքան դատապարտելի է վարչութեան ընթացքը՝ բախտախնդիր՝ Յովհ. Եսայեանի հանդէպ, որ «Լիբէրթե»ի իր պաշտօնին անանկութենէն վերջ, առանց կարմրելու եւ առանց վախնալու հանրային դատաստանէն, «ժուռնալ» մը խմբագրած է՝ թէ Աթէնքի Նպաստամատոյցի կեդրոնին եւ թէ կառավարութեան՝ վարչութիւնն ու գայն կազմող անձերը ցոյց տալով, իբրեւ աւազակներ եւ անարժան ժողովուրդին վստահութեան։

Այս «ժուռնալ»ները, ինչպէս կը գրէր «Նոր Օր», կը գտնուին վարչութեան սեղանին վրայ օրերէ ի վեր եւ տակաւին վարչութիւնը չկրցաւ անարգութեան ապառաժին զարնել՝ Մագլըեանի այս բարապանը՝ որուն անցեալն ալ մութ գիծերով լեցուն է։

Մինչ այս մինչ այն, ժողովուրդին յուզումը կը շարունակուի։ Ամէն օր, նոյնիսկ ամէնէն պաղարիւնը՝ գլուխը կորանցուցած վիճակ մը ունի, այս նոր անձանագրութեանց առթիւ։

Զանազան ըսի-ըսաւներ կը շրջին հրապարակին վրայ։ Ոմանք կ՚ըսեն թէ ասիկա քիչ մը ճիշտ ըլլալ կը թուի, քանի որ Սելանիկի նահանգապետ Քալեվրան ալ յայտարարած էր թէ հելլէնեւուսս համաձայնութեան մը հիման վրայ, փոխանակութիւն մը տեղի պիտի ունենայ։ Ուրիշներ կը կարծեն որ հելլէն կառավարութիւնը վերջ ի վերջոյ զանգուածային հպատակութեան մը առաջարկը պիտի ներկայացնէ Հայերուն։ Իսկ իրեւ որոշ եւ շօշափելի իրողութիւն ոչինչ կայ տակաւին, քանի որ վարչութիւնը չի հետաքրքրուիր յարաբերական գործերով եւ լուր իսկ չունի թէ ամէն օր ինչ կ՚անցնի կը դառնայ մեր շուրջ՝ պետական գրասենեակներու մէջ։

*** *Ազգային բուն ներքին կեանքն ալ մխիթարական պատկեր մը չի ներկայացներ։ Նոր սերունդը— բացի կուսակցական շարքերէն— այլասերելու վրայ է։ Ցո նաստանի նման ապահով շրջանի մը մէջ երբ այս բաները կը պատահին, ալ ո՞ւր կը մնան Ֆրանսան կամ Հարաւ. Ամերիկան։*

Կը տեղեկանամ թէ, պատգամաւորական ժողով գումարելու համար չանքեր կը թափուին, մասնաւորաբար չէզոք պատգամաւորներու կողմէ, որոնք այլեւս զզուած են Մագլըմեանի սադրանքներէն։ Ինչպէս կ՚երեւի, այս անգամ իրենց առաջին եւ գլխաւոր օրակարգ՝ ժողովը պիտի ունենայ առաջնորդի հարցը։ Այլեւս եկած է ատենը, որ այս մարդը իր սեւ շուքը ուրիշ տեղ մը պատցնելու երթայ։

Կրթական գործը թէեւ մխիթարական կողմեր ունի, շնորհիւ ուսուցիչներու անձնուիրութեան եւ կրթ. խորհուրդին չանքերուն, բայց բազձացուած արդիւնքը չպիտի տայ, գոլչափ նիւթական մասը ամբողջովին չապահովուի։ Բարեգործականը շօշափելի յաւելում մը չըրաւ այս տարի, ինչպէս գրեցի քանի մը անգամ։ Մինչդեռ եթէ բարիկամ կողմնակցութիւն չպակսի, Բարեգործականը կրնայ կրթական ամբողջ գործը արմատապէս փրկել։

*** *Համայնավարներուն դէմ հալածանքը կը շարունակուի։ Գրագէտ փանալիթ Սթրաթին, որ վերջերս Աթէնք եկած եւ քանի մը բանախօսութիւններ ըրած էր, հրաւիրեցաւ մեկնիլ Ցունաստանէն։ Այս առթիւ դահլիճը վէճերու նեցաւ, որովհետեւ Ջօր. փէցաս եւ դատական նախարարը կը պահանջէին անոր ձերբակալութիւնը։ Իսկ դահլիճը՝ նկատելով որ փ. Սթրաթին համայնավարական գաղափարական պրոպագանտ ըրած է, առանց գրգռիչ արտայայտութիւններու, բաւականացաւ անոր անցագիրը յանձնելով։*

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Վերջերս Երեւանի մէջ գումարուեցաւ գաւառային գործավարներու ընդհանուր խորհրդակցութիւն մը։ Նիստի մը ընթացքին, խօսք առաւ նաեւ Հայաստանի Առողջապահական գործավար Ս. Լազարեան. (Խորհրդ. Հայաստան, 13 Յունուար).—

Խորհրդակցութեան այս բոլոր նիստերուն մէջ շատ քիչերը խօսեցան առողջապահական հարցերու մասին։ Անհրաժեշտ է յայտարարել, որ մեր թէ՛ քաղաքական եւ թէ՛ տնտեսական յաջողութիւններու խարիսխն է առողջութիւնը։ Եթէ լաւ հիմերու վրայ չեն առողջապահական եւ կրթական գործերը, կասկածի տակ կ՚իյնան մեր բոլոր յաջողութիւնները։ Ես փոքրիկ թիւ մը միայն պիտի տամ, որպէսզի դուք գաղափար կազմէք մեր գիւղին առողջապահութեան մասին։ Մինչդեռ քաղքին մէջ 100 նորածին երախաներէն կը մնանին 15—18ը, մեր գիւղերուն մէջ 100 երախաներէն կը մնանին 30։ Այդ կը նշանակէ թէ գիւղի մայր մանուկները նկատելով, հակառողջապահական պաններու հետեւանքով, նին 100ին 17 Համթեամբ աւելի քան քաղ.

Հայաստանի գիւղ. մէջ բժշկութիւնը գործ կ՚երեք գիծով. 1.— կարմիր 2.— Առողջապահական վարութեան եւ 3.— մարմիններու միջոցաւ։ կը գործէ կարմիր խաչը, ջապահական վիճակը լաւ հետեւ ան աւելի միջոցքան առողջապահական վարութիւնը։ Հոն, ուր պահական գործավարութիւնը անմխիթարական է։ Մեր գիւղացիները սիրով ցին պզրոցական շինարմիեթ չե՞ն կրնար աջակառողջապահական թեան, հիմնելով բուեւ հիւանդանոցներ։ ղերու բուժարանները քան անյարմար են, առանձնասենեակը ընթեան սենեակ է թէ հեան, թէ՛ իր բարեկամներուն, ասիկա թոյլ չի տար որ հիւանդը վէճերի մէջ դրուի, ծախող չկայ։ Բժիշկները վառելու փայտ տուող չկան։

Հայաստանի համար այս տարի կ՚աւարտեն 3 ներ։ Ընդունք գեւ պէտք է կատարեն։ Արդեօք բժիշկներու յատկացուած պիտակները նորահաս բժիշկներուն, անանք «սթաժ»էն վերտարի պայմանաժամով

ՅԱՒԱՏՆՈՒԹԻՒՆ ՎՐԻՊԱԿԱՆ

(ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԱՐԱՐՈՂ ԱՆՁԻ)

Ա.

ՄՈՒՏՔԸ ՄԱՍ

Ես ալ ինծի համար ուրիշ ոչինչ ունիմ ըսելիք, բայց ինչպէս ըսի, ամէն մարդ իր կեանքին մէջ անպայման ունի ինչ որ պատմելիք մը, ինչ որ ուրիշներուն համար հետաքրքրական կրնայ ըլլալ, եթէ ոչ ամբողջ կեանքը, գոնէ անոր մէկ մասը։ Ես ալ ունիմ ինչ որ պատմելիք մը, ինչ որ ուրիշներուն համար հետաքրքրական կրնայ ըլլալ, եթէ ոչ ամբողջ կեանքս

«Մեր կենաց», պատասխանեցին ներկաները խլացնող ադաղակով մը, մինչ բազուկները կը բարձրանային հռոմէական ողջոյնը տալու:

Մուշի Իլիաս Սամիւն ալ զեղծարար

Էնկիւրիի Ընդհ. Դատախազը, Ազգային Մեծ ժողովի անտուկի զեղծումին շուրջ կատարած իր քննութեանց վրայ, դիմում կատարած է Ազգային Մեծ ժողովի նախագահութեան, որպէսզի չնչուի ձէպելը Պէրէքէթի երեսփոխան Ալի Րիզա եւ Պիթլիսի երեսփոխան Իլիաս Սամի պէյերուն երեսփոխանական անձեռնմխելիութիւնը: Տխրահռչակ Իլիաս Սամի Մուշի եւ շրջանի հայութեան ջարդարարն է:

Վէնիզելոս հայ արհեստաւորներու մէջ

Վէնիզելոս Յունուար 25ին այցելած է Ֆալերոյի յախճապակիի արհեստանոցը, ուր մեծ մասամբ կ'աշխատին հայ արհեստաւորներ: Նախկին վարչապետը թուրքերէն լեզուով խօսած է հայերուն հետ, գնահատելով անոնց աշխատանքը եւ Յունաստանի մատուցած ծառայութիւնը:

Ձերմակ Ռուսերը պիտի մնան Պոլսոյ մէջ

«Սօն Սաաթ» կը տեղեկանայ թէ Ազգերու Դաշնակցութեան ներկայացուցիչ Պ. Շլէմէրի կատարած ձեռնարկներուն հետեւանքով, թուրք կառավարութիւնը հաւանած է որ Սպիտակ Ռուսերը տարի մը եւս Թուրքիա մնան:

Լօզանի դաշնագրին շուրջ

Պոսթոնի «Քրիսչըն Սայէնս Մոնիթըր» թերթէն քաղելով, «Սօն Սաաթ» կը գրէ թէ հակառակ նախապէս տրուած որոշումին, Արտաքին Յանձնաժողովը հրաժարած է Լօզանի դաշնագիրը վերատին Ամերիկ. Ծերակոյտին ներկայացնելէ: Ուշացումը պատճառուած է պաշտօնական արտաքին նախարարութիւնը սկսած է պատրաստութիւններ տեսնել՝ Թուրքիոյ հետ նոր դաշնագիր մը կնքելու համար:

Ֆրանկլեւսերոպ նաւային համաձայնութիւն

«Քոռնալէ տ'Իթալիա»յի պելկրատի թղթակիցը կը գրէ թէ Ֆրանսայի եւ Եուկոսլաւիոյ միջեւ կնքուած է նաւային գործակցութեան մասին համաձայնութիւն մը, հետեւեալ հիմերու վրայ.—

1. Ֆրանսա նաւային մարմին մը պիտի ղրկէ Եուկոսլաւիա: 2. Եուկոսլաւիա մեծապէս պիտի աւելցնէ թիւը այն նաւային սպաներուն, որոնք Ֆրանսա կը ղրկուին իրենց ուսումը կատարելագործելու համար: 3. Ֆրանսա պիտի կազմակերպէ Եուկոսլաւ նաւատորմ մը՝ բաղկացած միայն թեթեւ մարտանաւերէ եւ ընդձուէաններէ: 4. Ֆրանսա նաւարան մը պիտի հաստատէ Քաթթարոյի բերանը: 5. Ֆրանսա պիտի կազմակերպէ Եուկոսլաւ ջրօդանաւերու սպասարկութիւն մը: 6. Եուկոսլաւիա արագօրէն պիտի ամրացնէ Ադրիականի եզերքները: 7. Եուկոսլաւիա յանձնառու կ'ըլլայ բացարձակապէս Ֆրանսայէն գնել իր նաւային ռազմանիւթերը: 8. Ֆրանս. և Եուկոսլաւ ծովային սպայակոյտները տեւական շփման մէջ պիտի ըլլան: 9. Պատերազմի պարագային, Եուկոսլաւ նաւատորմը Ֆրանս. նաւատորմի հրամանատարութենէն կախում պիտի ունենայ:

Այս լուրերը կը հրատարակենք վերապահութեամբ:

Շոգենաւի ընդհարում Մարմարայի մէջ

Առջի օր Մարսիլիա հասաւ «Քարամանի» շոգենաւը, որուն նաւապետը կրէկորի կը պատմէ հետեւեալը.—

Յունուար 28ի առտուան ժամը 2ն էր, երբ Մարմարայի մէջ օգնութեան կոչեր ստացանք Նորվեկեան «Կրոնկ» շոգենաւէն: Մօտեցանք այս վերջինին, որ երեք նաւակներ ծով իջեցուց և քանի մը վայրկեան վերջ «Կրոնկ»ի նաւապետը «Քարամանի»ի մէջ էր: Անիկա պատմեց թէ քիչ առաջ իրեն բախած էր Թրքական նաւ մը, որ շարունակած էր իր ճամբան՝ հակառակ «Կրոնկ»ի օգնութեան նշաններուն: Մեր աջակցութեամբ, Նորվեկիացի նաւապետը յաջողեցաւ շարժման մէջ դնել իր նաւը: Անոր ընկերացանք մինչեւ առտուան ժամը 8: Այդ պահուն անոր միջնորդները փլան եւ «Կրոնկ» եզերքին վրայ խրեցաւ: Քանի մը ժամ վերջ, ուրիշ Նորվեկեան ազատարար նաւ մը եկաւ եւ «Քարամանի» շարունակեց իր ճամբան:

Ազատվագր. Ընկերութեանց դրամներ

Թուրք կառավարութիւնը որոշած է լուրջ երաշխաւորութիւններ առնել ապահովագրական ընկերութիւններէն, որպէսզի ժողովուրդին շահը ապահովուի ամէն կերպով: Պայման դրուած է որ իւրաքանչիւր ընկերութիւն 100,000 ոսկի պահ դնէ Թրքական դրամատան մէջ: Առաջարկուած է այս 100,000 ոսկին չորս մասի բաժնել, եւ մէկ-մէկ բաժին յանձնել հետեւեալ դրամատուններուն.— Գործի («Իշ»), Երկրագործական, Ատափազար եւ Օսմանեան: Այս դրամատուններն ալ փոխադարձաբար իրարու երաշխաւոր պիտի ըլլան:

**** «Ճիմհուրիյէթ» կծու բառերով կը յարձակի կարգ մը օտար ընկերութեանց վրայ, ըսելով թէ անոնք «յանդգնութիւնը ծայրայեղութեան հասցուցած են, իրենք զիրենք «քափիթիւլասիօն»ներու շրջանին կարծելով»: Այդ ընկերութիւնները Թուրքին հացը կ'ուտեն, բայց ապերախտ կը շարժին Թուրքին դէմ: Օրինակ, Գատրգիւղի Կազի Ընկերութիւնը կարեւոր պաշտօններ եւ լեցուն ամսականներ ահմանած է իրենց հայ եւ յոյն պաշտօնեաներուն, իսկ Թուրք ծառայողներու հանդէպ խիստ ընթացք մը կը բռնէ:*

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՄՈՍԿՈՒԱՅի գործակալութիւնը կը հերքէ Հարաւային Ռուսիոյ մէջ գիւղացիներու ապստամբութեան եւ խրիմի ծովեզերքին ականներով փակուելու լուրերը: «Տէյլի Նիուզ»ի պոլսոյ թղթակիցը կ'ըսէ սակայն Թէ՝ հակառակ խորհրդային այս հերքումներուն, Թուրք նաւային իշխանութիւնները կը յանձնարարեն նաւապետներուն՝ զգուշական միջոցներ ձեռք առնել ռուսական նաւահանգիստները մտած ատեն:

ՓՈՔՐ ՀԱՄԱՋԱՅՆՈՒԹԵԱՆ երեք պետութիւնները՝ Ռումանիա, Ճեխօ-Սլաւաքիա եւ Եուկոսլաւիա Ազգերու Դաշնակցութեան դիմելով խնդրեցին քննութիւն բանալ Իտալիային Հունգարիա դրկուած գնդացիրներու մասին: Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը իր մարտի նստաշրջանին օրակարգի վրայ պիտի դնէ այս խնդիրը:

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

Վաղը Շբ. ժամը 8.30ին, 84, Ռիւ Շաբ, «Պօն Թէադր»ի մէջ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն, դեկավարութեամբ դերասան Մ. Մարուքեանի եւ մասնակցութեամբ պարուհի-դերասանուհի Օր. Ասիա կոստանեանի եւ տեղւոյս լաւագոյն ուժերուն:

Կը բեմադրէ ՌՈՒԳԻՒԻ «ԴԱՒԻԹ ԲԷԿ» (*Տրամը 4 արար.*)

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՕՐ. ՏԻՐՈՒՀԻ ՏԷՐ ՍԱՀԱԿԵԱՆ ԵՒ Պ. ՄԿՐՏԻՉ ՄՈՒՍԼԵԱՆ ՆՇԱՆՈՒԱԾ

փարիզ 29 Յունուար 928

Հ. Յ. Դ.

Սարսէլի Հրայր խումբի դասախօսական ժողովը այս կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Salles des Noces: կը խօսի Ընկ. Վազգէն Շուշանեան:

Ալֆորվիլի Մարգիս Մինասեան հնթակոմիտէի դասախօսական ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 7.30ին ձանօթ հաւաքատեղին: կը խօսի Ընկեր Աշոտ:

Պուա ֆոլոնպի Եռագոյն խումբի ժողովը վաղը Շբ. իրիկուն ժամը 8.30ին, ձանօթ հաւաքատեղին:

Փուժէ-սիւր-Արժանի Վռամեան հնթակոմիտէին ընկերական ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի իրիկուն ժամը 2ին, ընկ. Կ. Մանասէէանի բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ:

Քանի Կայծակ խումբի ընկ. ընդհ. ժողովը՝ այս Կիրակի ժամը 1.30ին, իր հաւաքատեղին:

Վիէնի Շրջ. Կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 9ու կէսին, Հայ Ժողովրդային Լաբրանին մէջ:

Մարսէյլի Ռոստոմ հնթակոմիտէին ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

Մարսէյլի Քրիս խումբի ընկերական ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի իրիկուն ժամը 5ին, սովորական հաւաքատեղին.

Մարսէյլի Պատանեկան Միութեան հրապարակային դասախօսութիւնը՝ այս կիրակի ժամը 10ին, 63 Բիւ տը լա Բէփիւպլիք իր սրահին մէջ: Դասախօս ընկ. Վազգէն Մարտիրոսեան:

Մարսէյլի-Սէն Ժիւլիէնի «Զաւարեան» հնթակոմիտէի կազմակերպած հրապարակային բանախօսութիւնը՝ այս կիրակի ժամը 3ին, Պօմօնի հայկական պարին մէջ: կը հրաւիրուին Սէն Ժիւլիէնի, Պօմօնի եւ Մօն-Թօլիվէի հայրենակիցները:

Պիտի դասախօսէ ընկ. Ազգին, Ատրպատականի ներոսամարտը եւ Հայերը:

Մարսէյլի «Վռամեան» կոմիտէն իր Մուրատ, Շրայր, եւ ընկեր կարօ խումբերու ընկերները ժողովի կը հրաւիրէ այս կիրակի ժամը 5ին, նախապէս որոշուած վայրը: Ներկայ պիտի ըլլան շրջ. կոմիտէի անդամները:

ՅԻՇԱՏԵՏՐ

Հ.Մ.Ը.Մ.իֆարիզի ընդհ. ժողովի դիւանը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հին ու նոր անդամները եւ սկաուտները վաղը Շբ. ժամը 9ին Ֆլօրիա Ճաշարան: Խիստ կարեւոր հարցեր եւ ընտրութիւն վարչութեան:

ՏԱՐՈՆ-ՏՈՒՐՈՒԻԼԵՐԱՆի Հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 131 Rue Fbg. de Temple, մէթրօ Պէլվիլ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր հայրենակիցներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ԱՄԻԱԿԱՆ պարի խումբ մը (երկսեռ) եւ արեւելեան նուագախումբ մը կազմուելու վրայ են: Կը հրաւիրուին թեկնածուներ: Դիմել՝ դերասան խան Ազաքեանի, 12 Rue Lemercier, Paris (17e).

Կը խնդրուի յայտնել *Յառաջի* խմբագրութեան նոր հասցէն մանուէլ Մարտիրոսեանի, որ կը բնակէր 4, Rue Perolier, Gap (H. A.)

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՆՈՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

(Պաշտօնական ազդ

Առաջնորդարանի)

Յաւուր Կիրակի 12 Փետրուար, կիրակի օր տեղի պիտի ունենայ Մարսէյլի Հայոց Նոր Եկեղեցւոյ հիմերու օրհնութեան եւ Ս. Օծման հանդիսաւոր արարողութիւնը, նախագահութեամբ վիճակիս առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Գրիգորիս Ս. Եպիսկ. Պալաքեանի:

Նոյն օրը քահանայից դասը ամբողջ ներկայ պիտի ըլլայ եւ մասնակցի հանդիսութեանց: Հետեւաբար շրջանի ժառաւոնները գոց ըլլալով, կը հրաւիրուին Մարսէյլի եւ շրջակայքից հոգաբարձութիւնները ի պաշտօնէ, ինչպէս եւ բոլոր հայրենակիցները:

ԺԱՄԱԿԱՐԳ.— 1. Եպիսկոպոսական հանդիսաւոր Ս. Պատարագ, Մարսէյլի Հայոց Ս. Յարութիւն մատրան մէջ, 90, Rue Stanislas Torrents, ժամը 9—10.30:

2. Յաւարտ Ս. Պատարագի, հանդիսաւոր հոգեհանգիստ եկեղեցւոյս հիմնադիր բարերար Պ. վահան Թօրասանեանի նինջեցելոց համար, ժամը 10.30.11:

3. Հանդիսաւոր օրհնութիւն եւ օծում նորակառոյց եկեղեցւոյ 16 հիմնաքարերու, ըստ Հայաստանեայց առաքելական Ս. եկեղեցւոյ օրինաց, ժամը 11-12, նորաշէն եկեղեցւոյս հողին վրայ, ի Ave. de Prado, Château des Fleurs:

4. Քարոզ ժամը 12-12.30ին, նորաշէն եկեղեցւոյ ընդարձակ պարտէզին մէջ:

Օրուան կարգապահութեան պիտի հսկէ, սկաուտներու նորակազմ խումբը:

(*Կնիք*)

ԺԱՄԱՆԱԿԱՅՈՑ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս իրիկուն Ֆլօրիայի մէջ 9-10, Հայոց Պատմութիւն, (փրոֆ. Ադոնց):

10-11՝ Հոգեկան ախտաբանութիւն (փրոֆ. Ադամանեանց):

ՅԱՐԴՈՂԻ ԳՐԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆԸ

Փետրուար 25ին, Շաբաթ երեկոյ, Սոսիէթէ Սավանթի մէջ: վիճաբանութիւն *Համասատեղի* գրականութեան մասին: կը նախագահէ Պ. Շ. Միսաքեան: Պաշտպան կողմէն Պ. Պ. Ա. Չամալեան եւ կ. Սասունի: Հակառակորդ կողմէն Շ. Նարդունի եւ Օհան Կարս:

Նկատի ունենալ այս Թուականը:

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
LA MENACE
?

ԳՏՆՈՒԱԾ «Յառաջ»ի միջոցաւ Պ. Ամենակ Թիկարեանի կողմէ փնտռուած Գառնիկ Բուիկեանի հասցէն է՝ Hôtel du Midi, Auch, Gers.

Կ'ուզուի մետաքս ներմակեղէնների վրայ *ոօքօքօ* շինող շատ լաւ գործաւորուհիներ արհեստանոցի մէջ կամ իրենց տունը աշխատելու: Ներկայանալ նմոյշներով տիկին Ֆլօրաի, 24 Rue St. Lazare, Nord-Sud, Notre Dame de Lorette.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Շեն. Passy 72.56

Կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (*Ափֆաւիթ*)

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՄԱԿԱՋԷՆ ՄՕՏԷՌՆ

ԹԻԹԻՒՆՁԵԱՆ ԵՂԲ.

94, Ռիւ Տ'Օպտեսն, 94. Մարսէյլ

ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ՝

ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԱՐԱՆՑ ԳԵՂԵՑԻԿ ԳՈՒԼՊԱՆԵՐ

= ՓՈՂԿԱՊՆԵՐ, ՕԶԻՔՆԵՐ =

— ԲՈՒՐԴԻ ԺԱԳԷԴՆԵՐ, ԳԱՇԳՕՂՆԵՐ —

ՊԱՏՐԱՍՏ ՈՒ ԶԱՓԻ ՎՐԱՅ ՇԱՊԻԿՆԵՐ

վերջին նորաձեւութիւն խիստ աժան գներով

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES

"PARMAKSEZIAN"

Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34,
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris (18

Կը ստանձնի եւ կը կատարեմ ամենաարագ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական եւ ամուսնալուծման դատեր, փարթ ու՝իտանիէի մէջ արձնական փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագրային գործողութիւններ:

Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը:

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)

Վկայեալ, ֆԱրիզի Բժշկական Ֆաքիւլթէէն, (Licencié ès Sciences
Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի
եւ մանուկներ եւ ներքին հիւանդութեանց
24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel
Հիւանդ կ'ընդունի Գշ. Եշ. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4
Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ
Métro St. Michel եւ Odeon

ԱՐՏԱԴՐՈՂԷՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ՍՊԱՌՈՂԻՆ

ԱԼՊԵԱՆ ԼԵՌՆԵՐՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՊԱՆԻ

ՈՆԱՐԱՑ ՈՒԺԱՐԱՆ ՄԱՔՈՒՐ

Ջեր շահը նկատի առնելով բարդատեցէք հետեւեալ գիներ

2 քիլօնոց տուփը 28 ֆրանք
4 » » 52 ֆրանք
8 » » 96 ֆրանք

Յանձնելի ձեր բնակարանը: Փօստի ղրամ չկայ: Մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ: Փորձեցէք անգամ մը կրկին ապսպրելու համար: Դիմել՝ ARAM SPENTCHIAN
Ave. de la Gare, Allevard, (Isère).

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ

Կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտր. եւ քաղաքային դատերով, կը ստանձնէ մասնաւորապէս ապահովագրական վէճերու, ինքնաշարժի եւ աշխատանքի արկածներու վերաբերեալ դատական գործեր:

Կ'ընդունի ամէն առտու 9.30—12 եւ ժամադրութեամբ:
13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԷՆԵՐ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ
17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine 47
Մէթրօ՝ Cadet կամ Նօտր-Տիւտ N. D. de Lorette
Ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14 19, կիր. եւ տօն օրեր 10

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տիկնոջ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ՋԵՐ ՇԱՀՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ, ԵՐԴՈՒԵԼ, ԹԱՐԳՄԱՆԻ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ

76, RUE BERNARD-DU-BOIS — MARSEILLE

Ամուսնական Թուղթերը, տեղաբնակ Թէ ուրիշ տեղերէ եկած Հայերու՝ *13—18 օրուան մէջ կը լրացուի:*

Ամերիկեան քաղաքացիներու ամուսնական Թուղթը *13—18 օրուան մէջ կը լրացուի* 750 ֆր.ով, մեր աշխատավարձը մէջը ըլլալով: Հպատակութեան, անուններու փոփոխութեան գործը արագ եւ դատարանի միջոցաւ:

ԴԱՏԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ և ԱԳԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Գրասենեակը բաց է 9—12 եւ 2—7:

Տէր եւ Տիկնոջ՝ երդուեալ Թարգման

Վ. ԹԷՄՈՒՐՃԵԱՆ

THÉS YAVROU

ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի Կ. ՊՕԼԻՍ 1880ին

Ամէն տեսակ մնուտիով ծարաւով Թէյեր, ընտիր, հոտաւէտ, ախորժահամ:

ՊԱՇԱՆՁԵԼ ԱՄԷՆՈՒՐԵՔ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ԴԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ *Հասցէ՝*

COMPTOIR DES THÉS YAVROU
23, Rue Senac, MARSEILLE

ՈՒՇԱԴՐ.— *Կը փնտռուին Գաղղիոյ եւ գաղթականութեանց մէջ ուսուցչական ճիւղին մէջ վարժ եւ պատուաւոր ներկայացուցիչներ բայի Փարիզ, Նիս, Լիոն եւ Մարսէյլ քաղաքներէ:*

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ամ.	10 ամ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
4
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
1928

4 FÉVRIER 1928

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 562 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԷՐ ԵՂԷՔ ՁԵՐ ԳԼԽՈՒՆ

Քանի մը ամսուան ընթացքին, երրորդ թէ չորրորդ անգամն է որ ուշադրութիւն կը հրաւիրենք յունահայ գաղութին վրայ։

Մէկ օրէն միւսը՝ կասկածելի երեւոյթներ, և նոր հոգեր։

Կա՛մ Ազգերու Դաշնակցութեան մէկ հսրցարանն է որ յուզում կը պատճառէ։ կամ՝ քանի մը շոշորթներու «ելոյթ»ը — կարմիր թռուցիկ, խորհրդային հպատակութիւն։ Եւ կամ, սեւագլուխի մը նոր շահատակութիւնը, որ կը ձգտի խանգարել հաստատուած կարգ ու սարքը։

Զարագուշակ է վերջին թղթաբերն ալ։

Աթէնքի մեր թղթակիցը գրեց թէ կառավարութիւնը վերսկսած է լրջօրէն զբաղիլ գաղթականութեան իրաւական կացութեամբ։

«Բոլոր հայ գաղթականները պէտք է արձանագրուին, յայտնելով միանգամայն իրենց Յունաստան մնալու կամ Հայաստան եւ այլուր մեկնելու փափաքը»։

Այս իմաստով հրահանգ տրուած է, կ'ըսեն։

Աթէնքի մեր պաշտօնակիցն ալ կը քրքրէ այս խնդիրը, մէկ նոյն ատեն խոստովանելով թէ պաշտօնապէս բան մը չի գիտեր կառավարութեան տրամադրութեանց մասին։

«Այսպէս թէ այնպէս, կառավարութիւնը կ'ուզէ արմատապէս լուծել գաղթականութեան խնդիրը»։

Եւ որովհետեւ մարդ բան չի գիտեր — ոչ իսկ Աթէնքի Ազգ. վարչութիւնը — բերնէ բերան շրջան կ'ընեն վրդովիչ զրոյցներ.

— Մեզ Հարաւային Ամերիկա պիտի դրկեն։ կամ՝ Կովկաս։ Եւ կամ, պիտի հարկադրեն որ յունական հպատակ ըլլանք։

Երեքն ալ «բեռ» մը թօթուելու ձեւեր են։

Ու թերեւս կառավարութիւնը երեքն ալ միաժամանակ պիտի փորձէ, վերջնապէս լուծելու համար գաղթականութեան խնդիրը (հայ եւ ռուս)։

Բայց ինչո՞ւ իրար անցնիլ այս կարգի տրամադրութիւններէ, փոխանակ լուրջ և հաստատուն կեցուածքով մը գործելու և փրկելու կացութիւնը։

Ինչո՞ւ բուն աղբիւրէն չիմանալ ամէն բան, և կանխել դժբախտ անակնկալներ։

Եւ ինչո՞ւ, վերջապէս, միանգամ ընդ միշտ չյայտնել կառավարութեան՝ մեր դիրքը, — կ'ուզենք մնա՞լ թէ երթալ. հպատա՞կ դառնալ թէ այսպէս քաշքշել։

Ուրիշ ատեն ալ բսած ենք,— Յունաստան եւ միւս մանր երկիրները տեսակ մը բեռ համարելով օտար գաղթականութիւնը, միշտ առիթէն կ'օգտուին, Ազգերու Դաշնակցութեան ուշադրութիւնը հրաւիրելու համար։

Աթէնք շատ լաւ գիտէ թէ ո՛րքան հայ գաղթական մնացեր է Յունաստանի մէջ, թէ ի՛նչ կ'ընեն անոնք, թէ երկիրը ո՛րքան կ'օգտուի, գոնէ տնտեսապէս, անոնց ներկայութենէն։

Բայց, գանգատ ազդակներ, քաղաքական կամ կուսակցական տեսակէտներ վարագոյր կը քաշեն բուն իրականութեան վրայ, եւ միշտ կ'արծարծուի խնդիրը, համաձայն օրուան պահանջներուն։

Այդ ազդակներէն մէկն է Ազգերու Դաշնակցութեան ապահովելու խնդիրը։ Միւսը՝ յոյն գաղթականութեան համակրանքը շահելու ձգտումը։ Եւ վերջապէս, նոր փոքրամասնութեանց տագտուկէն ազատելու հոգը։

Հինգ տարիէ ի վեր չհասկցանք թէ ո՛րքան քիչ գործ ունենանք ո՛ր եւ է կառավարութեան հետ, այնքան լաւ է մեզի համար։

Հինգ տարիէ ի վեր չսորվեցանք թէ՝ ոչ մէկ երկիր կը հանդուրժէ որ օտար բազմութիւն մը աւելն բարիք վայելէ, իսկ պարտականութիւններէն խուսափի։

Եւ հինգ տարիէ ի վեր չկրցանք ըմբռնել թէ՝ երկրի մը մէջ հաստատուելէ յետոյ, ուրիշ տեղ փնտռել, աչքերը մինչեւ հարաւ. Ամերիկա ուղղել՝ կասկածելի կը դարձնէ մեր լրջութիւնը։

Յունական կառավարութիւնը շատ լաւ գիտէ որ գաղթականները Հայաստան երթալ կ'ուզեն, բայց ճամբան գոց է։ Հետեւաբար, ուրիշ միջոց չունին, եթէ ոչ մնալ այնտեղ ուր իջեր են։

Եւ յետոյ, ամբոխային խուճապի գլխաւոր պատասխանա, տուները՝ օրուան վարիչներն են։

Յունահայ գաղութը առաջինն էր որ կազմակերպուեցաւ ներգաղթէն անմիջապէս յետոյ, և բաւական լաւ հիմերու վրայ։

Բայց, շուտով ծայր տուին խափանարար ձեռնարկներն ու խաչաձեւումները։ Եւ ամէն տագնապի ատեն, խղճալի վիճակ ունէր ազգային կոչուած իշխանութիւնը։

Կիրքերը մարեցան, ժողովուրդը պակսեցաւ, եւ այսօր քիչ շատ բնականոն կացութիւն կը տիրէ։ Իշխանութիւնն ալ չէզոքներուն ձեռքն է։

Լաւ. բայց ո՞ւր է իրենց գործունէութեան արդիւնքը։ Ո՞ւր է իշխանութիւնը որ հետեւի, հետաքրքրուի, գործէ ու վարէ։ Այսօր իսկ, առտուն կանուխ արթնցողը կառավարութեան կը դիմէ «ագգ»ի անունով։ Քոսոտ Մազլումեան մը անգամ ինքն իր գլխուն գործ կ'եփէ։

Աթէնքի մէջ իշխանութիւն կա՞յ թէ ոչ։ կա՞յ ամուր օրէնք մը, որ ըմբռնէ, իւրացնէ գաղթականութեան դատը, որուն հետ կառավարութիւնը ուզէ հաշակցողութեան գալ։

Երբ ամբողջ գաղութ մը իր գլխուն տէր չըլլար, կամ ունի գլուխ մը որ իր գործին տէրը չէ, ի՞նչ իրաւունքով կը մեղադրեն ուրիշները։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՅՈՒՆԱՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

Ինչպէս կը հաղորդէր երէկ, Աթէնքի մեր թղթակիցը, նորէն մտահոգութեան մասնուած է յունահայ գաղութը։

Այս առթիւ գրուած խմբագրականի մը մէջ, Աթէնքի «Նոր Օր»ը կը նկատէ (24 Յունուար).

— «Հայ գաղթականներու քաղաքացիական անորոշ դրութիւնը լրջօրէն կը զբաղեցնէ հելլէն կառավարական շրջանակները։ Կ'ուզուի վերջնականապէս լուծել հինգ տարիէ իվեր առկախ մնացած գաղթականական խնդիրը, որ մղձաւանջ եղած է մեզի համար ալ։ Պաշտօնապէս ոչինչ գիտենք կառավարութեան տրամադրութեանց մասին, բայց պատճառներ ունինք կարծելու թէ շատ ալ նպաստաւոր չպիտի ըլլան անոնք, դատելով շարք մը երեւոյթներէ։

Այսպէս թէ այնպէս, այսօր, հանգրուանի մը առջեւ կը գտնուինք։ Կառավարութիւնը կ'ուզէ արմատապէս լուծել գաղթականական խնդիրը։ Լսողներ կան թէ հելլէն քաղաքացիութիւնը պարտաւորիչ պիտի ըլլայ բոլոր Հայերուն համար։ Ուրիշներ կը հաւաստեն թէ՝ մեզ Հարաւային Ամերիկա փոխադրելու համար ձեռնարկներ կ'ըլլան։ Կայ նաեւ Կովկաս տեղափոխելու հաւանականութիւնը, ինչպէս յայտարարած է պետական պաշտօնատար մը։

Ո՞րը ճիշտ է կամ ո՞րը իրագործելի։ Չենք գիտեր։ Պաշտօնական շրջանակները բացարձակ լռութիւն կը պահեն, գործելով ձեռքի տակէ։ Կ'ըսուի թէ նոր արձանագրութիւններ պիտի կատարուին։ Ի՞նչ նպատակով, ի՞նչ բանի համար.— ոչ ոք գիտէ։

Այս հարցումներուն առջեւ բաց դուռ մը կայ մեզի համար. — դիմել կառավարութեան եւ պահանջել որ մեր ճակատագրի մասին ըլլալիք որ եւ է կարգադրութենէ նախապէս տեղեակ պահէ մեզ։

Միւով պիտի ընդառաջէինք քաղաքացիութեան հրաւէրի մը, բայց մեր ամբողջ ուժով դէմ պիտի ըլլայինք Հարաւային Ամերիկացիներու ծրագրին։

Ասիկա պէտք է ըսենք որոշ եւ վճռական կերպով։»

ՋՈՐԱԳԵՍԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Ջորագեսի շինութիւններուն հսկիչը, Պարզեան, հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ «Խորհրդային Հայաստան»ի խմբագրին (15 Յունուար).—

Հակառակ ցուրտ եղանակին, Ջորագեսի շինութիւնները կը շարունակուին անընդհատ։ Արդէն աւարտած է բանուորական 15 տադաւարներու շինութիւնը։ Այժմ սկսուած է Ջորագեսի կամուրջին կառուցումը։ Տադաւարներուն սենեակները բաւական ընդարձակ են, լուսաւոր եւ տաք։ Քաղաքամասին մէջ աւարտած են բոլոր անհրաժեշտ շէնքերը.— Ակումբ, ընթերցարան, բաղնիք, սեղանատուն, ճամբաներ եւայլն։ Շուտով կ'աւարտի շոգեկառքերու փապուղին Ջորագեսի կայարանին մէջ, ուր պիտի բերուին շինութեան բոլոր նիւթերը։ Շոն պիտի հիմնուի մեծ մթերանոց մը։

Այս կայանէն մինչեւ Վարաքիլիսա պիտի երկարի հեռաձայնի կապ մը։ Շուտով կը վերջանայ նաեւ ելեկտրական լոյսի հիմնադրութիւնը։

Բուժակայանը վերաձուեցաւ բժշկական կայանի։ Անոր կից պիտի հիմնուի հիւանդանոց մը։

ՏՈՄՍԵՐ

Ո՜Հ, ԴԵՐԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ ՁԻ...

Օ՛, երեք տարիէ ի վեր, չէք կրնար երեւակայել թէ ի՛նչ համբերութեամբ, խելօք ու լաւ տղու մը պէս, ի՛նչ զարմանալի ու զուսպ համակերպութեամբ մը՝ գրպանեցի բո՛լոր մեղադրանքները, գանգատները, հեգնութիւնները, աւելի կամ նուազ չարամիտ ակնարկները, ծաղրերը...

Գիտէ՞ք ինչու...

Որովհետեւ Թունդ ընկերվարական եմ...

Որովհետեւ. բարեացակամութեամբ մտիկ կ'ընեմ գիրենք կամ կը վիճիմ իրենց հետ՝ փոխանակ ուսերս թօթուելու եւ հեռանալու... կ'ըսեն՝

— Ի՛նչ «ընկերվարութիւն», ի՛նչ «Աշխատանք» եղբա՛յր, վա՛զ անցիր...

— Գլո՛ւխ տարիր, տղա՛ս, սա քու ընկերվարականներով...

— Ջե՞ռ ես առել, վա՛զգէն...

— Լ՛ հ, դերասանութիւն ես անում, էլի՛...

— Տղայ ես, տղա՛յ... դեռ խելքդ չի հասնիր, դեռ մարդ կ'ըլլաս... նորոյթ է...

Ո՛չ, դերասանութիւն չէ, նորոյթ չէ...

Ո՛չ ալ երիտասարդութեան, խանդավառութեան, տաքարիւնութեան արդիւնք...

Շապա՝ տրամաբանական եզրակացութիւնն է բոլո՛ր տառապանքներուն որ մեզ զարկին ամբողջ կէս դարէ ի վեր, հապա՝ դրական արտայայտութիւնն է բոլո՛ր դժգոհութիւններուն որ ունինք...

Ըսած եմ ուրիշ անգամ: Մարդոց՝ ընչազուրկները կան: Մենք ընչազուրկ ենք:

Ազգերուն՝ ընչազուրկները կան: Հայ ժողովուրդը անունցմէ է:

1914ին՝ մեծ ու ընդարձակ տուն մը ունէինք՝ բարեկեցիկ գիւղաքաղաքի մը մէջ: 1914ին՝ հայրենիք մը ունէի: Ու նաեւ ընտանիք: Ու արտե՛ր, արտե՛ր:

1928ին՝ չորս մեռել ունիմ ուսերուս: Աւերեցին մեր հայրենի տունը: Ամբողջ հարստութիւնս կը բաղկանայ երկու պայուսակներէ՝ լեցուն դատարկ իրերով: Ու գլուխ մը ուսերուս վրայ՝ որուն պարունակութենէն երբեմն կը վախնամ:

Հայրենական քաղաք չունիմ: Տուն չունիմ: Ընտանիք չունիմ, գոնէ հայրենիք ունենայի՛: 1914ին Թրքական քաղաքացի էինք: 1928ին՝ չե՛մ գիտեր ի՛նչ եմ: Թուրքերը կը մերժեն զիս: Հայաստանը՝ — ո՛վ ինչ իմանայ...

Տղայ մը՝ մեծ քաղաքի մը մէջ...

Վաղը՝ ոտքերդ տնկես, մարդ չի հարցներ, ուրկէ՞ եկար, ո՛ւր գացիր... Որո՞ւն ինչ...

Ահա՛ պատմութիւնս: Ու գուցէ տակաւին ամէնէ՛ն երջանիկներէն եմ... Բոլո՛ր այսպէս ենք... Իմ ձեքեաթս պատմեցի, որպէսզի չըսէք թէ «սուտ գիւութիւն» է որ ունիմ ուրիշներու հանդէպ, չըսէք թէ «դերասանութիւն» կ'ընեմ:

Ու կ'ուզէ՞ք որ ընկերվարական չըլլամ... ու կ'ուզէ՞ք որ ձեզի պէս կրկնեմ թէ ամէ՛ն բան լաւ ճամբու մը մէջ է: Կ'ուզէ՞ք որ վերսկսիմ հաւատալ նոյն քաղքենի չիմարութիւններուն, ձեր բոլոր պատրանքներուն:

Չէ՛, բարի մարդիկ, խելացի՛ ընկերներ, խնդրե՛մ ձեր գիտութիւնն ու փորձառութիւնը պահեցէք ձեզի...

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԹԱՓՕՐԸ ՔՈՆՔՈՐՏԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ ՎՐԱՅ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՓՈՒԱՆՔԱՐԵԻ ՁԱՌԸ

Երեսփ. ժողովի առջի օրուան եւ երէկի նիստերուն մէջ վարչապետ եւ ելմտական նախարար Փուանքարէ խօսեցաւ երկար ատենէ ի վեր սպասուած ճառը՝ դահլիճին ելմտական քաղաքականութեան մասին։

Երկու տարիէ ի վեր, ըսաւ, Խորհրդարանը Դեկտեմբերը վերջանալէն առաջ կը քուէարկէ յաջորդ տարուան ելմտացոյցը, ինչ որ գրեթէ աննախընթաց է։ 1926 Յուլիս 24ին Պետական Գանձը Պանք տը Ֆրանսի մէջ 1 միլիոն ֆրանք միայն ունէր. 1926ի ելմտացոյցը բաց ունէր, 1927ինը աւելի վատ կը նախատեսուէր։ 1926ի համար անմիջապէս պէտք էր գտնել 2 միլիառ, 1927ի համար՝ 5 միլիառ ֆրանք։ Նոր դահլիճը ստիպուեցաւ նոր հասոյթներ ստեղծել, ելմտացոյցը հաւասարակշռել եւ միջոցներ ձեռք առնել՝ ճիշտ պայմանաժամերուն վճարումները կատարելու համար։ Օտար դրամ պէտք էր մեզի։ Մասնագէտները խորհուրդ կուտային ֆրանքը կայունացնել ոեւէ սակով և վաւերացնել Լոնտոնի ու Ուաշինկթընի համաձայնութիւնները։ «Ահա՛ այս տխուր կացութեան մէջ է որ գործի լծուեցանք»։

Վարչապետը յետոյ յիշեց քննադատութիւնները ընկերվարական երեսփոխաններուն, որոնք կը նախատեսէին որ ֆրանքը աւելի վար պիտի իյնայ, ու իրրեւ միակ լուծումի կ'առաջարկէին դրամագլուխի վրայ տուրք հաստատել։

«կառավարութիւնը ո՛չ մէկ խորհուրդ մտիկ ըրաւ։ Ֆրանքը չկայունացուց, Լոնտոնի եւ Ուաշինկթընի համաձայնագիրները վաւերացնել չտուաւ։ Եւ սակայն ո՛չ մէկ աղէտ պատահեցաւ. անգլ ոսկին 125էն վար իջաւ, ու եթէ կարգ մը նկատումներ չըլլային, 100էն վար ալ պիտի կրնայինք իջեցնել։ Արտաքին վարկեր առաջարկուեցան մեզի ու մերժեցինք։ Ինչո՞ւ այս փոփոխութիւնները։ Որովհետեւ ելմտացոյցի հաւասարակշռուիլը, մեր բոլոր յանձնառութեանց գործադրութիւնը վստահութիւն ներշնչեցին աշխարհի՝ Ֆրանսայի վարկին մասին։ 18 ամսուան մէջ Պանք տը Ֆրանսի կողմէ պետութեան տրուած կանխավճարը 38ուկէս միլիառէն 31 միլիառի իջուցուեցաւ։ Պանք տը Ֆրանսի զեղչի սակը 7ուկէսէն 3ուկէսի ինկաւ։ 1926ի եւ 1927ի բոլոր վճարումները կատարուած են. նոյնիսկ կանխաւ կարգադրուած է 1928 եւ 1929 տարիներու վճարումներէն մեծ մասը։ Աւելի քան տարիէ մը ի վեր Ֆրանքը վտանգէ գերծ է եւ Պանք տը Ֆրանսը աճապարանքով պաշտպանելու կարիք չունի՝ սեղանաւորական շուկային տիրապետելու համար»։

Փուանքարէ յետոյ յիշեց թէ կարգ մը տուրքեր զեղչուած են, ջնջուած է քաղաքացիական տուրքը, ուսուցիչներու թոշակը աւելցուած է, ծննդաբեր կիներու, մանուկներու եւ բազմանդամ ընտանիքներու պաշտպանութեան համար օրէնքներ քուէարկուած են։ Նոյնպէս ջանքեր եղած են ճամբաները նորոգելու, գիւղերը ելեկտրականութեամբ օժտելու, գիւղացիներուն վարկ տալու մասին։ Գալով պարտքին, կառավարութիւնը 1927ին կրցած է զայն պակսեցնել աւելի քան 9 միլիառ. 1928ին ալ կարելի պիտի ըլլայ գեղչել անկէ քիչ մը պակաս։ Ներքին պարտքը 1926 Յուլիս 31էն մինչեւ 1927 Դեկտեմբեր 31 պակսած է 1 միլիառ, իսկ արտաքին առեւտրական պարտքը՝ 6,930 միլիոն։ Երերուն պարտքն ալ 10,300 միլիոնի գեղչուած է։

Վարչապետը երէկ եւս շարունակեց իր ճառը։

ՊՐԻԱՆ ԿԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԷ ԹԹՐԷԶԷՄԱՆԻ

Ներակոյտին մէջ Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութեան մասին եղած հարցապնդումէն օգուտ քաղելով, արտաքին նախարար Պրիան պատասխանեց Գերմանիոյ արտաքին նախարար Շթրէզէմանի.

— Մեր եւ ժողովուրդներու միջեւ փարատելիք թիւրիմացութիւններ կան, սկսաւ նախարարը։ Պէտք է որ վճռական բացատրութիւններ փոխանակենք։ Նախ առնենք Լոքառնոն։ Շթրէզէմանի տառէն աւելի ոգին կ'ուզէ տեսնել։ Լոքառնոյի դաշինքը խոստումներ կը պարունակէր, բայց ոչ բոլոր իրականու-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՍՈՒՐԻԱՅԷՆ

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՋԵՏԵՂՈՒՄԸ
ԱԼԵՔՍԱՆՏՐԷԹԻ ՍԱՆՃԱՔԻՆ ՄԷՋ

ՀԱԼԷՊ, 22 ցունուար

Վերջերս շատ բան գրուեցաւ սուրիահայ գաղթականներու ցեղման, ինչպէս նաեւ Ազգերու Դաշնակցութեան եւ Ըրլիֆի ծրագիրներու եւ կատարելիք հանգանակութեանց մասին։

Ջերմ հետաքրքրութիւնը որ ցոյց կը տրուի յիշեալ մարմիններու Սուրիոյ ներկայացուցիչներուն կողմէ ցեղման գործին հանդէպ, եւ ծրագրուած այն ձեռնարկները, որոնք լուրջ քննութեան առարկայ կը դառնան, կուգան հաստատել թէ 1928ին հանգանակելի գումարներու յաջողութիւնը աւելի քան ստոյգ է եւ ցեղման գործը ներկայ տարուան ընթացքին պիտի շարունակուի աւելի հիմնական եւ աւելի ընդարձակ ձեւով։

Ազգերու Դաշնակցութենէն եւ Ըրլիֆէն վերջ, ինչպէս կ'երեւի անգլիական բարեգործական կազմակերպութիւն մը եւս իր մասնակցութիւնը պիտի բերէ գետեղման այս գործին, որուն համար վերջերս յատկապէս Սուրիա ուղարկած է քննիչ մը։

Քննիչը, գարդ կատարուած աշխատանքները եւ ծրագիրները անձամբ եւ տեղին վրայ ուսումնասիրելով, նպաստաւոր տեղեկագիրներ տուած է իր մարմնին։

Մինչեւ այժմ այս աշխատանքը եւ անոր նիւթական մասնակարարութիւնը կը կատարուի եւ կը հոգացուի Միջազգային Կ. Խաչի եւ Ազգերու Դաշնակցութեան Աշխատանքի Գրասենեակի հայթայթած միջոցներով, եւ նախագահութեամբ Ջուիցերիացի պ. Պիւրնիէի, որ բացառիկ կարողութիւններ ունի կազմակերպելու եւ կառավարելու։

Պէյրութի մէջ կազմուած է Կ. կոմիտէ մը «Société central de secours des réfugiés», որ մասնաճիւղեր ունի Պէյրութի, Հալէպի եւ Ալէքսանդրէթի մէջ։

Ալէքսանդրէթի Սանճագի գետեղման ընդհանուր գործը կը ղեկավարէ եւ կը կազմակերպէ կեդր. Մարմնի գործադիր յանձնախումբի յիշեալ շրջանի ներկայացուցիչ պ. Մ. Տէր Գալուստեան (Էլ Յալանի)։

Ներկայ թղթակցութեամբ, պիտի տամ լիակատար եւ մանրամասն տեղեկութիւններ Ալէքսանդրէթի Սանճագի մէջ կատարուած գետեղութիւններու մասին։

1.— Ձէյթլի Մուսա (Մուէյթա) պիթիասի հիւսիսային կողմը ագարակի մը շրջանը գետեղուած են ներկայիս 32 Ջէյթունցի երիտասարդ ընտանիքներ (107 հոգի)։

Գարնան վերջ այս թիւը պիտի լրանայ 60 ընտանիքով կամ մօտ 250 հոգիով։

Ծրագիր կայ այս շրջանին մօտ գտնուող քանի մը հողերը գնելու։

Ասոնց տրուած է ընտանիքի հաշուով 3—4 այծ, տնակի մը շինութեան ծախքը, բաւարար հող եւ մինչեւ յառաջիկայ հունձքը բաւելու չափ պարէն, լծկան եզներ եւ երկրագործական գործիքներ։

Սուէյթիոյ շրջանին մէջ, ուր այնքան քիչ է հողը, Ջէյթունցի գաղթականներ գետեղելու պատճառը այն է, որ անոնք լեռնային ժողովուրդ են եւ Սուէյթիայի ժողովուրդին չափազանց մօտ են իրենց կենցաղով եւ լեզուով։

Գիւղը կոչուած է «Նոր Ջէյթուն»։

2.— Գրըբք-խան գիւղաքաղաքին ծայրը հաստատուած է առանձին թաղ մը, 35 ազիւսային տուներով ուր գետեղուած են 35 ընտանիքներ, մօտ 150 հոգի, մեծ մասով էքպէզցիներ։

Իւրաքանչիւր ընտանիքի տրուած է 11 արտավար հող, մշակելու համար պղտատու ծառեր եւ բանջարեղէն։

Հողը բերրի է ու ջրարբի։ Մէկ տարի պիտի հոգացուի իրենց մատակարարութիւնը։

Այս հողը որուն վրայ հաստատուած է գաղթականութիւնը, ինչպէս նաեւ մշակելի հողը, կը պատկանի Գրըբք խանի Լազարիստ Միսիոնին, որ գայն գաղթականներու գետեղման կոմիտէին տրամադրած է, պայմանաւ որ գետեղուած գաղթականները կամընտրելիկ ըլլան։

Կեդր. մարմինը պայմանը ընդունած է եւ ըստ այնմ կարգադրած։

Հոս տեղն է կրկին շեշտել որ, այս ընդարձակ կալուածը ժամանակին նուիրուած է հայ գաղթականներուն եւ սակայն Լազարիստ Միսիոնին փոաքէս վարգապետը ձեւով մը իւրացուցած է գայն, ի շահ Միսիոնին։

Գրըբք խանիշրջանին մէջ գեռ շաբաթ մը առաջ Կ. Մարմինը գնած է նոր ագարակ մը եւս։

3.—Սօղուք Սու՝Գրըբք խանէն 4 քիլոմեթր արեւմուտք, 750 հեկտարիմ հողով ագարակի մը մէջ, գետեղուած են 50 ընտանիքներ, մեծ մասամբ Ցէօրթիօլցի, հոգատարութեան միւնոյն պայմաններով։

Սերմնցուն գանուած է արդէն եւ գաղթականները սկսած են հողագործութեան եւ պարտիզպանութեան։

* * *

Գետեղման գործը կը շարունակուի նոր հողերու եւ ագարակներու գնումներ կ'ըլլան։

Մինչեւ գարուն տակաւին 200 ընտանիք պիտի գետեղուի Սանճաքի սահմաններուն մէջ։

Կ. Մարմինը այնպէս մը կը կարգադրէ իր գետեղումները որ անոնք 60 տունէ պակաս չըլլան, եւ ըլլան միեւնոյն շրջանի մարդիկ, ազգային հաւաքական կեանքը կարենալ պահելու համար։

Ներկայ տարուան ընթացքին պիտի կարգադրուի նաեւ գաղթականներու մանուկները կրթելու եւ դաստիարակելու գործը։

Այսպէս, ուրեմն, գետեղման գործը տակաւ կը հիմնաւորուի, եւ կ'ընդարձակուի։ Մեր հայրենակիցներուն կը մնայ նուիրուիլ հողին եւ արօրին եւ գիտակցիլ որ քըրտինքի կաթիլները ոսկի հասկեր կը ծնին, «Ամուքի» դաշտին մէջ։

Ց. ՍԻՄՕՆԻ

ՆՈՒԻՐԱՑՈՒ ՀՐԵԱՆ

Նաթան Շէթրաուս, ամերիկաբնակ հրեայ յայտնի վաճառականը, իր ծննդեան 80րդ տարեդարձին առթիւ 100,000 տոլար նուիրած է պաղեստինի հրեաներուն։

Նաթան Շէթրաուս Նիւ Եորքի առողջապահական ընկերութեան նախագահ եղած է եւ գանագան առթիւ ուրիշ նուիրատութիւններ ալ ըրած է։

Միայն աղքատ մանուկներուն կաթ մատակարարելու համար նուիրած է 200,000 սոլարին։ Այժմ կը ծրագրէ պաղեստինի մէջ հաստատել առողջապահական կեդրոն մը, որուն նպատակը պիտի ըլլայ օժանդակել ժողովուրդին, առանց գեղի եւ դաւանանքի խտրութեան։

ՆՈՐ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՄԱՍԻՆ

(Հայրենիք Ամսագրի Հնգամեակին առթիւ)

Գ.

ՕՏԱՐ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ

«Դարբինեան միշտ ազգային մշակոյթի պատրաստելու ձգտումէն տարուած, այնքան պինդ է փակեր Հայրենիքի շրջափակը, որ օտար ոչ մէկ միտք կրնայ ներս նայիլ։» Հրանտ Բալուեան հարց կուտայ. —«Ի՞նչպէս դուրս գալ ստեղծուած դժուարին կացութենէն։» Բազմաթիւ քննադատելի երեւոյթներու վերացումը կը կապէ լայն զարգացման (եւրոպական) հետ, ու կը գտնէ որ այդ զարգացումը կըրնայ գլուխ գալ, եթէ «Հայրենիքը փոխանակ իր նեղ ազգայնականութեան, լայն բանայ իր էջերը օտար մտքի աշխատութեան առջեւ, տալով գանազան ազգերէ ճոխ, ամբողջական թարգմանութիւններ, գրական ուսումնասիրութիւններ, ծանօթութիւններ՝ գիտական եւ հոգեբանական նորագոյն շարժումներու մասին։»

Շատ ու խիստ հարուածներէ յետոյ, յօդուածագրին առաջարկած դարմանը անզօր է իր բացած վէրքերը սպիացնելու համար։

Մեր գրական դէմքերու ժխտամանութեան խոցելի կողմը կիսակրթութիւնն է։ Որ եւ բազմակողմանի զարգացման պակասը ամէն քայլափոխին աչքի կը զարնէ։ Ըլլալ ինքնուրոյն եւ միեւնոյն ժամանակ մարսել եւրոպական գերազանցապէս առաջացած մշակոյթը, մեր ժամանակի մտաւոր յառաջդիմութեան անհրաժեշտ պայմանն է։ Բայց այդ նպատակին կարելի է հասնիլ բարձրագոյն կրթութեամբ կամ տքնաջան ինքնաշխատութեամբ եւ ոչ թէ հայրենիք ամսագրի թարգմանութիւններով։

Մեր կարծիքով, Ռ. Դարբինեան երբեք անպատասխանելի երեւոյթ մը չի համարիր այն աշխատանքը, որով մեր գրականութեան նորագոյն մշակները պիտի պատրաստուին եւրոպական մեծապէս առաջացած մըտքով, ու այդ պատրաստութեամբ, եւ իրենց ինքնուրոյն կնիքով, զարկ տան մեր նոր գրականութեան ծաղկման։ Այդ ուղղութեամբ յօդուածագիրը աւելորդ տեղ հայրենիքի խմբագրին օրինակներ կ'ուտայ, յիշելով որ, «եթէ հեթանոսական շրջանին մենք օգտուած չըլլայինք հարեւան իրանէն, Դ. և է. դարերուն չէինք ունենար այդքան ինքնուրոյն ճարտարապետութիւն։ Ե. Դարուն եթէ մօտեցած չըլլայինք յունական մշակոյթին, մեր ոսկեդարը լոկ երազ մը պիտի մնար»։ Ինչպէս ըսի, զարգացման տեսակէտը անվիճելի կը գտնեմ, ու կը կարծեմ թէ Դարբինեանի պէս խոր հմտութիւն ունեցող խմբագիր մը այլ տեսակէտ չի կրնար ունենալ։ Սակայն, փակագծի մէջ, հոս դիտողութիւն մը պէտք կը զգամ ընել յօդուածագրի վճռական կարծիքներուն դէմ։ Շատ աճապարոտ ու անհիմն կը զտնեմ այն եզրակացութիւնը թէ Հայոց ինքնուրոյն ճարտարապետութիւնը կը պարունակ իրանին, հեթանոսական շրջանին անկէ օգտուած ըլլալով։ Հիմա դիտութիւնը ուրիշ բան կ'ըսէ, եւ լաւ է որ ամէն ինչ վճռական դրչով մը հարթ յայտարարի մը չվերածենք։ Նոյն դիտողութիւնը Ոսկեդարու գրականութեան մասին։ Յունական կրթութիւնը այդ թուականներէն շատ առաջ գոյութիւն ունէր։ Միայն այդ զարգացմանը կարելի չէ վերագրել ոսկեդարու գրականութիւնը։ Գիտական ու բաբեխիզ պրպտումները թերեւս օր մը մեզի պարզեն այն ճշմարտութիւնը, որ ոսկեդարու դասական գրաբարը հայ գրերու գիւտէն շատ առաջ, գարերով մշակուած ու կոկուած լեզու մըն էր, զոր ծածուած ուրիշ տառերով։ Հեթանոսական շրջանի մեր մշակոյթը փճացած կամ հոգի տակն է։ Հայ սերունդներու մտքին ու հոգիին մէջ հայերէն լեզուն ձեւաւորուած ու կուտակուած էր. գրերու գիւտով, ան մարմին առաւ թղթի վրայ։ Անցեալ չունեցող լեզու մը, մէկէն ի մէկ, այդպիսի դասական ձեւերով առնել։

Այս միջանկեալ դիտողութենէն յետոյ անցնիմ օտար գրականութեան թարգմանութեան խնդրին։

Օտար գրականութեան թարգմանութիւնը անհրաժեշտութիւն մըն է եւ կրնայ մեծապէս բարերար ազդեցութիւն ունենալ մեր գրական ճաշակի եւ ստեղծագործութեան վրայ։ Բայց այդ գործը Հայրենիք ամսագրին չի՛նայր։ Պահ մը հնթադրենք որ Հայրենիքը առանձնէր այդպիսի աշխատանք մը, ի՞նչ արդիւնք պիտի ստանայինք։ Հազիւ թէ հնարաւոր ըլար լաւ հատորի մը տեղ տալ ամսագրի ամբողջ մէկ տարուան թիւերուն մէջ։ Գանի մը փոքր գրական ուսումնասիրութիւններ, քանի մը ծանօթութիւններ, եւ այս պիտի ըլլար բոլորը։ Այդպիսով պիտի կրնա՛յինք զարգացած սերունդ մը պատրաստել։ Երբե՛ք։

Իսկ գիտական ուղղութեամբ, խօսք ընելն անգամ չարժէր։ Տնտեսագիտական կամ պատմական յօդուած մը կամ յօդուածաշարք մը այն չի կրնար տալ, ինչ որ կարելի է ստանալ աւելի մեծ դիւրութեամբ համալսարանական ամպիոններէն, կամ եւրոպական լեզուներով լոյս տեսած բազմաթիւ հատորներէն եւ այդ ճիւղերուն նուիրուած ամսագրերէն։

Եթէ խօսքը ժողովրդի մասին է, դեռ մասամբ հասկնալի է թարգմանական գրականութեան պահանջը, իսկ եթէ խօսքը մտաւորականութեան, գրական սերունդի եւ նորահաս ուսանողութեան զարգացման մասին է, թարգմանական գրականութիւնը կը կորանցնէ իր արժէքը, մանաւանդ երբ նկատի առնենք գաղութներու մէջ տեղաւորուած մօտ կէս միլիոն զանգուածը։ Ներկայիս հայ զանգուածները կտրուած են իրենց հայրենիքէն եւ միացած են Եւրոպային եւ Ամերիկային։ Մեր զանգուածներու մտաւորական ու կէս մտաւորական ժասը այսօր դիտէ շարք մը օտար լեզուներ, կը զարգանայ այդ լեզուներով, իր քթին տակ կան բազմաթիւ համալսարաններ, գրադարաններ եւ այլ ամէն դիւրութիւններ, որով անիկա կրնայ ժամանակակից գրականութեանհետեւիլ։ Աւելի լաւնօրէն ծանօթանալ, քան ապահել Հայրենիքի քանի մը թարգմանութիւններուն։ Երկրի մէջ գտնուած զանգուածը աւելի անհրաժեշտ պէտք ունի թարգմանական գրականութեան, քան արտասահմանի զանգուածը, որ ոչ միայն առօրեայ ապրումներով եւրոպական կեանքը կը տեսնէ, այլ եւ ամենօրեայ ընթերցումներով եւրոպական ընտիր մշակոյթին կը ծանօթանայ։

Այսպիսով, Հայրենիք ամսագիրը ամուր փակելով իր դռները թարգմանական գրականութեան առջեւ, փոխարէն լայն բացած է այդ դռները գուտ ինքնուրոյն գրականութեան համար։ Եւ արժէքը ինքնուրոյն գրականութեան մէջն է։ Գրական - գեղարուեստական մարզին մէջ այս տեսակէտը առարկութիւն չի վերցներ։ Կը համարձակի՛մ ըսել նաեւ մէկ կերպարանական, գիտական եւ պատմական ուսումնասիրութիւններու մէջ ալ ինքնուրոյն գրուածքները, յատկապէս մեր երկրին ու ժողովուրդին, կամ մեր շրջապատին նուիրուած, շատ աւելի մեծ արժէք ունին, քան բազմաթիւ հատորներ նուիրուած միջազգային պատմութեան, տնտեսագիտութեան եւլն. եւլն.։ Հայ պատմագէտի մը մեծ հատորը նուիրուած ֆրանսական յեղափոխութեան ուսումնասիրութեան՝ այն արժէքը չի ներկայացներ, որքան անոր մէկ կարճ, բայց գիտական վերլուծումը Դաւիթ-Բէկի ժամանակաշրջանի մասին պիտի ներկայացնէր։ Որքան ալ տնտեսագիտական տեսական մարզանքներ կատարէ հայ պատրաստուած միտք մը, մեր ուշադրութիւնը այնքան չպիտի կրնայ գրաւել, որքան պիտի գրաւէր, եթէ գիտական յօդուածով մը մեզի պարզէր թէ Հայաստանի կաթնատնտեսութիւնը ի՞նչ հնարաւորութիւններ ունի, եւ ի՞նչ հրաշքներ կրնայ գործել Հայաստանի վերաշինութեան ասպարէզին մէջ։

«Հայրենիք» ամսագիրը բռնած է այս ճամբան։ Հայ ընթերցող հասարակութենէն աւելի հայ մտաւորականութիւնն ու նոր հասած սերունդը պէտք է կարդան հայկական գեղարուեստական գրականութիւնը ու բազդատեն իրենց կարդացած եւրոպականգրականութեանհետ, ընտրեն ընտիրը և պահեն ինքնուրոյնը։ Միեւնոյն ժամանակ իրենց ընդհանուր զարգացման վրայ պէտք է աւելցնեն «Հայրենիք» ամսագրի բազմակողմանի մատենադարանը հիմնական զարգացման համար։ Հիմնական կ'ըսեմ այն պատճառաւ, որ իմ կարծիքով ընդհանուր եւ բազմակողմանի զարգացումը կը մնայ օդին մէջ կախուած, եթէ այդ անհատը անտեղեակ է իր երկրի եւ շրջապատի աշխարհագրութենէն, պատմութենէն (հին եւ նոր), տնտեսական վիճակէն, ժողովուրդներու փոխյարաբերութենէն, քաղաքական ձգտումներէն, եւլն.։

Անցան այն ժամանակները, երբ հայ մտաւորականը վերադառնալով Եւրոպայէն, Մարքսի եւ Էնգելսի անունը տալով, կամ փիլիսոփայական եւ գրական քանի մը տեսութիւններ հրամցնելով, գիտնական մարդ մը կը ներկայանար։

Հիմա այդ բոլոր գիտութիւններու հետ միասին պէտք է գիտնալ, առնուազն, որ Սարդարապատը Հայաստանի մէջ կը գտնուի եւ մօտ է Էջմիածնին, որ Հայաստանի կովը քանի՛ քիլօ կաթ կուտայ, որ Ջուարթնոցի հազարամեայ քարերուն մէջ հայկական դարաւոր մշակոյթը քարացած է, որ հայ գիւղացին լուռ է, բայց կը մտածէ, եւ թերեւս մտքէն կը ծիծաղի «գիտնական»ի անհասանելի փիլիսոփայութիւններուն վրայ։

Ինքնուրոյն պեղումներով մեր հին ու նոր կեանքի թաքուն ծալքերուն թափանցենք։ Այս է հիմնական ճամբան։

Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ԴԱՏԱՐԱՆ ԿԱՅ»

Թորթիրդայլին Հայաստանի (14 Յունուար) թիւին մէջ կայ յօդուած մը, որ մինչեւ այժմ երեւցած յօդուածներուն ամէնէն անհամակնալին է։ Մեր թարգմանիչը չյաջողեցաւ հասկնալ ու հայցնել գայն։ Հաւանաբար, յօդուածագիրը, որ կը ստորագրէ Կ. Բոխեան, ուսումնասիրութեան ենթած է Հայաստանի դատարանները, որոնց թիւը եթէ շատ չէ, անոնց կատարած գործերը կարելի չէ հաշուել։ Այսպէս անցեալ տարի 1804 դատական հետապնդումներ կատարուեր են, սակայն տեսնուած է որ 915ը առանց պատճառի հետապնդումներ են եղած, եւ գործը չէ շարունակուած։ Եւ յօդուածագիրը կ'աւելցնէ.

«Որքա՜ն ապարդիւն աշխատանք է կատարուած, որքա՜ն նիւթական միջոցներ են սպառած, որքա՜ն մարդիկ կանչուած եւ ի զուր ցաքնուած են, եւ այդ բոլորն ալ՝ ապարդիւն եւ առանց պատճառի»։

Հայաստանի մէջ դատարա՜ն կայ։ Հոգ մի ընէք, դատարանները կը բանին գիշեր ու ցերեկ։

Երեւան ճասան 90 Ասորկիրցիներ, որոնք նոր գաղթած են Թուրքիայէն։ Անոնց մեծ մասը արհեստաւորներ են։

ՌՈՒՍԻՈՅ
ԲՆԱԿՉՈՒԹԵԱՆ ԱԶԳ. ԿԱՉ

ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՄԵՄԱՏՈՒԹԻՒՆ

Ստատիստիկ եսկոյէ որ... նիյէ, օրգան Ռուսիոյ Կեդր. ճակագրութեան Յանձնաժո... բին, իր 11րդ. թիւին մէջ (19... կը ներկայացնէ Ռուսիոյ բ... չութեան ազգային կազմը։ Մ... չեւ այժմ, ինչ որ հրատարա... ցինք, ցոյց կուտար միայն բ... չութեան սեռն ու դիւղի ու... դաքի միջև բաժանումները։ 17 Դեկտ. 1926ի մարդահ... րին նախնական տուեալնե... Ազգային կազմը ներկայա... տախտակին հետեւնակը, Ա... նով, կ'ըսէ թէ առայժմ կ... չէ տալ Ռուսիոյ բնակչութ... ազգային կազմին ամբողջա... պատկերը, որովհետեւ դան... հանրապետութիւններէ, մ... Միջին Ասիայէն, տակաւին հասած անհրաժեշտ նիւթ... Բայց եւ այնպէս մեծ կա... րութիւն ունին գանագան... բամասերուն ամբողջացեալ ճակագրութիւնները. 1.— ...իոյ եւրոպական մասը (... Ուրալեան շրջանը. Արեւմ... սկայա նահանգին հիւսիս... մասերը, Կոմի ինքնավար... նը եւ Տոբոլի շրջանը չն... ներ այս հաշիւին մէջ). 2.— ...կրաինայի հանրապետութ... 3.— Բելոռուսիոյ հանրապետութիւնը, 4.— Անդրկովկասի հանրապետութիւնները։ Այս բաժանութեան վրայ կ'ապրի դահամար 17 Դեկտ. 1926 միլիոն 856.629 բնակիչ։ թիւին մէջ կը մտնեն մէկ... նէն աւելի ունեցող ազգ... ները, այսպէս.

Ռուսեր	75.842.000	4.017.301	3.767
Ուքրայիներ	31.195.000	3.075.000	25.327
Պելոռուսներ	4.738.000	669.462	1.095.788
Հրեաներ	2.672.000	517.512	1.536.948
Լատիշներ	1.485.000	193.625	1.490.965
Լիթուանացիներ	2.028.000	19.218	1.676.876
Գերմանացիներ	1.236.000	24.052	2.789.619
Թաթար արիներ (եւ «Պարալէնները»)	2.752.872	22.296	10.514
Հրեաներ	1.574.391	407.059	30.489
Մորդուացիներ	1.196.230	99	1.332.593
Գուվաշներ	1.064.003	52	1.470.435
Թաթարներ	4.316.922	1.171	1.051
Ուզպեկներ	3.219.032	905	739
Ղազախներ	3.219.032	56	—
Թուրքմէններ	1.000.000	1.652.768	1.676.876

Գալով Անդրկովկասի չութեան կազմին, որ մեզ մար շատ հետաքրքիր ներկայացնենք հետեւեալ ժանրամասնուած ցուցակը

	Գումար
Թուրքեր	1.652.768
Վրացիներ	1.470.435
Հայեր	1.332.593
Ռուսեր	336.178
Մեգրելներ	242.329
Օսեր	114.450
Լեռնային ժողովուրդներ	78.846
Թալիշներ	77.323
Ազարացիներ	71.399
Քիւրտեր (և Եզիտիներ)	66.695
Յոյներ	57.935
Աբխազներ	56.851
Հրեաներ (արեւմտեան)	30.489
Թաթեր	28.443
Ասլէք	176.458
Օտարազգիներ	68.333
Ընդամէնը	5.861.525

Այս ցուցակին մէջ ...ւորումը կատարուած չէ ...անրապետութիւններու, ...միայն ըստ ազգութիւն... Համաձայն Համամիութեան ...իտութեանց Ակադեմիայի ...մէ ընդունուած եղանակի ...ւթիւններու դասաւորու... կուտայ Անդրկովկասի մէ... Յաբեթական 55.8 առ... Թրքական 28.5 » ... Իրանական 5.3 » ...

Երբ հասնին հետաւոր ...պետութիւններու վիճակա... կան վերջին տուեալները, ...հրատարակուին լեզուական ազգային կազմին պատկեր... հանրապետութիւններու։

ԽԱԻԱՐԱԿՈՒՌ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

ԱԿԱՆԱՏԵՍԻ ՄԸ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՔԱՆԻ ՄԸ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հայ մը, որ վերջերս իբրեւ թարգման ընկերացած էր օտարի մը, կիլիկիոյ շրջանին մէջ, Սուրիայէն հետեւեալ թղթակցութիւնը դրկած է Ալէնքի Նոր Օրին (26 յունուար).—

Հալէպէն շոգեկառքով ճամբայ ելանք դէպի Առանան։ Ամբոյթիւն ամենուրեք։ Իսլահիէէն մինչեւ Մամուրէ բուերը կը վաչեն։ Կենդանութեան ոչ մէկ նշան։ Պատերազմի աւերները դեռ կը մնան։ Թուրք գիւղացիները կ'ողբան իրենց խեղճութիւնը։ Առանան անկենդան բազաքի մը տպաւորութիւնը կը թողու։ Գործերը դադրած են։ Առեւտուր եւ ճարտարարուեստ գրեթէ չկան։ Կը պակսի թէ դրամը, թէ նախանձախնդութեան ոգին։ Բամպակի մշակութիւնը կը մնայ նախնական պայմաններու մէջ։ Կառավարութիւնը չի հետաքրքրուիր անգամ երկիրը հետզհետէ քայքայող եւ բնակչութիւնը թշուառացնող տնտեսական տագնապով։

Կը տեղեկանամ թէ Առանայի մէջ մօտ 150 Հայեր գործով կը պարապին, մեծ մասով Ամերիկացիներու քով։

Ամերիկացի Միս Բաֆլիճ բացած է հիւանդանոց - դպրոց մը, ուր կ'ուսանին Ասորիներ և Հայեր։

Հետաքրքրուեցայ Հայերուն վիճակով։ Թէ գոհ են եւ թէ դժգոհ։ Առանց մասնաւոր արտօնութեան չեն կրնար ճամբորդել թրքական ուրիշ քաղաք մը։ Այս սեղմումը ի զօրու է բոլոր օտարականներուն համար, անխտիր։ Մեր խումբը, Տարսոնէն չեկնած, իր ինքնութեան թուղթերը ստորագրել տուած էր ոստիկանութեան։ Երբ Մերսին հասանք, մեր առաջին գործը եղաւ դարձեալ ոստիկանատուն հանդիպիլ եւ արձանագրել տալ մեր ժամանման պահը։ Մինչեւ հաշուով, կրնամ ըսել թէ, թուրքիոյ մէջ պտտող օտարականները, իրենց ժամերուն առնուազն կէսը կ'անցընեն ոստիկանատուններու եւ պաշտօնատեղիներու մէջ։ Բնութիւն, կրկին քննութիւն, հարցափորձ, անվերջ ու ձանձրալի ըլլալու աստիճան։

Մերսինէն մեկնելէ առաջ, դարձեալ ոստիկանատուն գացինք եւ քննել տուինք մեր թուղթերը։ Տարսոնի մէջ միեւնոյն ձեւակերպութիւնը։ Ասիկա կը բացատրուի այն կասկածոտութեամբ, որ թուրքերը ունին օտարականներու հանդէպ։

Չմոռնամ յիշել որ Առանայէն խումբ մը աղջիկներ Տարսոնի մօտ Լամբրոնի բերդը երթալու համար, տեղական իշխանութեանց միջոցաւ Լնկիւրի, ներքին նախարարութեան դիմեցին, արտօնութիւն խնդրելով։

Ճամբանիս շարունակելով Մարաշ հասանք։ Տեսայ Սիսը, աչքերուս մէջ արցունքներ լճացան։ Երբեմնի կաթողիկոսանիստ աւանը գրեթէ անմարդաբնակ է։ Մարաշի մօտ փութով առաջ կը տարուին երկաթուղագծի շինութեան աշխատանքները։ Քէլլէր կայարանէն դէպի Մալաթիա եւ անկէ Տիարպէքիր պիտի երկաթգուխի գիծ մը։ Գիծը ժօտեցած է էլ Օղլուխ։ Երկրաշափները Գերմանացի են։ Բանուորներու, խոհարարներու եւ թարգմաններու մեծ պահանջ կայ։ Աշխատաւորներու օրավարձն է 140 դրշ.։ Մարաշ կը պահէ իր յատուկ ինքնաշարժները։ Վերաշինութեան ոչ մէկ փորձ այս աւերակներուն մէջ։ Կառավարութիւնը վերջերս աւարտած է մեծ զօրանոցի մը շինութիւնը։ Նախկինը 1920ին ֆրանսական զօրքերը այրած էին։ Մարաշի մէջ մեծ թիւով զօրք կայ։ Օրուան մէջ առնուազն 5 ժամ մարզանք կ'ընեն։

Ամերիկեան Աստուածաբանական ճեմարանը եւ գօլէճը փակ են։ Կեդրոնի կառավարութիւնը վերաբանալու արտօնութիւն չի տար։ Տէր եւ Տիկին Լայմըն եւ Միս Պլէյքլի կը մնան հոն, իրբեւ հսկող շէնքերու վրայ։ Մարաշի մէջ կան 70ի չափ Հայեր, որոնց մեծ մասը ծերեր, պզտիկներ ու տկարներ են։ Թուրքերուն կողմէ շատ սիրուած Հայ մը կայ, Գասպար ուստա եւ ուրիշ մը, ա֊ծը Փարթամ։

Քանի մը օր անցուցինք Զըվրատան ամառանոցը։ Մէկ խօսքով, ամբողջ կիլիկիան աւերակներու տարածութիւն մըն է, ուր կենդանութեան եւ վերաշինական աշխատանք կատարելու համար, պէտք է ոչ-թուրքերու բազմութիւն մը։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԸՆԴԴԻՄԱԴԻՐՆԵՐԸ

Հայաստանէն Թիֆլիսէ մը կը գրէ «Պրոլետարը»ի (27 Դեկտ.).—

Օգոստոս ամսուն, Ղարաքիլիսայի երկաթուղագծին կուսակ. բջիջին մէջ կազմուած էր ընդդիմադիրներու խմբակ մը, որ կապ հաստատեր էր Երեւանի եւ Թիֆլիսի ընդդիմադիր պետերուն հետ։

Ընդդիմադիր խմբակին եռեակին մէջ մտեր էին Ս. Բիժանեան, Յովակ Աւետիսեան. Գուրգէն Գրիգորեան եւ Կալտակով։ Անոնք կազմակերպեր են ժողովներ, խորհրդակցութիւններ եւ ծրագրի ուսումնասիրութիւններ։ Մասնաւոր երիտասարդական խումբեր եւս կազմեր են։ Կուսակցութեան 15րդ համագումարին տուած հարուածէն լեռտոյ, այս ընդդիմադիր խմբակը լուծուեցաւ եւ դարձեալ կուսակցութեան դիրկը դարձան կալտակով, Գրիգորեան, Մելիքսեդեան, Փաշինեան, Միրզախանեան, Դէորգեան, Թադէոսեան եւ Ի. Դէորգեան։

ՀԱՅՈՒԵԿՇԻՌ ՄԱՐՍԷյԼԻ ԱԶԳ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

18 Մայիս 1927—18 Յունուար 1928

ՄՈՒՏՔ.— *Նախորդ վարչութենէն փոխանցուած.— Պատրաստ դրամ 83.60 ֆր., Աւանդ ոսկի դրամ 270 ֆր., Աւանդ արծաթ դրամ 283 ֆր.։*

Արժեթուղթեր.— 6 հատ Ville de Paris 1871ի, 4 Crédit Foncier 1909ի, 4 Crédit Foncier Com. 1879ի, 1 Oblig. Crédit Foncier 1879ի, 2 Oblig. Crédit Foncier 1885ի։

Եկեղեցիի հաստոյթներ.— Նախորդ տոգ. հովիւէն ստացուած Մայիսի մուտքը 3,660, Եկեղեցիի պնակներէ 1,409.85, Մոմի պնակներէ 6,909.70, Հոգեհանգիստէ եւ թաղումէ 4,282, Իւղագին 1,125, Խաչի կնքահայրութիւն 500 ֆր.։ Գումար 17,886.55 ֆր.։

Աւագնորդարանի հաստոյթ.— Պնակ 25,195. Մկրտութիւն 6,120, Վկայականներ 3,966.50, Ազգ. տուրք 12,341.50։ Գումար 47,623 ֆր.։

Վարժարանի հաստոյթ.—Պնակներէ 2,232.25, Թոշակներէ 3,600.50, Ագքատախնամէ կարգ աշակերտաց թոշակ 645, Նուէր 150։ Գումար 6,627.75։

Մանկապարտէզի հաստոյթ.— Թոշակներէ (Սկսած սկսեալ) 8,667, Նուէր (Յարութիւնեան Եղբարց կողմէ) 450։ Գումար 9,117 ֆր.։

Կրթական Ֆոնտ.— Հանդանակութիւն՝ 4075, Նուէր կարտանի Մանկապարտէզին 100։ Գումար 4,175 ֆր.։

Ագքատախնամ.— Եկեղեցւոյ պնակներէ 3,381.05, Նուիրատուութիւն 2,515, Անդամավճար եւ գանձանակ 618։ Գումար 6,514.05։ Մնացուկին մէջ պատրաստ 7,742.30։ Ընդհանուր գումար 92.026.95 ֆր.։

Ելք.— *Եկեղեցւոյ ծախքեր.— Նախորդ Հոգ. հովիւի ձեռամբ ծախսուած (Մայիսին) 1,120.65, Մոմերու փոխարժէք 964.35, Սպասներու նորոգութիւն 190։ Գումար 2,275 ֆր.։*

Իրաւունք եւ Թոշակ.— Հոգեւորականներու իրաւունք եւ Թոշակ 11,054, Տնտեսի, քարտուղարի (Մամբրէ վրդ.ի ձեռամբ) 540, Փրոֆ. Պօյաճեանին (իբրեւ թարգման) 900, Քարտուղարին 6,167, Տնտեսուհիին 2,400, Դպրապետին 700։ Գումար 21,761 ֆր.։

Գոյք՝ եկեղեցիի եւ Աւագնորդարանի համար.— 1 վառարան եւ խողովակներ 150, 1 սաղաւարտի ի հաշիւ 50, 1 դրագարան 60։ Գումար 260 ֆր.։

Ազգ. վարժարան.—Ուսուցչաց աժսաթոշակ 27,840, Գործիք ձեռական աշխատանքներու համ. 187.25։ Գումար 28,027.25 ֆր.։

Ազգ. կեդր. Մանկապարտէզ.— Շէնքի վարձք 2,800, Ամսաթոշակներ 6,900, Տպագրութիւն, դաշնակ եւլն. ծախքեր 440.35, Նորոգութիւն, մաքրութիւն 757 ֆր. 75 սնդ., 1 վառարան եւ գրասեղաններ 610։ Գումար 11,508.10 ֆր.։

Քարիզի Թեմական Խորհուրդ.— Կաթող. Պատուիրակութեան տուրքի ի հաշիւ 2000 ֆր.։

Ագքատախնամ Ընկերութիւն.—Նպաստ ագքատներու 2131.20, Թոշակ մասնաւոր ագքատներու 1,010, Դեղագին կարօտ հիւանդաց 148.10, Ճանապարհածախք դանազան ագքատաց 365, Կարօտ աշակերտաց Թոշակ եւ գրեն. պիտոյք 808, Զանազան ծախքեր 785,55։ Գումար 5,247.85 ֆր.։

Փոխատուութիւն՝ Շրջանի Մասուռ - Մանկապարտէզներու.— Կարտան 200, Մէն Լու 1,200, Պուլվար Օտտօ 500, Մկաուտներու կազմակերպութեան 1000։ Գումար 2,900 ֆր.։

Ընտրութեան ծախքեր՝ ընտր. ցանկնախաւմբի կողմէ.— Պալաքեան Սրբ. ճանապարհածախք 1500, Գրեն. տպագր. ծախքեր 575, Գրագրի, ցրուիչի, փոստհեռագրի եւլն. 1,161.50։ Գումար 3,236.50 ֆր.։

Վարձք.— Եկեղեցիի եւ դպրոցի 4,184 ֆր.։

Ընդ. ծախքեր.— Ապահովագրութիւն 127.95, Ելեքտրականութիւն 617.90, Ածուխ, փայտ 337, Փոստ հեռագիր 431.75, Գրեն. ծախք 186.80, Առաջնորդարանի եւ դպրոցի նորոգութիւն եւ պիտոյք 889.20, Երթեւեկ 294.35։ Գումար 2884.95 ֆրանք։

Մնացուկին մէջ պատրաստ 7,742.30։ Ընդհանուր գումար 92,026.95 ֆր.։

Առենապետ՝ Լ. Մեսրոպ
Առենադպիր՝ Ս. Գրաճեան
Գանձապետ՝ Յ. Պապիկեան

ՉԱՑՆԵՐ ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

կեանքը վիէնի մէջ

ՎԻԷՆ, *1 փետր.*— Գաղութը հաղիւ ոգեւորուած գործերու վերսկսումէն, յուզուեցաւ շարք մը դժբախտութիւններէ։

Մեր հայրենակիցներէն Սուքիաս Ալթունեան, Չէնկիլէրգի, գործարանին մէջ քիմիական կաթսան Թունաւորուելով մահամերձ վիճակի մէջ կը տառապի հիւանդանոցին անկիւնը, մէկ ամիսէ ի վեր։ Ուրիշ հայրենակից մը, Աւագ Պօշկարեան, Բազմաշէնցի, դժբախտութիւնը ունեցաւ կորնցնելու իր 6 տարեկան զաւակը, որ խեղդուեցաւ քաղաքին կեդրոնէն անցնող գետակին մէջ։

Երկածի մը զոհ գնաց նաեւ Փէլլէի խաղախորդարանին բանւորներէն Շապին Գարահիսարցի Մանուկ Պէյլէրեան։ Դժբախտ մարդը ստիպած էին ծանր բեռ մը վերցնելու։ Ընգործ մեքենան, կամայ ակամայ յանձն կ'առնէ, եւ ահա կուրծքը բորբոքելով, երեք օր վերջ աւանդեց հոգին։

Ցանըեօթը Թիկնաթոռ շարուած էին կաղնիէ խոշոր սեղանի մը շուրջը, որուն վրայ դրուած էր հնօրեայ Աստուածաշունչ մը։ սուր մը եւ երեքթեւեան աշտանակ մը։ Այս առարկաներուն դիմաց, աւելի բարձր Թիկնաթոռ մը, նախագահին համար, ն. Խորհրդաւոր Բարձրապատուութեան։

Բազմալեզու լոյսերը հապիւ կը լուսաւորէին սրահը։ Պատատուերը աւելի եւս կը լլլնար սեփ-սեւ հագուստներով։ Կը փայլէին միայն աչքերը, որոնք կարծես առկախ էին, աշխարհիս ամէնէն գօրաւոր մարդոց տանըեօթը նայուածքները։ Ճնշիչ տպաւորութիւն։ Իրենց դէմքերը ծածկուած այս ուրուականմարդիկը, որոնք կը հրամանագրէին երկաթի ու արիւնի օրէնքը, կը յայտնուէին բացովը այդ նայուածքներուն, պատուհան՝ սրտերու, հոգիներու եւ մտքերու վրայ։

Ոսկիին դատարանն էր հոն։

Այդ վայրկեանին կը մտածէի որ, այդ պահը ոգեկոչելու համար պէտք էր ժանաւանդ ջանալ նկարագրել իրականութեան վիպականութիւնը, այն թերթօն-վէպը՝ զոր մարդկութիւնը ապրեցաւ 1914էն ի վեր, պատերազմներ, տապալած գահեր եւ յեղափոխութիւններ...

Ի՜նչ խելագնորում։ քանի մը դրամատէր կրցան մարդոց պարտադրել այդ պարբերական սպանգները, որոնք Բաբելոնն ու Նինուէն, այդ հրապուրիչ քաղաքակրթութիւնները վերածեցին գարաւոր քարերու փոքրիկ դաշտի մը, զոր անապատներու մօխիրով ծածուն հեգնական հովը կը փայփայէ դողդղալով...

Մարդկութեան Թերթօն-վէպը գրուած է տանըհինգ միլիոն հնձուած մարդոց թարմագեղ արիւնով.— ո՛վ քաղաքակրթութիւն... Բայց ի՞նչ կայ անոնց ետին.— բազմաճիւղ ձեռնարկը կազմակերպութեանց, որոնք մեզ կը տանին մինչեւ Միջին դար։

Մարսէյլի մէջ մինչեւ այսօր ոչ մէկ օտար խաղի համար հեղինակի արտօնութիւն կ'առնուէր։

Այս դէպքին վրայ, պէտք պիտի ըլլայ ոչ միայն արտօնութիւն առնել, այլ եւ կլորիկ գումար մը վճարել։

Դերասաններուն աչքը լոյս։

Ս. Միլտոնեան

ՆՈՐ ԽԱԻԱՐ ՄԸ

ՍԷՆ ՓԻԷՌ, 1 Փետր.— Յուն. 31ին կազմուեցաւ Հ. Յ. Դ. Նոր խումբ մը, 11 անդամներով, որոնք իբր նուէր տուին իրենց մէկ մէկ օրականը։ Ընդհանուր գումարը եղաւ 140 ֆրանք։ Մեծ յոյս ունինք որ յառաջիկային մեր համակիր հայրենակիցներն ալ պիտի մասնակցին մեր այս հայրենասիրական գործին, որպէսզի վառ մնայ հայրենիքի սէրը, այս օտար ափերու վրայ։ Խումբը կոչուեցաւ «Դրօշակ», որ կապուած է Հ. Յ. Դ. Փօն ա'Օպնայի Շրջ. Կոմիտէին։ Այս առթիւ ընկեր Վահան Մելիքեան եռաժեսեալ «Յառաջ» նուիրեց նորակազմ խումբին։

Մկրտիչ Թէրզեան

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿՆՈՋ ՄԱՑ ԿԱՑ.— Պուլվար տը Լ'Օփիթալի վրայ դարմանատան մը մէջ կը պաշտօնավարէին Լորան եւ Ֆիլեաթր։ Առաջինը քարտուղարն էր բժիշկին, երկրորդը՝ հիւանդապահը։ Երկուքն ալ ընտանիքով կապուած էին իրարու, սակայն յանկարծ ամպ մը բաժնեց զանոնք իրարմէ։ Դարմանատան մէջ մեքենագրող աղջիկ մը կար. շատ գեղեցիկ էր, եւ երկու պաշտօնեաները կը դարպասէին։

Լորան, որ հեղինակութիւն ունէր դարմանատան մէջ, ուզեց որ Ֆիլեաթր ձեռքէն չառնէ պատառը։ Նախանձը գինեց զանոնք։ Աղջիկը ճամբուեցաւ, սակայն քէնը շարունակուեցաւ եւ սաստկացաւ։

Ֆիլեաթր, առջի օր, կատաղութեամբ լեցուած, մօտեցաւ Լորանի, որ նստած էր գրասենեակին մէջ։

Ընարգական ջուխտ մը խօսք փոխանակէլէ յետոյ, Ֆիլեաթր կրակեց Լորանի ճակատին դէմ, գնդակը ծակեց Լորանի աչքը։

Քիչ յետոյ Լորան մեռաւ։ Ֆիլեաթր գնաց յանձնուելու ոստիկաններուն։

ՈՃԲԱԳՈՐԾ ԿԻՆԸ.— Քութրաան մէջ Տիկ. Պիւսիէ սաստիկ կ'ատէր իր ամուսինը։ Առտու իրիկուն կը մտածէր սպաննել զայն։ Ու, անցեալ օր, երբ կը քնանար դժբախտ մարդը, անարժան կինը, թի ժը վերցուց բակէն եւ չախչախեց գանկը։

Ամուսինը մեռաւ։ Տիկ. Պիւսիէ գնաց բանտ։

ԲԱԲԵԼՕՆԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

(ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿԵԱՆՔԷ)

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ե·

Քանի չափ ինքնաշարժներ, արագութեան հիանալի մեքենաներ, հոն բնած էին անանուն հիւրերը.— հիացայ, տեսնելով որ ամեն մէկ կուգային այդ ապարանքին մէջ իրենց կոնակը անցընելու այն համապգեստը, որ տասնըհինգերորդ դարէն սկսեալ կը ծառայէր Սրբազան Վէմէին եւ Սրբազան Հերմանատի, սարսափը անհատներուն, իշխաններուն եւ կուսակրութեանց։ Հագայ իմ փիլոնս, ու պատանցի։ Լռութիւնը անսահման էր։ Կը լսուէր Հռենոսին սահանքը։ Անթիւ մակոյկներու տոպանգք մը, փութկոտ ընթացք մը ունէր, ելքէն խաւարը։ Անոնց ետին՝ լապտերի մը լոյսին շնորհիւ կրցայ կարդալ հետեւեալը — «Հիւկօ Շթինէս Ցորմղիկ Դ.»։

Հիւկօ Շթինէսը արդեօք այդ իրիկունը հո՞ս պիտի ըլլար։ Չէի՞ն ըսեր որ ան Ռուհրլքի գաղտնի ընկերակցութեանց մէջ վերին դեկավարն է, այն ընկերակցութեանց, որոնք դեռ կը տարածուին նախկին Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ մէջ, եւ որոնց վրայ հիմնուած է Շթինէս իր խոշոր յաջողութիւնները։

Ու, գաղտնարի գործողութեամբ, ակամայ անդրադարձայ խորհրդաւոր կնոջ այցելութեան պաղպակի այն սենեակին մէջ՝ ուր կը հանգչէր ներկուած եղունգներով թեթեւ պիակը...։ Այդ կինը, այո՛, ես զայն ճանչցայ։ Ո՞ր արդեօք։ Էսէնի՞ մէջ, Եսթեր Ռոթենսթայի ընկերակցութեամբ, թէ ոչ Ժմթերտամի մէջ, միջազգային արժեթուղթերու վրայ խաղացողներու այդ բոյնին մէջ... Ու այդ կնոջ է որ, այդ գիշեր Խորհուրդ ես վստահած էինք մեր ճակատագիրը՝ վիպային այդ դղեակին մէջ...

Ժամացոյցի կէս գիշերուան զարկին՝ ուրիշ ծառայ մը, եկաւ մեզ առաջնորդելու։ Սեւ փիլոն հագած մարդիկը լուռ կը սպասէին, ընդարձակ գաւիթին կիսաստուերին մէջ։ Ընչքովս Խորիսը կը փնտռէի— որոշած էինք որ ալ ձեռքով նշան պիտի ընէինք, զիրար ճանչնալու համար։

Սեւ մարդոց մէջէն մէկու մը ալ ձեռքը տեսայ որ վեր բարձրացած էր։ Պատասխանեցի միեւնոյն ձեւով։ Մեզ առաջնորդեցին ընդարձակ սրահի մը մէջ, որ զարդարուած էր հին սրահներով։

Այդ վայրկեանին կը մտածէի որ, այդ պահը ոգեկոչելու համար պէտք էր ժանաւանդ ջանալ նկարագրել իրականութեան վիպականութիւնը, այն թերթօն-վէպը՝ զոր մարդկութիւնը ապրեցաւ 1914էն ի վեր, պատերազմներ, տապալած գահեր եւ յեղափոխութիւններ...

Ի՜նչ խելագնորում։ քանի մը դրամատէր կրցան մարդոց պարտադրել այդ պարբերական սպանգները, որոնք Բաբելոնն ու Նինուէն, այդ հրապուրիչ քաղաքակրթութիւնները վերածեցին գարաւոր քարերու փոքրիկ դաշտի մը, զոր անապատներու մօխիրով ծածուն հեգնական հովը կը փայփայէ դողդղալով...

Մարդկութեան Թերթօն-վէպը գրուած է տանըհինգ միլիոն հնձուած մարդոց թարմագեղ արիւնով.— ո՛վ քաղաքակրթութիւն... Բայց ի՞նչ կայ անոնց ետին.— բազմաճիւղ ձեռնարկը կազմակերպութեանց, որոնք մեզ կը տանին մինչեւ Միջին դար։

Այս կարգի հաւատաքննական սեւ փիլոններով ժողովներու մէջ չէր որ որոշուեցան մեր պատմութիւնը յեղաշրջող ոճիրները,— ամէնէն առաջ Աւստրիոյ արքունի գուքս Ֆրանց-Ֆերտինանտին սպանութիւնը, Սկլաւիկի գաղտնի կոմիտէներուն հրամանով, ուրկէ ճագեցաւ անանուն կոտորածը։

Քանի չափ մարդիկ, թերեւս նոյն այս գիշերուան մարդերը, քաղաքականութեան ու սակարանի իրենց տժգոյն ձեռքերուն մէջ կը կրէին ճակատագիրը տասնըհինգ միլիոն մարդոց, որոնք պիտի պոռնէին ճակատամարտի ոգեմագաչերուն վրայ։ Ճակատագիրը մայրերուն, այրիներու թափօրին, որբերուն, ծերունիներուն, բոլոր սկարներուն ու դեռահասներուն, որոնք դեռ իրենց արտասուքներով կ'ոռոգեն Բաբելոնի ճամբաները...

(Շար.)

թիւնները: Շերէզեման ղրական ոգի ունի: Լոքառնոյի ձիթենիի պարտէզներուն մէջ ճեմելով, ձգտում ունի ձեռքը երկաթելի առնելու քան տալու համար: Լոքառնոյի դաշնագիրէն կը պահանջուին բաներ, որ չկան անոր մէջ: Զեն մտածեր թէ դեռ մէկու կէս տարիէ ի վեր միայն կը գործադրուի: Մեծ խստապահանջութիւն պիտի ըլլար սպասել որ Լոքառնոն երկու ժողովուրդներու միջեւ ամէն դժուարութիւն պիտի հարթէր: Եւ սակայն կարելի չէ ուրանալ որ գոնէ տնտեսական մարգի մէջ մերձեցում առաջ բերաւ Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ միջեւ: Պատերազմական նախապատրաստ կէսլեր քաշուեցաւ եւ իր յաջորդը բոլորովին տարբեր ոգի ունի:»

Պրիան ակնարկեց Շերէզեմանի մէկ ճառին, որուն մէջ գերման նախարարը կեղծաւոր որակած էր Ֆրանսան: Յաջորդ օրն իսկ գերման ազգայնական երեսփոխան մը ներկայացուց պատերազմական նախարար մը, որ ցոյց կուտայ թէ յաչնկոյս Հռենոսի ռազմական ոգին չէ մեռած:

— Զեմ ընդունիր, որ ամենափոքր կասկած մը ըլլայ Ֆրանսայի ուղղամտութեան մասին: Լոքառնոյի մէջ գերման պատուիրակութիւնը բերած էր թուղթ մը զոր մերժեցի ճանչնալ. «Նախ առանց պայմանի ստորագրենք, յետոյ կը տեսնենք», ըսի: Թուարիի մէջ Շերէզեման խօսեցաւ Հռենոսի պարպումին մասին: Իրեն ըսի. «Եթէ կ'ուզէք որ պայմանաժամէն առաջ պարպենք, գործադրեցէք ձեզի պարտադրուած զինաթափութիւնը եւ տեսէք թէ կրնա՞ք պայմանաժամէն առաջ վճարել հատուցումները»: Շերէզեման խոստացաւ այս մասին ելմտածել գէներու կարծիքն առնելէ վերջ առաջարկ ներկայացնել: Ցարդ ոեւէ առաջարկ չեմ ստացած:

«Գալով ապահովութեան, ստոյգ է որ այս մասին վէրսայլի դաշնագիրը երաշխաւորութիւններ կուտայ մեզ: Սակայն պէտք է որ 1935էն ետք ալ դաշնագիրը ի գօրու ըլլայ 50 քիլոմեթր գօտիի իրական ապազինման մասին: Ազգերու Դաշնակցութիւնը պէտք է հսկէ ատոր: Սակայն ատով ալ խնդիրը չի լուծուիր: Ֆրանսա զեղչած է իր սպառազինութիւնները, նոյնը ըրած են միւս երկիրներն ալ:

«Հեռուն Արեւելքի մէջ կը տեսնեմ մեծ երկիր մը, որ այս տարի կը պարծենար թէ 700,000 հոգիի ռազմափորձ բնեղ տուած է եւ վրդովիչ լեզու կը գործածէր: Շերէզեման յարաբերութեան մէջ է այդ երկրին հետ. թո՛ղ անոր հետ ալ մեզի խօսած լեզուով խօսի. թո՛ղ խորհի որ այդ կողմէն ալ փարատուելիք մտահոգութիւններ կան Եւրոպայի համար»:

Գալով Ռուսիոյ հետ յարաբերութեանց, Ֆրանսա երբեք չուզեր միջամտել ոեւէ ժողովուրդի ներքին գործերուն եւ թէ Ռուսիա, վերջին միջադէպի մը առթիւ, բացարձակապէս խոստացած է չմիջամտել Ֆրանսայի գործերուն:

Իտալիոյ հետ կան կարգ մը նուազ ծանր թիւրիմացութիւններ: Երկուստեք բարի կամեցողութեամբ կարելի պիտի ըլլայ գտնել նպաստաւոր լուծումներ եւ երկու ազգերուն միջեւ հաստատել ո՛չ միայն սրտագին, այլ կարելի եղածին չափ եղբայրական համաձայնութիւն մը:

Շերակոյսը ջերմ ծափերով ընդունեց Պրիանի ճառը եւ վստահութեան բանաձեւ մը քուէարկեց:

Սուրիացիները յուզուեր են...

«Իգտամ»ի թղթակիցը Պէյրութէն կը գրէ թէ Սուրիոյ մէջ մեծ յուզում առաջ բերած է այն լուրը թէ յառաջիկայ Սեպտեմբերին 12,000 Հայեր պիտի տարուին Սուրիա: «Այն Սուրիացիները, որոնք իրբեւ արհեստի եւ ապրուստի սարսափելի մրցակիցներու գլուխ չեն կրնար ելլել արդէն իսկ Սուրիա գտնուած Հայերուն հետ, կ'ըսեն թէ նոր գալիք 12,000 Հայերը աւելի պիտի դժուարացնեն իրենց կացութիւնը»:

Սերպ դաշինքին տագնապը

Պելկրատէն կը հեռագրեն թէ ռամկավար երեսփոխաններու ակումբին որոշումով դահլիճէն հրաժարեցան հինգ ռամկավար նախարարները.— Արտաքին նախարար՝ Մարինքովիչ, Քումանուտի, Շումենքովիչ, Միովիչ, և Անկելինովիչ:

Այս հրաժարականները հետեւանքն են այն քուէարկութեան, որով կուսակցութեան պետը՝ Դաւիթովիչ կը հրաւիրուի Խորհրդարանի բոլոր ռամկավար տարրերէն խմբակցութիւն մը կազմել: Այժմ կը կարծուի թէ Վուքիչեվիչի դահլիճը հրաժարելով, նոր նախարարութիւնը պիտի կազմէ Դաւիթովիչ՝ իր շուրջ համախմբելով հետեւեալ կուսակցութիւնները.— Ռամկավար Միութիւն (Ռամկավարներն ու Պոսնայի իսլամները), Գիւղացիական եւ ռամկավար խմբակցութիւնը (Ռատիչի կուսակիցներն ու անկախ ռամկավարները) եւ հողագործական խմբակը:

Ամէն պարագայի մէջ, դահլիճի փոփոխութիւնով Եուկոսլաւիոյ արտաքին քաղաքականութեան մէջ ոեւէ փոփոխութիւն չպիտի մտնէ:

Նորվեկեան շոգենաւը գրաւուած

Երէկ գրեցինք թէ Մարմարայի մէջ թուրք շոգենաւ մը ընդհարած է նորվեկեան «Կրոնկ» շոգենաւին, որ վնասուած և եզերքին վրայ խրած է. թրքական շոգենաւը չէ ուզած օգնել վնասուած շոգենաւին և ճամբան շարունակած է:

Լրացուցիչ տեղեկութեանց համաձայն, բախումը տեղի ունեցած է Միւրէֆթէի առջեւ եւ թրքական շոգենաւին անունն է «Րումելի»: Այս վերջինը նոյնպէս փոքրիկ վնասներ կրած ըլլալով, թուրք շոգենաւին տէրը կէլիպօլուի դատարանէն վճիռ ձեռք բերած է առժամապէս գրաւելու համար նորվեկեան շոգենաւը: Պոլիսէն Մասնագէտներու Յանձնախումբ մը ղրկուած է կէլիպօլու:

Ֆրանսերէն թերթերը «տարօրինակ» կը գտնեն թուրքերուն վարմունքը և կը յիշեն «Լօթիւս»ը:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԵՆԴ. ՌՈՒՍԻՈՅ Կորիցի գիւղին մէջ կուլակները չարդած են հաժանուավար կուսակցութեան տեղական պատուիրակ Իվանովը, որուն աչքերն ալ փորած են:

ԱՐՏԱՔԻՆ Նախարարութիւնը կը հեռքէ քաոնալէ ա՛թթալիայի այն լուրը թէ նաւային գաղտնի համաձայնութիւն մը կնքուած է Ֆրանսայի եւ Եուկոսլաւիոյ միջեւ:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ արտաքին նախարար Թիթուլէսքու Հռոմէն փարիզ հասաւ առջի օր: Նախարարը քաղաքական, տնտեսական եւ ելմտական խնդիրներու մասին բանակցութիւններ պիտի վարէ Ֆրանսա պաշտօնատանց հետ:

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

Այս իրիկուն ժամը 8.30ին, 84, Ռիւ Շաբ, «Պոն Թէատր»ի մէջ Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն, դեկավարութեամբ դերասան Մ. Մարուքեանի եւ մասնակցութեամբ պարուհի-դերասանուհի Օր. Ասիա կոստանեանի եւ տեղւոյս լաւագոյն ուժերուն:

Կը բեմադրէ ՌՈՖՓԻԻ «ԴԱՒԻԹ ԲԷԿ» (տրամը 4 արար)

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՆՈՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

(Պաշտօնական ազդ
Առաջնորդարանի)

Յաւաջիկայ 12 Փետրուար, Կիրակի օր տեղի պիտի ունենայ Մարսէյլի Հայոց նոր եկեղեցւոյ հիմերու օրհնութեան եւ Ս. Օծման հանդիսաւոր արարողութիւնը, նախագահութեամբ վիճակիս առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Գրիգորիս Ս. Եպիսկ. Պալաքեանի:

Նոյն օրը քահանայից դասը ամբողջ ներկայ պիտի ըլլայ եւ մանուկներ հանդիսութեանց: Հետեւաբար շրջանի մատուռները գոց ըլլալով, կը հրաւիրուին Մարսէյլի եւ շրջակայից հոգաբարձութիւնները ի պաշտօն, ինչպէս եւ բոլոր հայրենակիցները:

ԺԱՄԱԿԱՐԳ.— 1. Եպիսկոպոսական հանդիսաւոր Ս. Պատարագ, Մարսէյլի Հայոց Ս. Յարութիւն մատրան մէջ, 90, Rue Stanislas Torrents, ժամը 9—10.30:

2. Յաւարտ Ս. Պատարագի, հանդիսաւոր հոգեհանգիստ ելեղեցւոյս հիմնադիր բարերար Պ. վահան Թօրասանեանի նոխազեցելոց համար, ժամը 10.30_11:

3. Հանդիսաւոր օրհնութիւն եւ օծում նորակառոյց եկեղեցւոյ 16 հիմնաքարերու, ըստ Հայաստանեայց առաքելական Ս. եկեղեցւոյ օրինաց, ժամը 11-12, նորաշէն եկեղեցւոյս հողին վրայ, ի Ave. de Prado, Château des Fleurs:

4. Քարոզ ժամը 12-12.30ին, նորաշէն եկեղեցւոյ ընդարձակ պարտէզին մէջ:

Օրուան կարգապահութեան պիտի հսկէ, սկաուտներու նորակազմ խումբը:

(Կնիք)

ՅՈՒՇԱՏԵՏ

Հ.Մ.Ը.Մ.Ի-ֆարիզի ընդհ. ժողովի դիւանը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հին ու նոր անդամները եւ սկաուտները այսօր Շբ. ժամը 9ին Ֆլօրիա Ճաշարան: Խիստ կարեւոր հարցեր եւ ընտրութիւն վարչութեան:

ՏԱՐՈՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆԻ Հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 131 Rue Fbg. de Temple, մէթրօ Պելվիլ: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Բոլոր հայրենակիցներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

«ԱՆԴՐԱՆԻԿ» միութիւնը խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ Զօր. Անդրանիկի պէնուորները այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, Քաֆէ օ Քլէո տը Լիւնի վերնայարկը, Մէթրօ՝ Իթալի:

ԱՅՍՕՐ Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին Ալֆոնվիլ, 138 Rue Etienne Dolet-ի սրճարանը կը հրաւիրուին 21 տարեկանէն վեր բոլոր հայրենակիցները, լսելու համար թաղ. Խորհուրդի մէկ տարուան տեղեկատուութիւնն ու հաշուետուութիւնը եւ զբաղելու եկեղեցիի եւ դպրոցի խընդիրներով:

Թաղ. Խորհուրդ

Շ. Մ. Ը. Մ-ի Բոնիի Ա. խումբը կը մրցի վաղը կիրակի, A. S. Préfecture de Police պահեստիին դէմ, Stade Perchingի մէջ: Շաւաթաւեղի Porte de Vincennes ժամը մէկին:

Բոնիի Բ. խումբը կը մրցի Athis-Monsի Բ. խումբին դէմ: Շաւաթավայր Gare d'Austerlitz, ժամը 12ին:

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ յայտնել Յառաջի խմբագրութեան մանուկ թարթրոսեանի նոր հասցէն, նախապէս կը բնակէր 4, Rue Perolier, Gap (H. A.)

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
LA MENACE
?

Հ. Յ. Դ.

Պարսէլի Հրայր խումբի դասախօսական ժողովը վաղը կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Salles des Noces, կը խօսի Ընկ. Վազգէն Շուշանեան:

Ալֆորվիլի Մարգիս Մինասեան ենթակամիտէի դասախօսական ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 7.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Կը խօսի Ընկեր Աշոտ:

Պուա Ֆոլմնպլի Եագդոն խումբի ժողովը այսօր Շբ. իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին:

Փուժէ-սիւր-Արժանի Վռամեան ենթակամիտէին ընկերական ընդհ. ժողովը՝վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 2ին, ընկ. Կ. Մանասէլեանի բնակարանը: Կարեւոր օրակարգ:

Քանի Կայծակ խումբի ընդհ. ժողովը՝վաղը կիրակի ժամը 1.30ին, իր հաւաքատեղին:

Վիէնի Շրջ. Կոմիտէի ընդհ. ժողովը՝այս կիրակի ժամը 9ու կէսին, Հայ Ժողովրդային Լսարանին մէջ:

Իսի-լը-Մուլինօի եւ Սէն Փէռվէն կղզիի «Վանի Արամ» խումբի ժողովը վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Փլաս Ժիւլ Ժըվօ, պիւռօ թապաի մէջ: Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները:

Մարսէյլի Ռոտտամ ենթակամիտէին ընդհ. ժողովը՝վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին սովորական հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

Մարսէյլի Բրիս խումբի ընկերական ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 5ին, սովորական հաւաքատեղին.

Մարսէյլի Պատանեկան Միութեան հրապարակային դասախօսութիւնը՝վաղը կիրակի ժամը 10ին, 63 Բիւ տը լա Ռէփիւպլիք իր սրահին մէջ: Դասախօս ընկ. Վազգէն Մարտիրոսեան:

Մարսէյլի-Սէն Ժիւլիէնի «Զաւարեան» ենթակամիտէի կազմակերպած հրապարակային բանախօսութիւնը՝ վաղը կիրակի ժամը 3ին, Պօմօնի հայկական պարին մէջ: Կը հրաւիրուին Սէն Ժիւլիէնի, Պօմօնի եւ Մօն-Թօլիվէի հայրենակիցները:

Պիտի դասախօսէ ընկ. Ազգին, Ատրպատականի հերոսամարտը եւ Հայերը:

Մարսէյլի «Վռամեան» կոմիտէն իր մուրաճ, Շրալը, եւ ընկեր կարօ խումբերու ընկերները ժողովի կը հրաւիրէ վաղը կիրակի ժամը 5ին, նախապէս որոշուած վայրը: Ներկայ պիտի ըլլան շրջ. կոմիտէի անդամները:

Վարձու աշխատանոց

Բաւական ընդարձակ, մասնաւորապէս յարմար ատաղձագործի, դարբինի կամ նման աշխատութեանց: Դիմել՝ 17 Rue Demesme, Մէթրօ՝ Իթալի:

Ծախու է

կերպասի վրայ ծաղկաշինութեան (Էմփրէսսիօն) մեքենայ մը ամբողջական կազմածով: Նպաստաւոր պայման: Դիմել՝ 17 Rue Damesme, Մէթրօ Իթալի:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, Շեն. Passy 72.56
Կը կատարէ Ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները:
AFFIDAVITի (Աֆիտավիթ)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. TEURNIER

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՈՒՏԻ
ԳՐԻԳՈՐ ՉԷՐՉԷԱՆ
կեդրոնը՝ 11 բիւ Պէռնար տիւ Պուա
ՄԱՐՍԷՅԼ
11 Rue Bernard du Bois, MARSEILLE

Մասնաճիւղերը կը գտնուին՝
ՓԱՐԻԶ եւ ԼԻՈՆ
A. ADALIAN
10, Rue Marcel Sembat 10
Pré St. Gervais. (Seine)
M. GULÉSSER
10 Rue Marignon LYON

Կը ծախուին առաջնակարգ ուտեր չափաւոր գիներով եւ կը պատրաստուին լուսանկարչական գործիքի տուփեր: Կը նորոգուին ամէն տեսակ նուագներ, խիստ ԽՆԱՄՈՎ եւ դիւրամատչելի պայմաններով: Անոնք որ չեն ուզեր իրենց սեւէ կերպով վնասած նուագին արժէքը կորնցնել՝ եւ կը փափաքին կարելի եղածին չափ անյապաղ կերպով նորոգել տալ իրենց վնասուած գործիքները, թող առանց վարանելու դիմեն մեզի վստահ ըլլալով որ գոհ պիտի ըլլան:

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)
46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25
Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,
Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.
Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)
ԻՐԱՒԱԳԷՏ. ՎԿԱՅԱԿԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆթեր Օֆֆոսիէլ է Սբոր Թիւ Միլիթէր Ֆրանսական մեծ ընկերութեանց:
Կը տանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարանները առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածները, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume եւ կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ:
Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ:
Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, եւ երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ:

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ՊԱՆԻՐՆԵՐ
Ընտիր եւ անարատ ձերմակ եւ քաշքաւալ պանիրներու միակ կեդրոնատեղին.
B. BOGHOSSIAN
6, Rue St. Theodore, MARSEILLE
Կը ծախենք՝ մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ, անմրցելի գիներով: Փափաքողներուն ուղուած քանակութեամբ կը դրկուի:

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES
"PARMAKSEZIAN"
Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34, 36
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris (18)
Կը ստանձնէ եւ կը կատարեմ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական եւ ամուսնալուծման դատեր, քարթ տ'իտանթէի մէջ արձիանի փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագրային գործողութիւններ:
Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը:

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐԻ ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ
GEORGES VASSILIADIS
10, RUE DES MARTIGALES, MARSEILLE
Եթէ կ'ուզէք, անարատ ձերմակ պանիր ունենալ, դիմեցէք վստահելի հասցէին: Յունուար 20էն պիտի սկսինք ծախել Քորսիքայի ձերմակ պանիրը: Պէտք է գիտնալ որ Քորսիքայի ձերմակ պանիրները շատ են, առաջնակարգը կը գտնուի մեր քով: Փափաքողներուն տեղեակ կրնանք զրկել:
Ամբողջ տարին միշտ պատրաստ մթերք ունինք:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ՁԵՐ ՇԱՀՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ԵՐԻՒՒԵԱԼ ԹԱՐԳՄԱՆԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻՆ
76, RUE BERNARD - DU - BOIS — MARSEILLE
Ամուսնական թուղթերը, տեղաբնակ թէ ուրիշ տեղերէ եկող Հայերու՝ *13—18 օրուան մէջ* կը լրացուին:
Ամերիկեան քաղաքացիներու ամուսնական թուղթը *13—15 օրուան մէջ* կը լրացուի 750 ֆր.ով, մեր աշխատավարձի մէջը ըլլալով: Հալատակութեան, անուններու փոփոխութեան գործը արագ եւ դատարանի միջոցաւ:
ԴԱՏԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԴԱԿԱՆ և ԱՊԱՀՈՎԱԴՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ
Դրասենեակը բաց է 9—12 եւ 2—7:
Տէր եւ Տիկին՝ երդուեալ թարգման
Վ. ԹԷՄՈՒՐՃԵԱՆ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տիկին՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

Գիտէ՞ք թէ ինչո՛ւ նոյնիսկ մէկ անգամ այցելողը՝
ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱՋԵԱՆԻ
ՍԷՆ-ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
այլեւս տեւական յաձախորդ կը դառնայ: Որովհետեւ ան կը ծախէ եւ կը ղրկէ փափաքողներուն միշտ՝
ԼԱՒԸ ԵՒ ԱԺԱՆԸ
փորձեցէ՛ք ձեր համոզուելու համար:
1 bis Rue Hautefeuille -:- PARIS (6e) Métro: St. Michel

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ոլ.	10 ոլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 5 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1928

5 FÉVRIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 563 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀՈՂԻՆ ԵՒ ԱՐՕՐԻՆ

Սուրիոյ մեր թղթակիցը երէկ շարք մը մխիթարական տեղեկութիւններ կը հաղորդէր, հայ գաղթականներու տեղաւորման մասին։

Այդ լուրերուն համաձայն,—1. Ճէպէլի Մուսայի մէջ (Սուրիա), տեղաւորուած են 32 Զէյթունցի ընտանիքներ, 107 հոգի, որ գարնան պիտի բարձրանայ 250ի։ — 2. Գըրըքխան գիւղաքաղաքին ծայրը հաստատուած է նոր թաղ մը, 35 ընտանիքով (150 հոգի)։ — 3. Այդ աւանէն չորս քիլոմեթր հեռու, Սօղուք Սուի մէջ տեղաւորուած են 50 ընտանիքներ։

Առաջին խումբին տրուած է, ընտանիքի հաշուով, 3-4 այծ, տնակի մը շինութեան ծախքը, բաւարար հող, պարէնի՝ մինչեւ յառաջիկայ հունձքը, լծկան եղներ եւ գործիքներ։ Երկրորդ խումբին — հողը բերրի ըլլալով — 11 արտավար հող, մէկ տարուան հոգատարութեամբ։ Նոյնը և երրորդ խումբին համար։

Ուրեմն, հիմնական ձեռնարկ մը կը կատարուի, ցիր ու ցան բազմութիւնները քաղաքի փոշիներէն, վրաններէն եւ կայաններէն փրկելու եւ հողին ու արօրին կապելու համար։

Նուազագոյն չարիքը՝ ներկայ պայմաններուն մէջ, քանի որ այս բազմութիւնները դեռ երկար ատեն Հայաստան երթալու բախտ չպիտի ունենան։

Այս ձեռնարկին առթիւ, անօգուտ է եւ ծաղր՝ նորէն ճառել «բանուորա-գիւղացիական» հայրենիքի մասին։

Այդ օրհնեալ երկիրը մինչեւ այսօր տէր չեղաւ այս բեկորներուն, և Անատոլուի խորերէն ճամբայ ելած կարաւաններն անգամ Պոլիս կամ իրենց տեղերը կը վերադարձնէ։

Այլանդակ իրականութեան մը մէջ, լաւագոյն ելքն է այս. մանաւանդ որ, յատկապէս նկատի առնուած է գաղթականները համախումբ տեղաւորելու պարագան, եւ գետեղումները կը կատարուին այդ ուղղութեամբ։ Միեւնոյն ատեն հեռու՝ իսլամական բազմութիւններէ, սարերու լանջին կամ թափուր դաշտերու վրայ։

Շաբթուան ընթացքին հաղորդեցինք նաեւ ուրիշ լուր մը։ Դամասկոսի մէջ, Պրոթան էլ Սալիպի և Սաֆանիոի հայ գաղթականները մինչեւ Մարտ 1 տեղափոխուելու հրաւան ստացած ըլլալով, մարզպանը միջամտած եւ կարգ մը թելադրութիւններ ըրած է։ Ցանձնարարեր է այդ հազար գաղթականները անհանգիստ չընել, առանց գործնական միջոցներ ձեռք առնելու։ Իր ծրագրին համաձայն, պէտք է պետական հողերէն գեթ մը տրամադրել, որպէսզի գաղթականները կարենան բնակարաններ շինել։ Ուրիշ խօսքով, գործադրել այն՝ ծրագիրը որ մշակուած է Հալէպի եւ Իսկէնտէրունի համար։ Եթէ կարելի չըլլայ բոլորովին ձրի ստանալ հողը, պէտք է մատչելի գիներով եւ մանաւանդ ճարներով տրամադրել գաղթականներուն։

Մենք առաջին անգամը չէ որ կը խօսինք Սուրիոյ գաղթականներու տեղաւորման ծրագրին առթիւ։

Եւ ամէն անգամ, հարկադրուած ենք դիտել տալ թէ՝ մեր իրաւասու մարմինները հարեւանցի կը նային այս գործին վրայ։

Մինչ օտարները պատուիրակներ կը ղրկեն, քննութիւններ կը կատարեն եւ հանգանակութիւններ կ'ընեն, մենք միայն կը գիտենք, կը լսենք, եւ կ'օրհնենք։

Մեր շահերուն կը համապատասխանէ՞ այս կրաւորական ընթացքը։

Մենք ալ չունի՞նք պարտականութիւններ։

Ակռէ առաջ, Ամերիկեան Նպաստամատոյցի Եւրոպայի ներկայացուցիչը առաջարկեց որ հանգանակութիւն մը բանանք «Յառաջ»ի մէջ, մեր հաւաքած գումարը կրկնապատկելու պայմանով։ Այսինքն, եթէ 100,000 ֆրանք արտադրուէր հայկական աղբիւրէ, նոյնքան գումար ալ Ամերիկեան Նպաստամատոյցը պիտի տար։

Եւ այս առաջարկը կ'ընէր քաջալերուած՝ Շիրակի հանգանակութեան արդիւնքէն, որուն մէջ միայն «Յառաջ»ի բաժինը աւելի քան 80,000 ֆրանք էր։

Մենք վարանեցանք շատ մը պատճառներով, եւ այսօր ալ նոյնը կը ճնշ մեր տեսակէտը։

Բայց անպատճառ հանգանակութիւն մը բանալու պէտք չկայ, այս ծրագրին օգնելու համար։

Որքա՜ն գումարներ կը ծախսուին մէկ ձեռքով, զանազան պերճանքներու համար։ Ահաւասիկ վերջինը՝ Մարսիլիոյ եկեղեցին։ Եւ ի՜նչ հաստատութիւններ ունինք որ առատաձեռն են տարբեր պարագաներու մէջ, բայց կը հաշուեն ու կը սակարկեն այս ձեռնարկին առթիւ։ Կ'ակնարկենք Բարեգործականին։

Եւ ամէն ինչ գաղթականներուն տեղաւորումով չի վերջանար։ Զանոնք հողին եւ արօրին կապելէ յետոյ, երեւան պիտի գան այլապէս ստիպողական հոգեր։ Օրինակ՝ դպրոցներու բնդիրը։

Գոնէ այդ հոգը չե՞նք կրնար ստանձնել մենք, անհատապէս կամ հաւաքաբար։

Այդ մասի՞ն ալ օտարները պիտի մտածեն։

Եւ եթէ անոնք իրենց հասկցած եղանակով տանին նոր սերունդին դաստիարակութեան գործը, ո՞ր իրաւունքով պիտի զրոյցնանք։

Նշաններն ալ կան արդէն։ Գըրըքխանի մէջ հաստատուած գաղթական գետինը հայկական սեփականութիւն էր։ Լազարիստ վարդապետ մը վարպետօրէն տէր դարձած ըլլալով անոր, այժմ պայման դրած է որ հաստատուելիք տարագիրները կաթոլիկ դառնան։ Եւ կոմիտէն տեղի տուած է...։

Շ.

ՏՈՄՍԵՐ

ՀԱՐՑՈՒՄ ՄԸ

Մեզի կը հաւաստուի թէ Բարեգործականը տարեկան յիսուն ազերլիներ նպաստ մը կապեր է Փարիզի ոստիկանապետարանին։

Կարելի՞ է իմանալ թէ.—

1.— Երբէ՞ն ի վեր կը տրուի այդ գումարը։

2.— Իբրև ի՞նչ կ'արձանագրուի։

3.— Որո՞ւ որոշումով կը վճարուի։

4.— Ուրիշ թերթեր ալ կա՞ն որ այդ շնորհին կ'արժանանան (Փարիզ, Ամերիկա, Եգիպտոս)։

Մենք մեր մասին ամենեւին չենք ապասեր Բարեգործականէն, իր հանրօգուտ գործերուն կամ ազգերուն հրատարակութեան համար։

Մինչեւ հիմա սիրով հրատարակած ենք եւ այսուհետեւ ալ պիտի շարունակենք։ Բայց եթէ որոշած են վճարել այդ կարգի հրատարակութեանց համար, այն ատեն կը պահանջենք որ մեր բաժինը (եւ օրաթերթի բաժին) անմիջապէս փոխադրեն Յունաստանի եւ Սուրիոյ դպրոցներուն։ Անունը եւ բաշխումը կը հաղորդենք իրենց։

×

Գիտենք որ Բարեգործականը պատասխան չի տար այսպիսի հարցումներու։

Բայց քանի որ վերակազմութեան ձեռնարկեր են եւ կ'ուզեն ժողովուրդին ծառայել, կը կարծենք թէ պիտի ուզեն օգտուիլ այս թանկագին պատեհութենէն, իրենց անկեղծութիւնը ապացուցանելու համար։

Իսկ եթէ նախընտրեն նորէն լուռ մնալ, հարկադրուած ենք խոստովանութիւն նկատել այդ ընթացքը, ու միանգամայն վստահութեան զեղծում։

Նաեւ՝ նիւթական զեղծում։

Բարեգործականի Կեդր. վարչութիւնը ոստիկանապետի մը կամ յանձնակէս մը կախուած ըլլալով, անոնց թերթերուն բացի ալ զոցելու այս տնաւարի եւ ամօթագուկ սովորութիւնը — որ նոր չէ, գիտենք— անշուշտ ունի «խոր» պատճառներ։

Հանրութեան իրաւունքն է գիտնալ զանոնք։

ՑառաջՈՐԲԱՆ ՀԱՅ ԿԱՅ ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՄԷՋ

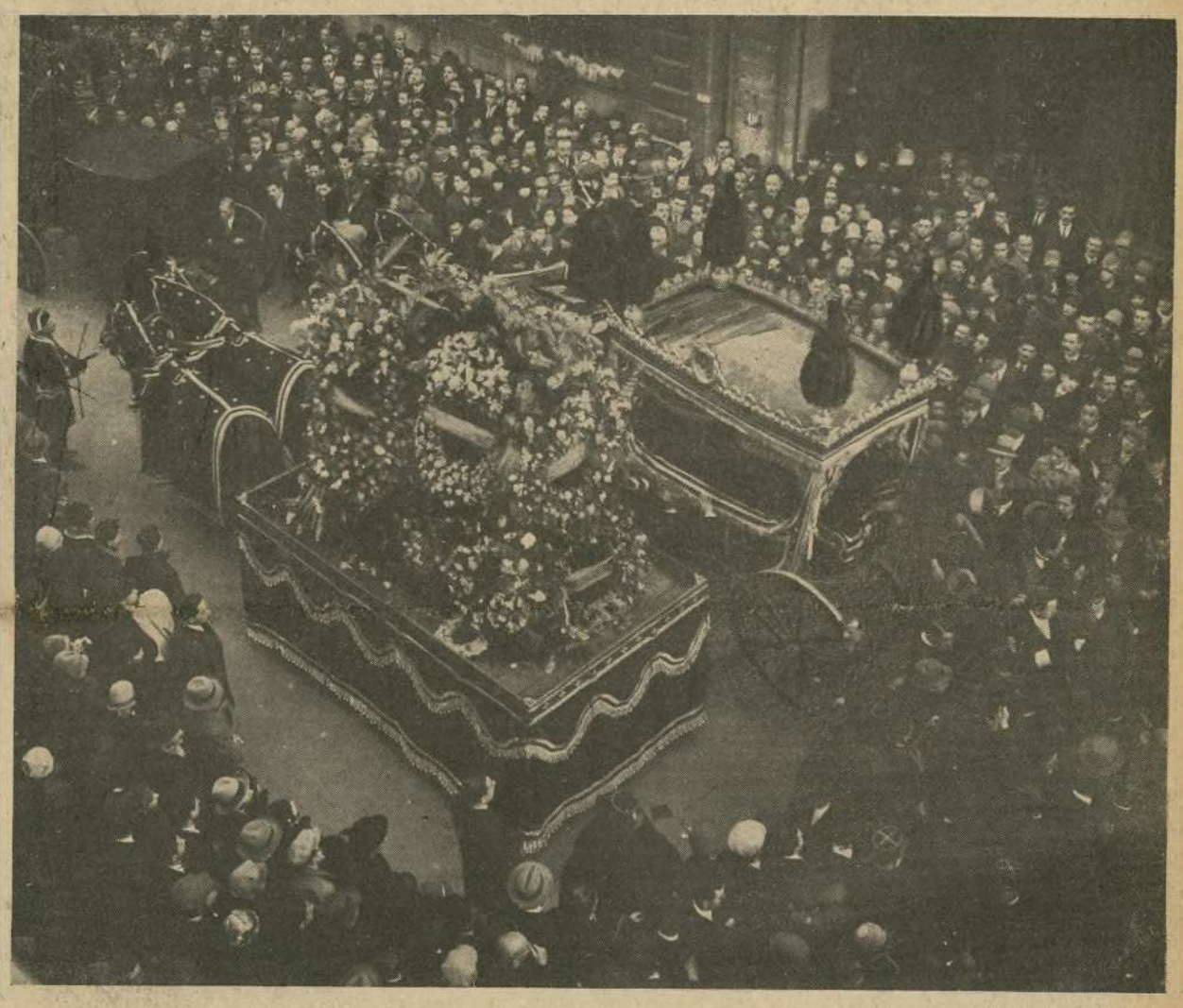
Պոլսոյ «Ազգապարհ»ը (31 Յունուար) կը հրատարակէ վիճակագրութիւն մը, Անատոլու մնացած հայկական բեկորներու մասին։

Ստորեւ կը հրատարակենք ընդհանուր ցուցակը, յաջորդ թիւին ձգելով մանրամասնութիւնները.—

Շրջաններ	Բազաք	Գիւղեր	Գումար.
Տիարպէքիր	1500	855	2355
Ձէյթիւն	50	1700	1750
Խարբերդ	1200	735	1935
Արաբկիր	1000	220	1220
Մալաթիա	1200	530	1730
Սեբաստիա	——	—	5495
Տիվրիկ	130	520	650
Կեսարիա	——	—	4200
Թոքատ	1600	330	1930
Ամասիա	1200	630	1330
Յամսոն	1000	480	1480
Սեւ ծովու եզերք	——	—	1520
Գասթէմունի	——	—	3200
Եզկ.-Պոդզկն.	——	—	——
Էնկիւրի	——	—	——
		Գումար	29295

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ ԻՐԱՆԻ ՄԷՋ

Թէհրանէն հասած մանաւանդ նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ կրթական նախարար Թագայոն Յունուար 8ին հեռացուած է դահլիճէն, միւս նախարարները ընդվիժացած ըլլալով իր կրթական ծրագրին։

Յօթը Ֆէլիպիս

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՄԵՌԵԼԱԿԱՌՔԸ ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ ԱՌՋԵՒ

ՄԱՄՈՒԼ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՎԷՃԵՐԸ

Եգիպտոսի Ծանօթ վէճերուն առթիւ, «Հայրենիք» դիտել կուտայ իր Յունուար 11ի խմբագրականով.

— «Հեռուէն դիտողներուս համար, սակայն, այդ մանրամասնութիւնները չեն որ հետաքրքրական են եւ ոչ ալ նոյնիսկ այն հարցը, թէ կռուող կողմերէն որո՞ւն կողմն է արդարութիւնը եւ որո՞ւն կողմը՝ յանցանքը։ Մեզի մտահոգողը այժմ միայն այն աղաղակող իրողութիւնն է, որ Եգիպտոսի մեր գաղութին մէջ իրարու դէմ այնքան մոլեգին պայքար մղող Իսմայլաւարներն ու Դաշնակցականները այսօր իրարու հետ կը մրցին, իրենց վէճը օտարներու միջոցով կարգադրելու համար։

Մենք կը կարծենք թէ ժամանակը եկած է որ վճռական միջամտութիւն մը ըլլայ, բայց ոչ թէ օտարներու, այլ մեր կուսակցութեանց կեդրոնական մարմիններու կողմէ, վերջ դնելու համար այն անհամ, անտեղի, տգեղ ու վարկաբեկիչ պայքարին, որ անցած է պատշաճութեան ամէն չափ ու սահման եւ որ ծայր աստիճան ճնշող տպաւորութիւն կը ձգէ մեր բոլոր գաղութներուն վրայ ալ։»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հալածանքի սիսիոնարներուն դէմ

Պոլսոյ բժշկական վարժարանի Ուսանողական Միութիւնը, իր տարեկան համաժողովին մէջ ծափերով ընդունած է թելադրութիւն մը, որով կ'առաջարկուի «Օտար վարժարաններու եւ միսիոնարներու դէմ պայքարող ընկերութիւն» մը կազմել։ Համաժողովը վարչութիւն մը կազմած է գործի ձեռնարկելու համար։

Այս առթիւ *Սօն Սաաթ* կը գրէ.

— «Երկրին ի՛նչ օգուտ ունին ամերիկեան վարժարանները, որ հաստատուած են Թուրքիոյ լաւագոյն անկիւնները։ *Ամերիկացիներու միակ նպատակն է մեր ժշուառութենէն օգտուիլ եւ Ամերիկայի հանդէպ սիրոյ զգացում սերմանել մեր փոքրիկներուն սրտերուն մէջ։* Ամերիկացիները մանաւանդ կ'օգտուին իրենց խնամքներուն յանձնուած որբերէն. որբերը ժամանակի ընթացքին զօրաւոր սիրով կը կապուին Ամերիկացիներուն, տեսնելով որ անոնց օժանդակութեան շնորհիւ շահուած է իրենց ապագան։ Այդ օրէն սկսեալ մանուկին համար այլեւս ոչ Թուրքական արուեստ, ո՛չ Թուրք դպրոց, եւ ո՛չ ալ Թուրք ուսուցիչ գոյութիւն ունի. ասոնց փոխարէն, Ամերիկան ամէն բան է։ Թուրք երիտասարդութիւնը պէտք չէ գինովնայ այդ հարուստ ազգին պատկանող ուսուցիչներու կախարդիչ գրգռութիւններէն։»

Իւսան պէյ ձերբակալուած

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ ընդհանուր դատախազը վերջացուցած ըլլալով իր ամբաստանագիրը «Եավուզ»ի խնդրին մասին, զայն ներկայացուց Գերագոյն Դատական Ատեանին։ Իհսան եւ Էօմէր Նազըմ պէյերուն հաղորդուեցան ամբաստանագրին օրինակը, Քննիչ Յանձնաժողովին տեղեկագիրը եւ լսուած վկաներու ցանկը։ Գերագոյն Ատեանը յետոյ գումարեց լիակատար նիստ մը, որ տեւեց մինչեւ ժամը 22.30։

Իհսան պէյ ձերբակալուեցաւ իր տան մէջ, առանց միջադէպի։ Հեռագրի մը համաձայն, ձերբակալուած ատեն Իհսան պէյ փորձած է անձնասպան ըլլալ, սակայն ոստիկաններ արգելք եղած են։

Իհսան պէյ Գերագոյն Ատեանին առջեւ պիտի լսուի վաղը երկուշաբթի։

*** Ջեղծարար երեսփոխան Ալի Բիգա պէյի խորհրդարանական անձեռնմխելիութիւնը ջնջուեցաւ։

Կարմիր բանակը 2000 օդանաւ ունի

«Շիքակօ Թրիպիւն»ի Մոսկուայի Թղթակիցը կը հեռագրէ.— «Պրաւդա»յի մէջ հրատարակուած կէս-պաշտօնական յօդուած մը կ'ըսէ թէ ռուս գիտունները գտած են նոր բաղադրութիւն մը, որ կը լուծէ եւ կը չեզոքացնէ մահացու կազերը, եւ զանոնք անվնաս կը դարձնէ, նոյնպէս գտած են թունաւոր կազեր, որոնց մուխը մահացու է։ Մոսկուայի պաշտօնաթերթը հանգանակութեան կոչեր կ'ուղղէ՝ այս ամսու վերջ տօնելու համար Կարմիր Բանակի կազմութեան տասնամեակը։

Պոլշեւիկները ունին արդիական զօրաւոր օդանաւերու տորմիղ մը, որ ի վիճակի է պաշտպանելու սահմանագլուխները և նոյն իսկ յարձակողականներ կազմակերպելու հեռաւոր տեղեր։ Անոնք կը պատրաստեն նաեւ բաւականաչափ հրասայլեր՝ երկար սահմանագլուխներու պաշտպանութեան համար։

Կարմիր Բանակը 2000 օդանաւ ունի. ասոնց մէջ են առե-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՓԻՍԱԿԱՆ ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԹԵՐԹ

ՍԵՂՄԵՐԵ

(ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔՆԵՐ)

Ես պիտակ չէի, որ վրաս թղթի մը վրայ գրուած ըլլար անունս, տոմսակի մը պէս ինծի տրուած ըլլար ինձ ուզողին, որ ինծի հետ ընելիքը գիտնայ, ինծի հետ ընելիքը գիտնայ, ինծի հետ ընելիքը գիտնայ,

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐԱՆԸ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՊԱՏՄԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՄԲԻՈՆԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հայաստանի պատմական հուշարանի պետական համալսարանի պատմաբանական ամբիոնի հրատարակչությունը

Հայաստանի պատմական հուշարանի պետական համալսարանի պատմաբանական ամբիոնի հրատարակչությունը

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐԱՆԸ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՊԱՏՄԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՄԲԻՈՆԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ

տրական գիծերու վրայ գործածուած կարգ մը օդանաւեր, որոնք թղթատարի պաշտօն կը կատարեն։

«Պրաւդա» այս առթիւ կը գրէ.

«Ցտաւ ժամուին այն հաւաստումը թէ մենք 10,000 օդանաւ ունինք, ճիշտ չէ. բայց մեր օդային ուժը բաւական զօրաւոր է։ Շարժանիւները եւ օդանաւեր շինելու վրայ ենք, ու մեր օդանաւորդները որ Չինաստան, Քափոն եւ Թուրքիա կ'երթեան, կրնան կարել նաեւ ովկիանոսը։ Քիմիական հետազօտութիւնները շատ առաջ գացած են եւ իւրաքանչիւր կազային յարձակումի, կրնանք պատասխանել հակակազով, ու յետոյ հակայարձակում կատարել մեր սեփական հեղձուցիչ կազերով։ Բացի ընդծովեաններէ, հրասայլերէ եւ օդանաւերէ, շուտով պիտի ունենանք հակակազային հիմնարկութիւն մը։»

Հելլեն դահլիճը հրաժարած

Ա.Թէնքէն կը հեռագրեն 3 փետրուար Թուականով.— *Նախարարական խորհուրդի այսօրուան նիստին մէջ վիճաբանութեան առարկայ դարձաւ այն հարցը թէ ո՛ր ընկերութեան պէտք է յանձնել Յունաստանի ճամբաներու շինութիւնը։ Բոլոր նախարարներն ալ համաձայն էին ընդունելու առաջարկները տան մը, որուն եաեւ կը գտնուի անգլեամերիկեան լուրջ խմբակ մը։ Հակառակ էր միայն երկրագործական նախարար Փափանասթասիու, որ իր ընկերներու միաձայն քուէին առջեւ սպառնաց հրաժարիլ։ Ասոր վրայ վարչապետ Զայիմիս նիստը դադրեցուց եւ յայտնեց թէ դահլիճին հրաժարականը պիտի ներկայացնէ Հանրապետութեան Նախագահին։ Այս վերջինը ընդունեց հրաժարականը։ Նոր դահլիճին կազմութիւնը պիտի յանձնուի Զայիմիսի։*

Իտալիա եւ Թունուզ

«Ճոռնալէ տ'Իտալիա» երկար յօդուած մը կը նուիրէ Թունուզի խնդրին, «որուն կարգադրութիւնը մեծապէս պիտի նպաստէ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ մերձեցման», կը ծանրանայ Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ գոյութիւն ունեցող համաձայնութեանց վրայ, որոնք, կ'ըսէ, Իտալիոյ նուազագոյն ծրագրին արտայայտութիւնն են միայն։ Իտալիա չի լքեր այսպիսի ծրագիր մը, ո՛ր քաղաքական ոեւէ նպատակ չունի։ Երեսուն տարի է ի վեր Իտալիա կ'ապացուցանէ թէ քաղաքական ո՛չ մէկ նկատում կը մնուցանէ Թունուզի հանդէպ։

«Մենք կ'ուզենք միայն, որ մեր գաւակները կարենան հաստատուիլ հոն, առանց կորսնցնելու իրենց հպատակութիւնը, որ անոնք ազատօրէն կարենան համախմբուիլ իրենց բարեգործական եւ կրթական հաստատութեանց շուրջ, ու ազատօրէն առեւտուր ընեն Մայր Հայրենիքին հետ։ Այս նուազագոյն ծրագիրը, որուն գործադրութիւնը պէտք է ապահովուած ըլլար 1896ի համաձայնագրերով, պէտք է իզօրու ըլլայ նաեւ միջերկրականեան Ափրիկէի Ֆրանսական միւս գաղթապետութեանց մէջ եւս։ Առանց այս նուազագոյն ծրագիրը ընդունելու, անկարելի է փորձել կամ յուսալ համաձայնութիւն կամ ընդհանուր գործակցութիւն մը՝ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ»։

«Ճոռնալէ տ'Իտալիա» եզրակացնելով կ'ըսէ թէ՝ այս եւ միւս առկախ խնդիրներու կարգադրութիւնը Ֆրանսայի պիտի ապահովէ աջակցութիւնը 40 միլիոն Իտալացիներու, եւ պիտի դիւրացնէ Ափրիկէի մէջ հետապնդուած քաղաքակրթական եւ օգտագործման աշխատանքը։

Ֆրանսիական քարեկամութիւնը

Միացեալ Նահանգները իրենց ամբողջ պատմութեան մէջ միայն մէկ զինակցութեան դաշնագիր կնքած են, այն ալ Ֆրանսայի հետ՝ 1778 փետր. 6ին, այսինքն 150 տարի առաջ։

Այս պատմական դէպքը տօնելու համար, վաղը՝ երկուշաբթի, Փարիզի եւ Նիւ Եորքի մէջ մասնաւոր խնջոյքներ պիտի սարքուին Ֆրանսա - Ամերիկա կոմիթէին կողմէ, մասնակցութեամբ մօտ երեսուն զանազան ուրիշ Միութեանց եւ պետական ներկայացուցիչներու։

Այս առթիւ պիտի նորոգուի նաեւ 1908ին Ֆրանսայի եւ Ամերիկայի միջեւ կնքուած բարեկամական դաշնագիրը։

Ա.Ֆղանիստանի գնումները Ֆրանսայէն

Ա.Ֆղանիստանի թագաւորը՝ պաշտօնական ընդունելութիւնը վերջնանալէ յետոյ, շարունակեց իր պտոյտները Փարիզի եւ արուարձաններուն մէջ։ Վերջին քանի մը օրերը յատկացուց «գործ»ի։ Ընդունեց առեւտրական եւ հանրօգուտ շինութեանց նախարարները, որոնց հետ երկարօրէն տեսակցեցաւ բոլոր այն խնդիրներու մասին, որոնցմով Ֆրանսա կրնար օգտակար ըլլալ Ա.Ֆղանիստանի։ Տեսակցեցաւ նաեւ կրթական նախարար Էրիոյի հետ՝ կրթական հարցերու մասին։ Յետոյ գնաց Քրէօզօ, ուր կը գտնուին Շնէյտէրի թնդանօթի եւ զէնքի գործարանները։ Անկէ անցաւ Լիոն, որ մետաքսի եւ ճարտարարուեստի կեդրոնն է։

Ֆրանսայի կղմտական խաղախականութիւնը

Երբ ժամ խօսելէ վերջ, Ուրբաթ իրիկուն փուանքարէ վերջացուց իր ճառը դահլիճին ելմտական քաղաքականութեան մասին։ Գովեստը ըրաւ այ թէ ձախ բոլոր խմբակներուն,— նոյնիսկ ընկերվարականներուն,— որոնք աջակցած էին Ազգային Միութեան կառավարութեան։ Յետոյ խօսելով ֆրանքի կայունացման մասին, ըսաւ թէ այս մասին երեք թելադրութիւններ կան, անմիջապէս կայունացնել եւ անգլիականը 150 ֆր.ի հաշուով, ներկայ սակով կայունացնել, կայունացումէն յետոյ վերարժեւորել։ Այժմ պայմանները յարմար չեն այս երեք ձեւերէն ոեւէ մէկը ընդունելու համար։ Երեսփ. Ժողովի յառաջիկայ նստաշրջանին ժամանակը պիտի գայ այս խնդրով զբաղելու։

Ընկերվարական Լէոն Պլում քննադատեց Պլոք Նասիոնալի նախկին կառավարութիւնները, որ իրենց փոխառութիւններով ծանրացուցին ելմտացոյցը եւ այսօրուան տագնապին պատճառ դարձան։

Վիճաբանութիւնները պիտի շարունակուին երեքշաբթի։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐԻՒ երեսփոխան մը իր կինը փոխանակութեան ենթակայ ներկայացնելով յաջողած է 160,000 ոսկի արժէքով կալուածներու տիրանալ Իզմիրի մէջ։ Այս ապօրինութեան քննութեան առիթ կարգ մը կարեւոր խնդիրներ եւս երեւան եկած են։

ՎԷՆԻԶԷԼՈՍ Աթէնքէն մեկնեցաւ եւ Վենետիկի ճամբով պիտի դայ Փարիզ, ուր պիտի մնայ վեց շաբաթ։ Յետոյ Աթէնք դառնալով վերջնապէս հոն պիտի հաստատուի։

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

11 փետր. շբ. ժամը 8.30ին, Էմիլ Զոլայի սրահի (127-129 Rue Boileau) *Նախաձեռնութեամբ՝ Լիոնի «բարձր Հայքի Հայրենակցական միութեան» եւ դէկավարութեամբ՝ ՂԱԶԱՐ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ տեղւոյս կարող ուժերու։*

ՍԱՍՆՈՑ ԼԵՌՆԵՐՈՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

(Ազգային յուզիչ տրամ 3 արար)

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԱՆՑԵԱԼԻ ԴՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ ՄԷԿ ՄԱՍԸ

Պիտի ըլլան նաեւ ազգային տոհմիկ եւ պատմական զանազան անակնկալներ։

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԴԻՆ.— Ա. կարգ 4 ֆրանք, Բ. կարգ 3 ֆրանք

Հ. Ց. Դ.

Սարսէլի Հրայր խումբի դասախօսական ժողովը այսօր կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Salles des Noces։ Կը խօսի Ընկ. Վազգէն Շուշանեան։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՑ ՍԱՆԱՄԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս առաւօտ, ժամը 10ին Ժլօրիա Ցրանսերէն՝ (Դաւիթ - Բէկ)։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Զ. ԵՍԱՑԵԱՆԻ

ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ

Վ. Է ՊԸ

արեւելեան կեանքէ, առասած իրեմ պատերազմէն։ Մաքուր եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով։ Գինը փոսթի ծախք չկայ։

ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine)։

Ծախու է խանութի մը եւ տան մը չորս սենեակներով։ Վարձու է սրճարան մը։ Փոխադրամասնութիւններու համար դիմել՝ Ց. Միւէվէլիանի՝ 136 Rue Etienne Dolet, Alfortville։

Վարձու աշխատանց

Բաւական ընդարձակ, մասնաւորապէս յարմար ատաղձագործի, դարբինի կամ նման աշխատութեանց։ Դիմել՝ 17 Rue Demesme, Մէթրօ՝ Իթալի։

Ծախու է *կերպասի վրայ ծաղկաշինութեան (Էմբրէտոիօն) մեքենայ մը ամբողջական կազմածով։ Նպաստաւոր պայմանով։ Դիմել՝ 17 Rue Damesme, Մէթրօ Իթալի։*

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՓԻՔԻ

106 Kléber, Շեն. Passy 72.56

կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (Ա.ֆֆիտավիթ)

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - **MASSIS** - EDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲԱԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ

Téléphone: MARCADET 03-64 ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1900ին
38, Ave. St. Ouen -o- 20, rue Fauvet -o- PARIS (18me)
Մէթրօ NORD SUD: LA FOURCHE

Ընդհանուր հիւանդութիւններ, սեռամիզային, մորթի, ֆրանգախտի, շնչերակային, թոքի, ծննդաբերութեան եւ կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն եւ գործի արկածներ, էլեկտրադարմանում եւ Ռ. ճառագայթ։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

Ակռայի դարմանում, առանց ցաւի ակռայ քաշել 10 ֆր.ի, արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրոն 80 ֆրանքէն սկսեալ։

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Գրպանի քառարան (Հայ. Մ. Ս. Դաւիթ - Բէկ Հայերէնէ - Ցրանսերէն)

432 էջ, կը պարունակէ աւելի քան **10.000** բառեր։ Ֆրանսաբնակ Հայու համար անհրաժեշտ գիրք մը։ Գինն է 15 ֆրանք, բացարձակապէս կանխիկ։ Ապառիկ ապսպրանքները նկատի չեն առնուիր։ Փոսթի ծախք չկայ։

Դիմել՝ H. Turabian -:- 227, Bld. Raspail -:- Paris (14e)

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ Ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դուռ)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ *ներքին եւ կանանց, վէնէրական եւ մորթային, քիթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ։*

Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ Halles

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ ԱՄԷՆ ՕՐ 10—12 եւ 1.30—8

ԿԱՇԻԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

TANNERIE DE LA DEULE

9 rue Charlot, Paris, Մէթրօ République, Tél. Archives 05—86

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն աժան

Աղադուածի ներբանցու կաշի,
քունափոն (կռնակի մասը) Ա. կարգի քիլօն 32, 34, 36, Բ. կարգի քիլօն 24, 26, 28, ֆրանք,
քոլէ (վերի մասը) 14, 16, 18 ֆրանք։
Ֆլան (կողի մասը) 14, 15, 16 ֆրանք։
Մասնաւոր զեղչ հայ կօշկակարներու։ Կը խօսուի հայերէն եւ թուրքերէն։

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Ցարիներէ ի վեր նիւ-եորքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։

Կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր։

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis
Téléph. Provence 09-32։

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԵՆԵՐ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine 47-41
ՄԷԹՐՕ՝ Cadet կամ Նօտր-Տիւտ N. D. de Lorette
Ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14 19, կիր. եւ տօն օրեր 10-12

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)

46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25
Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,
Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԻՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԲԱՆ, ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Իրաւագէտ-խորհրդատու. Տէֆտան Օթոմաթիլ է Աթորթիլ եւ Մթիւէլ Մրլիթէր Ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։

Կը տառնձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարան, ներառ առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փաղոյի արկածները առթիւ վնասուց հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ ազերագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume եւ կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ։

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, երեկոներ 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ։

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES

''PARMAKSEZIAN,,

Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34,
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris (18

Կը սպասնձնէ եւ կը կատարեմ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական ամուսնալուծման դատեր, քարթ տ'իտանթէի մէջ արիեան փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագրայ գործողութիւններ։

Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը։

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՈՒՏԻ

ԳՐԻԳՈՐ ԶԷՐՋԵԱՆ

կեդրոնը՝ 11 բիւ Պէրնար տիւ Պուա
ՄԱՐՍԷՅԼ
11 Rue Bernard du Bois, MARSEILLE

Մասնաճիւղերը կը գտնուին՝
ՓԱՐԻԶ եւ ԼԻՈՆ

A. ADALIAN
10, Rue Marcel Sembat 10
Pré St. Gervais, (Seine)

M. GULESSER
10 Rue Marignon LYON

Կը ծախուին առաջնակարգ ուտեր չափաւոր գիներով եւ կը պատրաստուին լուսանկարչական գործիքի տուփեր։ Կը նորոգուին ամէն տեսակ նուագներ, խոստ ԽՆԱՄՈՎ եւ դիւրամատչելի պայմաններով։ Անոնք որ չեն ուզեր իրենց ոճէ կերպով ինաստուած նուագին արժէքը կորսնցնել՝ եւ կը փափաքին կարելի եղածին չափ անչայտ կերպով նորոգել տալ իրենց ինաստուած գործիքները, թող առանց վարանելու դիմեն մեզի վստահ ըլլալով որ գոհ պիտի ըլլան։

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԷՆ (Licencié ès Sciences)
Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց
24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel
Հիւանդ կ'ընդունի Գշ., Եշ., Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4
Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ
Métro St. Michel եւ Odeon Tél. Littré 60-46

ՏՕՔԹ. Տ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
ՅԱՅՏՆԻ ՎԻՐԱԲԱԺԱՊԵՏ ԻԶՄԻՐԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
Մասնագէտ արեան, միզանցքային եւ ամէն տեսակ հիւանդութեանց, կը դարմանէ իր սեփական մեթոտով.
44 RUE POISSONNIÈRE, PARIS (2me)
Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 14—18 կիրակի եւ տօն օրերը մասնաւոր ժամադրութեամբ։

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ

Կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտր. եւ քաղաքային դատերով։ Կը ստանձնէ մասնաւորապէս ապահովագրական վէճերը ինքնաշարժի եւ աշխատանքի արկածներու վերաբերեալ դատական գործեր։

Կ'ընդունի ամէն առտու 9.30—12 եւ ժամադրութեամբ։
13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15-14

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ալ.	10 ալ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
6
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
1928

6 FÉVRIER 1928

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 564

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՐԴԷՆ ԻՍԿ ՁԱԽՈՂԱԾ

Ուշագրաւ են Թուրքիոյ գաղթականներու տեղաւորման նախ. տեսուչին յայտարարութիւնները։ (Տես քիչ անդին)։

— «Գաղթականները բոլորն ալ կը գանգատին թէ տուն չունին»։

— «Այս տարի պետական միջոցներով արտասահմանէն գաղթական բերելու մասին ո՛ր եւ է որոշում չկայ»։

— «Անցեալ տարի որոշուած էր Ռուսիայէն 5-600,000 կամ 4-500.000) Թուրքեր բերել եւ տեղաւորել։ Սակայն կարելի չեղաւ բերել եւ այդ խնդիրն ալ այդպէս մնաց»։

Ամբողջ քաղաքականութիւն մը՝ վերջին պարբերութիւնը.

— Այդ խնդիրն ալ այդպէս մնաց...

եւ ապահովաբար այդպէս ալ պիտի մնայ։

Գաղթականները կ'երթան, կուգան, կը տեղաւորուին, կը տեղափոխուին, յաճախ կը դառնան իրենց եկած տեղերը, եւ Թուրքիոյ բնակչութիւնը կը մնայ միշտ կայուն։

1927 Ապրիլ 10ին, Ազգային Մեծ ժողովին մէջ, ներքին գործավար Ճէմիլ պէյ կը յայտարարէր թէ Գաղթականներու Ջնեղման Տեսչութիւնը իր կազմութենէն ի վեր տեղաւորած է 124,000 ընտանիք, կամ 438,000 հոգի։ Միեւնոյն ատեն կ'աւելցնէր թէ մէկ միլիոն ոսկի վարկ բացուած է, «Արեւելքէն գալիք» գաղթականներու տեղաւորման համար։

Մինչեւ 50,000 կը հաշուէին կովկասէն գալիքները։ Բայց ահաւասիկ Տեղաւորման Ընդհ. Տեսուչը կը խոստովանի թէ «կարելի չեղաւ փոխադրել»։

Պատճառները մեզ չեն հետաքրքրեր։ Հարցը այն է որ չեն գալով հողած։

Այս յայտարարութենէն յետոյ, դիւրին է եզրակացնել թէ՝ Ախորհած է նաեւ արեւելեան նահանգներուն մէջ, 75,000 գաղթականներու համար տուներ շինելու ծրագիրը։

Մանաւանդ որ, Թուրք իշխանութիւնները եւ Թերթերը իրենք հրապարակաւ կը խոստովանին, թէ գաղթականները կը քանդեն «լքեալ» գոյքերը։

Ուրիշ կերպ ալ չի բացատրուիր բնակարանի պակասը։ Հարիւր հազարաւոր բնակարաններ ձգեցին Հայերն ու Յոյները, Ընատոլուի ամբողջ տարածութեան վրայ, Պարտիզակէն մինչեւ Մարաշ եւ Սեւ ծովու ափերէն մինչեւ Տիգրանակերտ։

Եւ սակայն, Թուրք «մուհաճիր»ները տուն չունին։

Որովհետեւ, հազիւ տեղաւորուած, սկսան փորել եւ փորփրել, քակել եւ վառել։

Եթէ արեւելեան գաւառներուն մէջ պատերազմը եւ ներքին խռովութիւնները քանդեցին հազարաւոր շէնքեր, անդին ամբողջ տարածութիւններ կան որ անվնաս մնացեր էին, մինչեւ Հայերուն եւ Յոյներուն տեղահանութիւնն ու կոտորածը։

Քանդումի այս վայրագ, իսկապէս Թրքական ճարտարարուեստին պերճախօս եւ փաստացի նկարագրականը կ'երեւայ, ամէն օր, Թրքական մամուլին մէջ։

Այն աստիճան որ, Պոլսոյ «Իգտամ»ը կ'աղաղակէր, դեռ 1924ին.

— «Երբ մարդիկ տեսնեն այս անպատմելի եւ անպարտկելի քանդումները, չը՞ պիտի ըսեն Թէ մենք քանդելու համար ստեղծուած ենք»։

«Կաղզուան, Կարս, Սարըղամըշ, Իգտիր, Արտահան, Կարին,— ամէն տեղ կը քանդեն ու կը վառեն։ Միլիոններ պէտք են այս բոլորը նորոգելու համար։»

Եւ դեռ այդ օրերուն, ներքին գործավար Րէֆիէթ պէյ, դարձեալ Ազգ. Մեծ ժողովին մէջ կը յայտարարէր Թէ մէկուկէս միլիոն մարդ բնակարանի պէտք ունին։

— «Սամսունի շրջանին մէջ 500է աւելի յունական գիւղեր կային, այսօր հինգ տուն անգամ չկայ»։

Կամ «Արտամէտի (Վան) երկու հազար ամարանոցներուն աւերակները միայն կը մնան»։ («Ազդակ»)։

Մեր արմատախիլ բազմութիւնները մխիթարելու համար չէ որ կը յիշենք այս պերճախօս իրողութիւնները։ Ինչ որ եւ կաւ մեր գլխուն, անփոխարինելի է եւ անմոռանալի։

Բայց երբ մենք մեր անհնարին սուգն ու կորուստները կ'ողբանք, պէտք է գիտնանք նաեւ Թէ ինչ... բարիքներ կը վայելէ Թշնամին, այն ալ իր յաղթանակի եւ փառքի ամէնէն փայլուն օրերուն։

Ուրիշ խօսքով, պէտք չէ մոռնանք որ, եթէ մենք չորս հովերուն բերանը նետուեցանք ցորենի հասկերու պէս, Թշնամին իր տանը մէջ անգամ հանգիստ չէ։

Կոտորեց, կողոպտեց, անսպառ հարստութիւններ աւարի տուաւ, բայց ի՞նչ.

— Եւ կիրը ամայի եւ աւերակ. բնակիչները չքաւոր եւ ցիր ու ցան, գաղթականները տուն չունին, լուծք չունին, կուգան ու կ'երթան։

Ան նուազն քսանը հինգ-երեսուն միլիոն բնակիչի կարօտը կը քաշէ Թուրքիան, նոյն ինքն Թուրանական Ազայեւի յայտարարութեամբ։ Բայց տարին 25-30,000 «մուհաճիր» անգամ չեն կրնար տեղաւորել, իրենց տրամադրութեան տակ ունենալով հանդերձ անհամար «լքեալ» գոյքեր։

Մուրացիկ չէ մնացած մեր Թափառական բազմութիւններուն մէջ, օտար ափերու վրայ, Փարիզէն մինչեւ Սուրիա կամ Արաւական Ամերիկա։

Թուրք յաղթակա՛ն պետութեան գաղթականները կը մուխանն Պոլսոյ փողոցներուն մէջ։

Երբեմն լա՛ւ է ընդհանուր պատկերին այս գիծերն ալ աչքի առջեւ ունենալ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՅԵՐԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Պէյրութի «Ազդակ»ը քննադատելով արաբական «Էլ Ախբար» Թերթին մէկ յօդուածը, որ կը պահանջէր ձուլել փոքրամասնութիւնները, դիտել կուտայ. (25 յունուար).

— «Մենք գանազան առիթներով յայտարարած ենք եւ կ'ուզենք անգամ մը եւս կրկնել որ Հայերը ոեւէ քաղաքական ձգտում չունին Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ, եւ միշտ կը մնան անկեղծ եւ խորին երախտապարտութեան զգացումներ այս հիւրընկալ երկրին եւ իր ժողովուրդին հանդէպ։ Եւ իրը մէկ խաղաղասէր եւ երախտագէտ ժողովուրդ, Հայը պարտաւորութիւն կը զգայ ծառայելու այս երկրին բարօրութեան եւ բարգաւաճման։ Ընդունելով հպատակութիւնը այս երկրի իշխանութեան եւ վայելելով քաղաքացիական իրաւունքներ, Հայը պատրաստ է նպաստելու այս երկրի տնտեսական զարգացման։

Հայերու հայերէն խօսիլը, հայկական դպրոցներ բանալը, իրենց ազգային գոյութիւնը պահպանելու ձգտումները կրնան չեն վնասեր այս երկրի շահերուն։ Մինչ պատմութիւնը ամենազօրաւոր փաստ չէ. այն երկիրները որոնք աւելի այլազան եւ բազմաթիւ տարրերէ կազմուած են, աւելի բախտաւորները եղած են։ Եւ Հայը հնոյս ըլլալով քաղաքական ոեւէ յատակնութիւններէ, այս երկրին մէջ, միակ տարրն է որ անկեղծօրէն փարած է այս հայրենիքի վերաշինութեան աշխատանքին։ Միեւնոյն ատեն, իրրեւ դարերով իր կորսնցուցած ազատութեան համար պայքարող ժողովուրդ մը, Հայը գիտէ գնահատել ազատութիւն տենչացող եւ անոր տիրանալու համար պայքարող ժողովուրդներու զարթօնքը։

Մեր ժողովուրդը այս երկրի պարտաճանաչ քաղաքացին է եւ նուիրած անոր վերածնութեան աշխատանքին։ Հայ լեզուն եւ հայ դպրոցը ոչ մէկ նուիրում կը պակսեցնեն անոր գիտակցութենէն։

Ուրեմն՝ մի՛ պահանջէք որ այս ազատ եւ արդար երկրին մէջ հայ ժողովուրդը թաղէ իր դարերու աւանդը՝ իր լեզուն եւ ազգութիւնը։»

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Երկու տարի առաջ, Յելանիկի մէջ սպաննուած ռամկավար պետրոսեանի սպանութեան առթիւ, բանտարկուած կը մնար Աբշակ Ենովքեան։

Յունուար 28ին, դատավարութիւնը տեղի ունենալով, Ենովքեան դատապարտուած է չորս տարի բանտարկութեան։ Այս առթիւ Յելանիկի «Չորիգոն»ը կը գրէ.

Օրէնքը կը տրամադրէ պատիժին մէկ երրորդին ներումը, արդէն 16 ամիս ալ բանտարկուած է նախապէս։ Իսկ դատապարտեալի առանձին դիմումին վրայ ալ, մեծ յոյս կար որ 7—8 ամիսի ուրիշ ներում մը ձեռք ձգուի։ Հետեւաբար, ընդհ. Արշակի բանտարկութիւնը կ'իջնէ իր նուազագոյն չափին,— դուցէ դեռ եւս 7—8 ամսուան բանտարկութեան։

Ակէ զատ, արդէն ընդհ. Արշակ, վերաքննութեան համար պիտի դիմէ Աթէնքի վճռաբեկ ատեանին։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրք գաղթականներու տեղաւորումը

Թուրքերը կը շարունակեն Թուրք գաղթականները տեղաւորել Հայերու եւ Յոյներու «լքեալ» կալուածներուն մէջ։ Տեղաւորման ընդդէմ ցնօրէն Շաֆի մէհմէտ պէյ, որ վերջերս Ընկիւրիէն պոլիս եկած էր այս գործերով զբաղելու համար, հետեւեալը յայտարարած է *Միլլիյէթի*.

— *Պոլիս գանուած միջոցիս գաղթականներու բնակութեան խնդիրները քննեցի եւ հազարաւոր դիմումներ ու բողոքներ լսեցի։ Բոլորին դժուարութիւնները կարելիութեան եւ օրէնքի սահմաններուն մէջ լուծեցի։*

Այս գաղթականներուն բոլորն ալ կը գանգատին Թէ տուն չունին։ Գալէս ի վեր մօտ 300 գաղթականներու բնակարան յատկացուցի։ Դեռ մաս մըն ալ առանց բնակարանի կը մնայ։ Ասոնց համար ալ անհրաժեշտ կարգադրութիւններ եղած են։ Քանի «լքեալ» տուներ գտնուին, անոնք ալ հետզհետէ պիտի տեղաւորուին։ Ելմտական գործավարութեան պատրաստած բնակութեան նոր օրէնքին համաձայն, գաղթականները իրենց յատկացուած տուներուն համար «թափու» պիտի ստանան։

Այս տարի պետական միջոցներով արտասահմանէն գաղթական բերելու մասին ոեւէ որոշում չկայ։ Անցած տարի որոշուած էր Ռուսիայէն 5-600,000 Թուրքեր բերել մեր երկիրը եւ տեղաւորել։ Սակայն ետքէն կարելի չեղաւ գանոնք բերել, ու այդ խնդիրն ալ այդպէս մնաց։

Սերպիայէն եւ Պուլկարիայէն եկած գաղթականներէն անոնք որ նիւթապէս լաւ վիճակ ունին, իրենց ուզած տեղերը կը ղրկուին եւ կը գետեղուին։ Իսկ եթէ նիւթական միջոցներէ զուրկ են, կառավարութիւնը գանոնք իր ուզած տեղերը կը ղրկէ եւ կը բնակեցնէ։

Ուրիշ տեղերէ եկած գաղթականները իրրեւ փախստական կ'ընդունինք։ Պուլկարիային եւ Սերպիայէն գրեթէ ամէն օր գաղթականներ կուգան։ Միայն Թէ պուլկար կառավարութիւնը չարտօներ փոմաքներու գաղթը, առարկելով որ անոնք պուլկարախօս են։ Ասոնցմէ դուրս փափաքողները կուգան, մենք ալ փութով կը տեղաւորենք գանոնք։

Խռովութիւններ Պերլինի մէջ

Կիրակի օր Պողպատէ Սպառազէնները զօրանոց ուղեկցեցին Պերլինի, Լուսթկարթընի մէջ։ Բայց երբ երրորդ տղան՝ իշխան Այթել Ֆրիտրիխ կը նախագահէր հանդիսութեանց։ 2500 ոստիկաններ կարգապահութեան կը հսկէին։ Պողպատէ Սպառազէնները հասնելէն քանի մը ժամ առաջ, Լուսթկարթընը գրաւուած էր 20,000 հանդիսականներու կողմէ, որոնց կէսը համակիր, կէսը հանրապետական։ Երկար ճիգերէ յետոյ, գինուորներն ու հեծեալ ոստիկանները յաջողեցան քշել զանոնք։ Տուներու պատուհաններէն հոտած հաւկիթ, ծաղիկի թաղար եւ լիմոնի կեղեւ կը նետէին փողոցէն անցնող սպառազէնները։ Զօրանոցէն վերջ, ամբոխը կատաղի յարձակում գործեց իրենց տեղերը վերադարձող զգեստներուն վրայ եւ զանոնք ծեծեց։ Ոստիկանութիւնը միջամտեց։ Հետեւանք՝ 200 վիրաւոր, 125 ձերբակալուած։

Համայնավարի մը ձերբակալութիւնը

Համայնավարական սէնտիքաներու (C. G. T. U.) քարտուղար Ռոժէ Կայեան վերջերս չորս ամիս բանտարկութեան դատապարտուած էր՝ գինուորները անհնազանդութեան գրգռելու ամբաստանութեամբ։ Ոստիկանութիւնը ամիսներէ ի վեր ի զուր կը փնտռէր զայն, երբ Ուրբաթ իրիկուն իմացաւ, որ յիշեալը կը գտնուէր Կրանժ-օ-Պէլ փողոց, համայնամավար սէնտիքանեբրու կեդրոնը։ Ոստիկանապետ Սէնեէ ներկայացաւ հոն՝ կայեարը ձերբակալելու համար։ Ընդհանուր քարտուղար Մոնմուսօ պատասխանեց Թէ Կայեար հոն չէ, ու հրաւիրեց հոն ներկայ համայնավարները՝ դիմադրել ոստիկաններուն։ Ասոր վրայ կռիւ սկսաւ։ Օգնութեան հասան 20 ոստիկաններ եւս, որոնք սկսան խուզարկել բոլոր սենեակները։

Երկար փնտռտուքներէ վերջ, սենեակի մը մէջ առանձին գտնուեցաւ Ռոժէ Կայեար, որ ձերբակալուեցաւ։ Խուզարկութեանց ընթացքին ձերբակալուեցաւ նաեւ երկու համայնավարներ, որոնք յետոյ ազատ արձակուեցան։

Դէպքին պահուն, երկու համայնավար եւ քանի մը ոստիկաններ վիրաւորուեցան։

Վահիտէտտին թունաւորուած.

Իտալական կառավարութեան ուղղուած նամակ մը կը յայտնէ Թէ, Թուրքիոյ նախկին գահազուրկ Խալիֆան Վահիտէտտին Սան Րէմոյի մէջ Թունաւորուած է կարգ մը անձերու կողմէ, որոնք ուզած են տիրանալ անոր հարստութեան։ Խնդրոյ առարկայ նամակին մէկ օրինակն ալ ղրկուած է Վահիտէտտինի աղջկան՝ Ուլվիյէ Սուլթանի։ Այս վերջինը իր հօրը մահէն յետոյ Սան Րէմօ գացած, բայց իր հօրը ժառանգութենէն բան մը չէր գտած։ Զրոյց կը շրջի Թէ Վահիտէտտինի դրամարկղին մէջ մեծարժէք գոհարեղէն եւ մեծաքանակ անգլոսկի կայ եղեր։ Կ'բսուի Թէ Ուլվիյէ Սուլթան պահանջած է որ Դամասկոսի իր ներեզմանէն հանուի եւ դիագննութեան են-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԱՒԿԱՅԾ Է ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՁԱՀԸ...

Ի՛նչ եղերական խեղկատակութիւն է այս...

Ի՛նչ դժնէ ու անբարոյ բարեկենդան...

Ի՛նչ խայտառակ, շնական ու ապշեցուցիչ յանդգնութիւն...

Երբ Ազգերու քաղքենի Դաշնակցութիւնը կը շարունակէ՝ խորհրդաժողովներ հրաւիրել, իբր Թէ խաղաղութիւնը կազմակերպելու համար։ Երբ դուքսեր, կոմսեր, ազնուականներ՝ հակապատերազմական ճառեր կ'արտասանեն, քաղաքական հրապարակներու վրայ։ Երբ կանաչ Թղթադրամներու դեղին սարսափի՝ մարքակրոն ու բթամիտ միացեալ Նահանգները իրենց նոյնքան մարքակրոն ու սովորական նախագահին բերնով կ'առաջարկեն՝ պատերազմը օրէնքէ դուրս յայտարարել։ Երբ, ո՛վ հեգնութիւն, Լուսոլինին իսկ կը յանդգնի խաղաղութենէ ճառել, եանքի, հակալքոլական ու բողոքական ծովակալ մը, Սպիտակ Ցան քթին տակ՝ կը համարձակի յայտարարել Թէ անհնազանդելի է պատերազմը եւ Թէ միացեալ Նահանգները իրաւունք ունին սպառազինուելու...

Եւ ասիկա ձիշտ այն օրերուն, երբ կը գումարուի համամերիկեան խորհրդաժողովը՝ որ կոչուած է իբր Թէ՝ խաղաղ, համակեցութեան կապեր հաստատել ամերիկեան ժողովուրդներու միջեւ...

Սպառազէն, պատրաստ, ովկիանոսին երկու եզերքներուն վրայ՝ միջազգային քաղքենի դասը, կը սպասէ նոր առիթի, մարդոց այս տխուր «Ըրցունքի Հովիտ»ը վերածելու կրկին արեան ու աւերածի դաշտերու, ռազմական դիրքերու, պաշարուած գօտիներու, ռազմադաշտերու, մեծ ու մռայլ ինեանդանոցներու...

Ու իրաւունք ունի...

Ո՞վ է մեղաւոր...

Եթէ այդքան կարճ է ու ապերախտ տառապող, վիրաւորուած, անդամահատուած, բռնաբարուած ու Թշուառական՝ սա ժողովուրդներուն եւ բանւոր ու գիւղացի դասակարգերուն յիշողութիւնը։

Եթէ մարդիկ այդքան շուտ մոռցան՝ իրենցամբողջ անհնարին ու անբացատրելի տառապանքը։ Եթէ յետ-պատերազմեան այս շնական ու անբարոյ՝ հեշտութեան, հաճոյքի ու մոլութեանց ալիքներուն մէջ, այդքան դիւրին էր մոռնալ՝ ամբողջ եղերական անցեալը, ի հարկէ միջազգային քաղքենիութիւնը կը պահէ առկայծ՝ պատերազմի ջահը...

Ներեմտեան պետութիւնները կը գինուին, ռումբ կը ձուլեն, Թունաւոր կազեր կը շինեն, միտքերը կը պատրաստեն՝ նոր պատերազմի մը համար...

Ի՛նչ փոյթ, վաղուան զոհերը, անմեղ օրիորդներ կ'երթան շարժանկարի ու կը պարեն *չարլսթօն*։

Ու միշտ, առկայծ է պատերազմի ջահը...

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ «ԶԱՒԱՄԵԱԼՆԵՐԸ»

Երեւանի այն պաշտօնատունէն, որ կը գբաղի «60էն վեր տարիք ունեցող չքաւոր գիւղացի զառամեալներուն օգնութեամբ», կը հաղորդուի Թէ Հայաստանի մէջ կան 60էն վեր տարիք ունեցող չքաւոր 8632 գիւղացի «զառամեալներ», 70էն վեր «զառամեալներ»ուն Թիւն է 6560։ Այս զառամեալներուն պիտի տրուի տարեկան 50 ռբլ. Թոշակ։

ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

Հայ ազատագրական շարժման փառաւոր դրուագներէն մէկն է նաեւ Ատրպատականի հերոսամարտը։

Բոլորովին ակամայ եւ արտակարգ պարագաներու մէջ ծնունդ առած, այդ կռիւը կրցաւ անգամ մըն ալ երեւան բերել հայ ժողովուրդի դիմադրական կորովը եւ անպարտելի կամքը, փրկելով Ատրպատականի հայկական հատուածի, վաղուրականի 20,000 հայութեան, ինչպէս նաեւ 50,000 բռնութակից Ասորի-Ջիլուներու կեանքն ու պատիւը։

Համաշխարհային պատերազմի արհաւիրքները երկարեցան նաեւ մինչեւ չէզոք Պարսկաստանի հայաշատ մէկ նահանգը — Ատրպատականը եւ այդ, այն օրերուն՝ երբ գեռ ամենուրեք հայ երիտասարդութիւնը ամենամեծ զոհողութիւններու եւ գիջումներու գնով կը կռուէին դարաւոր Տարեւանին համար։

Բնաջնջել հայ գեղը, հայկական հարցին ժահացու հարուած իջեցնելու համար, եւ ասորական գեղը պատժել, թագել փոքրամասնութեանց գոյութիւնն ու պահանջները Թուրքիոյ մէջ,— ահա Խթիհատի բորենիներուն դիւային ծրագիրը, որուն նախաբանն եղան Թուրք-քրտական կանոնաւոր եւ անկանոն զօրամասերու արշաւանքները, պատերազմի սկիզբէն իսկ, Ատրպատականի գանազան գաւառներուն վրայ։ Այս պատճառով 1914 Նոյեմբեր - Դեկտեմբերին, Տրգնուեցան եւ Թալանուեցան Սալմաստի եւ Ուրմիոյ հազարամեայ ու չէն քաղաքներն ու գիւղերը, որոնց ընթացքին չնայուելուգաւ նոյնիսկ անզէն ու անպաշտպան կիներու, ծերերու եւ մանուկներու։

Ուրիշ կերպ չէր կրնար մտածել Թուրք-պարսկական սահմանամերձ գաւառներու Թուրք ու Թաթար բազմահազար բնակչութիւնը, ներշնչուած՝ իր ծոցին մէջ ծնած բազմաթիւ Թուրք ու գերման գործակալներէն. այլ կերպ չէր կրնար խորհիլ նաեւ Սալմաստի լեռնաշղթային Թառած Ասօրի գեղապետ Սմկոն, որ նոյնպէս խոշոր շահեր ունէր եւ մեծամեծ յաւակնութիւններով երեւան կուգար յաճախ։

Գրաւել կովկասը, նամանաւանդ նաեթառատ Բագուն օրուան կենսական պահանջներէն մէկն էր, իբրեւ միակ ու ամենամեծ ազդակը պատերազմի յաջողութեան եւ տեւականութեան համար։ Ծրագիր մը, որուն բովանդակ յաջողութիւնը պայմանաւորուած էր դարձեալ հայութեան մէկ ստուար զանգուածին, կովկասի բնիկ ու գաղթական Հայերու, ինչպէս նաեւ Ատրպատականի հայութեան ամբողջական բնաջնջումովը։

Այդ իսկ պատճառով, Վէհիպ փաշան Էրզրումէն, Ալի Իհսան փաշան ալ Մուսուլէն իրենց բազմահազար բանակներով, բազմաթիւ Թնդանօթներով, անսպառ ռազմամթերքներով շարժման մէջ գրուած էին, մանաւանդ որ Բագուի գրաւումը, ամենօրեայ եւ ամենախիստ հրահանգներու աղբիւրը գարձած էր նաեւ գերմանի կայսրութեան սպայակոյտին պետին կողմէ։

Ռուս յեղափոխութեան անսպասելի եւ յանկարծակի ծնունդն ու յորձանքը, որ պագային մեծամեծ չարիքներ պատճառեց նաեւ մեծ Ռուսաստանին, արագօրէն կազմալուծեց բոլոր ճակատներու վրայ դիմադրող բանակները, աւելի վտանգելով եւ ահաւոր վիճակի մատնելով ռուսական զէնքին ապաւինած քրիստոնեաները եւ մանաւանդ զէպքերու բերումով կամաւորական բանակներ կազմած ու վերջէն անզէն մնալու դատապարտուած քանի մը տասնեակ հազարներու հասնող հայութիւնը։ Կացարը հնակած էր եւ հլու, հնազանդ, ամենախիստ կարգապահութեան ընտելացած ռուս զինուորը յանկարծ դասալիք, իր խրամներն ու պարտականութիւնները լքած, ամենահեռաւոր ճակատներէն մինչեւ Կովկասեան սահմանները, աւարի տուաւ իր ճանապարհի երկայնքին տարածուած քաղաքներն ու գիւղերը։ Այդ իսկ կրկնակ պատճառներով, իբրեւ քրիստոնեայ բանակ, որ յաճախ պաշտպան հանդիսացած էր հայ եւ ասորի բազմութիւններուն, գրգռուեց նաեւ սահմանամերձ գաւառներու պարսիկ խաղաղ ազգաբնակչութիւնը, ստուարացնելով Թուրք ու Թաթար գաւազիներու շարքերը եւ բանակները։

Նախանձ եւ ատելութիւն կը գրգռէր նաեւ լեռնական Ասորիներու (Ջիլուներու) խրոխտ կեցուածքն ու ըմբոստ ընթացքը։

Մէկ Թնդանօթը մէկ գոյլ գինիով, մէկ հրացանը մէկ գաւաթ օղիով գնած Թաթարները, որոնք տէր էին նաեւ Շարաֆխանէի, Հէյտարապատի եւ ուրիշ բազմամիլիոն ոսկի արժողութեամբ ռուսական զինապահեստներու եւ մթերանոցներու, րոպէն նպաստաւոր համարելով, սկսած էին արդէն իրենց յարձակումները։

Ազգանշանը տուած էր Սմկոն գեռ 1917ի Դեկտեմբերին։ Վարդանի, Ուլայի, Խան-Թախթի յարձակումները սկիզբն էին երկանգ։ Ուրմիոյ գաւազրութիւնը եւ Ասորոց ազգապետ Մար-Շիմոնի դէմ սարքուած անյաջող մահափորձը գնցող ու միանգամայն կազմակերպելու գատապարտող առաջին բերելով, փակել տուին դպրոցը։ Նոյն բախտին պիտի ենթարկուէին նաեւ կեդրոնի մանկապարտէզն ու նախակրթարանը, եթէ ազգային վարչութեան կողմէ ազդու միջոցներ ձեռք չառնուէին։ «Օտարները Միջանասի մէջ առանձին դպրոցներ բանալու իրաւունք չունին», ըսած եւ կրկնած են Ֆրանսացի պաշտօնական անձեր։ Ու երբ վարչական խորհուրդին առենապետը մատնանշած է Իտալացիներու, Ռուսերու եւ Սպանիացիներու դպրոցները, Թոլոր ճամբաները փակուած էին։

Ինքնապաշտպանութիւնն ալ-եւս անհրաժեշտ դարձած էր։ Քանի մը ամկակով եւ նորակարմիր խիկար իմաստուններն անգամ համոզուած էին այլեւս, որ զուր է Թրքական ուժին ապաւինիլ։

Ամէն տեղ միահամուռ ջանքերով դիմադրութիւն գուգնելու կարգախօսը կը հնչէր։ Ու ահա այդ պատճառով էր որ 1918 Թուի Յունուարին Սալմաստի Հաֆիվան գիւղին մէջ կազմուեցաւ Հայ Զինուորական Մարմինը։

Ծանր ու դժնդակ պարագայ եւ սակայն անձնազոհութեան, պարտաճանաչութեան ինչպիսի անօրինակ Թափ ու կամեցողութիւն։

Անհրաժեշտ էր հաշտեցնել տեղական պարսիկներու եւ եկուոր ու տեղագի Ասորիներու շահերը եւ պահանջները, խնդիրը խաղաղ ու բաւարար լուծման հասցնելու համար։ Հակառակ պարագային՝ զօրացնել ինքնապաշտպան ուժերն ու ջանքերը, լարել Հայ-ասորական բոլոր ուժերը։

Սմկոն նոր հրամանագիր ստացած էր։ Այդ օրերուն Հարիւրապետ Գրէյսին ալ այցելած էր Ասօր ցեղապետին։ Բանակցութիւնները աւելի ամբարտաւան դարձուցին Սմկոն, որ բանակցութիւններ կը վարէր նաեւ Հայերու եւ Ասորիներու հետ առանձին-առանձին։

Ուրմիոյ գաւազրութիւնը սակայն անյաջող անցա , գաւադիրները ի վիճակի չեղան միաժամանակ սկսելու ծրագրուած յարձակումը։ Շուտով խզուեցան կեղծ բանակցութիւնները եւ պարգուեցան գաւազրութեան բոլոր ծալքերն ու նպատակը։

(Մնացեալը յաջորդով) ԱԶԳԻՆ

ԿԵԱՆՔԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱԿՆԱՐԿ

1927ը յիշատակելի տարի մը եղաւ Մարսիլիոյ գաղութին համար։

Յրանսահայ գաղութի ազգային կազմակերպչական տեսակէտէն առաջին տեղը կը գրաւէ Մարսէյլ իր արուարձաններով։ Թէ՛ հին եւ թէ նոր գաղութի գիտակից տարրերը համերաշխօրէն եւ կաթող. պատուիրակին նախագահութեամբ կատարեցին պատգամաւորներու ընտրութիւնը, որուն մասնակցեցան 450-500 հայրենակիցներ, վճարելով իրենց վեցամսեայ ազգ. տուրքը, 12,50 ֆրանք։

Գաւառային ընդհ. ժողովը ընտրեց վարչական եւ ուսումն. խորհուրդներ, Աղքատախնամ եւ Հոգաբարձութիւն, որոնք իրենց կարգին կազմակերպեցին շրջանները, բանալով մատուռմանկապարտէզներ, Սէն Լու, Սէնթ Անթուան։ Իսկ կեդրոնի մանկապարտէզը հասցուցին նախանձելի դիրքի, վարձելով հայկական միջավայրի մօտ գեղեցիկ սրահ մը, որ կրնայ պարունակել 1000 մանուկներ։ Վարչական խորհուրդի Ջանքերուն շնորհիւ, Կարտան եւս ունեցած էր իր դպրոցը, սակայն կարգ մը անհատներ կուսակցական նեղմտութեամբ երկպառակում առաջ բերելով, փակել տուին դպրոցը։ Նոյն բախտին պիտի ենթարկուէին նաեւ կեդրոնի մանկապարտէզն ու նախակրթարանը, եթէ ազգային վարչութեան կողմէ ազդու միջոցներ ձեռք չառնուէին։ «Օտարները Միջանասի մէջ առանձին դպրոցներ բանալու իրաւունք չունին», ըսած եւ կրկնած են Ֆրանսացի պաշտօնական անձեր։ Ու երբ վարչական խորհուրդին առենապետը մատնանշած է Իտալացիներու, Ռուսերու եւ Սպանիացիներու դպրոցները, պատասխանուած է թէ ամէն օրէնք ունի իր մեղմացուցիչ պարագաները, սակայն Հայերու կողմէ այս ուղղութեամբ ոեւէ դիմում չէ եղած մինչեւ հիմա։ Մինչդեռ գաւառներու մէջ այն կարծիքը կար թէ Փարիզի Թեմական Խորհուրդը կարգադրած էր այս կենսական խնդիրը։ Վարչական խորհուրդի աշխատանքները զուր չէին անցած, անշուշտ որոշ զոհողութիւններով։

Այսպէս թէ այնպէս, կրթական գործը բնականոն ընթացք մը ունի, շնորհիւ ժողովուրդի գիտակցութեան եւ բուռն փափաքին։ Պարզ է թէ 15,000 հայութիւն հաշուող գաղութի մը համար պզտիկ ձեռնարկներ են ասոնք։ Բայց ի՞նչ կարելի է ընել, երբ չունինք որոշ ու տեւական ազգային եկամուտներ։ Այժմ Մարսէյլի դպրոցներու մուտքն ու ելքը հազիւ իրար կը լրացնեն, իսկ 75 հազարի խընդիրը միշտ առկախ կը մնայ։

Ինչպէս յայտնի է, նախկին առաջնորդը Մարսէյլէն մեկնած էր առանց նորնիսկ բարոյական զեկուցում մը տալու։ Այս անգամ Պալաքեան եպիսկ.ի քննութիւնով երեւան եկաւ որ՝ ան իրեն հետ տարած է եկեղեցական կարգ մը արժէքաւոր գործեր, որոնք կը պատկանէին տեղւոյս մատուռին։ Առաջնորդը խիստ միջոցներ ձեռք առած է, գոյքերըետ առնելու համար։

Ունինք նաեւ Դպրոցասէրի խնդիրը մը, որ զբաղեցուցած է նորնիսկ Զ. Որբերու Միութեան վերջին պատգամաւորական ժողովը Լիոնի մէջ։ Դպրոցասէրը ազգային կրթական հիմնարկութիւն մըն է և պէտք ունի ֆրանսահայ գաղութի, մանաւանդ պէս մարսիլիահայութեան նիւթական ու բարոյական օժանդակութեան. բայց միեւնոյն ատեն պարտաւոր է հաշիւ տալ ազգ. իշխանութեան։ Մինչդեռ ան կը շարունակէ իր յամառ ընթացքը, ինքնագլուխ հանգանակութիւններ կատարելով Ֆրանսայի եւ արտասահմանի մէջ։ Որբուհիներ կ'աժուանացնեն առանց նպատի առնելու տարիքն ու ֆիզիքական պայմանները, ու նոյնիսկ բարոյականը, բաւ է որ Ամերիկահայ ըլլան ու մեծակազմար մըն ալ նուիրուին դպրոցին։ Իսկ այս նոր փեսաները ամուսնութենէն 15—20 օր յետոյ Ամերիկա կը մեկնին, խոստանալով կարճ ժամանակամիջոցին «Նոր Աշխարհ» մտնելու անհրաժեշտ թուղթերն ու ճամբու ծախքը ղրկել։ Դպրոցասէրէն ոեւէ դուրսէնչող մը նոր հարսեր կան որ կը սպասեն շարունակ, մինչ օրերը, ամիսներ ու տարիներ կ'ըլլան եւ դեռ ոչ մէկ յոյս ճամբորդութեան։ Այսպէս տարաբախտ կիներ մեղրալուսնի մը վաղանցուկ յիշատակներով կը սպասեն Ամերիկեան տարեշափի նոր օրէնքին, միշտ ենթակայ նորանոր փորձութիւններու։

Երկար է նկարագրել այս կարգի կիներու կեանքը։ Շատեր ալլասերած են, զժբախտացնելով նաեւ մէկէ աւելի երիտասարդներ։ Կան նաեւ ընտանեկան բարեկրթութեամբ օժտուած կիներ, որոնք իրենց ճակատագրին անսալով, կ'ամ կը սպասեն հաւատարմութեամբ եւ կամ խզելով իրենց յարաբերութիւնները հեռուրէն, կը կապուին ներկայի մը հետ։

ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մարսէյլի մէջ կան բազմաթիւ միութիւններ, իրական ու անուանական։

Վերջերս Աղքատախնամի կազմած վիճակագրութեան մը համաձայն, բացի երեք քաղաքական կուսակցութիւններէ, կան 54 հայրենակցական եւ զարգացողական միութիւններ։

Յիշենք՝ 1. Գոչհիսար, 2. Զաբա, 3. Ամասիա, 4. Մալաթիա, 5. Մարաշ, 6. Երզնկա, 7. Բարձր Հայք, 8. Սիվրի-Հիսար, 9. Վասպուրական, 10. Խարբերդ, 11. Սեբաստիա, 12. Տարօն-Տուրուբերան, 13 Քեմախ, 14. Ծովք, 15. Քեսրիկ, 16. Ուլաշ, 17. Պանտրմա, 18. Շնթըլի, 19. Հազոա, 20. Մեծ Նոր Գիւղ, 21. Զարսանճակ, 22. Քղի, 23. Արաբկիր, 24. Էչմի խան, 25. Յաղթ գիւղ, 26. Ա-

լաքիլիսէ, 27. Իշխան, 28. Դանթարոզ գիւղ, 29. Ճէնճին, 30. Խանծաո, 30 Բէչէ Եուրտու, 31. Վանի Կարճկան գաւառ եւ 32 Հաճընի Հայրենակցական միութիւններ, եւլն.։

Խարբերդի, Բալուի եւ Սեբաստիոյ տասնէ աւելի գիւղերն ու գաւառներն ալ ունին իրենց առանձին միութիւնները։ Օրինակ, Բալուի Սագրաթ, Խոշմատ, Ներիխ եւ Չաւազ գիւղերը։ Սեբաստիոյ Եարասար գիւղը եւ ուրիշ յայտնի ու անյայտ միութիւններ։ Կարելի է թուել տասնըհինգ աւելի երիտասարդաց, կրթասիրաց եւ գեղարուեստասիրաց միութիւններ, առանց վրայ վերջին տարեշրջանին աւելցաւ «Հայ Տուն», «Հայ Սիրտ»ի բարեկամներու միութիւն, «Անդրանիկ» միութիւն եւ Դրամատիկ Մտաւտան։ Վերոյիշեալ միութիւններու բոլորն ալ կազմուած են զրեթէ միեւնոյն նպատակներով, բայց յաճախ կը խաչաձեւեն մէկ-մէկու գործունէութիւնը։ Ամասիոյ հայրենակցական միութիւնը որոշած էր Հայրենակցական միութիւններու ներկայացուցչական ժողով մը գումարել և ընտրել կեդրոնական մարմին՝ աւելի արդիւնաւորելու համար իրենց գործունէութիւնը։ Սակայն ցարդ ոեւէ ձեռնարկ չէ եղած այդ ուղղութեամբ։ Ընդհակառակը քանի մը միութիւններ իրենք իրենց մէջ իսկ երկու երեք մասերու բաժնուած են։ Օրինակ՝ Զարսանճազցիներն ու Քղեցիները։ Անոնց անդամներէն քանի մը հոգի ինքնագլուխ կը գործեն ու կը խօսին միութեան անունով, ու երբ այս վերջինները կանոնագրի համաձայն դուրս վտարուին, կը սկսին թունաւոր սերմեր ցանել, միութիւնը քայքայելու եւ կամ գործունէութիւնը խափանելու համար։ Ամենք այլասերած Հայեր են, կամ աւելի ճիշտը Հոկի անդամներ, որոնք ամէն ձեւով կը ճգնին խանգարել ազգային ո՛ր եւ է կազմակերպութիւն կամ շարժում։

Գալով Հ. Մ. Ը. Միութեան մասնաճիւղին, այս տարի եւս ունեցաւ բաւական յաջողութիւններ, շնորհիւ հին մարգիկներու։ Մարսէյլի մասնաճիւղի անդամներու թիւը, համեմատելով հայ գաղութի թիւին հետ, շատ քիչ է։ Նոյնպէս անոր վարչութիւնը պէտք եղած ուժը չի տար սկաուտական գործին, որ նոյնքան կարեւոր է որքան ֆութպոլի խաղերը։ Վերջին քանի մը ամիսներուն սկաուտական շարժում մը սկսած է շնորհիւ Ռումանահայ գաղութի նախկին մարգանքի ուսուցիչներէն Վազգէն Մարտիրոսեանի։

Միութիւններու շարքին կարելի է նաեւ յիշել Բարեգործականի անուանական մասնաճիւղը, որ անցնող տարուան մէջ ժողով մը միայն ունեցաւ, Պալաքեան եպիսկ.ի նախագահութեամբ։ Օրակարգն էր.— Դաշնակցականները Բարեգործականին կրնա՞ն մասնակցիլ թէ ոչ։ Երկար վիճաբանութենէ վերջ ժողովը փակուեցաւ առանց որոշ եզրակացութեան։

Բաղաքական կուսակցութիւներէն առաջին տեղը կը բռնէ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը՝ որ իր բազմակողմանի առաւելութիւններով կը վայելէ գաղութին համակրանքը։ Անոր շուրջ հաւաքուած են երիտասարդ տարրեր, ստանալու համար հայ ազգային մտքի եւ գաղափարի մաքուր անունդը։ Դաշնակցութեան կազմակերպած հրապարակային բանախօսութիւնները կ'ունկնդրուին հարիւրաւոր հայրենակիցներու կողմէ։ Հնչակեանները, որոնք առնի մը կապուեր վէին Հօկերուն պոչին, 1926ի տարեշրջանին անցուցին կազմակերպչական լուռ շրջան մը, հեռանալով Հօկերէն եւ ձաղկելով անոնց վնասակար գործունէութիւնը, իսկ 1927ին աւելի արդիւնաւոր շրջան մը բոլորեցին, մասնակցելով եւ օժանդակելով հանրային ձեռնարկներուն։ Ռամկավարները զրեթէ կը քաշքշեն իրենց գոյութիւնը։

Ս. ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ԼԵՒՆ Ի ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Մուրատ-Ռափայէլեան կին սաներու Մխիթեան Մխիթարչուհեան երկրորդ կարգի «Հրաւէր» ստորագրութեամբ ուղղի մէջ լոյս տեսած թղթակցութիւնը, առիթ կ'ընծայէ անդրադառնալու այդ միութեան կազմութեան պայմաններուն մասնանշելու երկու սխալներ՝ որոնք առ այժմ նշան, սակայն կրնան լուրջ դեղութիւն ունենալ անոր գալ գործունէութեան վրայ։

Միլանի վարչութիւնը — տրուած առաջին ընդհ. ժողովին — թէ մասուլին միջոցաւ եւ մասնաւոր շրջաբերականով կոչ ուղղած էր Մուրատ-Ռափայէլեան եւ Մխիթարեան սկիզբ սաներուն որ գան հանդիպելու Նորակազմ միութեան շուրջ եւ սերտօրէն աշխատին անոր նպատակներու կատարման համար։ Երկրորդ վերջերս լոյս տեսած յայտարարութենէն կը տեղեկանանք կոչը լայն արձագանգ ունեցած է հեռաւոր գաղութներու մէջ, սակայն, ամենուրեք համակրելով դէպի ձեռնարկը, ստեղծելով դէպի ձեռնարկը։ Ընդհակառակը քանի մը միութիւններ իրենք իրենց մէջ իսկ երկու երեք մասերու բաժնուած են։ Օրինակ՝ Զարսանճազցիներն ու Քղեցիները։ Անոնց անդամներէն քանի մը հոգի ինքնագլուխ կը գործեն ու կը խօսին միութեան անունով, ու երբ այս վերջինները կանոնագրի համաձայն դուրս վտարուին, կը սկսին թունաւոր սերմեր ցանել, միութիւնը քայքայելու եւ կամ գործունէութիւնը խափանելու համար։ Ամենք այլասերած Հայեր են, կամ աւելի ճիշտը Հոկի անդամներ, որոնք ամէն ձեւով կը ճգնին խանգարել ազգային ո՛ր եւ է կազմակերպութիւն կամ շարժում։

Գալով Հ. Մ. Ը. Միութեան մասնաճիւղին, այս տարի եւս ունեցաւ բաւական յաջողութիւններ, շնորհիւ հին մարգիկներու։ Մարսէյլի մասնաճիւղի անդամներու թիւը, համեմատելով հայ գաղութի թիւին հետ, շատ քիչ է։ Նոյնպէս անոր վարչութիւնը պէտք եղած ուժը չի տար սկաուտական գործին, որ նոյնքան կարեւոր է որքան ֆութպոլի խաղերը։ Վերջին քանի մը ամիսներուն սկաուտական շարժում մը սկսած է շնորհիւ Ռումանահայ գաղութի նախկին մարգանքի ուսուցիչներէն Վազգէն Մարտիրոսեանի։

Միութիւններու շարքին կարելի է նաեւ յիշել Բարեգործականի անուանական մասնաճիւղը, որ անցնող տարուան մէջ ժողով մը միայն ունեցաւ, Պալաքեան եպիսկ.ի նախագահութեամբ։ Օրակարգն էր.— Դաշնակցականները Բարեգործականին կրնա՞ն մասնակցիլ թէ ոչ։ Երկար վիճաբանութենէ վերջ ժողովը փակուեցաւ առանց որոշ եզրակացութեան։

Բաղաքական կուսակցութիւներէն առաջին տեղը կը բռնէ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը՝ որ իր բազմակողմանի առաւելութիւններով կը վայելէ գաղութին համակրանքը։ Անոր շուրջ հաւաքուած են երիտասարդ տարրեր, ստանալու համար հայ ազգային մտքի եւ գաղափարի մաքուր անունդը։ Դաշնակցութեան կազմակերպած հրապարակային բանախօսութիւնները կ'ունկնդրուին հարիւրաւոր հայրենակիցներու կողմէ։ Հնչակեանները, որոնք առնի մը կապուեր վէին Հօկերուն պոչին, 1926ի տարեշրջանին անցուցին կազմակերպչական լուռ շրջան մը, հեռանալով Հօկերէն եւ ձաղկելով անոնց վնասակար գործունէութիւնը, իսկ 1927ին աւելի արդիւնաւոր շրջան մը բոլորեցին, մասնակցելով եւ օժանդակելով հանրային ձեռնարկներուն։ Ռամկավարները զրեթէ կը քաշքշեն իրենց գոյութիւնը։

Ս. ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ

Արդարեւ, շրջաբերականի մէջ կը շեշտուի թէ Միութեան կրնան անդամակցիլ փաստաբեր փարիզի եւ վենետիկի Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարանի, պէս նաեւ Գատրգիւղի, Բերայի եւ Տրապիզոնի Մխիթարեան վարժարաններու «շրջանաւարտները։ Հետեւաբար վենետիկի Մ. Ռ. վարժարանի ընթացքին կիսաւարտ լքող սան մը չի նար անդամակցիլ, մինչ արտաներ բաւունքը կը տրուի Տրապիզոնի եւ կամ Պոլսոյ վարժարանի ընթացաւարտ սաներուն։

Արդ, ի՞նչ եզր կարելի է տալ Տրապիզոնի եւ վենետիկի վարժարաններու կրթական կարդակին մէջ։ Առաջինը կրնորական վարժարան մըն էր, սար երկրի մեր ազգային կարաններու մեծագոյն մասին նոյնիսկ հետ կը մնար։ Գաղութի գիւղի կամ Բերայի վարժարանը չէր։ Մինչդեռ գիտենք թէ Ռ.ը մեր Հայերուս երկրորդ կան լաւագոյն վարժարանն է, իսկական արքայական վարտակով իսկ հաւասար ցուած պետական երկրորդական վարժարաններուն եւ ատոց Liceo-tecnico կամ Liceo moderաստիճան։ Մ. Ռ.ի շրջանարտները կրնային ու կրթութեան մէջ անոնց վերջին թեան արձանագրուիլ եւրոկան գանազան պետութիւններու համալսարաններու կամ բազոյն վարժարաններու նողութեանց շարքին մէջ։

Նայնը կրնանք նաեւ Պոլսոյ Մխիթարեան վարժարանին մասին, որոնց ընթացաւարտները կուգային իրենց ուսերնին շարունակել վենետիկի վարբանին մէջ։ Պոլսոյ շրջանարտներու ուսման աստիճան հաւասար էր Մ. Ռ.ի 4րդ 5րդ դասու աստիճանին։ Ուրեմն ի՞նչ անպատեհութիւն կրնար ծագիլ վենետիկի վարժարանի ընթացքին մինչեւ 3րդ կամ 2րդ դասը հետեւող սանի մը նկայ միութեան անդամակցութենէն, երբ այդ իրաւունքը տանան Մխիթարեան վարբաններու ընթացաւարտ սանները՝ որոնք ուսման աստիճանով ետ կը մնան իրմէ կաւ առաւելն հաւասար են իրեն։

Վարչութիւնը իր շրջաբերականի մէջ կը թուէ միութեան նպատակները, որոնց առաջինէ՝ անդամներու միջեւ սերտ յարատեւ յարաբերութիւն կել եւ աջակցիլ իրարու։ կայ դրութեամբ, Մ. Ռ. ընթացաւարտ սան մը միութեան

ԱՀԱԳՆՈՒԹՅՈՒՆ ՎԱՂԱՑՈՒՄ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ ԿՅԱՆՔԻՑ)

Ա

Ես ծնվել եմ Ալեքսանդրապոլում, որը հետագայում կոչվեց Լենինական, իսկ հիմա Գյումրի է կոչվում։ Ես ծնվել եմ 1879 թվականին։ Ես ծնվել եմ աղքատ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ հայ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ քրիստոնյա ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ ուղղափառ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ հայ առաքելական եկեղեցու հավատացյալ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ հայ առաքելական եկեղեցու հավատացյալ աղքատ ընտանիքում։

Ես ծնվել եմ Ալեքսանդրապոլում, որը հետագայում կոչվեց Լենինական, իսկ հիմա Գյումրի է կոչվում։ Ես ծնվել եմ 1879 թվականին։ Ես ծնվել եմ աղքատ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ հայ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ քրիստոնյա ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ ուղղափառ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ հայ առաքելական եկեղեցու հավատացյալ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ հայ առաքելական եկեղեցու հավատացյալ աղքատ ընտանիքում։

Ես ծնվել եմ Ալեքսանդրապոլում, որը հետագայում կոչվեց Լենինական, իսկ հիմա Գյումրի է կոչվում։ Ես ծնվել եմ 1879 թվականին։ Ես ծնվել եմ աղքատ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ հայ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ քրիստոնյա ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ ուղղափառ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ հայ առաքելական եկեղեցու հավատացյալ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ հայ առաքելական եկեղեցու հավատացյալ աղքատ ընտանիքում։

Ես ծնվել եմ Ալեքսանդրապոլում, որը հետագայում կոչվեց Լենինական, իսկ հիմա Գյումրի է կոչվում։ Ես ծնվել եմ 1879 թվականին։ Ես ծնվել եմ աղքատ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ հայ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ քրիստոնյա ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ ուղղափառ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ հայ առաքելական եկեղեցու հավատացյալ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ հայ առաքելական եկեղեցու հավատացյալ աղքատ ընտանիքում։

Ա. ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ ԿՅԱՆՔԻՑ)

ԱՀԱԳՆՈՒԹՅՈՒՆ ՎԱՂԱՑՈՒՄ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ ԿՅԱՆՔԻՑ)

Ա

Ես ծնվել եմ Ալեքսանդրապոլում, որը հետագայում կոչվեց Լենինական, իսկ հիմա Գյումրի է կոչվում։ Ես ծնվել եմ 1879 թվականին։ Ես ծնվել եմ աղքատ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ հայ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ քրիստոնյա ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ ուղղափառ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ հայ առաքելական եկեղեցու հավատացյալ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ հայ առաքելական եկեղեցու հավատացյալ աղքատ ընտանիքում։

Ես ծնվել եմ Ալեքսանդրապոլում, որը հետագայում կոչվեց Լենինական, իսկ հիմա Գյումրի է կոչվում։ Ես ծնվել եմ 1879 թվականին։ Ես ծնվել եմ աղքատ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ հայ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ քրիստոնյա ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ ուղղափառ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ հայ առաքելական եկեղեցու հավատացյալ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ հայ առաքելական եկեղեցու հավատացյալ աղքատ ընտանիքում։

Ես ծնվել եմ Ալեքսանդրապոլում, որը հետագայում կոչվեց Լենինական, իսկ հիմա Գյումրի է կոչվում։ Ես ծնվել եմ 1879 թվականին։ Ես ծնվել եմ աղքատ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ հայ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ քրիստոնյա ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ ուղղափառ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ հայ առաքելական եկեղեցու հավատացյալ ընտանիքում։ Ես ծնվել եմ հայ առաքելական եկեղեցու հավատացյալ աղքատ ընտանիքում։

Թարկուի Վահիտէտտինի մարմինը։ Ուլվիյէ Սուլթան կ'ըսէ թէ, դիւրութեամբ կարելի է դիագնոսթիւն կատարել, նկատելով որ գմռսուած է իր հօրը մարմինը։

Թուրքեւռնգլեն առաւմաին վրայ

Յունարէն թերթերը Սելանիկէն կը տեղեկանան թէ Թրակիոյ Թուրք ուժերու հրամանատար Սայիտ պէյ, Մարիցայի հեղձէն ուժերու հրամանատար Անակնօփուլօսի բանակատեղին այցելելով, տեսակցութիւն մը ունեցած է։ Հեղձէն հրամանատարը մեծ պատիւներով ընդունած է Սայիտ պէյը, հաւաստելով թէ պիտի գործակցի իր Թուրք պաշտօնակցին հետ, սահմանային միջադէպերու առաջքն առնելու համար։ Ակախ խնդիրները այսպէսով լուծելէ յետոյ, Թուրք հրամանատարը շոգեկառքով Ուզուն Քէօփրիւ վերադարձած՝ եւ այդ առթիւ էտիրնէ հրաւիրած է հեղձէն հրամանատարը։

Նոր գեղծումներ Թուրքիոյ մէջ

«Ծօն Սաաթ» կը տեղեկանայ թէ, Ազգային Մեծ ժողովի Հաշուեքննիչ Յանձնաժողովը քննութեան ձեռնարկած է նախկին երեսփ. ժողովի եւ Ծերակոյտի շէնքերէն, ինչպէս նաեւ Պոլսոյ պալատներէն մինչեւ հիմա էնկիւրի փոխադրուած կահոսիներու մասին։ Այս մասին կարելի չէ եղած ոեւէ մանրամասնութիւն ստանալ։

«Ազգամ» ալ կը գրէ թէ Տէֆթէրտարութեան մէջ գեղծում մը երեւան հանուած ըլլալով, կախակայուած է «պանտրոլ»ի ճիւղէն արկղակալ Սալիհ պէյը։ Ինչպէս յայտնի է, այս «պանտրոլ»ները 5 առ 100 գեղչով կը յանձնուին վաճառողներուն։ Սալիհ պէյ վաճառողներուն հետ համաձայնելով ինքն ալ բաժին կ'առնէ եղեր այս գեղչէն։

Թուրքերէնի տարածումը

Թուրքերէնը տարածելու պաշտօն ունեցող ընկերութիւնը ի մտոց թէյասեղան մը պիտի տայ հրաւիրելով բոլոր Թուրք օրագրողները եւ հայ, յոյն, հրեայ եւ օտար մամուլի ներկայացուցիչները։ Պիտի հրաւիրուին նաեւ ոչ-իսլամ հասարակութեանց երեւելիները։ Անոնց հետ համախորհուրդ պիտի տրուին հարկ եղած որոշումները, Թուրքերէնի տարածման մասին։ Ապահովաբար յանձնաժողովները պիտի կազմուին։ Այս գործով կը զբաղի Թուրք Օճաղըի ընդհ. քարտուղար Ճէլալ Սահիր պէյ։ Երկու խառն դպրոցներ պիտի բացուին Բերայի մէջ, ուր Թուրք, քրիստոնեայ եւ հրեայ տղաք պիտի ընդունուին։

Թիւրք Օճաղըին վարչական մարմինը որոշեց ազդարարութիւններ փակցնել հանրային վայրերու մէջ։

*** Փէնտիքի մէջ մուխթարը եւ ծերոց ժողովը լուրջ գործունէութեան մղուած են՝ ապահովելու համար այդ գիւղին մէջ Թուրքերէնի տարածումը։ Ամէն գիշեր սրճարանները կը պտըտին անդամները եւ կը հրաւիրեն ժողովուրդը Թուրքերէն խօսելու։*

Թուրքիա կը բարեկարգուի...

«Միլիյէթ» կը գրէ.— Ինչպէս յայտնի է, շատ մը տխուր անցեալով մարդիկ, բանտէն հազիւ արձակուած, նոր ոճիրներ գործելով կրկին բանտ կը նետուին։ Մասնաւորաբար մարդիկ կան, որ ձմեռուան եղանակը բանտի մէջ անցընելու համար 2-3 ամիս դատապարտուելիք յանցանքներ գործելու առիթը ձեռքէ չեն փախցներ։ Այս ցաւալի վիճակին վերջ տալու համար, կառավարութիւնը որոշած է այս կարգի մարդիկը գաւառները ղրկել՝ երկաթուղիի շինութեանց մէջ աշխատցուելու համար։ Պոլսոյ կուսակալութիւնը արդէն իսկ միջոցներ ձեռք առած է այս մասին։

Էնկիւրիէն - Թէհրան աւիըլով

Փետրուար 1էն սկսեալ էնկիւրիի եւ Թէհրանի միջեւ անթելով հաղորդակցութիւն հաստատուած է։ Այս առթիւ շնորհաւորական սիրալիր անթելներ փոխանակուած են պալատական Նախարար Թիմուր Թաշ Խանի եւ արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի պէյի միջեւ։

Հեղձէն նախարարական տագնապը

Զայիմիսի դահլիճին հրաժարումէն վերջ, նոր նախարարութեան կազմութիւնը յանձնուեցաւ Քաֆանտարիսի։ Եթէ այս վերջինը չյաջողի միացեալ դահլիճ մը կազմել, խորհրդարանական նոր ընտրութիւններ պիտի կատարուին ամբողջ Յունաստանի մէջ։ Ներկայիս շատ խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են՝ արգիլելու համար որ զինուորականները միջամտեն քաղաքական տագնապին։

Կրէտէ ղրկուած է Թորփիլահալած մը՝ Ամէնք փոխադրելու համար նախկին դիկտատոր Փանկալոսը, որուն դատավարութիւնը պիտի սկսի մօտ օրէն։

Դաւադրութիւն մը Վիեննայի մէջ

Վիեննայի ոստիկանութիւնը ձերբակալեց Իպրահիմ Լիքա անուն Ալպանացի մը, որ ծրագրած էր սպաննել ալպանացի ընդդիմադիրներու պետ Փրիշթինացի Հասան պէյը։ Ամբաստանեալը իր բնականքով Վիեննա կը բնակի՝ քանի մը տարիէ ի վեր։ Լիքա կը հաստատէ թէ ամբողջ դաւադրութիւնը կազմակերպողն է Ալպանիոյ նախագահ Ահմէտ Զօկու պէյ։ Ինք Հասան պէյը պիտի սպաննէր, ուրիշ հինգ ահաբեկիչներ ա՛լ զանազան ուրիշ ընդդիմադիր պիտի մեռցնէին։

Լիքայի յայտարարութիւնները կասկածելի կը թուին։ Ընդհակառակն կը կարծուի թէ յիշեալը նպատակ ունէր սպաննելու Վիեննայի ալպանական հիւպատոս Սարրաչին։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Թրիմի վերջին երկրաշարժին հետեւանքով մասամբ փճացած է Ճխախտի հունձքը, 25 միլիոն ֆրանք արժէքով։

Մոսկովիայէն երկու վակոնով բիկա հասաւ 203 սնուկ ոսկի, 20 միլիոն ոսկի բուլլի արժէքով։ Այս ոսկիները ռուսական «*Սովետ*» շոգենաւով բիկայէն ճամբայ հանուեցան անծանօթ ուղղութեամբ։

Լէվին կը ծրագրէ նիւ-Եորքէն Ռուսիա Թռիչք մը փորձել։ Խորհրդային կառավարութիւնը արտօնած է իրեն Ռուսիոյ եւ Սիպերիոյ վրայէն Թռչիլ՝ մինչեւ խաղաղական ովկիանոս։

ՅԱՐԴԳՈՂԻ ԳՐԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆԸ
ՀԱՄԱՍՏԵՂԻ ՄԱՍԻՆ

Նախագահութեանը Շ Միսաքեանի, պաշտպանները՝ Ա. Զամալեան եւ Կ. Սասունի։ Հակառակորդները՝ Շ. Նարդունի եւ Օհան Կարօ։

Տեղի պիտի ունենայ, չխաչաձեւելու համար օրուան հանդէսները, ոչ թէ 25 փետրուարին, այլ 3 մարտ, շաբաթ գիշեր, Սոսիէթէ Սաւանթի մէջ։

ԿԱՎՈՀԻ
ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵԻ ԱՆԴԻՄԱԿ

25 փետրուար շաբաթ գիշեր ժամը 9.30էն մինչեւ առտուան 5.30 Salle d'Horticultureի սրահը, (84 Rue de Grenelle, N. S.: Rue du Bac)

Օրքէսթը եւ ճազ, հայկական եւ կովկասեան պարեր, Արեւելեան պարուհի ՍԷնիթա իանըմ՝ իր պարերուն եւ երգերուն մէջ, Ինճէ-սազ՝ մինչեւ լոյս, Թառիսդ Աբգար իր Թառով, ռուսական պարեր, չորս մրցանակ՝ լաւագոյն ծպտուելներուն, Գօթիլեօն եւ սէրբանթէն՝ ձրի, ֆօթօ ֆէպիւս՝ իր լուսանկարի գործիքներով, պիւֆէ Ճլօրիա։

ՄՈՒՏՔ 15 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը կանխօրօք կը ծախուին «Կավոշ»ի մօտ (208bis Rue Lafayette), Պ. Տրդատ Նշանեանի (45 Rue Mr. Le Prince) և Restaurant Floriaի մօտ, իսկ պարահանդէսին օրը՝ ցերեկուան ժամը 2.30էն սկսեալ պարասրահին կիշէն։

կավոշական պարահանդէսներու գոմիսէր-ժէնէրալ
ՍՏԵՓԱՆ ԹԻՐԶԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

Ղեկավարութեամբ Ե. ԹՕԼԱՅԵԱՆի եւ Տ. ՆՇԱՆԵԱՆի

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ ԱՌԹԻԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱՑԻՆ ՇՐՋԵՂ ԵՐԵԿՈՅԹ

16 փետրուար Ուրբաթ ժամը 8.45ին, Sociétés Savantesի մէջ կը ներկայացուի՝

ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

Երգախառն դիւցազներգութիւն 5 արար

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ԱՄԲՈՂՋ ԽՈՒՄԲԸ ԴԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԾԱՆՕԹ.— Որպէսզի խճողումի եւ անկանոնութեանց տեղի չտրուի, երկու դուռ պիտի բացուի, նախապէս տոմս ունեցողներուն եւ գիշերը կիշէն տոմս առնողներուն համար, իսկ կարգապահութեան մասնաւոր հոգ պիտի տարուի։ Երախաներուն մուտքը արգիլուած է։

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

11 փետր. շբ. ժամը 8.30ին, Էմիլ Զօլայի սրահի (127-129 Rue Boileau

Նախաձեռնութեամբ Լիոնի «բարձր Հայքի Հայրենակցական միութեան» եւ ղեկավարութեամբ ՂԱԶԱՐ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ տեղւոյս կարող ուժերու։

ՍԱՍՆՈՑ ԼԵՌՆԵՐՈՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

(Ազգային յուզիչ տրամ 3 արար)

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԱՆՑԵԱԼԻ ԴՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ ՄԷԿ ՄԱՍԸ

պիտի ըլլան նաեւ ազգային տոհմիկ եւ պատմական գանազան անակնկալներ։

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆ.— Ա. կարգ 4 ֆրանք, Բ. կարգ 3 ֆրանք

Հ. Ց. Դ.

Մարսէյլի Զարդարեան խումբի ընդհ. ժողովը՝ այս իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հացաքատեղին։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՅԱՐԴԳՈՂԻ ընդհ. ժողովը վաղը Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Ճլորիա։ Կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր անդամները պարտաւորուած են ներկայ գըտնուելու։

ՅԱՐԴԳՈՂԻ գրական երեկոն, այս Հինգշաբթի, ժամը 9ին, Ճլորիա։ Պ. Լեւոն Բաշալեան կը դասախօսէ Ոտանաւոր գրելու արուեստին շուրջ նիւթին մասին։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՆԱՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Պիւռզէ, Յ. Գ.— 47։
Մարսէյլ, Պօլիկ.— 35։
Իւսէլ, Ս. Շ.— 35։
Լիոն, Բ. Հ. Միութ.— 20։
Լան Մէզան, Մ. Գ.— Յունուար 12ին ստացած ենք 70 ֆր.։
Թուլուզ, Հ. Փ.— 30 ֆրանք ղրկեցինք։
փարիզ, Ի. Կ.— 35 ֆրանք։
Սկսանք ղրկել։
Պուրկ Ալժանթալ, Ժ. Պ.—35։
Մարսէյլ, Գոչ. Հ. Մ.— 10։
Հալէպ, Մ. Զ.— 150 ֆրանք։
Սկսանք ղրկել։
Պրիւսել, Գործ.— 300։

ԼՈՅՏ ՏԵՍԱԻ

Զ. ԵՍԱՅԵԱՆԻ
ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ
Վ Է Պ Ը

արեւելեան կեանքէ, առնուած մեծ պատերազմէն։ Մաքուր եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով։ փոսթի ծախք չկայ։

ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆՔ

Գիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՕՐ. ՍԲԲՈՒՀԻ ՔԻՊԱՐԵԱՆ
ԵՒ
ՊՕՂՈՍ ԱԼԷՔՍԱՆԵԱՆ
ՆՇԱՆՈՒԱԾ
Վ.ԻՆԵԱՆ 5 Փետր. 928

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
LA MENACE
?

ՕՐ. Ա. ԷՔՍԷՐՃԵԱՆԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ասաջիկայ Հինգշաբթի, 9 փետրուար ժամը 9ին, Salle des Ingénieurs Civilsի մէջ (19, Rue Blanche)։ Դաշնակ՝ պէթհովէնէն, Շոփէնէն, Լիցէն, Տրպիւսիէն։ Ջութակով կ'ընկերանայ մէնտէլս։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Արաբկիրցի Սարգիս Մելիքեան, որ 15 տարի առաջ մեկնած է Իզմիր ուր քանի մը ամիս մնալէ յետոյ փոխադրուած է Ծրանսա։ Իմացնել իր հօրեղբօրորդւոյն Վահան Մելիքեանի, Chez Mr. Briand, Usine No. 7, St. Pierre sous Aubenas, Ardèche.

— կը փնտռուի Թագուհիցա Բլիկեան եւ իր զաւակները կարապետ եւ Նազարէթ, որոնք 1919ին Խոինաիկ գիւղէն աքսորուած են, որոնց պէյրութի կողմերը ըլլալը լսուած է։ Յեղեկացնել՝ պետրոս Խարիթեանի, 9Rue Paul Louis Courier, Tours, (Indre et Loire)։

— Ամերիկայէն Մուշի Թոխլուեան գիւղացի Մ. Նշանեան, կը փնտռէ իր եղբայրը Անդրանիկ Նշանեան, որ տարի մը առաջ պէյրութի որբանոցէն ելած եւ ամուսնանալով փոխադրուած է Ֆրանսա, կը կարծուի որ այժմ փարիզ կը գտնուի։ Գրել՝ Léon Doniguianի, 12 Rue Elie Géntilly, (Seine).

— կը փնտռուի կարապետ Շահինեան, որ կեսարիայէն Իզմիրի որբանոցը փոխադրուած էր։ Գրել՝ իր եղբօր Meguerditch Chahinianի, c)o Gabriel Haillus à Leyr, (Meurthe et Moselle).

— Օր. Սիրարփի Զօպանեան կը փնտռէ իր մօրաքրոջ որդին, Միհրան Պէյլէրեան, 30 տարեկան, կէյվէի-կէօկ կէօղ գիւղացի որ մտադիր էր փարիզ գալ պոլսէն՝ ուր, պէպէկի կոմսերը Լ'աշխատէր շոգենաւի մը մէջ, որպէս գործաւոր, 1922ին։ Իմացնել Mlle. Sirarpi Tchobanianի, C)o Mr. Béylérian, Joyeuse-Ardèche.

ԲԱԼՈՐ ՀԱՅ ՄԻՈՒԹԻԻՆՆԵՐՈՒ ՕԻՇԱԴՐՕՒԹԵԱՆ

Հայկական եւագոյն ժապաւէններու ֆրանսայի միակ կեդրոնատեղին է՝

Գրատուն Ն. ՅԱԿՈԲԵԱՆ
191 Cours Lafayette
Lyon

Սկսեալ մէկ սանթիմ լայնքէն մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում։

փափաքողներուն նմոյշներու եւ գիներու ցուցակը ձրի կը ղրկուի։

THÉS YAVROU
ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ 1880ԻՆ

Ամէն տեսակ անուշեղէն եւ ծարաւի թէյեր, ընտիր, հոտաւէտ, ախորժահամ։
ՊԱՀԱՆՋԵԼ ԱՄԷՆՈՒՐԵՔ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ԴԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ Հասցէ՝
COMPTOIR DES THÉS YAVROU
23, Rue Senac, MARSEILLE

ՄԱՆՕԹ.— Կը փնտռուին Դաղղիոյ եւ գաղթականութեանց մէջ ուտեստեղէնի ճիւղին մէջ վարժ եւ պատուաւոր ներկայացուցիչներ, բացի Փարիզ, Նիս, Լիոն եւ Մարսէյլ քաղաքներէ։

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆՈՐ ՑԱՆԿ
ԴՈՒՔ ԸՆՏՐԵՑԷՔ ՁԵՐ ՍՏԱՆԱԼԻՔ ՆՈՒԷՐՆԵՐԸ

Թերէզ Ռաքէն (Է. Զօլա) 20, Լուսաջ չըղաղացը 12.20, կարկեհիի ապաբանջանը (կուպրին) 8. Իմ գիրքը (Ա. Աիարոնեան) 20, Թուշկը 5, Դիւղը (Շամաստեղ) 25, Ափրոդիտէ 10, Ականց դաշնքի 50, Աղքատին պատիւը 20, Խաւար 12, կրացիէլլա 8, պատանի են 10, Թափառաշրջիկներ 15, Մանոն Լէսքօ 15, Աղջիկը 20, Սիրանուշ 15, Ցասնօրեակ (Գոքաչիօ) 15, Մակաբոյծ 5, կարմիր մարդոց երդումը 20, Արիւնոտ յիշատակներ 5, պատկառ մարդը 6, Անձկութեան ժամեր 2, Սատանային գաւակը 3, Դեռահաս միջակորեաները 12.50, Ցաքիր Թահիրա 5, փալ Օման 5, Ռասքոլնիքին 12, Քէօր օղլու 2.50, Պէպէքօս (Թատ. 10, Սքաքէն (կատակ.) 6, կառքի արկած մը 2, Գողը 3, Լալա Մահարի 5, Օմար Խայեամ 4, Շաֆիզ 4, երգարան 5, 6, եւ 25, երազահան 5 եւ 10, երգեր ու տաղեր (Դուբեան) 2, եւ նամականի 8, Քերթուածներ 5, Ֆրանս. խօսակց. 6, 8 եւ Ֆրանս. քերական 3, Լուսանկարչութիւն 5 եւ 10, Բադդացոյ ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր։ Պահանջեցէք նոր գրացուցակը, որուն մէջէն ընտրեցէք ո եւ է գիրք իբր նուէր։

ՆՈՒԷՐ.— 25 ֆր.է աւելի գիրք առնողին 5 ֆր.ի գիրք նուէր 50 ֆր.է աւելիին 10 ֆր.ի, իսկ 100 ֆր.է աւելիին համար 20 ֆր.ի գիրք նուէր կը տրուի։ Նուէրցու գիրքերը դո՛ւք ընտրեցէք մեր նոր գրացուցակէն։

Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՑՏԷՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մանուագէտ բժիշկներէ կը ինամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Դ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30—7.30—կիրակի եւ տօն օրեր

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ
ՁՈՒԼԱՐԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ»
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1887ԻՆ

Ձուլարանս օժտուած ամենավերջին սիսթէմ մեքենանե կը ձուլէ հայերէն եւ Թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր գոյն եւ տոկուն մետաղի գործածութեամբ։

Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մասնաւոր խնդրի վրայ միայն։

Ձուլարանս կ'ընդունի նաեւ ապսպրանքներ՝ տպագրական, կազմբական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ սիտոյքներ տպագր. Թուղթ, մելան, pâte à rouleau, պլինճ գիծ եւայլն, ղրկել հայթայթէ ֆրանսական ծանօթ տուներէ։

Դրամ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէով
V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, շեն. Passy 7
կը կատարէ ֆրանսա ցուներէն ժամերով եւ ամսավճարով։ Կը բնակի եւ գործողութիւնները։
AFFIDAVITի (Աֆիդավիթ)
Դիմել՝ ամէն օր կէս վերջ ժամը 4—7.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆ
Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ
5 Rue Cardinal Mercier (Նախկին Rue Nouvelle)
Tél. Cent. 96.70 եւ 97
կը կատարէ ֆրանսա ուսուցում նելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով։ Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը ստանձնէ։
Դիմել ամէն օր 9-12 ե

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITION
208bis, Rue Lafayette Paris

Le Gérant: H. TEURNIAN

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉԱՋ

ԲԱՂՔԱԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ոլ.	10 ոլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
8
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
1928

8 FÉVRIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 565

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ / ԽՕՍՔ

ԹԷՀՐԱՆ – ԷՆԿԻՒՐԻ – ՊԱՂՏԱՏ ?

Մուսուլի մէջ արաբական թերթ մը, «Սէտա էլ Ճիւմհուր», իրար անցած է, քրտական շարժումներու ծաւալման հետեւանքով։

Իր Յունուար 2ի թիւին մէջ, պատմելով ապստամբութեան վերսկսումը, եւ քրտական հրոսախումբերու գործունէութիւնը Տիգրանակերտէն մինչեւ Իրաքի սահմանագլուխը, արաբական թերթը հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ.

— «Այս ապստամբութիւնը այժմ պայազիտէն Տիգրանակերտի եւ Ծոերդի սահմանները փոխադրուելով, նոր շրջանի մը մէջ կը մտնէ։ Երանի թէ քիւրտը հասկնայ որ գաղտնի դիւանագիտութեան խաղալիք դառնալով, որքա՜ն արիւնի հեղեղներ պիտի հոսեցնէ։ Իր վնասովը ուրիշները պիտի օգտուին, Իրաքի, Պարսկաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ երկու նոր պետութիւններ կամ ազգային օջախներ հաստատելով, մէկը՝ Հարաւ, քիւրտանիները (Ասորի), եւ միւսը՝ հիւսիս, Հայերը։»

Ու կ'առաջարկէ չնաշխարհիկ ծրագիր մը, «երբեակ դաշնակցութիւն մը, խափանելու համար ամէն վերահաս չարիք»։

— «Թէհրան, Էնկիւրի եւ Պաղտատ պէտք է մէկ ճակատ ստեղծեն եւ միաձայն ըլլան օտար մեքենայութեանց դէմ»։

Ինչպէս կ'երեւայ, չափազանց աղքատ են արաբական թերթին ծանօթութիւնները. եւ հետեւաբար խախուտ՝ իր եզրակացութիւնները։

Նախ, «Սէտա էլ Ճիւմհուր» չարաչար կը սխալի, կարծելով թէ գաղտնի դիւանագիտութիւնն է որ յառաջ կը մղէ Քիւրտերը։

Մենք չենք ժխտեր որ գաղտնի դիւանագիտութիւնը դեր ունեցած է, եւ միշտ ալ կը փորձէ ունենալ այսպիսի շարժումներու մէջ։ Կը հաստատենք նոյն իսկ որ կարգ մը քիւրտ պետեր տակաւին գործիք են Թուրքիոյ եւ խորհրդային իշխանութեան, ուրիշներ ալ՝ Անգլիոյ ձեռքը։

Բայց այսօր իրականութիւն մը կայ զոր կարելի չէ մոռացութեան տալ։

Քիւրտերու ազատագրական շարժումը ձեւ ու մարմին առած է արդէն, անկախութեան հիման վրայ, որոշ ծրագրով և կեդրոնական ղեկավարութեամբ։

Անցեալ աշնան տեղի ունեցած քրտական անդրանիկ համագումարը ամբողջ խորութեամբ քննելով խնդիրը, եկած է այն եզրակացութեան, թէ քիւրտ ժողովուրդը իր արիւնով է որ պիտի ստեղծէ անկախ Քիւրտիստանը, իր բնական սահմաններուն մէջ, առանց գործիք դառնալու այս կամ այն պետութեան ձեռքը։

Ցետոյ, համագումարը ճշտելով իր դիրքը հարեւան պետութիւններու հանդէպ, որոշած է բարեկամական սերտ յարաբերութիւններ պահել Պարսկաստանի, Իրաքի (Անգլիա) եւ Սուրիոյ (Ֆրանսա) հանդէպ։ Այնպէս որ, դատ չունի անոնց հետ, եւ իր զէնքը ուղղուած է միայն Թուրքիոյ դէմ։

Այս ուղղութեամբ կը գործէ համագումարէն ընտրուած կեդր. Մարմինն ալ։ Եթէ զանազան շէյխեր կամ աշիրէթներ կը շարունակեն կասկածելի գործունէութիւն ցուցնել, անոնք ո՛րեւէ կապ չունին քիւրտ ազատագրական շարժման հետ։ Անոնք հասարակ ասպատակներ են, եւ թերեւս ալ գործիք այս կամ այն պետութեան ձեռքը։ Այդ կարգէն էր շէյխ Մահմուտը, որ անցեալ տարի խլրտումներ հանեց Միջագետքի մէջ, Էնկիւրիի եւ Մոսկուայի դրդումով, բայց պարտուեցաւ։

Ուրեմն, արաբական թերթը պէտք է լրացնէ իր քաղած տեղեկութիւնները, եւ յետոյ տեսակէտներ յայտնէ։

Այն չքնաղ ծրագիրը զոր կ'առաջարկէ օրը ցերեկով, դէմ է ոչ միայն քիւրտ ժողովուրդի, այլ եւ Իրաքի շահերուն։

Ի՞նչ կրնշանակէ երբեակ դաշնակցութիւն մը կազմել Պարսկաստանի, Թուրքիոյ եւ Միջագետքի (Անգլիա) միջև, երբ գիտենք որ Քիւրտերը կը կռուին մի միայն Թուրքիոյ դէմ, բարեկամ են Իրանի եւ Իրաքի, իսկ այս վերջին երկու երկիրներուն շահն ալ կը պահանջէ որ իրենց կարգին բարեկամ ըլլան Քիւրտերուն եւ դիւրացնեն ազատ Քիւրտիստանի մը կազմութիւնը, իբրեւ պատուար-պետութիւն։

Արաբական թերթը կը մեղքնայ որ «Քիւրտը արիւնի հեղեղներ պիտի հոսեցնէ, գաղտնի դիւանագիտութեան մը գործիք դառնալով», մինչդեռ իր կարգին կ'առաջարկէ ամէնէն վտանգաւոր ծրագիրը՝ Քիւրտերու դէմ։

Արդարեւ, ի՞նչ հետեւանք պիտի կրնայ ունենալ այդպիսի քաղաքականութիւն մը, Թէհրան-Էնկիւրի-Պաղտատ երբեակ դաշնակցութիւնը, եթէ ոչ ձեռք ձեռքի ոչնչացնել քրտական շարժումը, եւ հեղեղի պէս հոսեցնել անճար եւ ազատասէր ժողովուրդի մը արիւնը։

Ուրեմն, սուտ է «Սէտա էլ Ճիւմհուր»ի կարեկցութիւնը։ Ուրեմն, Թրքական սարսափներէն հազիւ ազատած Մուսուլի «ժողովուրդի Ձայն»ն ալ — եթէ երբեք այդ կը ներկայացնէ յիշեալ թերթը — կ'ուզէ որ Թուրքիան Իրանի եւ Իրաքի գործօն աջակցութիւնն ալ վայելէ, բնաջնջելու համար Քիւրտերը, այնպէս ինչպէս կոտորեց Թուրքիոյ Հայերը։

Ի՜նչ ողբերգական պատկեր է այս, — հազիւ ազատագրուած ժողովուրդներու առաջնորդներուն անխորհուրդ եւ անհանդուրժելի չկամութիւնը՝ տակաւին լուծի տակ մնացած ժողովուրդներու հանդէպ...։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Պոլսոյ *Միլլիյէթը* (քէմալական) նորէն անդրադառնալով համայնավարական գործունէութեան, կը գրէ.

— «*Էնկիւրիի մէջ աշխատող հունգար բանւորները փորձած են համախմբավարութիւնը տարածել մեր գործաւորներուն մէջ, դիրքեր եւ գրքոյկներ բաժնելով անոնց։ Բայց հող չեն գտած եւ ձերբակալուած են։*

Ամէն առթիւ կը կրկնենք թէ, համախմբավարութիւնը չի յարմարիր մեր ընկերային կազմին, եւ կարելի չէ որ այս վարդապետութիւնը հող գտնէ մեր մէջ։ Պէտք է վճռապէս պիտնալ թէ Թուրքիոյ մէջ համախմբավարացման ոեւէ փորձ ձախողման դատապարտուած է։ Շատ հիւրընկալ ենք օտարներու հանդէպ, օտար գրամագլուխն ու աշխատանքը կ'ուզենք, բայց կը զգուինք քաղաքական ձեռնարկներէ եւ յատին միտքերու գործիք դարձող գրամագլուխներէ։ Վճռած ենք չհանդուրժել այն բոլոր ձեռնարկներուն, որ նպատակ ունին խանգարել մեր ներքին անդորրութիւնը, եւ երկիրը բաժան բաժան ընել։ Այս ճամբէն մեզ հեռացնելու համար օտարներուն թափելիք բոլոր ջանքերը ի զուր պիտի անցնին։»

«ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԳԻՏԵԼԻՔ»

Ամերսի մէջ, տպագրիչ Պ. Մ. Տէր-Սահակեան սկսած է հրատարակել պատկերազարդ գիտական ամսագիր մը, «Գիտութիւն եւ Գիտելիք»։

Ստացանք Ա. Թիւը (Յունուար), ուր խմբագրութիւնը կը բացատրէ ձեռնարկին նպատակը.

— «*Մեր ձգտումը պիտի ըլլայ ժողովրդականացնել գիտութիւնը, պարզ եւ դիւրըմբռնելի եղանակով հետաքրքրականին միացնելով օգտակարը։ Գիտութեան նորանոր գրաւումներուն հետ առօրեայ կեանքին ու աշխատանքին մէջ արդէն իսկ կիրարկուած գիտական եղանակները հետզհետէ պարզելով ընթերցողին, պիտի չխնայենք անոր համակրանքի քաջալերիչ ուժը ապահովել մեզ համար։*»

Յաջողութիւն։

ՊՈԼՍՈՅ ՆԱԻԱՇԱՆԳԻՍՏԸ

Պոլսոյ ծովային առեւտրական անօրէնութեան կողմէ պատրաստուած վիճակագրութեան մը համաձայն, 1927ի ընթացքին 10,960,403 Թոնս տարողութեամբ 6690 շոգենաւեր այցելած են Պոլսոյ նաւահանգիստը։

Այս շոգենաւերուն 3190ը ցարտանէլէն, մնացեալներն ալ վոսփորէն անցած են։ Երկու նեղուցներէն Պոլսոյ նաւահանգիստը հասած են 857 Թրքական շոգենաւեր միայն։

ՄՁԿԻՔՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ԱՂՕՔՔ

Պոլսոյ *Միլլիթ*ին Թուրքերէնի Թարգմանած է արաբերէն աղօթքները, որոնք գրքի ձեւով հրատարակուած են՝ բոլոր մզկիթներու իմամներուն բաշխուելու համար։ Անցեալ Ուրբաթ օրուընէ սկսեալ, բոլոր մզկիթներուն մէջ «Խութպէ»ն Թուրքերէնով կը կարդացուի։

Մասնաւորաբար ժողովրդական լեզուով Թարգմանուած են աղօթքներու այն մասերը, որ կը վերաբերին գինովութեան, պոռնկութեան եւ բախտախաղի։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ֆրանկո-ամերիկեան դաշինքը

Երկուշաբթի առաւօտ ժամը 11ին Ուաշինկթընի մէջ Ֆրանսական դեսպան Քլօտէլ եւ ամերիկեան արտաքին փոխնախարար Օլտոի միջեւ ստորագրուեցաւ Ֆրանքօ-ամերիկեան նոր դաշնագիրը։ Ինչպէս գրեցինք, երկու երկիրներու միջեւ առաջին բարեկամական դաշնագիրը ստորագրուած էր 150 տարի առաջ՝ (1778 Փետրուար 6) Լուդովիկոս ԺԶ.ի եւ ամերիկեան «ապստամբ»ներուն միջեւ։ Նոր դաշնագիրը կը սկսի նախաբանով մը, որուն մէջ երկու երկիրները հանդիսաւորապէս կը խոստանան խաղաղասէր ճամբով կարգադրել իրենց միջեւ ծագելիք բոլոր դժուարութիւնները։ Կերպով մը փոխադարձաբար կը հրաժարին պատերազմէն, իբրեւ գործիք իրենց ազգային քաղաքականութեան։

Նոր դաշնագրին ստորագրուելէն վերջ, Ուաշինկթընի Ֆրանսական դեսպանը կարճ յայտարարութիւն մը ըրաւ.

«Աւագին դաշնագիրը աշխարհ կը նետէր նոր ազգ մը, երկրորդ դաշնագիրը հրապարակ կը նետէ նոր գաղափար մը։ Պատերազմը օրէնքէ դուրս հռչակելը գուցէ ամերեկեան գաղափար մըն է, ո՛չ միայն անոր համար որ Ամերիկայի մէջ յղացուած է, այլ որովհետեւ անիկա ցոյց կուտայ Թէ ձեր երկրի երկու ստորոգելիներն են՝ ըլլալ մեծ ու գործնական։»

Ֆրանքօ-ամերիկեան բարեկամութեան 150ամեակը եւ նոր դաշնագրին կնքումը տօնելու համար, երկուշաբթի օր փայլուն ընդունելութիւններ կատարուեցան Փարիզի եւ Նիւ Եորքի մէջ։ Պրիան Քէ տ'Օրսէյի մէջ հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ ամերիկեան դեսպան Մայրըն Չէրրիքի։ Ներկայ էին նախարարներէն շատեր եւ արտաքին նախարարութեան մեծ պաշտօնատարներ։ Ճաշի պահուն ճառեր փոխանակուեցան Պրիանի եւ դեսպանին միջեւ։ 1778ի դաշնագրին բնագիրը ներկայացուեցաւ Մայրըն Չէրրիքի, որ յուզումով համբուրեց այդ պատմական վաւերաթուղթը։

Ամերիկա - Ֆրանսա կոմիտէին կողմէ եւս հացկերոյթ մը տրուեցաւ, ամերիկեան Ազգերու Տան մէջ, նախագահութեամբ առեւտրական նախարար Պոքանովսքիի։ Ներկայ էին մարաջախտ Ժոֆրը, հանրապետութեան նախագահին կողմէ զօր. Լասըն եւ ուրիշ Ֆրանսացի եւ ամերիկացի պաշտօնական դէմքեր։ Հոն ալ ճառեր խօսուեցան՝ վեր հանելով մէկ ու կէս դար է վեր երկու երկիրները միացնող բարեկամութիւնը։

Իզմիրի ամերիկեան վարժարանին...

«Սօն Սաաթ» կը գրէ Թէ Իզմիրի ամերիկեան վարժարանի ուսուցիչներն ալ քրիստոնէութեան ի նպաստ քարոզութիւն կը կատարեն իսլամ աշակերտներուն, նոյնիսկ առաջարկներ ալ եղած են։ Իզմիրի շրջանի կրթական քննիչ Ֆուատ պէյ իսկոյն հրամայած է մանրակրկիտ քննութիւն կատարել այս մասին։

Իզմիրի Թերթերը կ'աւելցնեն Թէ Իզմիրի «Տամ տը Սիոն» Ֆրանսական ղպրոցին մէջ ալ քրիստոնէացման առաջարկներ եղած են։ Իզմիրի կրթական Տնօրէնութիւնը կարեւորութեամբ սկսած է քննել այսխնդիրն ալ։ Կախակայած է Իզմիրի ամերիկ. վարժարանի ուսուցչուհիներէն Միս Փարսընը, որ վերջերս Պրուսայի վարժարանէն Իզմիր փոխադրուած էր։

Քարիւղի նոր հանքեր Ռուսիոյ մէջ

Մոսկուայէն «Շիկագօ Թրիպիւն»ի կը հեռագրեն Թէ քարիւղի, ածուխի, երկաթի և պղինձի ընդարձակ հանքեր գտնուած են Վլատիվոստոքէն 500 մղոն դէպի հիւսիս, Իման գետին աւազանին մէջ, վակուի մօտ։

1916ին գիւղացիները շիշ մը գուտ քարիւղ տարած էին Ամուրի Հանքային պաշտօնատունը, խնդրելով տարրալուծել զայն։ Յեղափոխութենէն եւ պատերազմէն վերջ, խորհրդային ճարտարագէտները սկսան փնտռել գաղտնի նաւթահորերը եւ գտան զանոնք անցեալ աշնան։ Ամենազուտ քարիւղի աղբիւրներ կը ժայթքեն անհամար բերաններէ։ Այս շրջանին մէջ մեծ տաղի ահագին հանքեր ալ կան։

Կառավարութիւնը կը հաղորդէ որ Ագախու ծովուն մօտ, կերչի մէջ աւարտած է շինութիւնը մեծ ձուլարանի մը, ուր պիտի կեդրոնանայ միլիոնաւոր Թոնոներով երկաթ։ Ձուլարանը տարեկան 325,000 Թոնս երկաթ, 262,000 Թոնս պողպատ եւ 200,000 Թոնս յարակից մետաղներու վրայ գործ պիտի ընէ։ Օժտուած է ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով եւ արտադրութեան գիները Ռուսիոյ միւս կողմերու գործարաններէն աւելի աժան են։

Սերտերը պատերազմի կը պատրաստուին.

«Ճոռնալէ տ'Իտալիա»յի մէջ յայտնի օրագրող Վիրճինիօ Կայտա երկար յօդուածով մը կը քննադատէ գիրք մը, որ հրատարակուած է Եուկոսլաւ պատերազմական նախարարութեան հրահանգով եւ որ սահմանուած է եուկոսլաւ գինուորներուն։

Այդ գիրքին մէջ կ'ըսուի զինուորներուն Թէ՝ իրենց գօրաւոր Թշնամիներն են Իտալացիները, Գերմանները, Մաճառները, Պուլկարներն ու Ռումանացիները։ Յօդուածագիրը կը հարցնէ Թէ ի՞նչպէս կարելի է այսպէս բացայայտ Թշնամութիւն քարոզել կարգ մը պետութեանց դէմ, որոնց մէջ կան նաեւ անդամներ Փոքր Համաձայնութեան, որուն կը պատկանի ինքը՝

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

«ՀՕԿ»

Փարիզի հայաշատ թաղերէն հեռու, փողոցի մը գլխաւոր սրճարանը կը մտնեմ ու կը խնդրեմ.

— *Ամուրէթ* մը։

Ձաճախորդները ցանցառ են։ Ընակնկալ։ Սեղանէս քիչ մը հեռու նստած են երկու հոգի ու հայերէն կը բարբառին ու կը փրփրին։ Իրենց խօսակցութեան նիւթն է՝ «Հօկ»ը...։

Շանդարտ ու գոհ կ'ունկնդրեմ։ Նիւթը չահեկան է ու խօսողները անշահախնդիր։

— Եղբայր, ամօթ է ըսելս, սակայն «Հօկ»ը ի՞նչ է...

— Վա՜յ, ատ ի՛նչ հարցում է... ժամ մըն է կը խօսիմ ու տակաւին խնդրոյ առարկային ի՛նչ ըլլալը չե՞ս գիտեր...

— Այսինքն Թէ, եղբայր, գիտեմ որ հայկական միութիւն մըն է, սակայն «Հօկ» ի՞նչ ըսել է, ի՞նչ իմաստ ունի, ի՞նչ անուն է, ի՞նչ նպատակ կը հետապնդէ։

— Եղբայր, «Հօկ»ը, «Հայրենիքի Օգնութեան Կոմիտէ»ն է, առաջին գրերով կազմուած է «Հօկ» անունը. իսկ նպատակը արդէն անունին մէջ խտացած է.— «Հայրենիքի Օգնութեան Կոմիտէ»...

— Հիմակ լուսաբանուեցայ։ Է՛, ի՞նչպէս, գոնէ բաւական օգնե՞ց հայրենիքին։

— Ձիշտ չկարենալ օգնելուն համար, վերջերս խորհրդային Դրախտի կառավարութիւնը փոխեց անոր նպատակը։ «Հօկ»ը, ներկայիս, ուրիշ պաշտօն ունի. այն է երկրէն ստացուած որոշ գումարներու փոխարէն՝ արծարծել սէր հայրենեաց, ի լոյս ընծայել պրակներ, մղում տալ մամոյ եւլն...

— Ատ ինչ֊ի՞ս «Հօկ»ը, «Հայրենիքի Օգնութեան Կոմիտէ»ն եղաւ ուրեմն։ Գոնէ Թող անուանափոխէին, քանի որ ըսածիդ հիմածայն ներկայիս իր անուան մէջ իր նախկին նպատակը չկայ։

— Երբեք ալ անուն փոխելու իրաւունք չկայ։ «Հօկ»ը նորէն «Հօկ» է եւ շատ իրաւամբ, քանի որ իր հիմակուան դրութեան պատկերացումն ալ կայ իր անունին մէջ։

— Ի՞նչպէս...

— Լսէ՛։ «Հօկ»ը առաջ Հայրենիքի Օգնութեան Կոմիտէի պաշտօն պիտի կատարէը, իսկ հիմակ եղած է *Հայրենիքէն Օգտուող Կոմիտէ*, որով սկզբնատառերը եթէ քով քովի բերես, նորէն «Հօկ» անունը կը կազմուի...։

— Պարո՛ն, շիտակը կ'ուզէ՞ք...

«Հօկ»ը ոչ Հայրենիքի Օգնութեան կոմիտէ է,

Ո՛չ ալ Հայրենիքէն օգտուող կոմիտէ։

Քանզի հարկ է օգնել գիտնալ, օգտուելու համար,

Եւ օգտուիլ գիտնալ, օգնելու համար...

«Հօկ»ը մարմնով ու հոգով
Գատարկ ու կախ գոգով՝
Կամկարներու Հոգն է...

— Աիո՛, աիո՛, արաիո՛... Ազբեր ջան, սբսոր ըսէ «Հօկ» չէ, «ԱՀՈԿ» է, որուն Թուրքերէն կ'ըսեն.— «*Ձիան, զարար ու զուլում...*»։

ԸՆԿԵՐ ՎԱԶՐԻԿ

«ԵԱՎՈՒԶ»ի խնդրին մէջ կաշառակերութեան ընդհանուր գումարն է մէկուկէս միլիոն Թրքական ոսկի, որուն կարեւոր մասը յատկացուած էր Իհսան պէյի, կը գրէ Տօղրու-եօլ։

ՎՂՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՅՈՒՍՈՒՄՆԱՅԻՆ

(Ի. Ներսիսյան)

Ինչո՞ւ պիտի մոռնա մեր ազգը, որ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու մէջ ապրող հայերը, անոնց մեծ մասը, ինչպէս նաև ամբողջ աշխարհի հայութիւնը, ամէն տարի Ցեղասպանութեան զոհերու յիշատակը կը տօնեն Ապրիլ 24-ին։ Ինչո՞ւ պիտի մոռնա մեր ազգը, որ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու մէջ ապրող հայերը, ամէն տարի Ապրիլ 24-ին, Ցեղասպանութեան զոհերու յիշատակը կը տօնեն։

ԳԱՂԱԼՈՒՆ ՉԱՐՈՒՆԱԿ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ԿԵՍՐԻՑ)

ԳԼՈՒԽ ՀԻՍՈՒՆ ՍԱՍՆ

Ը.

Ընտ ձայնը լռեցավ, ապա ծերունին, դեպի իր ետևը նայելով, դողդողուն ձայնով ասաց.

— Ես չեմ գիտեր, թե ինչ է ասել ուզում այդ մարդը, որովհետև նա խոսում է ոչ թե մեր լեզվով, այլ մի ուրիշ լեզվով, որ ես չեմ հասկանում։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ ասում է, թե ես պետք է ձեզ տանեմ Աիսեր կոչվող քաղաքը։ Ես ասացի նրան, որ ես ձեզ չեմ ճանաչում, և ձեզ չեմ տանի այնտեղ։ Ես ասացի նրան, որ ես ձեզ տանում եմ Ղալաղայ, որովհետև ձեր հայրը ինձ խնդրել է, որ ձեզ տանեմ

Եուկոսլաւիա: Կայտա կ'ըսէ թէ գիրքը պաշտօնական վաւերաթուղթ մըն է, զոր Իտալիա պէտք է նկատի առնէ, ինչպէս նկատի կ'առնէ ա՛յն թէ Ֆրանսա զնդացիրներով, օդանաւերով եւ ռազմանիւթերով կ'ողողէ Եուկոսլաւիան:

Ինդրոյ առարկայ գիրքին անունն է «Ուղեցոյց Եուկոսլաւ զինուորներուն» եւ կը պարունակէ հետեւեալ խօսքերը.—

«Եուկոսլաւ զինուորներու պարտականութիւնն է օտար լուծէ փրկել իրենց եղբայրները: Երբեք պէտք չէ մոռնանք, որ մեր եղբայրներէն 500,000 հոգի իտալական լուծի տակ կը հեծեծեն: Մեր շատ մը գիւղերն ու քաղաքները հունգարական, պուլկարական եւ ռումանական տիրապետութեան տակ են: Մեր ամբողջ հողամասը միացուած չէ մեր թագաւորութեան մէջ: Ամբողջ Իստրիա Գրադիսկան, Թրիէսթէ քաղաքը, Զառա եւ ներքնամասի կղզիները իտալական իշխանութեան տակ են, մինչ Ստիրիա Լեստրիոյ, Բերանժուի մէկ մասը՝ Հունգարիոյ եւ Բանատի արեւելեան մասը՝ Ռումանիոյ տիրապետութեան տակ կը գտնուին»:

Թիթուլէսկուի պատգամները

Ռումանիոյ արտաքին նախարարը, որ Հռոմ այցելելէ յետոյ փարիզ եկած էր, կը շարունակէ իր տեսակցութիւնները արտաքին նախարար Պրիանի եւ ուրիշ նախարարներու հետ: Մամուլին ըրած յայտարարութեան մէջ, Թիթուլէսկու ըսաւ.

«Հռոմ գացի՝ Մուսոլինիի հետ կարծիքի փոխանակութիւն մը ունենալու համար: Կ'իւրացնեմ Ծերակոյտին մէջ Պրիանի ըրած յայտարարութիւնները. «Իտալիոյ բարեկամութիւնը կ'ուզենք՝ սրտագին ու եղբայրական համաձայնութեամբ մը ապահովելու համար մեր փոխադարձ շահերը»: Ռումանիա դաշնակից է Ֆրանսայի եւ Եուկոսլաւիոյ: Ամէն բան որ կապ ունի Իտալիոյ, Եուկոսլաւիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ համաձայնութիւն մը առաջ բերելու խնդրին հետ, մեծապէս կը շահագրգռէ Ռումանիան: Պարտք կը զգամ յարգանքով յիշել Իտալիոյ խաղաղասէր ոգին և աշխատանքի նուիրումը: Ռումանիա մեծ շահ ունի իր չորս կողմը բարեկամական ցանց մը հիւսելու, իր զինակցութիւնները ամրացնելու եւ եւրոպական «գոյավիճակ»ը պահպանելու համար: Ո՛րքան խաղաղին հին թշնամութիւնները, այնքան նոր բարեկամութիւններ պիտի գտնէ Ռումանիա, որքան զարգանան հին և բնական բարեկամութիւնները, այնքան պիտի լաւանան Ֆրանքեւռումէն յարաբերութիւնները»:

Թիթուլէսկու ժրնեւի մէջ Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդին մասնակցելէ պերջ պիտի անցնի Պերլին, յետոյ Պելկրատ: Մարտի կիսուն պիտի դառնայ Պուքրէշ, ուր փոքր Համաձայնութեան արտաքին նախարարները խորհրդաժոյ պիտի գումարեն:

Դասալիք ընդդիմադիրներ

«Պրաւդա» կը գրէ թէ Տրոցկին եւ ընկերները Թուրքաստան եւ Սիպերիա աքսորուելէն ի վեր, 3068 ընդդիմադիրներ համաձայնաւոր կուսակցութեան փարախ վերադարձած են: «Կուսակցութիւնը կը փափաքի որ դղջացող ընկերները վերադառնան», կ'ըսէ Մոսկուայի պաշտօնաթերթը:

Ցուրտը Ռուսիոյ մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն.— *Ամբողջ Ռուսիոյ մէջ սարսափելի ցուրտ կ'ընէ: Ջերմաչափը Մոսկուայի մէջ Օէն վար 25, Սիպերիոյ մէջ — 45 աստիճան ցոյց կուտայ: Սառնաշունչ հով մը կը փչէ Հարաւ. Ուկրայնիոյ եւ Կովկասի վրայ, ձիւնամրրիկ կը տիրէ Օտեսայի մէջ, ուր երթեւեկը դադրած է և երկաթուղագիծերը գոցուած են:*

Սաստիկ փոթորիկ կայ Սեւ եւ Կասպից ծովերուն վրայ. շատ մը նաւաբեկութիւններու լուրեր կը հասնին: Ո՛չ մէկ նաւ կը մեկնի նաւահանգիստներէն: Սեւաստապոլ - Ոսկուա ճեպընթացը 45 ժամ յապաղումով հասաւ: Փոթորիկի աւերներուն մասին լիակատար տեղեկութիւն չկայ, որովհետեւ գրեթէ ամէն կողմ հեռագրի եւ հեռաձայնի թելերը քանդուած են:

Ֆինլանտայի ծոցին մէջ տիրող փոթորիկին պատճառով, Դուգսկիի մօտ, եզերքէն քշուեցաւ սառոյցի հսկայ զանգուած մը, որուն վրայ կային 209 ձկնորսներ: Չեռազօտութեան համար ղրկուած օդանաւեր կը հաղորդեն թէ սառնակոյտը կը յառաջանայ դէպի բաց ծով: Սառնարեկ նաւ մը ղրկուեցաւ տեղւոյն վրայ:

Ցուսաստանի խաղաղական կացութիւնը

Հելլէն նախարարական տագնապը կարելի չեղաւ լուծել: Ցունաստանի կացութեան մասին լուրերը վրդովիչ են: Կ'ըսուի թէ զօր. Փանկալոսի կողմնակիցները կը շահագործեն գիւղացիներու դժգոհութիւնը՝ յեղափոխական շարժում մը առաջ բերելու համար ի նպաստ իրենց պետին. զինուորական պետերը բացէ ի բաց միջամտելու կ'ըլլան քաղաքական տագնապին, միւս կողմէ Մեթաքսաս չի կրնար միացեալ դահլիճ մը կազմել:

Զինուորականները կը յայտնեն թէ իրենք պիտի հակառակին ո եւ է կառավարութեան, որ բաղկացած չպիտի ըլլայ մասամբ վենիզելոսեաններէ՝ վարչապետութեամբ Փափանաստասիուի: Միւս կողմէ Մեթաքսաս կը յայտարարէ թէ չի կրնար գործակցիլ Փափանաստասիուի հետ, քանի որ նախարարական տագնապը առաջ եկաւ անոր ընդդիմութեան պատճառաւ: Նոյն իմաստով կը խօսի նաեւ Միխալաքոփուլոս:

Այս պայմաններուն տակ անխուսափելի կը նկատուի խորհրդարանին լուծումը եւ նոր ընտրութիւններ կատարուիլը:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Շթրէզէման, Գերմանիոյ արտաքին նախարարը ժընեւի ճամբով հասաւ Ֆրանսական Ռիվիէրա, ուր պիտի մնայ մինչեւ Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդին Մարտի նստաշրջանը:

ՀԱՄԱՅՆԱՎՍՐ երեսփոխան Մարթի, որ Սանթէի բանտը կը դանուի, փետր. 10ին պիտի փոխադրուի Թուլոնի բանտը: Մարթի անցեալ ամառ Նիմի մէկ թերթին մէջ յօդուած մը հրատարակած էր՝ ապստամբութեան գրգռելով զինուորականները: Այս պատճառով պիտի դատուի Թուլոնի դատարանին առջեւ:

ԱՅՂԱՆԻՍՏԱՆի թագաւորը առջի օր այցելեց Վէրսալ՝ Սաթորիի բանակատեղին: Այս առթիւ հետաքրքրիր ոգեմափոր կատարեցին յարձակող հրասայլեր: Կէսօրէն վերջ այցելեց Կեղր. վարժարանը, ուր Աֆղան ուսանողներ պիտի գրկէ: Երկկ ընդունելութիւն կատարուեցաւ Ֆրանս. Օրիան ընկերութեան կողմէ: Իրիկունը Փալէ տ'Օրսէյի մէջ թագաւորն ու թագուհին հացկերոյթ տուին Փարիզի Աֆղան գաղութին:

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

Ղեկավարութեամբ Ե. ԹՕԼԱՅԵԱՆի եւ Տ. ՆՇԱՆԵԱՆի

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ ԱՌԹԻԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱՑԻՆ ՇՔԵՂ ԵՐԵԿՈՑԹ

16 փետրուար Ուրբաթ ժամը 8.45ին, Société Savantesի մէջ

կը ներկայացուի՝

ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

երգախառն դիւցազներգութիւն 5 արար

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ԱՄԲՈՂՋ ԽՈՒՄԲԸ ԴԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԾԱՆՕԹ.— Որպէսզի խճողումի եւ անկանոնութեանց տեղի չտրուի, երկու զուռ պիտի բացուի, նախապէս տոմս ունեցողներուն եւ զիշերը կիշէէն տոմս առնողներուն համար, իսկ կարգապահութեան մասնաւոր հոգ պիտի տարուի: երախաներուն մուտքը արգիլուած է:

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

11 փետր. շբ. ժամը 8.30ին, Էմիլ Զոլայի սրահի (127-129 Rue Boileau

Նախաձեռնութեամբ՝ Լիոնի «Բարձր Հայքի Հայրենակցական միութեան» եւ ղեկավարութեամբ ՂԱԶԱՐ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի եւ մասնակցութեամբ տեղւոյս կարող ուժերու:

ՍԱՍՆՈՑ ԼԵՌՆԵՐՈՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

(Ազգային յուգիչ տրամ 3 արար)

ԱՆԴՐԱՆԻԿի ԱՆՑԵԱԼի ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԵԱՆ ՄԷԿ ՄԱՍԸ

Պիտի ըլլան նաեւ ազգային տոհմիկ եւ պատմական զանազան անակնկալներ:

ՏՈՄՍԵՐՈՒ ԳԻՆ.— Ա. կարգ 4 ֆրանք, Բ. կարգ 3 ֆրանք

Հ. Յ. Դ.

Պուա-ֆոլմնպի Եռագոյն խումբի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին:

ՅԻՇԵԱՏԵՏԻ

ՅԱՐԴՅՈՂԻ ընդհ. ժողովը այսօր Զորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Փլորիա: կարեւոր օրակարգ: Բոլոր անդամները պարտաւորուած են ներկայ գտնուելու:

ՅԱՐԴՅՈՂԻ գրական երեկոն, վաղը Հինգշաբթի, ժամը 9ին, Փլորիա: Պ. Լեւոն Բաշալեան կը դասախօսէ Ոտանաւոր գրելու արուեստին շուրջ նիւթին մասին: Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Սիվրի-Հիսարի (Գադադիա) հայրենակցական միութեան մայր դիւանի եւ վարչական մարմնոյ Է.-րդ շրջանի ընտրութեանց առիթիւ անդամական ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, 12 րիւ Նէկրէլ, ծանել տէ վուաեաժէօռի սրահին մէջ: Այս առիթիւ կոչ կ'ուղղենք Ֆրանսաբնակ մեր բոլոր հայրենակիցներուն, որ հաճին իրենց նիւթական եւ բարոյական մասնակցութիւնը բերել:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Գոյ հիսար գիւղի հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 1ին, 1 րիւ Ալէքսանդր: Օրակարգ. Հաշուետուութիւն, ընտրութիւն նոր վարչութեան եւ ընթացիկ հարցերու խորհրդակցութիւն: կը խնդրուի մարսէյլի եւ շրջանի բոլոր արձանագրուած եւ ոչ արձանագրուած հայրենակիցներէն անպայման ներկայ գտնուիլ:

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ Հրանտ Ադասիէ (Ազշակ) յայտնել իր հաւցէն «Ցառաջ»ի:

ՕՐ. Ա. ԷՔՍԷՐՃԵԱՆի ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

վաղը գիշեր ժամը 9ին, Salle des Ingénieurs Civilsի մէջ (19, Rue Blanche): Դաշնակ՝ պէթհովէնեն, Շոփէնեն, Լիցէն, Տրպիւսիէն: ջութակով կ'ընկերանայ Մէնուտէս:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

Զ. ԵՍԱՅԵԱՆի

ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ

Վ Է Պ Ը

արեւելեան կեանքէ, առնուած Լեօ Պատերազմէն: Մաքուր եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով: փոսթի ծախք չկայ:

ԳԻՆ՝ 5 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine):

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
LA MENACE
?

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԱՒԱԾ եւ վստահելի գործատէր մը 5—7000 ֆրանք կը փնտռէ տոկոսով, կը վճարէ լաւ տոկոս, դիմել՝ խմբագրութեան:

ԾԱԽՈՒ Է *կէզրոն տեղ մը 15 քառակուսի մէթր տարածութեամբ կօշկակարի խանութ մը: Իրաւունք կայ ամէն տեսակ գործ ընելու: Պատրաստ յաճախորդ: Ապահով գործ, ամբողջը առնուազն 4000 ֆրանքի առնուտուր, դիմել՝ Սարգիս Հէքիմեանի, 49 Bld. Gambetta, Issy-les-Moulineaux Seine.*

Վարձու աշխատանոց

Բաւական ընդարձակ, մասնաւորապէս յարմար առաղձագործի, դարբինի կամ նման աշխատութեանց: Դիմել՝ 17 Rue Dameme, Մէթրօ՝ Իթալի:

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, շեն. Passy 72.56

կը կատարէ ֆրանսա եւ ցունաստան մտնելու կամ քնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (*Աֆիտավիթ*)

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՏՕՔԹ. ՄԱՐԳԱՐԻՏ ՆՈՐԱՅՐ

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԱՆ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԷՆԵՐ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ
17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine 47-4
ՄԷԹՐՕ՝ Cadet կամ Նօռ-Սիւա N. D. de Lorette
ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14 19, կիր. եւ տօն օրեր 10-1

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ
Տարիներէ ի վեր Նիւ-Եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած:
կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր:
16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis
Téléph. Provence 09-32:

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)

Վկայեալ, ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼՏԷԻ (Licencié ès Sciences)
Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց
24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel
Հիւանդ կ'ընդունի Գշ. եշ. Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4
Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ
Métro St. Michel եւ Odeon Tél. Littré 60-46

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)

46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25
Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,
Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԻՔԵՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ, ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆթան Օթօմօպիլ է Սքօրթիվ եւ Մ[illegible] Թիւէլ Միլիթեր Ֆրանսական մեծ ընկերութեանց:
Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական գատարան[illegible] ներու առջեւ ամէն տեսակ գատեր, կը հետապնդէ փղոցի արկածներու առթիւ ընտուց տատուցումը, աւանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերագրեր եւ պայմանագրեր, կատայ certificats de coutume եւ կատարէ նաեւ իւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ:
Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ:
Խորհրդակցութեան ժամեր.— *Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, [illegible] երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ:*

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐԲ ԱՊՍՊՐՈՂԻՆ 5 ՖՐ.Ի, 30 ՖՐ.Է ՎԵՐ 10 [illegible]
50 ՖՐ.Է ՎԵՐ 15 ՖՐ.Ի ԵՒ 100 ՖՐ.Է ՎԵՐ 20 ՖՐ.Ի ԳԻՐԲ ՆՈՒ[illegible]

*Ադա Նազար 3, Արձակ էջեր Խահակեանի 12.50, Աւազակապետ 30, Թիապարտ 30, Առանց դաւանանքի 45, Հերովթիա Պէքրի Մուսթաֆա 5, Մտերիմ զրոյցներ 30, Բարեկենդանի [illegible] կատիները 2, Աշխին-մալ-Ալան 4, Մխրճնա 8, Երեք տարի [illegible] ժանթիւի մէջ 5, Տատնօրեակ 10, Երազահան 5, 6, 10, [illegible] Երգարան 3, 5, 10, 12.50, 15, 25, 30, Աթլանթիա 15, [illegible] տիա 10, Լուսաբեր այբենարան 5, Հօճա Նասրէտտին 17, [illegible] Հացի համար 35, Վարժապետին աղջիկը 18, Լուսանկարչութիւն 3, 10, Սրտին ձայնը 25, Պէն Հուր 35, Ռօպէնսոն [illegible] Բոնի սիրուհուք 3, Մօնիա 20, Քերթ. Պ. Դուրեանի 5, Տա[illegible] և նամականին 8, Լէպլէպիճի 5, Զարշլը Արթին 5, ձեռքթաց նորածինը 2, Ֆրանսահայ բառարան 15, 75, Ինքնուսուցիչ զրուցաարութիւն 6, 10, 15, 20, 25, Սիրային ոճիր մը [illegible] Ուշ Լինի 3, Զգայատես կինը 5, Աշուղ Ղարիպ 5, ՋԱՐԼՍԹ 3, Փեսայ գտնող քիթը 2, Հողիս աքսորեալ 10, Սրուանձտեան Հայկ. ձայն. երգերը (6 տետ.) 90, ինչպէս նաեւ ԱՀ[illegible] ՐՈՆԵԱՆի, ՇԱՆԹի, ՕՏԵԱՆի, ՋՕՀՐԱՊի, ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷի [illegible] բոլոր գործերը, ԲՈԼՈՐ արտասահմանի նոր հրատարակութիւններ ԱՆՄԻՋԱԿԻ գիներով: Պահանջեցէք 40 էջնոց ՆՈՐ ՑՈՒՑԱԿ: Նուէր տրուած գիրքերուն ցանկին հետ: կ'ընդունի նաեւ ամսավճարով ապսպրանքներ: Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES

"PARMAKSEZIAN"

Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34, [illegible]
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris (18

Կը ստանձնէ եւ կը կատարէ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական եւ ամուսնալուծման դատեր, քարթ տ'իտանթէի մէջ արձիւսումներ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագրային գործողութիւններ:
Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը:

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դուռ)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մորթային, քիթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ:
Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ Halles
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ ԱՄԷՆ ՕՐ 10—12 եւ 1.30—8

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏԷՐ եւ ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19, Կիրակի 9—12:

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ

կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտր. եւ քաղաքային դատերով: կը ստանձնէ մասնաւորապէս ապահովագրական վէճեր, ինքնաշարժի եւ աշխատանքի արկածներու վերաբերեալ դատական գործեր:
կ'ընդունի ամէն առտու 9.30—12 եւ ժամադրութեամբ:
13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15-14

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9.[illegible]

Դ. ԹԱՒԻՐԵԱՆ

19 RUE HENRI MONNIER
PARIS (IXme)

ՓՈՐՁԱՒՈՐ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ

ՏՈՒՐՔԻ ՇՐՋԱՆԸ ԵԿԱ՛Ի...

Վաճառականնե՛ր, կանոնաւորեցէ՛ք ձեր հաշիւները, դիմելով մեզ՝ խուսափելու համար տարապայման ՏՈՒԻՐԵՐԷ:
կը ստանձնենք տոմարակալութեան եւ տուրքի վրայ ամէն տեսակ գործեր: բացարձակ գաղտնապահութիւն եւ դիւրամատչելի գիներ:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

ԲԱԺԱՆԵՄԻՆ
3 ամս. 6 ամս. Տար.
ՖՐԱՆՍԱ 35 ֆ. 70 ֆ. 140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ 20 շլ. 40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ » »
ԻՏԱԼԻԱ 250 ֆրանք
ԱՄԵՐԻԿԱ 6 ամ. 10 ամ.
ԵՒՐՈՊԱ 100 ֆ. 200 ֆ.

"HARATCH"
Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction & Administration Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)
TÉLÉPHONE : NORD 57-82
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS
Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 9 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1928
9 FÉVRIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 566 ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ի ԶՈՒՐ ԿԸ ՄՈԼՈՐԵՑՆԵՆ

Արաբական «Սէտա էլ Ճիւմհուր» թերթը, որմէ քանի մը նախադասութիւններ յիշեցինք երէկ, ուրիշ նշանաւոր գիւտեր ալ ունի :

Կ'ուզէ ապացուցանել թէ՝ Քիւրտերը արշաւանքներ կատարելով Պայազիտի, Տիգրանակերտի եւ Սղերդի շրջաններուն մէջ եւ արեան հեղեղներ հոսեցնելով, պիտի ծառայեն Հայաստան եւ Ասորեստան ստեղծելու, իսկ Իրենք բացը պիտի մնան:

Ինչպէս դիտել կուտայինք երէկ, Մուսուլի թերթը լրիւ եւ պայծառ գաղափար չունի քրտական անցուդարձերու մասին: կամ գիտէ եւ կը կեղծէ:

Իր հաղորդած լուրերն անգամ կը հակասեն իր տեսակէտին:

Այսպէս, նախ կը պատմէ թէ շէյխ Ապտիւրրահման, շէյխ Սայիտի եղբայրը, 500 պատերազմիկներով գրաւած է Սղերդի բարձունքները, թուրք-իրաք-պարսիկ սահմաններուն երկայնքը:

Միւս կողմէ, կը յիշէ թէ Պարսկաստանի չորս միլիոն (.°) Քիւրտերը անցեալ տարի գործիք դարձան Իսմայիլ աղայի (Սմկօ) ձեռքը:

Եւ իրրեւ եզրակացութիւն, կը յորդորէ որ գործիք չըլլան օտարին, «ոչ Սալարին կամ Սմկոյին՝ Պարսկաստանի մէջ, ոչ ալ շէյխ Ապտիւրրահմանին՝ Թուրքիոյ մէջ:»

Եւ աւելի գրգռելու համար ամբոխը.

— «Թող նային անգամ մը եւրոպական խորհրդաժողովներու գծած քարտէսներուն. պիտի տեսնեն որ Անատոլուի հիւսիսը ներկուած է հայկական, հարաւն ալ ասորական գոյնով:»

Երբ մարդիկ քրտական սահմանին վրայ գտնուելով հանդերձ, այսքան խախուտ եւ հակասական խօսքեր գրի կ'առնեն, կը նշանակէ թէ քիւրտ ժողովուրդի բարիքին համար չէ որ կ'արտայայտուին, այլ գիտակցաբար կը ծառայեն պղտոր քաղաքականութեան մը:

Եթէ Քիւրտերը կը գործեն— եւ կը գործեն— Պայազիտի գաւառին մէջ, եթէ շէյխ Ապտիւրրահման մինչեւ Սղերդ արշաւած է, կը նշանակէ թէ ապստամբութիւնը կը շարունակուի Թուրքիոյ դէմ: Իսկ այդ ապստամբութիւնը ամէնէն կտրուկ միջոցն է, փրկելու քրտական հայրենիքը: Անոր վրայ իզուր աղի արցունքներ կը թափէ արաբական թերթը, քանի որ, միեւնոյն ատեն, կը յանձնարարէ Թէհրան-Էնկիւրի-Պաղտատ միացեալ ճակատ մը, զայն խորտակելու համար:

Գալով Սմկոյի, գաղտնիք չէ որ ան գործիք եղաւ Էնկիւրիի եւ Մոսկուայի ձեռքը, Թուրքիոյ դէմ ուղղուած կռիւը Պարսկաստանի դէմ դարձնելու համար:

Եթէ «Սէտա էլ Ճիւմհուր» չէ հասկցած, Քիւրտերը— գոնէ ազատագրական շարժման վարիչները— շատ լաւ ըմբռնած են թէ իրենց դատին համար մահացու արկածախնդրութիւն մըն է խնդիր ունենալ Պարսկաստանի կամ Միջագետքի հետ:

Անոնք հասկցած են որ Թուրքիոյ արիական Հայերու ոչնչացումէն յետոյ, կարգը եկած է իրենց, ցեղակից Քիւրտերուն, որոնք յիմարաբար օգնեցին մեր անճիտման, և հիմա կը գտնուին դէմ դիմաց՝ նոյն ոխերիմ եւ ջարդարար ուժին հետ: Եւ ուրիշ ելք չունին, եթէ ոչ կռուիլ ու փրկուիլ:

Ինչ կը վերաբերի Պարսկաստանի, անոր վարիչները արդէն կը զգան թէ անիմաստ է իւղ քսել Թուրքերու հացին, երկու կրակի մէջ ձգելու համար Քիւրտերը, որոնք դատ չունին իրենց դէմ:

Ընդհակառակն, ինչպէս Իրաքի, նոյնպէս Իրանի շահը կը պահանջէ չխանգարել անկախ Քիւրտիստանի կազմութիւնը, Թրքական հողերու վրայ, իրրեւ տեսակ մը պատուար:

Որովհետեւ, եթէ Թուրքիան յաջողի անարգել եւ տիրաբար իշխել մինչեւ պարսկական սահմանագլուխը, Թէհրան երբեք հանգիստ չի կրնար ըլլալ: Արդէն իսկ վտանգուած է Աթրպատականի նահանգը, շնորհիւ Թուրք-Թաթարական կամ Թուրանական դաւերու: Էնկիւրի միշտ կը գրգռէ Պարսկաստանի Քիւրտերը: Մոսկուա նոյնպէս:

Այս իրողութիւնները այնքան անվիճելի են, որ Պարսկաստան հարկ դատեց ֆարսացնել այդ նահանգը, ուր կը տիրապետեն Թուրք լեզուն ու մշակոյթը և համաթրքական ձգտումները:

Արաբական Թերթը անճարակ խաղ մըն ալ կը փորձէ:

Կ'ուզէ գրգռել Քիւրտերը՝ Հայերուն եւ Ասորիներուն դէմ: Ճիշտ ինչպէս կ'ընեն Թուրք Թերթերը:

Իսկ մեր գիտցածը այն է որ, քրտական վերջին համագումարին մէջ, բոլոր պատգամաւորները, յատկապէս վերլուծելով Թրքական քաղաքականութեան ձգտումները, միաձայն հռչակած են Թէ Քիւրտերը, Հայերը եւ Ասորիները միեւնոյն բարբարոսութեան զոհերն են, բախտակից եւ ցաւակից: Հետեւաբար, բոլորին շահը կը պահանջէ ձեռք-ձեռքի գործել, Թօթափելու համար կործանարար լուծը:

Երէկ, երբ Հայերը հեղեղի պէս արիւն կը Թափէին, չմոռցան Քիւրտերն ու Ասորիները: Եւ անհամար գոհեր տուին յատկապէս Քիւրտերը զգաստացնելու համար:

Այսօր, եթէ Քիւրտերը նոր սթափած են եւ կը կռուին, ամէնէն առաջ իրենց բարիքին համար է: Հակառակ բոլոր ձախողանքներուն, ուշ-կանուխ Հայաստան մը պիտի կազմուի. իսկ անոր կողքին Քիւրտիստան մը կամ ապօրական օջախ մը՝ Ճանկագին առաւելութիւն մըն է մեզի համար, եւ Մերձաւոր Արեւելքի խաղաղութեան համար:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԻԱՅՆ ՀԱՐՒՒՐԻՆ ՄԷԿ

Հայրենիք քննելով Հայաստանի համայնավար կուսակցութեան «նուաճումները», համաձայն երեւանի վերջին համագումարին, կը նկատէ (15 Յունուար).

— «Կատարելապէս անմխիթարական է, պոլշեւիկ կուսակցութեան վիճակը Հայաստանի մէջ :

Արդարեւ, մինչեւ 1927 թ. Յուլիս 1ը Խորհրդային Հայաստանի մէջ եղած են միայն 8882 կոմունիստ: Այսինքն՝ աւելի քան վեց տարի մենատիրօրէն Հայաստանի մէջ իշխելէ եւ կոմունիստները շահելու համար հակահայկական միջոցներ գործադրելէ ետքը, պոլշեւիկ կուսակցութիւնը կրցեր է ունենալ այնքան անդամ միայն, որ հազիւ կը կազմէ Խորհրդային Հայաստանի բնակչութեան հարիւրին մէկը:

Ուրիշն, հակառակ անոր, որ պոլշեւիկ դառնալով ժարդիկ ամէն դիւրութիւն կրնային ստանալ դիրքի, դրամի, պաշտօնի և իշխանութեան տիրանալու, ժողովուրդի 99 առ հարիւրը գերադասեր է հեռու կենալ պոլշեւիկ կուսակցութենէն:

Հապա որքա՞ն պիտի ըլլար պոլշեւիկներու թիւը, եթէ անոնք իշխանութենէ զրկուէին եւ կամ ազատ մրցակցութեան ելլէին ուրիշ քաղաքական կուսակցութեանց հետ:

Մարդարէ պէտք չէ ըլլալ, վստահաբար պնդելու համար, Թէ այդ պարագային հազիւ քանի մը տասնեակ մարդիկ դտնուէին, իրենց չօժար կամքով ու անկաշառ համոզումով մնալու պոլշեւիկ կուսակցութեան մէջ:

Կարելի չէ հրեւակայել, ասկէ աւելի պերճախօս վկայական, կուսակցութեան մը բարոյական ու քաղաքական անկութեան համար...»:

"ԽՕՍԵՑՆԵԼԷ ԱՌԱՋ ՍՈՐՎԵՑՆԵՆՔ,,

Պոլսոյ «Ագշամ»ը կը գրէ.

— «Թուրքերէն խօսելու համար նախ պէտք է Թուրք լեզուն սորվիլ: Ի՞նչ բանի կը ծառայէ Թուրքերէն չգիտցողներու տրուած «հայրենակի՛ց, Թուրքերէն խօսէ՛» հրամանը: Այդ հրամանը ցոյց տուող նշանաբախտակը, ոչ միայն անոնց աչքերուն դէմ կախել, այլ եթէ աչքերուն մէջ ալ խօթենք, դարձեալ բանի մը չի ծառայեր քանի որ չեն կրնար կարդալ: Նախ, միջոցներ ձեռք առնելու ենք Թուրքերէն գիտցողներու Թիւը աւելցնելու:

Աւելի կարեւոր պարագայ մը. —Հրեաները, Հայերը եւ Յոյները Թուրքերէն խօսելու պարտաւորեցնելէ առաջ մեր լեզուն սորվեցնենք անոնց: Նոյն իսկ պէտք է իրենց լեզուն մոռցնել տանք: Մեր լեզուն խօսիլը ոչ Թէ բոնի եւ պարտադրուած, այլ իրենց կողմէ ինքնաբուխ պահանջ մը ըլլալու է: Իսկ ասիկա, կրթական եւ դպրոցական խնդիր մը ըլլալէ առաջ, քաղաքական նութեան կը վերաբերի: Մասնաւոր ձեռնարկներով չենք կրնար այս խնդրին հասնիլ գալ:»

ՌՈՒՄԻՈՅ մէջ սաստիկ ցուրտը կը շարունակէ: Ակտիաբրինսկ քաղաքը 21 ռտնաչափ ձիւնի տակ Թաղուած է: Խարկովէն, Թիֆլիսէն եւ Սիպերիայէն լուրեր կը հասնին Թէ սաստիկ կը ձիւնէ: Թաշկենտի երկաթուղին բոլորովին չի բանիր, ձիւնին պատճառաւ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրք մը Աֆղանիստանի խորհրդական

Աֆղանիստանի Թագաւոր Ամանուլլահ Խան, Եւրոպայէն վերադարձին, պիտի այցելէ Պոլիս եւ Էնկիւրի: Պոլսոյ մէջ անոր բնակութեան պիտի յատկացուի Տօլմապաղչէի պալատը, իսկ Էնկիւրիի մէջ՝ Էվգաֆի շէնքը: Հիւրամեծար կարգուած է Նաճի փաշա, որ տեղեակ է քանի մը օտար լեզուներու:

«Միլլիյէթ»ի համաձայն, Աֆղանիստանի կառավարութիւնը խնդրած է որ Նաճի փաշա իրենց տրամադրուի, իբրեւ պատերազմական խորհրդական ծառայելու համար: Հաւանական է որ փաշան աֆղան Թագաւորին հետ Աֆղանիստան երթայ:

Նաճի փաշա ներկայիս զօրաբանակի հրամանատար է: Տարիներով եղած է տնօրէն Հարպիյէի և Սպայակոյտի վարժարաններուն:

Առատաձեռնի ֆաշիստներ

Մուսոլինի նոր հրահանգ մը ղրկեց արտասահմանի ֆաշիստներուն, բաղկացած 12 յօդուածներէ, ճշտելով անոնց դիրքը ֆաշիստ պետութեան հիւպատոսական ներկայացուցիչներուն եւ իրենց հայրենակիցներուն հանդէպ:

Առաջին յօդուածը կը տրամադրէ, որ արտասահմանի ֆաշիստ կազմակերպութեան անդամները իրենց անհատական եւ քաղաքային կեանքին իրրեւ հիմ ընտրեն հնազանդութիւն Տուչէին եւ ֆաշիսմի օրէնքներուն եւ ջանան խուրձերու խորհրդանշանին շուրջ համախմբել օտար երկրի մէջ բնակող իտալական գաղութները:

Վերոյիշեալ ութ պատուիրանքներով ֆաշիստներուն կը հրամայուի յարգել օրէնքները հիւրընկալ երկրին, չխառնուիլ այս վերջինին ներքին քաղաքականութեան՝ ըլլայ հրապարակով, ըլլայ մասնակի կերպով, յարգել իտալիոյ արտասահմանեան ներկայացուցիչները եւ հնազանդիլ անոնց, օգնել կարօտ հայրենակիցներու եւ ենթարկուիլ կարգապահութեան՝ այնպէս ինչպէս Մուսոլինի պարտադրած է մայր հայրենիքի մէջ ապրող Իտալացիներուն:

Հելլեն նոր դահլիճը

Վենիզէլն կը հեռագրէ Թէ նոր դահլիճը կազմեց նախկին վարչապետ Զայիմիս: Նախորդ դահլիճին մէջ երկրագործական նախարար Փափանաստասիու, որ պատճառ եղած էր նախարարական տագնապին, դուրս ձգուած է նոր դահլիճէն: Արտաքին նախարարութիւնը յանձնուեցաւ դարձեալ Միխալաքոփուլոսի, ելմտական նախարարութիւնը՝ Քաֆանտարիսի, ճամբաներու և հաղորդակցութեանը՝ Մէթաքսասի, ներքին նախարարութիւնը՝ Մարիսի: Միւս նախարարութիւնները բաժնուած են քաղաքական երեք գլխաւոր կուսակցութեանց միջեւ: Նոր ճամբաներու շինութեան հարցը, որ դահլիճի հրաժարում առաջ բերած էր, պիտի ներկայացուի Երեսփ. ժողովին: Այս վերջինը պիտի գումարուի փետրուար 15ին: Նոր դահլիճը վստահ է Թէ մեծամասնութիւն պիտի ունենայ Խորհրդարանին մէջ:

Խռովութիւններ Կրետէի մէջ

Կրետէի Լասիթիոն եւ Հաճի Նիկոլայոս քաղաքներուն մէջ խռովութիւններ ծագեցան: Շարժումին դրդիչն է Քունտուրոս, որ Փանկալոսի օրով 1925-1926 դատական նախարար եղած էր եւ վերջերս բանտէն փախչելով ապաստանած էր իր ծննդավայրը՝ Կրետէ: Ցուցարարները կը պահանջեն Թեթեւցնել տուրքերը եւ ներում շնորհել Քունտուրոսի: Խռովարարները փորձեցին գրաւել Հաճի Նիկոլայոսի Թաղապետական շէնքերը, սակայն ոստիկան-զինուորները ցրուեցին զանոնք: Կրկտէի ուրիշ վայրերուն մէջ ալ անդէն ցոյցեր տեղի ունեցան, սակայն կարգը չէ խանգարուած:

«Զմիւռնիա» Թորփիլահալածը, որուն մէջ է գօրավար Փանկալոս, գէշ օդին պատճառով Սուդայի ծոցին առջեւ կը մնայ:

Փիւրմ Օճաղլի Համաժողովը

Թիւրք Օճաղլի տարեկան համաժողովը պիտի գումարուի փետրուար 10ին: Օճաղին մէջ, այս առթիւ մաքրագործումներ եւ անդամագրութեան եղանակին մէջ ալ փոփոխութիւններ պիտի կատարուին: Ալթունեան հրոսախումբի խնդրին առթիւ ձերբակալուած Հասան Ըէճաիի վրայէն Թիւրք Օճաղլի անդամատեր մը գտնուած ըլլալով, որոշուած է մասնաւոր տոմար մը հաստատել անդամներու համար: Նոյնպէս արձանագրուողի մասին մանրամասն տեղեկութիւններ պիտի քաղուին, անդամագրելէ առաջ:

Օճաղի բոլոր մասնաճիւղերու մասին առանձին քննութիւններ սկսած են կատարուիլ: Այս քննութեանց միջոցին երեւան ելած է որ «Անգլիացիներու Բարեկամ Միութեան» նախկին անդամներէն քանի մը հոգի յաջողած են նորս սպրդիլ, իբր անդամ: Այս անձերուն անդամակցութեան վերջ տրուած է:

Անգլիոյ Խորհրդարանին բացումը

Անգլիոյ Խորհրդարանին բացումը կատարուեցաւ առջի առաւօտ: Թագաւորը աւանդական հանդիսաւորութեամբ Խորհրդարան երթալով կարդաց գահաճառը, որուն մէջ կ'ըսէ.

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԽԵԼՕՔ ԽՐԱՏ ԽԻԿԱՐՆԵՐՈՒՆ

Թուրք Թերթերը կրկին կը խօսին լատին տառերու ընդունելութեան մասին :

Ինչպէս կ'երեւի, վերջը-վերջը ձեւի մը պիտի դնեն այս հարցն ալ, քանի որ ամէն բանկրկանխ որոշուի՝ Թուրքիոյ մէջ՝ քանի մը անձերու կողմէ:

Իմ կարծիքով, Թուրքերը աւելի խելացի գործ տեսած կ'ըլլան եթէ, փոխանակ լատինականին, ընդունին հայկական տառերը :

Այդ կերպով, պիտի ունենան քանի մը յաջողութիւններ:

Այսպէս, հայ հողը, հայ անցեալը, հայ տնտեսութիւնը, հայ գոյքերը, ու հայ ստեղծագործութիւնները, արտաքին աշխարհի առջեւ իրրեւ իրենցը ցոյց տալէ վերջ, պիտի կրնան, նաեւ, կէս դար յետոյ, պնդել Թէ այդ տառերն ալ իրե՛նցն են եղած, Թէ Հայերը եկած իւրացուցած են գանոնք, օգտուելով «Թուրքերու գԹասրտութենէն»:

Այս բանին, շա՛տ բնականօրէն, պիտի գան ուժ տալ մեր կարմրափետուր ագուաներն ու բարեշնո՛րհ ռամկավարները, քանի որ մեսրոպեան տառերն ալ պիտի կրնան ցոյց տալ իբրեւ... Թրքական շնորհ, ինչպէս 1918ի «երեւանեան Հանրապետութիւնը» :

Մնաց որ, գուտ Թրքական տեսակէտէն ալ նախընտրելի են մեր տառերը: վասնզի, եթէ իրենց լեզուն պիտի ծառայէ իրենց ընԹացիկ կամ ազգային-պետական կեանքին, գրական կամ պատմական կեանքին արտայայտութեան, անոնք պիտի կրնան ճշգրտօրէն գրել իրենց ամէնէն յատկանշական առաքինութիւնները: չէ՞ որ Թուրքերու մօտ կան շատ մը բառեր, որոնք «խ» կամ «դ» գիրերով կը գրուին եւ իրենց, Թուրքերո՛ւ, ամէնէն ցայտուն գիծերն են: Օրինակ,— խայֆն, խուլսըզ, զավզա, խըրսըզ, խալըրսըզ...

Իսկ «խ»ի ու «դ»ի դիւրութիւնը երբ եւ իցէ չպիտի կրնան տալ լատինական տառերը...

ՎԱՀՐԻՃ

Ց. Գ.— Բայց, իրա՛ւ, այս պարագան ջօպանեանները պիտի փրկէ, նաեւ ուրիշ խայտառակութենէ մը: Եթէ, յետ այսու, Դաշնակցական Թերթերը, տարին անգամ մը, Մայիս 28ի առթիւ իրենց երեսին տան Թէ՝ «ինչո՞ւ, ուրեմն, 1918—1921, կը գործածէիք Հ. Հ. (Հայաստանի Հանրապետութեան) անցագիրը, դրօշակն ու զինանշանը», կրնան իրենց յատուկ... դիւանագիտութեամբ մը ըսել.

— Բայց այդ «Հ. Հ.»ն «Հայաստանի Հանրապետութիւն» չէր, այլ... Հիմմէթը Հիւքիւմէթ («շնո՛րհ» կառավարութեան(իմա՛ Թուրք)...:

ՆՈՒՃՆ

ԱՆԴՐՅՈՐԴԱՆԱՆԷն դէպի Պաղեստին արշաւեցին մարաթոներ անհամար խումբեր: Կառավարութիւնը անմիջապէս շարժման մէջ դրաւ բոլոր միջոցները, նոյն իսկ թնդանօթներ, բայց ի դուր: Յանկարծ սաստիկ հով մը օգնութեան հասաւ եւ մարաթոնները քշեց դէպի հարաւ-արեւելքի անապատները, ուր մարաթոնները անօթութենէ կը մեռնին :

ԹԻՒՐԱՆի եւ Բագուի միջեւ օդային թղթատար մը պիտի բանի շաբաթը մէկ անգամ, յառաջիկայ Մայիս 12էն սկսեալ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԱՀԱՎԱՔԱԳՐԱՏՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԱՀԱՎԱՔԱԳՐԱՏՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆ, ՀԱՐՑ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԱՀԱՎԱՔԱԳՐԱՏՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆ, ՀԱՐՑ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԱՀԱՎԱՔԱԳՐԱՏՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆ, ՀԱՐՑ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

ЖИВОПИСЬ ЧУВСТВА

(ЗАМЕТКИ О ВЫСТАВКЕ)

Выставка произведений Ладо Гудиашвили, открывшаяся в Тбилиси, — большое событие в художественной жизни Грузии. Ладо Гудиашвили — один из старейших грузинских художников, его творчество давно и хорошо известно зрителю. Выставка дает возможность проследить весь путь художника, его поиски, его достижения.

Ладо Гудиашвили — живописец. Он пишет картины, портреты, пейзажи, натюрморты. Но, как бы ни был разнообразен круг его тем, все его произведения объединяет одно — они проникнуты чувством любви к родной земле, к ее людям, к ее природе.

Ладо Гудиашвили — художник-реалист. Он изображает жизнь такой, какой видит ее. Но его реализм — не фотографическое копирование действительности. Художник не боится отступить от натуры, если это помогает ему выразить свое отношение к изображаемому, свое чувство.

Вот, например, картина «Сбор винограда». Перед нами — Кахетия, ее виноградники, ее люди. Но это не просто пейзаж и не просто жанровая картина. Это — песня о Кахетии, о ее красоте, о ее людях, о ее труде. Художник не боится нарушить пропорции, если это нужно для выражения его чувства. Фигуры людей, собирающих виноград, кажутся несколько удлиненными, но это придает картине особую стройность, ритмичность.

Ладо Гудиашвили — мастер композиции. Его картины всегда продуманны, в них нет ничего случайного. Каждая деталь, каждый штрих служат для выражения основной мысли.

Большое место в творчестве художника занимает тема Родины. Картина «Родина» — одна из лучших на выставке. Женщина с ребенком на руках, с цветами в руках — символ Родины, символ матери. Ее лицо, ее фигура, ее одежда — все это национально, все это грузинское. Но в то же время это — образ, который понятен и близок каждому человеку, где бы он ни жил.

Ладо Гудиашвили — колорист. Его картины радуют глаз богатством красок, их гармоничным сочетанием. Художник любит яркие, сочные краски, но никогда не злоупотребляет ими. Его колорит всегда сдержан, всегда подчинен общему замыслу.

Выставка произведений Ладо Гудиашвили — праздник для всех, кто любит искусство, кто умеет видеть и чувствовать прекрасное.

Ц. ЗАРХИ

ЗАПИСКИ ЗАВЕДУЮЩЕГО

ВЕСЕЛЫЕ ИСТОРИИ

Рассказы

Перевод с армянского

Ереванский рабочий Ованес Ованесян, которого все называют просто Ованес, любит рассказывать веселые истории. Он рассказывает их своим товарищам по работе, своим соседям, своим друзьям. Рассказывает он их и на страницах газеты.

Ованес Ованесян — не профессиональный писатель. Он — рабочий, и его рассказы — это рассказы рабочего человека. Они просты, как сама жизнь, они правдивы, как правда.

Ованес Ованесян пишет о том, что видит вокруг себя, что знает. Его герои — это люди, которых он встречает каждый день, с которыми он работает, живет, дружит.

Ованес Ованесян — мастер юмора. Его рассказы всегда веселы, всегда остроумны. Но его юмор — это не юмор ради юмора. Он всегда служит какой-нибудь цели, всегда помогает автору выразить его отношение к тому или иному явлению.

Ованес Ованесян — мастер сюжета. Его рассказы всегда неожиданны, всегда интересны. Читатель с первых строк попадает в водоворот событий, и уже не может оторваться, пока не прочтет рассказ до конца.

Ованес Ованесян — мастер языка. Его рассказы написаны живым, образным языком, богатым народными выражениями, пословицами, поговорками.

Книга Ованеса Ованесяна «Веселые истории» выйдет в издательстве «Советакан грох» в 1938 году.

Ц. ЗАРХИ

ЗАПИСКИ ЗАВЕДУЮЩЕГО

ВЕСЕЛЫЕ ИСТОРИИ

Рассказы

Перевод с армянского

Ереванский рабочий Ованес Ованесян, которого все называют просто Ованес, любит рассказывать веселые истории. Он рассказывает их своим товарищам по работе, своим соседям, своим друзьям. Рассказывает он их и на страницах газеты.

Ованес Ованесян — не профессиональный писатель. Он — рабочий, и его рассказы — это рассказы рабочего человека. Они просты, как сама жизнь, они правдивы, как правда.

Ованес Ованесян пишет о том, что видит вокруг себя, что знает. Его герои — это люди, которых он встречает каждый день, с которыми он работает, живет, дружит.

Ованес Ованесян — мастер юмора. Его рассказы всегда веселы, всегда остроумны. Но его юмор — это не юмор ради юмора. Он всегда служит какой-нибудь цели, всегда помогает автору выразить его отношение к тому или иному явлению.

Ованес Ованесян — мастер сюжета. Его рассказы всегда неожиданны, всегда интересны. Читатель с первых строк попадает в водоворот событий, и уже не может оторваться, пока не прочтет рассказ до конца.

Ованес Ованесян — мастер языка. Его рассказы написаны живым, образным языком, богатым народными выражениями, пословицами, поговорками.

Книга Ованеса Ованесяна «Веселые истории» выйдет в издательстве «Советакан грох» в 1938 году.

Ц. ЗАРХИ

ЗАПИСКИ ЗАВЕДУЮЩЕГО

ВЕСЕЛЫЕ ИСТОРИИ

Рассказы

Перевод с армянского

Ереванский рабочий Ованес Ованесян, которого все называют просто Ованес, любит рассказывать веселые истории. Он рассказывает их своим товарищам по работе, своим соседям, своим друзьям. Рассказывает он их и на страницах газеты.

Ованес Ованесян — не профессиональный писатель. Он — рабочий, и его рассказы — это рассказы рабочего человека. Они просты, как сама жизнь, они правдивы, как правда.

Ованес Ованесян пишет о том, что видит вокруг себя, что знает. Его герои — это люди, которых он встречает каждый день, с которыми он работает, живет, дружит.

Ованес Ованесян — мастер юмора. Его рассказы всегда веселы, всегда остроумны. Но его юмор — это не юмор ради юмора. Он всегда служит какой-нибудь цели, всегда помогает автору выразить его отношение к тому или иному явлению.

Ованес Ованесян — мастер сюжета. Его рассказы всегда неожиданны, всегда интересны. Читатель с первых строк попадает в водоворот событий, и уже не может оторваться, пока не прочтет рассказ до конца.

Ованес Ованесян — мастер языка. Его рассказы написаны живым, образным языком, богатым народными выражениями, пословицами, поговорками.

Книга Ованеса Ованесяна «Веселые истории» выйдет в издательстве «Советакан грох» в 1938 году.

Ц. ЗАРХИ

ЗАПИСКИ ЗАВЕДУЮЩЕГО

ВЕСЕЛЫЕ ИСТОРИИ

Рассказы

Перевод с армянского

Ереванский рабочий Ованес Ованесян, которого все называют просто Ованес, любит рассказывать веселые истории. Он рассказывает их своим товарищам по работе, своим соседям, своим друзьям. Рассказывает он их и на страницах газеты.

Ованес Ованесян — не профессиональный писатель. Он — рабочий, и его рассказы — это рассказы рабочего человека. Они просты, как сама жизнь, они правдивы, как правда.

Ованес Ованесян пишет о том, что видит вокруг себя, что знает. Его герои — это люди, которых он встречает каждый день, с которыми он работает, живет, дружит.

Ованес Ованесян — мастер юмора. Его рассказы всегда веселы, всегда остроумны. Но его юмор — это не юмор ради юмора. Он всегда служит какой-нибудь цели, всегда помогает автору выразить его отношение к тому или иному явлению.

Ованес Ованесян — мастер сюжета. Его рассказы всегда неожиданны, всегда интересны. Читатель с первых строк попадает в водоворот событий, и уже не может оторваться, пока не прочтет рассказ до конца.

Ованес Ованесян — мастер языка. Его рассказы написаны живым, образным языком, богатым народными выражениями, пословицами, поговорками.

Книга Ованеса Ованесяна «Веселые истории» выйдет в издательстве «Советакан грох» в 1938 году.

Ц. ЗАРХИ

«Օտար պետութեանց հետ յարաբերութիւնները կը շարունակեն բարեկամական ըլլալ։ Կառավարութիւնս Ազգերու Դաշնակցութեան գործակցութեամբ կ'աշխատի խաղաղօրէն կարգադրել միջազգային վէճերը։ Մարտին ինձի այցելելու հրաւիրեցի Սֆզաքսի նիստանի թագաւորը։ Մասնաւոր հաճոյք մը պիտի ըլլայ ինձի համար ընդունիլ նորին վեհափառութիւնը Եւրոպա կատարած իր առաջին այցելութեան առթիւ։

«Զինաստանի կացութիւնը այնքան բարւոքած է, որ կարելի եղած է սեպտեմբեր 1927ին դեղչել Հեռաւոր Արեւելքի բրիտանացի եւ հնդիկ հպատակները պաշտպանելու համար զրկուած նաւային եւ զինուորական ուժերը։ Սակայն Զինաստանի ներքին խռովութիւնները ու քաղաքացիական պատերազմը տակաւին կը վրդովեն Զինաց ինչն ու օտարները։ Հակառակ ասոր, կառավարութիւնս պատրաստ է ճանչնալու Զինացիներու բազձանքները, անմիջապէս որ Զինաստան կարենայ իրապէս պաշտպանել բրիտանական հպատակներու կեանքն ու ինչքը։ Անցեալ Դեկտեմբեր 29ին Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը Ուաշինկթընի դեսպանիս հաղորդեց ծրագիրը նոր դաշնագրի մը, որ պիտի փոխարինէ 1908 Ապրիլ 4ին Ուաշինկթընի մէջ կնքուած իրաւարարական դաշինքը։ Այս ծրագիրը քննուելու վրայ է»։

Գահաճառը յետոյ գոհունակութեամբ կը յիշէ երկրի առեւտուրի եւ ճարտարարուեստին զարգացումը։

Թագաւորը պալատէն մեկնելէ առաջ, քուէապահանջ կինեբը ուզեցին ցոյց մը կատարել՝ ստիպելու համար կառավարութիւնը, որ խորհրդարանի նոր նստաշրջանին ներկայացնէ 21 տարեկան կիներու քուէի իրաւունք տալու օրինագիծը։ Երեք աղջիկներ խօսքի բռնեցին պալատին դուրսի դրան առջեւի ոստիկանները, ըսելով թէ խնդրագիր պիտի ներկայացնեն թագաւորին։ Ուրիշ մը դուռնէն ներս սպրդելով սկսաւ վազել դէպի ներքին մուտքը, սակայն ոստիկան մը թեւէն բռնելով դուրս նետեց զայն։

Նոյն ժամուն ուրիշ չորս աղջիկներ վարչապետ Պօլտուինի բարապանին յանձնեցին նոյն իմաստով խնդրագիր մը, որուն տակ ստորագրած են 30 տարեկանը չգեւեակոխած բազմաթիւ յայտնի աղջիկներ ու կիներ, ինչպէս Մաք Տոնըլտի եւ Լորտ Քըրզընի աղջիկները։

Ուրիշ միջադէպ մը եւս ծագեցաւ։ Երբ արքայական թափօրը կ'անցնէր փողոցէ մը, ձեռքը ցուխակի ճպոտ բռնած կին մը սկսաւ վազել դէպի թագաւորին կառքը, սակայն մօտենալէ առաջ ոստիկանները բռնեցին զայն։ Կինը ըսաւ թէ խնդրագիր մը պիտի ներկայացնէր թագաւորին։

Անգլիոյ ընտրութիւնները գալ տարի՞

«Տէյլի Թելէկրաֆ»ի խորհրդարանական աշխատակիցը կը գրէ թէ կառավարութիւնը պիտի առաջարկէ երեսփ. ժողովին ներկայ նստաշրջանը յետաձգել մինչեւ 1929ի Յունիսը եւ նոր ընտրութիւնները կատարել գալ տարի Յուլիսին։

Զինուորական նոր օրէնքը Ժերակոյտին առջեւ

Զինուորական նոր օրէնքը, որուն շուրջ այնքան վիճաբանութիւններ կատարուեցան անցած տարի երեսփ. ժողովին մէջ, ներկայիս սկսած է քննուիլ Ծերակոյտին առջեւ։ Բանակի Յանձնաժողովին տեղեկաբեր Ալպէր Լըպրէօն բացատրեց թէ անհրաժեշտ է խաղաղութեան ժամանակ իսկ պատրաստել մարդկային եւ նիւթական աղբիւրներու օգտագործումը։ Արտասահմանի մէջ ըսուածին պէս այս ծրագիրը զինուորական ձեռնարկ մը չէ՝ այլ պարզ նախագծուղութիւն մը։ Ֆրանսա պէտք ունի երաշխաւորելու իր ապահովութիւնը, եւ խաղաղութիւն ունենալու համար պէտք է անկարելի դարձնել պատերազմը։ Ժնդիրը երկրի պաշտպանողական կազմակերպութեան մասին է։ Ծրագիրը համապատասխան է ազատ ապրիլ եւ ազատ միալ ուզող ժողովուրդի մը բաղձանքներուն։

Ժիւսթէն կոտար եւ Ռէպէրթի եւս ինպատ ծրագրին խօսեցան։ Ընկերվարականներուն կողմէ Վուալէն քննադատեց ծրագիրը։ Ֆրանսուա Սէն-Մօր պահանջեց որ օրինական տահման մը դրուի կիներու զօրաշարժին, որովհետեւ, բաւ, անհանդուրժելի պիտի ըլլար, եթէ պատերազմի ճակատ զացող զինուորը վախնար թէ կինը իր ընտանեկան յարկէն կամայականօրէն պիտի խլուի՝ իր բացակայութեան։

Վիճաբանութիւնները կը շարունակուին։

Լեհի Sosh պիտի վերադառնա՞յ

Յաուպկայ Զորեքբաթի փետր. 15ին արքայական բժիշկները հացկերոյթ մը պիտի տան Փալէ-տ'Օռլէանի մէջ։ Այս հացկերոյթին նախագահելու հրաւիրուած է «Աքսիոն Ֆրանսէզ»ի խմբագրապետ Լէոն Տօտէ, որ ինչպէս կը յիշուի, Սանթէի բանտէն փախչելէն ի վեր Պելճիքա կը գտնուի։ Նկատելով որ իր ներկայ անբնականոն վիճակը չի կրնար աւելի երկար տեւել, արքայականներու պետը որոշած է Ֆրանսա վերադառնալ եւ թոյլ տալ որ ոստիկանները ձերբակալեն ու բանտ տանին զինք։

Ցարին աղջիկը՝ Նիւ-Եորքի մէջ

Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն թէ Ռուսիոյ «Նիքոլա ցարին աղջիկը», որ ողջ մնացած էր, ծպտուած վիճակի մէջ «Պէրլինգթընբրիա» շոգենաւով հասած է Նիւ-Եորքի նաւահանգիստը։ Տիկին Անաստազիա Քիթքովսքի, բուն անունով մեծ դքսուհի Անաստազիա Նիքոլայէվնա, պիտի ընդունուի նախկին ռուս իշխանուհիի մը կողմէ, որ կ'աշխատէր յաջողցնել դքսուհիին մուտքը Ամերիկա։ Ռուս արքայական տան բժիշկը, Պոթքին, պիտի խըներմէ աղջիկը, որ ռուսական սահմանէն Ռումանիա անցած տեղն վէրքեր ստացած է եւ ֆիզիքապէս տկար։

Լեհ ընկերվարականներու ձերբակալութիւնը

Լեհաստանի մէջ ձերբակալուած են բազմաթիւ ընկերվարականներ, մեծ մասը թեկնածու երեսփոխաններ։ Անոնց մէջ է նաեւ լեհ ընկերվարականներու պետը, տոքթ. Տրոպնէր. որ ձերբակալուած է Պրոմպէրկի մէջ, այն ամբաստանութեամբ թէ ճառ մը խօսելով մատնութիւններ ըրած է։ Կուսակցութիւնը հիմա գրեթէ զրկուած է իր պետերէն։

18 ընկերվարականներ վիլնայի մէջ, եւ բազմաթիւ ուրիշներ Լէմպէրկի մէջ ձերբակալուեցան եւ բանտ դրուեցան, այն ամբաստանութեամբ թէ դաւադրած են կառավարութեան դէմ։

ԿԱՎՈՑԱԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ

25 փետրուար Շաբաթ գիշեր ժամը 9.30էն մինչեւ առաւտեան 5.30 Salle d'Horticultureի սրահը, (84 Rue de Grenelle, N. S.: Rue du Bac)

Օրքէսթր եւ ճազ, հայկական եւ կովկասեան պարեր, Արեւելեան պարուհի սէնիթա հանըմ՝ իր պարերուն եւ երգերուն մէջ, Ինճէ-սազ՝ մինչեւ լոյս, Թառիստ Աբգար իր Թառով, ռուսական պարեր, չորս մրցանակ՝ լաւագոյն ծպտուածներուն, Գօթիյեօն եւ սէրբանթէյն՝ Ձրի, Ֆօթօ Ֆէպիւս՝ իր լուսանկարի գործիքներով, պիւֆէ Ճլօրիա։

ՄՈՒՏՔ 15 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը կանխօրօք կը ծախուին «Կավոշ»ի մօտ (208bis Rue Lafayette), *Պ. Տրդատ Նշանեանի* (48 Rue Mr. Le Prince) *և* Restaurant Floria*ի մօտ, իսկ պարահանդէսին օրը՝ ցերեկուան ժամը 2.30էն սկսեալ պարասրահին կիշէն։*

ՔԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Դատեմի Լուս. Ուսումն. Ընկերութեան ժամանաճիւղին կողմէ

3 Մարտ Շբ. գիշեր ժամը 8ին, Էմիլ Զոլայի սրահը, 127-129 rue Boileau

կը բեմադրուի Մ. Պէնիկթաշլեանի «ԿՈՌՆԱԿ»Ը

եւ «ՍԱՏԱՆԱՆ» (*Զաւեշտ 2 արար*)

Կը խնդրուի Լիոնահայ կազմակերպութիւններէն, նկատի ունենալ սոյն թուականը։

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔԸ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

Ղեկավարութեամբ՝ Ե. ԹՕԼԱՅԵԱՆԻ եւ Տ. ՆՇԱՆԵԱՆԻ

Եւ *մասնակցութեամբ՝* Պ. Ա. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻՒ

պիտի ներկայացնէ պէռնէ-ճէրմէնի

ՍԱՄՍՈՆԸ

Մանրամասնութիւնները եւ Թուականը մօտ օրէն կը մասնակցի ամբողջ խումբը

ՕՐ. ԹԷՈՊԻՍՏԷ ՓԵԱԹԻՊԵԱՆ

ԵՒ

ԿԱՐՕ ՕՀԱՆԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆԱՑԱՒ

ՏԷսին 29 Յունուար 1928

Հ. Յ. Դ.

Պուա-Քոլոնպի Եռագոյն խումբի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։

Շաւիւլի Արդութեան ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին ընկեր Վ. Փափազեանի բնակարանը, 10bis Rue des Trois Champtiers. *բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է անդամատեսրերը միասին բերել։*

Ալֆօրվիլի «Մարգիս Մինասեան» ենթակոմիտէի ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ծանօթ հաւաքատեղին։

Ընկերներ եւ համակիրներ կը հրաւիրուին ներկայ պիտի ըլլան Շրջ. Կոմիտէի անդամները։

Գոյամարտ խումբի ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։

ՅԱՒԻՇԱՏԵՍՏ՝

ՅԱՐԴԱՆԻ գրական երեկոն, այսօր Հինգշաբթի, ժամը 9ին, Ֆլորիա։ Պ. Լեւոն Բաշալեան կը դասախօսէ «Ըտանեաւոր գրելու արուեստը» նիւթին մասին։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Սիվրի-Շիսարի (Գադատիա) հայրենակցական միութեան մայր դիւանի եւ վարչական մարմնոյ է.-դ. շրջանի ընտրութեանց առթիւ անդամական ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, 12 բիս նէկրէլ, Օթել տէ վուայեաժէօռի սրահին մէջ։ Այս առթիւ կը հրաւիրուին Ֆրանսաբնակ բոլոր հայրենակիցները, որ հաձին իրենց նիւթական եւ բարոյական մասնակցութիւնը բերել։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Գոչ հիսար գիւղի Հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 1ին, 1 բիս Ալէքսանդր։ Օրակարգ. Հաշուետուութիւն, ընտրութիւն նոր վարչութեան եւ ընթացիկ հարցերու խորհրդակցութիւն։ Կը խնդրուի Մարսէյլի եւ շրջանի բոլոր արձանագրուած եւ ոչ արձանագրուած հայրենակիցներէն անպայման ներկայ գտնուիլ։

ՀԱՃՈՅ Հայրենակց. միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, 40 Rue de Belleville, (Métro Belleville) *սըրճարանի վերնայարկը. խիստ կարեւոր օրակարգ, բոլոր Հաճընցիներուն ներկայութիւնը պարտադիր է։*

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ռօնի-սու-Պուաի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները այս Շաբաթ գիշեր ժամը 9ին, 22 Ave. de la République. Rosny*ի կայարանին դիմացի սրճարանին վերնայարկը։*

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ռօնի-սու-Պուաի Ա. խումբը կիրակի օր կը մրցի U. S. Sevran*ի Ա. խումբին դէմ. հաւաքավայր ժամը ճիշտ 1ին* Gare du Nord*։*

Իսկ Ռօնիի Բ. խումբը կը մրցի E. S. Colombe*ի Գրդ խումբին դէմ, հաւաքավայր ժամը 12ին,* Métro Porte de Clichy.

ՍԻՆ ՇԱՄՈՆի Տարօն-Տուրուբերանի Հայրենակց. միութեան վիճակահանութենէն շահած են հետեւեալ թիւերը.— 161՝ գըրպանի ժամացոյց, 217՝ փողկապ, 214՝ քաշքօլ, 178՝ շիշ մը քօլոնիա։ Ստանալու համար դիմել՝ անձամբ կամ նամակով Պ. Մովսէս Պետրոսեանի, 18 Rue Wilson, St. Chamond, (Loire).

Ա. Գաբուճեան (Եգիպտոս), Յ. Գաբուճեան (Փարիզ), Տէր եւ Տիկին Գ. Գաբուճեան (Յունաստան), Տէր եւ Տիկին Յ. Գասարճեան եւ որդի (Կ. Պոլիս) իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ կամ գրաւոր իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին իրենց սիրեցեալ մօր՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ

ԱՐՈՒՍԵԱԿ ԳԱԲՈՒՃԵԱՆԻ

տխուր մահուան առթիւ։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Շեն. Passy 72-56

Կը կատարէ Ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (*Ապիտավիթ*)

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ՍԱԿԱՐԱՆ

8 Փետրուար 1928

ԴՐԱՄ Ն ԵՐ		Ֆ.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	45
Մարք (ոսկի) 100 Mark		607	—
Թրքական Գ.ղթ. L. Trq.		12	91
Թրք. ոսկի	» or	108	40
Մէճիտիէ	Médjidié	9	20
Լէվա 100 հատ	Léva	17	50
Տրահմի	» Drachme	33	—
Լիր	» Lire	134	50
Պելճ. ֆրանք	» Belga	355	50
Զուից.	» Frc. Suisse	490	50
Լէյ 100 հատ	Ley	15	70
Ֆիորին	(Florin)	1025	75

ԱՐԺԵՒՈՒԿ			
Եգ. Քր. Ֆոնտիէ I Cr. Fonc. Eg.		3225	—
» II »		2035	—
» III »		1790	—
Թուրքիի երկթ. Lots turcs		167	—

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցաւ եւ ջնարէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes. Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շաբ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կորճի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES

"PARMAKSEZIAN"

Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34,

Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris (18

Կը տանձնէ եւ կը կատարէ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական եւ ամուսնալուծման դատեր, քարթ տ'իտանթէի մէջ արիեստի փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագրային գործողութիւններ։

Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը։

ՏՕՔԹ. Տ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՎԿԱՅԱԳԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

ՅԱՅՏՆԻ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱՊԵՏ ԻԶՄԻՐԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Մասնագէտ արեան, միզանցքային եւ ամէն տեսակ ինֆեքսիոն դուրեանց, կը դարմանէ իր սեփական մեթոտով.

44 RUE POISSONNIÈRE, PARIS (2me)

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 14—18 կիրակի եւ տօն օրերը մասնաւոր ժամադրութեամբ։

THÉS YAVROU

ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ 1880ին

Ամէն տեսակ անուշով եւ ծարաւով թէյեր, ընտիր, հոտաւէտ, ախորժահամ։

ՊԱՀԱՆՋԵԼ ԱՄԷՆՈՒՐԵՔ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՄԷՋ *Հասցէ՝*

COMPTOIR DES THÉS YAVROU

23, Rue Senac, MARSEILLE

ՇԱՆՕԹ.— *Կը փնտռուին Գաղղիոյ եւ գաղթականութեանց մէջ ուսեռատեղէնի ճիւղին մէջ վարժ եւ պատուաւոր ներկայացուցիչներ բացի Փարիզ, Նիս, Լիոն եւ Մարսէյլ քաղաքներէ։*

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ՁԵՐ ՇԱՀՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ԵՐԻՒԻԵԱԼ ԹԱՐԳՄԱՆԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

76, RUE BERNARD-DU-BOIS — MARSEILLE

Ամուսնական Թուղթերը, տեղաբնակ թէ ուրիշ տեղերէ ենթ Հայերու՝ *13—18 օրուան մէջ կը լրացուի։*

Ամերիկեան քաղաքացիներու ամուսնական Թուղթը *13—օրուան մէջ կը լրացուի* 750 ֆր.ով, մեր աշխատավարձը մէջը ըլլալով։ Հպատակութեան, անուններու փոփոխութեան գործը արագ եւ դատարանի միջոցաւ։

ԴԱՏԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ և ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Գրասենեակը բաց է 9—12 եւ 2—7։

Տէր եւ Տիկին՝ երդուեալ Թարգման

Վ. ԹԷՄՈՒՐՃԵԱՆ

ԱՐՏԱԴՐՈՂԷՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ՍՊԱՌՈՂԻՆ

ԱԼՊԵԱՆ ԼԵՌՆԵՐՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՊԱՆ

ԱՆԱՐԱՏ ԸԾԱՆ ՄԱՔՈՒՐ

Ձեր շահը նկատի առնելով բաղդատեցէք հետեւեալ գիներ

2	քիլօնոց տուփը	28	ֆրանք
4	»	52	ֆրանք
8	»	96	ֆրանք

Յանձնելի ձեր բնակարանը։ Փօստի դրամ չկայ։ Մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ։ Փորձեցէք անգամ մը կրկին ապսպրելու համար։ Դիմել՝ ARAM SPENTCHIAN Ave. de la Gare, Allevard, (Isère).

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հայկական առաջնակարգ նոր եւ շքեղ հիւրանոց

12, Տէ Ֆէօյեան փողոց, 12

Տէր եւ տնօրէն Վ. Գ. ԷԼՄԱՍԵԱՆ

PAX-HOTEL

12, Rue des Feuillants, 12

(Angle Rue Cannebière)

Tél. Inter. 12-02

MARSEILLE

Ouvert toute la nuit

Chauffage central, salle de Bains

Eau courante, chaude et froide

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՐԻ վարպետ կօշկակար մը, արհեստանոցի մէջ կամ իր տունը աշխատելու համար։ Դիմել՝ խմբագրատուն, ե. պ. հասցէով։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ եւ վստահելի գործատէր մը 5—7000 ֆրանք կը փնտռէ տոկոսով, կը վճարէ լաւ տոկոս, դիմել՝ խմբագրութեան։

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ

LA MENACE

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Զ. ԵՍԱՅԵԱՆԻ

ՄԵԼԻՉԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆ

Վ Է Պ Ը

արեւելեան կեանքէ, առ... Թեծ պատերազմէն։ Մաք... գեղարուեստական ... Թիւնով։ փօսթի ծախք չկ...

Գին՝ 5 ԾՐԱՆՔ

Դիմել՝ VAHRAM SÉ... 31 Rue Kléber Issy-les-Moulineaux (Se...

ԾԱԽՈՒ Է կը... *սի մէջեր տարածութեամբ կակարի խանութ մը։ Իր... կայ ամէն տեսակ գործ... Պատրաստ յանձնարար... գործ, ամիսը առնուած ֆրանքի առեւտուր, դիմել պիս Հէքիմեանի, 49 Blé... betta, Issy-les-Moulineaux*

Վարձու աշխատան... *Բաւական ընդարձակ, ... տրապէզ յարմար առաջ... ձի, դարբինի կամ նման տութեանց։ Դիմել՝ 17 Rue... mesme, Մկրտիչ՝ իթալի...*

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
10
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
1928

10 FÉVRIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 567 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«Այս Ալ Կ'Անցնի...»

Ի՛նչքան սրտառուչ էին իտալական «Իլ Րէսթօ տէլ Կարլինօ» թերթին թղթակցութեան վերջին տողերը։ («Յառաջ» 8 փետրուար)։

Թղթակիցը, որ Ջուլֆայէն կը գրէր, նկարագրելով ներկայ Հայաստանի չարն ու բարին, կը պատմէ.

— «Մասնաւորապէս մտաւորականները հալածանքի ենթակայ են։ վերջերս շատ մը ձերբակալութիւններ տեղի ունեցած են։ Մամուլի ազատութիւն չկայ։ Ամէն ինչ հսկողութեան տակ է։ Կը վախնան։

«Բայց գիւղացիները, որ հարիւրին 95ը կը կազմեն, կը հեգնեն այս հալածանքները։

« — Կ'անցնի, կ'ըսեն. շատ ենք տեսած։ Մեզի համար կարեւորը հոգն է»։

«Եւ այս ըսած ատեն, խիստ ակնարկներով, երկու քայլ անդին, դէպի տաճկական սահմանը կը նայէին»։

— Կ'անցնի՛. շատ ենք տեսած . . . »։

Փիլիսոփայութիւնը դարաւոր ժողովուրդի մը, որ ոչ յոգնիլ գիտէ, ոչ վհատիլ։

Կը քանդեն, — կը վերաշինէ։ Կը կոտորեն — նոր ընձիւղներ կ'արձակէ ու կը ծաղկի։ Հայրենի հողէն կը քշեն, — նոր բոյներ կը հաստատէ ի հաշիւ վաղուան, եւ առտու մը վերադառնալու ամուր հաւատքով։

Ի՞նչպէս կը յաւակնին արեւէ զրկել այս հաստարմատ, ինքնավստահ ուժը։

Հալածա՞նք, բռնութի՞ւն, պանդուխտի տառապա՞նք, — կ'անցնի. շատ ենք տեսած։

Այս թղթակցութեան յաջորդ օրը, երէկ, հրատարակեր էինք ուրիշ նամակ մը, հեռաւոր Պրազիլիայէն։

Սան-Փաւլոյի մէջ, երիտասարդներ քով քովի գալով, Միութիւն մը կազմեր եւ կառավարութեան վաւերացուցեր են։ Եռագոյնն ալ, իբրեւ ազգային դրօշ։

Դեկտեմբեր 11ին, դրօշի բացման հանդէս կը կատարուի։ Երիտասարդ մը պիտի արտասանէ Ակնունիի «Դէպի Երկիրը»։ Հազիւ բերանը բացած.

«Ամէն տեղ Հայը որոնում է ապաստան,
Բացի այն տեղից որ կոչւում է Հայաստան»

կը փղձկի եւ կը սուիպուի ընդհատել։ Յորապէս կը յուզուի նաեւ ներկայ բազմութիւնը։ Այրեր եւ կիներ բարձրաձայն կուլան...

Ու վերջապէս, երկու օր առաջ, հրատարակեցինք աշխատակիցի մը փաստացի պատմութիւնը, Ատրպատականի հերոսամարտի տանտմեակին առթիւ։

Օրհասական կռիւ մը, լման եօթը ամիս դէմ դիմաց՝ 20,000 քիւրտ-թուրք-թաթար եւ հազիւ 7500 Հայեր եւ Ասորիներ։ Եւ արդիւնքը՝ փրկութիւն տասնեակ հազարաւոր Հայերու եւ Ասորիներու, մէջն ըլլալով վանի վերջին նահանջէն փախած 20,000 հայրենակիցները։

Ի՞նչ կը հետեւի այս պատկերներէն։

Այն որ, հակառակ բոլոր փոթորիկներուն, հայ ժողովուրդը ունի դաժան, բայց լուսաւոր ճամբայ մը։ Ունի ուխտ մը՝ այդ ճամբան կտրելու։ Հաստատելու իր հայրենիքը, ազատ և անկախ։

Այս պատկերներուն լրացուցիչն է նաեւ այն լեզապատառ կանչը, որ կը լսուի ամէն օր, աշխարհի բոլոր ծայրերէն, եւ մանաւորապէս ղեկեզաշուք պողոտաներէն.

— Մինչեւ ե՞րբ այսպէս. հերի՛ք է հալինք ու փճանանք օտարութեան մէջ։

«Մինչեւ ե՞րբ այսպէս մեր վիզը ծռած օտարին նայինք»։

Իւղի գործարանի մը դժոխքէն կը հասնի այս ձայնը։ Եւ կը հասնի բոլոր գործարաններէն։

Առանց հողի եւ երդիքի, ճիտը ծուռ՝ օտարին առջեւ, կքած՝ ամէնէն ծանր բեռներուն տակ, իրիկունը մեծով-պզտիկով կծկուած՝ կեղտոտ հիւրանոցի մը ցուրտ սենեակին մէջ, մեր տարագիր հայրենակիցները աւելի սաստկութեամբ կը զգան մինակութիւնն ու գրկանքը։

Բայց Նորէն, ո՛ղջ է իրենց հոգին, և ամուր՝ իրենց հաւատքը։

— Այս ալ կ'անցնի. շա՛տ ենք տեսած . . . ։

Անդին, հայ գիւղացին կը հեգնէ խորհրդային իշխանութեան ահ ու սարսափը, հալածանքներն ու բանտարկութիւնները, եւ, ամէն բանէ առաջ, «հողը» կը փնտռէ, աչքերն ուղղելով դէպի տաճկական սահմանը։

Աւդին, հայ բանուորը, երեսը մրոտ եւ ձեռքերը կարծրացած, «բացէք դուռները», կ'աղաղակէ, հազար լեզուներով։

Միեւնոյն ուխտին երկու արտայայտութիւնները։

Որովհետեւ, ի՞նչ բան պիտի արգիլէր անդին՝ յորձանքին առնուելու եւ համակերպելու, ասդին՝ միջավայրին հրապոյրն քշուելու եւ ձուլուելու, եթէ չըլլար այդ ուխտը, աւելի գիտակից եւ անսասան։

— Մեզի համար կարեւորը հողն է։

Եւ եթէ միայն այսքանը հասկնային եւ անոր համեմատ աղաքականութիւն վարէին բանուորա-գիւղացիական միմոնները, որքէն լայն իրաւունքներ պիտի ունենային այս ժողովուրդի տնտեսագիտութեան վրայ։

Բայց, ո՛ւր անոնք, եւ ո՛ւր այս ժողովուրդը, որ հեգնութեամբ կը նայի իրենց եւ՝ իշխանութեան եւ՝ «իմաստութեան» ալ, ու կը մրմնջէ.

— Կ'անցնի՛. շատ ենք տեսած . . .

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԻՆԶՈ՞Ւ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ

Պոլսոյ «Ազդարար»ը խմբագրական մը նուիրելով հիւսակաւոր «Հայաստանեաց» ե. կարիքեանի անփառունակ վերադարձին, դիտել կուտայ (4 փետր.).

— «Հակառակ իրենց բարի սովորութեան, հայ պոլշեւիկները խանդավառ ընդունելութիւն մը ըրին իրենց երէկուան մունետիկին, ու այսօրուան «քաղաքացի պուրժուա»յին։ Դրամատիրութեան նախակարապետ ծիծեռնակն էր որ կուգար, եւ պէտք էր գուրգուրալ անոր վրայ, կամ գոնէ չվրաշէջեցնել։ Եւ տուին հրաման, գործարան բանալու եւ աշխատելու։

Օրուան ժարդն էր կարիքեանը։ Մեքենաներ բերել տուաւ Եւրոպայէն, բաւական շատ դրամ ծախսեց, եւ արհեստանոցները բացաւ հոս հոն։ Մերթ ընդ մերթ ալ գովասանքներ կը ստանար խորհրդային թերթերէ, իր շինարարական եռանդին ու օրինակելի ընթացքին համար։

Այսպէս անցաւ ամբողջ երկու տարի։ Բայց ահա, անսպասելի վայրկեանի մը, կարիկեանը կը թողու ամէն բան, եւ «հանդերձ ընտանեօք» Եւրոպա կ'երթայ։ Եւ,— ինչ որ առանցքն է ամբողջ գործին, — այլ եւս չվերադառնալու վերջնական որոշումով։

Ընթացիկ լեզուով, գալթակղութիւն կ'ըսեն այսոր։ Պ. Կարիկեան, որուն ամէնէն աւելի կը պատշաճի «լեզուն ոսկոր չունի» խօսքը, ինչո՛ւ բերանը չի բանար, եւ քանի մը բառ բացատրութիւն չի տար։ Ի՞նչ անցաւ դարձաւ, որ այսպէս քէնատ կը վերադառնայ, այնքան երկար խնամութենէ մը յետոյ։ Ճամբո՞ւ դրին զինքը, իր գործքին մէջ չտեսնելո՞վ այն ազգասիրութիւնը, որ այնքան առատօրէն կը ծորէր իր խօսքերէն. Թէ ի՞նչ հեռացաւ, չկարենալով հաշտեցնել իր երէկի ըսածն ու քարոզածը, այսօրուան տեսածին հետ։»

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՆԵՐԸ ՇՐՋՈՒԻՆ ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐ

Պոլսոյ քաղաքապետութիւնը պատրաստած է արհեստաւորներու եւ խանութպաններու շահատուրքը ցոյց տուող նոր ցանկ մը, որուն համաձայն, եկեղեցականներն ու եկեղեցիի պաշտօնեաները ալ շրջուն արհեստաւորներու կարգը դասուած են։

Շրջուն արհեստաւոր նկատուածներէն ամէնէն աւելի շահողները ցոյց տրուած են յոյն եպիսկոպոսները եւ ամէնէն քիչ ալ նպարավաճառի աշկերտները։ Յոյն եպիսկոպոսներուն հաւար շահատուրքի հիմ նկատուած է օրական 1000—2500, իսկ նպարավաճառի աշկերտներուն ալ 25—50 դրշ.։

Եկեղեցականներու եւ եկեղեցիի պաշտօնեաներուն համար հետեւեալ օրականները նկատի առնուած են.— Պատրիարքները (պաշ փափագ) 500—200, քահանաները 100—250, մոժավաճառները 200—250, ժամկոչները 200—75, լուսարարները 200—75, յոյն եպիսկոպոսները 2500—1000, հայ եպիսկոպոսները 500—200, սիրացուները 100—25 դրշ.։

ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆի թագաւորը Ֆրանսայի մէջ իր այցելութիւնը վերջացնելով, առջի օր մեկնեցաւ Պրիւսէլ, ուր պիտի հիւրասիրուի Ալպէր թագաւորին կողմէ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ամերիկեան տարեչափի նոր օրհնիլը

Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ Միացեալ Նահանգներու ներգաղթին վերաբերեալ նոր օրինագիծը Ազգաժանքի նախաբարուքեան հաւանութեամբ ներկայացուեցաւ Սենատին։

Այս օրինագիծին համաձայն, այսուհետեւ Անգլիայէն եւ հիւսիսային Իրլանտայէն տարեկան փոխանակ 34,007ի 73,039 հոգի պիտի մտնեն Ամերիկա, Ռուսիայէն՝ 2248ի տեղ 4784, Իտալիայէն 3845ի տեղ 6091։

Նոյնպէս փոքրիկ յաւելուածներ կ'ընէ Թուրքիոյ, Յունաստանի, Եուկոսլաւիոյ, Աւստրիոյ, Հունգարիոյ, Սպանիոյ, Հոլանտայի եւ Ֆինլանտայի տարեչափին վրայ։ Պիտի զեղչուին Գերմանիոյ, Ֆրանսայի, Մեքսիկայի, սկանտինաւեան երկիրներու եւ հարաւային Ամերիկայի երկիրներուն եւ Իրլանտայի ազատ պետութեան տարեչափերը։

Յունաստանի հայ գաղթականները

Աթէնքի «Նոր Օր»էն. — Ներքին գործոց նախարարութեան մէկ շրջաբերականին համաձայն, բոլոր օտարականները եւ կասկածելի հպատակութիւն ունեցողները պարտաւոր են ներկայանալ օտարականներու արձանագրութեան գրասենեակը եւ ստանալ համապատասխան թուղթեր։ Այս շրջաբերականը կը ջնջէ Հայերու համար նախապէս եղած բոլոր կարգադրութիւնները։ Նանսէնեան թուղթերը, որոնց համար հազարաւոր տրախմիներ տուաւ գաղթականութիւնը, ո՛չ մէկ արժէք կը ներկայացնեն այլ եւս։

Քաղաքապետական Խորհուրդի անդամներէն մին յայտարարեց թէ քաղաքապետական տոմարներու մէջ արձանագրութեան համար իրենց դիմող Հայերուն գոհացում չի տրուիր, որովհետեւ անոնք վաւերաթուղթեր չունին։ «Պէտք է ձեր Առաջնորդարանին տուած թուղթը վաւերացուի ձեր բնակած թաղին յոյն քահանային կողմէ, որմէ յետոյ կրնաք դիմել Քաղաքապետութեան»։

Կառավարութիւնը շրջաբերականով մը դրամատուններու, առեւտրական հաստատութիւններու, գործատեղիներու եւ դանազան ընկերութիւններու անօրէնութեանց խստօրէն պատուիրած է հպատակութեան թուղթեր պահանջել իրենց պաշտօնեաներէն։ Անոնք որ պիտի չկրնան հպատակութեան թուղթ ցոյց տալ, պիտի արձակուին։ Քանի մը հաստատութիւններ թելադրած են իրենց հայ պաշտօնեաներուն հեղինակապատակ ըլլալ։

Սինկրուի մէջ Հայերու արձանագրութիւնը սկսած է։ Հեղինակութիւնները կ'ըսեն թէ կ'ուզեն հասկնալ Հայերու թիւը, զբաղումը եւլն.։ Միւս գաղթականներու մէջ ազգային մարմիններուն բան չէ հաղորդուած։

Թուրքերը Հիւստնհամացնելու համար

Պէյրութի Ազդակը կը գրէ (1 Փետրուար).— Անցած շաբաթ Հալէպի բողոքական ամերիկեան գրավաճառատունէ մը պրոպագանդի պրոշիւրներ բաժնուած են քաղաքին մահմէտականներուն, զանոնք հրաւիրելով որ քրիստոնէութիւնը ընդունին իրենց հոգիի փրկութեան համար։ Ֆրանսական մարզպանի ներկայացուցիչ՝ Պ. Րէքլիս անմիջապէս ոստիկանութեան միջոցաւ հաւաքել տուաւ այս պրոշիւրները, եւ չբաժնուողներն ալ գրաւեց։ Հալէպի մահմէտականներուն անունով Գատըն եւ Միւֆթին ներկայացան Պ. Րէքլիսի եւ իրենց շնորհակալութիւնները յայտնեցին։

Սուրիոյ դահլիճը հրաժարած

Սուրիոյ պետութեան նախագահ Ահմէտ Նամի պէյ հրաժարեցաւ իր դահլիճին հետ միասին։ Մօտերս Սահմանադիր ժողովի ընտրութիւն պիտի կատարուի՝ երկիրը վերջնական Սահմանադրութեամբ մը օժտելու համար, ու Ահմէտ Նամի յարմար նկատեց որ նոր մարդիկ վարեն ընտրութիւնները։

Շուտով պիտի կազմուի նոր դահլիճը, սակայն պետութեան նախագահի պաշտօնը թափուր պիտի մնայ՝ մինչեւ որոշ ատեն մը։

Ֆրանկոամերիկեան դաշնագիրը

Ուաշինկթընի եւ Փարիզի մէջ միաժամանակ հրատարակուեցաւ բնագիրը այն դաշնագրին, որ Փետր. 6ին ստորագրուեցաւ Մ. Նահանգներու և Ֆրանսայի միջեւ։ Դաշնագիրը կը բաղկանայ Նախաբանէ մը եւ չորս յօդուածներէ։

Նախաբանին մէջ երկու կողմերը կը դատապարտեն պատերազմը իբրեւ գործիք իրենց ազգային քաղաքականութեան։

Չորս յօդուածներու մէջ Ֆրանսա եւ Միացեալ Նահանգները կը համաձայնին որ բոլոր այն խնդիրները զորս կարելի չըլլար լուծել դիւանագիտական սովորական ճամբով, պիտի ներկայացուին Լահէյի Միայուն Իրաւարար Ատեանին եւ կամ ուրիշ դատարանի մը՝ երկուստեք հաւանութեամբ։ Երրորդ յօդուածին համաձայն, իրաւարարութեան չեն ենթարկուիր այն բոլոր հարցերը, որոնք կը վերաբերին դաշնադիր կողմերու ազգային դատարաններուն, կապ ունին երրորդ պետութեանց շահերուն հետ, կախում ունին Մրնրուէի վարդապետութենէն կամ Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտէն։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

"Անիմաստութիւն եւ Անքաղաքագիտական"

Անդրանիկի փառաշուք յուղարկաւորութիւնը եռագոյնով կատղեցուցած է հիւսակաւոր սոդոմը, որ հետեւեալ չնաշխարհիկ տողերը կը մրոտէ ռամկավար շաբաթաթերթին մէջ.

«Այդ դրօշակը երբ ստեղծուեցաւ՝ կուսակցական հանգամանք չունէր, ազգային դրօշակ էր եւ ընդունուեցաւ ամբողջ Հայ ժողովուրդէն, բայց այսօր Հայ ժողովուրդին ստուար մեծամասնութիւնը անիմաստուն եւ անքաղաքագիտական կը նկատէ զայն շարունակել իբր մեր ազգային դրօշակը գործածել։»

Երէկ երբ դաշնակցական իշխանութիւն կար, մեր հողմավար բանաստեղծը հազար երդում կ'ընէր յանուն այդ նուիրական եռագոյնին, — նախաբարի կամ դեսպանի աթոռ յուսալով։ Այսօր երբ հովը տարբեր ուղղութեամբ կը փչէ, եռագոյնը կը դառնայ «կուսակցական»։

Ի՛նչ մեծ պատիւ դաշնակցութեան։

Երէկ փարիզի սրահներուն մէջ ովսաննա՛ կ'երգէր Մայիս 28ի անկախութեան տօնին օրը, այսօր անպատկառօրէն կը գրէ. «Տարին 365 օր է, հայ ժողովուրդը եթէ ազգային տօն կ'ուզէ կրնայ տօնել այդ օրերուն բոլորը, բայց ո՛չ Մայիսի 28ը»։

Օր մը երբ փաշան ամսականը կտրեց, հազար հայհոյանք, իսկ յաջորդ օրը երբ լիաթոշակ «խորհրդական» կը կարգուէր Ազգ. Պատուիրակութեան, հազար քծինք ու շողոքորթութիւն նոյն մարդու հասցէին։

Եւ այս դպիրը, որ մեծատուներու փշրանքներով ապրած է, որ դեռ երէկ «յոբելեան»ի պատրուակով հարիւր հազար ֆրանք քաշեց հայ ժողովուրդէն, ու այսօր նախարարական թոշակ ապահոված է բարեգործականէն, տարին քանի մը գովասանական թելեու համար, կը համարձակի՛ «Հայ ժողովրդին ստուար մեծամասնութեան» անունով խօսիլ։

Բայց ժողովրդին ստուար մեծամասնութիւնը շառաչուն ապտակը տուաւ անոր՝ յունուար 29ին, երբ հազարներով հետեւեցաւ Անդրանիկի եռագոյնով ծածկուած դագաղին, եռագոյնի առաջնորդութեամբ։

«Անիմաստո՛ւն եւ անքաղաքագիտակա՛ն»։

Այդ «իմաստութիւն»ն ու «քաղաքագիտութիւն»ը մինչեւ այսօր ուրիշ օգուտ ունեցա՞ն, բացի... «լորձնաշուրթն փառաբանութենէ»։

ՀՐԱՆՏ

ՀԱՅ ԵՐԳԸ

Լէնինկրատի Պետական Երաժշտանոցին ուսուցիչներէն Փրոֆ. Կուշնարեանի նախագահութեան տակ, նոյն քաղաքին մէջ, Մարտ ամսուան ընթացքին, պիտի տրուի չորս համերգ, բոլորն ալ նուիրուած հայ ժողովրդական երգին։

ԱՋՄԻՆ ԱԹԹԱՎԱՃԱՆ

Պէյրութի Թերթերը կը գրեն.— *Աճխարարձ շոգենաւով մը Պէյրութի նաւահանգիստը հասաւ նախկին Թուրք վալի Ադմին, սակայն չկրնալով ցամաք ելլել, «Անկքոր» շոգենաւով Պոլիս մեկնեցաւ։*

Աճխարարձ շոգենաւը դեռ նաւահանգիստ կը մնայ։ Մուսթաֆա Իզզէտտին անունով մէկը Ադմիի կողմէ պաշտօն ստանձնեց իր ածուխներուն պարպումի գործողութեան հսկելու։

ՍՏՈՒԳՈՒՄՆԵՐ Է ՊԱՀԱՆՋՎՈՒՄ...

(ԱՇԽԱՏԱԿՑԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԻՑ)

Ս.

Ստուգումներ է պահանջվում ձեռնարկությունների ղեկավարների, կուսակցական, խորհրդային, տնտեսական, կոոպերատիվ և հասարակական կազմակերպությունների աշխատանքի ոճի, մեթոդների, ինչպես նաև նրանց կադրերի ստուգումներ։ Ստուգումներ է պահանջվում մեր կուսակցության, խորհրդային պետության, մեր ժողովրդի կողմից։

Ստուգումներ է պահանջվում, որովհետև մեր կուսակցությունը, խորհրդային պետությունը, մեր ժողովուրդը ամենից առաջ ստուգում են մարդկանց գործերով, նրանց գործնական աշխատանքով

ԳՈՒԹԱՆ ՎԱՂՑԱՆՉ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ ԿԵՍԱՐԻՑ)

ՆՈՒՅՆ ՄԱՍՆ

Ը.

Ընդհատ ծառս։

— Ութսունհինգ տարեկան, վաղուց իր հասկացմամբ ծերացած, ես ինձ համարում եմ, ասաց ծերունին, բայց ոչ մի ծերության նշան չեմ զգում իմ մեջ։ Ուրեմն ինձ համար ոչ մի ծերություն չկա։ Ես ինձ համարում եմ այնքան ուժեղ, որքան որ եղել եմ իմ ամենաերիտասարդ տարիներում։ Ես ինձ համարում եմ այնքան ուժեղ, որ կարող եմ ամեն ինչ անել, ինչ որ ուզեմ

Թուրքեւատերիկեան դաշնագիրը

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն 9 փետրուար Թուականով.— *Թուրքիոյ եւ Միացեալ Նահանգներուն միջեւ կնքուած առժամեայ դաշնագիրը, որուն պայմանաժամը կը լրանայ փետրուար 20ին, երեք ամիս եւս երկարաձգուեցաւ։*

Իւսան պէյի ճարտուրիւնը

Էնկիւրիէն թղթակից մը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ ծովային նախորդ գործաւոր իւսան պէյի ըրած ծախքերու մասին.—

Իւսան պէյ ունի երկու քարուկիր տուներ, լայն պարտէզով մը, ինչպէս նաեւ ախոռ, ապակեպատ ծաղկանոց, հաւնոց, փայտանոց եւլն.։ Այս շէնքերը, որ կնոջը՝ Նուրիէ հանըմի անուան փոխանցուած են, 50,000 ոսկիէ աւելի կ'արժեն։

Ասոնցմէ զատ կայ երրորդ շէնք մը, 10,000 ոսկի արժէքով։ Այս տան շինութեան համար գործածուած են ծովային տասը գինուորներ, ամբողջ մէկ տարի։

Ակէ առաջ, Իւսան պէյի կինը Պոլիս կուգայ, եւ մէկ անգամէն 22,000 ոսկի կը ծախսէ։ Միայն մատանիի մը 4000 ոսկի կուտայ, եւ վերարկուի մը՝ 1000։

Թուրքիոյ մէջ թուրքերէն

Թուրք Օճաղըի կողմէ կազմուած Թուրքերէնի Տարածման Յանձնաժողովը տենդոտ գործունէութեան մէջ է։ Յանձնաժողովը պատրաստել տուած է 5000 նշանատախտակներ, որոնք պիտի կախուին բոլոր պանդոկներուն, սինէմաներուն եւ զբօսավայրերուն մէջ։

Յանձնախումբը՝ մասնաւոր կարեւորութիւն պիտի տայ մշակութային խնդիրներուն եւ բանախօսութիւններ ու հրապարակային ժողովներ պիտի սարքէ, Թուրք լեզուն ընդհանրացնելու համար։ Իրաւաբանական Համալսարանի Ուսանողութիւնը զանազան նշանատախտակներ զետեղած է շոգենաւերուն, հանրակառքերուն եւ շոգեկառքերուն մէջ, «Հայրենակի՛ց, Թուրքերէն խօսէ՛» վերտառութեամբ։

Գաղթական հրեայ հասարակութեան նախագահը «Թուրքերէնի Տարածման» ընկերութիւն մը կազմած է, կառավարութեան արտօնութեամբ եւ ձեռնարկներ կատարած է Թուրք Օճաղըի Յանձնաժողովին հետ շփման մէջ մտնելու համար։

Թուրք ուսուցիչներու թոշակները

Պոլսոյ օտար և ոչ-իսլամ դպրոցներու Թուրք ուսուցիչները, կրթական վերատեսչութեան դիմած են, խնդրելով որ կարգադրութիւններ ըլլան իրենց ամսաթոշակները յաւելման համար։ Թուրք ուսուցիչները կը գանգատին ըսելով թէ շատ քիչ ամսական կը տրուի իրենց, մինչդեռ այդ վարժարանները իրենց ուսուցիչներուն Թուրք ուսուցիչներէն աւելի կը վճարեն։

Սերպիոյ ներքին տագնապը

Ինչպէս կը նախատեսուէր, ժողովրդավար վեց նախարարներու հրաժարումին վրայ, Եուկոսլաւիոյ վարչապետ Վուքիչեվիչ ամբողջ դահլիճին հրաժարականը Ներկայացուց Ալեքսանդր Թագաւորին։ Այս վերջինը Խորհրդարանի նախագահին հետ տեսակցելէ յետոյ, կրկին Վուքիչեվիչի յանձնեց նոր դահլիճը կազմելու պաշտօնը։ Նախկին վարչապետը իր քաղաքական բարեկամներուն եւ զանազան կուսակցութեանց պետերուն հետ տեսակցելէ վերջ, Թագաւորին հաղորդեց որ չէ յաջողած անհրաժեշտ աջակցութիւնները ձեռք բերել։

Ասոր վրայ պալատ կանչուեցաւ Խրուաթ Գիւղացի կուսակցութեան պետ Ռաատիչ, որ մէկ ժամէ աւելի տեսակցելէ յետոյ Թագաւորին հետ, ընդունեց նոր դահլիճը կազմել։

Ցարի աղջկան պատմութիւնը

Երէկ գրեցինք Թէ «Պէրլինկարիա» շոգենաւով Նիւ Եորք հասած է կին մը, որ կը պնդէ Թէ մեծ-դքսուհի Անաստազիան է. Նիքոլա Բ.ի կրասեր աղջիկը։ Այս լուրը մեծ յուզում առաջ բերած է եւրոպական մայրաքաղաքներուն մէջ։ Մինչեւ հիմա այնպէս կը կարծուէր Թէ ցարը ամբողջ ընտանիքով չարդուած է Եկատերինբուրգի մէջ 10 Յունիս 1918ին եւ Թէ իր զաւակներէն ոչ մէկը ազատած է։ Եթէ Ռոմանովի ընտանիքին անդամները կարենան հաստատել Թէ յիշեալը իսկապէս ցարի աղջիկն է, այն ատեն Անաստազիա պիտի կրնայ տիրանալ Նիկոլա Բ.ի կողմէ արտասահմանի դրամատուները պահ դրուած բոլոր դրամներուն։

Ցարին հօրեղբօրորդին մեծ-դուքս Անտրէ Վլադիմիրովիչ տեսակցած է լիշեալ կնոջ հետ Փարիզի մէջ, երբ անիկա Պավարիայէն Շէրպուրկ կ'երթար՝ շոգենաւ նստելու համար։ Մեծդուքսը արտօնած է Լոյխթէնպէրկի դուքսը հրատարակել Թէ՝ խնդրոյ առարկան իսկական աղջիկն է ցարին։ Լոյխթէնպէրկի դուքսը, որ նոյնպէս ոուս է եւ սովորաբար կը բնակի Պավարիոյ մէկ դղեակին մէջ, «Թէկլիշէ Ռունշաու» գերման թերթին մէջ այս մասին յօդուած մը կը հրատարակէ։

Միւս կողմէ, սակայն, մեծ դուքս Դիմիտրի և Լենտոնի ցարական գործակատար Սաբլին բացարձակ կերպով կը պնդէն Թէ յիշեալ կինը երբէք չի կրնար մեծ դքսուհի Անաստազիան ըլլալ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՆՈՐՎԷԿԻՈՅ ընկերվարական դահլիճը, որ տասը օր առաջ կազմուած էր, խորհրդարանէն անվստահութեան քուէ ստանալով՝ ապահովեցաւ։ Խորհրդարանը ցակառակ էր ընկերվարականներու ելմտ. ծրագրին։

ՍԵԼԱՆիկի մէկ փողոցին մէջ կառքէ մը վար ինկաւ ռումբ պարունակող մետուկ մը եւ պայթեցաւ։ երեք հոգի սպաննուեցան եւ քսան՝ վիրաւորուեցան, քանի մը շէնքեր վնասուեցան։

ԿՐԵՏԷի մէջ ծագած խռովութիւններուն պատճառաւ է որ գօրգանդատոս անկէ փոխադրուեցաւ Եգէականի ուրիշ մէկ կղզին, որուն անունը գաղտնի կը պահուի։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ օդանաւորդները, Քոսթ եւ Լը Պրի, որոնք առաջին անգամ ըլլալով յաջողած էին Հարաւային Ատլանտեանը կտրել, արեւմտեան կիսագունդի գլխաւոր քաղաքները այցելելէ վերջ, առջի օր հասան Ռուշինկթըն, ուր պաշտօնապէս ընդունուեցան։

ԿՈՐԻՏԱՅի (Ալպանիա) անգլ. փոխ-հիւպատոս փրսէլ, որ ինքնաշարժով կը ճամբորդէր, Քարաչիի մօտ յարձակում կրեց պուլկար եւ ալպանացի հրոսակներէ։ Հիւպատոսը խոշտանգուեցաւ եւ կառքը այրուեցաւ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ.Ը.Դ. Պատ. միութեան, ինպատառ գրագէտ Արանին

19 Փետրուար Կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին, 84 Rue Chape

պ.եկավարութեամբ՝ *Մ. Մարութեանի,* մասնակցութեամբ պարուհի դերասանուհի *Օր. Ասիա Կոստանեանի,* որպէս կոստանեանի եւ լաւագոյն ուժերու։ կը ներկայացուի՝

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

Ղեկավարութեամբ Ե. ԹՕԼԱՅԵԱՆԻ եւ Տ. ՆՇԱՆԵԱՆԻ

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ ԱՌԹԻԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱՑԻՆ ՇՐՋԵԼ ԵՐԵԿՈՑԹ

17 փետրուար Ուրբաթ ժամը 8.45ին, Sociétés Savantesի մէջ

կը ներկայացուի՝

ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

Երգախառն դիւցազներգութիւն 5 արար

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ԱՄԲՈՂՋ ԽՈՒՄԲԸ ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՇԱՆՕԹ.— Որպէսզի խճողումի եւ անկանոնութեանց տեղի չտրուի, երկու դուռ պիտի բացուի, նախապէս տոմս ունեցողներուն եւ դիշերը կիշէն տոմս առնողներուն համար, իսկ կարգապահութեան մասնաւոր հոգ պիտի տարուի։ Երեւոյթներուն մուտքը արգիլուած է։

Հ. Ց. Դ.

Պուա-Քոլոնպի Շոպէն խումբի ժողովը *վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին,* ծանօթ հաւաքատեղին։

Շավիլի Արդութեան ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը *վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին* ընկեր վ. Փափազեանի բնակարանը, 10bis Rue des Trois Champtiers. *բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է անդամատուրերը միասին բերել։*

Այֆօվիլի «*Սարգիս Մինասեան*» ենթակոմիտէի ժողովը *այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին* ծանօթ հաւաքատեղին։

Ներկայ պիտի ըլլան Շրջ. Կոմիտէի անդամները։

Գոյամարտ *խումբի ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին,* ծանօթ հաւաքատեղին։

Մարսէյլի Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը *այս կիրակի կէսօրէ յետոյ ժամը 1ին,* սովորական հաւաքատեղին։

Կրասի եւ քանի երկու խումբերու խառն ժողովը *այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Լա Պօքքայի մէջ, ծանօթ ժողովատեղին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Սիվրի-Շիսարի (Գաղատիա) հայրենակցական միութեան մայր դիւանի եւ վարչական մարմնոյ է.-րդ շրջանի ընտրութեանց առթիւ անդամական ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, 12 բիս Նէկրէլ, ծանօթ տէ Վուայեաժէօռի սրահին մէջ։ Այս առթիւ կը հրաւիրուին ֆրանսաբնակ բոլոր հայրենակիցները, որ հաճին իրենց նիւթական եւ բարոյական մասնակցութիւնը բերել։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Գոյ հիսար գիւղի հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 1ին, 1 բիս Ալէքսանդր օրակարգ. Հաշուետուութիւն, ընտրութիւն նոր վարչութեան եւ ընթացիկ հարցերու խորհրդակցութիւն։ կը խնդրուի մարսէյլի եւ շրջանի բոլոր արձանագրուած եւ ոչ արձանագրուած հայրենակիցներէն անպայման ներկայ գտնուիլ։

ՀԱՃՆՈՅ Հայրենակց. միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, 40 Rue de Belleville, (Métro Belleville) *սըրճարանի վերնայարկը. խիստ կարեւոր օրակարգ, բոլոր Հաճընցիներու ներկայութիւնը պարտադիր է։*

Հ. Մ. Ը.Մ.ի Ռօնի-սու-Պուաի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 9ին, 22 Ave. de la République. Rosnyի *կայարանին դիմացի սրճարանին վերնայարկը։*

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս իրիկուն Ժնտրալի մէջ ժամը 9—10. Քաղաք. տնտեսութիւն (Խոնդկարեան)։

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
LA MENACE
?

տիկին Սպբուհի Քէսէճեան եւ զաւակները՝ Ասրինէ, Պերճ եւ Տիրան յաւէտ սրտի կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն եւ հօր

Պ. ՍՄԲԱՏ ՔԷՍԷՃԵԱՆԻ

դառնաղէտ մահը, որ տեղի ունեցաւ փետր. 7ին՝ Լ'Ամտոնի Ֆրանսական հիւանդանոցին մէջ։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր՝ Ուրբաթ ժամը 2ին Լ'Ամտոնի Պ.-Յարգիս եկեղեցին։

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

— կը փնտուի (Սեբաստիոյ ցաղթ գիւղէն), Շահինազար Արմաղանեան որ 1919ին կը գտնուէր Աղճէ Զալէ։ Իմացնել՝ Սարգիս Արմաղանեանի, Les Villas Caroline, Impasse Lourent Bondrette St. Louis, Marseille.

— *կը փնտուի Արաբկիրցի Սարգիս Մելիքեան, որ 15 տարի առաջ մեկնած է Իզմիր ուր քանի մը ամիս մնալէ յետոյ փոխադրուած է Ֆրանսա։ Իմացնել իր հօրեղբօրորդւոյն Վահան Մելիքեանի,* Chez Mr. Briand, Usine No. 7, St. Pierre sous Aubenas, Ardèche.

— կը փնտուեմ եղբայրս Ե. Գարաճիսարի Լմտերէս գիւղաքաղաքէն Մուշեղ կեցուեան կամ Տէլի Աւագեան հօր անունը Մինաս, մօր անունը Նազիկ։ Զինադադարին Պոլիս Թրքական որբանոցէ ազատուելով Լմտերէսցի Նիկողոս Քիւպեճեանի միջոցաւ Պոլիս Հայկական ոլբանոց մը դրուած էր։ Իմացնել՝ ցակոբ Մանուկեանի եւ ստանալ 30 ֆրանք նուէր։ Aux Escabrin par Aubin Aveyron, France.

— կը փնտուի սեբաստիոյ մաճըլըզ գիւղէն Գրիգոր Մօսիկեան *(Ներսէսեան),* որ 1917ին Հալէպի Աիարոնեան որբանոցէ Գոնիա փոխադրուած է։ Զինադադարին Պոլիս Ամնաւոտ գիւղի որբանոցը կը գտնուէր, կը կարծուի որ Պոլիս Հայու մը կողմէ որդեգրուած է։ Իմացնել՝ իր հօրեղբօրորդւոյն, վարդան Մօսիկեանի, 74 Rue des Fleury Clamart, Seine։ Լուր տուողին 50 ֆրանք նուէր։

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Մարսէյլի Շաճնոյ Հայր.միութեան *վաղը Շբ. գիշեր ժամը 8.30ին, Մալօն Էսբանեօլի մէջ։*

Մասնակցութեամբ՝ Խարբերդի Հայր. միութեան երգչախումբին եւ դերասան Պ. Թընկըրեանի՝

կը բեմադրուի

ԵՐԿՈՒ ԽՈՒԼԵՐ

Մուտքը ազատ է

ԼՈՅՏ ՏԵՍԱՒ

Ք. ԵՍՊԱՅԵԱՆԻ

ՄԵԼԻՇԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ

Վ. Է Պ Ը

արեւելեան կեանքէ, առնուած մեծ պատերազմէն։ Մաքուր եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով։ *փոսթի ծախք չկայ։*

ԴԻՄԵ Ե ՅԱՐԱՒ

Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine)։

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՓԻՔԻ

106 Kléber, Շեն. Passy 72.56

կը կատարէ ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի *(Աֆֆատավիթ)*

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԷՆԵՐ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ
17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine 47-
Մէթրօ՝ Cadet կամ Նօտր-Տիւա N. D. de Lorette
ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14 19, կիր. եւ տօն օրեր 10-

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ
Տարիներէ ի վեր Նիւ-Եօրքի յայտնի հիւանդանոցներ մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։
կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր։
16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Den
Téléph. Provence 09-32։

ՏՈԿՈՒՆ ԱԺԱՆ

Եթէ կ'ուզէք ունենալ վերջին նորաձեւութեամբ խնամքով կարուած հագուստներ դիմեցէք՝

ՇԱՆՕԹ ԴԵՐՁԱԿ **ՋԳՕՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆԻ**

Որ փոխադրուած է 233 Fbg. St. Martin, PARIS (10e)
«ՅԱՌԱՋ»ի խմբագրութեան դիմացը
ՃՈՒԱ ՄԹԵՐՔ ՀԱՅԱՍՏԱԿԱՆ և ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐՈՒ

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES

"PARMAKSEZIAN"

Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34,
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris
Կը ստանձնէ եւ կը կատարեմ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական ամուսնալուծման դատեր, ֆարթ տ'իտանթէի մէջ արձիւ փոփոխութիւններ եւ ֆրանսա մտնելու հաւար անցագրի գործողութիւններ։
Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը։

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)

Վ կԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԱՐՁԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼԹԷՆ, (Licencié ès Scienc
Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի
եւ մանկագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց
24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Mich
Հիւանդ կ'ընդունի Գշ. եշ. Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն
Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ
Métro St. Michel եւ Odeon Tél. Littré 60-

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVI

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-6
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամ ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մա գէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ՁԵՐ ՇԱՀՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ԵՐԳՈՒՆԵԱՆ ԹԱՐԳՄԱՆԻ ԳՐԱՍԵՆԵ
76, RUE BERNARD - DU BOIS — MARSEILLE
Ամուսնական թուղթերը, տեղաբնակ թէ ուրիշ տեղերէ Հայերու՝ *13—18 օրուան մէջ կը լրացուի։*
Ամերիկեան քաղաքացիներու ամուսնական թուղթը *13—* *օրուան մէջ կը լրացուի* 750 ֆր.ով, մեր աշխատավա մէջը ըլլալով։ Հպատակութեան, անուններու փոփոխութ գործը արագ եւ դատարանի միջոցաւ։
ԴԱՏԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ և ԱԶԳԱՀՈՎԱԴՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾ
Գրասենեակը բաց է 9—12 եւ 2—7։
Տէր եւ Տնօրէն՝ Երդուեալ Թարգման
Վ. ԹԻՄՈՒՐՃԵԱՆ

ԿԱՇԻԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
TANNERIE DE LA DEULE
9 rue Charlot, Paris. Մէթրօ République, Tél. Archives 05-
Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գիներէն աժան
Ազդուած ներքանցու կաշի,
Քուուփօն (կռնակի մասը) Ա. կարգի քիլօն 32, 34,
Բ. կարգի քիլօն 24, 26, 28, ֆրանք,
Քօլէ (վերի մասը) 14, 16, 18 ֆրանք։
Ֆլան (կողի մասը) 14, 15, 16 ֆրանք։
Մասնաւոր գեղչ հայ կօշկակարներու։ Կը խօսուի հայերէն եւ Թուրքերէն։

ՍԱԿԱՐԱՆ

9 Փետրուար 1928

ԴՐԱՄ Ն ԵՐ		Ֆ.
Ա֊Ներլին,	L. St.	124 02
Տոլար,	Dollar	25 45
Մարք (ոսկի) 100 Mark		607 —
Թրքական Ձպ. L. Trq.		12 91
Թրք. ոսկի	» or	108 40
Մէճիտիէ	Médjidié	9 20
Լեվա 100 հատ Léva		17 50
Տրախմի »	Drachme	33 —
Լիր »	» Lire	134 75
Պելճ. ֆրանք »	Belga	354 75
Զուից. »	Frc. Suisse	489 50
Լէյ 100 հատ Ley		15 60
Ֆիորին	(Florin)	1025 —
ԱՐԺԵՔԱԿԻՆ		
Եգ. Քր. Յամոթէ I Cr. Fonc. Eg.		3225 —
» II »		2035 —
» III »		1790 —
Ռումելի երկաթգ. Lots turcs		467 —

Գործ կը փնտռէ

կօշկակար մը, արհեստ մէջ կամ իր տունը աշխ համար։ Դիմել՝ խմբագրո Ե. Պ. հասցէով։

ԾԱԽՈՒ Է

*սի մէթր տարածութեամբ կակարի խանութ մը։ Իր կայ ամէն տեսակ գործ պատրաստ յանձախորդ։ Ա գործ, ամիսը առնուազն ֆրանքի առեւտուր, դիմել պիս Հէքիմեանի, 49 Bld betta, Issy-les-Moulineaux

IMPRIMERIE - MASSIS - ED
208bis, Rue Lafayette Par
Le Gérant: H. TEURNI

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
11
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
1928

11 FÉVRIER 1928

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 568

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ա՛Ն ՀԱՄԲԵՐ ԵՆ ԱԶԳԵՐԸ

Այս միջոցին, բաւական լուրջ դէպքեր տեղի կ՛ունենան Հնդկաստանի մէջ, յանձնախումբի մը առաքելութեան առթիւ։

Նկատի առնելով այն յարաճուն խլրտումները որ տարիներէ ի վեր կը տեւեն այդ գաղթապետութեան մէջ, բրիտանական կառավարութիւնը վերջերս գանազան «բարեփոխումներ» կատարեց, տեղական իրաւունքները ընդլայնելու համար։ Կարգ մը խորհրդարանական հրահանգներ հրատարակուեցան, բայց Հնդկաստանը միաց միշտ ենթակայ Լոնտոնի կառավարութեան։

Մինչեւ այսօր ալ, բոլոր իշխանութիւնները կը գործադրուին, բոլոր տուրքերը եւ եկամուտները կը գանձուին ու վճարումները կ՛ըլլան յանուն «Նորին Վեհափառութեան», որ ճիշտ այս պատճառով կը կոչուի նաեւ «Կայսր Հնդկաստանի»։

Բայց Հնդկաստան գոհ չէ, եւ կը պահանջէ եթէ ոչ բացարձակ անկախութիւն, գոնէ ինքնօրինութիւն մը, որ կրնայ յանգիլ անջատման։

Շարք մը հոսանքներ անվերջ կ՛արծարծեն դժգոհութիւնը։ Ընդհանրապէս համատարած խռովութիւններէ եւ բռնութիւններէ աւելի, կրաւորական դիմադրութիւնն է Հնդիկներուն պայքարելու ձեւը։ Կա՛մ տուրք չենք վճարեր, կա՛մ օրէնքները չեն գործադրեր, կամ կառավարութեան հետ կապ չեն պահեր, եւ առուտուրը կը դադրեցնեն։ Մէկ խօսքով, ջլատում հանրային, պետական եւ առեւտրական կեանքի։ Հնդիկ նշանաւոր գործիչ կանդիի փիլիսոփայութիւնն է այս,— չարին չարով մի դիմադրեր։

Կան տարբեր ազդակներ ալ,— իսլամական, բանւորական եւ մինչեւ իսկ համայնավարական։

Քանի մը տարիէ ի վեր, կացութիւնը այնպիսի հանգամանք առած է որ, այլեւս անբաւական են վարչական կարգադրութիւնները։ Լոնտոն Իրլանտայի եւ Եգիպտոսի փարձերէն խրատուած, որոշեց արտակարգ յանձնախումբ մը ղրկել Հնդկաստան, տեղին վրայ եւ տեղացիներուն հետ խորհրդակցաբար վերաքննելու համար սահմանադրութիւնը։

«Սիմոնի յանձնախումբ»ն է այդ, կոչուած՝ նախագահին, նախկին նախարարի մը անունով։ Ունի երկու աշխատաւորական անդամներ ալ։

Յանձնախումբը Հնդկաստան հասած է արդէն, բայց չէ կրցած գործի ձեռնարկել, եթէ հաւատանք վերջին լուրերուն։ Հնդիկները վերսկսած են իրենց կրաւորական դիմադրութիւնը, — քէնը (բոյկոտ)։ Արդէն իսկ մերժած են առաջին առաջարկը,— եօթը անգլիացի եւ եօթը հնդիկ ներկայացուցիչներէ խառն յանձնաժողով մը կազմելու եւ Լոնտոնի մարմնին հետ գործակցելու ծրագիրը։

Կարծողներ կան թէ ոգմախաղ մըն է այս, աւելի լայն զիջումներ ստանալու համար։

Ամէն պարագայի մէջ, սկզբնաւորութիւնը բարենշան չէ։ Եւ կը հրճուին կրակին մէջ իւղ լեցնողները։

Անգլերէն լեզուով հրատարակուած հնդկական թերթեր կան, որ բացէ ի բաց կը գրեն թէ Հնդկաստան չուզեր գործ ունենալ «Սիմոնի յանձնախումբ»ին հետ։ Կալկաթայի հնդիկ մամուլն ալ կը մերժէ գործակցութեան այն ձեւը որ առաջարկուած է, եւ որուն համաձայն Մեծն Բրիտանիա բարձրագոյն հեղինակութիւնը կը ներկայանայ, իսկ Հնդկաստան ստորադաս վիճակի մէջ կը գրուի։ «Հնդիկները կը պահանջեն ինքնորոշման բացարձակ իրաւունք։ Իրենք պիտի որոշեն իրենց կառավարութեան ձեւը, առանց կաշկանդուելու ո՛ր եւ է օտար իշխանութենէ կամ օտար շահերէ»։

Վերջապէս, մամուլը մէկ բերան կ՛ազդարարէ չխաբուիլ նոր թակարդէն, իսկ համայնավարները, ներսէն ու դուրսէն, կը խրախուսեն ընդդիմութիւնը։

Այնպէս որ, Ալպիոն հարկադրուած է փորձել իր բոլոր հնարամտութիւնը, կացութիւնը աւելի չծանրացնելու համար։

Լոնտոնի մէջ շատ լաւ կ՛ըմբռնեն թէ՝ կարելի չէ աւելի խիստ երթալ Հնդկաստանի հետ, երբ տեղի տուին Եգիպտոսի եւ Իրլանտայի։ Առաջին գաղութը 12,750,000 բնակիչ ունի. իսկ Իրլանտայի նորաստեղծ Ազատ Պետութիւնը (Հարաւային Իրլանտա) հազիւ 3, 161,000։ Մինչդեռ Հնդկաստանը կը ներկայացնէ 250,000,000ի գանգուած մը, առանց հաշուելու բուն հնդկական պետութիւնները։

Ճիշտ է որ, այդ հսկայական ուժը ձեռքէ չհանելու համար, Անգլիա աւելի ամուր չոքած է անոր վզին։ Առանց Հնդկաստանի, կորած է բրիտանական կայսրութիւնը։ Եւ աշխատաւորականն Մաքտոնըլտն անգամ, երբ իշխանութեան գլուխ եկաւ, պետական իմաստութիւն սեպեց կծու ազդարարութիւն մը ուղղել Հնդկաստանի ըմբոստ կուսակցութեանց։ Այս նոր ձեռնարկին առթիւ ալ, նախկին վարչապետին առաջարկով էր որ երկու աշխատաւորական անդամներ առնուեցան արքունի յանձնախումբին մէջ։ Ուրիշ խօսքով, տարբեր չեն մտածեր Պոլտուինն ու Մաքտոնըլտը։

Անհամբեր են ազգերը, մեծ եւ փոքր պետութեանց թաթին տակ, մանաւանդ Ասիոյ մէջ, ուր կրօնական, քաղաքական եւ ընկերային շարժումները կ՛ալեկոծեն դարերով թմրութեան դատապարտուած բազմութիւնները։

Մեծն Բրիտանիա վարժուած է զիջումներու, բայց իւրաքանչիւր քայլ առած առեն, մանր-մունր կը հաշուէ, և, քարտէսին համեմատ, իր ակռաները կը կճրտէ դարաւոր մրցակցին, Ռուսիոյ դէմ, այս անգամ կարմիր, բայց նոյնքան անողոք։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՍՈՒՏ-ԽԵՆԴԵՐԸ

Պոլսոյ «Միլլիյէթ» լրագիրը, սրտաուռ՛ւչ միամտութեամբ մը, կը գանգատի թէ արտասահմանի թերթերը սխալ կը հասկնան Թուրքին... յառաջդիմական շարժումները եւ Թրքախօսութեան պահանջը։ Մասնաւորապէս բողոքելով Աթէնքի թերթերուն դէմ, կը բացատրէ.

— «Իրենց հայրենակցի իրաւունք չնորհուած Յոյներու եւ ուրիշ փոքրամասնութիւններու վարժարաններուն մէջ երկրին լեզուն սորվեցնելու մասին եղած ստիպումէն աւելի բնական ի՞նչ կրնայ ըլլալ։ Ի՞նչ կ՛ուզեն մեզմէ. Օսմանեան անկեալ վարչութեան յոռի ճամբէ՞ն քալենք, այսինքն Թուրք հայրենիքին մէջ մեր լեզուն եւ մեր մշակոյթը թողո՞ւնք եւ անոր փոխարէն մեր բոլոր ուժերը եւ միջոցները օտար ցեղերու լեզուն եւ մշակոյթը տարածելո՞ւ յատկացնենք։

Այլ եւս յեղաշրջական Թուրքիայէն այսպիսի անզգուշութիւն պէտք չէ յուսալ, որովհետեւ ասոր նման անուշադրութիւններու երեսէն մեր քաշած տառապանքին չափը անցաւ։ Նոր փորձի մը չենք կրնար մատնել։ Յոյներուն Թուրքերէն լեզուն սորվիլը եւ Թուրք լաւ հայրենակիցներ ըլլալը ինչո՞ւ կը նեղէ հեղինէն լրագրողները։

Բայց հակառակ հեղինէն լրագիրներուն խնդիրը խեղաթիւրելուն, գործին ճշմարտութիւնը սա է.— Մենք այս դպացքով 40 տարիէ անգամ մը իսկ Յոյն մը պիտի չկրնանք թրքացնել։ Շոգիով, գացումով Թուրքիոյ բոլոր ժողովուրդները Թրքացնելու համար աւելի գիտական եւ գործնական միջոցներու պէտք ունինք։ Այս միջոցները փնտռել, գտնել եւ յաջողիլ մեր կարեւոր մէկ պարտականութիւնն է։ Ամէն Թուրք որ Թուրքիոյ շնորհներէն օգտուած է, պարտաւոր է Թուրքիոյ հայրենակիցը ըլլալ։ Հակառակ ուղղութեան մէջ թշնամութիւն կայ։ Մենք ո՛չ մէկէն օրէնքէ դուրս բան մը չենք ուզեր, ո՛չ ալ մեր գործերուն մէջ քաղաքակիրթ երկիրներու ճամբէն հեռացած ենք։»

ՈՋ-ԻՍԼ ՄՆԵՐԸ
ԹՈՒՐՔ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ Մ.Ջ

Պոլսոյ Կրթական Տեսուչ Պէհճէթ պէյ հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրած է.

— «Այս տարի Ուսուցչական միութեան տրուելու համար 10 հազար ոսկի կը պահանջենք։ Այս դրամով քաղաքին զանազան թաղերուն մէջ ժողովրդական դասարաններ բանալով՝ բնաւ կարդալ գրել չգիացողները պիտի պարտաւորցնենք ուսման։ Կասկած չունինք թէ ոչ-իսլամ հայրենակիցները կարեւորութիւն ընծայած են եւ կ՛ընծայեն սորվելու մեր լեզուն, որ միեւնոյն ատեն իրենց հայրենիքին լեզուն է։ Ու այժմ անոնք՝ իրենց դպրոցներուն մէջ, Թուրք ուսուցիչներու միջոցաւ կը սորվեցնեն Թուրքերէնը։

«Քրիստոնեայ եւ հրեայ տղաքը մեր դպրոցներուն մէջ ընդունելու համար եղած դիմումները երբեք չեն մերժուած։ Որ եւ է թաղի մէջ երբ քրիստոնեայ եւ հրեաները՝ դասարան մը լեցնելու չափ աշակերտ տալ ուզեն մեր դպրոցներուն մէջ, եւ այս մասին դիմում կատարեն մեզի, անմիջապէս նոր դասարան մը բանալ կուտանք։»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հայերը Յունաստանի մէջ

Յունաստանի արտաքին նախարարութիւնը, Ընդհանուր Կուսակալութեան ուղղած իր մէկ շրջաբերականին մէջ, նկատի ունենալով այն տեղեկութիւնները, որոնց համաձայն Յունաստան ապաստանած գանազան հայ եւ ռուս գաղթականներ սկսած են ռուսական, լեհոնական եւլլն. հպատակ դառնալ, կ՛ազդարարէ թէ՝ այդպիսիներու հպատակութիւնը չի ճանչցուիր։ Հետեւաբար, յիշեալ գաղթականներու ինքնութեան թուղթերուն մանաւանդ մէկ տեղին վրայ պէտք է գրել՝ «առանց հպատակութեան» նախադասութիւնը։

Տրամայէն կը գրեն թէ հելլէն իշխանութիւնները սկսած են պարտադրել բոլոր ոչ-հելլենահպատակ Հայերուն, օտարականներու յատուկ ինքնութեան թուղթեր առնել։ Մէկ-երկու տարի առաջ, հելլենահպատակ դառնալու նպատակով դիմում կատարած, եւ ժողովրդական ասութեամբ «կէս-հպատակ» նկատուողներն անգամ պարտաւոր են այդ թուղթերը առնել։ Իւրաքանչիւր անձ կը վճարէ 120ական տրախմի։

Մակեդոնացիներու Համաժողովը

Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ յիշեալ քաղաքին մէջ գումարուած է Մակեդոնացի գաղթականներու համաժողովը։ Զօրս օր տեւող վիճաբանութիւններէ վերջ, քուէարկուած են բանաձեւեր, որոնցմով մեծ պետութիւններն ու Ազգերու Դաշնակցութիւնը կը հրաւիրուին միջամտել՝ ինապատ Մակեդոնիոյ ինքնավարութեան եւ Մակեդոնացիներու պաշտպանութեան, որպէսզի կարելի ըլլայ խաղաղութիւնը ապահովել Պալքաններու մէջ։

Օսմ. Հանրային Պարտք եւ պարտատէրերը

«Թայմզ» կը գրէ թէ Լոնտոնի Ֆրանսական դեսպանը Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան ներկայացուցած է ծանուցագիր մը, որով կը յայտնէ թէ Օսմանեան Հանրային Վարչութեան վերակազմութեան առթիւ տեսակէտի տարբերութիւններ կան մէկ կողմէ Ֆրանսայի, միւս կողմէ Անգլիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ։ Նախ սպէս այս երեք պետութեանց միջեւ փոխադարձ համաձայնութիւն մը գոյացած էր՝ ուղղակի չբանակցելու համար Թուրք կառավարութեան հետ. սակայն ետքէն անգլիացի պարտատէրերու ներկայացուցիչ Սըր Ատամ Պլոք և Իտալացիներու ներկայացուցիչ Նոկարա, հակառակ իրենց յանձնառութեան՝ ուղղակի բանակցութեան մէջ մտած են Թուրք կառավարութեան հետ՝ առանց իմաց տալու Ֆրանսայի ներկայացուցիչին։

Ծանուցագիրը կ՛ըսէ որ եթէ այս անկախ ձեռնարկները պիտի շարունակուին, այն ատեն Ֆրանսացի պարտատէրերն ալ պիտի համաձայնին գերման պարտատէրերուն հետ՝ միացեալ պայքար մղելու համար անգլեւիտալական խմբակին դէմ։ Այսպիսի ձեռնարկներ ո՛չ մէկ կողմի շահուն կը ծառայեն, ընդհակառակն մեծապէս կ՛իջեցնեն եւրոպացիներու վարկը յաչս Թուրքիոյ։

«Թայմզ» կ՛աւելցնէ թէ ծանուցագիրը, որ անսովոր կերպով բաց գրուած է, Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան կողմէ ղրկուած է Գանձային պաշտօնատունը։ Կ՛ըսուի թէ Ֆրանսական եւ գերմանական պարտատէրերուն ձեռքը կը գտնուին Օսմանեան Հանրային Պարտքի պարտաթուղթերուն 100ին 80ը, մինչ Անգլիա եւ Իտալիա՝ միայն 100ին 15ը ունին։

Օսմանեան Պանքայի ընդհ. տնօրէն Սորպիէ, Ֆրանսացի պարտատէրերու ներկայացուցիչը, ինչպէս նաեւ Պանք տը Փարի է ու Փէյի Պայ տնօրէններէն Շըվալիէ Էնկիւրիէն Փարիզ դարձան։ Կ՛ըսուի թէ անոնք համաձայնութեան մը յանգած են Թուրք կառավարութեան հետ՝ փոխանցումի խընդիրներուն համար։

«Ժուռնալ տէ Տէպա» խօսելով այս խնդրին մասին, կը գրէ.

«Ֆրանս. կառավարութիւնը մէկ նպատակ ունի. այն է՝ ապահովել որ Հանրային Պարտքի խորհուրդին մէջ ամէն երկրի ներկայացուցիչները հաամեմատական ըլլան պարտատէրերու թիւին հետ։ Նկատելով որ մեր հայրենակիցները Օսմ. Պարտքին 100ին 70ը իրենց ձեռքն ունին, Անգլիացիները 100ին 2ը, Իտալացիները 100ին 1ը, գարմանալի չըլլար, եթէ մենք համաձայնինք ուրիշ պարտատէրներու հետ, չէզոքացնելու համար անարդար հակակշիռ մը։ Լոնտոն կատարած մեր դիմումին միակ նպատակն է պահանջել որ կազմուի նոր խորհուրդ մը, որուն անդամակցին չորս Ֆրանսացիներ (մէջն ըլլալով նախագահը), երկու Գերմաններ, մէկ Պելճիքացի, մէկ Անգլիացի, մէկ Իտալացի, մէկ Թուրք եւ մէկ ներկայացուցիչ Օսմ. Պանքայէն։

Սերպիոյ Նախարարական տագնապը

Սրուաթ Գիւղացիական կուսակցութեան նախագահ Ստեփան Ռատիչ, որուն յանձնուած էր սերպ դահլիճին կազմութիւնը, գանազան կուսակցութեանց պետերուն հետ խորհրդակցելէ վերջ, չյաջողեցաւ կազմել նոր դահլիճը։

Ժողովրդավար կուսակցութեանց միութիւնը ժողով մը գումարեց, որուն կը մասնակցէին Դաւիթովիչ, Պրիբիչէվիչ, Պետրովիչ, Ռատիչ եւ Ուվանովիչ։ Այս ժողովէն վերջ է որ Ռատիչ իր պաշտօնը ձախողած նկատեց, սակայն նոր պայմանաժամ մը խնդրեց թագաւորէն։ Եթէ դարձեալ չյաջողի, այն ատեն նոր դահլիճին կազմութիւնը պիտի յանձնուի ժողովրդավար կուսակցութեան նախագահ Դաւիթովիչին։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԱՆՁԱՐԱԿ ՓԱՐԻԶՈՒՀԻՒՆ

Ագռիկ մը վայելուչ եւ ոստոստուն, ինչպէս կ՛ըլլան փարիզուհիները։

Եւ *փաթրոն* մը լայնափոր ու ճաճոյականատար։

Աղչիկը ամէն առտու գործի կուգայ, կը ճանէ գլխարկը եւ վերարկուն, եւ կ՛անցնի գրասեղանին առջեւ։

Ու կ՛աշխատի լուռ ու մունջ։

Սիրալիր են տէրն ու տիրուհին։

Եւ յանկարծ, պաղ իով մը։

Տէրը կը դիտէ որ, ատենէ մը իվեր, տիրուհին առտուն աշխատանքի սկսելու համար կը ճանէ ոչ միայն գլխարկն ու վերարկուն, այլ եւ... կօշիկները։

Եւ գրասեղանին առջեւ կ՛անցնի մուճակով։

Եւ այդպէս մինչեւ իրիկուն։

Սարսա՛փ։

Թեթեւ դիտողութիւն մը, յետոյ սաստ, եւ, առտու մըն ալ, արձակում դէպի փողոց։

— Մեր գրասենեակին պատիւ չի բերեր այդ վիճակը։

Աղջիկը դատարան դիմած է արդէն, եւ ցատուցում կը պահանջէ։

Իսկ դատաւորները, որ մազմօրուք ձերմկցուցած են, կը թուի թէ դեռ շատ սորվելիք ունին։

Չեն կրնար վճիռ արձակել։

Դատաստանագիրքը չէ նախատեսած այսպիսի յանցանք...

×

Թշուա՛ռ աղջիկ։

Եւ անճարակ, անճարա՛կ։

Անշուշտ ոտքը կոշտ ունէր։ Կամ խնայողութեան համար էր որ կը ճանէր կօշիկը։ Եւ կամ, պարզ քմայք։

Ի՞նչ փոյթ։ Շրամանի տակ է եւ վարձու աշխատաւոր։

Բայց, իբրեւ փարիզուհի, կըրնա՛ր գտնել միջոցը։

Եթէ, կօշիկը ճանած ատեն եւ մուճակը ճագնելէ առաջ, գուլպան ճանէր, սանկ չարաճճի նայուածք մը գամելով վարպետին ճաղատ գլխուն, ոչ թէ պատիժ, այլ ապաճովաբար պարգեւ կը ստանար։

Այն... ատեն, գրասենեակին պատիւը կը բարձրանար մինչեւ իր ծնրակապը։

Այն ատեն կրնար նոյնիսկ շապիկով աշխատիլ։

Մեղքը քուկդ է, անճարա՛կ աղջիկ։

Անպատճառ նոր եկած ես գաւառէն։

Վ.ԱՐՈՍ

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ ԱՌԹԻՒ

Պրիւսէլէն մեզի կը գրեն թէ Փետր. 16ին, Հինգշաբթի առաւու, վարդանանցի առթիւ հայկական ձէսով թիւ պատարագ պիտի մատուցուի Ս. Յակոբ եկեղեցիին մէջ (Rue Brabant), իսկ իրիկունը, ժամը 8.30ին երաժշտութեան եւ շարժանկարի երեկոյթ մը տեղի պիտի ունենայ Իւնիոն է Թրավայլի սրահին մէջ (11 Rue Brialmont)։ Այս առթիւ փողբրանոցի պետական թատրոնի նուագախումբը 12 հայկական երգեր պիտի նուագէ, իսկ շարժանկարը պիտի ներկայացնէ 30000 որբեր եւլն.։ Իսկ Փետր. 19ին, կիրակի օր, հանդիսաւոր հայկական պատարագ միեւնոյն եկեղեցիին մէջ, նպաստաման վրդ. կողմէ, եւ իրիկունը յատնախօսութիւն մը՝ Հայաստանի մասին, մոգական լապտերով։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ...

(ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԻՐԱԶԻ ԿՅԱՆՔԻՑ)

(Ի. եր վերջին տասը)

Հասկանալի է, որ այդ ամենը ոչ միայն ուրախություն չէր պատճառում գրողներին, այլև ստեղծագործական մեծ դժվարություններ էր առաջացնում նրանց համար։ Ամեն գրող, ամեն արվեստագետ ձգտում է ստեղծել իր ժամանակի մասին, իր ժողովրդի մասին, իր ապրած կյանքի մասին։ Ամեն գրող, ամեն արվեստագետ ձգտում է ստեղծել իր ժամանակի հերոսին, իր ժողովրդի հերոսին, իր ապրած կյանքի հերոսին։ Ամեն գրող, ամեն արվեստագետ ձգտում է ստեղծել իր ժամանակի, իր ժողովրդի, իր ապրած կյանքի ամենաբնորոշ, ամենաէական կողմերը արտահայտող տիպեր։ Ամեն գրող, ամեն արվեստագետ ձգտում է ստեղծել իր ժամանակի, իր ժողովրդի, իր ապրած կյանքի ամենաբնորոշ, ամենաէական կողմերը արտահայտող տիպերի միջոցով իր ժամանակի, իր ժողովրդի, իր ապրած կյանքի ամենաբնորոշ, ամենաէական կողմերի ճշմարիտ պատկերը։ Ամեն գրող, ամեն արվեստագետ ձգտում է ստեղծել իր ժամանակի, իր ժողովրդի, իր ապրած կյանքի ամենաբնորոշ, ամենաէական կողմերի ճշմարիտ պատկերի միջոցով

ԱՖՎԱՆՈՒՄ ՎԱՐՁԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԱՎԱԼՆԵՐԻՑ)

ՍՈՒՐԲ ՍԱՍԱ

Ը.

Ու ահա վերջապես ես էլ հայտնվեցի Սուրբ Սասնա վանքում: Ինչպես ասացի, ինձ ուղեկցում էր Ռուբենը, որը ինձ հանձնեց վանքի վանահայր Տեր Գրիգորին, որ ինձ ընդունեց շատ ջերմ և սիրալիր կերպով: Ես ինձ ներկայացրի որպես ռուսական զորքերի սպա, որ գալիս է Սասնա լեռներում հայ ֆիդայիների գործունեությունը ուսումնասիրելու: Ես ասացի, որ ինձ հետաքրքրում է նրանց կյանքը, սովորությունները, ավանդությունները, ինչպես նաև նրանց ապրելակերպը

Քարիւղի կռիւը կը շարունակուի

Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ Ռոյըլ Տըչ-Շելի եւ Սթանտարտ Օյլի միջեւ մրցակցութեան պայքարը նոր փուլի մը մէջ մտնելու վրայ է։ Ամերիկեան քարիւղի ընկերութիւնը վճռած է ամէն գնով պայքարիլ անգլիական ընկերութեան դէմ, քանի այս վերջինը Հնդկաստանի մէջ իրեն դէմ մրցի, արգիլելու համար ռուսական քարիւղի վաճառումը։

Իր պայքարին մէջ յաջողելու համար, Սթանտարտ Օյլը զտարաններ պիտի հաստատէ Անգլիոյ մէջ իսկ եւ գնորդ պիտի դնէ անգլեւամերիկեան քարիւղի ընկերութեան եւ վաքիւում ընկերութեան միացեալ հակակշիռին տակ։ Այս վերջինը Սթանտարտ Օյլի հետ համերաշխ կը գործէ։

Լոնտոնի ելմտական շրջանակները կը կարծեն թէ ամերիկեան ընկերութիւնը պարզապէս սպառնալիք կ'ընէ՝ որպէսզի Ռոյըլ Տըչը դադրեցնէ իր կռիւը ռուսական քարիւղին դէմ. այլապէս չի յուսացուիր որ գործնական ոեւէ քայլ առնէ։ Ամէն պարագայի մէջ, Ռոյըլ Տըչ վճռած է արգիլել որ ռուսական քարիւղ ծախուի հնդկական շուկային մէջ։

Նոր դաշնագիրներ պիտի կնքուին

Ուաշինկթընէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ամերիկեան կառավարութիւնը ծրագրած է Ֆրանսայի հետ եղածին նման իրաւարարական դաշնագիրներ կնքել նաեւ Անգլիոյ եւ Ճափոնի հետ։ Ֆրանքեւամերիկեան դաշնագրին նախնական ծրագիրը ղրկուած է անգլ. եւ ճափոնական կառավարութեանց, նամակի մը հետ միասին, որուն մէջ կ'ըսուի թէ ատիկա կրնայ իրրեւ հիմ ծառայել այս առթիւ կատարուելիք բանակցութեանց։

Կ'ըսուի նաեւ թէ յիշեալ դաշնագրի նախնական ծրագրին օրինակները ղրկուած են ուրիշ կառավարութեանց ալ, ինչպէս Գերմանիոյ, պարզապէս առի տեղեկութիւն, առանց ոեւէ յանձնառութեան։

Վատառութեան մուտ Փուանքարէի

Երեսփ. ժողովը դահլիճին ելմտական քաղաքականութեան մասին օրերով վիճաբանելէ յետոյ, 131ի դէմ 370 ձայնով վատահութեան քուէ տուաւ վարչապետ Փուանքարէի։ Հինգ բանաձեւեր ներկայացուած էին։ Առաջինին տակ ստորագրած էին արմատական - ընկերվարականները, որոնք կը պահանջէին պաշտօնապէս կայունացնել ֆրանքը՝ կարելի եղածին չափ շուտ եւ շարունակել ելմտական վերականգնումի գործը։

Երկրորդ բանաձեւը կը պատկանէր ընկերվարականներուն, որոնք պահանջելով մէկտեղ որ ֆրանքը կայունացուի, կը հրաւիրէին կառավարութիւնը՝ գործադրել ընկերվարական կուսակցութեան վերջին համագումարին մէջ ընդունուած ելմտական ծրագիրը։

Բանաձեւեր ներկայացուցած էին նաեւ հանրապետական ընկերվարականները և համայնավարները։ Փօլ Մորէլ, Թոմսոն և Սիպիլ բանաձեւով մը վստահութիւն կը յայտնէին կառավարութեան։ Փուանքարէ ընդունեց այս վերջին բանաձեւը, որուն վրայ վստահութեան խնդիր ղրաւ։ Արմատական-ընկերվարականները կ'ուզէին առաջնութիւն տալ իրենց բանաձեւին. այս առաջարկը մերժուեցաւ 160ի դէմ 258 ձայնով։ Ընկերվարականներու բանաձեւը, որուն վրայ վստահութեան խնդիր դրած էր վարչապետը, մերժուեցաւ 112ի դէմ 328 ձայնով։ Ի վերջոյ ընդունուեցաւ Մորէլ-Թոմսոն բանաձեւը։

Աֆղանիստանի տագնապին վրայ

«Պերլինէր Թակէպլաթ»ի Մոսկուայի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ անգլիացի օդանաւորդներ ոմբակոծած են հնդկաւաֆղան սահմանագլուխին վրայ վէզիրիստանի քանի մը գիւղերը, որոնց բնակիչները բնաջինջ ըրած էին անգլիական ինքնաշարժերու կարաւան մը։

Քապուլի աֆղանական «Աման Աֆղան» թերթը կը հաստատէ թէ այս բախումին միակ պատճառն է յարձակողական քաղաքականութիւնը Անգլիացիներուն, որոնք աֆղան սահմանին վրայ զինուոր համախմբելով եւ ամրութիւններ շինելով կը յայտնեն իրենց իսկական նպատակը։ Թերթը կ'աւելցնէ, որ եթէ վէզիրիստանի շարժումը ծաւալի, Անգլիացիներուն համար շատ անհաճոյ հետեւանքներ կրնայ ունենալ։

Մոսկուայի պաշտօնաթերթ «Իզվեստիա» ուրախութեամբ կ'արձանագրէ այս տեղեկութիւնները եւ դիտել կուտայ թէ այն պահուն իսկ, ուր ծանր դէպքեր կը պատահին Հնդկաստանի մէջ, Աֆղանիստանի թագաւորը Ամանուլլահ կը պատրաստուի այցելել Անգլիա։

Այս լուրերը վերապահութեամբ կը հրատարակենք։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Վաղը կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին, 84 Rue Chapeի սրահին մէջ

Ղեկավարութեամբ դերասան Մ. Կոստանեանի եւ մասնակցութեամբ դերասանուհի Տիկ. Մամիկոնեան-Կոստանեանի, Մ. Մարութեանի, Օր. Ասիա Կոստանեանի։

կը ներկայացուի՝ **ԽՈՐՏԱԿՈՒԱԾ ԸՆՏԱՆԻՔ**

ՈՒՇ.— Բոլոր անոնք որոնք «Զթէլլօ»ի ներկայացման օրը ստացած են ձերմակ տոմսեր, կրնան կէս արժէքով ստանալ այս ներկայացման տոմսերէն։

Հ. Յ. Դ.

Պուա-Քոլոնպի Եռագոյն խումբի ժողովը այսօր Շբ. իրիկուն ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։

Շավիլի Արդութեան ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այսօր Շբ. իրիկուն ժամը 9ին ընկեր Վ. Փափազեանի բնակարանը, 10bis Rue des Trois Champtiers. *բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է անդամատեարերը միասին բերել։*

Ալֆոռվիլի «Մարգիս Մինասեան» ենթակոմիտէի ժողովը վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ծանօթ հաւաքատեղին։

Ներկայ պիտի ըլլան Շրջ. Կոմիտէի անդամները։

Գոյամարտ խումբի ժողովը վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։

Լիոնի «Կայծակ» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին 15 Փետր. Դշ. երեկոյ ժամը 8.30ին, Դրազարանի սրահը։

Մարսէյլի Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի կէս օրէ յետոյ ժամը 1ին, սովորական հաւաքատեղին։

Կրասի եւ Քանի երկու խումբերու խառն ժողովը վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Լա Պօքքայի մէջ, ծանօթ ժողովատեղին։ *Խիստ կարեւոր օրակարգ։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Սիվրի-Շիասրի (Գադատիա) հայրենակցական միութեան մայր դիւանի եւ վարչական մարմնոյ է.-դ. շրջանի ընտրութեանց առթիւ անդամական ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, 12 րիւ Նէկրէլ, Թէլ տէ վուայեաժէօռի սրահին մէջ։ Այս առթիւ կը հրաւիրուին Ֆրանսաբնակ բոլոր հայրենակիցները, որ հաձին իրենց նիւթական եւ բարոյական մասնակցութիւնը բերել։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Գոչ հիսար գիւղի հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 1ին, 1 րիւ Այէքսանդր։ Օրակարգ. Հաշուետուութիւն, ընտրութիւն նոր վարչութեան եւ ընթացիկ հարցերու խորհրդակցութիւն։ Կը խնդրուի Մարսէյլի եւ շրջանի բոլոր արձանագրուած եւ ոչ արձանագրուած հայրենակիցներէն անպայման ներկայ գտնուիլ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ս. Ե. Ո. ընդհանուր ժողովը վաղը կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 2.30ին, 84 Rue Noel Bar Comptoir Parisien, բոլորին ներկայութիւնը կարեւոր է։

ՀԱՃՆԻՅ Հայրենակց. միութեան ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, 40 Rue de Belleville, (Métro Belleville) սրբազարանի վերնայարկը. *խիստ կարեւոր օրակարգ, բոլոր Հաճընցիներու ներկայութիւնը պարտադիր է։*

Հ. Մ. Ը.Մ.ի Ռոնի-սու-Պուա մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 9ին, 22 Ave. de la République. Rosnyի կայարանին դիմացի սրճարանին վերնայարկը։

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

Լաւ գեաեղուած խանութի մը եւ Atelierի մը տէրը, գործը ընկերութեամբ ընդարձակելու համար։ Գործէ հասկցողի մը նախապատուութիւն կը տրուի։ Ներկայանալ կամ գրել՝

D. TADJIRIANի

19, Rue Henri Monnier, (9e) Métro: Pigalle, Nord-Sud: St. Georges.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. TEURNIER

Կ'ուզուին

մետաքս ձերմակ կեղէններու վրայ *monogo* շինող շատ լաւ գործաւորուհիներ արհեստանոցի մէջ կամ իրենց տունը աշխատելու։ Ներկայանալ նմոյշներով տիկին Ֆլօրաի, 24 Rue St. Lazare, Nord-Sud, Notre Dame de Lorette.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, Շեն. Passy 72.56
Կը կատարէ Ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ քնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Ապիտավիթ*)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ԾԱԽՈՒ Է

կեդրոն տեղ մը 15 քառակուսի մէթր տարածութեամբ կօշկակարի խանութ մը։ Իրաւունք կայ ամէն տեսակ գործ ընելու։ Պատրաստ յանձխորդ։ Ապահով գործ, ամիսը առնուազն 4000 ֆրանքի առեւտուր, դիմել՝ Մարգիս Չէքիմեանի, 49 Bld. Gambetta, Issy-les-Moulineaux Seine.

ԱԿԱՆԱՏԱՆ

10 Փետրուար 1928

ԳՐԱՄ Ն ԵՐ		Ֆ.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	45
Մարք (ոսկի) 100 Mark		606	75
Թրքական Ոսկ. L. Trq.		12	91
Թրք. ոսկի	» or	108	40
Մէճիտիէ	Médjidié	9	20
Լէվա 100 հատ	Léva	17	50
Տրախմի	» Drachme	33	—
Լիր	» » Lire	134	65
Պելճ. Ֆրանք	» Belga	354	75
Ջուից.	» Frc. Suisse	489	50
Լէյ 100 հատ	Ley	15	60
Ֆիորին	(Florin)	1025	25
Ա Ր Ժ Է Թ Ո Ւ Ի Կ			
Եգ. Քր. Ֆոնտիէ I	Cr. Fonc. Eg.	3225	—
» II	»	2035	—
» III	»	1790	—
Ռումելի երկաթգ.	Lots turcs	167	—

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՈՒՏԻ
ԳՐԻԳՈՐ ՋԷՐՋԵԱՆ
կեդրոնը՝ 11 բիւ Պէրնար տիւ Պուա
ՄԱՐՍԷՅԼ
11 Rue Bernard du Bois, MARSEILLE

Մատնաճիւղերը կը գտնուին՝
ՓԱՐԻԶ եւ ԼԻՈՆ
A. ADALIAN
10, Rue Marcel Sembat 10
Pré St. Gervais, (Seine)
M. GULÉSSER
10 Rue Marignon LYON

Կը ծախուին առաջնակարգ ուտեր չափաւոր դիներով եւ կը պատրաստուին լուսանկարչական գործիքի տուփեր։ Կը նորոգուին ամէն տեսակ նուագներ, խիստ ԱՆԱՄՈՎ եւ դիւրամատչելի պայմաններով։ Անոնք որ չեն ուզեր իրենց տեւէ կերպով նուագին արժէքը կորսնցնել՝ եւ կը փափաքին կատարելի եղանիւ անյապաղ կերպով նորոգել տալ իրենց ձեռաստած գործիքները, առանց վարանելու դիմեն մեզի վստահ ըլլալով որ գոհ պիտի

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES
"PARMAKSEZIAN"
Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 3
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris
Կը սպասի եւ կը կատարեմ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական ամուսնալուծման դատեր, ֆարթ տ'իտանիթէի մէջ արձանագրութիւններ եւ փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագրի գործողութիւններ։
Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ տնօրէն՝ **Տ Օ Ք Թ. Գ Ր Գ Ո Յ Ե Ա Ն**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-...
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի ... գէտը կ'ընդունի Դշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիթ, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)
46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-...
Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'... des Hautes Etudes Sociales,
Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.
Պ. ՎԱՀԷ (ՊԵՒՐԷՔՃԵԱՆ)
ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԵԱԼ, ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆանս Օթօմօպիլ է Սբօրթիվ եւ թիւէլ Միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։
Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատներու ամէն տեսակ գործեր, կը հետապնդէ փաղոցի արկածներ, ... Հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը մշակէ պայմանագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume կատարէ նաեւ իրաւաբանական եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւ... պահանջները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։
Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ։
Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.3... երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ։

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐԻ ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ
GEORGES VASSILIADIS
10, RUE DES MARTIGALES, MARSEILLE
Եթէ կ'ուզէք, անարատ ձերմակ պանիր ունենալ, դիմեցէք ... յիշեալ հասցէին։ Յունուար 20էն պիտի սկսինք ծախել Քորսիքայի մակ պանիրը։ Պէտք է գիտնալ որ Քորսիքայի ձերմակ պանիրը շատ են, առաջնակարգը կը գտնուի մեր քով։ Փափաքողները ... ցէին կրնանք ղրկել։
Ամբողջ տարին միշտ պատրաստ մթերք ունինք։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ՊԱՆԻՐՆԵՐ
Ընտիր եւ անարատ ձերմակ եւ քաշքաւալ պանիրներ միակ կեդրոնատեղին.
B. BOGHOSSIAN
6, Rue St. Theodore, MARSEILLE
Կը ծախենք՝ մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ, անմրցելի ներով։ փափաքողներուն ուզուած քանակութեամբ կը պ...

ՄԱԿԱՋԷՆ ՄՕՏԷՌՆ
ԹԻԹԻՒՆՃԵԱՆ ԵՂԲ.
94, ՌՒ Տ'ՕՊԱՅՏՆ, 94. ՄԱՐՍԷՅԼ
Պ Ի Տ Ի Գ Տ Ն Է Ք՝
ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԱՐԱՆՑ ԳԵՂԵՑԻԿ ԳՈՒԼՊԱՆԵՐ
= ՓՈՂԿԱՊՆԵՐ, ՕԶԻՔՆԵՐ =
— Բ Ո Ւ Ի Ր Դ Ի Ժ Ա Գ Ի Դ Ն Ե Ր, Գ Ա Շ Գ Օ Լ Ն Ե Ր —
ՊԱՏՐԱՍՏ ՈՒ ՁԱՓԻ ՎՐԱՅ ՇԱՊԻԿՆԵՐ
վերջին նորաձեւութիւն խիստ ածան գներով։

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ
ԻՐԱՒԱԳԷՏ
Կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտր. եւ քաղաքային դատերով, կը ստանձնէ մասնաւորապէս ապահովագրական վնասներ ինքնաշարժի եւ աշխատանքի արկածներու վերաբերեալ դատական գործեր։
Կ'ընդունի ամէն առտու 9.30—12 եւ ժամադրութեամբ։
13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 19-...

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հայկական առաջնակարգ նոր եւ շքեղ հիւրանոց
12, Տէ Ժէօյեան փողոց, 12
Տէր եւ տնօրէն Վ. Գ. ԷԼՄԱՍԵԱՆ

PAX-HOTEL
12, Rue des Feuillants, 12
(Angle Rue Cannebière)
Tél. Inter. 12-02
MARSEILLE
Ouvert toute la nuit
Chauffage central, Salle de Bains
Eau courante, chaude et froide

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅ ԵՐԿՍԵՌ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ

Մարսէյլի Ամասիոյ Հայրենակցական երկսեռ միութիւնը գեղարուեստասէր հայ հասարակութեան օգտակար հանդիսանալու նպատակաւ *Զայնագրութեան (մոլֆէժ) եւ քառաձայն երգեցողութեան* ձրի դասընթացք մը բացած ըլլալով՝ դեկավարութեամբ պր. կարօ Ագաբեանի, կը հրաւիրէ փափաքող հայ երկսեռ երիտասարդութիւնը, ամէն կիրակի առաւօտ ժամը ճիշտ 10—12, Place Jean Jaurès No. 19 (Place St. Michel) Brasserie March իր մասնաւոր սրահին մէջ։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ եւ վստահելի գործատէր մը 5—7000 ֆրանք կը փնտռէ տոկոսով, կը վճարէ լաւ տոկոս, դիմել՝ խմբագրութեան։

Գործ կը փնտռէ

վարպետ կօշկակար մը, արհեստանոցի մէջ կամ իր տունը աշխատելու համար։ Դիմել՝ խմբագրատուն, ե. պ. հասցեով։

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
L A M E N A C E
?

Կ'ուզէ

Բաւական ընդարձակ, մասնաւորապէս յարմար աստղագործի, դարբինի կամ նման աշխատութեանց։ Դիմել՝ 17 Rue Damesme, Մէթրօ՝ Իթալի։

Le Gérant: H. TEURNIER

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20շլ.	40շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
12
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
1928

12 FÉVRIER 1928

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 569 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ԻՄԱՐԷԹԽԱՆԷ"

Օտիպուած ենք այս բացատրութիւնը գործածել Բարեգործականին համար, հակառակ մեր բոլոր բարեացակամութեան։

Անցեալ կիրակի, հրապարակաւ հաղորդելով թէ Բարեգործականի կեդրոնէն յիսուն սղերլինի նպաստ մը յատկացուած է փարիզի ռամկավար շաբաթաթերթին, կը հարցնէինք.

1. Երբէ՞ն ի վեր կը տրուի այդ նպաստը. 2. Իբրեւ ի՞նչ կ'արձանագրուի.— 3. Որո՞ւ որոշումով կը վճարուի.— 4. Ու րիշ թերթեր ալ կա՞ն որ այդ շնորհին կ'արժանանան (փարիզ, Ամերիկա, Եգիպտոս)։

Բարեգործականի ընդհ. Տնօրէնութիւնը, փոխանակ պատասխանելու այդ հարցումներուն, հրատարակութեան համար մեզի ղրկած է չորս գեկոյցներ։ Ըսենք, անցողակի, որ, այդ առաքման մէջ անգամ մեսակ մը անհոգութիւն— եթէ ոչ վարպետութիւն—կը տիրէ։ Գեկոյցները ստացանք երէկ առտու, ժամը 10ին։ Արդ, անոնցմէ մէկը, փետր. 8 թուակիր, արդէն հրատարակուած է ռամկավար շաբաթաթերթին մէջ, որ լոյս տեսաւ հինգշաբթի օր (9 փետր.). իսկ մեզի ուղղուած պատասխանները նամակատան կողմէ կնքուած է փետր. 10ին... Ապահովաբար միւսներն ալ միեւնոյն պահարանով օր առաջ ղրկուած են նոյն շաբաթաթերթին, քանի որ փետր. 7 թուակիր երկար գեկոյց մը կայ, բայց երեւի խմբագրութիւնը բաց տեղ չունենալով, միայն Նանսէնի լուրը կրցեր է հրատարակել։

Ոչի՛նչ։ Կ'ուզենք ենթադրել թէ քարտուղարն է պատասխանատուն այս անուշադրութեան։

Իսկ մեր հարցումներուն պատասխա՞նը։

Հաստատութիւն մը, որ վերակազմութեան հաւաստիքներ կուտար, եւ խմբագրութեանց ուղղուած պաշտօնական նամակներով կը յայտներ թէ պարտաւոր է նկատի առնել «սրտցաւ» դիտողութիւնները, ի՞նչպէս կ'անտեսէ այս հրապարակային հարցումը.

— Բարեգործականի կեդրոնական վարչութեան կողմէ տարեկան յիսուն սղերլին նպաստ կապուա՞ծ է փարիզի ռամկավար շաբաթաթերթին թէ ոչ։ Իրբեւ ի՞նչ կ'արձանագրուի այդ ծախքը։ Ուրիշ թերթեր ալ կա՞ն որ այդ շնորհին կ'արժանանան։

Եւ հարցումին հետ, մեր դիրքն ալ ճշդած էինք։ Մենք մեր մասին ո՛րեւէ վճարում չենք սպասեր, բայց քանի որ ուրիշներուն կը վճարեն, պարտաւոր են մեր բաժինը, մեր իսկ հաճախնութեամբ, ղրկել Յունաստանի եւ Սուրիոյ դպրոցներուն։

Կը սպասենք, տակաւին, պաշտօնական լուսաբանութեան, նոյն ինքն Բարեգործականի բարիքին համար։

Որովհետեւ, երբ հաստատութիւն մը չարաչար կը գործածէ հանրային վստահութիւնը, իրբեւ «իմարէթխանէ» նպաստներ — ըլլայ իսկ գաւաթ մը ջուր — բաշխելով իր նախասիրածներուն կամ «ընտրեալ»ներուն, իրաւունք չունի նոյն հանրութեան դիմելու եւ անդամավճար պահանջելու։

Յետոյ, մենք զանազան ձեւերով մերկացումներ կատարեցինք Բարեգործականի գրասենեակին վերակազմութեան առթիւ։

Այդ հրատարակութիւններէն կը հետեւէր որ 1. Ոչ թէ գործին համար մարդիկ, այլ մարդոց համար գործեր ստեղծուած են, sinécure պաշտօններ. 2. Թէ գայթակղելի թոշակներ սակարկուած եւ ընդունուած են. 3. Թէ Բարեգործականը, թոշակի վրայ չեզոք եւ անկուսակցական ձեւանալով հանդերձ, ինքն իրեն թոյլ տուած է կեդրոնի գրասենեակին մէջ տեղաւորել թունդ ռամկավար շքախումբ մը (երկուքը յայտնի չէիներ). 4. Թէ տասն անգամ աւելի կը ծախսուի՝ գրասենեակի (5996 ֆր. ոսկի), քան, օրինակ, գաղթականներու դպրոցներուն համար (595 ֆր. ոսկի)։

Ո՛չ մէկ պատասխան։ Ոչ մէկ բացատրութիւն։

Այս վերջին թուանշանները քաղած ենք 1925ի հաշուեկշիռէն։ Երէկ մեզի հաղորդուած գեկոյցներէն մէկը (9 փետր.) կը ներկայացնէ կրթական նպաստներու ցանկ մը (Յունաստան, Սուրիա, Պուլկարիա)։ Դժբախտաբար տեղեկութիւնը լրիւ չէ. այնպէս որ չկրցանք հասկնալ թէ ո՞ր ժամանակաշրջանին կը պատկանին այդ վարկերը. վճարո՞ած են 1927ին, թէ պիտի վճարուին 1928ին։

Առանձին կարելի է խօսիլ այդ հարցին, կրթական նպաստներու մասին։

Այսօր կ'ուզէինք ըսել թէ՝ վերակազմութեան տեսակէտէն՝ արձենչան չէ այն «քաղաքագիտական» լուծիւնը, զոր կը պահէ Բարեգործականի կեդր. վարչութիւնը, հրապարակային հարցապնդումներու առթիւ։

Մենք չենք պահանջեր որ Բարեգործականը բանավէճի բռնուի մամուլին հետ։ Իրաւունք ալ չունի այդպէս շարժելու։ Բայց իր պարտականութիւնն է փարատել կասկածները, լուսաբանել մութ գործերը, ապացուցանել թէ ընդունակ է նորոգուելու, ժողովրդականանալու, օրուան պահանջները հասկնալու եւ հին մեղքերը դարմանելու։

Մենք այդպիսի նշան չենք տեսներ տակաւին։

Եւ ընդհակառակն, բաւական փաստեր ունինք, լրջօրէն կասկածելու համար տրուած հաւաստիքներուն վրայ։

Բարեգործականը կը յամառի մնալ նոյն փղոսկրէ աշտարակը, ուր վսեմ շուքեր եւ անոնց պոչերը միայն կ'երեւան, ուր մէն ինչ կը սարքուի տնավարի։

«իմարէթխանէ» մը, ուր էֆէնտիի մը խոպոտ ձայնը աւելի արձէր կը հնչէ, քան սա ցիրուցան ժողովուրդին սուբ եւ սարսազդեցիկ աղաղակը։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

...ԵՒ ՓԱՌՔ ՅԱՒԻՏԵԱՆՍ, ԱՄԷՆ

Պալքար, Ամերիկայի ռամկավարներուն պաշտօնաթերթը, երկար խմբագրականի մը մէջ պարզելով Հայաստանի վայելած «բարիքները», մասնաւորապէս կը շեշտէ (26 յունուար).

— «Նշանակելի երեւոյթ մըն է նաեւ, որ աշխատութեան կազմակերպութեան ու արդիւնաւորման համար եւ ուրիշ նպատակներով եղած պետական առաջնորդութեան ու կարգադրութեանց շնորհիւ, հայ ժողովուրդը կը վարժուի իր բնիկ իշխանութեան հնազանդելու, այսինքն՝ ներքին կարգապահութեան։ Ճիշտ է թէ մամուլի, հաւաքոյթի եւ ուրիշ կարգ մը քաղաքային ազատութիւններ կրճատուած ու սահմանափակուած են Հայաստանի մէջ, եւ ներկայ պայմաններու ու կացութեան մէջ բնական ու թերեւս նաեւ օգտակար է որ այդպէս ըլլայ։ Ամէն պարագայի տակ սակայն, այս սեղմումները այնքան ալ զգալի չեն Հայաստանի մէջ, երբ ժողովուրդը վաղուան վտանգներուն ու անստուգութեան առջեւ չի տագնապիր եւ գոնէ աշխատելու ու իր ապրուստը շահելու չափ ազատ ու հանգիստ կը գտնէ ինքզինք։ Տարակոյս չկայ թէ ներկայ շրջանը պիտի յանգի աւելի բնականոն ու կայուն կացութեան մը, այդ ազատութիւնները պիտի վերահաստատուին եւ մեր ժողովուրդն ալ այնքան հասունցած պիտի ըլլայ որ, պիտի կրնայ գանոնք վայելել իրապէս ու արդիւնաւոր կերպով։

Անհրաժեշտ է որ արտասահմանի հայութիւնը նկատի ունենայ այս իրողութիւնները. Հայաստանի հանդէպ իր խորհուրդներուն ու վերաբերմունքին մէջ։»

ՀԻՆԳ ԹԵՐԹԵՐ ՊԻՏԻ ԴԱՏՈՒԻՆ

Էնկիւրիի կրթական գործակատարութեան կողմէ դատ բացուած է «Սէրվէթը ֆինունը», «իճթիհատ», «րէսիմլի կազէթա» եւ «եէնի ֆիհատ» անուն ֆանդէսներուն դէմ, «անչափահասները վնասակար հրատարակութիւններէ զերծ պահելու» օրէնքին հակառակ շարժած ըլլալու համբաստանութեամբ։

Յիշեալ թերթերուն տէրերը փետր. 23ին պիտի սկսին դատուիլ Սուլթան Ահմէտի Շաշտարաբ-պատժական ատեանին առջեւ։

ՈՍԿԵՂՋԻՐԸ ԿԸ ԼԵՑՈՒԻ

Ոսկեղջիւրը վերջերս սկսած է զգալի կերպով լեցուիլ։ Մասնաւորապէս ծանծաղուտներու վերածուած են Էյուպի, Սիւտլիճէի նաւամատոյցներն ու շրջակաները։ Պոլսոյ քաղաքապետութիւնը քաղաքապետական ընդհ. ժողովէն վարկ պիտի խնդրէ, Ոսկեղջիւրը մաքրելու գործիք մը գնելու համար։ Քանի մը ամիսէն, եթէ այսպէս շարունակուի, Ոսկեղջիւրի նաւարկութիւնը լուրջ դժուարութիւններու պիտի ենթարկուի։

ԹՈՒՐՔ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ պաշտօնապէս հաղորդեց Աշխատանքի Միջազգային Գրասենեակին թէ՝ Ռուս գաղթականներուն թուրքիացէն մեկնումը յետաձգուած է մինչեւ 1929 փետրուար 6։ Այս մէկ տարուան ընթացքին այդ գաղթականները ուրիշ երկիրներ պիտի փոխադրուին, եթէ չեն ուզեր թրքահպատակ դառնալ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հնաոճ պէյ պիտի կախուի.

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն յունուար 10 թուականով.— *Գերագոյն Ատեանը երէկ ժամը 15ին սկսաւ դատել նախկին ծովային գործավար Իհսան պէյն ու իր 13 մեղսակիցները։ Իհսան պէյ բանտէն դատարան հասաւ ինքնաշարժով՝ ոստիկաններու հսկողութեան տակ։*

Սրահը մինչեւ բերանը լեցուն էր։ Դատավարութեան ներկայ էին գործավարներ, դիւանագիտական մարմինը եւ մամուլի բազմաթիւ ներկայացուցիչներ։

Ամբաստանագիրը չափազանց էր։ Ընդհ. դատախազը ամբաստանեալներուն համար պահանջեց բանտարկութիւն եւ նոյնիսկ կախաղան։

Ընդհանուր դատախազ Նիհատ պէյ կարդաց նաեւ խորհրդարանական իսոն յանձնաժողովին տեղեկագիրը։ Գլխաւոր յանցաւորն է Իհսան պէյ, որ կ'ամբաստանուի իբրեւ կաշառակեր, գեղծարար եւ վստահութիւնը չարաչար գործածող. Նիազի եւ Նուրէտտին պէյերը, որոնք նոյնպէս ձերբակալուած են, ամբաստանուած են թէ կաշառակերութեան մասնակցած եւ դիւրացուցած են Իհսան պէյի գեղծարարութիւնները։ Մնացեալ ինը ամբաստանեալները չձերբակալուած վիճակի մէջ կը դատուին։

Նախկին ծովային գործավար եւ ճէպէլը Պէրէքէթի երեսփոխան Իհսան պէյի մասին կատարուած քննութիւնը ցոյց տուած է թէ, Իհսան պէյ ընդարձակ արօտատեղիներու եւ ագարակներու տիրացած է ճէպէլը Պէրէքէթի մէջ։ Իհսան պէյ ապօրինի կերպով եւ բռնութեամբ իր կալուածներուն կցած է վերոյիշեալ ընդարձակ հողերը։ Այս առթիւ ճէպէլը Պէրէքէթի գիւղացիները անցեալ տարի բողոքի դիմում մը կատարած են ներքին գործավարութեան մօտ։ ճէպէլը Պէրէքէթի գիւղացիները որոշած են այս անգամ կրկին դիմել կառավարութեան։

Պ. Տումէրկ ձի մը կը նուիրէ Մ. Քեմալի

«Թայմզ» կը գրէ թէ Ֆրանսայի Հանրապետ թեան նախագահ Պ. Կաստոն Տումէրկ զտարիւն ձի մը նուիրած է Մուսթաֆա Քէմալ փաշայի։

Անատոլուի կաթոլիկ վիսիոնարները

Հռոմէն կը հեռագրեն թէ Պապը չընդած է Անատոլուի կաթոլիկեան հայերու միսիոնը։ Կաթոլիկեան միսիոնարները ունէին երեք տուներ, որոնց երկուքը նախապէս փակուած էին արդէն, բայց կը մնար միայն մէկը, երկու կրօնաւորներով։

Անատոլուի Հայերը պարպուած ըլլալով, կաթոլիկ դարձնելիք քրիստոնեայ չէ մնացած այլեւս։

Անդրանիկի հրացանը, սուրը եւ դիտակը

«Հորիզոն» կը գրէ թէ, ամբողջ Մեծ Պատերազմի ընթացքին ազգային հերոս Անդրանիկի գործածած հրացանը, սուրը եւ դիտակը կը գտնուին Սելանիկի մէջ, Թաղական Խորհուրդի նախկին ատենապետ՝ Պ. Մինասեանի տունը։

Անդրանիկ, Սելանիկէն անցաւ 1918ի գարնան, երբ կը վերադառնար Հայաստանէն եւ կ'երթար Եւրոպա։ Այն ատեն, հոն մնաց 15 օրի չափ եւ հիւրասիրուեցաւ հելլէն բանակի հրամանատարութեան կողմէ։ Մեկնած ատեն, Անդրանիկ չէ կրցած կամ չէ ուզած իր հետ պատցնել, այդ ատեն իրեն անպէտ եղող հրացանը, սուրն ու դիտակը եւ պահ ձգած է Թաղ. Խորհուրդի այդ ատենուան ատենապետ՝ Պ. Մինասեանի մօտ, որ տեղական իշխանութենէն ալ արտօնութիւն առած է հերոսի զէնքը իր մօտ պահելու համար։ Անդրանիկի մօտ ծառայած երկու նախկին զինուորներ, Պ. Մինասեանին դուռը ափ առնելով, իբրեւ «միա՛կ իրաւատէր ու ժառանգորդ» պահանջած են որ իրենց յանձնուին այդ երեք առարկաները, գանոնք... վիճակահանութեան դնելու համար։ Պ. Մինասեան մերժած է այդ անհեթեթ պահանջը, բայց մինչեւ այսօր ալ, այդ «ժառանգորդները» Պ. Մինասեանին օձիքը չեն ձգեր։

Հայերը Յունաստանի մէջ

Սելանիկի «Հորիզոն»ը կը գրէ (31 յունուար).—

Վեց հայրենակիցներէ բաղկացած պատուիրակութիւն մը դիմած է ընդհ. կուսակալութեան ընդհ. քարտուղար Պ. Լազարիտիսի, Թաղական խորհուրդի մը ընտրութեան արտօնութիւն ուզելու համար։

Պ. Լազարիտիս, այս անգամ, պաշտօնապէս եւ վճռապէս յայտարարած է որ չի կրնար ընտրութեան համար ուզուած արտօնութիւնը տալ, ցորչափ Հայերը, այս երկրին մէջ, օրէնքով ճանչցուած փոքրամասնութիւն մը չեն։

Կարուկ այս մերժումին վրայ, Ազգային կեդրոնական վարչութիւնը, յիսուն հայրենակիցներու հրաւէր ուղղած է, որպէսզի խորհրդակցական խառն ժողովի մը մէջ նկատի առնուի եղած դիմումին բացասական արդիւնքը եւ լուծման ձեւ մը գտնուի, Թաղական Խորհուրդի կազմութեան համար։

Թրուայի մը եւս Հրէասնեակ դարձած

Նէոէյնս Ուէթրօ պուլկար թերթը կը գրէ «Թուրքերը ի՛նչպէս կը քրիստոնէացնենք» խորագրին տակ.—

Ճէմիլէ անուն երիտասարդ Թրքուհի մը իր անունը փոխեց.

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՀԱՅԵՐԸ ՎԱՇԽԱՌՈՒ ՉԵՆ

Ո՛չ, հայ աշխատաւոր ժողովուրդը վաշխառու չէ, շահագործող չէ, ուստ չէ։

Նպաստակիպէս վախկոտ է։

Իշխողներուն, զօրաւորներուն, յաղթականներուն, բռնակալներուն առջեւ քծնող, պզտիկցող, անբարոյացող չէ...

Սուտ կը խօսի, ո՛վ որ կ'ըսէ հակառակը։

Ո՛չ անցեալին մէջ, ո՛չ մեր երկար ու արիւնոտ պատմութեան ընթացքին, ո՛չ հիմա, երբ չորս ծագերով' ինկած ենք տարագիր, հայ աշխատաւոր ժողովուրդը' նիւթական առաւելութիւններ ձեռք ձգելու համար' չէ ծախած ու չի ծախեր իր պատիւը։

Եւ ո՛չ ալ ապագային զայն կարելի պիտի ըլլայ բռնել այդ անբարոյականութեան մէջ։

Ու այս ճշմարտութիւնը չարժեր անգամ ապացուցանել։ Ո՛վ որ կը տարակուսի, մեծագոյն ազնարգանքը կը հասցնէ հայ հերոսական ժողովուրդին։

Ամբողջ մեր եղերական պատմութիւնը, իր արիւնոտ ու քաջարի հերոսներով, իր մեծ ու գաղափարական կռիւներով, իր անասելի ու անբացատրելի յեղափոխականութեամբ' կ'ապացուցանէ որ պայծառ, ոսկի խմորէ, քաջ ու աշխատասէր է այս ժողովուրդը...

Այն անզգամը որ կը համարձակի այդ անարգանքները նետել մեր աշխատաւոր ժողովրդի երեսին' Թո՛ղ համբէ մեր մեռեալները։

Ո՞վ պիտի ցուցակը կազմէ պատիւի, հաւատարմութեան, սրտաուչ բարոյականի մը համար ինկած մեր աղջիկներուն աղուոր անուններուն...

Ո՞վ պիտի քանի մը ծիլ ծաղիկ դնէ՝ շիրիմներուն վրայ մեր անուշ արեւով տղոց, որ ինկան կռուի մէջ, կեանքի ծարաւը իրենց աչքերուն...

Ո՞վ կռուեցաւ արիւնոտ ցղմուտի ափերուն, Արարայի բարձունքներուն վրայ, Սարդարապատի առջեւ, Շապին Գարահիսարի բերդերուն տակ...

×

Այո՛, կա՛ն Հայեր որ վաշխառու են, վատ, նապաստակի պէս վախկոտ, քծնող, անբարոյ, որ կը ծախեն իրենց պատիւը' ցուդայի երեսուն արծաթին համար։

Բոլո՛ր բռնութեան, գերութեան, սարկութեան տակ հեծող ժողովուրդները կը ճանչնան նման «հայրենակիցներ»։

Կան տկարներ' որ կը ծռեն իրենց գլուխը բռնութեան տակ։ Վատեր' որ կ'ապականին։ Հայրենուրացներ՝ որ կը դաւաճանեն ու կը լրտեսեն։ Կան որ իրենց օրուան հացը կը շահին անպարկեշտութեամբ։ Ամէն մարդ տառապիլ չի գիտեր։

Բայց ամօթ է, անբարեխղճութիւն է՝ որոշ դասի մը անբարոյութիւնը նետել ամբողջ մեր ժողովուրդին վրայ...

Հայ աշխատաւոր ժողովուրդը աշխարհին ու պատմութեան կը նայի' իր ճակատը բաց...

Ու իր աչքերը' իր դաժիճներուն աչքերուն մէջ...

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ՄՈՍԿՈՒԱ ներկայիս 2142000 բնակիչ ունի, անցած տարուընէ 112,000 աւելի, Լէնինկրատ՝ 1,067,060, նախորդ տարուընէ 58,000 աւելի, համաձայն պաշտօնական վերջին վիճակագրութեանց։

ԱՍՈՒՅՆ ԻՆՔԸ ՊԱՏՄԵՑ ՓՈՐՁԱԿԱՆ

ԵՍ ՉԵՄ ՈՒԶԵՐ ՄԱՀՎԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ֆրանսայի ճանաչված լուսանկարիչ Ֆ. Բիլիբոե de Zara, որ վերջին պատերազմի ժամանակ եղել է ֆոտոլրագրող Le Petit Marseillais թերթին միացած նկարիչ և ծանուցել թերթի ընթերցողներին (12 յունուար).

Իսկական ցնծություն— ահա՛ թե ինչ պատճառեց ինձ Ֆրանսիայի հաղթությունը Գերմանիայի նկատմամբ։ Ես ինքս ինձ համար ուրախ եմ, որ ես ունեցել եմ այդ հաղթության մասին ինձ համար ամենաանմոռանալի տպավորությունը։ Ես ուզում եմ ասել, որ ես ներկա եղել եմ Ֆրանսիայի ամենամեծ ուրախության օրերին։ Ես ինքս ինձ համար ուրախ եմ, որ ես ունեցել եմ այդ հաղթության մասին ինձ համար ամենաանմոռանալի տպավորությունը։ Ես ուզում եմ ասել, որ ես ներկա եղել եմ Ֆրանսիայի ամենամեծ ուրախության օրերին։

Ես ինքս ինձ համար ուրախ եմ, որ ես ունեցել եմ այդ հաղթության մասին ինձ համար ամենաանմոռանալի տպավորությունը։ Ես ուզում եմ ասել, որ ես ներկա եղել եմ Ֆրանսիայի ամենամեծ ուրախության օրերին։ Ես ինքս ինձ համար ուրախ եմ, որ ես ունեցել եմ այդ հաղթության մասին ինձ համար ամենաանմոռանալի տպավորությունը։ Ես ուզում եմ ասել, որ ես ներկա եղել եմ Ֆրանսիայի ամենամեծ ուրախության օրերին։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ 72-ՐԴ ԱՆԿԱԽ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԸ

Ա. Ս. Ալիխանյանի անվան ֆիզիկայի ինստիտուտում ստեղծվել է էլեկտրոնների արագացուցիչ, որի էներգիան հասնում է 6 միլիարդ էլեկտրոնվոլտի։ Արագացուցիչի կառուցման աշխատանքներին մասնակցել են ինստիտուտի աշխատակիցներ Ա. Ա. Ալիխանյանը, Ա. Ի. Ալիխանովը, Ա. Ա. Կորկինը, Ա. Ա. Նովիկովը, Ա. Ա. Տիմոֆեևը, Ա. Ա. Ռուխադզեն, Ա. Ա. Ռուխադզեն (կրտսեր), Ա. Ա. Ռուխադզեն (ավագ որդի), Ա. Ա. Ռուխադզեն (ավագ), Ա. Ա. Ռուխադզեն (կրտսեր), Ա. Ա. Ռուխադզեն (ավագ որդի), Ա. Ա. Ռուխադզեն (կրտսեր), Ա. Ա. Ռուխադզեն (ավագ

կրօնափոխ ձէմիլէն կոչուեցաւ Լիւպա, որ կը նշանակէ Սիրուհի։ Այս երիտասարդ թրքուհին ամուսնացաւ Լօպօմիր անուն պուլկար երիտասարդի մը հետ։ Ձէմիլէ, առտուն կանուխ հարսենական ճերմակ զգեստները հագաւ եւ իր սեւազգեստ փեսին թեւը մտնելով եկեղեցի գնաց։ Հոն, իր պաշտօնական հագուստներով կը սպասէր Պուլկարներու քահանապետը, որ հետեւեալ հարցումը ըրաւ.

— Բռնութեան ներքեւ՞ թէ քու ազատ կամքովդ է որ Աստուածը չճանչցող Մուհամմէտի կրօնքէն կը հրաժարիս եւ կ'ընդունիս կրօնքը ցիստւսի, որ զԱստուած կը ճանչնայ։

— Իմ ազատ կամքովս . . . :

Կրօնական արարողութիւններէն յետոյ նորապսակ ամոլը եկեղեցիէն դուրս ելաւ եւ մամնաւոր կառքերով շրջեցաւ քաղաքին գլխաւոր փողոցները, իր ետեւը ունենալով հարսնեւորներու եւ հրաւիրեալներու հոծ բազմութիւն մը։ Ամբողջ քաղաքը ցնծութեան մէջ էր. ամէն կողմ, ժողովուրդը կը ծափահարէր նորապսակ ամոլը. եկեղեցիներու զանգակները կը զոդանջէին եւ «կեցցէ՛» աղաղակները օդը կը թնդացնէին։

Սօն Սաաթ, որ այս լուրերը կուտայ, կ'աւելցնէ. «Սոֆիացիներուն «կեցցէ՛» աղաղակներուն կը պատասխանենք.

— Ակցի՛ք, պոռալով։

«Ուէթրօ» թերթը կ'ըսէ թէ, նորապսակ ամոլը Սամաքոֆ մեկնած է, մեղրալուսինը անցնելու համար։ Սամաքոֆի ժողովուրդը խանդավառ ընդունելութիւն մը ըրած է նորապսակներուն եւ օրերով զուարճացած ու տօնած է այս ազգային տօնը։

«Սօն Սաաթ» քննութիւն կատարելով տեղեկացած է թէ, Ձէմիլէ պուլկարաբնակ հարուստ Թուրքի մը՝ Իպրահիմ պէյի աղջիկն է որ Սոֆիայի համալսարանին գրականութեան ճիւղը աւարտելէ յետոյ, ուսուցչական պաշտօն վարած է Ֆիլիպէի թրքական վարժարանին մէջ։ Պէտք չենք տեսներ մասնաւոր խորհրդածութիւն ընելու, կ'ըսէ Թուրք թերթը, միայն կ'ըսենք.

— Աստուած պատիժը տայ . . . :

Պուլհարիա եւ Եւրոպա հեռաձայնով

Պուտափէշթ - Պելկրատ - Սոֆիա - Պոլիս հեռաձայնի գիծ մը հաստատելու համար՝ ընկերութիւն մը դիժում կատարած է յիշեալ երկիրներուն եւ բանակցութիւններ կը կատարէ։ Պատերազմի ընթացքին, Գերմաններուն կողմէ հեռաձայնի գիծ մը հաստատուած էր արդէն Պոլսոյ եւ Պերլինի միջեւ, այնպէս որ Պոլսոյ համար կարելի կ'ընկատուի եղած առաջարկին գործադրութիւնը։ Գիծը հաստատուելու պարագային, պիտի կապուի նաեւ Էնկիւրիի թելին, այնպէս որ չորս մայրաքաղաքները իրարու միացած պիտի ըլլան։

Թուրքիա կ'ընդունի ւէբրական դրութիւնը

Էնկիւրիի տնտեսական գործավարութիւնը Գործավարներու Խորհուրդին ներկայացուցած է չափերու օրինագիծը՝ 17 յօդուածներէ բաղկացած։ Այս օրինագծին համաձայն, Թուրքիոյ մէջ գործածուած չափերու համար «մէթրական դրութիւնը» հիմ կ'ընդունուի։ Նոյնութեամբ կը մնան դրամի եւ գոհարեղէններու համար կիրարկուած կշիռն ու «այար»ը։ Ամէն տեսակի առեւտրական ինչպէս նաեւ կալուածական գործերու մէջ մէթրական դրութեան հիման վրայ պատրաստուած չափեր պիտի գործածուին։ Ասոնցմէ դուրս չափերու գործածութիւնը արգիլուած է։ Թրքական մէթրի եւ քիլոկրամի բաժանումները Միջազգային Չափերու վարչութեան կողմէ ճշդուած ձեւին նոյնը պիտի ըլլայ։ Ոչ ոք չճշդուած եւ չկնքուած չափեր եւ գործիքներ պիտի կրնայ գործածել ու ծախել։

Մարիի ևոր դատապարտութիւնը

Թուլոնի Պատժադատ Ատեանը երկու տարի բանտարկութեան եւ 2000 ֆրանք տուգանքի դատապարտեց համաշնաւար երեսփոխան Անտրէ Մարթին, որ զինուորները անհնազանդութեան հրաւիրող յօդուածներ հրատարակած էր Նիմի «Լա Փրովանսէնսյան է Ուվրիէր» թերթին մէջ։ Այս թերթը բաժնուածէ Թուլոնի ծովային զինուորներուն։ Իր պաշտպանողականին մէջ Մարթի խիստ յարձակումներ ըրաւ նախարարներուն դէմ։ Իր պաշտան վաստաբանը Անտրէ Պէրթոն երկար ճառ մը խօսելով ջատագովեց չինական յեղափոխութիւնը։

Դատավարութենէն վերջ, Մարթի հակողութեան տակ փարիզ բերուելով կրկին Սանթէլի բանտը դրուեցաւ։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ ԸՆԹԻՒ ԺՈՂՈՎՐԴՈՒԹԻՒՆ ՇՔԵՂ ԵՐԵԿՈՅԹ
17 փետրուար Ուրբաթ ժամը 8.45ին, Société Savantesի մէջ
կը ներկայացուի՝

ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

ԿՐ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ԱՄԲՈՂՋ ԽՈՒՄԲԸ ԴԻՆԵՐԸ ՄՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՇԱՆՕԹ.— Արուարձաններէն եկող հասարակութեան դիւրութիւն ընծայելու համար ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆԻ ներկայացումը կը կրկնուի 19 փետր. կիրակի ցերեկ Պուա ֆոլոնպի Թաղապետական Թատրոնին մէջ։

ԿԱՎՈՇԱԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ

25 փետրուար Շաբաթ գիշեր ժամը 9.30էն մինչեւ առտուան 5.30 Salle d'Horticultureի սրահը, (84 Rue de Grenelle, N. S.: Rue du Bac)

Օրքէսթը եւ ճազ, հայկական եւ կովկասեան պարեր, Արեւելեան պարուհի ՍԷՆիա հանըմ՝ կը պարէ եւ կ'երգէ։

Ինճէ-սազ՝ մինչեւ լոյս, թառախտ Արգար իր թառով, ռուսական պարեր, չորս մրցանակ՝ լաւագոյն ծպտուելիներուն, Գօթիյեօն եւ սէրբրանթէն՝ ձրի, ֆօթօ ֆէպիւս՝ իր լուսանկարի գործիքներով, պիւֆէ Ճլօրիա։

ՄՈՒՏՔ 15 ՖՐԱՆՔ

ԾԱԽՈՒԻ Է

կեդրոն տեղ մը 15 քառակուսի մէթր տարածութեամբ կօշկակարի խանութ մը։ Իրաւունք կայ ամէն տեսակ գործ ընելու։ Պատրաստ յաճախորդ։ Ապահով գործ, ամիսը առնուազն 4000 ֆրանքի առեւտուր, դիմել՝ Սարգիս Չէքիմեանի, 49 Bld. Gambetta, Issy-les-Moulincaux Seine.

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԿԸ ՓՆՏԻ

Լաւ գետեղուած խանութի մը եւ Atelierի մը տէրը, գործը ընկերութեամբ ընդարձակելու համար։ Գործէ հասկցողի մը նախապատուութիւն կը տրուի։ Ներկայանալ կամ գրել՝
D. TADJIRIANի
19, Rue Henri Monnier, (9e)
Métro: Pigalle, Nord Sud: St. Georges.

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վիրաբական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դուռ)
Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ներքին եւ կանանց, վիրաբական եւ մորթային, քիթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ։
Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ Halles
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ ԱՄԷՆ ՕՐ 10—12 եւ 1.30—8

ՏՕՔԹ. Տ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
ՅԱՅՏՆԻ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱՊԵՏ ԻԶՄԻՐԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
Մասնագէտ արեան, միզանցքային եւ ամէն տեսակ հիւանդութեանց, կը դարմանէ իր սեփական մեթոտով.
44 RUE POISSONNIÈRE, PARIS (2me)
Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 14—18
կիրակի եւ տօն օրերը մասնաւոր ժամադրութեամբ։

ՏԻԿԻՆ ԳՈՀԱՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ԿԱՐՈՒՀԻ
12 Rue St. Sulpice Paris (6e) Métro Odéon

Փորձառու եւ մասնագէտ մանթիլի, գիշերաւան եւ ցերեկաւան հաստատութեան։ Կը պատրաստէ վերջին նորաձեւութեամբ հագուստներ, ճաշակաւոր եւ խնամեալ կարի։

Իսկ Կիրակի օրերը բացուած է մասնաւոր դասընթացք մը ձեւագիտութեան եւ կարի։

Կիրակի առաւօտ 9—12, եւ 2—5։ Անոնք որ կ'աշխատին եւ ժամանակ չունին, կրնան օգտուիլ։

ԿԱՇԻԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
TANNERIE DE LA DEULE

9 rue Charlot, Paris, մէթրօ République, Tél. Archives 05—86
Մեծ ու մանր քանակ և փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն աժան
Աղաղուած ներքանցու կաշի,
գուտփոն (*կոնակի մասը*) Ա. կարգի քիլօն 32, 34, 36,
Բ. կարգի քիլօն 24, 26, 28, ֆրանք,
գոլէ (*վերի մասը*) 14, 16, 18 ֆրանք։
Ցլան (*կողի մասը*) 14, 15, 16 ֆրանք։
Մասնաւոր զեղչ հայ կօշկակարներու։ Կը խօսուի հայերէն եւ թուրքերէն։

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ
Կը գբաղի ամէն տեսակ աւեւտր. եւ քաղաքային դատերով։ Կը ստանձնէ մասնաւորապէս ապահովագրական վէճեր, ինքնաշարժի եւ աշխատանքի արկածներու վերաբերեալ դատական գործեր։
Կ'ընդունի ամէն առտու 9.30—12 եւ ժամադրութեամբ։
13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15-14

Գիտէ՞ք թէ ինչո՛ւ նոյնիսկ մէկ անգամ այցելողը՝
ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱԶԵԱՆԻ
ՍԷՆ-ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՑ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
այլեւս տեւական յաճախորդ կը դառնայ։ Որովհետեւ ան կը ծախէ եւ կը ղրկէ փափաքողներուն միշտ՝
ԼԱՒԸ ԵՒ ԱԺԱՆԸ
փորձեցէ՛ք համոզուելու համար։
1 bis Rue Hautefeuille -:- PARIS (6e) Métro: St. Michel

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)

46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-2
Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,
Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԲԱՆ, ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆթեր Օթոմաթիլ է Մբոթթիլ եւ Մթիւէլ Մ'էլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։
Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական գատերու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ վաղուց արկածներ։ Հաստատուց Հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ պայմանագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume եւ կատարէ նաեւ իրաւաբանական եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն տեսակ թարգմանութիւններ։
Հայերու համար գիւրամատչելի պայմաններ։
Խորհրդակցութեան ժամեր.— *Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ։*

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՈՒՏԻ
ԳՐԻԳՈՐ ՉԷՐՉԵԱՆ

կեդրոնը՝ 11 բիս Պէրնար տիւ Պուա
ՄԱՐՍԷԼԼ
11 Rue Bernard du Bois, MARSEILLE

Մասնաճիւղերը կը գտնուին՝
ՓԱՐԻԶ եւ ԼԻՈՆ
A. ADALIAN
10, Rue Marcel Sembat 10
Pré St. Gervais, (Seine)
M. GULÉSSER
10 Rue Marignon LYON

Կը ծախուին առաջնակարգ ուտեր չափսոր գիներով եւ կը պատրաստուին լուսանկարչական գործիքի տուփեր։ Կը նորոգուին ամէն տեսակ նուագներ, թիսա ԽՆԱՄՈՎ եւ գիւրամատչելի պայմաններով։ Անոնք որ չեն ուզեր իրենց սեւէ կերպով վնասուած նուագին արժէքը կորսնցնել՝ եւ կը փափաքին կարելի եղածին չափ անյայտ կերպով նորոգել տալ իրենց վնասուած գործիքները, առանց վճարելու գիմեն մեղի վստահ ըլլալով որ գոհ պիտի ըլլան։

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԵՆԵՐ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ
17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine 4
Մէթրօ՝ Cadet կամ Նօտր-Տիւտ N. D. de Lorette
Ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14 19, կիր. եւ տօն օրեր 1

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԷՆ, (Licencié ès Sciences
Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի
եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց
24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel
Հիւանդ կ'ընդունի Գ., Երք., Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն
Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ
Métro St. Michel եւ Odeon Tél. Littré 60-

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES

"PARMAKSEZIAN"
Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris
Կը ստանձնէ եւ կը կատարէ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական ամուսնալուծման դատեր, քարթ տ'իտանթէի մէջ արձանագրութիւններ եւ փոփոխութիւններ եւ ֆրանսա մտնելու համար անցագրերու գործողութիւններ։

Գիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը։

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած
ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ
ցարիներէ ի վեր նիւ-Եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։
Կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր։
16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis
Téléph. Provence 09-32։

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ

Téléphone: MARCADET 03-64 ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1900ին
38, Ave. St. Ouen -o- 20, rue Fauvet -o- PARIS (18me)
Մէթրօ NORD SUD: LA FOURCHE
Ընդհանուր հիւանդութիւններ, սեռամիզային, մորթի, քիթի, շնչերակային, թոքի, ծննդաբերութեան եւ կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն եւ գոհարեղէններ, ելեկտրաթերմանում եւ Ռ. ճառագայթ։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

Ակռայի գարմանում, առանց ցաւի ակռայ քաշել 10 ֆրանք, արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրոն ֆրանքէն սկսեալ։

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

Հ. Յ. Դ.

Ալֆօռվիլի «*Սարգիս Մինասեան*»ենթակոմիտէիժողովրդասէր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ձանօթ հաւաքատեղին։

Ներկայ պիտի ըլլան Շրջ. կոմիտէի անդամները։

Լիոնի «*Կայծակ*» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին 15 Փետր. Դշ. երեկոյ ժամը 8.30ին, Գրադարանի սրահը։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ Ժող. Համալսարանի վարչութիւնը, այսօր կիրակի ժամը 11ին ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամ-Միութիւններու ներկայացուցիչները։ Կարեւոր օրակարգ։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐՅ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս առաւօտ Ֆլօրիայի մէջ ժամը 10ին, Ֆրանսերէն (Դաւիթ - Բէկ)։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ ժէռսէ եւ բուրդէ ռօպ, կարող վարժ եւ վարպետ գործաւորուհիներ։ Դիմել՝ Շ. Պուտուրեանի, 7 Rue de Tournon, Paris. մէթրօ Odéon.

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro: St. Denis և Réaumur)
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԱՒՃԿՆԵՐ
Ջերմամիզութեան, ֆրանկախտի, արիւնի եւ մորթային հիւանդութեանց։
Բժշկական տարբալուծումներ
Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, Կիրակի՝ 9—12։
Ժողովրդական գիներ

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
LA MENACE
?

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՓԻՔԻ

106 Kléber, Հեռ. Passy 72.56
Կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Ապիտավիթ*)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. TEURNIER

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՅՐԱՆԴ

ԲԱԺԱՆԵԱԿԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration Խմբագրութիւն (208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e))

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 14 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1928

14 FÉVRIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 570 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ԷՐՄԷՆԻԼԷՐ ՎԷ ԻՐԱՆ„

Այս անունով գիրք մը լոյս տեսած է Պոլիս, ինչպէս պիտի կարդաք լուրերու բաժնին մէջ։

Գիրք մը՝ որուն ջերմ չատագովականը կ'ընէ «Ազէրի Թիւրք», Ազրբէյճանի մուսավվաթ կուսակցութեան Պոլսոյ նոր օրկանը։ (Նախորդը, «ԵԷՆի Կավկասիա», խափանուեցաւ կառավարութեան կողմէ, զանազան բողոքներու վրայ)։

Տակաւին աչքի առջեւ չունինք այդ գիրքը, որպէսզի կարենանք ամբողջական գաղափար տալ։ Շուտով կը ստանանք, և կը խօսինք լայնօրէն։

Բայց, օգտուելով «Ազէրի Թիւրք»ի հաղորդած տեղեկութիւններէն, կ'ուզենք մատնանշել նոր երեւոյթ մը։

Ինչպէս կ'երեւայ, համաթրքական կամ թուրանական տեսաբանները իրար անցած են, Պարսկաստանի մէջ նշմարուած սթափումէն։

Գիտենք, խոր չէ այդ սթափումը, եւ ոչ ալ համատարած։ Բայց բարենշան է։

Բուն պարսիկ մտաւորականները սկսեր են ըմբռնել, թէ Իրանը այլեւս չի կրնար անտարբեր դիտել թուրանական մարզանքները, որոնք եթէ զօրաւոր թումբի մը չհանդիպին, առնուազն պիտի կլանեն նաեւ պարսկական Ատրպատականը, ինչպէս վարանած են կովկասեան Ազրբէյճանը։ Իսկ այդպիսի յաջողութեան մը պարագային, հիմէն կը սարսի պարսիկ պետութիւնը։

Անցեալ տարի, «Դրօշակ»ի մէջ, ընկեր Ռուբէն մանաւանդ ուսումնասիրութեամբ մը, պարզելով թուրանական շարժման ձգտումները եւ վտանգները, իրեւ թումբ՝ առաջարկեց թուրանական ճակատին դէմ կազմել արիական ժողովուրդներու ճակատ մը, առաջնորդութեամբ Իրանի։ Այս յօդուածը թարգմանուեցաւ պարսիկ թերթերու մէջ, դուռ բանալով շահեկան վիճաբանութեանց։ Ցետոյ, հնչակեան հին գործիչ մը, Գ. Ենիկեան, իր կարգին հրապարակ եկաւ եւ բանաձեւ մը ներկայացուց, որուն գլխաւոր կէտերը արտատպած ենք ժամանակին։

Այդ օրէն ի վեր, խնդիրը կ'արծարծուի պանդան ձեւերով։ Եւ կրնանք թուի թէ բաւական լուրջ հանգամանք առած է, քանի որ ահաւասիկ թուրքերէն գիրք մը լոյս կը տեսնէ, նոր հոսանքը չէզոքացնելու համար։

Արդարեւ, չափազանց թափանցիկ է «Էրմէնիլէր վէ Իրան» գրքին առաջադրութիւնը։

Անպէս հաւատացնելով թէ «քաղաքական խիստ մեծ մեքենայութիւն մը» կը դարձուի Պարսկաստանի մէջ, «ազգային Ազրբէյճան»ի օրկանին աշխատակիցը պարտականութիւն սեպեր է մերկացնել զայն եւ զգուշացնել Պարսիկներն.

— Դաշնակցութիւնը նոր արկածախնդրութիւն մը կը փորձէ։ Զգլա՛յ թէ խաբուիք...

Այս է նոր հրատարակութեան ոգին։ Իսկ փաստե՞ր։ Պէտք է սպասել գրքին։

Կա՛յ կէտ մը որուն մասին կարելի է այժմէն խօսիլ, առանց վերապահութեան։

Թէ՛ նոր թերթին՝ «Ազէրի Թիւրք»ի խմբագրականն ու միւս նիւթերը, եւ թէ այս գրքին համար տպուած յանձնարարականը աւելորդ անգամ մըն ալ կ'ապացուցանեն որ «Ազգային Ազրբէյճան»ը նորէն եւ նորէն իր ճակատագիրը կապած է Թուրքիոյ, կը խլրտի, կը գործէ, կը քալէ անոր շունչին տակ։

Եւ այս՝ հակառակ այնքան փորձերու։ Ինչպէս երէկ «ԵԷՆի Կավկասիան», այսօր ալ «Ազէրի Թիւրք»ը չունի ոգեւորութեան ուրիշ աղբիւր, եթէ ոչ «Թիւրքճի»ութիւնը, որ թուրանականութեան նախնական ձեւն է։ Թուրք մշակոյթ, թուրք աշխարհ, եւ, տրամաբանօրէն, Թրքական քաղաքականութիւն։ Այս գիծը այնքան խոր արմատ է ձգած որ, Թուրքիոյ վարչաձեւերը կը փոխուին, բայց Ազրբէյճանի Թրքաձիգ տրամադրութիւնը կը մնայ անխախտ։ Համիտի եւ Իթթիհատի օրերուն՝ համիսլամական, այսօր՝ համաթրքական կամ թուրանական։ Ահա քանի մը խօսքեր՝ նոր Թերթին առաջին Թիւի խմբագրականէն.

— «Ազրբէյճանի Թիւրքճիութիւնը, քաղաքական ճակատի վրայ կը ձգտի դէմ դնել այն բոլոր միջոցներուն, որոնք Ազէրի Թրքութիւնը կը հեռացնեն միւս Թուրք երկիրներէն, եւ պաշտպանել Թուրքերու մշակութային կապը աւերիչ ազդեցութիւններէ։»

Այլեւս ո՞ր անկախութենէն կը ճառեն Ազրբէյճանի ազգայնականները, երբ չեն կրնար Թօթափել Թուրքիոյ խնամակալութիւնը, չունին ուրիշ մտաւոր եւ քաղաքական հորիզոն, եթէ ոչ Թուրքիան, եւ այդ ախտաւոր հոգեբանութեամբ կը ջանան վարակել նաեւ հարեւան երկիրները, առաջին առթիւ՝ արիական Իրանը։

Անշուշտ Ռէսուլզատէներուն համար գաղտնիք չէ որ, «Դաշնակցութեան գաղափարական նոր արկածախնդրութենէն» շատ առաջ, եւ տարիներէ ի վեր, իսկապէս արկածախնդրական գործօն քաղաքականութիւն մը կը վարեն իր գաղափարակիցները, պարսկական Ատրպատականի մէջ։ Այն աստիճան որ, Թէհրանի կառավարութիւնը հարկադրուեցաւ նոր ծրագիր մը պատրաստել, Ատրպատականը ֆարսացնելու համար։

Եւ երբ, Թրքական կարաւանին առջեւն ինկած, «Էյ Թուրան» կ'երգէ ազգային Ազրբէյճանը, ինչո՞ւ կը զարմանան որ դարաւոր Իրանն ալ հակազդեցութեան միջոցներ կը փնտռէ, և այդ ճամբուն վրայ իրեն հետ կը գտնէ բոլոր արիական ցեղերը, մանաւանդ Հայերն ու Քիւրտերը։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆՈՅՆ ԱԽՏԸ ԱՄԷՆ Տ�եՂ

Հալէպի «Եփրատ»ը (պաշտպանողական), խմբագրականի մը մէջ դիտել կուտայ (1 փետր.).

— «Նախորդ խմբագրականով ըսինք թէ Թրքախօսութիւնը Թարախոտ վէրք մըն է որ պատած է, առանց բացառութեան՝ Հալէպի հայութեան ջախջախիչ մեծամասնութիւնը. այն աստիճան որ Հալէպի քրիստոնեայ եւ իսլամ բնակչութիւնը յաճախ կ'անգիտանայ Թէ՝ «էրմէն չեզու մը գոյութիւն ունի՞»։

Ենթեն տարիներէ ի վեր կը վայելենք ֆրանսական հանրապետական կառավարութեան հոգատարութիւնը եւ սուրիական պետութեան հաւասարութեան վրայ հիմնուած օրէնքները։ Հակառակ այս շնորհներու, ի՞նչ քայլեր առնուած են հայերէն չեզուն տարածելու եւ մեր ընտանեկան ու ընկերական յարկերէն «անիծեալ լեզուն» վտարելու համար։ Այս հարցումը կ'ուղղենք, առանց բացառութեան՝ մեր բոլոր վարիչներու և առաջնորդողներու։

Կ'ընդունինք Թէ Թրքախօսութիւնը մեր դարաւոր Թշնամիներու դժբախտ ժառանգութիւնն է, որ խոր արմատներ ձգած է մեր հոգիի եւ մարմնոյն մէջ։ Բայց ասիկա չի բաւեր արդարացնել մերայնոց գոհար լեզուի հանդէպ ունեցած անտարբերութիւնը, քանի որ անոր կը հանդիպինք Մայրենի և Բողոքական եկեղեցւոյ ազօթատեղիներուն մէջ, առանց յիշելու հոգեվէական Հայերը։

Ենթեն տարիներ առաջ՝ կիլիկեցի Թրքախօս Հայերու Սուրիա խուժումի առեն հոս այցելող մը, եթէ այսօր ալ այցելէ, պիտի տեսնէ որ քաղաքը՝ Հայերու շնորհիւ կը շարունակէ կրել Թուրք դիմագիծը։

Եթէ այցելուն Արաբ մըն է, իրաւացիօրէն պիտի հարցնէ. «Մի՞թէ էրմէն ազգը, տոհմային լեզու չունի՞»։

ՓԱՐԻԶԻ ԸՆԴՈՒՆԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ ՊԱՅԹԻՆ

Պոսթոնէն վեց քիլոմեթր հեռուն Իվըրէթի մէջ քարիւղի բազմաթիւ ընդունարաններ բռնկեցան՝ ահռելի պայթիւններով։ Շէնք մը, ուր բանուորները կ'աշխատէին, քանդուեցաւ։ 11 հոգիի ածխացած դիակները դուրս հանուեցան փլատակներէն, որոնց տակ կը կարծուի Թէ 9 դիակներ եւս կան։ 53 վիրաւորներ հիւանդանոց փոխադրուեցան։

ՊՐՈՒՍԱՅի ամերիկեան վարժարանի ուսուցչուհիները, քրիստոնէացման դէպքին առթիւ սկսած են դատուիլ ամսոյս 13ին (երէկ)։

ԴՈՐԴԻ ԱՐՏԱԾՄԱՆ մասին հետեւեալ Թիւերը կը հաղորդուին Իմմիբէն.—1927ի ընթացքին արտասահման ղրկուած է 1,221,181 քիլօ ծանրութեամբ գորգ, 447,762,170 դրշ. արժէքով։

ԹՈՒՐՔ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ կողմէ Հոլանտայէն ապսպրուած ընդծովեանները մէկուն շինութիւնը աւարտած եւ փորձերը լրացած ըլլալով, ընդծովեան Փետրուար 6ին Հոլանտայէն ճամբայ ելած է դէպի Թուրքիա։

ԹՈՒՐՔԵՒՊՈՒՀԿԱՐ առեւտրական դաշինքի բանակցութիւնները տակաւին չեն վերջացած։ Այս շաբթու վերջնական հրահանգներ պիտի տրուին պուլկար պատուիրակներուն։ Ցոյս կայ որ մինչեւ մէկ շաբաթ կարելի պիտի ըլլայ վերջնականապէս ստորագրել դաշնագիրը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Քեմալ փաշայի առողջութիւնը վտանգուած

Այս խորագրին տակ երէկ առտուան «Լէքօ տը փարի» կը գրէ.—

Թուրք Հանրապետութեան նախագահ Մուսթաֆա Քէմալ փաշայի առողջութեանը մասին ստացուած են բաւական վրդովիչ տեղեկութիւններ, որոնք կը բխին խիստ լուրջ աղբիւրէ մը։

Քանի մը օր առաջ, Էնկիւրիի մէկ փողոցին մէջ, Մուսթաֆա Քէմալ փաշա յանկարծ ինկած եւ ուշաթափ եղած է։ Ազգու խնամքներէ վերջ միայն կրցած է ինքզինքը գտնել։ Նկատի առնելով դիկտատորին վարած խիստ անբնականն կեանքը եւ իր ֆիզիքական անզոհացուցիչ վիճակը, այս դէպքը խիստ յոռետես մեկնութեանց տեղի տուած է թէ Պոլսոյ եւ թէ Էնկիւրիի մէջ։

Թուրքիոյ մէջ գործադրուելու վրայ եղող բարենորոգումներու բախտը խիստ հաւանաբար մեծ մասամբ կախուած է Հանրապետութեան նախագահին անձնաւորութենէն։ Ատիկա բաւական է՝ ցոյց տալու համար թէ ո՛րքան կարեւոր է այս լուրը, որուն արձագանգը կ'ըլլանք։

Հակառուսական ցոյցեր Պաղտատի մէջ

Անգլիոյ գաղթային փոխ-նախարար Սըր Ալֆրէտ Մոնտ, որ վերջերս քննական պտոյտ մը կատարեց Պաղեստինի մէջ եւ Հրեաներուն ինպատաստ արտայայտուեցաւ, քանի մը օր առաջ Պաղտատ հասաւ, իր ուղեկիցներով, ընդամէնը 11 հոգի։

Սըր Ալֆրէտի Պաղտատ հասնելէն երկու ժամ առաջ, ուսանողներու առաջնորդութեամբ խուռն ամբոխ մը շրջեցաւ քաղաքին գլխաւոր փողոցները։ Ցուցարարները կը կրէին դրօշակներ՝ «Անկի՛ն Սիոնականութիւնն ու Պալֆըրի Ցայտարարութիւնը» վերտառութեամբ, ու կ'երգէին յանկերգներ Թէ Սիոնականութիւնը երբեք տեղ չի կրնար բռնել Իրաքի մէջ, նոյնպէս «Անկի՛ Մոնտի պատուիրակութիւնը» կը պոռային, Թէեւ մարդ չէր գիտեր Թէ ի՞նչ էր այդ պատուիրակութեան պաշտօնը։

Թափօրը ուղղուեցաւ դէպի քաղաքին արեւմտեան մուտքը՝ կեցնելու համար Սըր Ալֆրէտ Մոնտի ինքնաշարժը, որ այդ կողմէն կը սպասուէր։ Իրիկուան ժամը 6ին 10,000 ցուցարարներ կը սպասէին իրեն։ Սակայն ոստիկանութիւնը չորս Թեթեւ ինքնաշարժներ ղրկելով, Պաղտատէն վեց մղոն հեռուն կեցուց Մոնտի 6 անուաւոր ինքնաշարժը եւ մէջինները առնելով, տարբեր ճամբով մը, առանց տեսնուելու Պաղտատ բերաւ զանոնք եւ անդ. մարզպանութեան շէնքը փոխադրեց։

Ամբոխը իզուր կը սպասէր եւ կատղած՝ Ֆալլուճայէն Պաղտատ հասնող ինքնաշարժերուն վրայ կը յարձակէր, վարիչները կը ծեծէր եւ ա՛յորդները կը կողոպտէր՝ կարծելով որ անոնք ալ մաս կը կազմեն Սըր Ալֆրէտի պատուիրակութեան։ Ցուցարարներէն շատեր դանակներով զինուած էին եւ շատ գէշ տրամադրուած։ Պատուիրակութեան ժամանումէն ժամ մը վերջ հեծեալ ոստիկաններ ցրուեցին ամբոխը։ Քանի մը հոգի վիրաւորուեցան։

Միւթէսարըֆը յայտարարութիւն մը հրատարակելով կ'արգիլէ փողոցներու մէջ Թափօրներն ու ցոյցերը։ Սըր Ալֆրէտ Մոնտ այժմ իր ժամանակը կ'անցընէ մարզպանութեան շէնքին մէջ և Զորեքշաբթի պիտի մեկնի։

«Թայմզ»ի Թղթակիցը, որ այս տեղեկութիւնները կը հաղորդէ, կ'ըսէ Թէ իր իսկական նպատակն էր քննել Միջագետքէն Միջերկրական շինուելիք քարիւղի խողովակներու ճամբան, ինչպէս նաեւ ուսումնասիրել արուեստական աղբերու գործածութիւնը՝ Իրաքի աղախառն հողին համար։

Իրաւ եւ Իրաւ

«Թայմզ»ի Պաղտատի Թղթակիցը կը հեռագրէ Թէ Խուժիստանի պարսիկ իշխանութեանց եւ Քասապայի հողագործներուն միջեւ վերջերս տեղի ունեցած ընդհարումները ոեւէ ազդեցութիւն չեն ունեցած Պարսկաստանի յարաբերութեանց վրայ, որոնք կը շարունակեն անզոհացուցիչ ըլլալ։ Պարսկաստան կը մերժէ ճանչնալ Իրաքի կառավարութիւնը, Թէեւ Պաղտատի ընդհանուր հիւպատոս նշանակած է Միրզա Հասան Ալի Խան Հատայէթը, նախկին նախարար եւ Շիրազի նախկին կառավարիչ։ Այսքան կարեւոր պաշտօնատար մը նշանակելով տակաւին չճանչցուած պետութեան մը մօտ, կ'երեւի Թէ պարսիկ կառավարութեան նպատակն է լուծել իր դժուարութիւնները Միջագետքի հետ, զայն պաշտօնապէս ճանչնալէ առաջ։

Ամէնէն կարեւոր դժուարութիւնն է Պարսիկներու այն պահանջը Թէ Իրաք բնակող պարսկահպատակները պէտք է վայելեն նոյն առանձնաշնորհները, ինչպէս կարգ մը եւրոպական պետութեանց եւ Միացեալ Նահանգներու քաղաքացիները, ըստ դատական համաձայնագրին։ Իրաւ է Թէ Միջագետքի կառավարութիւնը այդ համաձայնագիրով կարգ մը առանձնաշնորհներ տուած է անոնց, որոնք նախապէս քափիթիւլասիոններէն կ'օգտուէին. բայց Իրաք չուզեր նոյն իրաւունքները շնորհել իր երկրին մէջ բնակող բազմաթիւ պարսիկ քաղաքացիներուն, որոնք անցեալին մէջ երբեք չեն օգտուած բացառիկ շնորհներէ։ Եթէ տայ, այն առեն ստիպուած պիտի ըլլայ եռապատկել անգլիացի դատաւորներու թիւը։ Մնաց որ, պարսիկ կառավա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

"ԱՆԿԱԽ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ„Է՞Ն ԹԷ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԷՆ "ԱՆԿԱԽ„

Ափեւելահայ ծանօթ մը, որ երկար տարի ապրած է Թիֆլիզի մէջ, վառնայէն կը գրէ ինծի.

— «... Մօրիցս կրկին նամակ ստացայ։ Մի քանի օրով անցել է Դիլիջան, ու փող է ճամբել ինձ։ Բայց, դրամը հասել է Թէ չէ՝ Բուլգար կառավարութիւնը յետ է ուղարկել զայն»։

Երկարօրէն մտածեցի այս երկտող լուրին վրայ։ Անըմբռնելի չէր, անշուշտ։ Բայց՝ խօսո՛ւն ու Թելադրական։ Ու՝ հետաքրքրուեցայ։ Երկու օր առաջ, Թղթատարի ծանօթ պաշտօնեայի մը հարցուցի պատճառը։ Նայեցաւ երեսիս՝ զարմացական ժպիտ մը շրթներուն, ու՝

— Շա՛տ պարզ է, ըսաւ, որ մենք արգիլենք Ռուսաստանէն դրամական առաքումները՝ մեր սահմանէն ներս։

— Ինչպէ՞ս Թէ՝ «Ռուսաստանէն», ընդմիջեցի։ Դրամը ղրկուած է եղեր Դիլիջանէն. իսկ Դիլիջանը—քարթացուցիծայնս—Հայաստանի մաս կը կազմէ։

Լռեց։ Ցետոյ, փափկանկատութիւն մը մատնող մեղմ ու մտերիմ շեշտով մը՝

—Կ'երեւի, ըսաւ, Հայաստանի մասին 'ձեր' Հայերուդ ըմբռնումը շատ աւելի երազատեսութիւն է, քան՝ ձշգրիտ ու անկեղծ իրատեսութիւն մը։ Որակումները չեն, որ երկիր մը պետութիւն — առանձին՝ պետութիւն— կը դարձնեն։ Իբրեւ Համակիր մը ձեզի՝ ես նկատեր եմ որ (անշո՛ւշտ պաշտօնի բերումով) ձեր «մայրաքաղաք»էն եկող դրոշմաթուղթն անգամ նո՛յնն է ինչ որ՝ Մոսկուայէն եկածները։ Ո՛չ, ո՛չ, վերջացուց, մեր այդ օրէնքը Ռուսաստանի մասին է, ու անկախ Ռուսաստանէն, ուրիշ որեւէ երկրէ կարելի է դրամ ուղարկել։

«Անկախ՝ Ռուսաստան»էն։ Այսինքն՝ Ռուսաստան չՀամարուած որ ե՛ւ է երկրամասէ մը, մտածեցի։

— Իսկ Հայաստա՞նը։

— Ա՛հ, Հայաստանը, շշնջաց։ Այս եօթը տարի է, Ան... կախ է՝ Ռուսեւթուրք սպայակոյտերու պատերէն։ Դուք ալ՝ զայն կախած էք ձեր Համեստ ու տարագրի խրճիթներէն ներս...։ Ու ատկէ ի վեր՝ պետութիւններու աչքին՝ ձեր Հայաստանը Ռուսաստանէն անկախ չէ, այլ մաս մը՝ «Անկախ Ռուսաստան»էն...

×

Իրիկունը նստեր էինք քանի մը ընկերներով։ Խօսք դարձաւ երկրի ձերբակալութիւններու մասին։ Ես ալ, իմ կարգիս, բացատրեցի օտար պաշտօնեային հետ ցերեկուան խօսակցութիւնս։ Մեր սեղանակիցներէն մէկը, որ պարզապէս հակադաշնակցական ըլլալուն Համար այսօրուան Հայաստանի Համակիր է, նեղուեցաւ, ... կարմրեցաւ, եւ յօնքերը պռստելով.

— Այդ օտար պաշտօնեան ալ անպայմա՛ն դաշնակցական ըլլալու է, ըսաւ... :

Ու մենք՝ լեցուն հպարտ քրքիջով մը, մեր բաժակները բարձրացուցինք՝ այժմ Թուրք ապայակոյտի պատէն կախուած, «անկախ Ռուսաստան»ին մէկ մասնիկը Համարուած, եւ սակայն, մեր այսօրուան հաւա՛տքէն կախում ունեցող ապագայ անկա՛խ Հայաստանի անունով...։

Վ.ԱԶՐԻՒ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲՈՂՈՔԱԿԱՆԸ

(փետրուար 18ի տեղի)

ՍՈՒՐԲ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՀՈՒՅՆ

Ալեքսանդրապոլի Սուրբ Աստվածածին հայկական հոյակապ եկեղեցին, որ կառուցուեցաւ 1859ին, ամբողջովին վերանորոգուած է եղեր։ Նորոգութեան ծախքերը հոգացած են եղեր Ալեքսանդրապոլի հարուստ հայերը։

Եկեղեցին վերանորոգուած է եղեր ներսէն ու դուրսէն

ԻՄԻՆ ԿՈՂՏԻՆ ԿՅԱՆՔԻՑ

(ՀԱՏՎԱԾԱՇԱՐ ՎԵՊԻ)

ՄՈՍԿՎԱ ՄԱՍ

Բ.

Ռուսական վիպագրության մեջ հազվադեպ չեն հանդիպում այնպիսի գործեր, որոնք ամբողջությամբ նվիրված են մեկ քաղաքի, մեկ շրջանի կամ մեկ գավառի կյանքին։ Ռուսական գրականության մեծ վարպետներից շատերը, ինչպես Գոգոլը, Տուրգենևը, Լեսկովը, Գոնչարովը, Սալտիկովը, Ռեշետնիկովը, Պոմյալովսկին, Գլեբ Ուսպենսկին, Ռեպնինը, Ավդեևը, Ռոմանովը, Ռոդիոնովը, Ռոդիոնովը, Ռոդիոն

րութիւնը երբեք տրամադիր չէ նոյն առանձնաշնորհները տալու Պարսկաստան բնակող Իրաքցիներուն. ընդհակառակն կ'ուզէ ջնջել միւս քափիթիւլասիոններն ալ։

Անհամաձայնութեան երկրորդ պատճառն է Իրաքի հպատակութեան օրէնքը, որուն մէջ պարսիկ կառավարութիւնը որոշ ձգտում կը տեսնէ Իրաքի Պարսիկները հպատակ դարձնելու։ Այժմու օրէնքով, ինքնաբերաբար Իրաքի հպատակ կը նկատուին Միջազետք ծնած այն բոլոր Պարսիկները, որոնք որոշ պայմանաժամի մը մէջ չեն հրաժարիր Իրաքի հպատակութենէն։ Այդ պայմանաժամը, որ կը լրանար 1927 Յուլիս 19ին, պարսիկ կառավարութեան ատիպողական խնդրանքով երկարաձգուեցաւ մինչեւ 1927ի վերջը. այժմ նոր երկարաձգում կը պահանջուի։

Եթէ այս երկու գլխաւոր խնդիրները լուծուին, միւս մանր դժուարութիւնները դիւրաւ կը կարգադրուին։

Փուանքարէ Սթրազպուրկի մէջ

Վարչապետ Փուանքարէ՝ պատասխանելով Ստորին-Հռենոսի Քաղաքապետներու հրաւէրին, Սթրազպուրկ հասաւ Շաբաթ գիշեր։ Կիրակի՝ ծոնական օր էր քաղաքին մէջ։

Ժամը 11ին, վարչապետը ընդունեց համայնքներու ներկայացուցիչները։ Ռունցէնհայմի քաղաքապետին 10 տարեկան աղջիկը ուղերձ մը կարդաց։ Յետոյ «Օրանժըրի»ի սրահին մէջ տրուեցաւ հացկերոյթ մը, որուն մասնակցեցան 600 հոգի, քաղաքապետներ, Թաղապետական խորհրդականներ, երեսփոխաններ եւ ծերակուտականներ։ Ժամը 2ին սկսան ճառերը։ Առաջին խօսողն էր Ստորին Հռենոսի նահանգապետը Պորոմէ, որ շեշտեց Ալզասցիներու հաւատարմութիւնը հանդէպ Ֆրանսայի եւ վեր հանեց այն աշխատանքը, զոր Ֆրանսա կատարած է այդ հողամասին մէջ Զինադադարէն ի վեր։

Յետոյ խօսեցան Ալզասցի քաղաքապետներու ամէնէն տարիքցը՝ Նիկոլա Քիֆֆէր, Սթրազպուրկի քաղաքապետ-երեսփոխան Ժաք Փէրոթ եւ Սթրազպուրկի ընկերվարական երեսփոխան Օպէրքիրշ։ Վերջին խօսողը եղաւ Փուանքարէ, որուն ճառը նախապէս գերմաներէնի թարգմանուելով բաժնուած էր ներկաներուն։ Յիշենք քանի մը խօսքեր իր ճառէն.—

— Ֆրանսայի հոգին մէկ է եւ իր հողը անբաժանելի։ Ֆրանսա երկար ատենէ ի վեր գիտակցութեամբ վաւերացուցած է լատին պատմաբանին սա խօսքը. Germani trans Rhenum incolunt (*Գերմանները Հռենոսէն անդին է որ կը բնակին*)։ Ալզաս չպիտի ընդունի, որ իրեն համար աւելի լայն ազատութիւններ պահանջելու պատրուակին տակ, կասկածելի գործակալներ եւ միջնորդներ հոն հրատարակեն թերթեր, որոնք կ'ապրին օտար նպաստներով, որոնք շփման մէջ կը մտնեն օտար կազմակերպութեանց հետ, եւ ինքնավարութեան քօղին տակ կը պատրաստեն Ալզազի չեզոքութիւնն ու Ֆրանսայի մէկ նոր անդամահատումը։

Յետոյ քաղաքապետները Հանրապետութեան նախագահին ղրկեցին հաւատարմական հեռագիր մը։ Ճաշէն վերջ Փուանքարէ հանդիսաւոր թափօրով գնաց քաղաքապետարանին։ Հազարաւորներ Ֆրանսական եռագոյնով կը մասնակցէին թափօրին։ Իրիկունը, երբ վարչապետը Փարիզ կը դառնար, կայարանին մէջ համայնավար երեսփոխան Հիւպէր «Անկցի Փուանքարէ՛» պոռաց։ Ոստիկանները ցրուեցին հոն խմբուած համայնավարները եւ երկու հոգի ձերբակալեցին։

Ժողովուրդը փողոցին մէջ կեցուց համայնավար նուագախումբ մը, որ հանդէսէ մը կը դառնար, եւ ստիպեց զայն նուագել «Մարսէյեզ»ն ու «Ալզաս-Լորէնը չպիտի ունենաք»ը։

Վարչապետը գիշերը 11.30ին Փարիզ հասաւ։

Ազգ. Մեծ Ժողովը կողոպտողներու դատը

Էնկիւրիի մէջ սկսաւ Ազգ. Մեծ Ժողովի մնաուկը կողոպտողներու դատավարութիւնը։ Քննութեան տեղեկագիրը կարդացուելէ յետոյ արկղակալ Մէհմէտ պէյ պնդեց թէ գեղծուած չէ գործուած այլ հաշիւները սխալ են։ Իսկ հաշուակալը ըսաւ որ ինք մնաուկին վիճակը հակակշռելու պաշտօն չունէր։ Նախապէս նոյն դրամարկղէն 24,000 ոսկի բաց գոյացած ըլլալով, որոշուած էր Թոշակներէն հարիւրին 20ը վար դնելով գոցել։

Նախագահը արկղակալին հարցուց թէ ի՞նչ պատճառաւ օրէնքի հակառակ «ավանս»ներ տրուած են, արկղակալը պատասխանեց. «Երբեմն բերանացի եւ երբեմն գրաւոր, ասոր այսչափ տուր, անոր այնչափ տուր կ'ըսուէր, անոնք ուղղակի դրամարկղը կուգային, առանց հաշուակալութենէ անցնելու»։

Ելմտական գործավարին փոխանորդը պնդեց որ արկղակալը առանց ստորագրութեան եւ օրէնքի հակառակ ըլլալով դրամ վճարած է։

Յետոյ կարդացուեցաւ հաշուակալութեան դիւանէն Էմին պէյի մասին եկած գիր մը որուն մէջ կ'ըսուէր թէ Էմին պէյ արձանագրութիւնները կեղծելով 1600 ոսկիի գեղծուած մը գործած եւ գինքը դատի ենթարկելու որոշում տրուած էր։

Յետոյ իբրեւ վկայ լսուեցաւ Սվազի երեսփոխան Բասիմ պէյ, որ ըսաւ թէ Յունիսի մէջ Պոլիս երթալու առթիւ ցուցակ մը ուզած եւ տեսած էր որ շատ «ավանս» տրուած է։ Պահանջած է որ արկղակալը պաշտօնանկ ըլլայ, սակայն ընկերները թոշակներէն 100ին 20ը գեղչելով գործին կարգադրութիւնը պահանջած են։ Լսուեցան նաեւ Պրուսայի երեսփոխան Ասաֆ պէյ եւ Այնի փաշա։ Դատը յետաձգուեցաւ փետր. 17ին։

Թուրքիա կը բարեկարգուի...

Պոռնկութեան դէմ բացուած պայքարին առթիւ, թուրք կառավարութիւնը որոշած է մէկ ամիսէն Թրքականէն սահմանել դուրս հանել բոլոր այն օտարահպատակ կիները, որոնք պոռնկութիւն կ'ընեն Թուրքիոյ մէջ։ Ասոնց մէջ կը գտնուին նաեւ այր ու կին բաւական անձեր, որոնք գաղտնի ժամադրավայրեր կը բանեցնեն։

Օտարահպատակ պոռնիկներուն շաբաթ մը առաջ պաշտօնապէս ազդարարուած է որ մինչեւ Մարտի սկիզբը իրենց գործերը աւարտեն եւ երկրէն մեկնին, հակառակ պարագային բռնի դուրս պիտի հանուին սահմանէն։ Այս կարգի պոռնիկները մեծ մասով Ռուսեր, Հելլէնահպատակներ, Լեհեր եւ Պուլկարներ են։ Զեկուցման վրայ, այս կիները ահագին իրարանցում հանած եւ պաղատած են որ երկրէն դուրս չհանուին. բայց կառավարութիւնը անդրդուելի մնացած է իր որոշման վրայ։

Որոշուած է նաեւ սահմանէն դուրս հանել յոռի անցեալի տէր եւ կասկածելի բոլոր օտարականներն ու գինեպանները։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՓԵՏՐ. 18Ի ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ԱՄԲՈՂՋ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Փարիզ, Լիոն, Վալանս, Մարսիլիա, Կարաման, Պրլէն, Սէն Թ'Էթիէն, Սէն-Շամոն - Պլէֆոր - Էրիքուր, Տեսին, Փոն տը Շէբրիւի, Լը Փուէն - Փրիվա, Փոն տ'Օպնա, Պորտօ, Սըկրէ, Ֆիւմէյ, Քասթել Սարազէն, Տէքազվիլ, Վիէն, Լանսէյ, Նիս, Քան, Կրաս, Փուժէ, Մարթիկ։

Մանրամասնութիւնները վաղուան թիւով։

ՕՐ. ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ԿՕՄԻԿԵԱՆ ԵՒ ՇԱՒԱՐՇ ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԱՑԱԾ

Փարիզ 12 փետր. 1928

"ԴՐՕՇԱԿ,,

Լոյս տեսաւ Փետրուարի թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.

1. Նոր ազգակ մը *(Խմբ.)*, 2. Փետրուար 18 *(Խմբ.)*, 3. Արարատի կուիները *(Ե. Սըխեան)*, 4. Ռուս-անգլիական հակամարտութիւնը Արեւելքում *(Ա. Աբեղեան)*, 5. Փոքր ազգերու ազատագրութեան խնդիրը եւ ուժերու հաւասարակշռութիւնը *(Վազգէն Շուշանեան)*, 6. Էջեր իմ օրագրէս *(Աշոտ)*, 7. Շամադրագործակցութիւնը *(Շաուլ Ժիտ)*, 8. Աիւսւոր գիշերը *(Բ. Իշխանեան)*, 9. Թուրքիոյ շուրջ, 10. Անդրկովկասեան դաշնակցային հանրապետութիւնը *(Տնտեսական)*, 11. կազմակերպական. վտարում։ *Գին 2.50 ֆրանք։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՅԱՐԴՈՂԻ գրական երեկոն, այս Հինգշաբթի, ժամը 9ին, Յելօրիա։ Պ. Մկրտիչ Պարսամեան պիտի խօսի Արտ. Յարութիւնեանի մասին։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

Զ. Ե. Ո. Միութեան Լիոնի մասնաճիւղը բացման հանդէս մը սարքած է Փետր. 25ի Շաբաթ երեկոյ։ Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐՅ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս իրիկուն Յելօրիայի մէջ ժամը 9—10 Տոմարակալութիւն և Յինանս (Տէրպէկէրեան)։

10—11 Ֆրանս. Պատմութիւն (Նաթանեան)։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՅԱՆ Ֆ

Ժանպլէօ, Լ. Մ.— 10 ֆր.։
Սելանիկ, Զ. Ո.— 20։
Միլան, Գործ.— 27 լիրէ60։
Փոն տը Շերիւի, Դ. Ա.— 41.20 ֆրանք։
Մէց, Պարոնեան.— 35 ֆր.։
Մարսէյլ, Վ. Լ.— 100։
Վալանս, Գործ.— 280։
Մարսէյլ, Գործ.— 690։
Մարսէյլ, Տօքթ. Ֆ.— 75։
Լի փիւի, Շ. Թ.— 35։
Սէն Շամոն, Ե. Ա.— 70։
Փարիզ, Շ. Պ.— 20։
Թուլօն, Դ. Փ.— 35։
Վատէն, Ա. Գ.— 160 ֆրանք ղրկեցինք։
Քլամառ, Գր. Գազ.— 35։
Մարսէյլ, Արժ. Ս.— 35։

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
LA MENACE

?

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Սեբաստիոյ ցաղթ գիւղէն), Շահինագար Ալմաղանեան որ 1919ին կը գտնուէր Այնթէ Ղալէ։ Իմացնել՝ Սարգիս Արմաղանեանի, Les Villas Caroline, Impasse Lourent Bondrette St. Louis, Marseille.

— Կը փնտռուի Արաբկիրցի Սարգիս Մելիքեան, որ 15 տարի առաջ մեկնած է Իզմիր ուր քանի մը ամիս մնալէ յետոյ փոխադրուած է Ֆրանսա։ Իմացնել իր հօրեղբօրորդւոյն վահան Մելիքեանի, Chez Mr. Briand, Usine No. 7, St. Pierre sous Aubenas, Ardèche.

Ծախու տուն

Ծախու է քարաշէն տուն մը՝ Gare de l'Estէն երկաթուղիով 22 վայրկեան հեռու գիւղի մը մէջ. երկու սենեակ, cave եւ ձեղնայարկ, պարտէզ մօտ 300 քառակուսի մեդր։

Դիմել՝ ցակոբ կարապետեանի 71bis Rue Paul Bert, St-Ouen, Seine:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ
Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ
5 Rue Cardinal Mercier
(Նախկին Rue Nouvelle)
Tél. Cent. 96.70 եւ 97,39
Կը կատարէ Ֆրանսա մըտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով։ Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը ստանձնէ։
Դիմել ամէն օր 9-12 և 2-7

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՍԵՆԵԱԿ
ՎԱՀԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ
11 RUE DU VIADUC
ISSY-LES-MOULINEAUX
Tél. 83, իսի-լէ-Մուլինօ
Կը ստանձնէ ամէն տեսակ քաղաքային, առեւտրական, ամուսնական, ժառանգական դատեր եւ նահիւրալիզասիօն։
Մեծ դիւրութիւններ՝ բանուորներու համար. Դիմել՝ ամէն օր 10—12 եւ 5—7։
Շաբաթ օրերը խորհրդակցութիւնը ձրի է։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
Հայկական առաջնակարգ նոր եւ չքեղ հիւրանոց
12, Տէ Ֆէօյեան փողոց, 12
Տէր և տնօրէն Վ.Գ.ԷԼՄԱՕՄԵԱՆ
PAX-HOTEL
12, Rue des Feuillants, 12
(Angle Rue Cannebière)
Tél. Inter. 12-02
MARSEILLE
Ouvert toute la nuit
Chauffage central, Salle de Bains, Eau, courante, chaude et froide

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, Շեր. Passy 72_56
Կը կատարէ Ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Աֆֆիտավիթ*)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ՍԱԿԱՐԱՆ

12 Փետրուար 1928

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆ.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	44
Մարք (ոսկի)	100 Mark	606	50
Թրքական-Թղթ.	L. Trq.	12	89
Թրք. ոսկի	» or	108	40
Մէճիտիէ	Médjidié	9	20
Լէվա 100 հատ	Léva	17	50
Տրախմի	» Drachme	33	—
Լիր	» Lire	134	75
Պելճ. Ֆրանք	» Belga	354	75
Ֆրանց.	» Frc. Suisse	489	50
Լէյ 100 հատ	Ley	15	60
Ֆիորին	(Florin)	1024	25
ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ			
եգ. Քր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3225	—
»	II »	2035	—
»	III »	1790	—
Թուրքի երկպ.	Lots turcs	167	—

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. TEURNIER

ՋԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՊՍՊԱՐԱԼԻՆ 5 ՖՐ.Ի, 30 ՖՐ.Է ՎԵՐ 10 ՖՐ.Ի ԵՒ 50 ՖՐ.Է ՎԵՐ 15 ՖՐ.Ի ԵՒ 100 ՖՐ.Է ՎԵՐ 20 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐԵ

Ադա Նազար 3, Արձակ էջեր Իսահակեանի 12.50, Ասպետ 30, Թիւպարա 30, Առանց դաւանանքի 45, Հերովթ Պէքքի Մուսթաֆա 5, Մտերիմ զրոյցներ 30, Բարեկենդան կուտիները 2, Աուշին-ալ-Ալան 4, Միւրինա 8, Երեք տարի ժանթիսի մէջ 5, Տասնօրեակ 10, Երազահան 5, 6, 10, Երգարան 3, 5, 10, 12.50, 15, 25, 30, Աթլանթիա 15, տիա 10, Լուսաբեր այբենարան 5, Հօճա Նասրէտտին 15, Հացի հաժար 35, Վարժապետին աղջիկը 18, Լուսանկարչութիւն 3, 10, Սրտին ձայնը 25, Պէն Հուր 35, Ռօպէնսոն Քրնի սիրուհուտուք 3, Սօնիա 20, Քերթ. Պ. Դուրեանի 5, և նամականին 8, Լէպլէպիճի 5, Շարշըլը Արթին 5, Ձեթց նորածինը 2, Ծիրանատաղ բառարան 15, 75, Ինքնագիր զրուցատրութիւն 6, 10, 15, 20, 25, Սիրային ոճիր 3, Ուշ Լինի 3, Զգայատես կինը 5, Աշուղ Ղարիպ 5, ՋԱՐԿ 3, Փեսայ գտնող քիթը 2, Հոգիս աքսորեալ 10, Սրտանցի Հայկ. ձայն. երգերը (6 տետ.) 90, ինչպէս նաեւ ՌՈՆԵԱՆԻ, ՇԱՆԹԻ, ՕՏԵԱՆԻ, ՉՕՀՐԱՊԻ, ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԵԻ բազմ գործերը, ԲՈԼՈՐ արտասահմանի նոր հրատարակութիւնները ԱՆՄՐՑԵԼԻ գիներով։ Պահանջեցէք 40 էջնոց նոր ցուցակը նուէր տրուած գիրքերուն ցանկին հետ։ Կ'ընդունի նաեւ ամսավճարով ապսպրանքներ։ Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ
ՋՈՒԼԱԲԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ»

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1887Ի

Ջուլարանս օժտուած ամենավերջին սիսթեմ մեքենաներով կը ձուլէ հայերէն եւ թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր, գոյն եւ տոկուն մետաղի գործածութեամբ։

Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մասնաւոր խնդրոյ առթիւ։

Ջուլարանս կ'ընդունի նաեւ ապսպրանքներ՝ տպագրական, կազմական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյքներու տպագրութեան համար, մելան, pâte à rouleau, պլինճ գիծ եւայլն, պատրաստէ ֆրանսական ծանօթ տուներէ։

Դրամ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէին՝
V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆՈՐ ՑԱՆԿ

ԴՈՒՔ ԸՆՏՐԵՑԷՔ ՁԵՐ ՍՏԱՆԱԼԻՔ ՆՈՒԷՐՆԵ

Թերեզ Ռաքէն (Է. Ջօլա) 20, Լուսաբ ջրաղացը 12.20, Կարմիր ապաբանջանը (Կուպրին) 8, Իմ գիրքը (Ա. Աիաբոնեան) 2, Թուշկը 5, Դիւղը (*Շամաստեղ*) 25, Ափրոդիտէ 10, Առանց նանքի 50, Աղքատին պատիւը 20, Թաւար 12, Կրացիէլլա պատանի Ան 10, Թափառաշրջիկները 15, Մանոն Լէսքօ 15, Աղջիկը 20, Սիրանուշ 15, Տասնօրեակ (Գոքաչիօ) 15, Մակ 5, Կարմիր մարդոց երդումը 20, Արիւնոտ յիշատակներ 5, պատկառ մարդը 6, Անծկութեան ժամեր 2, Սատանայ 3, Դեռահաս միջակորեաբը 12.50, Ֆաքիր Թահիրա փալ Օսման 5, Ռասքոլնիին 12, Քէօր օղլու 2.50, Պէպէքօ 10, Օքաբէն (կատակ.) 6, Կառքի արկած մը 2, Դողը 3, լալա մահարի 5, Օմար Խայեամ 4, Շաքիզ 4, Երգարան 5 եւ 25, Երազահան 5 եւ 10, Երգեր ու տաղեր (Դուրեան) 2 եւ Նամականի 8, Քերթուածներ 5, Ֆրանս. խօսակց. 6, 8 Ֆրանս. քերական 3, Լուսանկարչութիւն 5 եւ 10, Բադդ ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր։ *Պահանջեցէք նոր ցուցակը, որուն մէջէն ընտրեցէք ո եւ է գիրք իբր նուէր։*

ՆՈՒԻՐ.— 25 *ֆր.է աւելի գիրք առնողին 5 ֆր.ի գիրք 50 ֆր.է աւելիին 10 ֆր.ի, իսկ 100 ֆր.է աւելիին հատ ֆր.ի գիրք նուէր կը տրուի։ Նուէրցու գիրքերը զո՛ւք ընտրել մեր նոր գրացուցակէն։*

Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ տնօրէն ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-
Բաց է ամէն օր, ուր շաբ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ։ Աչքի գէտը կ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Ռէնտգէնի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES
''PARMAKSEZIAN,,
Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31,
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris
Կը ստանձնէ եւ կը կատարեմ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական ամուսնալուծման դատեր, քարթ տ'իտանթէի մէջ արձանագրուած փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անյապաղ գործողութիւններ։
Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը։

ՀՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
Գրաւաճի բառարան (*Հեղ. Մ. Ս. Դաւիթ. Հայերէնէ - Ֆրանսերէն*)
432 էջ, կը պարունակէ աւելի քան 10.000 բառեր։ Ա սարնակ Հայու համար անհրաժեշտ գիրք մը։ Գինն Ֆրանք, բացարձակապէս կանխիկ։ Ապառիկ ապսպրանքի նկատի չեն առնուիր։ Փոսթի ծախք չկայ։
Դիմել՝ H. Turabian -:- 227, Bld. Raspail -:- Paris (14

ՉՈՐՆ ԱՍԵՄ, ՉՈՐՆ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻՄ,
ՉԻ ԱՆԹԻԻ ԵՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ԱՅՑԵԼԸ
ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱՋԵԱՆԻ
ՍԻՆ ՄԻՀԻԼԻ ՀԱՑ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒԱՏԻՆԸ
Թրամուէյները՝ 8, 29A, 29B, 29C, 86, 87, 93, 2, 9, 14, 1 47, 82, 83, 103, 104։
Ոթօպուսները՝ Y, AI, AIbis, Q, W, Z, BD, H.

ԾԱԽՈՒ Է

կեդրոն տեղ մը 15 քառակուսի մէթր տարածութեամբ կօշկակարի խանութ մը։ Իրաւունք կայ ամէն տեսակ գործ ընելու։ Պատրաստ յաճախորդ։ Ապահով գործ, ամիսը առնուազն 4000 ֆրանքի առեւտուր, դիմել՝ Սարգիս Հէքիմեանի, 49 Bld. Gambetta, Issy-les-Moulineaux Seine.

Ծախու է

Գիւղական տուն մը, գինով արտ, բոյժի յատուկ բազմաթիւ գործիքներ։ Վճարումը դիւրին եւ բոլորը միասին գնելու մանաւ։ Տրանսպորտի համար դիմել՝ Շմայեակ Եանցի, Camp Victor Marseille։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

"HARATCH"

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.		40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ	»		»
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.		10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.		200 ֆ.

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
15
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
1928

15 FÉVRIER 1928

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 571

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"Մի հեղեղ, մի սով, մի մորեխ"...

Կարելի չէ առանց սարսուռի կարդալ եօթը փախստականներու պատմութիւնը, Ղարաբաղի կացութեան եւ ժողովուրդի տրամադրութեան մասին (Տես Բ. Էջ)։

— «Ղարաբաղի հարիւր հազարաւոր առողջ հայութիւնը այսօր կ'ապրի շատ ծանր օրեր: Նախ, որ կ'ապրի անհարազատ բոլշեւիկեան իշխանութեան սարսափի տակ. երկրորդ, որ այդ իշխանութեան գլուխը կը գտնուին տաճկա - ադրբէջանեան թուրք դեկավարները: Մենք որ եղանք Ղարաբաղի բոլոր շրջաններուն մէջ, այն տպաւորութիւնը ստացանք թէ բոլշեւիկեան իշխանութիւնը կը հանդուրժէ հեղեղ, սով, մարախ, որ զուլումի հետ գալով, զուլումով ալ պիտի երթայ: Շամբերութեան եւ ժամանակի խնդիր է»:

Եւ կը համբերեն ու կը տոկան: Բայց, համակերպելով կարմիր լուծին, անհանդուրժելի կը գտնեն որ այդ հայկական հողամասը գտնուի տաճկա - ադրբէջանեան իշխանութեան տակ:

Կարմիր լուծին համբերենք, բայց ի՞նչպէս տանինք միւսը, թուրք - թաթարական վայրենի տիրապետութիւնը, որու շնորհիւ հարիւր հազարաւոր հայութիւնը ոչ միայն կը հարստահարուի եւ կը ծիւրի, այլ եւ իր աչքին առջեւ կը տեսնէ թուրքերու սպառազինութիւնն ու զինավարժութիւնը:

Իսկ այս իրողութիւնը պատմողն ու ապացուցանողը... թուրք մըն է:

— «Ամէն ուրբաթ, թուրք երիտասարդները իրենց սեփական զէնքերով (թղթակցութեան մէջ վրիպակով տպուած է ջանքերով. խմբ.) եւ զեկավարութեամբ տաճիկ սպայի մը, կ'երթան մօտակայ դաշտը, զինավարժութեամբ զբաղելու»:

Այս բոլոր վրդովիչ իրողութիւններու կարգին, իսկապէս մխիթարական յայտնութեան մը կը հանդիպինք թղթակցութեան մէջ:

— Ղարաբաղի հայ կոմունիստներուն մէկ մասը արձնեցեր, սթափեր է, եւ, իր կարգին, կը պահանջէ Ղարաբաղը միացնել Հայաստանին, իբրեւ նուազագոյն չարիք:

Ինչպէս կ'երեւայ, արձնեցողները այնքան առաջ գացեր են որ, իշխանութիւնը բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարեր է, «գլխաւորապէս հայ կոմունիստների շրջանում»:

Այսքանը արդէն խոշոր քայլ մըն է, որպէսզի «զուլումի հետ եկած հեղեղը, մարախը կամ սովը զուլումով ալ երթայ»:

Մնաց որ, թղթակիցը ուրիշ մխիթարական լուր մըն ալ կուտայ:

Կազմուած է նոր միութիւն մը, «Ղարաբաղը Հայաստանին», որ իր մանաճիւղերն ունի ամէն տեղ, մինչեւ Գանձակի հայկական շրջանը: Միութիւնը անկուսակցական է: Անոր մէջ կը գտնուին Դաշնակցականներ, հին հնչակեաններ, բոլշեւիկներ, էս-էրներ եւ մենշեւիկներ:

Ուրեմն, արդէն զօրաւոր ճակատ մը կազմուած է, շատ բնական եւ արդար իրաւունք մը պաշտպանելու համար: Իրաւունք մը որ, բոլշեւիկեան իշխանութենէն շատ առաջ, հանդիսաւոր համագումարներով, ինն անգամ արտայայտուած է Ղարաբաղի ժողովուրդին կողմէ: Իրաւունք մը զոր պաշտօնապէս հաստատեց նոյն ինքն Նարիմանով, Ադրբէջանի առաջին կարմիր փոխարքան:

Եւ Ղարաբաղցիները իրաւունք ունին պոռալու.

— *Եթէ Հայաստանի ներկայ վարիչները չեն կրնար իրականացնել թուրք կոմունիստ Նարիմանովի յայտարարութիւնն անգամ, ալ ի՞նչ է իրենց դերը եւ գործը, նստած Հրազդանի ափերուն վրայ, իբրեւ կամակատարներ...*

Առանձնապէս կանգ առնելով շարք մը հայ կոմունիստներու սթափման վրայ, ըսենք թէ միայն Ղարաբաղ չեն գտնուիր անոնք: Բուն իսկ մայրաքաղաքին, Երեւանի մէջ ալ կան առողջ մտածողներ, որոնք երբեմն կը համարձակին յիշեցնել օրուան իշխանաւորներուն, թէ... Ղարաբաղը կամ Նախիջեւանը Հայաստանին կը պատկանին:

Երկու տարի առաջ, երբ Ախալքալաքէն պատուիրակութիւն մը ներկայացաւ Երեւան, պահանջելով Հայաստանին վերադարձնել այդ հայկական հողամասը, իշխանութիւնը կոպիտ պատասխան մը տուաւ ու ճամբեց:

Բայց բողոքը չդադրեցաւ, եւ այսօր աւելի ուժգին ու շեշտակի կ'արտայայտուի ուրիշ յափշտակուած գաւառէ մը, «ինքնավար» Ղարաբաղէն:

Մինչ երէկ փոքրիկ խումբերով եւ վախն ի վախ կը բողոքէին իրաւազուրկները, այսօր արդէն բարձրաձայն կը պոռան, թուղթիկներ կը հրատարակեն, եւ ամէն դասակարգէ ու դաւանանքէ բազմութիւն մը կը քաշեն իրենց եռեւէն:

Ի՞նչ կ'ընէ խորհրդային իշխանութիւնը. այս համաժողովրդական շարժումին հանդէպ:

— *Չալածանք, բանտ եւ աքսոր:*

Բայց մինչեւ ե՞րբ: Եւ մինչեւ ո՞ւր:

Ղարաբաղի ժողովուրդը չլռեց, երբ Թոմսըններ եւ Հէսքէլներ ուժ կուտային Ջարդարար Սուլթանովիներու: Չլռեց, երբ Մոսկուա սակարկութիւններ կը կատարէր Թուրքերուն հետ:

Եւ չի լռեր այսօր: Իսկ եկուրները, իրենց յաղթանակի եւ փառքի գագաթնակէտին հասած, կատաղօրէն կը ճգնին խղդել ժողովուրդի ձայնը:

Ոչի՛նչ: Համբերութեան եւ ժամանակի խնդիր է:

— «Մի հեղեղ, մի սով, մի մորեխ, որ զուլումի հետ գալով, զուլումով էլ պիտի գնայ»:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԲՈՂՔԲԵՆՔ, ԲԱՅՑ ԿԱՄԱ՛Յ...

«Արեւ», եգիպտոսի ռամկավարներուն շաբաթաթերթը, «Թրքացումի փորձերը» խորագրով խմբագրականի մը մէջ, պարզելով Պոլսոյ մէջ կատարուած Թրքացման ձեռնարկները, կը կմկըմայ (3 փետր.).

— «Այս ըլլալով հանդերձ Թուրքիոյ վերաբերմամբ մեր ուղղութեան հիմնական գիծը, մենք չենք կրնար սակայն ինքզինքնիս արգիլել մտածելէ՝ թէ կրնա՞նք, առանց ձայն-ձուն հանելու, հեռուէն պարզ հանդիսատեսը ըլլալ այսպիսի ծանր կացութեան մը՝ որպէս թէ ան պատկութիւն չունենար բնաւ: Երբ ինքնին այնքան մութ է վաղուան հեռապատկերը այդ երկրին մէջ ինացած — նախապատերազմի երկու միլիոնէն ինացած — մեր ընդամէնը թերեւս հարիւր հազար աղգակիցներուն համար, պէ՞տք է որ շարունակենք մեր լռութիւնը եւ մեր սրտին վրայ պահենք ինչ որ հարիւր անգամ պարտք եւ իրաւունք ունինք ըսելու:

Արդ, առանց քաղաքականութիւն ընելու եւ առանց մօտիկ անցեալին հաշիւները պրպտելու՝ ներկային համար միայն, եւ իրաւունքի մը բռնաբարումը մեր լռութեամբ վաւերացուցած չըլլալու համար, մենք կը խորհինք թէ պարտականութիւն ունինք բողոքելու այն ձեռնարկները, որոնք զոհ զոհ Քէմալական Թուրքիան կը գործադրէ ուրիշ ցեղերու կարգին մեր ալ ցեղին վրայ՝ իր Թրքացման եւ անտեսական փճացման միջոցներով:

Պոռոտախօսութիւն, նախատինք եւ սպառնալիք չէ որ կ'ընենք, այլ արդար իրաւունքի մը, Լօզանի դաշնագրին փոքրամասնութեանց վերաբերող տրամադրութեան մեր բաժնին տուած իրաւունքին պահանջումը:

Այդ իրաւունքը այսօր կը յիշենք եւ կը յիշեցնենք՝ որովհետեւ պէ՛տք կայ յիշեցնելու: Այդ իրաւունքը չի կորսուիր՝ իր այսօր չգործադրուելուն համար: Կը կորսուի՝ երբ մենք անտես ընենք զայն: Ու մենք, որ այս աշխարհի վրայ այնքան քիչ իրաւունքներ ունինք արդէն, այս մէկէն չենք կրնար հրաժարիլ անհոգութեամբ:»

ԼԻՆՏՊԷՐԿԻ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

Գնդապետ Ջարլս Լինտպէրկ, որ վերջերս իբրեւ միացեալ Նահանգներու «անպայծառ դեսպան» պտոյտի ելած էր, սկսեալ Մեքսիկայէն, յաջող եւ յաղթական թռիչքներէ վերջ, առջի օր վերադարձաւ իր ծննդավայրը՝ Սէյնթ-Լուիզ:

Վերջին անգամ Հաւանայէն (Քուպա) մեկնեցաւ եւ մէկ թռիչքով կտրեց 1900 քիլոմեդր ծովքան, կուռելով մշուշին եւ փոթորիկին դէմ:

ՀԷՐՈՂԲԻ ՀՈԻՎԸԻ, Մ. Նահանգներու առեւտրական նախարարը, Հանրապետական կուսակցութեան կողմէ նախագահութեան թեկնածու պիտի ներկայանայ:

ՊԵԼԿՐԱԴԻ մէջ կը գտնուին 24 համայնավարներ, որոնց գլուխը կը գտնուի Նիկոլա Կէրկովանի: Ասոնք ամբաստանուած են թէ պոլշեւիկեան քարոզութիւններ կ'ընէին երկրին մէջ:

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ երեսփոխան Տիւքլօ երկու տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Վեց Հայեր ձերբակալուած Թուրքիոյ մէջ

Պոլսոյ Թուրք Թերթերը կը գրեն.— *Ոստիկանութիւնը ձերբակալած է երկու օտարական Հայեր, որոնք եօթը ամիսէ ի վեր բանտարկուած կը մնան: Այս Հայերը Ղազի փաշային Պոլիս գտնուած միջոցին, փորձած են Պուլկարիայէն Պոլիս գալ եւ ձերբակալուած են այն պահուն, երբ շոգեկառքին տակը պահուըտած կը փորձէին Պոլիս մտնել: Դաւադիրներու մէկ խաղրուած է: Հասկցուած է թէ այս Հայերը դրկուած են արտասահմանի մէջ կազմուած քոմիթէի մը կողմէ, որու նպատակն է դաւադրութիւններ պատրաստել եւ լրտեսութիւն ընել: Դաւադրութիւններու նպատակին մասին թէեւ մեծ գաղտնապահութիւն ցոյց կը տրուի, սակայն ձեռք ձգուած փաստերը անուրանալի կերպով կը հաստատեն այս պարագան:»*

«Ազգամ» ալ կ'ըսէ թէ ոստիկանութիւնն ու դատական իշխանութիւնները մանրակրկիտ քննութիւն կը կատարեն, նկատելով որ կասկած կայ թէ այդ անձերը լրտեսներ են: Բացի Պոլսոյ մէջ ձերբակալուած երկու Հայերէն, Էմիրնէի ոստիկանութիւնն ալ չորս Հայեր ձերբակալած է: Հաւանական կը նկատուի թէ ձերբակալեալները, որոնք գրեթէ բոլորն ալ Հայ են, Յունաստանի Հաշուոյն լրտեսութիւն կը կատարէին:

Ոստիկանութեան տնօրէն Շէրիֆ պէյ, այս առթիւ յայտարարած է թէ խնդիրը շատ հին է եւ նոր բան չկայ:

Բռնական յարձակում մը Մարտիւի մէջ

«Թայմս»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Թրքական Քիւրտիստանի մէջ, Մարտինի մօտերը հրոսակները յարձակեցան Թղթատար կառքի մը վրայ: Հրոսակները սուրհանդակին ընկերացող ոստիկաններէն մէկը սպաննելէ եւ միւսը վիրաւորելէ յետոյ կողոպտեցին թղթատարական արժէքաւոր առարկաները եւ յաջողեցան փախչիլ:

Թուրք Թերթերը կը հաղորդեն այս մասին.— *Քանի մը օր առաջ եօթը զինեալ անձեր Տիարպէքիրի շրջանին մէջ յարձակեցան Թղթատար կառքին վրայ, որու ընկերացող ոստիկան - զինուորին զէնքը առնելէ յետոյ երկու տեղէն վիրաւորեցին կառապանը: Իսկոյն ղիպքին վայրը ղրկուեցան ոստիկան - զինուորներ, որոնք յաջողեցան ձերբակալել փիրանցի վեց անձեր: Ձերբակալեալները, որոնց մէջ կը գտնուի նաեւ Շէյխ Մուսա, խոստովանութիւններ ըրած են:*

Ուրիշ յարձակում մը

«Թան»ի Պոլսոյ թղթակիցն ալ կը հեռագրէ թէ աւազակախումբ մը սուրիական սահմանագլուխին մօտ յարձակեցաւ կալուածական փորձագէտներու յանձնաժողովի մը վրայ եւ սպաննեց հինգ հոգի, որոնց երկուքը ոստիկան - զինուոր եւ երկուքը անուանապահ: Աւազակները արձաստանեցան սուրիական հող:

Այս մասին Ազատօլուի Գործակալութիւնը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ.— Նուսէյպինի (Մծբին) Զուքա գիւղի մուխթարներուն պատկանող վիճելի հողերու սահմանները տեղւոյն վրայ ճշտելու համար մասնաւոր մարմին մը կազմուած էր: Պատուիրակութեան նախագահ եւ իսթիլ գաւառակի կառավարիչ Ահմէտ պէյ ոստիկան - զինուորներու եւ չորս պահապաններու ընկերակցութեամբ քննութեան գացած էր տեղւոյն վրայ:

Սահմանագծումի գործողութեան ներկայ եղած են նաեւ Զուքա գիւղի գիւղապետը Իպրահիմ եւ եղբայրը Ֆէյրուխան: Պատուիրակութիւնը հազիւ գործի սկսած է, երբ Խարապ կէօրէն գիւղի գիւղապետը յանկարծ բարկանալով հրացանը քաշած և տեղն ու տեղը սպաննած է Զուքայի գիւղապետին եղբայրը Ֆէյրուխանը: Ձիշտ նոյն վայրկեանին, ոճրագործին ընկերները, որոնք քիչ մը անդին փոսի մը մէջ դարանակալ կը սպասէին, համազարկի սկսած եւ սպաննած են Իսթիլի կառավարիչ Ահմէտ պէյը, եւ ոստիկան - զինուորներէն մէկը: Ընդհարումի ընթացքին ծանր վէրքեր ստացած են նաեւ միւս ոստիկան - զինուորներն ու պահապանները: Ընդհանուր շփոթութենէն օգտուելով, ոճրագործները ֆրանսական սահմանը ապաստանած են: Մարտինի կուսակալը ֆրանսական իշխանութիւններուն դիմելով ոճրագործներուն յանձնումը պահանջած է:

Ոճիրին լուրը բուռն գրգռութիւն առաջ բերաւ այդ շրջանի աշիրէթներուն մօտ, որոնք զինուելով սահմանագլուխ մեկնեցան՝ վրէժ լուծելու համար: Կառավարութիւնը յաջողեցաւ հանդարտեցնել եւ ցրուել դիւրագրգիռ ամբոխը:

Թուրք գաղթականներու տեղաւորումը

Թուրք իշխանութիւնները կը շարունակեն Հայերու «լքեալ» կալուածներուն մէջ տեղաւորել Թուրք գաղթականները: Երէկի Թղթաթերով առնուած Թուրք Թերթերուն համաձայն, վերջին քանի մը ամսուան ընթացքին 500 Թուրք գաղթականներ եւս տեղաւորուած են:

Ոստիկանութիւնը կը շարունակէ իր քննութիւնները նոր «լքեալ»ներ երեւան հանելու համար: Վերջին շարաթներս 35 «լքեալ» տուներ եւս գտնուած են: Ասոնց մէջ ալ Թուրք գաղթականներ պիտի տեղաւորուին:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԻՍԿԱԿԱՆ "ՔՈՒՐՋԻ ԿՏՈՐ,,ՆԵՐԸ

Հայկական եռագոյնին դէմ պայքարը կը շարունակէ սմսեռուկ խմբակ մը, շօկի փարիզեան «անկուսակցական» օրկանին մէջ:

Այդ խմբակէն խլուրդ մը, հայկական անկախութեան խորհրդանշանին դէմ իր խաչակրութիւնը պաշտօնապէս սկսաւ անցեալ սեպտեմբերին, Հ. Մ. Ը. Մ.ի պատգմ. ժողովին մէջ: Արդիւնքը յայտնի է:

Իր կարծեցեալ «յաղթանակ»էն գինովցած, ֆրանսական բանակի այդ նախկին կամաւորը, եռագոյնը հրապարակէն քշելու առաջարկ տարաւ Հայ կամաւորներու միութեան ժողովին: Ու չարաչար պարտուեցաւ: Յաջորդ օրը, սակայն, յանդգնեցա՛ւ սուտի սաւանին մէջ գրել թէ հայ կամաւորներու միութիւնը որոշած է այլեւս չգործածել հայկական դրօշակը: կամաւորներու միութիւնը դեկտ. 30ին «ապահովագրեալ նաւակով եւ օրէնքի սպառնալիքին դիմելով» պահանջեց երեւանի մունետիկէն սրբագրել իր պոչաւոր սուտը:

Ասոր վրայ շօկի «գործակալ»ը կատղած, հրաժարեցաւ ո՛չ միայն կամաւորական միութեան վարչութենէն, այլ նոյն ինքն միութենէն, որմէ հեռու մնացած էր քանի մը տարիներ, ու վերջերս կրկին ներս սպրդած էր, «լենինեան ռազմավարութեամբ» բերդը ներսէն գրաւելու եւ եռագոյնը... քուրջի վերածելու ադտոտ մտադրութեամբ:

Այդ պարոնը, որ երէկ շնչակեան էր ու կը պայքարէր անկախ հայրենիք եւ սեփական դրօշ ունենալու համար, այսօր դաւանափոխ եղած, կ'ուրանայ իր ամբողջ անցեալը:

Երէկ, երբ Ազգային պատուիրակութեան կողմէ կիլիկիա կը դրկուէր մասնաւոր պաշտօնով, կը հպարտանար այդ դրօշակով, այսօր երբ «երեսուն արծաթ»ը ուրի՛շ ձամբով կուգայ, դրօշակը «քուրջի կտոր» կը դառնայ:

Երէկ երբ Թափօր կազմած, ովասանա՛ներով էնվալիտի զինուորական Թանգարանը կը տանէր զայն, հայկական դրօշակը նուիրական էր իրեն համար, այսօր երբ Երեւանի մեծաւորները կը հրամայեն քանդել «գաղութներու մէջ հայկական անկախութեան միակ խորհրդանշան»ն ալ, եւ առ այդ «կարեւոր գումար» մը կը յատկացնեն, մեր հերոսը պատնէշին վրայ է:

Իսկական «քուրջի կտոր»նե՛ր, սա զգուելի տիպարները, որոնք այսօր մէկուն, վաղը միւսին ձեռքը կը գործածուին՝ գանազան ադտոտ գործերու համար:

ՀՐԱՆՏ

ՓՐՈՖԷՍԷՕՐ ԵՈՐԿԱ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Երկուշաբթի առաւօտ Պուքրէշէն Փարիզ հասաւ փրոֆէսէօր Եորկա, Ռումանիոյ խորհրդարանին նախկին նախագահ եւ իշխան Կարոլի անձնական բարեկամը: Փրոֆէսէօրը ինչպէս ամէն տարի, այս անգամ ալ կարգ մը դասախօսութիւններ պիտի տայ Սորպոնի մէջ, Ռումանիոյ եւ սլաւ երկիրներու գրականութեան և դեղարուեստին մասին:

Ինչպէս կը յիշուի, անցած տարի փրոֆ. Եորկայի հովանաւորութեամբ էր որ հայագէտ փրոֆ. Թրէհէրիճ Մաքլէր Ռումանիոյ մէջ դասախօսութեանց շարք մը տուաւ, հայագիտական նիւթերու մասին:

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑԸ

Մեզի գէշ քաղ ցաւակիցը՝— Ճոբէքքը ին վիրաբոյժը ճորքին.— Ճոբէքքը ին վիրաբոյժը ճորքին.— Ճոբ վիրաբոյժը ին

ԲԱՖԻԼՈՎԻ ՎԱՂՈՑՆԱԿԸ

(ՎԵՊ ՄԱՍՆԱԿԻՑ ՀԱՅԿԱԿԱՆ)

ՆՈՒՅՆ ՄԱՍԸ

Ի.

Ցերեկ էր Բաֆիլովի տան մեջ։ Ամբողջ տունը լի էր ծխախոտի ծխով, որ ներս էր թափանցել պատուհանի բաց թերթերից։ Ծխի միջից լսվում էր Ֆրանսուա Ֆրանսուայի ձայնը։ Նա կարդում էր իր նոր պատմվածքը։

— Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ ասեք ձեր անկեղծ կարծիքը։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպես է ազդում ձեզ վրա իմ ստեղծագործությունը։ Ես ուզում եմ, որ դուք ինձ ասեք ձեր անկեղծ կարծիք

Թուրքեւնեղէն սահմանին վրայ

«Թայմզ»ի Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ.—

Լիւլէ Պուրկազէն կը հաղորդեն որ մօտ 100 զինեալ Յոյներ սահմանը անցնելով մտած են Թրքական Թրակիա։ Տեղական զինուորներն ու ոստիկան-զինուորները շարժման մէջ դրուած են եւ ուրիշ միջոցներ ձեռք առնուած են։

Այս լուրը վերջնապէս կարելի չէ եղած հաստատել։

Համայնավարական ցոյց մը Աթէնքի մէջ

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ 400 համայնավարներ փողոցներուն մէջ ցոյց մը կը կատարէին, երբ ոստիկանութիւնը միջամտեց՝ կարգը վերահաստատելու համար։ Ձերբակալուեցան կարգ մը մարդեր, որոնց մէջ նաեւ Լեհ մը։

«Իմանիթէ» կը գրէ թէ ցուցարարները քանի մը հազար հոգի էին եւ կը բողոքէին համայնավար երեսփոխաններու ապօրէն ձերբակալութեան դէմ։ Ոստիկանութիւնը խոշտանգած է ցուցարարները եւ նոյնիսկ զէնք պարպած։

Տրոցկի ախտահարած հաստած

Խորհրդային հեռագրական գործակալութիւնը կը հաղորդէ, որ աւելի քան երեք շաբաթուան ճամբորդութենէ վերջ, Տրոցկի հասած է իր աքսորավայրը՝ Պիշպէկ (այլ անունով Ֆրունզէ)։ Տրոցկի եւ ընտանիքը կը ճամբորդէին ննջարան-վակոնով մը։ Հեռագիրը կ'աւելցնէ թէ տեղացիները զարմացան՝ տեսնելով որ նախկին պատերազմական գործավարը կը ճամբորդէր խիստ հանգստաւէտ պայմաններու մէջ. մանաւանդ իր հետ կը բերէր մեծ քանակութեամբ գոյքեր, աւելի քան 70 պայուսակ եւ ծրարներ։ Հետն ունէր նաեւ որսի հագուստ եւ որսի շուն մը։ Երբ տեղացիները տեսան, բացագանչեցին. «Տեսէ՛ք, ճէնթլմէն մը եկաւ»։

Էմիրի պետները

Անգլիոյ գաղթային նախարար Էմբրի, որ անցեալ Յուլիսին Անգլիայէն ճամբայ ելած էր գաղթապետութիւններն ու գաղթավայրերը այցելելու համար, կիրակի օր Անգլիա վերադարձաւ՝ կտրելէ յետոյ մօտ 55000 մղոն ճամբայ, օրական միջին հաշուով 264 մղոն։

Աֆղանիստանի թագաւորը հիւանդ

Աֆղանիստանի թագաւորն ու թագուհին Պելճիքայէն մեկնեցան Ջուիցերիոյ մայրաքաղաքը՝ Պեռն, հանգստանալու համար։ Թագուհին շարունակական պաշտօնական այցելութիւններէն յոգնած է, իսկ թագաւորը ածխլուած ատեն վիգէն վիրաւորուած է։ Վէրքը թունաւորուած է, սակայն վախ չի ներշնչեր։

Լորտ Ասխուիթ ոտնաւարեր

Անգլիոյ նախկին վարչապետ, Ազատական կուսակցութեան երկարամեայ վարիչ եւ Լորտերու ժողովին անդամ Լորտ Օքսֆորտ եւ Ասքուիթ ծանր հիւանդ է եւ վախ կայ, որ մեռնի։ Լորտ Ասքուիթ 75 տարեկան է եւ գործակիցը եղած է մեծ կլէտսթընին։ Առաջին անգամ վարչապետ եղաւ 1908ին։ Մեծ Պատերազմին սկիզբը դարձեալ ինքն էր վարչապետը եւ իշխանութեան գլուխ մնաց մինչեւ 1916, երբ Լոյտ Ճորճ փոխանորդեց իրեն։

Յորհրդարանական վերջին ընտրութեանց մէջ ձախողած ըլլալով, թագաւորը Լորտերու ժողովին անդամ կարգեց զայն, լորտի տիտղոս շնորհելով։

Ազատական կուսակցութիւնը այժմ շատ տկարացած է եւ հազիւ 40 երեսփոխան ունի Անգլիոյ Յորհրդարանին մէջ։ Լորտ Ասքուիթ մեծապէս ազդուած էր իր այնքան սիրած կուսակցութեան այս ցաւալի անկումէն։

Համայնավար կուսակցութեան պառակտում

Մոսկուայէն կը գրեն թէ ընդդիմադիրները կը շարունակեն իրենց ստորերկայ պայքարը Ստալինի դէմ։ Տրոցկիի եւ ընկերներուն աքսորուելէն ի վեր զոհ-բաւոր թռուցիկներ ցրուուած են։ Կուսակցութեան ալ թեւին եւ Ստալինի միջեւ տիրող լուռ անհամաձայնութիւնը ներկայիս բոլորովին շնչուած ձեւ ստացած է։ Ռիկով եւ Կալինին մասնաւորապէս կը պահանջեն դէպի ալ թեքում մը եւ առանձնաշնորհներ՝ մասնաւոր առեւտուրի եւ գիւղացիներուն համար, ինչ որ բացարձակապէս կը մերժէ Ստալին։ Այս վերջինը, որ արձակուրդով Սոչի (Կովկաս) գացած էր, ստիպուեցաւ Մոսկուա դառնալ, որովհետեւ պետական մեքենան սկսեր էր կանգ առնել իր բացակայութեան, եւ ոչ ոք կ'ուզեր պատասխանատուութիւն ստանձնել, մանաւանդ որ ծանր կռիւներ ծագած են մեծ Գործադիրի ծոցին մէջ։

Միւս կողմէ, զօրավարներու մեծամասնութիւնը կը պահանջէ պաշտօնանկ ընել պատերազմական գործավար Վորոշիլօֆը, որ իր հպարտութեան պատճառով շատ անժողովրդական դարձած է։

Ցոյցեր Կրետէի մէջ

Կրետէի մէջ տեղական իշխանութեան դէմ խլրտումը կը շարունակուի։ Կիրակի օր Հանիայի մէջ մեծ ցոյց մը կատարուեցաւ, բողոքելու համար տուրքերու յաւելման դէմ։ Քանտիոյ շրջանին մէջ եւս ցոյցեր կատարուեցան։ Ցուցարարները մեծ մասամբ կը բաղկանան համայնավարներէ եւ փանկալոսի կողմնակիցներէն։ Սիտէայի մէջ անծանօթներ ալրած են հարկահաւաքին տունը։ Ցուցարարները կը պահանջեն Կրետէի ընդհանուր կառավարիչին եւ քանտիոյ տուրքի պաշտօնեային պաշտօնանկութիւնը։

Գերման դահլիճին տագնապը

Կրթական ծրագրի խնդրին առթիւ տարակարծութիւն կը տիրէ գերման դահլիճին մէջ։ Նախագահ Հինտէնպուրկի միջամտութեան հակառակ տագնապը կը շարունակուի։ Եթէ Ռայխթակի խմբակցութիւնները չկարենան լուծում մը գտնել, Յորհրդարանը պիտի լուծուի ժամանակէն առաջ եւ նոր ընտրութիւններ պիտի կատարուին Մայիսի սկիզբը։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆէն հեռագիր մը կը հաստատէ թէ մուսոլինիա քէմալ ծանր հիւանդ է։

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ նախարարական տագնապը դեռ չէ լուծուած։ Սրուփչինայի նախագահին յանձնարարութեամբ, թագաւորը հրաժարեալ վարչապետ վէյկա վուքիչեվիչի յանձնեց դարձեալ նոր դահլիճին կազմութիւնը։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՓԵՏՐ. 18Ի ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԱՒԱՔՈՒՄԻ

ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ԱՄԲՈՂՋ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Փարիզ, Իսի-լէ-Մուլինօ.—*Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին* 164 Ave. de Verdun *կը խօսի՝ Ընկ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ։*

Ալֆօռվիլ.— *Այս կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին, երիտասարդաց ակումբին մէջ,* 138 Rue Etienne Dolet*։*

Լիոն.— *Այս Շաբաթ գիշեր՝ Քաղաքապետարանի սրահին մէջ, ժամը 8.30ին. երգ, արտասանութիւն եւայլն. կը խօսի՝ Ընկ. ԿԱՐՕ ՍԱՄՈՒՆԻ։*

Վալանս.— *Այս Շաբաթ երեկոյ՝ ժամը 8.30ին, Սինէմա Սէնլուս, Երգ, արտասանութիւն. կը խօսի՝ Ընկ. ԱՒՕ ԱՒՈՅԵԱՆ։*

Մարսէյլ.— *Այս Ուրբաթ երեկոյ Սալոն Մարսիլիա,* 1 Rue Arsénal, *ժամը 8.30ին, երգ. արտասանութիւն. կը խօսի՝ Ընկ. ԱՐՇԱԿ ՋԱՄԱԼԵԱՆ։*

Կարտան.— *Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ. երգ, արտասանութիւն. կը խօսին Ընկերներ ԱՐՇԱԿ ՋԱՄԱԼԵԱՆ և Մ. ԴՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ։*

Պոլէն.— *Այս կիր. կէսօրէ վերջ ժամը3ին, Քաղաքապետարանի սրահին մէջ. երգ, արտասանութիւն. կը խօսի՝ Ընկ. ՊՕՂ. ՀԻՒՄԵԱՆ։*

Ս. Էթիէն.— *Այս կիրակի առաւօտ՝ ժամը 9.30ին, սրճարանի վերնայարկը. կը խօսի՝ Ընկ. ԿԱՐՕ ՍԱՄՈՒՆԻ։*

Սէն-Շամոն.— *Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին. նուագ. կը խօսի՝ Ընկ. ԿԱՐՕ ՍԱՄՈՒՆԻ։*

Պէլֆոր.— *Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Քաղէրն Օֆմոնի մէջ։ Երգ, արտասանութիւն. կը խօսի՝ Ընկ. ԱԶԳԻՆ, կը հրաւիրուին Հէոիքուրի, Մոնպէլիարի և Պէլֆորի հայրենակիցները։*

Ցէսին.— *25 Փետր. Շաբաթ երեկոյ ընկերական ընդհ. ժողով. բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը ստիպողական է, կը զեկուցանէ Ընկ. ԿԱՐՕ ՍԱՄՈՒՆԻ։*

Ցէսին.— *26 Փետր. Կիրակի առաւօտ՝ հրապարակային բանախօսութիւն կը խօսի՝ Ընկ. ԿԱՐՕ ՍԱՄՈՒՆԻ։*

Փոն-տը-Շէրիւի.— *26 Փետր. Կիրակի կէսօրէ վերջ. կը խօսի՝ Ընկ. ԿԱՐՕ ՍԱՄՈՒՆԻ։*

Փուգէն-Փրիվա.— *Այս կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին. կը խօսի՝ Ընկ. ԱՒՕ ԱՒՈՅԵԱՆ։*

Փոն տ'Օպնա.— *Այս կիրակի երեկոյ. երգ. արտասանութիւն. կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ԱՒՈՅԵԱՆ։*

Պորտօ.— *Այս կիրակի. կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ՔԻՆՏԻՐԵԱՆ։*

Սըկըէ, Ֆիւմէլ, Քասթէլ, Ցէքազվիլ.— *Այս կիրակի (տեղական ուժերով)։*

Վիէն *(Իզէռ).— 26 Փետր. Կիրակի կէսօրէ վերջ. կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ԱՒՈՅԵԱՆ։*

Լանսէյ.— *Այս կիրակի Օրուան ուսնի առթիւ ընկերատամակրական հաւաքոյթ, օրուան նիւթի շուրջ, կը դասախօսէ՝ Ընկ. Ե. ԹԻՐԶԵԱՆ։*

Նիս, Քան, Կրաս, Փուժէ.— *Այս կիրակի: (Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ)։*

Մարթիկ.— *Այս կիրակի, ընկերական ընդհ. ժողով։*

Պուա Քոլոնպի *«Եռագոյն» խումբի ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։*

ՕՐՈՒԱՆ ԳԻՐՔԸ - "ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18,,

ԴԻՄԵԼ՝ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆԸ

ԳԻՆԸ 5 ՖՐԱՆԿ

ԺՈՒԱՆՎԻԼԻ Հ. Մ. Ը. Հ.Ի ՄԵԾ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ՝ ՎԷՆՍԷՆ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՈՒ ԱՆԴԻՄԱԿ

Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 10էն մինչեւ առտուան 5.30, (Salle Municipale des Fêtes de Vincennes, 27 Rue des Loutières*։*

Հայկական ու կովկասեան պարեր, կինտօի եւ թաուիսա Աբգարի ընկերակցութեամբ, ռուս պարուհի ու երգչուհի, ներկայացում, երգ, եւ զանազան անակնկալներ, բարեկենդանի խաղեր։

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— Tramways, de la Porte de Vincennes, 108, 109, 110, 113, 114, 115, 118, 119, 120, 121, 122, իջնել Place de Prévoyance, Vincennes. 5 վայրկեան մէթրօ Vincennesէն։ *ՄՈՒՏՔ 7 ՖՐԱՆԿ*

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ ԱՌԹԻՒ ԺՈՂՈՎՐԴԱՑԻՆ ՀԱՒՔ ԵՐԿՈՑԹ

Այս Ուրբաթ ժամը 8.45ին, Sociétés Savantesի մէջ

կը ներկայացուի՝

ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ԱՄԲՈՂՋ ԽՈՒՄԲԸ ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՇԱՆՕԹ.— Արուարձաններէն եկող հասարակութեան դիւրութիւն ընծայելու համար ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆԻ ներկայացումը կը կրկնուի 19 փետր. կիրակի ցերեկ Պուա Քոլոնպի Թաղապետական Թատրոնին մէջ։

Նախապէս տոմսերը կը ծախուին ժամագործ Գառնիկ Յովհաննէսեանի քով, 2 Victor Hugo, Bois-Colombes։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՅԱՐԴՈՒՂԻ զրական երեկոն, վաղը Հինգշաբթի, ժամը 9ին, Ժլօրիա՝ Պ. Մկրտիչ Պարսամեան պիտի խօսի Արտ. Յարութիւնեանի մասին։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— կը փնտռուի Սեբաստիոյ ցաղթ գիւղէն Շաֆնազար Աբմադանեան որ 1919ին կը գտնուէր Ադէն պայէ։ Իմացնել՝ Սարգիս Աբմադանեանի, Les Villas Caroline, Impasse Lourent Bondrette St. Louis, Marseille.

— կաղզուանի Քէրս գիւղացի Արամ Ամիրեան 1918ին Հայաստանէն արտասահման մեկնած է եւ կը կարծուի որ այժմ Ֆրանսա կը գտնուի։ Գրել՝ Dikran Mikitarian, 3 Rue de Bellevue, Issy les Moulineaux, (Seine)։

— Խարբերդի վերթէֆիլ գիւղացի Շամբարձում Պօղոսեան, հօր անունը Միքայէլ, կը փնտռէ հօրեղբօր որդիները կարապետ եւ յովհաննէս Պօղոսեան. (Ետը յովհաննէս քահանայի զաւակները), որոնք քանի տարիէ իվեր Ամերիկա կամ Գանատա կը գտնուին։ կը խնդրուի Խարբերդի եւ շրջաններու Հայրենակցական միութիւններէն, կամ անձնապէս ծանչցողներէն տեղեկացնել՝ Hampartzoum Bozoukianի, Distillerie de la Croix-Rouge, Grenoble (Isère), France.

կը խնդրուի Ամերիկահայ Թերթերէն արտատպել։

ԻՐԱՒԻԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Շեռ. Passy 72.56

կը կատարէ Ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (*Ապիտավիթ*)

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԷՆԵՐ. ՀԻԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆ
17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine
ՄԷԹՐՕ՝ Cadet կամ Նօռ-Միւա N. D. de Lorette
ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14 19, կիր. եւ տօն օրեր

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼԹԷՆ, (Licencié ès Scien
Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի
եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց
24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Mic
Հիւանդ կ'ընդունի Գշ. Եշ. Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1ն
Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ
Métro St. Michel եւ Odeon Tél. Littré 60

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած
ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹ
ցարիներէ ի վեր Նիւ-Եօրքի յայտնի հիւանդանոց
մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։
կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութ
կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր։
16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-
Téléph. Provence 09-32:

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES

"PARMAKSEZIAN,,

Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31,
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris

Կը սանձնէ եւ կը կատարեմ ամենակարճ ժ
նակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայ
ներով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական
ամուսնալուծման դատեր, ֆարթ տ'իտանթէի մէջ արձ
փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագր
գործողութիւններ։
Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEV

ՑԷր եւ ՑՕրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96.
*Բաց է ամէն օր, ուր շաբ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնա
ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի
գէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթ
կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը
1—3. ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12.*

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)

46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE
Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de
des Hautes Etudes Sociales,
Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et I
tional Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
*Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆնթո Օֆմօպիլ է Սբօրթիվ և
Թիւէլ Մէլէթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։*
*Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատ
ներու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկած
առթիւ ընտուղ հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմ
աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ* certificats de coutume
*կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւ
պութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։*
Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ։
*Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.
երեկոները 6էն 7/եւ ժամադրութեամբ։*

ԱՐՏԱԴՐՈՂԷՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ՍՊԱՌՈՂԻ

ԱԼՊԵԱՆ ԼԵՌՆԵՐՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՊԱ

ԱՆԱՐԱՏ ԱԺԱՆ ՄԱՔՈՒՐ

Ջեր շահը նկատի առնելով բաղդատեցէք ինչեւ կ
2 քիլօնոց տուփը 28 ֆրանք
4 » » 52 ֆրանք
8 » » 96 ֆրանք
*Յանձնելի ձեր բնակարանը։ Փօստի դրամ չկայ։ Մեծ
նակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ։ Փորձեցէք
մը կրկին ապսպրելու համար։ Դիմել՝* ARAM SPENTCH
Ave. de la Gare, Allevard, (Isère),

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ

կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտր. եւ քաղաքային դատ
կը ստանձնէ մասնաւորապէս ապահովագրական կ
ինքնաշարժի եւ աշխատանքի արկածներու վերաբե
դատական գործեր։
կ'ընդունի ամէն առաւ. 9.30—12 եւ ժամադրութեամբ
13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ

LA MENAC

?

ԾԱԽՈՒ Է

կեդրոն տեղ մը 15 քառակուսի մէթր տարածութեամբ կօշկակարի խանութ մը։ Իրաւունք կայ ամէն տեսակ գործ ընելու։ Պատրաստ յաճախորդ։ Ապահով գործ, ամիսը առնուազն 4000 ֆրանքի առեւտուր, դիմել՝ Սարգիս Հէքիմեանի, 49 Bld. Gambetta, Issy-les-Moulineaux Seine.

ԾԱԽՈՒ Է

գիւղատ
գինով ա
բոյժի յատուկ բազմա
գործիքներ։ վճարումը
եւ բոլորը միասին գներ
մանաւ։ մանիամասնութիւն
համար դիմել՝ Հայկակ
եանցի, Camp Victor
Marseille:

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻՒՐՉ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 16 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1928

16 FÉVRIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 572

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՄԱԽՄԲՈՒԵՑԷ՛Ք

Շահեկան թղթակցութիւն մը կը հրատարակենք այսօր, Մի-լանէն, համանուն Ուսանողական Միութեան մասին։

Տարիներ առաջ, Զուիցերիան էր ուսանողական ոստանը, ջերմ վառարան մը, ուր սերունդ կը պատրաստուէր հայրենիքին համար։ Ժընեւն ու Լոզանը լուսաւոր հետքեր ձգեցին մեր երիտասարդութեան ճամբուն վրայ։

Այդ օրերուն, փարիզն ալ ունէր իր առանձին տեղը։

Կարելի է ըսել թէ՝ երկու սահմանակից երկիրները միևնոյն մաղնիսական ուժով կը քաշէին լոյսի կարօտ երիտասարդութիւնը։ Եւ, իրրեւ արեւմտեան արտադրութիւն, այսօրուան հասուն և հանրային կեանքի նուիրուած սերունդին մէջ, շատեր, կան որ այդ բախտաւոր օրերէն կը սկսին իրենց «ծննդոցը»։

Պատերազմը վերի վայր շրջեց այս իրականութիւնն ալ։

Այս օրուան Զուիցերիան չունի նախկին հրապոյրը, մասնաւորապէս հայ երիտասարդութեան համար, գլխաւորաբար դրամական սակին հետեւանքով։ Հինգ, յաճախ տասն անգամ աւելի սուղ քան փարիզը, ժընեւը այլեւս բախտաւորներուն միայն կը ժպտի. մանաւանդ որ, երթեւեկն ալ կապուած է զառնազան դժուարութեանց հետ։

Զինադադարի առաջին տարիներուն, երբ գերման մարքն ու աւստրիական կուրոնը թաւալգլոր ինկան, հայ ուսանողները սկսան ուղղուիլ դէպի Գերմանիա եւ Աւստրիա։ 1921ին եւ աւելի վերջը, արդէն բազմութիւն մը համախմբուած էր Վիեննա եւ բաւական լաւ կ'ապրէր, շնորհիւ սակին։ Այն աստիճան որ, քանի մը Ուսանողական Միութիւններ կազմուեցան։

Երբ Աւստրիա նոր դրամ հաստատեց (1925 Յունիս 30), ուսանողները սկսան փախչիլ, ահաբեկ՝ տիրող սղութենէն։ Եւ այսօր ժառի վրայ կը համրուին մնացորդները։ Նոյնը եւ Գերմանիոյ մէջ։

Եւ իրրեւ հետեւանք, նորէն ուսանողական կեդրոն մնաց փարիզը (կամ առ հասարակ Ֆրանսան)։ Իսկ 1923էն ի վեր ունինք երկրորդ կեդրոն մը, Փրական (Չեխոսլովաքիա), ուր մինչեւ հիմա բաւական թիւով երիտասարդներ բարձրագոյն կրթութիւն կը ստանան։

Այս դէպքերուն բերումով եւ միջանկեալ, ուսանողներ սկսան տեղաւորուիլ նաեւ Իտալիա, ուր բաղդատաբար աժան էր ապրուստը։ 1921ին, արդէն կոկիկ թիւ մը կը ներկայացնէին անոնք, Փատովայի, Հռոմի, Միլանի, Թորինոյի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ։

Այս շարժումին կը նպաստէր Վենետիկի Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարանը, որուն շրջանաւարտները ընդհանրապէս իրենց ուսումը կը լրացնեն իտալական համալսարաններու մէջ։

Շատեր արդէն լրացուցած են իրենց շրջանը, բայց նորէն համրանք մը կը մնայ։ Եւ, ինչպէս կը հաղորդէ մեր աշխատակիցը, միայն Միլանի Ուս. Միութիւնը ունի 17 անդամ, առանց հաշուելու դուրս մնացած հինգը։

Թղթակցութենէն պիտի տեղեկանաք թէ ինչո՛վ կը զբաղին անոնք, իրրեւ ուսանող եւ իրրեւ հանրային ազդակ։

Բայց կարեւոր բաց մը երեւան կը հանէ մեր թղթակիցը։

— «Պատերազմէն առաջ այնքան ուսանող չունէինք։ Արդ, աշխարհի չորս կողմերը ցրուած ուսանողներս իրարմէ բոլորովին լուր չունինք. անհաղորդ մնացած ենք եւ կը վախնամ որ երբ վաղը միեւնոյն սեղանին շուրջը գտնուինք, իրարու լեզու չհասկնանք եւ բաբելոն դառնայ»։

Ո՛րքան ճիշտ։ Թողունք Ամերիկան, որու մասին չուզեցինք խօսիլ. «Բայց Փարիզի, Միլանի, Փրակայի, Վիեննայի, ուսանողներս ալ իրարու հետ խօսած չունինք»։

Եւ Միլանը, առանց նախաձեռնարկ ըլլալու, ամէն տրամադրութիւն կը ցուցնէ դիւրացնելու այդ գործը,— ընդհանուր կապ մը հաստատելու խնդիրը։

Ո՞վ պիտի կախէ բոժոժը — եթէ նեթելի է այս ոամիկ ոճը գործածել։

Գիտենք որ քանի մը անգամ փորձեր կատարուած եւ ձախողած են։ 1925ին, Փրակայի Ուս. Միութիւնը նախաձեռնարկ եղաւ համագումար մը կազմելու, բայց կէս ճամբան մնաց։

Մեր գործը չէ ճշտել պատասխանատուութիւնները։ Բայց գիտենք որ ամէնէն անփոյթը գտնուեցաւ Փարիզի Ուսանող. Միութիւնը։ Եւ մինչեւ այսօր ալ, կը մնայ ամէնէն ժժգոյն Միութիւնը, հակառակ իր վայելած դիւրութիւններուն։

Կը թուի թէ Փարիզը ինչպէս շատ մը բաներ, մեր ուսանողներուն երիտասարդական ջիղերն ալ հսկեցուցած կամ թմրեցուցած է, եւ անոնք ուժեղ բազուկի մը պէտք ունին, սթափելու համար։

Այլապէս, հրաւէրը Փրակայէն կամ Միլանէն չպիտի գար։ Դիտելի է որ, այս վերջին երկու Միութիւնները հանրային տեսակէտէն ալ աւելի կենդանութիւն կը ցուցնեն։

Արդեօք մէկ-երկու թղթակցութիւններ եւ յօդուածներ բաւակա՞ն են, փարիզը արթնցնելու համար...

Կը բաւէ՞ յիշեցնել, բացատրել, դրդել, որպէսզի շարժին, և միայն Ապրիլ 11ի տարեդարձի հանդէսով չսահմանափակուին, իրրեւ հանրային ազդակ։

Համախմբուեցէ՛ք, տղաք, նախ դուք ձեր մէջ, եւ յետոյ ամէնքդ միասին։ Եւ այն ատեն պիտի տեսնէք որ իսկապէս երեսի վրայ մնացած գործեր կան, բոլորիդ համար։ Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ՆՈՐԷՆ ԿԸ ՄՈՆՉԷՆ ՅՈՅՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

Պոլսոյ «Վագըթ» կը գրէ (8 փետր.).

—«Մեր առած տեղեկութեանց համաձայն, ժամանակէ մը ի վեր Պոլսոյ Յոյներուն միջեւ զանազան ձեւերու տակ դրամ կը հաւաքուի, որուն սիրով կը մասնակցին հարուստ եւ աղքատ։ Այս դրամը մասնաւոր կերպով կը հաւաքուի եւ երբ հարցուի թէ ինչո՞ւ կը հաւաքուի, պատասխան կը տրուի թէ բարեգործական ձեռնարկներու համար է։ Բայց երբ քննուի, կը տեսնուի որ այս բարիքի պրոպագանդի ետին քահանաներ, մետրապոլիտներ, վերջապէս յունական Պատրիարքարանը կայ։ Այս բարենպատակ գործերը ի՞նչ են. Պատրիարքարանը այս դրամները ի՞նչ կ'ընէ։

Լսուածին նայելով, բարեգործական նպատակաւ հաւաքուած դրամները ամբողջութեամբ Թուրք սահմանէն դուրս, Յունաստան կը ղրկուին եւ այդ գումարներով է որ Յունաստան կը վճարէ վերջերս Ծրաեսայի ապստամբած օգանաւերուն փոխարժէքը։ Թուրքիոյ մէջ գտնուող Յոյներն ալ այս դրամին որո՛ւ տուրիլը գիտնալով հանդերձ, կը վճարեն։ Դարձեալ կայ պարզեւաւոր բաժնեթուղթ մը, որուն հասոյթը հելլէն օգանաւերու յատկացուած է։ Այդ բաժնեթուղթը Պոլսոյ մէջ ալ կը ծախուի եւ Յոյները ձեռք ձեռք կը խլեն։ Թուրքիոյ մէջ հելլէն բանակին, հելլէն նաւատորմին, հելլէն օգանաւին համար դրամ հաւաքելու թշնամութեան տակաւին թոյլատու պիտի գտնուի՛նք։»

ԻՐԱԻԻՒՆԵՐՈՒ ԿՐՃԱՏՈՒՄ

Գրած էինք թէ մակեդոնիոյ փոխ-կուսակալը մերժած է արտօնել Սելանիկի Թաղ. խորհուրդի ընտրութիւնը։ Փոխկուսակալը յարտնած է որ, անկարելի է յունահայ գաղութը ճանչնալ իրրեւ ուրոյն համայնք։

Բայց, աւելցուցած է, կրնաք առաւելագոյն 150 հոգիի մասնակցութեամբ կատարել էֆորիայի ընտրութիւնը, առանց սակայն անոր վաւերացումը պահանջելու կառավարութենէն։»

Այս պատասխանին վրայ, խորհրդակցութիւն մը կատարելով, որոշուած է Թաղ. խորհուրդի ընտրութիւնը կատարել հետեւեալ ձեւով.—

Գաղութը կը բաժնուի հայրենակցական շրջանակներու։ Կեդր. վարչութիւնը կը դիմէ գոյութիւն ունեցող հայրենակց. միութեանց, հրահանգելով ասոնց, իրենց անդամներու թիւին համեմատութեամբ նշանակել ներկայացուցիչներ։

Իսկ այն շրջանները, որոնք կազմակերպուած միութիւններ չունին, կը նշանակեն երկ-երկու հոգի, որոնք դիմելով իրենց հաժաքաքացիներուն, անոնց հաւանութիւնը կ'առնեն։

Եւ այս բոլոր ներկայացուցիչները, որոշեալ օր մը, կը կատարեն Թաղ. խորհուրդի քուէարկութիւնը։

Շրջանները բաժնուեցան հետեւեալ ձեւով.— Մարաշի, Ա. տափազարի, Նոզդատ — Սունկուրլու—Պօղոդլեանի եւ Ա.Փիոն Գարահիսարի հայրենակց. միութիւնները, Էսքիշէ, Ռոտոսթօ—Մալկարա, Տարտանէլ—Կէլիպօլու, Իզմիր, Կ. Պոլիս, Կիլիկիա (բացի Մարաշէն), Բէօյիւքլիա—Էսկիշէհիր, Պրուսա — Պիլէճիկ, Նիկոմիդիա (բացի Ատափազարէն), Բէյմախ—Էրզրում—Երզնկա, Սեբաստիա, Մուշ Սելանիկի տեղացիները, եւլն.։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Շփոթ կացութիւն Ռումանիոյ մէջ

Պուքրէշէն կը հեռագրեն թէ Գիւղացի - Ազգայնական կուսակցութեան կողմէ Քրայէվոյի մէջ գումարուած հրապարակային ժողովի մը մէջ կուսակցութեան նախագահը Մանիու, յարձակողական ճառ մը խօսեցաւ Թիթուլէսքուի արտաքին քաղաքականութեան դէմ, զոր «ուղղութենէ զուրկ» որակեց։ Ներկայ էին 10,000 գիւղացիներ, որոնք ծափահարեցին Մանիուի ճառը։

Միեւնոյն ժամուն Ազատական կուսակցութիւնը միթինկ գումարեց Եաշի մէջ, ուր ներքին նախարար Տուքա յայտարարեց թէ Ազատականները պէտք է իշխանութեան գլուխ մնան, քանի որ Թէրտինանտ թագաւորը անվստահութիւն կը յայտնէր Գիւղացիական կուսակցութեան։ Տուքա խոստացաւ տուրքերը բարեկարգել եւ աւելցուց թէ արտաքին փոխառութիւն մը ապահովուած է արդէն։ Ազատականները ընդունեցին բանաձեւ մը, որուն համաձայն «Գիւղացի կուսակցութիւնը վտանգաւոր է Ռումանիոյ՝ թէ ներքին եւ թէ արտաքին շահերու տեսակէտէ»։

Միւս կողմէ անկարգութիւններ տեղի ունեցան Ռումանիոյ Յորհրդարանին մէջ, որուն հետեւանքով Գիւղացի կուսակցութեան երեսփոխանները սրահէն մեկնեցան։

Անցած շաբաթ տեղի ունեցած ընդհարումներու հետեւանքով, կարգապահական յանձնաժողովը որոշած էր 30 Նիսան համար խորհրդարանէն հեռացնել երեսփոխան Վոյվոդը եւ ուրիշ երեսփոխաններ։

Այս որոշումին դէմ բողոքելու համար, Գիւղացի կուսակցութեան անդամները յարձակեցան քուէտուփին վրայ, զոր խորտակեցին։ Քուէթուղթերը սրահին մէջ տարածուեցան։ Ցետոյ երեսփոխանները բեմին վրայ յարձակելով ջարդ ու փշուր ըրին։

Գիւղացի կուսակցութեան նախագահի հրամանին վրայ, բոլոր Գիւղացի երեսփոխանները սրահէն մեկնեցան եւ յայտարարեցին թէ այն ատեն միայն ներս կուգան, երբ ընդունուին իրենց վտարուած ընկերները։

Թիթուլէսկուի տեսակցութիւնները

Ռումանիոյ արտաքին նախարար Թիթուլէսքու երէկ մեկնեցաւ Սան-Րէմօ, ուր պիտի տեսակցի Գերմանիոյ արտաքին նախարար Շթրէզէմանի հետ։ Թիթուլէսքու արդէն տեսակցեցաւ Մուսոլինիի եւ Պրիանի հետ. մօտ օրէն պիտի տեսնուի նաեւ Անգլիոյ արտաքին նախարար Չեմպրլէյնի հետ։ Թիթուլէսքուի այս դիւանագիտական առաքելութեան նպատակն է, ինչպէս ինք կ'ըսէ, Ռումանիան շահագրգռող տնտեսական եւ ելմտական հարցերու լուծման համար լաւ մթնոլորտ մը ստեղծել, եւ դիւրացնել անհրաժեշտ մերձեցում մը՝ մէկ կողմէ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ, միւս կողմէ Իտալիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ միջեւ. Մեծ պետութեանց եւ փոքր Համաձայնութեան յարաբերութիւնները աւելի սերտ դարձնելու համար, որպէսզի պահպանուի եւրոպական գոյավիճակը, հաստատուած դաշնագիրներով եւ երաշխաւորուած Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտով և Լոքառնոյի համաձայնութիւններով։

Լորտ Օքսֆորտ եւ Ասքուիթ

Լորտ Օքսֆորտ եւ Ասքուիթ, որուն մահամերձ ըլլալը գրած էինք, երէկ առաւօտ ժամը 6.50ին մեռաւ Սըթթըն Քըրթնիի մէջ։ Նախկին վարչապետին հոգեվարքը սկսաւ երեքշաբթի առաւօտ։ Վայրկեանէ վայրկեան հիւանդը ուժաթափ կ'ըլլար։ Ամբողջ ընտանիքը, մասնաւորապէս կինը, չորս աղջիկները ու երկու տղաքը անոր մնարին վրայ կը հսկէին, հետզհետէ հաշտուելով այն գաղափարին հետ թէ մահը անխուսափելի է։ Տիկ. Ասքուիթ 60 ժամ անքուն անցուց։

Համաեւրոպական Համաժողովը

Համամերիկեան Համաժողովը, որ քանի մը շաբաթներէ ի վեր կը շարունակուի, դեռ չյաջողեցաւ վերջացնել օրակարգի հարցերը։ Վերջին լուրերուն նայելով, ամէնէն ապդեցիկ պատուիրակներէն մէկ քանին բացէ ի բաց յայտարարած են առջի օրուան ժողովին մէջ թէ համաժողովը ի վիճակի չէ լուծելու իր առջեւ դրուած կարգ մը խնդիրներ, ուստի եւ անիմաստ է եւ ապարդիւն շարունակել այդ հարցերու շուրջ վիճաբանութիւնը։ Բոլոր պատուիրակները, բացի երկուքէն, պաշտպանած են այն տեսակէտը թէ համաժողովը պէտք է փակել նախապէս որոշուած թուականին, այն է Փետրուար 20ին, թէեւ միջազգային օրէնքի յանձնաժողովը դեռ չէ լուծած իր օրակարգի հարցերուն կէսն իսկ։

Միացեալ Նահանգներու պետական պատուիրակ Զարլս Հիւզ Հավանայէն պիտի մեկնի Փետրուար 22ին։

Պոլշեւիկները եւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը

Յորհրդային կառավարութիւնը Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհանուր քարտուղարութեան ուղղուած գրութիւնով մը կը յայտնէ թէ կը մերժէ ներկայացուցիչ ղրկել տնտեսական խորհրդակցական յանձնաժողովին, որուն ստեղծումը որոշուած էր

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՊՈԼՍՈՅ ՊԱԼԱՏՆԵՐԸ ԵՒ Մ. ՔԷՄԱԼ

Պոլսոյ պալատները շքեղ դամբարաններ են։ Անտեղ մտնողները, ըլլան *փատիշահ*, *փէյղամպէր*, *փաշա* կամ *փաթրիք*՝ շատ չեն կրնար ապրիլ։ Գուցէ այդ պալատներուն մէջ մահաբեր *փէրի* մը կայ որ փատիշահին կամ փաշային հոգին կը քաղէ։

Պատմական ջախջախիչ փաստեր շատ կան։ Անոնց յիշատակութեան հոգը կը յանձնեմ իմ երբեմնի ուսուցիչ՝ Մարկոս Նաթանեանին։ Ես միայն նոր փաստ մը մէջտեղ կը բերեմ, որ կրնայ ատաղձ ծառայել՝ ապագայ հայ անտուն պատմագրին՝ հիւղակ մը շինուելու համար։

Ամիսներ առաջ, Թերթերէն իմացանք թէ Մ. Քէմալ Պոլիս, ցոլմա պաղչէի պալատը մտած է...

Ու անկէ ի վեր ամիսը անգամ մը հետագիր.

«Մուսթաֆա Քէմալ անհիանգիստ է»,

«բժիշկները խստիւ արգիլեցին կագինը՝ ծխախոտ ու օղի քաշել»,

«կագին անդարմանելի հիւանդութենէ մը բռնուած է»,

«կագինն վիճակը յուսահատական ըլլալով, իր յաջորդը այժմէն որոշուած է»։

«կագի փաշան ինկաւ... գետին»։

Պոլսոյ պալատները ի՛նչ փատիշահներու գլուխներ կերած են. մտիկ կ'ընե՞ն փաշային...

Գուցէ ուսուցիչս Մարկոս Նաթանեան առարկէ թէ՝ Զաղանի պալատը մարդու գլուխ չկերաւ...

— Այո՛, չկերաւ, բայց ան ալ իր գլուխը կերաւ։ Իր մէջ մտան հարիւրաւորներ՝ *ըսմ.երեսփոխան* անուան տակ։ Զաղանին ուժը չհասաւ այդքան մարդիկ մէկէն ուտելու համար։ Շատ աշխատեցաւ բայց ամբողջովին չյաջողեցաւ, եւ բարկութենէն, օր մըն ալ, իր գլուխը կերաւ ու... մոխրացաւ։ ԸՆԿԵՐ Վ.ԱԶԻԿ

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Յունուարի վերջերը շայաստանի շարժանկարի բաժնետէրերուն ընդհ. ժողովին տուած տեղեկութեանց համաձայն, վերջին տարուան ընթացքին պատրաստուած են 5 նկարներ, «Զարէ», «Շոր եւ Շորշոր», «Զար ոգի», «Խաս-փուշ», «Ղուլ»։ Նկարուած են նաեւ շարք մը տեսարաններ, —զորագետը, զանազան հանդէսներ։ Վարչութիւնը իրեն ներկայացուած 15 *աչնարիւ*ներէն ընդունած է միայն 5ը։

Հայ շարժանկարի շէնքը կիսկատար կը մնայ։ Հայ շարժանկարին ամէնէն մեծ ծապալէնները արժած են 35,000 րուբլի, մէկ մեդրը 67 կոպեկ։

Այս տարի երեւանի սինեմաներուն մէջ ներկայացուած են 147 նկարներ, որոնց 109ը հնասած են արտասահմանէն, 38ը խորհրդային արտադրութիւն։ Ցուցադրուած նկարներէն 89ը չեն գոցած իրենց ծախքը եւ հայ շարժանկարի ընկերութիւնը վնասուած է։ վերջին տարուան ընթացքին ընկերութեան շահին է 40,059 րուբլի։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ ՀԻՄՆԱՐԿԷՔԸ

Լէքսէլիոր *իր երէկուան թիւով* կը հրատարակէ երկու պատկերներ Մարսիլիոյ նոր եկեղեցիին հիմնարկէքի արարողութեան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ Կիրակի օր 12 Փետրուար։ Կ'ըսէ թէ շնորհիւ Պ. Խորասանճեանի, Մարսիլիոյ հայ գաղութը շուտով պիտի ունենայ սիրուն եկեղեցի մը, որ ճշդիւտ վերարտադրութիւնը պիտի ըլլայ Էջմիածնի կաթողիկէին, զոր հայկական հին ոճով (855)։ Յատակագիծը պատրաստած է *ճարտարապետ Պ. Արամ Թոխաճեան*։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՓՈՒԱՆՔԱՐԻ ԴԱՀԼԻՃԻՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Ազգային Միութեան դահլիճի ելմտական քաղաքակա-նութեան շուրջ յարուցուած հարցապնդումներուն առթիւ ֆրանսական Խորհրդարանը ամբողջ շաբաթ մը հանդիսավայր եղաւ ճարտասանական հնդեղներու եւ դահլիճը վերջի վերջոյ Փետրուար 10ին վստահութեան քուէ ստացաւ 130ի դէմ 370 ձայնով։ Մեծամասնութիւն մը, որուն նմանը տակաւին ունեցած չէր իր գոյութեան օրէն ի վեր։

Այս յաղթանակը կատարեալ վարձատրութիւն մըն էր Փուանքարէի անհատական ջանքերուն եւ Միութեան դահլիճի անշահախնդիր եւ անձնուէր գործակցութեան։ Փուանքարէ թողուց որ իր հակառակորդներն ու կոմիւնակիցները ամէնքն ալ իրենց ուզածին պէս քննադատեն կամ դնահատեն դահլիճին ելմտական քաղաքականութիւնը և ամէնէն վերջը ինք խօսեցաւ ուժեղ ճառ մը, որ տեւեց զրեթէ երկու օր։ Ելմտական աշխարհը, ինչպէս Ֆրանսան ալ, նոյնպէս եւ արտասահմանի մէջ մեծ հետաքրքրութեամբ կը սպասէր այդ ճառին եւ ապահովաբար ոչ ոք յուսախաբ եղաւ։ Ալգակոդեան եւ չափաւոր տարրերը միաձայն են անվերապահօրէն շռայլելու իրենց գովեստները։ Միայն համայնավարներն ու ընկերվարականներու մէկ մասը դժգոհ են դահլիճի ելմտական քաղաքականութենէն եւ կը խորհին թէ տուրքերու բաշխումը արդարօրէն տեղի ունեցած չէ եւ թէ քաղքենի ու հարուստ դասակարգը համեմատաբար չիվճարեր այնչափ որչափ աշխատաւոր ժողովուրդը։

Փուանքարէի ճառը գլուխ գործոց մըն է ինչպէս ելմտական, նոյնպէս եւ ճարտասանական հայեցակէտներով։ Ան բացորոշ եւ կատարեալ կերպով ամփոփեց Ազգային Միութեան դահլիճի ելմտական գործունէութիւնը։ Վեր հանեց տասնըմեկ ամսուան մէջ կատարուած յաոաջդիմութիւնները, հանդրուան առ հանդրուան եւ արդարացուց ձեռք առնուած միջոցները, որոնք յանգեցան այսօրուան փալլուն վիճակին։

Շատ նորութիւններ չկային անշուշտ ամէն անոնց համար, որոնք օրը օրին հետեւած են ելմտական անցուդարձերուն. «Յառաջ»ի էջերուն մէջ յաճախ առիթ ունեցած ենք խօսելու այդ մասին։ Վարչապետի լիշած թիւերը արդէն ծանօթ էին, ինչպէս նաեւ մէջ բերուած թեր ու դէմ կարծիքները եւ սակայն անօգուտ չէ թերեւս անգամ մըն ալ վերյիշել գլխաւոր անցքերը 1926ի Յուլիսէն ասդին։

Անգլիական դինը 248 ֆրանքէն իջած է 124ի եւ ինչպէս Փուանքարէ շեշտեց մեծ ուժգնութեամբ, պիտի իջնէր շատ աւելի վար, եթէ առեւտրական եւ ճարտարարուեստական հայեցակէտներով անբաղձալի չլինէր այդչափ վերարժեւորումը։ Պանք տը Ֆրանսի փոխառութիւնները պետութեան 38ուկէս միլիառէն իջած են 23միլիառի. այսօրուընեմն պետական գանձը կրնայ տակաւին 8 միլիառ առնալ Պանք տը Ֆրանսէն, որովհետեւ օրինական չափ որոշուած է 31 միլիառ, մինչդեռ 1926 Յուլիս 24ին միայն մէկ միլիոն ֆրանք ունէր իր տրամադրութեան տակ. դումար մը որ գանձի կէս օրուան ծախքերուն իսկ չէր բաւեր։

Շնորհիւ առեղծուած վստահութեան, արտասահման գաղթած դումարները վերադարձան երկիր եւ ֆրանսական հրապարակը ոգողուեցաւ տրամադրելի դրամագլուխով։ Հետեւանքն եղաւ զդչի սակին 7ուկէսէն 3ուկէսի իյնալը. ամէն առեւտրական կը զգայ թէ որչափ գնահատելի առաւելութիւն է այս։ Այսօր ոչ մի դրամատուն կրնայ աւելի նպաստաւոր սակով զդչել վաճառականական թուղթերը։

Այս վստահութիւնն էր որ կարելի ըրաւ երկրորդ պարտքերու ամրապնդումը (consolidation), ինչպէս նաեւ մէկ, երեք եւ վեց ամսուան պայմանաժամով հրապարակ հանուած Bons de Défenseներու չնչումը։ Պայմանաժամերու երկարաձգմամբ կարելի եղաւ ամսական 7ուկէս միլիառէն 3ուկէս միլիառի իջեցնել պայմանաժամը լրացած այդ Bonերու ամսական դումարը։

Չզդչի սակի անկումը ազդեց բնականաբար տոկոսիսակիներուն եւ 1928ին Գանձը մօտ երկու միլիառի խնայողութիւն մը պիտի ունենայ 1927ի պիւտճէէն, վճարելի տոկոսներու հաշուէն։

Ներքին պարտքի գումարը պակսած է մէկ միլիառէն աւելի գումարով մը, իսկ արտաքին պարտքը զգալապէս նուազած, անդլիական Դրամատան եղած կանխավճարով։ Արտաքին պարտքերու նուազման ակներեւ մէկ հետեւանքն է անոնց վճարուած տոկոսներու նուազումը, որ ֆրանքի արդի սակով անգին տարբերութիւն մը յառաջ կը բերէ։

Պետական արժեթուղթերը 40էն 50 առ հարիւր բարձրացած են մէկուկէս տարուան մէջ եւ բազմաթիւ միլիառներու կը հասնին անոնց արժէքները, իբր քաղաքապետական (Ville de Paris եւլն.) եւ պետական փոխառութիւններ (յաւիտենական հասոյթուղթ կամ պայմանաժամով փոխառութիւն)։

Փուանքարէ շնորհակալութեամբ լիշեց Banque de Franceի իրեն ըրած աջակցութիւնը եւ զովեց զրամատան վարչութեան ձեռք առած միջոցները. այսօր զրամատան եւ պետական գանձ միասին 30 միլիառ ֆրանքի արժէքով օտար դրամ ունին ի պահ (մօտ մէկ միլիառ երկու հարիւր հազար տոլար)։ Առանց վրայ աւելցնելով մետաղի պահեստը, այսօրուան սակով կ'ունենանք 50 միլիառ ֆրանքի արժէքով անգլիական ոսկի եւ տոլար։ Պանք տը Ֆրանսն այսօր շրջաբերութեան մէջ ունի մօտ 56 միլիառի դրամատոմս, որոնց հարիւրին 80-85ը ապահովուած է ուրեմն ոսկիով կամ ոսկիի արժէք ունեցող դրամով. բացի Ամերիկան հսկայ Federal Reserve Bankերէն, աշխարհի և ոչ մէկ դրամատուն այդ համեմատութեամբ երաշխաւորութիւն ունի իր հանած դրամատոմսերու փոխարէն։ Պատերազմէն առաջ իսկ հարիւրին 50 երաշխաւորութիւնը բաւական կը համարուէր։ Ֆրանքն ուրեմն ապահովուած է ոեւէ յարձակման դէմ։

Փուանքարէի ճառին ամենահետաքրքրական մասը ֆրանքի օրինական կայունացման խընդիրն էր, որուն անհամբեր կը սպասէր հանրութիւնը։ Ըսած ենք արդէն թէ շատ մը մեծ ելմտագէտներ, ինչպէս Քայես, ժեզ եւալըն, կոմիւնակից են ֆր.ի այսօրուան սակին վրայ օրինական անմիջական կայունացման. կան ուրիշներ որ աւելի բարձր սակի մը կողմնակից են եւ ուրիշներ ալ որ կը փափաքին ֆրանքի հեզնետէական վերարժեւորման։ Փուանքարէ զդուշացաւ իր քուն կարծիքն յայտնելէ եւ հետեւելիք քաղաքականութիւնը այժմէն յայտարարելէ։ Թերեւս իբր հայրենասէր ֆրանսացի ներքնապէս կողմնակից է վերարժեւորման, բայց ելմտական այնչափ մեծ դժուարութենէ կապուած է այդ խնդիրը, որ երբեք չպիտի կրնայ համարձակիլ այդպիսի հաւանականութիւն մը աչքի առջեւ ունենալու։ Պետական գանձն ու դրամատունը, ինչպէս ըսինք վերեւ, 50 միլիառի արժէքով օտար դրամներ գնած ու ամբարած են անդլիականը 124ի եւ տոլարը 25 ֆրանքի հաշուով։ Եթէ այսօր տոլարը 25 ֆրանքի փոխարէն 20 ֆր. արժէ, 50 միլիառին վրայ 10 միլիառի տարբերութիւն մը յառաջ կուգայ։ Ո՞վ պիտի տուժէ այդ վնասը։ Ապահովաբար վերջ ի վերջոյ — թերեւս ընտրութիւններէն անմիջապէս վերջը— Ֆրանքի այսօրուան արժէքը պիտի ընդունուի իբր օրինական սակ։

Իր ամբողջ ճառին մէջ Փուանքարէ չարտասանեց խօսք մը, որ վիրաւորական կամ մեղադրական ըլլար նախորդ դահլիճներու հասցէին, որոնց անդամներէն շատեր իր անմիջական գործակիցներն են այսօր. ընդհակառակն քանի մը անգամներ շեշտեց թէ այս փալլուն վիճակը Ֆրանսան կը պարտի Երեսփոխանական ժողովի իմաստուն եւ համբերատար աշխատակցութեան։ Յիշելով այն ամէն յոռետես նեղմտդրութիւններն որ իր պաշտօնի դլուխ անցնելու ժամանակ արտայայտուեցան զանազան կողմերէ, Փուանքարէ ըսաւ. «Ատենախելացի մարդիկ իսկ յաճախ սխալական են միտներուն պէս. մենք պէտք է համեստօրէն դուշանանք ոեւէ յախուռն դուշակութենէ, ըլլայ յոռետես թէ լաւատես. գոհանանք փաստերով, աւելի խօսինք մեր ըրածին վրայ քան թէ ընելիքներուն վրայ»։

Անկարելի է «Temps»ի ատենին 17 սիւնակները լեցնող այդ ճառը երկու նեղ սիւնակներու մէջ ամփոփել։ Կ'արժէ որ ամէն առեւտրական կարդայ զայն ամբողջութեամբ։

Մ. Տ.

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԻՏԱԼԻԱՅԷՆ

ՄԻԼԱՆԻ
ՈՒՍ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Անցեալ շաբթու, սրճարանի մը մեկուսի անկիւնը քաշուած, հաճելի եւ շահեկան խօսակցութիւն մը ունեցայ Միլանի Հայ Ուսանողական Միութեան վարչութեան անդամներէն մէկուն հետ։

Բարեկամս Միլանի ուսանողներու, անոնց Միութեան կազմութեան, կեանքին ու ներկայ տարուան գործունէութեան մասին տուաւ տեղեկութիւններ, որոնք անշուշտ պիտի հետաքրքրեն «Յառաջ»ի ընթերցողները։

Զարմանալի է այս ուսանող երիտասարդներու անհատական կեանքը. գրեթէ ամէնքն ալ պանդուխտ՝ նետուած Միլանի թոհուբոհին մէջ։ Ունին իրենց առանձին սենեակները իտալացի այս կամ այն Padronaին տունը եւ կ'ուտեն խմբովին ճաշարանի մը մէջ՝ մասնաւոր սեղանի մը շուրջ «per gli Armeni» յորջորջուելով Իտալացիներէ։

Շատերը անցած են աքսորի ժոալ ճամբաներէն, զուրկ ընտանեկան յարկէ եւ ընտանիքի բարի սովորութիւններէն։ Ամէն բանի փափաքող եւ ամէն բանէ դժգոհ, ինչպէս ըսած է մեր Զօհրապը, նախանձելի կը գտնեն իրենց Փարիզի ընկերներու վիճակը, որոնք գոնէ տարին անդամ մը, հայ փափկասուն տիկիններու եւ օրիորդներու կողմէ մասնաւոր խնամքի եւ անդին հոգածութեան արժանի ըլլալու բախտը կ'ունենան՝ տաքուկ թէյասեղանի մը շուրջ։ Զեմ ուզեր ըսել թէ հոս կը պակսին ընտանեկան գողտրիկ բոյներ, հայ իգական սեռի թանկարժէք ներկայացուցիչներ։ Բայց, յարգելով օրինակելի բացառութիւնները, ցարդ ամէն ոք քաշուած է իր պատեանին մէջ, եւ շատ քիչ անդամ ուսանողներու անսովոր վիճակը եւ անոնց հոգեբանութիւնը հասկնալ փորձած է։ Միլանի մէջ կը պակսի բացարձակապէս կիներու՝ թողունք միակամ, նոյնիսկ մասնակի գործունէութիւն, մինչ ժամանակէ մը ի վեր ծալր տուած է այրերու խլրտում մը, հաւաքաբար գործելու, աշխատելու ձգտում մը, որուն ապացոյցը կը տեսնենք Մուրատ-Ռափայէլեան Միութեան եւ Կոմիտէի մը կազմութեան մէջ։

Միլանի մէջ առաջին հայ ուսանողները երեւցած են 1924ին, իսկ Միլանի Հայ Ուս. Միութիւնը վերջնապէս կազմուած է երեքուկէս տարի առաջ՝ հոս հաստատուած բաւականաթիւ ուսանողներով։

Այսօր Միութիւնը ունի 17 անդամ որոնցմէ դուրս կը մնան հինդ ուսանողներ, չդիտեմ ի՛նչ պատճառներով։ Ուսանողներու մեծամասնութիւնը որոնք կը հետեւին բացի դպրութենէնց եւ ընկերային գիտութիւններէ — ցաւալի իրողութիւն մը— ուրիշ այլազան ճիւղերու՝ ինչպէս բժշկութիւն, ճարտարապետութիւն, քիմիաբանութիւն, երաժշտութիւն, նկարչութիւն, Մուրատ-Ռափայէլեան շրջանաւարտներ են։ Աւարտելէ վերջ իրենց կրթութական ուսումը վերոյիշեալ վարժարանին մէջ, Միլան կուգան հաստատական կեանքի հետեւելու համար։ Զեն պակսիր ազգային եւ ուրիշ վարժարաններէ ընթացաւարտներ։

Սկիզբները Միութեան գործունէութիւնը եղած է զգալապէս սահմանափակ, հակնալի պատճառներով։ Սակայն տարուէ տարի թէ նոր անդամներու յաւելումը, թէ հիներու ձեռք բերած փորձառութիւնը կազմակերպչական եւ գործնական գիտիններու վրայ եւ թէ այն սէրն ու հաւատը որ գեղեցիկ նպատակներու ինքնանուիրուելէն կը ծնին, Միութեան տուած են համերաշխութեան ոգին՝ մէկ երկու մակաբոյծներու դարձի ճամբան բռնելով, եւ Միութիւնը դրած են քիչ մը աւելի լայն հողի վրայ։

Երկու տարի առաջ, Միլանի մէջ Ազգային վարչութիւն մը գոյութիւն ունէր եւ չունէր։ Այսինքն անուանապէս փլփլած մարմին մը կար։ Միլանի Հայ Ուսանողական Միութիւնը, միակ կանգուն եւ գործող կազմակերպութիւնը, քանի մը մտերիմներու օժանդակութեամբ, գործեց իր կարելիութեան սահմանին մէջ —Շիրակի աղէտեալներու, Որբերու օգնութիւն, երիտասարդներու կազմակերպութիւն— ընդ առաջ գնաց դաղթական պահանջներու, հրապարակային դնահատութեան արժանանալով։ Այսօր Ազգային մարմին մը գոյութիւն ունենալով, Ուսանողական Միութեան չիյնար անոր վերաբերեալ գործունէութեան նախաձեռնակ և նոյնիսկ ձեռնամուխ ըլլալ։ Այս պատճառով, հետաքրքիր էի իմանալ թէ Ուսանողական Միութիւնը ի՛նչ պիտի ընէ այս տարի, ի՛նչպէս պիտի արդարացնէ իր գոյութիւնը։

Երիտասարդ խօսակիցս կարճ պատասխան մը տուաւ այս հարցումիս.— Ցեղմօրէն ուսանողական գործունէութիւն. այսի՛նքն. եւ խնդրանքիս վրայ բացատրեց.—

— Ուսանողական միութիւն մը ամէն բանէ առաջ ուսանողներու, դեռ ուսանելու կոչուած անհատներու հաւաքականութիւն մըն է. ուստի անհրաժեշտ է որ զարգացման եւ ապագայ ասպարէզի նախապատրաստութեան նոր միջոցներ հայթայթէ իր անդամներուն։ Ինչպէս Փարիզի «Յարդդող» Միութեան Հինդշաբթիները, մենք ալ շաբունակաբար կ'ունենանք մեր երկուշաբթի գիշեր տեղի կ'ունենան առաւելապէս ուսանողներու կողմէ զեկուցումներ, ազգային ու օտար մշակութային այլազան նիւթերու շուրջ, տեսակ մը դասախոսութիւններ, թէեւ բառը խոշոր է։ Այս տեսակ հաւաքոյթներու օգտակարութիւնը թէ զեկուցողներու եւ թէ ունկնդիրներու համար ակներեւ է եւ բացատրութեան պէտք չունի։

Ինչպէս գիտես, անցեալ տարուընէ ի վեր ազգային դրադարան մը կազմելու ձեռնարկած ենք։ Այդ դրադարանը, որուն համար Միութիւնս ամէն տարի իր պիւտճէէն մաս մը կը յատկացնէ՝ միշտ զայն աւելի եւս ճոխացնելու համար, արդէն դրեթէ կազմուած է՝ ունենալով 500ի մօտ դրքեր, որոնց մեծամասնութիւնը հայերէն։

Միութիւնս հետեւ կուտայ ուսումնասիրութեան, քանի որ — օրինակի համար — առանց Հօհրապ կարդալու կարելի չէ անոր մասին խօսիլ, իսկ մեր հաւաքոյթները առիթ կուտան դասընթաց հրապարակելու։ Այսպէսով կը վարժուինք ուսումնասիրելու սիստեմատիկ աշխատութեան, կը վարժուինք քննադատել եւ դնահատել, կշռել ու չափել, կը վարժուինք հրապարակաւ արտայայտուելու, խօսելու։ Ո՛վ գիտէ, տարւոյն վերջը, եթէ եղած զեկուցումները արժէք մը ներկայացնեն, գուցէ տետրակի մը մէջ հաւաքենք եւ հրատարակենք։ Ահաւասիկ զուտ ուսանողական գործունէութիւն մը։

Զեմ ուզեր խօսիլ ազգային հին՝ մանաւանդ նոր եւ նորագոյն տօներու եւ թուականներու նուիրուած հանդէսներու մասին, զորս Միութիւնս ինչպէս անցեալ տարի, այս տարի ալ մտադիր է սարքել, գուցէ անակնկալ մըն ալ ընելով։

Գործունէութեան ուրիշ ասպարէզ մը որ որքան նոր մեզ համար՝ նոյնքան եւ կարեւոր է, Եւրոպայի եւ Ամերիկայի մէջ այսօր պատկառելի թիւով ուսանողութիւն մը ունինք։ Զարգացած երկիրներու հետ մեր իրական եւ աւելի սերտ շփումը, որ մեր գաղթական կեանքի հետեւանքը եղաւ, նպաստեց բարձրացնելու ուսանող երիտասարդներու թիւը։ Ընդունէք որ պատերազմէն առաջ այսքան ուսանողութիւն չունէինք։ Արդ, աշխարհի չորս կողմերը ցրուած ուսանողներս, որ մեր իրականութեան վաղուան մտաւորականն ընտրանին ըլլալ կը նկատինք,— գոնէ այս պէտք է ըլլայ հայ ուսանողի մը առաքելութիւնը— իրարմէ բոլորովին լուր չունինք, անհաղորդ մնացած ենք եւ կը վախնամ՝ որ վաղը երբ միեւնոյն սեղանի մը շուրջը գտնուինք՝ իրարու լեզու չհասկնանք եւ Բաբելոն դառնայ։

Զխօսինք Ամերիկայի մեր ընկերներու մասին, որոնց ձայնը մեզի՝ Եւրոպացիներուս չհասած՝ Ատլանտեանի ալիքներուն մէջ կը կորսուի։ Բայց Փարիզի, Միլանի, Բրակայի, Վիէննայի ուսանողներս ալ իրարու հետ խօսած չունինք։ Իւրաքանչիւր խմբակ, որ օտար եւ տարբեր հողի վրայ կ'ուսանի՝ ազգին բան մը տալու համար, ենթակայ է տարբեր եւ ներհակ միջավայրի ազդեցութիւններուն, տարբեր քաղաքակրթութենէ։ Արդ՝ օր անհրաժեշտ չէ ուսանողական շրջանէն իսկ կապ մը ստեղծել, հասարակաց լեզու մը գտնել, հասարակաց ժամադրավայր մը ընտրել, ուր կարելի ըլլայ իրար լսել, իրար հասկնալ, ճանչնալ։ Յաւակնութիւնը չունինք ծրագիրներ եւ առաջարկներ ներկայացնելու. հարցը ժամանակի եւ քննութեան կը կարօտի։

Այս տարի մեր միութիւնը բոլոր Ուսանողական Միութիւններուն պիտի դրկէ իր հայերէն օրինակը եւ միեւնոյն համառօտ պատմութիւնը։ Ասոնցմէ առաջին քայլ մըն է խնդրանքս մօտենալու համար։ Դժբաղդաբար մեր փոքրիկ Միութիւնը չի կրնար պարագլուխը այսպիսի խոշոր շարժումի մը աւելի մեծ կեդրոններէ կը սպասէ ազդանշանը, որուն վաստութեամբ պիտի փարիզ։

Ուսանող բարեկամիս խոհրդածութիւնները շատ գտայ եւ զանոնք կը նկատեմ մասնաւոր նկատառութեան։

ԿԱՐՕ ՇԱՒԱՐՇԱՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս գրեց «Յառաջ»ի մանակին, Թուսիա անցեալ Ֆրանքֆուրթի մէջ երաժշտական մը ցուցահանդէս մը կազմակերպած էր, ներկայացնելու համար տակ ժողովուրդներու — կարգին Հայերու— երաժշտական ստեղծագործութիւնները։ Ի՞նչ արժէք ունէր այդ ցուցահանդէսը, ներկայացնելով պոլշեւիկ երաժշտական դատի մը գրիչով։

— Այն պահուն, երբ մուտքի եւ մանաւանդ նիոյ մէջ կը բազմանան ելեւէջան երաժշտութեան նուիրուած ցուցանակները, Ֆրանքֆուրթի մէջ արեւելեան երաժշտութեան նուիրուած ցուցահանդէսին մէջ ներկայացուած 10 կտորներէն միայն 1ը նուիրուած էր կովկասեան երաժշտութեան։ Այնպէս ազգագրական բաժինը զանց անկատար էր։ Մանաւանդ ներկայացուցած այն ձայնասկաւառակներու երգերը, որոնք կազմուած էին շատ անդամ համապատասխան դերերէ։ Բելոռուսական երգերը, Ալեքսանդրովսկայա գաղթականդերը խաղաց, 14 տարեկան աղջիկ մը ներկայացուցած էր երաժշտութիւնը, Մերզոյեւա անխղճօրէն ուղղեր արեւելեան երաժշտութիւնը, Ֆազաք մը ներկայացուցած լեզգինկա պարը, ծիծաղելի ժեւձեւերով։ Եւ այս ամէնը հրամցուէր իբրեւ Մոսկուայի պետական ազգագրական երաժշտութեան ամբողջութիւն։

Սակայն, կարելի՞ է այսպիսի աւելի հեռուն երթալ անխտրութեան եւ Խորհրդային Ռուսիոյ ժողովուրդներուն երաժշտական կեանքը ներկայացնող 10 կտորներէն միայն մէկը, որ կատարուած է 4 պատկերներ, նուիրուած էր կովկասեան երաժշտութեան։ Այնպէս ազգագրական բաժինը զանց անկատար էր։ Մանաւանդ ներկայացուցած այն ձայնասկաւառակներու երգերը, որոնք կազմուած էին շատ անդամ համապատասխան դերերէ։ Բելոռուսական երգերը, Ալեքսանդրովսկայա գաղթականդերը խաղաց, 14 տարեկան աղջիկ մը ներկայացուցած էր երաժշտութիւնը, Մերզոյեւա անխղճօրէն ուղղեր արեւելեան երաժշտութիւնը, Ֆազաք մը ներկայացուցած լեզգինկա պարը, ծիծաղելի ժեւձեւերով։ Եւ այս ամէնը հրամցուէր իբրեւ Մոսկուայի պետական ազգագրական երաժշտութեան ամբողջութիւն։

Սակայն, կարելի՞ է այսպիսի աւելի հեռուն երթալ անխտրութեան եւ Խորհրդային Ռուսիոյ ժողովուրդներուն երաժշտական կեանքը ներկայացնող 10 կտորներէն միայն մէկը, որ կատարուած է 4 պատկերներ, նուիրուած էր կովկասեան երաժշտութեան։ Այնպէս ազգագրական բաժինը զանց անկատար էր։ Մանաւանդ ներկայացուցած այն ձայնասկաւառակներու երգերը, որոնք կազմուած էին շատ անդամ համապատասխան դերերէ։ Բելոռուսական երգերը, Ալեքսանդրովսկայա գաղթականդերը խաղաց, 14 տարեկան աղջիկ մը ներկայացուցած էր երաժշտութիւնը, Մերզոյեւա անխղճօրէն ուղղեր արեւելեան երաժշտութիւնը, Ֆազաք մը ներկայացուցած լեզգինկա պարը, ծիծաղելի ժեւձեւերով։ Եւ այս ամէնը հրամցուէր իբրեւ Մոսկուայի պետական ազգագրական երաժշտութեան ամբողջութիւն։

Սակայն, կարելի՞ է այսպիսի աւելի հեռուն երթալ անխտրութեան եւ Խորհրդային Ռուսիոյ ժողովուրդներուն երաժշտական կեանքը ներկայացնող 10 կտորներէն միայն մէկը, որ կատարուած է 4 պատկերներ, նուիրուած էր կովկասեան երաժշտութեան։ Այնպէս ազգագրական բաժինը զանց անկատար էր։ Մանաւանդ ներկայացուցած այն ձայնասկաւառակներու երգերը, որոնք կազմուած էին շատ անդամ համապատասխան դերերէ։ Բելոռուսական երգերը, Ալեքսանդրովսկայա գաղթականդերը խաղաց, 14 տարեկան աղջիկ մը ներկայացուցած էր երաժշտութիւնը, Մերզոյեւա անխղճօրէն ուղղեր արեւելեան երաժշտութիւնը, Ֆազաք մը ներկայացուցած լեզգինկա պարը, ծիծաղելի ժեւձեւերով։ Եւ այս ամէնը հրամցուէր իբրեւ Մոսկուայի պետական ազգագրական երաժշտութեան ամբողջութիւն։

Սակայն, կարելի՞ է այսպիսի աւելի հեռուն երթալ անխտրութեան եւ Խորհրդային Ռուսիոյ ժողովուրդներուն երաժշտական կեանքը ներկայացնող 10 կտորներէն միայն մէկը, որ կատարուած է 4 պատկերներ, նուիրուած էր կովկասեան երաժշտութեան։ Այնպէս ազգագրական բաժինը զանց անկատար էր։ Մանաւանդ ներկայացուցած այն ձայնասկաւառակներու երգերը, որոնք կազմուած էին շատ անդամ համապատասխան դերերէ։ Բելոռուսական երգերը, Ալեքսանդրովսկայա գաղթականդերը խաղաց, 14 տարեկան աղջիկ մը ներկայացուցած էր երաժշտութիւնը, Մերզոյեւա անխղճօրէն ուղղեր արեւելեան երաժշտութիւնը, Ֆազաք մը ներկայացուցած լեզգինկա պարը, ծիծաղելի ժեւձեւերով։ Եւ այս ամէնը հրամցուէր իբրեւ Մոսկուայի պետական ազգագրական երաժշտութեան ամբողջութիւն։

Սակայն, կարելի՞ է այսպիսի աւելի հեռուն երթալ անխտրութեան եւ Խորհրդային Ռուսիոյ ժողովուրդներուն երաժշտական կեանքը ներկայացնող 10 կտորներէն միայն մէկը, որ կատարուած է 4 պատկերներ, նուիրուած էր կովկասեան երաժշտութեան։ Այնպէս ազգագրական բաժինը զանց անկատար էր։ Մանաւանդ ներկայացուցած այն ձայնասկաւառակներու երգերը, որոնք կազմուած էին շատ անդամ համապատասխան դերերէ։ Բելոռուսական երգերը, Ալեքսանդրովսկայա գաղթականդերը խաղաց, 14 տարեկան աղջիկ մը ներկայացուցած էր երաժշտութիւնը, Մերզոյեւա անխղճօրէն ուղղեր արեւելեան երաժշտութիւնը, Ֆազաք մը ներկայացուցած լեզգինկա պարը, ծիծաղելի ժեւձեւերով։ Եւ այս ամէնը հրամցուէր իբրեւ Մոսկուայի պետական ազգագրական երաժշտութեան ամբողջութիւն։

ԵՒՐՈՊԱՑԻ ԳՈՂՈՑԻԿԸ

(ՊՈԼՈՒՍԱԿԱՆ ՎԵՑԱՍԱՆԵԱԿ)

ՈՍԿԵԴԱՐ ՍԱՍՆԱ

Ի.

— Յոսէֆ Տաղդսի՛, Մուսէ Լեռնցի՛ դասն է՝ եթէ ինձի ալ մը հաց մը գդալ չունիս՝ ես ալ քեզի հետ պիտի մեռնիմ...

Ասիկա կ՚ըսէր Ասպետ Ալի՝ Մուսա Լեռան հերոսներէն մէկը, որ ինքզինքը կը նետէր թշնամիին վրայ՝ ինչպէս ծարաւ մարդ մը կը նետուի ջուրի վրայ։ Ասպետ Ալի ամէն ինչ կորսնցուցած էր՝ հայրենիքը, ընտանիքը, հարստութիւնը, եւ ոչինչ ունէր կորսնցնելիք։ Ան ալ կը կռուէր մինչեւ մահ, ինչպէս ամէն ոք, որ ոչինչ ունի կորսնցնելիք։

Ասպետ Ալի ամէն ինչ կորսնցուցած էր, բայց ոչ՝ իր ոգին։ Ան կը կռուէր, որովհետեւ կռուիլը իր կեանքի միակ միջոցն էր։ Ան կը կռուէր, որովհետեւ ուրիշ բան չէր գիտեր ընել։ Ան կը կռուէր, որովհետեւ ինքզինքը ուրիշ կերպ չէր կրնար պահել

անցեալ գարնան Միջազգային Տնտեսական Խորհրդաժողովին մէջ։ Այս որոշումը յուսախաբութիւն առաջ բերած է ժրնեւի շրջանակներուն մէջ։

Փոմաֆիները պուլկարացնելու համար

«Միլիյէթ» կը գրէ թէ Պուլկարները կ'աշխատին պուլկարացնել փոմաքները։ Դպրոցներուն պատերէն 500 տարի առաջուան Պուլկարներու պատկերները կը կախեն եւ փոմաք աշակերտներուն կ'ըսեն. «Ասոնք ձեր նախահայրերն են. Թուրքերը բռնի իսլամացուցին ձեզ. դուք ի բնէ Պուլկար էք»։

Միւս կողմէ Պուլկարները սիստեմատիկ հալածանքի կ'ենթարկեն եղեր այն Թուրքերը, որոնց Պուլկարիայէն գաղթելը կը փափաքին։

Թուրքեւպուլկար առեւտրական դաշնագիրը

Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ Պուլկարիոյ եւ Թուրքիոյ միջեւ առեւտրական դաշնագիր մը կնքելու համար Էնկիւրի մէջ ամիսներէ ի վեր կատարուած բանակցութիւնները վերջացած են եւ դաշնագիրը կնքուած է Թուրքիոյ մայրաքաղաքին մէջ։

Մեծ Պատերազմի վերջանալէն ի վեր Պուլկարիոյ կնքած առաջին առեւտրական դաշնագիրն է այս։

Թուրքեւհնդկեւ միջադէպ չկայ

Ազգէնքի եւ Ընտաւոլուի գործակալութիւնները կը հերքեն այն լուրը թէ Յոյները Թրքական սահմանագլուխին վրայ արշաւանք մը կատարած են, Լիւլէ-Պուրկազի մօտ։

Մուսթաֆա Քեմալ ողջ առողջ է

Անտօլուի գործակալութիւնը 14 փետր. Թուականով կը հեռագրէ Էնկիւրիէն.— *Արտօնուած ենք բացարձակապէս հերքելու արտասահմանի մէջ հրատարակուած այն լուրը թէ Հանրապետութեան նախագահ Մուսթաֆա Քեմալ փաշա հիւանդ է եւ ընդհանուր տկարութենէ կը տառապի։*

Լինտպէրկի կեանքը պաշտպանելու համար

Լինտպէրկ հազիւ վերադարձած կեդրոնական Ամերիկայի 15 պետութեանց մօտ իր կատարած այցելութենէն, ամէն կողմէ շնորհաւորական հեռագիրներ կը ստանայ։ Միաժամանակ ամբողջ ամերիկեան ժողովուրդին մէջ մեծ շարժում մը առաջ եկած է, այսուհետեւ արգիլելու համար որ Լինտպէրկ երկարաշունչ նոր թռիչքներ կատարէ, վտանգի տակ դնելով իր կեանքը։

Պատերազմական նախարար Տուայթ Տէյվիս յայտարարեց թէ ինք անձամբ պիտի ըսէ գնդապետ Լինտպէրկի թէ այլեւս պէտք չունի իր անձը վտանգի տակ դնելու։ «Լինտպէրկի գործը վերջացած է այլեւս. անիկա բացի իր հիանալի յաղթանակներէն, մեր դիւանագիտական յարաբերութիւնները ամրապնդեց օտար պետութեանց հետ»։

Թէքսասի ռամկավար երեսփոխան Թոմ Քոնըլլի Ներկայացուցչական ժողովին առաջարկ մը տարաւ, որով կը թելադրէ խնդրել Լինտպէրկէն, որ այլեւս դադրեցնէ իր թռիչքները եւ կեանքը նուիրէ օդանաւորդութեան զարգացումին։ «Իր կեանքը այնքան թանկագին է որ պէտք չէ նոր փորձեր կատարէ»։

Նկատելով որ Լինտպէրկ դէպի Ֆրանսա եւ կեդրոնական Ամերիկա կատարած իր թռիչքներով մեծապէս նպաստած է Ամերիկայի միջազգային յարաբերութեանց բարելաւման եւ աշխատած է ի նպաստ խաղաղութեան, իրեն շնորհուեցաւ Ուտրօ-Ուիլսընի խաղաղութեան մրցանակը, որ կը բաղկանայ 25 հազար տոլարէ եւ շքադրամէ մը։

Գետերը կը յորդին

Քանի մը օրէ ի վեր Ֆրանսայի գետերը սկսած են բարձրանալ։ Սէնը 24 ժամուան մէջ 15 սանթիմեթր բարձրացաւ։ Մինչեւ վաղը Օսթէրլիցի կամուրջին առջեւ բարձրութիւնը պիտի բլլայ 3 մեթր 80, Պրոնի կամուրջին առջեւ 4.58։

Ուազ եւ Էն գետերը եւս կը բարձրանան։ Մինչեւ վաղը Ուազ չորսուկէս մեթր բարձրութեան պիտի կրնայ հասնիլ Վըննէթի առջեւ, իսկ Էնը 3.70ի փոնթավէրի առջեւ։

Վերջին երկու օրուան ընթացքին փարիզեան շրջանին մէջ տեղացող անձրեւներն են գլխաւոր պատճառը այս յորդումներուն։ Երկուշաբթի տեղացած անձրեւը 7 միլիմեթր, երեքշաբթինը 10 միլիմեթր կը հաշուուի, ինչ որ կը ներկայացնէ 7-8 միլիոն խորանարդ մեթր ջուր։

Սուասոնի բնակիչները մտահոգութեան մատնուած են Էն գետի յորդումին պատճառով։

Ֆրանսայի միւս շրջաններէն ալ վրդովիչ լուրեր կը հասնին։ Քանի մէջ Օռնը բարձրացած է 9 մեդր 20 սանթիմեդր։ Սէն-Լոյի մէջ թուղթի գործարանը փակուած է՝ վիր գետի յորդումին պատճառաւ։ Լուառը եւ իր բոլոր ճիւղերը յորդած են Սէնթ-Լէթիէնի շրջանին մէջ։ Մոնպէլիարի շրջանին մէջ ձիւնհալին հետեւանքով բոլոր գետերը ուռած են։ Լիւզին գետը ողողած է Մոնպէլիարի եւ Հէրիքուրի մէջտեղի շրջանը։ Տուպս, Քորրէզ եւ Կարոն տեղ տեղ յորդած են։ Սաւուալի մէջ հեղեղներու եւ յորդումներու պատճառաւ հաղորդակցութիւնները կտրուած են։ Նոյն վիճակը՝ Շանպէրիէն Պուրժ-Տիւլաք։ Լիոնի երկաթուղագիծը կարգ մը տեղեր ջուրերու տակ մնացած է։

Միւս կողմէ Ատլանտեանի ֆրանսական եզերքին վրայ սաստիկ փոթորիկ կը տիրէ։ Քանի մը նաւակներ ընկղմեցան. ամերիկեան «Տրընսայր» շոգենաւը օգնութիւն կը խնդրէ։

Պաղեստինի համայնավարներուն ցոյցը

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ երկուշաբթի օր յիշեալ քաղաքին մէջ համայնավարական ցոյց մը տեղի ունեցած է՝ բողոքելու համար վտարմանը դէմ համայնավար կուսակցութեան հրեայ մէկ անդամին, որ բանտին մէջ քարոզութիւններ բրած ըլլալուն համար, գանակոծուած էր։

300 համայնավարներ շրջեցան փողոցներուն մէջ, երգելով «կարմիր դրօշ»ը, մինչեւ որ անգլիացի ոստիկաններ հասնելով ցրուեցին զանոնք։ Ընդհարումի մը հետեւանքով քանի մը հոգի վիրաւորուեցան. հինգ մարդ եւ չորս կիներ ձերբակալուեցան։

Առաջին անգամն է որ անգլիական վարչաձեւին տակ կը գանակոծուի Հրեայ մը։ Պաղեստինի Աշխատաւորական Դաշնակցութիւնը եւ լեհ հիւպատոսը կ'աշխատին եւ առնել տալ վտարման հրամանագիրը։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՓԵՏՐ. 18Ի ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՈՒՄԻ

ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ԱՄԲՈՂՋ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Էիոն.— Այս Շաբաթ գիշեր՝ Քաղաքապետարանի սրահին մէջ, ժամը 8.30ին. երգ, արտասանութիւն եւայլն. կը խօսի՝ ԸՆԿ. ԿԱՐՕ ՍԱՍՈՒՆԻ։

Վալանս.— Այս Շաբաթ երեկոյ՝ ժամը 8.30ին, Սինէմա Սէնէլու։ Երգ, արտասանութիւն. կը խօսի՝ ԸՆԿ. ԱՐՈՅԵԱՆ։

Մարսէյլ.— Վաղը Ուրբաթ երեկոյ Սալոն Մարսիլիա, 1 Rue Arsénal, ժամը 8.30ին, երգ. արտասանութիւն. կը խօսի՝ ԸՆԿ. ԱՐՇԱԿ ՋԱՄԱԼԵԱՆ։

Պուա Քոլոմպի «Եուագոն» խումբի ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։

Շ. Յ. Դ. Շերիքուրի նորակազմ խումբը կարեւոր խնդրի մը համար ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 5.30ին Քաֆէ Սըօրի վերնայարկը։

ՕՐՈՒԱՆ ԳԻՐՔԸ - "ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18,,

ԴԻՄԵԼ՝ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆԸ

ԳԻՆԸ 5 ՖՐԱՆԿ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Շ.Յ.Դ. Պատ. միութեան, ինպատ գրադարանին

19 Փետրուար Կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին, 84 Rue Chape

կ'ելեկավարութեամբ՝ *Մ. Մարութեանի,* մասնակցութեամբ պարուհի դերասանուհի *Օր. Ասիա Կոստանեանի,* որդի կոստանեանի եւ լաւագոյն ուժերու։ կը ներկայացուի՝

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԺՈՒԱՆՎԻԼԻ Շ. Մ. Ը. Շ.Ի ՄԵԾ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ՝ ՎԷՆՍԷՆ

ԴԻՄԱԿԱԻՈՐ ՈՒ ԱՆԴԻՄԱԿ

Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 10էն մինչեւ առաւուան 5.30, (Salle Municipale des Fêtes de Vincennes, 27 Rue des Laitières։

Հայկական ու կովկասեան պարեր, կինոյի եւ թաւիսա Աբգարի ընկերակցութեամբ, ռուս պարուհի ու երգչուհի, ներկայացում, երգ, եւ զանազան անակնկալներ, բարեկենդանի խաղեր։

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— Tramways, de la Porte de Vincennes, 108, 109, 110, 113, 114, 115, 118, 119, 120, 121, 122, իջնել Place de Prévoyance, Vincennes. 5 վայրկեան մէթրօ Vincennesէն։ *ՄՈՒՏՔ 7 ՖՐԱՆՔ*

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ ԱՌԹԻԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱՑԻՆ Շ.ՔԵՂ. ԵՐԵԿՈՑԹ

վաղը Ուրբաթ ժամը 8.45ին, Sociétés Savantesի մէջ

կը ներկայացուի՝

ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ԱՄԲՈՂՋ ԽՈՒՄԲԸ *ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ*

ՇԱՆՕԹ.— Արուարձաններէն եկող հասարակութեան դիւրութիւն ընծայելու համար ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆԻ ներկայացումը կը կրկնուի 19 փետր. կիրակի ցերեկ Պուա Քոլոմպի Թաղապետական Թատրոնին մէջ։

Նախապէս տոմսերը կը ծախուին ժամագործ Գառնիկ Յովհաննէսեանի քով, 2 Victor Hugo, Bois-Colombes։

ԿԱՎՈՀԱԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԴԻՄԱԿԱԻՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ

25 փետրուար Շաբաթ գիշեր ժամը 9.30էն մինչեւ առաւուան 5.30 Salle d'Horticultureի սրահը, (84 Rue de Grenelle, N. S.: Rue du Bac)

Օրքէսթր եւ ճազ, հայկական եւ կովկասեան պարեր, Արեւելեան պարուհի Սէնիա հանդէս կը պարէ եւ կ'երգէ։

Ինճէ-սազ՝ մինչեւ լոյս, Թաւիսա Աբգար իր Թաւուով, ռուսական պարեր, չորս մրցանակ՝ լաւագոյն ձեւաւորիչներուն, Տօմբիլօն եւ սէրբանձէն՝ արի, ֆօթօ ֆէպիւս՝ իր լուսանկարի գործիքներով, պիւֆէ Ճլօրիա։

ՄՈՒՏՔ 15 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը կանխօրօք կը ծախուին «Կավոշ»ի մօտ (208bis Rue Lafayette), *Պ. Տրդատ Նշանեանի (*48 Rue Mr. Le Prince) *և* Restaurant Floria*ի մօտ, իսկ պարահանդէսին օրը՝ ցերեկուան ժամը 2.30էն սկսեալ պարասրահին կիշէն։*

ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ Ի ՆՊԱՍՏ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Սանասարեան միութիւնը հաստատած է ժողովրդական հաւալսարան մը, ուր ձրիաբար կը յաճախեն յիսունի չափ ուսանողներ։

Ի նպաստ այս հաւալսարանին կազմակերպուած է երեկոյթ պարահանդէս մը, 24 փետրուար Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9էն մինչեւ առաւուան 3, Salle Victor Hugo, Rue St. Didier, (Métro Victor Hugo. Շովանաւորութեամբ Պ. Ա. Շամբարձումեանի։

ՄՈՒՏՔ.— Տոմսերու արժէքը դրկել Օր. Իփլիքճեանի, 11 Rue Berteaux-Dumas, Neuilly s/Seine, *և կամ վճարել երեկոյթին գիշերը։ Պրիճի եւ բօքըրի Թղթասեղաններ պիտի տրամադրուին։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ջ.Շ.Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 30 Rue des Petites Maries Ջ. Պատանեկան միութեան Դրադարան-ընթերցասրահին մէջ։

Ընխաւիր կը հրաւիրուին անդամ եւ ոչ-անդամ մարսէյլացիներ եւ արուարձաններէ ջարսանճագցի հայրենակիցները։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Թարբերդի վերթէթիլ գիւղացի Շամբարձում Պօղոսեանի, հօր անունը Միքայէլ, կը փնտռէ հօրեղբօր որդիները կարապետ եւ յովհաննէս Պօղոսեան. (Տէր յովհաննէս քահանայի զաւակները), որոնք քանի տարիէ իվեր Ամերիկա կամ Գանատա կը գտնուին։ կը խնդրուի թարբերդի եւ շրջաններու Հայրենակցական միութիւններէն, կամ անմնապէս ծանուցողներէն տեղեկացնել՝ Hamartzoum Bozoukianի, Distillerie de la Croix-Rouge, Grenoble (Isère), France.

կը խնդրուի Ամերիկահայ Թերթերէն արտատպել։

— կարմեցի վաղարշակ ձիզմէճեան, դերձակ, որ 3 տարի առաջ Մարսէյլի շրջակայքը կը գտնուէր։ Գրել՝ Տօքթ. Ադմ. Սիրունեանի, 26 Rue Pierre Larousse, Paris (14e)։

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES

"PARMAKSEZIAN"

Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31,
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris

կը ստանձնէ եւ կը կատարէ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական ամուսնալուծման դատեր, քարթ տ'իտանթէի մէջ արձանագրութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագրի գործողութիւններ։

Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը։

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դուռը)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ դարմանել *ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մորթի քիմի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ։*

Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ Ha

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ ԱՄԷՆ ՕՐ 10—12 եւ 1.30

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ՁԵՐ ՇՈՒՐՋԻՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ԵՐԹՈՒԵԱԼ ԹԱՐԳՄԱՆԻ ԳՐԱՍԵՆ

76, RUE BERNARD - DU - BOIS — MARSEILLE

Ամուսնական թուղթերը, տեղաբնակ թէ ուրիշ տեղերի Հայերու՝ *13—18 օրուան մէջ կը լրացուի։*

Ամերիկեան քաղաքացիներու ամուսնական թուղթը 15 *օրուան մէջ կը լրացուի* 750 ֆր.ով, մեր աշխատակցութեամբ մէջը ըլլալով։ Հայատակութեան, անուններու փոփոխութեան գործը արագ եւ դատարանի միջոցաւ։

ԴԱՏԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ և ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾ

Գրասենեակը բաց է 9—12 եւ 2—7։

Տէր եւ Տիկոջն՝ երդուեալ թարգման

Վ. ԹԻՄՈՒՐՃԵԱՆ

ԿԱՇԻԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

TANNERIE DE LA DEULE

9 rue Charlot, Paris. Մէթրօ République, Tél. Archives

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն աժան

Աղաղուած ներքանցու կաշի,

Քուռիւն (*կռնակի մասը*) Ա. *կարգի քիլօն 32, 34,*
Բ. *կարգի քիլօն 24, 26, 28, ֆրանք,*

Քոլէ (*վերի մասը*) 14, 16, 18 ֆրանք։

Ֆլան (*կողի մասը*) 14, 15, 16 ֆրանք։

Մասնաւոր զեղչ հայ կօշկակարներու։ Կը խօսուի հա և թուրքերէն։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐԵ ԱՊՍՊԱՐՈՂԻՆ 5 ՖՐ.Ի, 30 ՖՐ.Է ՎԵՐ 1
50 ՖՐ.Է ՎԵՐ 15 ՖՐ.Ի ԵՒ 100 ՖՐ.Է ՎԵՐ 20 ՖՐ.Ի ԳԻՐԵ

Աղա Նազար 3, Արձակ էֆէր Իսահակեանի 12.50, Ա պետ 30, Թիւապարտ 30, Առանց դաւանանքի 45, Հերովի Պէքրի Մուսթաֆա 5, Մտերիմ զրոյցներ 30, Բարեկենդ կուտիները 2, Աշխին-մալ-Ալան 4, Միւրինա 8, Երեք տ ժանթինի մէջ 5, Տասնօրեակ 10, Երազահան 5, 6, Երգարան 3, 5, 10, 12.50, 15, 25, 30, Աթլանթիտ տիա 10, Լուսաբեր այրենարան 5, Հօճա Նասրէտտին Հացի համար 35, Վարժապետին աղջիկը 18, Լուսան թիւն 3, 10, Սրտին ձայնը 25, Պէն Հուր 35, Ռօպէն Բոնի սիրուբտուք 3, Մօնիա 20, Քերթ. Պ. Դուրեանի 5 և նամակներին 8, Լէպլէպիճի 5, Չարշըլը Սրթին 5, Թաց նորածինը 2, Ֆրանսահայ բառարան 15, 75, Ինքնին զրուցատրութիւն 6, 10, 15, 20, 25, Սիրային ոչխր Ուշ Լինի 3, Զգայատես կինը 5, Աշուղ Դարիպ 5, ՋԱՀ 3, Փեսայ գտնող քիթը 2, Հողիս աքսորեալ 10, Մրո եանցի Հայկ. ձայն. երգերը (6 տետ.) 90, ինչպէս նան ԲՈՆԵԱՆԻ, ՇԱՆԹԻ, ՕՏԵԱՆԻ, ՋՕՀՐԱՊԻ, ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԻ բոլոր գործերը, ԲՈՂՈՔ արտասահմանի նոր հրատարակ ները ԱՆՄՐՑԵԼԻ գիներով։ Պահանջեցէք 40 էջնոց նո գուցակը նուէր տրուած գիրքերուն ցանկին հետ։ Կ'ընդո նաեւ ամսագիրներ։ Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUN Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLE

Տէր եւ Տիկոջն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-

Բաց է ամէն օր, ուր շաբաթ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի գէտը կ'ընդունի Գ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

Բուժանի լոյս տեսաւ փետրուարի Թիւը, ճոխ եւ շահեկան բովանդակութեամբ։

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Շեն. Passy 72.56

կը կատարէ Ֆրանսա եւ ցունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (*Ապիտավիթ*)

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

Կ'ուզուի ժէնսէ եւ ուօպ կարգի եւ վարպետ գործաւոր։ Դիմել՝ երուանդ Պօղոսեան 7 Rue de Tournon, Paris եակ 51, մէթրօ՝ օտէօն։

Ծախու է դիւրաբեր գինով ապրուժի յատուկ բազմաթիւ գործիքներ։ վճարումը եւ բոլորը միասին գնելու մանաւ։ Մանրամասնութիւն համար դիմել՝ Շմայեան եանցի, Camp Victor Marseille։

Կ'ուզուի թրէսէի համար աղջիկ արբան. *թի մը։ Դիմել՝* 5 Rue Constance, Paris (18e). Metro: Blanche.

IMPRIMERIE - MASSIS -
208bis, Rue Lafayette P

Le Gérant: H. TEUR

Դ. ԹԱՒԻՐԵԱՆ

19 RUE HENRI MONNIER
PARIS (IXme)

ՓՈՐՁԱՌՈՒ
ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ

ՏՈՒՐՔԻ ՇՐՋԱՆԸ ԵԿԱ՛Ի...

Վաճառականնե՛ր, կանոնաւորեցէ՛ք ձեր հաշիւները, դիմելով մեզ խուսափելու համար տարապայման ՏՈՒՐՔԵՐԷ։

կը ստանձնենք տոմարակալութեան եւ տուրքի վրայ ամէն տեսակ գործեր։ Բացարձակ գաղտնապահութիւն եւ դիւրամատչելի գիներ։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՐԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ալ.	10 ալ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 17 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1928

17 FÉVRIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 573 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՆՈՅՆ ՏՐՏՈՒՆՋԸ

Երկու տարբեր գաղութներէ թղթակցութիւններ ունինք այսօր, երկուքն ալ ողբագին։

— Օտարացեր են, կ'օտարանան։

Մէկը՝ հեռաւոր Ամերիկայէն, որ տասն անգամ աւելի հայ մայնակուլ ծով մըն է քան Ֆրանսան։ Միւսը՝ փոքր եւ նոր գաղութէ մը, Պաղեստինէն։

Ամերիկայի պատկերը հասկնալի է։ Իրոլոր այդ կարգի գաղութներու մէջ, մենք այլասերուելու, օտարանալու, լուծուելու դատապարտուած ենք։ Կեանքի դաժան պահանջները, մեր ցիր ու ցան վիճակը, միջավայրին հրապոյրներն ու բարձր մշակոյթը մեզ կը քշեն կը տանին, իբրեւ հոդմավար տաշեղներ։

Եւ մեր աշխատակիցը ի զուր կը զարմանայ որ նոր սերունդը հայերէն չի խօսիր այժմ, կամ չի հետաքրքրուիր հայկ. կեանքով։

Շատ հեռուները չերթալու համար, ըսենք որ 1880էն ի վեր Հայեր կը գտնուին Ամերիկայի մէջ։ Այնուհետեւ պարբերաբար խոշոր գաղթեր տեղի ունեցան, մինչեւ տարեչափ որոշումը, որ փակեց դուռները։

Արդ, քառասուն-յիսուն տարուան ընթացքին, երկու նոր սերունդ ունեցանք, որ եթէ ոչ բոլորովին օտարացած, գոնէ խորապէս ազդուած, կիսովին ամերիկացած է։ 1895ին Խարբերդէն կամ Բղիէն Ամերիկա հաստատուած հայրենակիցը այսօր 25—30 տարեկան զաւակ ունի, որ եթէ ձօն կամ ձէք չի կոչուիր, կը խորհի ու կը խօսի իբրեւ ձօն կամ ձէք։ Եւ մենք շատ ունինք աւելի տարէցներ, որոնք արդէն ամէն կապ կամ ծանօթութիւն կտրած են հայութեան հետ։ Իսկ անոնց զաւակները...

Ահա կենդանի պատկեր մը՝ Ֆրանսան։

Հին չէ այս գաղութին պատմութիւնը։ Ընդամէնը վեց տարի։

Եւ սակայն, արդէն, մեր աչքին առջեւ, կը լուծուի մէկէն մինչեւ 15 տարեկան սերունդը, դպրոցով, գործարանով, փողոցով։ Զենք խօսիր 20—30 տարի առաջ եկած եւ արդէն օտարացածներու մասին։

Ինչ կը վերաբերի Պաղեստինի եւ նման գաղութներու, իսկապէս անհանդուրժելի է։

Այդպիսի վայրերու մէջ ալ օտարացման վտանգներ կան, բայց աստիճան մը։ Ամէն պարագայի մէջ, ոչ այնքան որքան Ամերիկայի եւ Ֆրանսայի մէջ։

Եւ այստեղ է որ կը սկսի մեր պատասխանատուութիւնը։

Օտարը օտարութիւն կը բերէ միշտ, ո՛ւր որ ըլլայ։ Հակազդելու եւ դիմանալու խնդիր մը կայ, որուն չենք անդրադառնար անհրաժեշտ լրջութեամբ։

Եթէ Թուրքիոյ մէջ որոշ իրաւունքներ ունէինք, այս օտար, մանաւանդ փոքր, կէս-արեւելեան գաղութներուն մէջ ալ կան այդ իրաւունքները։ Եւ աւելին, — կեանքի եւ գոյքի ապահովութիւն։

Արդ, ինչո՞ւ պիտի այլասերինք մենք Պաղեստինի, Սուրիոյ, Յունաստանի կամ Պուլկարիոյ մէջ։ Ո՞վ կ'արգիլէ դպրոց եւ լաւարան հիմնել, միութիւններ կազմել, մինչեւ անգամ եկեղեցի բանալ։ Եւ ինչո՞ւ ամէն բան վերէն կը սպասեն։ Օրինակ, Պաղեստինի մէջ ալ կան կրթուած եւ սրտցաւ մարդիկ։ Ինչո՞ւ կը սպասեն որ երուսաղէմի Պատրիարքութիւնը իր քունէն կամ վանքի թմրութենէն արթննայ։ Ինչո՞ւ գաղութը անպատճառ ոսկեթոռ կոնդակի մը կամ փիլոնաւորի մը կը սպասէ, կազմակերպուելու եւ սպառնացող չարիքը խափանելու համար։

Նոյնը ամէն տեղի համար։ Յունաստան կամ Պուլկարիա ո՛ր եւ է տեղն արգելք հանո՞ծ են դպրոցի դէմ։ Նոյն իսկ տեղական օրէնքները իրենց կաշկանդումներով չեն կապեր մեր ձեռքն ու ոտքը, եթէ լրջօրէն հետաքրքրուինք եւ աշխատինք։

Բայց, «պանա՞ նէ»։ Եւ ահաւասիկ Սօֆիայի դպրոցը փակուելու վիճակին հասեր է։ Մօտ երեք հազար հայութիւն մէկ դպրոց չի կրնար պահել. դպրոց մը որ աւելի շատ ծախքով է, տարեկան 200—250,000 լեվա ծախքով, եւ որ այդ գումարին 70,000ը կը ստանայ պետութենէն...

Յաճախ ըսած ենք թէ նիւթական թշուառութենէն աւելի, հոգեկան թշուառութիւնն է որ կը քանդէ մեր տունը։

Պոլիս մնացած ափ մը հայութիւնը, հակառակ վհատեցուցիչ զրկանքներու, կը պահէ իր դպրոցները, առանց մէկ դահեկան ստանալու կառավարութենէն, եւ ընդհակառակն վճարելով կառավարութեան պարտադրած թուրք ուսուցիչներուն թոշակը, իսկ սա հաստատուն եւ ապահով գաղութներուն մէջ, մարդիկ սմքեր, կծկուեր են եւ երկինքէն մանանայ կը սպասեն։

Ըսինք թէ տարբեր են Ամերիկայի եւ Ֆրանսայի պայմանները։ Բայց այս ծով-երկիրներուն մէջ ալ, բոլորովին անճար չենք, եթէ ուժ տանք մեր խելքին եւ խղճին։

Ամերիկահայ թերթերէն կ'իմանանք թէ Ազգային կեդր. վարչութիւնը խորհրդակցան ժողով մը հրաւիրած է, նոր սերունդին ազգային դաստիարակութեան հարցը քննելու եւ գործնական միջոցներ գտնելու համար։

Ինչո՞ւ Ֆրանսայի մէջ ալ չփորձուի այդպիսի ձեռնարկ մը, մանակցութեամբ ամէն կարգի մարմիններու եւ կազմակերպութեանց։

Մենք հրաշքներ չենք սպասեր։ Բայց գիտենք որ շատ բան կրնանք ընել, չարիքը սահմանափակելու համար, եթէ թօթափենք սա լալկան սովորութիւնները, արեւելեան հեղգութիւնն եւ քինախնդրութիւնները, եւ քովի-քովի գալով, աշխատինք լրջօրէն։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՐՔԱՑՄԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿԸ

Սոֆիայի «Արաքս»ը պարզելով Թուրքիոյ փոքրամասնութիւնները բռնի թրքացնելու ձեռնարկները, կը նկատէ (8 փետր.)։

— «Ազգայնամոլութեան ծովը երթալով կը բարձրանայ ու կը փրփրի Թուրք հանրապետութեան երկնքին տակ։

Մխիթարեալ քրիստոնեաներու բնաջնջումէն ու տարագրութենէն վերջ, մնացի վարիչները երբ ներքնապէս ապահովուած կը զգան ինքզինքին «կեավուրներու» մղձաւանջէն, այժմ լծուած են ամէն գնով թրքացնելու նաեւ քրիստոնեայ բնակիչներն ու հրեայ տարրը։

Ոչ-Թուրք փոքրամասնութիւնները զրկելէ յետոյ իրենց նիւթական աղբիւրներէն, կապանքի մէջ առնելէ յետոյ փոքրամասնութեանց կրթական հաստատութիւնները, այժմ ալ կ'ուզեն բռնանալ անոնց լեզուին վրայ։

Չի բաւեր որ հայ, յոյն, հրեայ դպրոցներուն մէջ տիրապետող է եւ կամ մեծ տեղ մը կը գրաւէ Թուրք լեզուի ուսուցումը, այժմ ալ Թրքացնելու նպատակաւ մղուող պայքարը փոխադրուած է փողոց, շուկա՛, հանուած է եւ յանձնուած՝ ամբոխավարներու հոգածութեան։

Թուրք չեղողը, այդ ծաղրանկար հանրապետութեան մէջ զրկուած է իր լեզուն խօսելու ազատութենէն եւ բռնադատուած՝ բարբառելու տիրող ցեղին բարբառով։

Հետեւելով Թուրք հանրապետութեան մէջ տիրող հոգեբանութեան, կարելի չէ լաւատես ըլլալ փոքրամասնութեանց ապագային մասին։ Հայ, յոյն թէ հրեայ, այլեւս դատապարտուած են կորնչելու իրենց գոյութեան խարիսխները, եթէ երբեք շարունակէ ապրիլ Միլլի վարչութիւնը, իր թրքացման քաղաքականութեամբ եւ համաթրքական իտէալներով։

Ու երեւակայել թէ այս պայմաններուն մէջ, դեռ արտասահման Հայեր կան՝ «դիւանագէտներ», որոնք Թուրքիա վերադարձի յոյսեր կը սնուցանեն, ապաւինելով Էնկիւրիի կառավարութեան «բարեացակամութեան»։

ՍՈՒՐԻԱՅԻ ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐԸ

Սուրիահայ Թերթերը կը գրեն թէ Սուրիական վերջին ըմբոստութեան ատեն, կարգ մը Հայեր աքսորուած էին, իբրեւ համայնավար եւ կասկածելի։ Ասոնք էին Արիւն Մատոյեան (ուսանող), Հայկազուն Պօյաճեան, Պետրոս Պարտիզպանեան, «Սուրիական Մամուլ»ի խմբագիր Տխրունի, Թաչիկ Փափազեան, Գրիգոր Տէր Գրիգորեան եւ Միքայէլ Անանիկեան։

Այս Հայերը, ոմանք երկու եւ ոմանք ալ մէկ տարիէ ի վեր կը գտնուէին նախ Քարմուսի կիսաւեր բերդը, եւ յետոյ Բուանկղին։ Բաւ համարելով աքսորը, Ֆրանսական իշխանութիւնը ազատ արձակած է ձերբակալուածները։ Միայն ազդարարած է հանդարտ կենալ, եւ յետոյ ամիսը երկու անգամ ոստիկանութեան ներկայանալ։

ԳԵՏԵՐԸ կը շարունակէն յորդիլ։ Դատաւորներէն ողողումներու լուրեր կը հասնին, բայց ոչ մէկ կողմ կացութիւնը վրդովիչ չէ։ Հռենոսը եւ Եւրոպայի միւս գետերը եւս կը բարձրանան։ Փարիզի մէջ ողողումի վտանգ չկայ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Պոլշեւիկ գեղծարարները

«Թայմզ»ի Թղթակիցը Բիկայէն կը հեռագրէ. — *Առեւտրական գործաւար Միկոյեան հրատարակեց հրամանագիր մը, որով դադարան պիտի յանձնուին Գործակցականի եւ այլ տնտեսական կազմակերպութեանց պատկանող վեց պաշտօնեաներ, որոնք գանցառու դիրք բռնած են ցորենի համար բացուած պայքարի ընթացքին։ Անոնք կը մեղադրուին մասնաւորապէս թէ ուշացուցած են Հիւսիսային Կովկասէն եգիպտացորենի առաքումը, որուն պատճառով կեդրոնական նահանգները նեղութեան ենթարկուած եւ կարգ մը ժողկայի գործարաններ աշխատանքը դադրեցուցած են։*

Քանի մը պաշտօնեաներ ձերբակալուեցան արդէն։

Նոր գեղծում մը Հռեւական հաւատով

Պոլսոյ Առեւտրական Առաջին Ատեանին առջեւ կարեւոր դատ մը բացուած է Մոսկուայի նախկին դեսպան՝ Կալիպ Քէմալիի եւ «Տէօյչէ Օրիէնթ Պանք» դրամատան դէմ։ Դատախազն է Մոսկուայի նախկին գործարանատէրերէն Սապրի Խան Շանկիլօֆ, որ 60,000 ոսկի կը պահանջէ ամբաստանեալներէն։

Սապրի Խան Շանկիլօֆ պոլշեւիկեան յեղափոխութենէն վախնալով իր հարստութեան մեծ մասը՝ 50,000 րուբլի եւ 200,000 մարք՝ կը յանձնէ դեսպան Կալիպ Քէմալի պէյի, խնդրելով որ դեսպանը Պոլիս դարձին, թրքական դրամատան մը յանձնէ այդ գումարները։ Կալիպ Քէմալի պէյ այս դրամները կը յանձնէ Տէօյչէ Օրիէնթ դրամատան։ Պոլշեւիկեան յեղափոխութեան օրերուն, Սապրի Խան գերի կ'իյնայ յեղափոխականներուն ձեռքը եւ երեք տարի կալեվի չըլլար անոր ողջ կամ մեռած ըլլալը ստուգել։ Բաւական ժամանակ անցնելէ յետոյ Կալիպ Քէմալի պէյ կը դիմէ Տէօյչէ Պանքին և Սապրի Խանի ստորագրութեամբ նամակ մը ներկայացնելով դրամատունէն կը քաշէ Շանկիլօֆի դրամները։ Այժմ Սապրի Խան, դատարանին դիմած է՝ յայտնելով որ Կալիպ Քէմալի պէյի կողմէ դրամատան ներկայացուած նամակին տակի ստորագրութիւնը իրը չէ։ Կալիպ Քէմալի պէյի փաստաբանն ալ կը պնդէ թէ Շանկիլօֆի գրաւոր հրամանին վրայ Մոսկուայի նախկին դեսպանը դրամները դրամատունէն քաշած եւ Պերլինի մէջ մէկ մասը տուած է Լինվեր փաշայի եղբօր՝ Քեամիլ պէյի եւ ոստիկանութեան նախկին տնօրէն Պէտրի պէյի։

Դատարանը Մասնագէտներու Յանձնաժողովին զրկեց Սապրի Խանի ստորագրութիւնը կրող նամակը, անոր վաւերականութիւնը ստուգելու համար։

Զեղծարար երեսփոխան մը պաշտօնանկ

Կարսի երեսփոխան եւ Խալք կուսակցութեան Իզմիրի շրջանի քննիչ Սատէտտին պէյի համար գրուած էր թէ, ապօրինի կերպով 160,000 ոսկի արժէքով ապրանք իւրացուցած է։

Սատէտտին պէյ այս առթիւ յայտարարած էր թէ Մաղնիսայի կուսակալը «ժուրնալճի»ութիւն ըրած է իր մասին։ Սատէտտին պէյի այս յայտարարութիւնը այնքան յոռի տպաւորութիւն գործած է Էնկիւրիի մէջ, որ իսկոյն վերջ տրուած է անոր կուսակցութեան քննիչի պաշտօնին։

Գերեվարի դահիճին տագնապը

Մարքսի միացեալ դահլիճը իշխանութեան գլուխ պիտի ճնայ մինչեւ ելմտացոյցին քուէարկութիւնը։ Ըստ սահմանադրութեան, ելմտացոյցը պէտք է քուէարկուի Ապրիլ 1էն առաջ։ Եթէ դահլիճը հրաժարէր այդ քուէարկութենէն առաջ, ծանր կացութիւն պիտի ստեղծուէր։ Այդ պատճառաւ ալ բոլոր կուսակցութեանց պետերը խորհրդակցելով վարչապետ Մարքսի հետ, եկան այն որոշման թէ Ռայխսթակը պէտք է լուծել ամէնէն ուշ մինչեւ Մարտ 31, եւ նոր ընտրութիւնները կատարել Մայիսին, հաւանաբար Մայիս 13ին։ Նախագահ Հինտէնպուրկ եթէ հարկ տեսնէ, Ռայխսթակը պիտի լուծէ Մարտ 31էն առաջ։

Միջագետքի խարխուլները

Երեսփոխանական ժողովին մէջ պատասխանելով հարցումի մը, գաղթային նախարար Իմբրոն յայտարարեց թէ Միջագետքի քարիւղներուն մասին Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ միջեւ համաձայնութիւնը կնքուեցաւ Սան Րէմոյի մէջ, 1920 Ապրիլ 24ին։ Այս համաձայնութիւնը, որ արդէն հրատարակուած է, կը պարունակէ յօդուած մը, որուն համաձայն Ֆրանսա կը մասնակցի Թրքական քարիւղներու ընկերութեան։

Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը դաշնադիր կողմ չէ։

Նախարարը յետոյ աւելցուց.

— Կը կարծեմ գիտնալ թէ շահակից աւեւտրական զանազան հաստատութեանց միջեւ բանակցութիւններ կը կատարուին՝ ամերիկեան դրամագլուխը եւս մասնակից ընելու համար Թրքական քարիւղներու ընկերութեան մէջ։

Ամերիկայի նաւային սպառազինութիւնը

Ժընեւի նաւային զինաթափութեան խորհրդաժողովի ձախողութենէն վերջ, Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՊԱՆԴՈՒԽՏ ԹԱՓՕՐ ՄԸ՝ ՄԵԾ ՔԱՂԱՔԻ ՄԸ ՄԷՋ...

Խուռն, երիտասարդ, պանդուխտ մարդոց բազմութիւն մը՝ այս օտար ու տարօրինակ քաղաքին պոդոտաններուն մէջէն, ընկերացաւ դագաղի մը։

Ջինուոր մը մեռած էր՝ տարագիր, հեռու հայրենական հողէ։ Ջայն թաղեցինք՝ օտար ափերու վրայ։ Դրօշակի մը պաշտպանութեան ներքեւ։

Փոսին առջեւ, նո՛յն դրօշակին փաթաթին տակ՝ մարդիկ եկան ու գացին։ Անկեղծութեամբ կամ ոչ՝ իրենց յարգանքի խօսքը ըսին ու կորսուեցան բազմութեան մէջ։ Եպիսկոպոս մը, հինաւուրց եկեղեցիի մը անունէն՝ մեծարեց յեղափոխականի մը տառապած մարմինը։ Կաթողիկէ վարդապետ մը՝ զօրաւոր ու զարմանալի խօսքեր ըրաւ, ջատագովելով այդ բացառիկ զօրականին ամբո՛ղջ գաղափարականը։ Յեղափոխականի մը անցեալը։

Բազմութիւնը լուրջ էր ու լուռ։

Ու շատ երիտասարդ տղայ մը, առողջ ձայնով մը բազմութեան նետեց, այդ օրուան ընթացքին արտասանուած խօսքերուն ամէնէ՛ն ճշմարիտը։

Ընկերնե՛ր, այդ տղան ցոյց տուաւ հայ ազատագրութեան գինուորին դագաղը ու ըսաւ.

—Ո՛վ որ չընդունիր *իր* յեղափոխութիւնը, չի կրնար իրապէս հասկնալ, սիրել զայն...

Այդ ապտակը անհրաժեշտ էր...

Ու ինկաւ յարմար տեղը։ Ցխուր անցեալով ու փոքրոգի մարդու մը լերկ գանկին։ Մարդու մը որ կեցած էր հոդ, փոսին քով, մեր դրօշակին տակ։ Որ ճառ խօսեցաւ, բայց որ չհասկցաւ օրուան իմաստը։

Իրաւունք ունէր մեր երիտասարդ ընկերը։

Այդ խուռներամ ու հսկայ թափօրը եկած էր հոդ՝ գինուորի մը մատուցանելու համար իր վերջին յարգանքը, վերջին պատիւը։

Եկած էր հոդ՝ որովհետեւ մեր դաժան ազատագրական պայքարին այդ խստադէմ գինուորը՝ կը խորհրդանշէր տառապակոծ, յեղափոխական, աշխատասէր ու մարտունակ ժողովուրդի մը պատմութեան մէկ ճակատագրական դրուագը։

Եկած էր հոդ՝ քաջ ըմբռնելով որ այդ մեռելը, տեսակ մը հրաշափառ ու մեծ յաղթութիւն է հերոսական ու քաջակորով անցեալի մը։ Տեսակ մը ապագոյցն է գերի ու արդար ժողովուրդի մը փորձած ազատագրական դժնէ, արիւնոտ ու ճակատագրական ճիգին արդարութեան։

Եկած էր հոդ՝ ո՛չ միայն ծաղիկ դնելու մեծ գինուորի մը շիրիմին վրայ, հապա վաւերացնելու այդ մարդուն կրած մեծ գաղափարականը։

Իր յեղափոխութիւնը։

Ո՛չ։ Աւելի ճիշդ՝

— Հայ աշխատաւոր ժողովուրդին ազատագրական կռիւը, մեր մեծ ու անվերծանելի պայքարը բռնութեան դէմ։ *Մե՛ր յեղափոխութիւնը։*

Մեծ բան մը չէ՝ գինուորի մը մարմինը՝ պատմութեան ու ժամանակին առջեւ։ Նոյնիսկ մեծ գինուորի մը։

Շող էր՝ դարձաւ հոդին։ Ինչ որ կը մնայ իրմէն, իր մարտական անցեալն է։ Իր կռիւը։

Իր յեղափոխութիւնը, — *մե՛ր յեղափոխութիւնը։*

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ 35 ԱՐՁԱԿՈՎ

Ինքնաշարժերով ու պատրաստ ստեղ էլ չեն տարբերում մեր ժամանակի ճանապարհորդները ձիերից, որոնք ամբողջ օրերով տանում էին նրանց մի տեղից մյուսը։ Ուրիշ ժամանակներում ճանապարհորդները ստիպված էին լինում ամբողջ շաբաթներով ճամփա գնալ, մինչև որ հասնեին իրենց նպատակի տեղը։ Ինչպես հայտնի է, Ամերիկան հայտնաբերել է Կոլումբոսը 1492 թվին։ Այդ ժամանակ Ամերիկայում ոչ մի երկաթուղի չկար։ Ամերիկան հայտնաբերելուց 35 տարի հետո, այսինքն 1527 թվին, Ամերիկայում կառուցվեց առաջին երկաթուղին։ Այդ երկաթուղին կառուցվեց Նոր Յորքի նահանգում։ Նրա երկարությունը 13 կիլոմետր էր։ Ամերիկայում երկաթուղիների կառուցումը շատ արագ առաջ գնաց։ Ամերիկան ամենից շատ երկաթուղիներ ունեցող երկիրն է։ Ամերիկայում կա 400 հազար կիլոմետր երկաթուղի։ Ամերիկայում կան 2 հազար 500 երկաթուղային ընկերություններ։ Ամերիկայում կան 1 միլիոն 700 հազար վագոններ։ Ամերիկայում կան 60 հազար լոկոմոտիվներ։ Ամերիկայում կան 2 միլիոն 300 հազար մարդ, որոնք աշխատում են երկաթուղիների վրա։ Ամերիկայում կան 20 հազար կայարաններ։ Ամերիկայում կան 1 միլիոն 200 հազար կամուրջներ։ Ամերիկայում կան 200 հազար թունելներ։ Ամերիկայում կան 1 միլիոն 500 հազար կիլոմետր հեռագրական գծեր։ Ամերիկայում կան 1 միլիոն 200 հազար կիլոմետր հեռախոսական գծեր։ Ամերիկայում կան 1 միլիոն 500 հազար կիլոմետր էլեկտրական գծեր։ Ամերիկայում կան 1 միլիոն 200 հազար կիլոմետր գազի գծեր։ Ամերիկայում կան 1 միլիոն 500 հազար կիլոմետր ջրի գծեր։ Ամերիկայում կան 1 միլիոն 200 հազար կիլոմետր կոյուղու գծեր։ Ամերիկայում կան 1 միլիոն 500 հազար կիլոմետր ճանապարհներ։ Ամերիկայում կան 1 միլիոն 200 հազար կիլոմետր կամուրջներ։ Ամերիկայում կան 1 միլիոն 500 հազար կիլոմետր թունելներ։ Ամերիկայում կան 1 միլիոն 200 հազար կիլոմետր հեռագրական գծեր։ Ամերիկայում կան 1 միլիոն 500 հազար կիլոմետր հեռախոսական գծեր։ Ամերիկայում կան 1 միլիոն 200 հազար կիլոմետր էլեկտրական գծեր։ Ամերիկայում կան 1 միլիոն 500 հազար կիլոմետր գազի գծեր։ Ամերիկայում կան 1 միլիոն 200 հազար կիլոմետր ջրի գծեր։ Ամերիկայում կան 1 միլիոն 500 հազար կիլոմետր կոյուղու գծեր։

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ա. ԱՐՏՅՈՄՈՎ

— Ես ուզում եմ ձեզ պատմել մի պատմություն, որ ես լսել եմ իմ ընկերներից։ Նրանք ասում են, որ այդ պատմությունը իրական է։ Ես չգիտեմ, թե ինչքանով է այդ ճիշտ, բայց ես կարծում եմ, որ այդ պատմությունը ճիշտ է։ Ես չեմ կարող ասել, թե ինչու, բայց ես այդպես եմ կարծում

ՅԱՐԴԱԳՈՂ.

ՈՏԱՆԱՒՈՐ ԳՐԵԼՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԸ

(9 փետրուար)

Պ. Լեւոն Բաշալեան դասախօսութիւն մը տուաւ Ռատանաւոր գրելու արուեստին մասին։

Դասախօսը զբաղեցաւ մի այն ռատանաւորին թէքնիկով, առանց անդրադառնալու բանաստեղծութեան (բովանդակութեան) մասին։

Յիշեց թէ Ֆրանսացիները որքա՛ն կարեւորութիւն կուտային տաղաչափական արուեստին, կը կուէին ու կը քննադատէին իւրաքանչիւր փոքրիկ զարտուղութեան մը համար։ Որ սրբագրութիւնները կը կատարէին, համապատասխան մնալու համար աւանդական օրէնքներուն, որոնք կ'առնչուին երաժշտականութեան։ Նման խիստ քննադատութիւն մը հայ քերթողներուն գործերուն մասին, որքա՛ն ոտանաւորները փլատակ պիտի դարձնէր։

Դասախօսը օրինակներ բերելու համար օգտագործեց իր հիշողութեան մատենադարանը, կորնգուցած ըլլալով, հինգ անգամ, իր միւս մատենադարանները։

Յիշեցէք յետոյ Հ. Արսէն Բագրատունին, որ ներկայացուց հայկական հին չափաբերութիւնը, հարեւանցի ծանօթութիւնը մը տալէ ետքը այդ չափերուն մասին, Նարեկացիէն մինչեւ Բագրատունի, անցաւ նոր տաղաչափութեան, որովհետեւ հինը այլեւս ոչ ոք կը գործածէ եւ գրեթէ կորսուած է։ Ներկայ նորատաղաչափութիւնն ալ ըսաւ որ ուսած է եւրոպականէն։ Յետոյ մանրակրկիտ քննութիւն մը կատարեց արեւելահայ եւ արեւմտահայ քերթողներու գործերուն վրայ, Թումանեան, «վարդանոիկ Զարենցը», Դուրեան, Չօպանեան, Թէքէեան։ Տաղաչափութիւնը ամբողջութիւնն է այն օրէնքներուն, որոնք պիտի գան երաժշտականութիւն։ Այդ օրէնքներէն՝ շեշտի եւ յանգի մասին, ը եւ էի հատածներուն վերջը անճիշտ գործածութիւններուն վրայ խօսելէ յետոյ, վերջացուց այսպէս.

— «Մի քէչ Անճէլօ կ'ըսէ թէ մէն մարդու մէջ հրեշտակ մը կայ եւ արուեստագէտին դուրն այն դուրս պիտի բերէ։ Ինչպէս, ամէն մարդու մէջ բանաստեղծ մը կայ, կարեւորը այն դուրս բերելն է»։

Տիրկաթին

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ՆՈՐԷՆ ԿԸ ՓՁԵՆ

Երէկ արտատպած էինք պոլսոյ «Վաղը»ի Թեթեւ խօսքերը, ուր կ'ըսուի.

Ցունական Թերթ մը հաժարձակած ըլլալով պատասխանել օտար յարձակման, ուրքերէն Թերթը կը գրէ.—

*Ջինադաղարի տարիներուն Հիշատակները տակաւին ոտքի չեն։ Ան ծայրայեղ ազգայնական մըն է։ Ան ծայրայեղ ազգայնական մըն է։ Ան ծայրայեղ ազգայնական մըն է

հրապարակի վրայ դրաւ նաւային նոր շինութեանց ծրագիր մը։ Այս առթիւ զանազան հակասական լուրեր հրատարակուած ըլլալով, Ուաշինկթընէն «Նիւ Եորք Հէրըլտ»ի ուղղուած հեռագիր մը որոշ լուսաբանութիւններ կուտայ։

Ամէնէն առաջ, նախագահ Ռուզիվելթի պատրաստած ծրագիրը կը նախատեսէր 25 յածանաւերու շինութիւնը, իւրաքանչիւրը 10,000 թոնօ տարողութեամբ, եւ ընդհանուր ծախք կը հաշուուէր 400 միլիոն տոլար (10 միլիառ ֆրանք)։

Ֆանի մը շաբաթ վերջ, ծովային նախարարը ներկայացուց երկրորդ ծրագիր մը, որով կ'առաջարկուէր բացի վերոյիշեալ 25 յածանաւերէն, շինել նաեւ 5 օդանաւատար նաւեր, 9 մեծ թորպիլանաւեր եւ 32 ընդծովեաներ. ընդամէնը 71 նոր մարտանաւեր, որոնց համար ծախք կը նախատեսուէր մօտ 740 միլիոն տոլար (18 ուկէս միլիառ ֆրանք)։ Հինգ օդանաւատար նաւերուն իւրաքանչիւրը պիտի արժէր մէկ միլիառէն աւելի։

Սակայն ասով չվերջացաւ։ Ներկայացուցչական ժողովի նաւային յանձնախումբը քննելով այս նոր ծրագիրը, գտաւ որ անհրաժեշտ է մօտիկ ապագային նորեր շինել մաշած եւ հինցած զրահաւորներուն ու յածանաւերուն տեղ։ Հաշուելով այս առթիւ ըլլալիք բոլոր ծախքերը, Յանձնաժողովը եկաւ այն եզրակացութեան թէ՝ անհրաժեշտ է 4,176 միլիոն տոլար, այն է՝ 104 միլիառ ֆրանք։

Այս ծախքերը պիտի բաժնուին ինը տարուան վրայ— ամերիկեան ելմտացոյցին վրայ տարեկան 12 միլիառի յաւելուածական ծախք մը բարդելով։

Այս նոր ծրագրին դէմ բոլոքի ձայներ բարձրացան ամբողջ Ամերիկայի մէջ. բողոքողներն էին մանաւանդ կիները։

Վերջին հեռագրի մը համաձայն, նաւային նոր ծրագիրը պիտի սահմանափակուի միայն 15 յածանաւ շինելու մէջ։ Ներկայացուցչական ժողովին մեծամասնութիւնը այն կարծիքէն է որ եթէ յածանաւերու ընդհանուր տարողութիւնը 300,000 թոնոյի բարձացուի, բաւական պիտի ըլլայ Ամերիկայի պաշտպանութեան համար։

Ամերիկեան եկեղեցական կազմակերպութիւնները եւ խաղաղասիրական ընկերութիւնները Նաւային Յանձնաժողովին դիմելով բոլոքեցին նոր ծրագրին դէմ, աւելցնելով որ եթէ ծրագիրը իրագործուի, Անգլիա եւ Ճափոն կրնան պատերազմ յայտարարել Մ. Նահանգներուն դէմ։

Ընդդիմադիրները վրաստանի մէջ

Մոսկուայէն «Շիքակօ Թրիպիւն»ի կը հեռագրեն թէ Տրոցկիի կուսակիցներէն երեսուն հոգի վտարուած են Վրաստանի համայնավար կուսակցութենէն։

Կիևերու առեւտուրը Ասիոյ մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն,—

Աֆղանիստանի մօտ խորհրդային կառավարութեան պատկանող Տիւշամպէյ գիւղին մէջ կնոջ առեւտուր տեղի կ'ունենայ եւ իշխանութիւնները ի վիճակի չեն արգիլելու։

Թերթերը կը գրեն թէ Սուլթան Նիգա անուն 65 տարեկան ծերունի մը 1500 րուբլիով գնած է 17 տարեկան հարս մը. Շուվինով անուն մարդ մըն ալ իր ամուսնացած աղջիկը 150 րուբլիի եւ երկու ձեռք հագուստի փոխարէն ծախած է հարուստ դրացիի մը։ Թերթերը կը գանգատին հետզհետէ աւելցող այս առեւտուրին դէմ եւ կը պահանջեն որ կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առնէ վերջ տալու համար անոր։

Ռումանիայի զօրավար մը ձերբակալուած

Պուքրէշէն հեռագրի մը համաձայն, փարիզէն Ռումանիա վերադարձող ռումէն զօրավար մը սահմանագլուխը անցած պահուն ձերբակալուած է։ Ցիշեալ զօրավարը Գիւղացի-Ազգայնական կուսակցութեան ազդեցիկ անդամներէն մէկն է եւ ջերմ պաշտպան մը՝ իշխան Կարոլի։

Ապահովութեան Յանձնաժողովը

Երկուշաբթի օր ժընեւի մէջ կը գումարուի Ազգերու Դաշնակցութեան իրաւարարութեան եւ ապահովութեան յանձնաժողովը։ Գլխաւոր պետութիւնները արդէն իրենց տեղեկագիրները ղրկած են ապահովութեան մասին։ Տիրող տեսակէտը հաստակ է ընդհանուր զաշինք մը կնքելու։ Ընդհակառակն ձգտում կայ տարածելու շրջանային դաշինքները, Լոքառնոյի օրինակին համաձայն։ Մինչեւ հիմա անգլիական տեսակէտն է որ կը յաղթէ։

Մոսկուայի արտաքին գործավարութեան կողմէ իբրեւ «դիտող» յիշեալ ժողովին ներկայ պիտի ըլլայ Բորիս Շտայն, որ արդէն ճամբայ ելած է դէպի ժընեւ։ Եթէ առիթ ներկայանայ, խորհրդային պատուիրակը կրաւորական դիրքէն դուրս եկլով ապահովութեան մասին որոշ առաջարկներ պիտի ներկայացնէ։

Մ'րման լեհ գաղթական կայ Ֆրանսայի մէջ

Երկրագործական եւ Աշխատանքի Նախարարութեանց հրատարակած վիճակագրութեան համաձայն, Լեհ գաղթականները առաջին անգամ 1907ին Ֆրանսա եկած են, երկրագործութեան մէջ աշխատելու համար։ 1914ին անոնց թիւը կը հասնէր մօտ 20,000ի։

Պատերազմէն վերջ, Ֆրանսա օտար բանւորութեան պէտք ունենալով, գանազան պետութեանց հետ համաձայնագիր կնքեց ներգաղթի եւ արտագաղթի մասին։ Լեհաստանի հետ այս կարգի համաձայնութիւն մը կնքուեցաւ 1919 Սեպտեմբեր 3ին Վարշաւայի մէջ։ Այդ թուականէն ի վեր Ֆրանսայի լեհ գաղթականները հետզհետէ աւելցած են։ 1927 Յունուար 1ին անոնց թիւն էր 375,878 հոգի։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ օդանաւորդներ Քոսթ եւ Լը Պրի, հանգրուաններով Նիւ Եորքէն Սան Ֆրանչիսքօ պիտի երթան։ Յետոյ չոգենաւով պիտի անցնին Խաղաղ, ուսկից Փարիզ պիտի վերադառնան՝ անցնելով Չինաստանէն, Հնդկաստանէն, Թուրքիայէն եւ Իտալիայէն։

ԱՅՆՈՐՈՋ լերան հուս վանականները բողոքած են Ազգերու Դաշնակցութեան թէ հնձելէն կառավարութիւնը զրաւած է իրենց հողերը, առանց հատուցում տալու, մինչ յոյն վանականներու զրաւուած հողերուն համար հատուցում տրուած էր։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻԻՆ

ՓԵՏՐ. 18Ի ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՆԴՎԶՈՒՄԻ

ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ԱՄԲՈՂՋ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Լիոն.—Վաղը Շաբաթ գիշեր՝ Քաղաքապետարանի սրահին մէջ, ժամը 8.30ին. երգ, արտասանութիւն եւայլն. կը խօսի՝ ՀՆԿ. ԿԱՐՕ ՍԱՄՈՒՆԻ։

Վալանս.— Վաղը Շաբաթ երեկոյ՝ ժամը 8.30ին, Սինէմա Սէնէա. երգ, արտասանութիւն. կը խօսի՝ ՀՆԿ. ԱՒՕ ԱՒՈՅԵԱՆ։

Մարսէյլ.— Ակսօր Ուրբաթ երեկոյ Սալոն Մարսիլիա, 1 Rue Arsénal, ժամը 8.30ին, երգ, արտասանութիւն. կը խօսի՝ ՀՆԿ. ԱՐՇԱԿ ՋԱՄԱԼԵԱՆ։

Պուա Քոլոնպի «Եռագոյն» խումբի ժողովը վաղը Շբ. երեկոյ ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։

Հ. Յ. Դ. Հերիքուրի նորակազմ խումբը կարեւոր խնդրի մը համար ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 5.30ին Քաֆէ Սբօրի վերնայարկը։

ՕՐՈՒԱՆ ԳԻՐՔԸ - "ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18,,

ԴԻՄԵԼ՝ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆԸ

ԳԻՆԸ 5 ՖՐԱՆՔ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ.Յ.Դ. Պատ. միութեան, ինպատ գրադարանին

19 Փետրուար Կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին, 84 Rue Chapelon սրահին մէջ

ղեկավարութեամբ՝ *Մ. Մարութեանի*, մասնակցութեամբ պարուհի դերասանուհի *Օր. Աթա Կոստանեանի*, որդի կոստանեանի եւ լաւագոյն ուժերու։ Կը ներկայացուի՝

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԳԻՆԵՐԸ ՄՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԺՈՒԱՆՎԻԼԻ Հ. Մ. Ը. Հ.Ի ՄԵԾ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ՝ ՎԷՆՍԷՆ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՈՒ ԸՆԴԻՄԱԿ

վաղը շաբաթ գիշեր ժամը 10էն մինչեւ առաւտեան 5.30, (Salle Municipale des Fêtes de Vincennes, 27 Rue des Laitières։

Հայկական ու կովկասեան պարեր, կինտօի եւ թառիսա Աբգարի ընկերակցութեամբ, ռուս պարուհի ու երգչուհի, ներկայացում, երգ, եւ զանազան անակնկալներ, բարեկենդանի խաղեր։

Հաղորդակցութեան միջոցներ.— Tramways, de la Porte de Vincennes, 108, 109, 110, 113, 114, 115, 118, 119, 120, 121, 122, իջնել Place de Prévoyance, Vincennes. 5 վայրկեան մէթրօ Vincennesէն։ *ՄՈՒՏՔ 7 ՖՐԱՆՔ*

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԻ ԱՌԹԻԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱՑԻՆ ՇՈՒԵՂ ԵՐԵԿՈՑԹ

Այսօր Ուրբաթ ժամը 8.45ին, Sociétés Savantesի մէջ կը ներկայացուի՝

ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻ ԱՄԲՈՂՋ ԽՈՒՄԲԸ *ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ*

ՄԱՆՕԹ.— Արուարձաններէն եկող հասարակութեան դիւրութիւն ընծայելու համար ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆԻ ներկայացումը կը կրկնուի այս կիր. ցերեկ ժամբցին Պուա Քոլոնպի Թաղապետական Թատրոնին մէջ։

Նախապէս տոմսերը կը ծախուին ժամագործ Գառնիկ Յովհաննէսեանի քով, 2 Victor Hugo, Bois-Colombes։

Հ. Յ. Դ.

Լիոն, այս իրիկուն ընկերական ընդհ. ժողով ներկայ կ'ըլլայ ընկեր Կ. Սասունի։

Պէլվիլի Ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 20 փետր. երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, 131 Fbg. du Temple, *մէթրօ Պէլվիլ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Զ.Շ.Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 30 Rue des Petites Maries Զ. պատանեկան միութեան Գրադարան-ընթերցասրահին մէջ։

Ընխտիր կը հրաւիրուին անդամ եւ ոչ-անդամ մարսէյլացնակ եւ արուարձանակ Զարմանճագցի հայրենակիցները։

ՓԱՐԻԶԻ Հայ Ուս. Միութեան ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Տյօրիայի մէջ։ Օրակարգ՝ 1. ցանկնախումբերու ընտրութիւն, 2. Լեզուական հարց։ կը հրաւիրուին անդամները։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փարիզի դիւանը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ հին ու նոր անդամները, 20 Փետր. Երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Տյօրիա ճաշարանը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐՅ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս իրիկուն, Տյօրիայի մէջ, ժամը 9—10 Հայոց Պատմ. (Փրոֆ. Ադոնց)։

Ժամը 10—11 հոգեկան ախտաբանութիւն (Փրոֆ. Ադալեանեանց)։

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

LOJS TESSA

Զ. ԵՍԱՅԵԱՆԻ

ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԵՄ

Վ Է Պ Ը

արեւելեան կեանքէ, առնուած մեծ պատերազմէն։ Մարքուր եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով։ Փոսթի ծախք չկայ։

ԳԻՆ՝ 5 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine)։

ԲՈԼՈՐ ՀԱՅ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Հայկական եւագոյն ժապաւէններու Ֆրանսայի միակ կեդրոնատեղին է՝

Գրատուն Ն. ՅԱԿՈԲԵԱՆ
191 Cours Lafayette
Lyon

Սկսեալ մէկ սանթիմ լայնքէն մինչեւ աքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում։

Փափաքողներուն նմոյշներու եւ գիներու ցուցակը ձրի կը ղրկուի։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Խարբերդի վերջերիկ գիւղացի Շամքարնում պօզուքեան, հօր անունը Միքայէլ, կը փնտռէ հօրեղբօր որդիները կարապետ եւ յովհաննէս պօզուքեան. (տէր յովհաննէս քահանայի զաւակները), որոնք քանի տարիէ իվեր Ամերիկա կամ Գանատա կը գտնուին։ կը խնդրուի խարբերդի եւ շրջաններու Հայրենակցական միութիւններէն, կամ անձնապէս ծանչցողներէն տեղեկացնել՝ Hampartzoum Bozoukianի, Distillerie de la Croix-Rouge, Grenoble (Isère), France.

կը խնդրուի Ամերիկահայ թերթերէն արտատպել։

— *Իզմիրցի Տիկին Պայծառ Լակիճեան կը փնտռէ իր եղբայրները՝ Աբրահամ, Միքայել եւ Ղազարոս Մելքոնեան, որոնք 1924ին Նիս կը գտնուէին։ Գրել՝ Պօղոս Գազանճեանի*, Faiz-Dibra 122 Tirana, Albanie.

— *Պրուսայի Սկօլէօզ գիւղէն Մարիամ Ֆանթազեան կը փընտռէ իր 14 տարեկան զաւակ Մելքոն Ֆանթազեանը (ներկայիս Օննիկեան) որ 1919ին Պուլիս Եէսթի-Գուլէի որբանոցը կը գտնուէր, վերջերս փոխադրուած է այլուր։ Իմացնել՝* Mme. M. Fantazian, S. A. M. Ucel, (Ardéche) France.

Կը խնդրուի արտատպել արտասահմանի թերթերէն։

— *Փաստաբան Պ. Արմէնակի քեռորդին Աւետիս Մալաթեանը, Եօզգաթցի, կը փնտռէ իր մօրաքոյրը Լուսաբեր Պարիկեանը։ Իմացնել՝* Zareh Zortian, 15 Rue Trefilerie, St. Etienne, Loire.

— *Կը փնտռուի Արաբկիրցի Դէորգ Զաղացպանեան կամ Տէր-իրմէնճեան որ 1925ին Ֆրանսա փոխադրուած էր։ Գրել՝ իր հօրեղբօրորդւոյն Յարէթ Տէր-իրմէնճեանի*, Scies des Acieries, No. 54, St. Etienne, (Loire). France.

— կը փնտռեմ եղբայրս Շ. Գարաֆիսարի Լիւսերէս գիւղաքաղաքէն Մուշեղ կեցոեան կամ Տէլի Աւագեան հօր անունը Միհաս, մօր անունը Նազիկ։ Ջինադադարին Պոլիս Թրքական որբանոցէ ազատուելով Լիւսերէսցի Նիկողոս Քիւլպենեանի միջոցաւ Պոլիս Հայկական որբանոց մը դրուած էր։ Իմացնել՝ Յակոբ Մանուկեանի եւ ստանալ 30 Ֆրանք նուէր։ Aux Escabrin par Aubin Aveyron, France.

ՋԱՐԹԱՆԿԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԵՐ

Ընդառաջ երթալով երկսեռ դիմողներու խնդրանքին, կը յայտարարեմ թէ յառաջիկայ Մարտ 1էն սկսեալ միայն հինգ աւանդել։ Շաբաթական դասապաները։— Դշ. գիշեր ու շբ. յետմիջօրէի։ Ուրիշ փափաքողներ ալ կրնան նկատի առնել այս պարագան։

Մ. ՔԼՊԱՊԵԱՆ
7, Rue Tournon, Paris (6e)

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES

"PARMAKSEZIAN"

Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 3
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont P.

Կը ստանձնեմ եւ կը կատարեմ ամենակարճ ժամկէտի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնութեան ամուսնալուծման դատեր, փարթ տ'իտանթէի մէջ պատժի փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու հաւմար անհրաժեշտ գործողութիւններ։

Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ՁԵՐ ՇԱՀՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ, ԵՐԴՈՒԵԼ, ԹԱՐԴՄԱՆԻ ԴՐՈՒ...
76, RUE BERNARD - DU - BOIS — MARSEILLE

Ամուսնական թուղթերը, տեղաբնակ թէ ուրիշ տեղ... Հայերու՝ *13—18 օրուան մէջ կը լրացուի։*

Ամերիկեան քաղաքացիներու ամուսնական թուղթը *օրուան մէջ կը լրացուի* 750 ֆր.ով, մեր աշխատ... մէջը ըլլալով։ Հայատակութեան, անուններու փոփոխ... գործը արագ եւ դատարանի միջոցաւ։

ԴԱՏԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ և ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ Գ...

Գրասենեակը բաց է 9—12 եւ 2—7։

Տէր եւ Տիկնոջ՝ երդուեալ թարգ...
Վ. ԹԻՄՈՒՐՃԵԱՆ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELL...

Տէր եւ Տիկնոջ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵ...
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord ...

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ... ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչ... գէտը կ'ընդունի Դշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5... կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օր... 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—...

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒՆԴ...
Տարիներէ ի վեր Նիւ-Եօրքի յայտնի հիւանդ... մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։

Կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութ... կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր։

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Sai...
Téléph. Provence 09-32։

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՅ (ՏԻՐԱՅՈՒ...

Վկայեալ, ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔԻԼԹԷՆ, (Licencié ès ...
Նախկին Interne Hôpital des Enfants malades
եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութ...
24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St...
Հիւանդ կ'ընդունի Դշ. Երք. Ուր. և Շբ. օրերը, ժամ...
Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ
Métro St. Michel եւ Odeon Tél. Litt...

ԲՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ...
Է. ՍԹԷՖ...
106 Kléber, Շեր...
կը կատարէ Ֆ...
յունաստան մոն...
բնակելու արտ...
գործողութիւններ...
AFFIDAVITի (Ա...
Դիմել՝ ամէն օ...
վերջ ժամը 4—7.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ...

եւ վարպետ գործ...
Դիմել՝ երուանդ ...
7 Rue de Tournon...
եակ 51, մէթրօ՝ Օտէ...

ԾԱԽՈՒԻ Է ...

սի մէթր տարածո...
կակարի խանութի մէ...
կայ ամէն տեսակ ...
Պատրաստ չամախոր...
գործ, ամիսը առնու...
Ֆրանքի առեւտուր...
դիս Հէքիմեանի, ...
betta, Issy-les-Mou...

ՄԱՐՍԷՅԼԻ

Հայկական առաջ...
նոր եւ չքեղ ...
12, Տէ Ֆէօյեան ...
Տէր և տնօրէն Վ. Գ...
PAX-HO...
12, Rue des Feui...
(Angle Rue Canne...
Tél. ...
MARSEI...
Ouvert toute l...
Chauffage central...
Bains, Eau, co...
chaude et fr...

Le Gérant: H. TEURNIER

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉԱՉ

"HARATCH"

ԲԱԺԱՆԵԴԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70 Ֆ.	140 Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 Ֆ.	200 Ֆ.

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐԸ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
18
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
1928

18 FÉVRIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 574

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐ ՕՐԵՐՈՒ "ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ,,

Ու խաչ ու խաչվառ, ոչ կաթողիկոս կամ երէց, ոչ ալ զօրավարներ և նախարարներ — հին իմաստով, — այլ ամբողջ ժողովուրդ մը յանկարծ ոտքի, պատէն կախուած հրացան մը կամ անկիւնը մոռցուած ատրճանակ մը ձեռքը:

Եւ կրա՛կ, — խելքի բերելու համար բռնակալ իշխանութիւն մը, որ այլ եւս կորսնցուցած էր ամէն չափ ու սահման:

Կրակ եւ կռիւ, որովհետեւ յորդա՛ծ էր համբերութեան բաժակը :

Ահա թէ ի՛նչպէս կը սկսի Փետրուար 18ը:

×

Նորեկները եկեր էին իբրեւ փրկիչ, հազար հաւատիքներով: Պարտուած իշխանութիւնը տեղի տուած էր, աւելի մեծ չարիքներ կանխելու, մանաւանդ երկու ճակատի վրայ պատերազմ չստեղծելու համար:

Թէև, միեւնոյն ճամբուն վրայ իրար կը դիմաւորէին այդ երկու ճակատները — Թրքականն ու բոլշեւիկեանը — միասիրտ և միակամ գրոհ մը սարքելով հայկ. հանրապետութեան դէմ:

Հազար հերքում եւ ուրացում՝ չեն կրնար քերթել այս ապրատը, որ մորթի պէս փակած է այսօրուան իշխանաւորներու ճակտին եւ կուպրի պէս գետին կը գամէ անոնց ոտքերը:

Տեղի՛ տուած էր հանրապետական իշխանութիւնը, իր կարգին բանակցելով եկեղեցիներուն հետ, որպէս զի ժողովուրդը չնեղուի, որպէս զի հալածանքներ չկատարուին քաղաքական դաւանանքի համար:

Որպէս զի, մէկ խօսքով, դիւրաբեկ Հայաստանի մէջ ալ չկրկնուին այն զարհուրելի տեսարանները, որ պարզուեցան բոլշեւիկեան յորձանքի առաջին տարիներուն, Ռուսաստանի անսահման տարածութեան վրայ, անհաշիւ միլիոններու գլխուն վերեւ :

×

Եւ սակայն, մեղրալուսնի մը չափ ալ՝ չտեւեց «փրկութիւնը»:

Տխրահռչակ Լէկրանի հետ կնքուած համաձայնութիւնը, (1920 Դեկտ. 2) որ իր ութ յօդուածներով հրաշքներ կը խոստանար «Հայաստանի Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետութեան», յատկապէս կը շեշտէր (յօդ. 5).

— «Դաշնակցութեան եւ ուրիշ ընկերվարական կուսակցութիւններու (Սոց-յեղ. եւ Ս. դեմ.) անդամները ո՛ր եւ է հալածանքի չպիտի ենթարկուին, իբրեւ այդ կուսակցութեանց անդամ, իբրեւ յաժանավար կուսակցութեան դէմ մղուած կռիւին մասնակցող կամ Հայաստանի խորհրդային յայտարարուելէն առաջ կատարուած գործերու համար»:

Բայց յաջորդ օրն իսկ, նորեկները ձեռնարկեր էին շարք մը ձերբակալութեանց: Երկու շաբթուան ընթացքին, արդէն երկու հազարի կը հասնէր կալանաւորներուն թիւը: Դաւը յայտնապէս ուղղուած էր Դաշնակցութեան դէմ: Բայց դահիճները խտրութիւն չէ՛ին դրած ոչ դասակարգի, ոչ դաւանանքի: Եւ խառն ի խուռն բանտերը լեցուցած էին Էս-Էրներ, Սոցիալ-Դեմոկրատներ, Ժողովրդականներ, Ռամկավարներ, Նոյնիսկ չէզոքներ :

«Կա՛մ մեզի հետ, կա՛մ մեզի դէմ»: — Այս նշանախօսքը ինքնին կը բաւէր, սանձարձակ վայրենութեամբ խաղալու համար մարդոց ճակատագրին հետ: Իսկ եկեղեցիները ամէն պատրաստութիւն ունէին այդ անպատիւ եւ գազանային գործին համար:

Երկար պիտի ըլլար թուել այնուհետեւ գործադրուած սարսափներն ու խայտառակութիւնները, անհատական, հանրային եւ պետական ինչքերու, ալիւրի, կաթի, ոչխարներու բռնագրաւումէն մինչեւ հազար սպաներու դաւադրական ձերբակալումն ու աքսորը դէպի Ռուսաստան, Ձիւն-Ձմրան, հետիոտն եւ «ընդ հակողութեամբ», ճիշտ ինչպէս իթթիհատական տեղահանութեանց շրջանին: (Ոտքով եւ խելքով բթացած ոամկավարներու յիշողութիւնը թարմացնելու համար, կը յանձնարարենք նորէն եւ նորէն կարդալ իրենց ընկերոջ՝ գնդապահար սպայ Գ. Ռուբինեանի քաոսմնելի նկարագրութիւնը այս մասին, 1921ին, Պոլսոյ թերթերուն մէջ):

Ու վերջապէս, Փետրուար 16ին, 21 կալանաւորներու խողխողումը գիշերանց, Երեւանի բանտին մէջ, հրացանով եւ կացինով.

"Դահիճները որոշում են իրենց գազանային եղեռնագործութիւնը կատարել տեղն ու տեղը, բանտի բակում, ի տես եւ ի զարհուրանք արդէն արթնացած հարիւրաւոր բանտարկեալներուն" (Ե. Իշխանեան, «երկու ամիս բոլշեւիկեան բանտում» էջ 158):

— «Այդ գիշեր, 21 գնդապահարուածների հետ, մենք եւս, թէեւ կենդանի, գնդապահարուած էինք: Եւ ոչ միայն մենք, այլ ամբողջ բանտը, ուր հարիւր հոգուց աւելի բանտարկեալներ», (նոյն, էջ 167:)

×

Մնացածը ծանօթ է: Ժողովրդային ամեհի ալիք մը կը տապալէ զարշելի լուծը, լեղապատառ փախուստի մատնելով Մոսկուայէն եւ Բագուէն ղրկուած մարզպանները, եւ բանալով բոլոր բանտերու դուռները, հաստատելով ժողովրդական իշխանութիւն:

. . . կ'ուզենա՞նք նոր փետր. 18ներ:

Պէ՞տք է որ ունենանք, կամկար կոմիսարներ, որ իմաստութիւն կը սեպէք արեւէ, հողէ եւ ազատութենէ զրկել տառապէս ալեկոծեալ ժողովուրդ մը:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՈՒՐԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐԸ

Հայրենիք նիւթ առնելով Թաթար կոմունիստ կարայեւի մերկացումները Թուրանական գոլծունէութեան մասին, զոր Յառաջի մէջ Թարգմաներ էինք Մոսկուայի Պրաւդայէն, կը նկատէ (31 յունուար).

— «Ճիշտ է, որ թուրք—թաթարներու մէջ մատով կը հատուին գաղափարական, համոզուած կոմունիստները. որովհետեւ յայտնի է, թէ անոնցմէ շատերը կոմունիստ դարձած են ու կը դառնան միայն անոր համար, որ բոլշեւիկեան դիմակին տակ աւելի դիւրութեամբ հետապնդեն իրենց ազգային նպատակները: Ատոնք է որ իշխող դիրքեր գրաւելով Խորհրդային մարմիններու եւ հաստատութիւններու մէջ, անարգել առաջ կը քշեն այն ազգային ձրագիրները, որոնք Էնկիւրիէն կը ներշնչուին:

Սակայն, բոլշեւիկներու մէջ գործող համաթուրանական այս գործակալներու կողքին կ'երեւի թէ, կան նաեւ սակաւաթիւ անկեղծ կոմունիստներ ալ, որոնք այլ եւս չեն կրնար տանիլ կոմունիզմի անունով կատարուող համաթուրանական այս հսկայ պրոպագանդը Խորհրդային Միութեան դպրոցներու եւ մամուլի մէջ :

Եւ Կարայեւ կը խոստովանի, որ իր ընկերը Թուրք-Թաթարական դեկավար բոլշեւիկները նման համաթրքական տրամադրութիւններով վարակուած եւ համաթուրանական խէալներով խանդավառուած են ոչ միայն Խորհրդային Ադրբէջանի ու Տաղստանի մէջ, այլ եւ Խորհրդային Ուզբեկիստանի, Թուրքմէնիստանի եւ Թուրք-Թաթարական միւս Խորհրդային հանրապետութեանց մէջ:

Եւ մինչ Թուրքերը այսքան վարպետօրէն կը շահագործեն Խորհրդային իշխանութիւնը, իրենց համազգային ձրագիրները իրագործելու համար, ցաւալի է արձանագրել, որ հայանուն բոլշեւիկներու մէջ ցարդ չգտնուեցաւ դէթ մէկ մարդ, որ բոլշեւիզմի դիմակի տակ ազգային նպատակներ հետապնդէր:

Դառն ու դժբախտ իրողութիւն մըն է, որ հայանուն բոլշեւիկները ոչ միայն ազգային ո եւ է տրամադրութիւն ու ձգտում չունին, այլ եւ շատ աւելի թթու, ժուժառնդ բոլշեւիկներ են, քան նոյն իսկ Մոսկուայի կամ Թիֆլիսի մէջ նստած իրենց վրացի, հրեայ թէ ռուս տէրերը . . .»:

ԲԱՆԻՈՐՆԵՐՈՒ ՏԽՈՒԻՐ ՎԻՃԱԿԸ

Վերջերս Մոսկուայի մէջ հաւաքոյթ մը ունեցան աշխատանքի կազմակերպութիւնները: Այս առթիւ ներկայացուած տեղեկագիրները շատ տխուր գոյներով կը նկարագրեն կացութիւնը Ուկրայինայի, Ուրալի եւ Ադրբէջանի հանքերուն մէջ: Արկածներու — կապի պակասէ, թելի խորտակում եւն.— քաանկը անհրեւակայելի համեմատութիւններու կը հասնի:

ՍՈՒՐԻՈՅ ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ

Դամասկոսէն կը հեռագրեն թէ վերջնապէս կազմուած է նոր դահլիճը, նախագահութեամբ շէյխ Թաճէտտինի:

ՍԵՊՈՒ ՏԱԳՆԱՊԸ ԼՈՒԾՈՒԱԾ

Հրաժարեալ վարչապետ Վուքիչեվիչ յաջողեցաւ կազմել նոր դահլիճը, օժանդակութեամբ ժողովրդավար կուսակցութեան:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Իտալիոյ պէյի դատավարութիւնը

Թայմզի Թղթակիցը էնկիւրիէն կը հեռագրէ փետր. 15 Թիւով.— Գլխաւոր ամբաստանեալ Իհսան պէյ երէկ գիշերուան հարցաքննութեան ընթացքին ըրաւ կարգ մը յայտարարութիւններ, որոնք բացորոշ կերպով քաղաքական բնոյթ կուտան նաւային գայթակղութեան ծանօթ խնդրին: Ըսաւ թէ «Եավուզ»ի եւ աւազանի խնդիրը հրապարակուելէն քիչ ժամանակ առաջ, ինք գրած էր Ղազի փաշային ուղղուած նամակ մը, զոր յանձնած էր վարչապետ Ըսմէթ փաշայի: Իհսան պէյ նամակը ցոյց տուած էր նաև Արեւմտեան Անկախութեան Դատարանի նախկ. նախագահ եւ Աֆիոն - Գարահիսարի երեսփոխան Ալի պէյի, անոր կարծիքն առնելու համար: Ալի պէյ պատասխանած է թէ նամակը բնական հետեւանքն էր Ըսմէթ փաշայի բռնած թշնամական դիրքին՝ հանդէպ Իհսան պէյի: Այս յայտարարութիւնը ընելէ վերջ, Իհսան պէյ աւելցուց.— «Այդ նամակը սպառնական նպատակով չէ որ ղրկած էի. սակայն կը Թուայ ա՛յն իրողութիւնը թէ՝ շատ չանցած այս գայթակղութիւնը մէջտեղ հանուեցաւ»: Ուրիշ խօսքով, Իհսան պէյ ըսել ուզեց թէ այդ նամակին պատճառով է որ այս քայլերը առնուեցան իրեն դէմ:

«Թայմզ»ի Թղթակցին կարծիքով, Իհսան պէյ այս ձեւով կ'ուզէ քաղաքական գետնի վրայ դնել խնդիրը եւ կը սպասուի որ վարչապետ Ըսմէթ փաշա անձամբ ներկայանայ դատարան՝ իրերէ վկայ լսուելու համար: «Կարելի չէ ծածկել այն իրողութիւնը թէ՝ վերջին օրերս Էնկիւրիի կարգ մը քաղաքագէտները մեծապէս յուզուած են: Ըսմէթ փաշա որ երեք տարիէ ի վեր վարպետօրէն կը վարէ Թուրք դահլիճին ճակատագիրը, բնականաբար ստիպուած էր կռուիլ Խալք կուսակցութեան ծոցին մէջ տիրող զանազան հոսանքներու դէմ: Տարի մը առաջ, երբ ահարկու Անկախութեան Դատարանները Չնջուեցան, Ըսմէթ փաշայի ժողովրդականութիւնը չաւելցաւ Խալքի անդամներուն եւ համակիրներուն մէջ: Երբ Իհսան պէյ իրրեւ զեղծարար ամբաստանուեցաւ, տարակոյս չկայ թէ անոր բարեկամները ամենաբարձր շրջանակներու մօտ, սակայն անոնք ո՛չ միայն չկրցան ո եւ է արդիւնք ձեռք բերել, այլ իրենք ալ արատաւորուեցան:

«Այսօր Էնկիւրիի մէջ այս բանները իրարու ականջին կը փսփսան. սակայն շատ որոշ է թէ փոփոխութիւններ կատարուած են Խալք կուսակցութեան «ընտրանի պաշտօնէութեան» մէջ: Թէ Ղազին եւ թէ Ըսմէթ փաշան խիստ շրջահայեաց են՝ վստահելու համար այնպիսի մարդոց, որ անօրինակ ցանկութիւններ կը մուռցանեն:»

Խորհրդարանը կը փակուի Մարս 9ին

Երեսփ. Ժողովի նախագահ Ֆէրնան Պուիսոն կը յայտարարէ թէ կարելի պիտի ըլլայ մինչեւ Մարտ 9 վերջացնել օրակարգի բոլոր հարցերը եւ այդ Թուականին փակել Երեսփ. Ժողովը: Նոր ընտրութիւնները պիտի կատարուին Ապրիլ 22ի կիրակի օրը: Համեմատականի ընտրութիւնները՝ Ապրիլ 29ին:

Օրակարգի կարեւոր խնդիրներէն մէկն է բանակի ընդհանուր կազմակերպութեան ծրագիրը, որ տակաւին Ծերակոյտին մէջ կը քննուի եւ շուտով պիտի վերադարձուի Երեսփ. Ժողովին: Ասկէ զատ պիտի քննուին նաեւ քարիւղի ներածման նոր օրինագիծը, մաքսային սակացոյցերը, եւ կարգ մը առեւտրական դաշնագիրներ, ինչպէս՝ Ֆրանքեւզերման, Ֆրանքեւզուիցերական համաձայնագիրները եւայլն:

Այս բոլոր հարցերը կարճ ժամանակի մէջ լուծելու համար անհրաժեշտ պիտի ըլլայ Թերեւս գիշերները լուսցնել, քանի որ երեսփոխանները պիտի ուզեն կարելի եղածին չափ շուտ փակուած տեսնել Երեսփ. Ժողովը՝ իրենց ընտրական շրջանները երթալու և նոր նստաշրջանին համար իրենց Թեկնածութիւնը պաշտպանելու համար:

Լիոնի շրջանը ողողուած

Ֆրանսայի գետերը կը սկսին բարձրանալ վրդովիչ կերպով: Վերջին 24 ժամուան ընթացքին Սէնը 22 սանթիմեթր եւս բարձրացաւ: Արուարձաններու մէջ Սէնի եզերքները ողողուած են արդէն: Իվրիի, Ալֆորվիլի եւ Սէն-Մօրի մօտ ջուրը խուժած է շատ մը տուներու նկուղները: Սակայն կացութիւնը տակաւին շատ ծանր չի նկատուիր. Սէնը մէկ մեդր եւս պէտք է բարձրանայ, որպէսզի վտանգաւոր դառնայ:

Միւս կողմէ գաւառներէն հասած լուրերը շատ լուրջ կը ներկայացնեն կացութիւնը, մանաւանդ Լիոնի շրջանին մէջ: Ռոն գետը շարունակ կը բարձրանայ, սարսափի մատնելով ժողովուրդը: Արուարձաններուն մէջ շատ մը գիւղեր ջուրերու տակ մնացած են՝ ինչպէս Վօ - ան - Վէլէն, Սէն - Ֆոն, Ուլէն, Քրուա-Լիւիզէ եւլլն.: Տեղ տեղ ջուրերը կը բարձրանան մինչեւ տնակներու գագաթը: Գիւղերը նաւակներով ապահով տեղեր փոխադրուեցան աղէտեալները: Նիւթական կորուստները խիստ մեծ են:

Նոյն ինքն Լիոնի մէջ մեծ վաճառատուններու եւ կեդրոնի բոլոր խանութներու նկուղները ջուրերով ողողուեցան եւ շատեր չկրցան ժամանակին վերցնել իրենց ապրանքները: Կիլոմեթրէ Թաղամասի շատ մը կէտերը ջուրերու տակ են: Կարգ մը կեդրոնական փողոցներու մէջ երթեւեկը նաւակներով եւ փայտէ կամրջակներու վրայէն տեղի կ'ունենայ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԽՄԲԱՊԵՏ ՀԱՄԱԶԱՍՊ

որ 1921 փետր. 16ի գիշերը կացինահար սպանուեցաւ Երեւանի բանտին մէջ իր նախկին գինուորին՝ ներքին գործավար Աւիս Նուրիջանեանի ձրամանով

ՏՈՒՄՍԵՐ

ՓԵՏՐՈՒԱՐԵԱՆ ԱՐԴԱՐ ԽԱՐԱԶԱՆԸ

Հայ աշխատաւոր, մարտունակ ու առնական ժողովուրդին՝ ազատագրութեան ոխերիմ ու գծուծ թշնամիները, կրնան լռել այսօր ու կծկուիլ իրենց պատեանններուն մէջ:

Օրեր կան մեր գարմանալի ու քաջարի ժողովուրդին պատմութեան մէջ, եղերական, մեծ ու բացարձակ գեղեցկութեամբ օրեր, որոնց լոյսին առջեւ յանցաւոր վատութիւն է երկիւղածօրէն չխոնարհիլ:

Մեր ազատագրութեան դաժան ու աճեղագոռ պայքարի ընթացքին, քիչ անգամ, մեր հինաւուրց ու մեր մաքուր արիւնէն կարմիր հողերուն վրայ՝ այդքան յստակ ու բացարձակ գիտակցութեամբ, այդքան վճռական ու մարտական թափով, այդքան ինքնաբերաբար՝ հայ ժողովուրդը, բռնութեան դէմ պարզած է իր թաւ ու տառապած կուրծքը:

Այդ օրը, 1921 փետրուար 18ին, մարտնչող, օրուան մը համար անողոք, օրուան մը համար բացառապէս համերաշխ, հայ աշխատաւորութիւնը՝ իր թուխ ու զօրաւոր դէմքը, դարձուցած ռուսական ժողովուրդներուն, աշխարհին ու պատմութեան, աղաղակած է մեծ ու առողջ ձայնով՝ ազատագրուելու իր վերջնական ու անվերադարձ տենչը, անկախութեան իր օրինական ու բնական ցանկութիւնը: իր կամքը:

Այդ օրը, ան, դարերէ ի վեր գերի, ստրուկ, հպատակ, տառապած ու աղքատ այդ ժողովուրդը՝ չէ խնայած իր արիւնը իր գերագոյն սակարկութեան մէջ իսկ: իր ակռաներովը, իր մերկ ու յոգնած մարմինովը, անօթի ու ჩիւծասպառ, ան ամբողջովին սպառազէն իր սրբազան բարկութեամբը, շաչեցուցած է իր անողոք խարազանը, այդ օտառամուտ ու անհարազատ մարզպաններուն, այդ հպատակ, անարի ու ապաստրած մարդոց, այդ սուտ ընկերվարականներ ու ողորմելի կռնակին:

Փետրուարեան այդ ըմբոստ ու խորապէս ազատատենչ ընդվզումին մէջ, օտար բայց հայ արգանդէ ծնած վատ իշխանաւորներու դէմ իր մարտական ու յաղթական պրշաւի ընթացքին՝ հայ աշխատաւոր ժողովուրդը՝ կուռի մտած է առանց սակարկութեան, անվերապահ ու անասելի անձնուրացութեամբ մը:

Պատժելու համար՝ տմարդօրէն զինքը բռնութեան ու լուծի տակ պահող հայազգի բայց հպատակ ու տխուր այդ մարդիկը:

Խարազանելու համար անոնց անասելի բթամտութիւնը, անոնց յիմարական, տգէտ ու հակահայ վարչածեւը:

Ու յաղթական դուրս եկած է այդ պայքարէն:

Իր բարկութեան արդար խարազանը զգաստացուցած է վատահամբաւ ու կեղծ համայնավարները:

Այդ խարազանը կրկին կընայ շաչել :

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ՓԵՏՐՈՒԱՐԵԱՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵԱՆ ԻՄԱՍՏԸ

Փետրուարեան ապստամբութիւնը պայթեցաւ շնորհիւ հայ բոլշեւիկներու խելագար քաղաքականութեան։

Երբ բոլշեւիկեան տիրապետութեան արիւնալի շրջանը փակուեցաւ, ու «խոհեմութեան» տանտաբանեան իրենց ձեռքերուն մէջ, այսօրուան վարիչները նորէն մտան Հայաստան, խոստովանեցան իրենց պաշտօնական համագումարի ընթացքին, որ նախորդ վարիչներու խելագարութեան արդիւնքն էր Փետրուար 18ը։

Դեկտեմբեր 2ին լոութեան սեւ քօղ մը կ'իջնէր Հայաստանի վրայ. ու հայ ժողովուրդը կը կծկուէր, քար կը կարէր եւ իր երկրի հողի գոնը կ'առնէր՝ չնչմարուելու համար։ Վիրաւոր ու մէջքը կոտրած ժողովուրդը, կ'ըսես արձանի մը համբերատարութեամբ, պաղած աչքերով կը դիտէր եկող մրրիկը։ Միակ մխիթարութիւնը որ կը մնուցանէր իր հոգիի խորքին մէջ, այն ժողովրդական իմաստութիւնն էր թէ՝ մեր սարերը փոթորկալի ձիւներ շատ են տեսած...

Բոլշեւիկները օգնեցին Թուրքիոյ, որ եկաւ խորտակեց մեր անկախ Հանրապետութիւնը, ճզմեց եւ մէջքը կոտրեց մեր ժողովուրդին։ Երբ այս դաժան ու դաւաճան գործողութիւնն իր լրումին հասաւ, հայ բոլշեւիկները, ռուս բոլշեւիկներու օգնութեամբ, դալկերու վոմմակներու պէս, ներս մտան Հայաստան. ու այս անգամ իրենք սկսան տրորել զգեստուած ու վիրաւոր ժողովուրդի ե'ւ ժարմինը ե'ւ հոգին։

Անոնք չբաւականացան անկախութեան եւ ազատութեան վերացումով։ Անոնք չգոհացան, երբ իրենց ոտքերուն տակ առին գետնատարած հայ ժողովուրդի մարմինը։ Անոնց կիրքը յագեցում չստացաւ, երբ երկրի ամբողջ ժառանգականութիւնը բանտերու մէջ փակեցին, ու զինական ընտրանին՝ աքսորի ճանապարհներու վրայ, սառոյցներու յանձնեցին։ Այլ, անոնք կատաղած գալկերու պէս ոտնացին Հայաստանի մէկ ծայրէն մինչեւ, արիւնի հեղեղներով խորացնելու բոլշեւիկեան «յեղափոխութիւնը»։ Անոնք իրենց ազտոտ ձեռքերը երկարեցին մարդոց հոգիներէն ներս՝ հոգին սպաննելու համար։ Անոնք դիւային պարբունեցին հայ ժողովուրդի դէմ. նստած մարմինին վրայ, ու կատաղած անոր համբերատար լոութենէն, զգեստուած մարմինը գլխատելու ելան։

Դանակը ոսկորին հասաւ։

Բարացած ժողովուրդը շարժեցաւ։

Փետրուար 18... զմայլելի յեղափոխութիւն մը։

Այդ, ձիւնահիւս մըն էր։

Կարծես, Հայոց լեռներու վրայ կուտակուած ձիւները իրար փաթթուեցան, ծանրացան ու թաւալումով վար իջան ծածկելու դաշտ ու ձոր, եկան իրենց ձիւն ճերմակութեան տակ ծածկելու այն ահռելի տիղմը, որու մէջ քիչ կը մնար որ ամբողջ ժողովուրդ մը խեղդուէր։

Այսպէս, ժողովուրդները զարհուրելի տաժանքով ու անչափելի զոհողութիւններով կուգան մաքրելու իրենց պատմութեան սեւ էջերը, պատմական փայլուն արձանագրութիւն մը թողլով իրենց ճամբուն վրայ։

* * *

Փետրուար 18ը քաղաքական կարեւոր դարձակէտ մըն է, որով կը զուգաւորուի հայ ժողովուրդի ներկայ օրերու փոթորկալի պատմութիւնը։

Ի՞նչ արժէք կը ներկայացնէ Փետրուարեան ապստամբութիւնը, իբրեւ յեղափոխական շարժում։

Փետրուարեան ապստամբութիւնը, խորհրդային Ռուսաստանի ամբողջ տասը տարուան պատմութեան մէջ, կարելի է ըսել, քաղաքական միակ առնական եւ ժողովրդական շարժուն է, որ յաջողութեամբ կը պսակուի եւ որ բոլշեւիկեան գազրելի սարսափներուն կը հակադրէ յեղափոխական շշմեցնող եւ զգաստացնող հարուածը, — ինքնարժէք ապառնալիք մը եկող ու գացող իշխանաւորներուն համար։

Փետրուարեան ապստամբութիւնը եւ անոր յաջորդող հերոսական կռիւները հպարտութեան վերականգնումն եղան մեր պարտուած ժողովուրդին, որու հոգեկան բեկումը, թրքական պատերազմէն յետոյ, վտանգութեան եւ ինքնաժխտման աստիճանին հասած էր։ Պարտուած ու ինքնավստահութիւնը կորնչուցած ժողովուրդի առնական ԵՍն էր, որ փրկուեցաւ յեղափոխական գնցումով մը։ Ու այդ, ոչ միայն ֆիզիքապէս կեանքի կոչեց մեր ժողովուրդը, այլ եւ փրկեց զայն հոգեկան սարկացումէ։ Ան զգաց որ կորով ունի եւ յաղթել գիտէ։ Ան վերադարձաւ իր ազգային քաղաքական դաւանանքին, գտաւ իր ինքնավստահութիւնը ու իր աչքերը յառեց մեր հեռաւոր հորիզոններուն, հաւատաւորի համբերատարութեամբ։

Շարժումը ժողովրդական էր, որովհետեւ ամբողջ ժողովուրդն իր մասնակցութիւնն ու ուրախութիւնը բերաւ այդ շարժման։

Տարերային էր, որովհետեւ Հայաստանի զանազան վայրերը (Դարալագեազ, Բայազիտ եւ Ադդա), առանց միւս ղէմաւոր կեդրոններու հետ կապ ունենալու, նոյն ժամանակ եւ նոյն թափով, համահայաստանեան պոռթկումով մը, խորտակեցին բոլշեւիկեան բռնակալութիւնը։

Կազմակերպուած էր, որովհետեւ շարժման կը մասնակցէին ժողովրդական գործիչները, ազատ մնացած զինուորականները եւ յեղափոխական անցեալ ու դաստիարակութիւն տեսած սպառազէն ժողովուրդը։ Անհշխանական եւ գաղափարազուրկ որ եւ է արարք իր հետքը չէ ձգած Փետրուար 18ի փառաւոր շարժման վրայ։

Եւ եթէ կ'ուզէք, Դաշնակցական շարժում էր, որովհետեւ ոգին Դաշնակցական էր, օդակող կապը Դաշնակցութեան կազմակերպութիւնն էր, եւ ղեկավարութիւնը ընդհանրապէս Դաշնակցական երիտասարդութեան կը պատկանէր։ Դաշնակցութիւնը շարժման ընթացքը գծեց ու քաղաքական բովանդակութիւն տուաւ հեղեղին։

* * *

Ի՞նչ քաղաքական իմաստ ունի Փետրուար 18ը։

Փետրուարեան ապստամբութիւնը ամէնէն խոշոր շարժումն էր որ իմաստ տուաւ Հայաստանի անկախութեան։ Մեր անկախութեան ըմբռնումը այնքան հիմնաւորուած չէ Հանրապետութեան երկուքուկէս տարուան անկախութեան շրջանին, որքան հիմնաւորուեցաւ Փետրուարեան ցնցումին եւ անկէ յետոյ։

Հայաստանի անկախութեան դաւանանքը եթէ գծեց Հ. Յ. Դաշնակցութեան 9րդ ընդհ. ժողովը 1919ին, Երեւանի մէջ, կատարուած իրողութիւն մը արբագործելով, այդ դաւանանքը, իրրեւ քաղաքական-ազգային անզիջելի իտէալ մը, միայն 1921ի Փետրուարեան ապստամբութեամբ որոշակի եւ գիտակցօրէն, միս եւ արիւն դարձաւ մտաւորականութեան եւ հոծ զանգուածներուն։ Մինչեւ այդ թուականը տատանումներ կային ժողովուրդի մտքին մէջ, տատանումներ՝ Դաշնակցութենէ դուրս, ընկերվարական կուսակցութիւններու քով, տատանումներ, նոյնիսկ Դաշնակցական մտաւորականութեան մէկ մասին մէջ։ Փետրուար 18ը վերագնահատութեան թուական մը եղաւ։ Ճակատները ճշդուեցան։ Դաշնակցութիւնը, Սոց. Յեղափոխականները, (Էս-Էր), Ս. Դեմօկրատները, ժողովրդականները (ռամկավարներ) եւ հայ ժողովուրդը միացան, մէկ ուժ ներկայացուցին, կռուեցան մինչեւ վերջին շունչը եւ զարձան Հայաստանի անկախութեան կողնակիցներ։ Իսկ բոլշեւիկները իրենց հետաքրքրութիւնները դաւաճաններն ու թափթփուքները։ Կարուած ժողովուրդին, թաւեցան զայն ստրկացնող լուծին վրայ։

(Յետոյ, տարիներ յետոյ, ռամկավարներն ուրացան իրենց փոքրիկ էութիւնը, եւ այն անշնորհ նպաստը որ բերին ազգային այդ շարժման, ու երես դարձուցին անկախութենէն, ստրուկներու բանակը ճոխացնելով։ Թերեւս բարիք մըն էր անոնց այս ճակատէն հեռանալը, յեղափոխական ազնիւ շարժում մը աղարտուելէ կ'ազատի։)

Փետրուարեան ապստամբութեան քաղաքական արժէքը միայն մեր ներքին կեանքի ըմբռնողութեամբ չի սահմանափակուիր, այլ արտաքին քաղաքական լայն իմաստ մը կը առնայ, եթէ ուշադրութեան առնենք այն պարագան, որ հայ ժողովուրդը, զանգուածօրէն առաջին անգամն ըլլալով քաղաքական ապստամբութեան դրօշակ կը բարձրացնէր մեծն Ռուսաստանի դէմ, լանուն իր անկախութեան։ Պատմական դարձակէտը հոս խոշոր նշանակութիւն կը ստանայ։ Ուրեմն, հայ ժողովուրդն ու անոր քաղաքական ղեկավարութիւնը (բացի բոլշեւիկներէ) Հայաստանի վերածնունդը կը կապէր պայքարի մը, որ կ'ուղղուէր նոյնքան Ռուսաստանի, որքան Թուրքիոյ դէմ, միայն այն տարբերութեամբ որ Թուրքիոյ դէմ եղածը կեանքի ու մահու կռիւ մըն էր, իսկ Ռուսաստանի դէմ եղածը միայն քաղաքական անկախութեան կռիւ էր, առանց ատելութեան եւ ցեղային բնաջնջման զգացումի։

Հայ ժողովուրդը իր քաղաքական ազատութեան համար հրապարակ քաշեց աւելի քան 20,000 զինուած մարդ։ Երկու ամիս անընդհատ դիմադրեց ռուսական կարմիր բանակին, եւ հայրենի հողը տուաւ թիզ առ թիզ, ընկճելով բոլշեւիկեան զոռոզութիւնը։ Անոնք չէին կրնար ըմբռնել այդքան անընկճելի դիմադրութիւն մը հայ ժողովուրդի կողմէ, որ, ընդամէնը երեք ամիս առաջ, տեղի տուած էր կարսի առջեւ։

Բոլշեւիկները երկու ամիս յետոյ, նորէն մտան Երեւան, բայց պարտուած ու գլխիկոր։ Հայ ժողովուրդը իր ինքնավստահութիւնը գտաւ, եւ իր պարտուողական հոգեբանութիւնը փոխանցեց բոլշեւիկներուն։ Եւ իրօ՛ք, ուշադիր վերագնահատող մը որոշակի կրնայ տեսնել ամէն մէկ քայլափոխին, որ Հայաստանի բոլշեւիկեան կազմակերպութիւնը, հակառակ իր յոխորտանքներուն եւ բռնութիւններուն, պարտուածի դրոշմը կը կրէ։

Փետրուարեան ապստամբութիւնը վերանորոգիչ արիւն մը ներարկեց մեր կազմակերպութեան եւ ժողովրդական զանգուածին, յետագայ քաղաքական մեծ շարժումներու ընթացքին արժեցնելու համար. — ա) Հաւաքական կամքի արտաբերում. բ) Յեղափոխական վճռականութիւն եւ յանդգնութիւն. գ) Ազատագրական շարժման ցուցական ու մասնակի կռուի փոխարէն, ժողովրդական զանգուածային ապստամբութեան կարելիութիւնը։

Մտաւորականութեան փրկութիւնը շարժման տարրական արդիւնքներէն մէկն էր, որու վրայ չեմ ուզեր ծանրանալ։

Փետրուար 18ը յետագայ սերունդներու համար պիտի մնայ ոգեւորութեան աղբիւր մը եւ պիտի դառնայ մեր ազատագրական շարժման իմաստի եւ գործելակերպի խնդիրներու մէջ պատմական ուղեցոյց-դրագիրը։

Կ. ՍԱՄՈՒԻԼԻ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ յոյն պատրիարքարանի Ս. Սինոդը որոշած է ընդունիլ Գրիգորեան կամ Նոր տոմարը, սկսեալ յառաջիկայ Հոկտ. 1էն. (Շ. Տ. Սեպտ. 18)։

"ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18,,Ը ԵՒ ՓԵՏՐՈՒԱՐԻ 18Ը

Հայ ժողովուրդի նորագոյն պատմութեան ամէնէն յատկանշական, ամէնէն ուժեղ, ու ամէնէն անժխտելի էջերէն մէկն է ե'ւ «18 Փետրուարը»։

Բայց թուական մը չէ՛ ան եւ ոչ ալ պատմութիւն մը։ Առանձին օր մը չէ, ոչ սկիզբը՝ կամ վախճանը՝ առանձին ու ինքնուրոյն «դէպք»ի մը։

* * *

Եօթը տարի է կեանք ունի ան մեր պատմութեան մէջ։ Ու ոմանք կ'անիծեն զայն։ Կան որ կը նկատեն «սովորական ու անարժէք» երեւոյթ մը։ Ուրիշներ՝ կը հայհոյեն, կը սպառնան ու կը փրփրին՝ անոր անունին ու անոր անունէն...

Ինչ որ տարօրինակ ու, գոնէ ի'նձ համար, անըմբռնելի է, միանգամայն կարգ մը ընկերներու մօտ այն վերապահ ու վհերոտ արտայայտութիւնն է, զոր երեւան կը բերեն անոնք։ Նոյնիսկ, երբեմն, այսպէս կամ այնպէս կը ձայնակցին, կարծէք, զայն մեղադրողներուն։ Կը գտնեն «յախտուռն», «անտակտ»։ կը փորձեն Լենի ճամբաներ գտնել, ու, բարեմտօրէն, կերպով մը դուրս պրծիլ՝ ինքնամեղադրանքի ու ինքնարդարացումի տարտամ պայքարէն։

Նոյնքան տարօրինակ ու, գոնէ ինծի համար, նո՛յնքան անըմբռնելի է, որ, մեր՝ Դաշնակցական մամուլը հրապարակ, այս եօթը տարի է, երեւութապէս կը մատնէ նոյն անվճռական կեցուածքը՝ այդ Օրուան առթիւ։ Ու տողերով, ստուգումներու կամ պատճառաբանութիւններու արտաբերումով մը կը ջանայ հիմնաւորել զայն, ա՛չ միայն ընդդիմադիր կամ չէզոք տարրերու, այլեւ, ինձ կը թուի թէ՝ նոյնիսկ ինք իրեն համար...։ Ուրեմն, ե'ւ այս եօթը տարի է, կը մօնենք, ճի՛շտ է, 18 Փետրուարը։ Կը փառաբանենք ու կ'իմաստաւորենք զայն։ Բայց ինչ որ տարօրինակ ու անըմբռնելին է,— միանգամայն կ'ուզենք արդարացնել զայն։

Ինչո՞ւ։ Որովհետեւ մեղադրա՞նք կայ։— Բայց այն ատեն «արդարացում»ը սկսինք Մ. Նազարեանցներէն ու Ռաֆֆիներէն։ Խրիմեաններէն ու Ներսէս Վարժապետեաններէն։ Ու պատրիարքարանի ցոյցէն եւ Խանասորէն։

Որովհետեւ կուսակցական պայքարի միջո՞ց կ'ուզեն ծառայեցնել զայն մեր դէմ։ Կը ծառայեցնեն, ուրեմն, իրենք իրենց դէմ։ Կը յեղյեղեն զայն։ Կ'ընդունին անոր գոյութիւնը։ Կը մեկնեն ու արժէք մը (պատմակա՛ն արժէք մը), ինքնին, կուտան անոր։

Կ'ուզեն նսեմացնե՞լ արժէքը։ Բայց, այդ պարագային, ի՞նչ աւելի ուժեղ փաստ այդ օրուան արժէքին, քան՝ զայն նսեմացնելու իրենց ճիգը։ Նոյն մնոտի վերաբերումով ի՞նչ կորնչուցին իրենց արժէքէն, հայ լեզուն, հայ պատմութիւնը, Ապրիլ 11ը, Մայիս 28ը եւ մեր արիւնաներկ եռագոյնը...։

Բայց եւ այնպէս, ա՛հ, եօթը տարի է, կը ճգնինք պաշտպանել զայն։ Ա.ժէքաւորել զայն։ կը ճգնինք, մանա՛ւանդ, արդարացնել զայն...։

* * *

Փետրուար 18ը պզտիկ կամ մեծ՝ եղելութիւն մըն է, նոյնքան պզտիկ ու մեծ ժողովուրդի մը՝ պզտիկ ու մեծ պատմութեան մէջ։ Ու անդիկա,— ինչ սկիզբ, ընթացք կամ հետեւանք ալ ունեցած ըլլայ,— շարժում մը կամ արտայայտութիւն մըն է։

Արդ, բնութեան մէջ, նիւթեղէն, մարդկային, կենդանական, զգացողական, անհատական կամ հաւաքական շարժուձեւերը ունին երկու կողմ։

Առաջինը խորքն է այդ շարժման։ Երկրորդը՝ ձեւը։

«18 Փետրուար»ը, իբրեւ շարժուձեւ, անշուշտ ունի իր այս երկու «կողմ»երը։

Ուրեմն, հետաքրքիր է, երկո՞ւքը մէկ կը տօնենք, երկո՞ւքը մէկ կ'ուզենք արժէքաւորել, երկո՞ւքը մէկ կը չանանք պաշտպանել, ու երկո՞ւքը մէկ կը ճգնինք արդարացնել։

Ո՛չ։ Ո՛չ, անշուշտ։

Վասնզի, եթէ խորքը տկար ըլլար, հետեւաբար պաշտպանելի կարօտ՝ ստացած չէր ըլլար, արդէն, ա՛յնքան տարերային ու ժողովրդական բնոյթ։ Եթէ խորքը անարժէք ըլլար, ու հետեւաբար արժէքաւորման կարօտ, չէր կրնար տակաւ տարիներուն ու իրմէ «վերջ» տիրող անողոք թաւթին։

Եթէ խորքն ըլլար դատապարտելի, նախ անոր սաղմն ու ատնտուն՝ 28 Մայիսը պէտք պիտի ըլլար դատապարտել։

Ուրե՞մն։

Պարզ է, որ մեզմէ ոմանք, կամ մեր հակառակորդները, «18 Փետրուար»ը, իբրեւ շարժում, պաշտպանելի, արժէքաւորման կարօտ ու մեղադրելի կը գտնեն, իր ձեւին մէջ։

Եւ այստեղ, Թող Թալ տրուի անվերապահ ու անկեղծօրէն ըսել, կարմրաթեւաւոր ապուռներուն եւ կարմրաշղարշ ռամկավարներուն չափ մեղադրելի են բոլոր այն Դաշնակցական կամ չէզոք տարրերը, որոնք կեցած են Հայաստանի անկախութեան տեսակէտին վրայ, բայց, միանգամայն, «18 Փետրուար»ի գոյութեան, ուժին ու արժէքին մասին իրենց արտայայտումի ձեւին մէջ է որ կը տարբերին անկախութեան տեսակէտին հակառակորդներէն, քանի որ, եթէ խորհրդարկինեներն ու անոնց բարեշնորհ խնամիները հայհոյանքով ու անէծքով կը յիշեն զայն, մերոնք կը տօնեն՝ «տարերային էր», «Դաշնակցութեան կամքէն անկախ էր», «ժողովրդային ինքնաբուխ շարժում մըն էր» արտայայտութիւններով, ու, մնալով, հետեւապէս, իրենց արտայայտութեան խորքին մէջ մեղադրելի անոնց նման...

* * *

Ըսի թէ՝ շարժուձեւն էր ան։ Ու ըսի, նաեւ, որ, իրրեւ այդպիսին, երկու կողմ ունի։

Կ'ուզեմ աւելցնել թէ՝ երբ կը մօտենանք «18 Փետրուար»ի վերլուծման ու տօնակատարութեան, պէտք է անջատենք այդ երկու կողմերը իրարմէ։

Եւ պէտք է անջատենք զանոնք.

Ա.— Որովհետեւ անոր ձեւը՝ կը սկսի փետրուար 18ի օրէն, ու կը վերջանայ որոշ օրեր յետոյ։

Բ.—Որովհետեւ անոր խորքը՝ կը սկսի փետրուար 18էն աւելի քան երեք քառորդ դար առաջ, ու դեռ կը տեւէ (մինչ նոյն այդ տեւողութեան ընթացքին, մենք կ'ուզենք կորզել զայն իր ամբողջութենէն ու առանձնացնել՝ շփոթեցնելով խորքն ու ձեւը...)։

Գ.— «Փետրուար 18»ը քննադատողները, կ'ըսեն, մի՛շտ կ'ըսեն թէ իրենք եւս, սկսած վաղէն ու Շապկին Գարահիսարէն, մասնակցած են անոր խորքին ծագման ու տեւողութեան մեծ, հոյակապ աշխատանքին։

Առնենք առաջին պարագան։

Շօշափելի, զօրաւոր, արիւն ու սարսափ ստեղծող պայքար մը տեղի ունեցած է։ Ու ժողովուրդին մէկ մասը կռուած է, «միւս» (ենթադրենք) «մասին» դէմ։ Այսինքն, վերցուցած է զէնքն ու իջած ասպարէզ։ (Թո՞ղ ունենք, թո՞ղ ունենք պատճառները, մանրամասնութիւնները, մասնակցողներուն քանակն ու համամասնութիւնները։ Ուրեմն, 18 Փետրուարին, եղած է ճիգ մը՝ պարտադրելու հակառակորդը։

Արդ, մենք գիտենք, որ կան պարտադրումի զանազան ձեւեր սակայն։

Կարելի է պարտադրել կամ հարուածել՝ կիցով մը։ Կարելի է պարտադրել կամ հարուածել ապտակով։ Ու կարելի է պարտադրել կամ հարուածել բարձրաձայն սուր ծիծաղով մը...։

«18 Փետրուար»ը, ուրեմն, իր կարգին, ձեւերուն ուժգինն է։ Յաւէտ հանդարտականը։ Վերջնական թէ կ'ուզէք։

Եւ, ի'նչ ալ ըլլան անոր բամասնութիւններն ու նը, ան արժէք ունի անոմար, որ, ծառայելով միջնող երեք քառորդ դարերուն, անգնահատելի խորքին, անոր իբրեւ ձեւ՝ նո՛յն խորքին նով մինչեւ 1918ը՝ ուրիշ ուժի մը դէմ ճամաժողովրդական կերպով տարուած գեղեցիկ հոյակապ պայքարի ձեւին բազատ ու տրամաբանական կը կրկնեմ, ա՛տով իսկ ժէք) հարուածումի ու պադրումի կերպ մը։

Ու իրրեւ այդպիսին,— պէս հանդասորը՝ նո՛յն խբայց ուրիշ պայմաններով պէս վանը, Շապին Գարբը, նոյնիսկ Չէյթունը առաջ— «18 Փետրուար» (որպէս շարժուժի մը մէկ սկսած է թուական Փետր 18ին։ Ու վերջացած (որպէ ժումի մը մէկ ձեւը, դարորոշ օրեր յետոյ...

Բայց խորքը շարունակէ։ Բայց խորքը կը շարուն։

Այո՛, կասեցնել Մարտունիներն են եկափոխած են պարտադրիրենց «մարտ»ի բոլոր զմիջոցները, բայց «18 ուար»ի խորքը, (որ որոշ կան մը չէ, ուրեմն), ուրիւերու տակ տեւած է ու կ

Վասնզի, կասեցնելդ տոյ, նոյ՛ն խորքին դէմ ները շարունակած են ու րունակեն իրենց զաքարի տարբեր ձեւերով, անոր պաշտպանները, տադրումի ու փոխադարքարի այլ ձեւերու,— գաւելի անադմուկ (բ սպանիչ, սպանի՛չ ու նպ ինքնավստահ ծիծաղն համարհանքը...) բայց ման նոյնքան կամ աւելի

Ու այդ խորքին մէջ սոր տեւականութեան փն են, հակառակ եօթը տրուն, կրկնուող ու աւելլող ձերբակալութիւններ սորները, զինաթափումն եւ «18 Փետրուար»ը մ ռաջին ձեւը (ո՛չ թէ «ճնշողներ»ուն օրէ օր մեծցող սարսափը՝ անճնօրէ օր աւելի մեծցող խո

Եւ այդ խորքին ասկ եւս տեւականութեան փն են— «18 Փետրուար»ի ձեւին (կռուին) ընդ պաշտպանուած արդիւնրուն (դրօշ, մտաւորական լեզու եւ պատմութիւն այդ արդիւնքներուն երկրէն ներս թէ դուրս՝ ղովուրդին զանգուածայ հետզհետէ աճող փարհաւատաւոր նուիրումները

Աւելցուցէք, այս վրայ, այն բացորոշ իրնը, թէ՝ ռամկավարները ւորապէս, որոնք ամէնն տոտ հայհոյողներն են Փետրուար»ին, ներքնապգործով համաձայն են ամբողջական «Փետրուար» («28 Մայիս»ին) գաւելով չեն խոսան զայն, այլեւ, ընդհակառ անվերջ կը ջանան յեղյեղ իրենք... «նուիրուած են խորքին, «Մեծ Տեսիլք»ի կախութեան զաղափարին նալով, շա՛տ լաւ գիտնալ շուշտ, որ այլապէս ըսելջած պիտի ըլլան՝ հայ վուրդի մօտ՝ իրենց գոյրաւունքը (իրրեւ «կուսթիւն»), եթէ փորձեն նոյն վուրդին գոյութեան արտութիւնը եղող ներքին խոր եւ անփոխարինելի խութեան ձգտումն ու փարականութիւնը «ջնջել»։

Այսպէս կամ այնպէս, գիր ու հայրենիքէն զուրկ կամ, ի՛նչ հոյակապ գործութիւն — Հայրենիքը բած մեր մէջ, մեր կուրծքի տակ՝ իր ձիւնափառ լեռներով, իր կապտորակ Լուրերով, սաղարթախիտ ձորերով, տնուած ենք, կը տօնենք։ տի տօնենք «18 Փետրուար»ին։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Հայրենակիցնե՛ր եւ ընկերնե՛ր,

Բռնութեան տակ հեծող հայ աշխատաւոր ժողովուրդը, եօթը տարիներ առաջ, 1921 Փետրուար 18ին, արդար ու գերագանց պոռթկումով մը, ցնցեց հայ «տամլեսնամար» մարդպաններու դժնէ ու հակահայ լուծը, արիւթեամբ եւ խլելով իր իշխանութիւնը՝ օտարամուտ ու հպատակ իշխանաւորներու ձեռքէն ու հաստատեցավ «Հայաստանի Փոքրութեան Մարմին»ը։

Հայ աշխատաւոր ու արի ժողովուրդը, խարազանելով այսպէս, իր ծոցէն ծնած բայց օտարէն աւելի բռնական ու վատ տամլեսնամար ղեկավարներու քաղաքական շնութիւնն ու արիւնռուշտ վարչաձեւը, ապացուցուց աշխարհին ու պատմութեան առջեւ՝ որ գիտէ՝ անկախութեան ու ազատութեան արժէքը ու մանաւանդ գիտէ, ճակատագրական վայրկեաններուն, իր արիւնը թափել պաշտպանելու համար իր հայրենի երկիրն ու հինաւուրց ու յաւէտ մշտառոյգ մշակոյթը։

Ընկերնե՛ր, Հայրենակիցնե՛ր,

Օտար այս երկրին մէջ, մեծ քաղաքներէն մինչեւ յետին գիւղերը, ուր որ ափ մը Հայ կայ ու հայեցի կեանք, պէ՛տք է հպարտութեամբ ու յարգանքով տօնել փետրուարեան ժողովրդական ընդվզումին տարեդարձը։ Բազմութեամբ մասնակցելո՛վ կազմակերպուած բանախօսական հաւաքոյթներուն, դուք ապացուցած պիտի ըլլաք, որ նոյն իսկ պանդխտութեան մէջ, չէք մոռնար խարանել հայ աշխատաւորութեան դէմ փորձուած անլուր բռնութիւնները։

Կեցցէ՛ փետրուարեան արդար ու ժողովրդական ապստամբութիւնը։

Կեցցէ՛ իր ազատագրութեան համար մարտնչող հայ աշխատաւոր ժողովուրդը։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷ

ՀԱՅԵՐԸ ՅԻ՛Ր ՈՒ ՅԱՆ

ՀԻՒՍ. ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ

Ամբողջ թերեքի շրջանին մէջ Հ՛ապրին 22,305 Հայեր, որոնց մեծ մասը, 16,824 հոգի, կը բնակին քաղաքներու մէջ, այսպէս.— Պետիգորսկիի մէջ՝ 4109 հոգի, Կիսլավոդսկիի մէջ՝ 3760 հոգի, Մոզդոկի մէջ՝ 2036 հոգի, Գիորգեւսկիի մէջ՝ 1361 հոգի, Պրիկումսկիի մէջ՝ 5048 հոգի։ Նդեսխա գիւղին մէջ՝ 3768 հոգի (823 տուն), որոնց կէսը ազգատ է։ Այս շրջանին մէջ գրուած կան նաեւ 481 հոգի։

Քաղաքին մէջ բնակող Հայերը կը զբաղին զանազան արհեստներով։ Մեծ մասը բանուոր, փոքր մաս մը մանր առեւտրական։

Այս շրջանին մէջ կան նաեւ 2000 հայ գաղթականներ (467 տուն), որոնք պիտի փոխադրուին կառավարութեան կողմէ յոյժ տրուած հողերու վրայ։ Գաղթականներուն մեծ մասը կը գտնուէր Պրիկումսկիի մէջ։ Այս քաղաքին գաղթականներէն 132 հոգի (26 տուն) արդէն տեղաւորուեցան շրջակայ գիւղերը, իսկ մնացածները պիտի փոխադրուին հաւանաբար Ստաւրոպոլի թուրքմէնական շրջանակին մէջ։

Գիորգեւսկիի շրջանակին մէջ տեղաւորուեցան 140 հոգի (25 տուն), Ալեքսանդրեւսկիի շրջանին մէջ՝ 92 հոգի (25 տուն)։ Պատգորի կայարանին մէջ՝ 49 հոգի (10 տուն)։

Ընդամէնը փոխադրուած են 413 հոգի (86 տուն)։

Մոզդոկի շրջանակին մէջ տրամադրելի հող չկայ, այս պատճառով գաղթականները կը մնան իրենց տեղերը։ Թուրքմէնական շրջանակը փոխադրուելիք գաղթականներէն զատ, կը մնան մաս մը Հայեր ալ, որոնք պիտի փոխադրուին Ստիպնովսկիի շրջանակին մէջ (Նդեսխա գիւղին մօտ), ուր 3600 տեսակին հող պիտի տրամադրուի անոնց, կազմելու համար փոքրիկ Հայկական գիւղեր։

Փոխադրուած գաղթականներէն իւրաքանչիւրը ստացած է 2—4 տեսակին հող։ Գաղթականները ստացած են նաեւ վարկեր, զորս պիտի վերադարձնեն աստիճանական։

ՆՈՐ ՀՐԱՄԱՆ

Խորհրդային Դրախտին մէջ, վերէն վար, մունետիկները հիմա նոր հրաման մը կը պոռան, — ցորեն հաւաքել։

Կառավարութիւնը տեսաւ, որ գիւղացիները չեն յանձներ, ոչ ալ կը ծախեն իրենց գորեները։ Այլ կը պահեն վախով ու դողով, որովհետեւ պոլշեւիկները վաղահաս պատերազմի մը մասին շշուկներ տարածած էին։ Ամէնէն աւելի Ընդրկովկասը էր, որ իսկական Հացի սովի մը մատնուեցաւ։

Եւ ահա պզտիկ Մկոյեանը գործի ելաւ, մունետիկ հանեց «Հացադրութեան» մասին։ Նշանակուեցաւ քանակը, զոր պիտի գնէին բոլոր գիւղերէն ու քաղաքներէն։ Գիւղացիները ստիպուած են իրենց գնած ապրանքին փոխարէն այլեւ տալ Ամէն գիւղացի ջաղացքին մէջ չպիտի կրնայ որոշուած քանակէն աւելի ցորեն աղալ, ընտանիքին իւրաքանչիւր անդամին համար 2.5 փութ։

Եւ սակայն ո՛վ պիտի տուժէ այս քաղաքականութենէն։ Ընշուշտ աղքատ գիւղացին։

Մուրճ-Մանգաղ կը պատմէ թէ աղքատ գիւղացին կ'ուզէ ապրանք մը գնել գործակցական խանութներէն։ Ցորեն կամ ալիւր չունի, որպէսզի եւ փոխարէն ստանայ իր ապրանքը։ Կը ստիպուի դիմել հարուստ գիւղացիին, եւ գրամով սո՛ւղ սո՛ւղ կը գնէ ալիւր, զոր կը տանի գործակցականին եւ պետութեան գրած գինով կուտայ եւ փոխարէն կը ստանայ իր ապրանքը։

Ու մինչ քաղաքները, կարմիր դրօշակներ բարձրացուցած, ալիւրի պարկեր շալկած, իրենց պաշարը կը բերեն կայան, Թերեքի շրջանէն Պրոխլադնայա կայարանին հարուստ գիւղացիներէն մէկը երբեք չէր ուզեր իր աւելորդ ցորենը ծախել։ Ու կ'ուզէ պահել։ Աղքատ գիւղացի մը կը գտնէ եւ կ'ըսէ որ քովը պահէ իր ցորենը։ Աղքատ գիւղացին, որ խելքէ աղքատ չէր, կ'առնէ ցորենը, աժան աժան կը ծախէ եւ պարտքերը կը վճարէ։

ՀԱՑՆԵՐ ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

ԿԵԱՆՔԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Լիոն.— Իբրեւ ճարտարարուեստի կեդրոն, Լիոնը ունի այլազան ցեղերու պատկանող անհամար գործաւորներ։ Հայ գործաւորներն ալ պատկառելի թիւ մը կը կազմեն։

Ընդհատ տարուան գործազրկութեան հետեւանքով, շատ մը հայրենակիցներ ստիպուեցան իրենց համեստ բոյնը թողուլ ու հեռանալ։ Այս տարի գործազրկութիւն չունեցանք, սակայն կան անհատներ, որոնք երեք չորս ամսուան շրջանին մէջ չեն կրցած գործ մը ճարել։

Գաղթիս Հայրենեաց Թիւը 4000ը կ'անցնի եւ օրէ օր կ'աճի, սակայն դժբախտաբար չունինք գօրաւոր կեներան մը, գոնէ նոր սերունդը փրկելու համար։ Մանուկները ֆրանսական գպրոցներ կը յաճախեն եւ շատեր Հայերէնը մոռցած են, թերեւս ուրիշ գաղութներ աւելի բախտաւոր են։

Ընհատական գործ ունեցողները հետզհետէ կ'աւելնան։ Կան նպարավաճառի խանութներ, սըրճարաններ, ճաշարաններ, գերձակի եւ այլն խանութներ։ Ունինք նաեւ երկու գործարանատէրեր, որոնք ազգային կեանքէ բոլորովին հեռու կ'ապրին։

Գործարանային արկածներ եւ հիւանդութիւններ յաճախ կը պատահին։ Ձունինք Հայ բժիշկ մը։ Փոխադարձաբար պիտի օգտուէինք, եթէ բժիշկ մը Լիոն հաստատուելու կամքն ունենար։ Ասկէ առաջ ունեցանք թատերական եւ գեղարուեստական միութիւններ, որոնք հազիւ ծաղկած թառամեցան։ Թատերական խումբ մը կազմելու համար կարող ուժեր չեն պակսիր։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի լաւ խաղացողները ցրուած ըլլալով, այս տարի չունեցան այնքան գործունէութիւն, որքան որ կը սպասուէր։ Կան երբեմն բարի ծաղիկներ, որոնք Հ. Մ. Ը. Մ.ի մէջ մարզուելէ յետոյ, կ'երթան ֆրանսական խումբերու մէջ կը մտնեն։ Նոր վարչութիւնը եռանդուն կազմ մը ունի։ Կը յուսանք որ Հ. Մ. Ը. Մ.ի անունը բարձր պահելու համար պէտք եղած աշխատանքները պիտի տանին։

Սկաուտներու խումբը լաւ է։ Ազգային եւ այլն հանդէսներու, սիրաշահար մասնակցութիւն կը բերէ։ Հայրենակցական միութիւնները յաճախ կ'ունենան հանդէսներ, որոնցմով կը ստեղծուի հաւաքական մթնոլորտ մը։ Աւելի գործունէութիւն ունեցած եւ համակրութիւն շահած պիտի ըլլան, եթէ դասախօսական ժողովներ ալ սարքեն, որուն այնքան ծարաւի է գաղութը։

Մ. ՅԷՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ԼԻՈՆ, 14 Փետր.— «Բարձր Հայքի» Հայրենակցական միութեան սարքած ներկայացումը, Ընդրանիկի «Սանոյ լեռներու» դիւցազներգութիւնը տեղի ունեցաւ Փետր. 11ին։

Որոշուած ժամէն առաջ 450-500 հոգի, մեծամասնութեամբ, չափահաս երիտասարդներ, անհամբեր կ'սպասէին վարագոյրի բացման։

Վարչութեան անդամերէն պ. Գեղամ Սարօեան հանդէսը բացուած յայտարարեց, յետ հրաւիրելով պ. Վարդան Չուլլէրեանը, որ բանախօսութեամբ մը գնահատեց մեծ եղեռնէն ազատուած քանի մը երիտասարդներու ջանքերը։ Յետոյ պարզեց «Բարձր Հայքի» դերը ազգային մշակոյթի եւ ազատագրութեան ճամբուն վրայ։

Բանախօսութենէն ետք բեմադրուեցաւ Ս. Ահարոնեանի «Ուխտաւորը»։

Հինգ վայրկեան վերջ, Հայդուկային խումբը պատրաստուած էր եւ երբ վարագոյրը բացուեցաւ, կ'երգէր. «Գաշնակցական խումբ, գնանք մենք Սասուն»։ Սրահը կը թնդար ծափերու մէջ, երբ ներս կը մտնէր Ընդրանիկ (Գաղար Ահարոնեան)։ Ներկայ էին նաեւ զօրավարին քանի մը դինուորները, որոնք յուզումէն կուլային։ Օր. Արաքսի Մեսրոպեան (Տէսինէն) Սօնալի դերին մէջ ծափերու արժանացաւ, երբ գէնք կ'ուզէր Ընդրանիկէն։ Պ. Մկրտիչ Միլէձիկեան (Մալաթիացի) յաջող էր Ռէս-Միլօի դերին մէջ, (սպանութիւն մատնիչ քահանայի մը)։ Վահանի դերին մէջ, Համբարձում Նէրգէթեան երբ Հայդուկը վիրաւոր ինկած իր վերջին խօսքը կ'ընէր ըներներուն, ներկաները յուզումով յիշեցին ազատագրութեան ճամբուն վրայ ինկած ազգմիկները։

Ժամը 11.15 անցած էր եւ հանդէսը փակուած, բայց ներկաները չէին ուզեր բաժնուիլ։

Վիշապ

ՄԱՐՋԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԿՈՓԱՄԱՐՏ ՄԱՐՍԷյԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի, Վիլէտրոմ ժան Պուէնի մէջ պիտի մարտնչին Մարսէյլի հանրածանօթ հայ կուփամարտիկ Գաբօ Պաղտասարեան եւ փարիզէն ծանօթ կուփամարտիկ Լըքատր։ Մրցումը պիտի տեւէ 10 շրջան, իւրաքանչիւրը 3 վայրկեան։ Նոյն օրը Գաբօ Պաղտասարեան պիտի մրցի սեւամորթ Պալէմի հետ (8 շրջան, իւրաքանչիւրը 2 վայրկեան)։

Կը յուսանք թէ հայ հասարակութիւնը ներկայ պիտի ըլլայ հայ կուփամարտիկները քաջալերելու։ Կը սպասենք մերին. ներուն յաղթանակին։

Յ. Պապաիկիտեան

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՔԱՂ... ԲՈՒՒ ՄԸ.— Մոսկուայէն կը հեռագրեն հետեւեալ դէպքը։

Ճեպընթաց մը, ժամը 60 քիլոմեթր արագութեամբ, վազդայէն կը սուրար դէպի Լենինկրատ։ Ճեպընթացը ճամբուն կէսն էր հասած գետ, երբ յանկարծ կեցաւ։ Ճամբորդները կը զարմանային թէ ինչո՛ւ համար կանգ առաւ ճեպընթացը։ Մեքենավարը կը պատմէ թէ ահազանգը հնչած էր եւ ինք ալ՝ կեցուցած։

Սկսան քննել վեր վար։ Եւ տեսան որ վայրաշարժին վրայ, ճիշտ սուլիչին քով թառած էր Հսկայ բուռ մը։ Թռչունը, թառած պահուն, մագիլներով սեղմեր էր սուլիչին կապը։ Ջարմանալին այն է, որ թռչունը չէր փախած, վախնալով ձայնէն։ Ու կանգ առած էր ճեպընթացը։

Քաջ բուռ, որ կը կեցնես յեղափոխական Ռուսիոյ ճեպընթացներն անգամ։

ԿԱՍԿԱԾ.— Կասկած էր մտեր Սէվիլի սիրտը, պաշտօնեայ Պրոնի Հաստատութիւններէն մէկուն մէջ։ Կասկած էր մտեր սիրտը եւ կը տանջէր. նախանձէն վառուած, իր կինը։ Դժբախտ կինը չէր կրնար համոզել թէ հաւատարիմ է։ Սէվիլէ կատաղի կռիւ մը յետոյ կրակեց եւ սպաննեց կինը։ Գնդակ մըն ալ պարպեց իր եօթը տարեկան աղջնակին գլխուն։ Ցետոյ անձնասպան եղաւ։

ՈՂՋ ՈՂՋ ԱՁԻՐԱԾ.— Տիկին Լիւսիէն ալբոլով կը մաքրէր տան առարկաները։ Անխոհեմաբար կրակ վառեց ալբոլով թրջուած առարկաներուն մօտ, որոնք յանկարծ բռնկեցան եւ բոցերը տարածուեցան եւ գրկեցինկինը։ Դժբախտ կինը պոռաց բայց մինչեւ որ դրացիները հասան, բոցերը արդէն կերած էին իր մարմը։ Հոգեւարք էր գետ, երբ կիսովին այրած իր մարմինը կը փոխադրէին հիւանդանոց։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՆՀԱՄ ՎԷՃ ՄԸ

Փետր. 3ին, հրատարակեցինք Մարսէյլէն պաշտօնական յայտարարութիւն մը, որով խումբ մը Ծովքցիներ լուծուած կը հռչակէին «Ծովք Երիտասարդաց Յառաջ. Միութիւնը»։ Այս առթիւ երկար բացատրական մըն ալ կար, որ մնաց մեր քով։

Փետր. 11ին, հրատարակեցինք երկրորդ բողոք մը այդ յայտարարութեան դէմ, դարձեալ պաշտօնական, եւ ներփակ նամակով մը, որ կնքուած էր Միութեան կնիքով եւ ստորագրուած՝ առենադպիր (Մ. Գ. Մարտիկեան) եւ առենապետ (Ա. Գէորգեան)։

Այժմ ստացած ենք երկու նոր բողոքներ Փետր. 12 (կնքուած Միութեան կնիքով) եւ 14 թուակիր (10 ստորագրութեամբ) առաջին խումբէն, որ կը բողոքէ այդ հրատարակութեան դէմ։

Մեզի համար անծանօթ ըլլալով այս վէճին խոկութիւնը, բարեկամաբար խորհուրդ կուտանք իրենք իրենց մէջ լուծել, եւ չզբաղեցնել մամուլը։

Յաւելի է որ այսքան փոքր միութիւն մը ինքն իր մէջ կը պառակտուի, փոխանակ շինարար աշխատանքի նուիրուելու։

Խմբ.

ԲԱԲԵԼՕՆԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

(ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿԵԱՆՔԷ)

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ը.

Իր խոժոռ աչքերը լայն բացուեցան, կոկորդը սեղմուեցաւ եւ մրմնջեց.

— Դուք չէ՛ք գիտեր... չէ՛ք գիտեր... բայց միւս կողմէ գիտէք թէ ինչ պայմաններու տակ մտած եմ գաղտնի բանակին մէջ...

— Բայց քանի որ իշխանութիւնը ձեզի ազատ ձգած է, Բորի՛ս։

Ընիկա կրկնեց խնդրի մը պէս.

— Իշխա՛նը... ա՛խ իշխա՛նը... Ու իմ վրաս հակելով

— Լոնտոնէն եւ քաղաքականութենէն գոհ, ասկէ վերջ ինձի համար ուրիշ բան մը կայ որ աւելի թանկագին է... ա՛խ, չես գիտեր թէ ինչե՛ր հասկցայ այս գիշեր, Մարսէ՛լ։

Ընոր ձայնը կը բարձրանար տեսակ մը պայրոյթով։

— Եթէ գիտնայիք թէ ասկէ վերջ ինչ է խնդրոյ առարկան, ինձի խորհուրդ չպիտի տայիք վայոկեան մը իսկ մնալ։

Ընոր ձեռքերը կը շարժէին ջզայնոտ կերպով։

— Հո՛ն են թուղթերը, կը հասկնա՞ք, այն չարագէտ տոմարը, ուր արձանագրուած են իրենց մեծ ոճիրները պետական ոճիրներն ու սպանութիւնները, ոթնք մեզի կը վերաբերին։ Ո՛չ, Պրասքովիա Սաֆրոնայի սպանութիւնը չէ... Ապացոյցը, կը կը հասկնա՞ք բաածս, աիաւոր ապացոյցը...

— Ի՞նչ սպանութիւն, ի՞նչ ապացոյց։

— Այն ապացոյցը, Մարսէ՛լ, որ ես միւսին ներկայութեան կը գտնուիմ...

Գլուխս վեր բարձրացուցի։

— Ո՞վ է այդ միւսը, Բորի՛ս։

Գունատած էր։ Խորտակուած վիճակի մը մէջ քանի մը վայրկեան լռեց։ Կրկին յուզումը տիրեց վրան։

— Չեմ կրնար ձեզի ըսել... ո՛չ չեմ կրնար ձեզի ըսել, չափազանց զզուելի բան է... բայց Փորթ-Սայիտի մէջ միայն պիտի կրնամ անոր ստուգութիւնը ապահովել...

Կանգ առաւ։ Ընոր համար անկարելի կը թուէր շարունակել։ Կը ջանայի հասկնալ թէ արդեօք ինչ ահաւոր խորհրդաւորութիւն է որ մեզ կը շրջապատէ։

— Շատ բան կը վտանգես, Բորի՛ս, ըսի յամրօքէն։

— Ասկէ աւելին վտանգելու այլեւս բան մը չունիմ...

Չասկնալու համար պնդեցի, գոնէ նուազագոյն գաղափար մը ունենալու համար...

Աչքերը վեր բարձրացուց.— անոր արտայայտութիւնը անճանաչելի կը դառնար։

Ապշահար՝ պինդը կը քննէի։

— Մարսէ՛լ, այլեւս ոեւէ բան դիս չի խաբեր... Մեր կեանքը ասկէ վերջ վտանգի տակ է... այո՛, ե՛ս է որ քեզ ալ այս վտանգաւոր արկածախնդրութեան մէջ քաշեցի...

Թխտումի քաղաքավար շարժուձեւ մը ըրի։

Ան տուն բարոյական գնցումը խախտեց իր կարգապահական ամուր օգին։

— Ե՛ս եմ պատասխանատուն, ու այս բանը ես է որ ուզեցի խանգավառութեամբ...

Աւելորդապաշտ եղանակով մը քանի մը ուսերէն բառեր մրմնջեց.

— Կեանքիս մէջ ասիկա իմ միակ գէշ գործս է. Մարսէ՛լ... ձեզմէ ներողութիւն կը խնդրեմ... ալքոլի գինովութենէն աւելի գէշ գինովութիւններ կան...

Պատասխանելու պատրաստ էի. անիկա ներողութիւն կը խնդրէր, այո՛, բայց շրթունքները գէշ ձեւ մը ստացած էին։

— Ի՞նչ կ'ուզէք ըսել, Բորի՛ս։

Իր աչքերուն մէջէն մոլեգնութիւն մը անցաւ, ու բառերը շեշտելով ըսաւ.

— Շատ աղէկ գիտէք թէ ի՛նչ ըսել կ'ուզեմ... պէտք էր ըսել ասիկա...

Ուզեցի իրեն ընդդիմախօսել։

— Ընդհակառակը պէտք է աւարտէք ձեր բացատրութիւնը, Բորի՛ս...

Իր հեգնական ճակատագրականութիւնը կը տիրէր վրան.— անգութ գիմակը ինկաւ։ Արեւելեան թեթեւ շարժուձեւ մը ունեցաւ։

— Ինչե՛ր ըսի... հիմա բաներով մոլորելու վայրկեա՞ն է,... ինձի կը ծնայ հիմա գարմանել, փորձել որ իմ առաքելութիւնս յաջողի, գիմակազերծ ընել դաւաճանը կամ թէ իմ կեանքս պոհել, ձեզ փրկելու համար, Մարսէ՛լ, որովհետեւ իմ անհետանալէս վերջ ոչ ոք պիտի կրնայ գիտնալ Վ.երակինի ահաւոր գաղտնիքը...

— Գանք այդ խնդրին, քանի որ կը մերժէք ոեւէ բացատրութիւն տալ միւսին մասին, Բորի՛ս... ինձի կը թուի ուրեմն որ պէտք է ես գիտնամ նախապէս, որովհետեւ իմ կեանքս ալ վտանգի տակ է, ինչպէս կըսէք...

— Ո՛չ, ոչ, իմ մեկնումովս «Դանիէլի կնիք»ին մարդիկը պիտի հասկնան որ ես անկարելին կը փորձեմ ամէն ինչ իմանալու համար... պէտք է ինքզինքդ ազատես, Մարսէ՛լ, եւ դուն ալ քու կարգիդ, եթէ ես մեռնիմ, պիտի ազատես մէկը՝ զոր աշխարհի մէջ ամէն բանէ աւելի կը սիրեմ...

(Շար.)

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ ՑԷՆ ՄԻՆՋԵՒ ԼՈՅՍ

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

«Փետրուար 18»ի առթիւ Հ. Յ. Դ. Փարիզի Շրջանային Կոմիտէն կազմակերպած է ընկերա-համակրական հանդիպում մը, այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ,

96 Fbg. du Temple, *մէթրօ Պէլվիլ*

Սեղանին կը նախագահէ ԸՆԿ. ԱԼ. ԽԱՏԻՍԵԱՆ

Բանախօսութիւն, նուագ, երգ, պար ու անակնկալներ

Կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները

Մինչեւ հիմա անձի կորուստ չկայ։ Աղէտեալները բոլորն ալ ուրիշ տեղեր պատսպարուած են։ Վօ-ան-Վէլէնի մէջ լուծուած ասէթիլէնի պատրաստող գործարան մը՝ պայթելու վտանգին տակ կը գտնուի։ Ռոնի բարձրութիւնը հասած է 6 մ. 50ի, ինչ որ աննախընթաց է. 1856ի մեծ ողողումին 6 մ. 25 միայն բարձրացած էր։

Վալանսի մեր թղթակիցը կը գրէ թէ Ռոն յորդած է այդ քաղաքին մօտ եւս։ Վալանսի կամուրջին քովի անտառը բոլորովին ջուրերու մէջ է. նոյնպէս ողողուած են կարգ մը տուներ։ Ավինեոնի մէջ եւս յորդած է Ռոնը։ Նոյնպէս մտահոգութիւն կը պատճառեն Սոն, Լուառ, Էն եւ ուրիշ գետեր։

Ի՛նչ կ'ըսէ Լինտպէրկ օդաւարներու մասին

Հակառակ ամերիկեան ժողովուրդին եւ պաշտօնական շրջանակներու միահամուռ փափաքին թէ՝ Լինտպէրկ այլեւս պէտք չէ օդանաւային երկար ճամբորդութիւններ ընէ, Atlantiqueի հերոսը կը յայտարարէ թէ բստ առաջնոյն պիտի շարունակէ իր փորձերը, որովհետեւ գիտութիւնը նախակարապետներ կ'ուզէ եւ միշտ պէտք է գտնուին մարդիկ, որոնք իրենց անձը կը զոհեն գաղափարի համար։

Սէյնթ-Լուիզի մէջ հրապարակային դասախօսութիւն մը տալով, Լինտպէրկ ըսաւ թէ օդանաւորդութիւնը կարեւոր եւ արագ յառաջդիմութիւններ պիտի ընէ յառաջիկայ քանի մը տարիներու ընթացքին։ Միակ խոչընդոտները, որոնց պէտք է յաղթել, մշուշն ու սառնամանիքն են այժմ։

Ամուսիրի յուղարկաւորութիւնը

Համաձայն հանգուցեալին նախապէս յայտնած փափաքին, լորտ Ասքուիթի յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ Սբթթըն Քըրթնի՝ ընտանեկան եւ մտերմական շրջանակի մէջ։

Անգլիոյ երեսփ. ժողովին մէջ Չինգշաբթի օր դրուատական ճառեր խօսեցան վարչապետ Պոլտուինի, Լոյտ Ճորճ, Մաք Տոնըլտ եւ Օ՛Քոնոր։ Ճառերէն վերջ, իբրեւ սուգի նշան Յորհրդարանը դադրեցուց իր նիստը։ Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի երկուշաբթի օր։

Ռուսական առեւտուրը զարգացնելու համար

Մոսկուայի մէջ կազմուած է մասնաւոր յանձնաժողով մը, որուն պաշտօնը պիտի ըլլայ ծրագիրներ կազմել՝ արտածումները աւելցնելու եւ առ հասարակ արտաքին առեւտուրին զարկ տալու համար։ Նախագահն է Սոկոլնիկով, որ 1926ին ելմտահան գործավարի պաշտօնէն հրաժարեցուցեցաւ՝ անոր համար որ արտաքին առեւտուրի մենաշնորհը թուլցնելու կողմնակից էր։ Այնպէս կը կարծուի թէ յանձնաժողովը պիտի յանձնարարէ կարգ մը թոյլտուութիւններ՝ արտածումի ներկայ մենաշնորհին մէջ։

Հրդեհներ Ռուսիոյ մէջ

Յորհրդային թերթերը դիտել կուտան թէ վերջին օրերս հրդեհները շատցած են Ռուսիոյ մէջ։ Փետր. 10ին այրած է Նիժնի-Նովգորոդի մօտ Սորմովոյի վակոնի մեծ գործարանը. ձնաս կը հաշուուի 10 միլիոն րուբլի։ Կոստրոմայի մէջ հիւսուածեղէնի կարեւոր գործարան մը այրած է. 200 գործաւորներ այրուցքներ ստացած են։ Գործակցականի Մոսկուայի մթերանոցներուն մէջ հրդեհ ծագած է։ Կորուստները խիստ մեծ են։

Ամերիկացի լրտես մը Գերմանիոյ մէջ

Տիւսէլտորֆի դատարանին առջեւ կը գտնուի ամերիկեան քաղաքացի Կիտօ Մայզել, որ կ'ամբաստանուի թէ երկու գերման քիմիաբաններու հետ միասին լրտեսութիւն կ'ընէր՝ ի ձնաս գերման ներկի գործարաններուն։ Պիտի լսուին 30 վկաներ եւ 13 փորձագէտներ։ Դատավարութիւնը տեղի կ'ունենայ գոնփակ։

Հնդիկները Անգլիոյ դէմ

Հնդիկ ազգայնականները կը շարունակեն իրենց բացասական դիրքը հանդէպ Սայմընի յանձնաժողովին, որ ներկայիս Հնդկաստանի մէջ քննական պտոյտ մը կը կատարէ եւ որուն պաշտօնն է նոր Սահմանադրութիւն մը խմբագրել Հնդկաստանի համար։ Կալկաթայի մէջ այս առթիւ հրատարակուած թռուցիկի մը մէջ կ'ըսուի.—

«Նկատելով որ Սայմընի յանձնաժողովին նշանակումը ցոյց կուտայ թէ՝ կառավարութիւնը ըլլայ հոս, ըլլայ Անգլիոյ մէջ երբեք ժտադիր չէ թեթեւցնելու Հնդկաստանի ազգային արժանապատուութեան դէմ գործուած թշնամանքը, ընդհակառակն զանազան նահանգներու իշխանութեանց կողմէ զօրաւոր ջանքեր կ'ըլլան ժողովուրդը բարոյալքելու համար, եկած է ժամանակը որ նոր քայլեր առնուին՝ ազգային կամքը հաստատելու համար։ Ըստի, որոշուած է ընդհանուր բոյկոտ հրաւիրել անգլիական ապրանքներուն դէմ՝ իբրեւ բողոք այս անարգանքին։ Ու քանի որ յանձնաժողովին անդամները կալկաթա պիտի հասնին փետր. 20ին՝ մադրաս երթալէ առաջ, որոշուած է հրապարակային ցոյցեր կատարել այդ օրը՝ բոյկոտ հռչակելու համար»։

Խուժիստանի կացութիւնը

«Թայմզ»ի Պասրայի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ կացութիւնը հանդարտած է Խուժիստանի (Հարաւային Պարկաստան) մէջ։ Պարսիկ կառավարութիւնը տեղւոյն կառավարիչ կարգած է զօրավար Ջարաճուլլահ խանը, նախապէս Թէհրանի Զինուորագրութեան ճիւղի նախագահ։ Ջարաճուլլահ խան արդէն հասած է Ահվազ։ Խուժիստանի զինուորական հրամանատարն ալ մօտ օրէն պիտի փոխուի։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻԻՆ

ՓԵՏՐ. 18Ի ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՄԻ

ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ԱՄԲՈՂՋ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

ՓԱՐԻԶ - ԱԼՖՈՒՎԻԼԻ «Սարգիս Մինասեան» *ենթակոմիտէի հրապարակային բանախօսութիւնը վաղը կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 2-30ին. Երտասարդաց ակումբին մէջ, 138* Rue Etienne Dolet, *կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ԽԱՏԻՄԵԱՆ։*

ՓԱՐԻԶ - ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕԻ «Վանի-Ազատ» *խումբի հրապարակային բանախօսութիւնը վաղը կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 2-30ին՝* 164 Ave. de Verdun. *Կը խօսի՝ Ընկ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՄԱՔԵԱՆ։*

կարտան.— Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ. երգ, արտասանութիւն. կը խօսին Ընկերներ ԱՐՇԱԿ ՋԱՄԱԼԵԱՆ և Մ. ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ։

Պոլէն.— Վաղը կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Բաղաքապետարանի սրահին մէջ. երգ, արտասանութիւն. կը խօսի՝ Ընկ. ՊՕՂ. ՀԻՒՍԵԱՆ։

Ս. Էթիէն.— Վաղը կիրակի առաւօտ՝ ժամը 9.30ին, սրճարանի վերնայարկը. կը խօսի՝ Ընկ. ԿԱՐՕ ՍԱՍՈՒՆԻ։

Սէն-Շամոն.—Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին. նուագ. կը խօսի՝ Ընկ. ԿԱՐՕ ՍԱՍՈՒՆԻ։

Պէլֆոր.— Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Բաղէրն Օֆմանի մէջ։ Երգ, արտասանութիւն. կը խօսի՝ Ընկ. ԱԶԳԻՆ։ կը հրաւիրուին Հէռիքուրի, Մոնպէլիարի և Պէլֆորի հայրենակիցները։

Փուգէն-Փրիվա.— Այս կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին. կը խօսի՝ Ընկ. ԱՐՕ ԱԲՈՅԵԱՆ։

Պորտօ.— Վաղը կիրակի. կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ՔԻՆՏԻՐԵԱՆ։

Սըկրէ, Ֆիւմել, Քասթել, Տէքազվիլ.— Այս կիրակի (տեղական ուժերով)։

Լանսէյ.—Վաղը կիրակի Օրուան տօնի առթիւ ընկերահամակրական հաւաքոյթ, օրուան նիւթի շուրջ, կը դասախօսէ՝ Ընկ. Ե. ԹԻՐԶԵԱՆ։

Նիս, Քան, Կրաս, Փուժէ.— Վաղը կիրակի։ (Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ)։

Մարթիկ,— Վաղը կիրակի, ընկերական ընդհ. ժողով։

ՕՐՈՒԱՆ ԳԻՐՔԸ - "ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18,,

ԴԻՄԵԼ՝ «ՅԱՌԱՋ»Ի ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆԸ

ԳԻՆԸ 5 ՖՐԱՆԿ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ.Յ.Դ. Պատ. միութեան, ինպատտ գրադարանին

19 Փետրուար կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին, 84 Rue Chape

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՏՐԱՄԱԹԻՔԸ ՊՈՒԱ ԳՈԼՈՆՊԻ ՄԷՋ

ԺՈՂՈՎՐԴԱՑԻՆ ՄՆՈ ՑԵՐԿՈՑՔ

Վաղը կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Theatre Municipaleի մէջ

ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

երկաթուղի՝ St. Lazare*էն* *Գիները սովորական*

ԺՈՒԱՆՎԻԼԻ Հ. Մ. Ը. Հ.Ի ՄԵԾ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ՝ ՎԷՆՍԷՆ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ՈՒ ԱՆԴԻՄԱԿ

Վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 10էն մինչեւ առտուան 5.30, (Salle Municipale des Fêtes de Vincennes, 27 Rue des Laitières)

Հ. Յ. Դ.

Պելվիլի ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 20 փետր. Երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, 131 Fbg. du Temple, *մէթրօ Պէլվիլ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։*

ՅԱՒԻՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հայ Ուս. Միութեան ընդհ. ժողովը այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Ֆլօրիայի մէջ։ Օրակարգ՝ 1. Յանձնախումբերու ընտրութիւն, 2. Լեզուական հարց։ Կը հրաւիրուին անդամները։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ Սանուց Միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 3ին, Ֆլօրիա ճաշարանը, կարեւոր օրակարգ, կը խնդրուի անդամներէն, որ անյապաղ ներկայ ըլլան։

*Ռոնիի Ա. խումբը կը մրցի վաղը կիր. կէսօրէ վերջ (*Villier le Bel*)ի առաջին խումբին դէմ. հաւաքավայր* Gare du Nord *ժամը 1ին։*

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ տրամաթիքը, մասնակցութեամբ պետական թատրոններու յայտնի դերասանուհի Տիկին Արմէնեանի, 11 մարտ կիրակի գիշեր, Սոսիէթէ Սավանթի մէջ կը ներկայացնէ *ՀԻՒՐԸ* եւ *ԱԴԱՄ-ԵՒԱՆ*։ Նկատի ունենալ այն թուականը։

ՎՐԻՊԱԿ.— Յ. Պուռնազեանի երեկուանթիւով հրատարակուած *Սխալ մտածումներ* յօդուածի վերջին նախադասութիւնը կարդալ *«մինչեւ այն ատեն որ անոնք չորհան Հայաստանի արեւով» եւ ոչ թէ արիւնով։*

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ՊԱՆԻՐՆԵՐ

ընտիր եւ անարատ ձերմակ եւ քաշքաշավալ պանիրներ միակ կեդրոնատեղին.

B. BOGHOSSIAN

6, Rue St. Theodore, MARSEILLE

կը ծախենք՝ մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ, անմրցելի գիներով։ փափաքողներուն ուզուած քանակութեամբ կը ղրկենք։

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Լաւագոյն յախճապակիէ եւ անմրցելի գիներով Արեւելեան սուրճի եւ թէյի գաւաթներու, թէյամաններու, ձէզվէներու, զանազան սպասներու համար դիմել՝ միակ կեդրոնատեղի

Mlle E. PERRET

16, Rue Puvis de Chavannes, MARSEILLE

Ֆրանսայի ներքին գաւառներէ եղած ապսպրանքները կատարուին ամենաարագ կերպով եւ մեծ խնամքով։

Թղթակցութիւն՝ Հայերէն և Ֆրանսերէն։

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES

"PARMAKSEZIAN,,

Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris

Կը ստանձնէ եւ կը կատարէ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական ամուսնալուծման դատեր, քարթ տ'իտանթէի մէջ արձանագրուած փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագրային գործողութիւններ։

Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ՁԵՐ ՇԱՀՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ԵՐԻՒԵԱՆ, ԹԱՐԳՄԱՆԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻՆ

76, RUE BERNARD - DU - BOIS — MARSEILLE

Ամուսնական թուղթերը, տեղաբնակ թէ ուրիշ տեղերէ Հայերու՝ *13—18 օրուան մէջ կը լրացուի։*

Ամերիկեան քաղաքացիներու ամուսնական թուղթը *13—օրուան մէջ կը լրացուի* 750 Ֆր.ով, մեր աշխատավարձը մէջը ըլլալով։ Հպատակութեան, անուններու փոփոխութեան գործը արագ եւ դատարանի միջոցաւ։

ԴԱՏԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ և ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾ

Գրասենեակը բաց է 9—12 եւ 2—7։

Տէր եւ Տիկին՝ երդուեալ թարգման

Վ. ԹԻՄՈՒՐՃԵԱՆ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տիկին՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐԻ ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ

GEORGES VASSILIADIS

10, RUE DES MARTIGALES, MARSEILLE

Եթէ կ'ուզէք, անարատ ձերմակ պանիր ունենալ, դիմեցէք անոր յիշեալ հասցէին։ Յունուար 20էն պիտի սկսինք ծախել Քորսիքայի ձերմակ պանիրը։ Պէտք է գիտնալ որ Քորսիքայի ձերմակ պանիրները շատ են, առաջնակարգը կը դտնուի մեր քով։ Փափաքողներու ցեխին կրնանք ղրկել։

Ամբողջ տարին միշտ պատրաստ մթերք ունինք։

ՄԱԿԱՋԷՆ ՄՕՏԷՌՆ

ԹԻԹԻՒՆՃԵԱՆ ԵՂԲ.

94, ՌԻ ՏՕՊԱՅՆ, 94. ՄԱՐՍԷՅԼ

ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ՝

ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԱՐԱՆՑ ԳԵՂԵՑԻԿ ԳՈՒԼՊԱՆԵՐ

= ՓՈՂԿԱՊՆԵՐ, ՕԶԻՔՆԵՐ =

— ԲՈՒՐԴԷ ԺԱԳԷԴՆԵՐ, ԳԱՇԳՕՂՆԵՐ —

ՊԱՏՐԱՍՏ ՈՒ ՉԱՓԻ ՎՐԱՅ ՇԱՊԻԿՆԵՐ

վերջին նորաձեւութիւն խիստ աժան գիներով

ՉՈՐՆ ԱՍԵՄ, ՉՈՐՆ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻՄ,
ՉԻ ԱՆԹԻԻ ԵՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ԱՅՅԵԼԿ

ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱՋԵԱՆԻ

ՍԻՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՑՑ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒԹՅՈՒՆԸ

Թրամուէյներ 8, 29A, 29B, 29C, 86, 87, 93, 2, 9, 14, 15, 47, 82, 83, 103, 104։

Օթօպիւսներ՝ Y, AI, AIbis, Q, W, Z, BD, H.

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)

46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE

Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales,

Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԻՒՐԷՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԱԿԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆթոս Օթօմօպիլ է Սբօրթիվ եւ Թիւէր Միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։

Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատերու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածաւոր պատահարներու հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ պայմանագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume *եւ կատարէ նահիրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։*

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ։

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, երեկոները 6էն 7, եւ ժամադրութեամբ։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱՖՆԵԴԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵԻՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 19 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1928

19 FÉVRIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 575

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԵՂՔԸ ՄԵՐԸ ՉԷ, ԷՖԷՆԴԻՆԵ՛Ր

Տասնըհինգ օր անցած է, եւ Բարեգործականի Կեդրոնական վարչութիւնը տակաւին չբարեհաճեցաւ պատասխանել մեր հարցումներուն :

Եւ չպատասխանելով հանդերձ, կը շարունակէ զեկուցումներ ղրկել «Յառաջ»ի, «հրատարակութեան խնդրանօք»:

Ստիպուած ենք առ այժմ մէկդի դնել բոլորը, եւ սպասել պատասխանի :

Փետրուար 5ին հարցուցինք. 12ին կրկնեցինք: Այսօր ալ, երրորդ անգամն ըլլալով, կը յիշեցնենք.—

1.— Ճի՞շտ է որ տարեկան 50 տոլարին նպաստ կապուած է Փարիզի ռամկավար շաբաթաթերթին:

2.— Երբէ՞ն ի վեր կը տրուի այդ գումարը:

3.— Իրրեւ ի՞նչ կ'արձանագրուի:

4.— Ուրիշ թերթեր ալ կա՞ն որ այդ շնորհին կ'արժանանան (Փարիզ, Ամերիկա, Եգիպտոս):

Այս հարցերուն պարտաւոր են պատասխանել հրապարակաւ, եւ առանց պատի պատ խօսքերու: Կարճ եւ կտրուկ, ինչպէս վայել է ո՛ր եւ է պարկեշտ մարդու:

Եւ այս հրապարակային հարցաքննութեան մէջ, պատասխանատուութենէ չեն կրնար ազատիլ ո՛չ վիւանագէտ եւ Բարեգործականի փոխ-Նախագահ Գ. Նորատունկեանը, ոչ բանագործականի փոխ-նախագահ Գ. Նորատունկեանը, ոչ բանասեղծ եւ վարիչ-պատուիրակ Վահան Մալէզեանը, ոչ գրագէտ եւ նախորդ ընդհ. քարտուղար Լեւոն Բաշալեանը, ոչ Դպրութեանց վաստակաւոր եւ վարձու պրոպագանդիստ Արշակ Զօպանեանը, ոչ ալ գոհարավաճառ եւ Նոր-հարուստ Պօղոս Էսմէրեանը կամ հողագէտ եւ ամենագէտ Աղաթօն պէյը:

Բուն հիմնադրին՝ Պ. Պօղոս Նուպարի խօսքը չենք ըներ, ըստվհետեւ ան, այս աշխարհէն հրաժեշտ առնելու մտմտուքին մէջ, ամէն հոգ եւ հաշիւ ձգեր է հատընտիր շքախումբի մը, «աչքերը գոց» մեռնելու վստահութեամբ:

Մեր մատնանշած անձերը եւ անոնց գործակիցները պէտք է ապացուցանեն թէ ո՛րքան կ'արդարացնեն այդ կոյր վստահութիւնը:

Եւ այս առթիւ, աւելորդ անգամ մըն ալ մեր արհամարհանքը կը յայտնենք բոլոր անոնց, որոնք սովորութիւն ըրած են «կուսակցական» հաշիւներ վերագրել մեզի, այս ճակատագրաց պայքարին առթիւ:

Արհամարհանք՝ անոր համար որ, այդ մարդիկը իրենք ամէնէն գեհիկ եւ թշուառ կուսակցականութիւնը կը գործադրեն չէզոք և մարդասիրական հաստատութեան մը մէջ:

Անոնք սկիզբէն ի վեր եւ մանաւանդ այսօր, թուղթ կուսակցական ակնոցով կ'ընտրեն բոլոր վարիչներն ու շրջուն պատուիրակները, պաշտօնեաներն ու վարժապետները, թերթերն ու պատգամաւորները:

Եւ կուսակցական-քաղաքական դաւանանքի վկայականով կը գատեն ու կը գտեն նոյն իսկ սա կրթական ձեռնարկին, Նուպարեան Հիմնարկութեան թեկնածու սաները:

Անշուշտ զօրաւոր հիմքեր ունէր ցարական կովկասի փոխարքայ Վորոնցով Դաշկովը, երբ, Տօքտ. Տաղաւարեանի առաքելութեան առթիւ (1914), կեդրոնական կառավարութեան ուշադրութեանը կը յանձնէր Բարեգործականը, իբրեւ ընդդիմադիր եւ չէզոքացուցիչ ազդակ, Դաշնակցութեան դէմ:

— «... Այդ միութիւնը, ինչպէս կը հաստատէ կ. Պոլսոյ ռուսական կայսերական դեսպանը, հիմնուած է իբրեւ հակակշիռ ընդդէմ Դաշնակցականներու կուսակցութեան. եթէ այդ այդպէս է, այն ժամանակ յիշեալ միութեան գործունէութիւնը ցանկալի է կայսրութեան սահմաններուն մէջ, որովհետեւ անոր միջոցաւ հնար պիտի ըլլայ կասեցնել այդ յեղափոխական կուսակցութեան գործունէութիւնը»: (Ա. Հայաստան 1926, թիւ 40):

Այդ միեւնոյն զեկուցումին մէջ, փոխարքան յիշելով իրեն տրուած հաւաստիքները թէ «Բարեգործականը բացառապէս մարդասիրական է եւ ոչ քաղաքական», վիճելի կը գտնէ այս յայտարարութիւնը.

— «Այդ տեսակ յայտարարութեան հետ դժուար է համաձայնիլ, քանի որ նպաստելով բոլոր հայ ժողովրդական հաստուածներու համախմբմանը, այդ Բարեգործական միութիւնը չի կրնար չհետապնդել քաղաքական նպատակներ, թէեւ կանոնագրով արգիլուած է»:

«Թէեւ կանոնագրով արգիլուած է»: Բոլոր ալ գիտեն կանոնագրին այդ կէտը: Բայց Բարեգործականի եկող-գացող վարիչներուն գլխաւոր արժանիքը այն է որ, վարպետ են «արգիլուած» կէտերը մէկդի նետելու, եւ անոնց տեղ՝ նախասիրուած, անգիր կէտեր յղանալու եւ գործադրելու:

Եւ այս է պատճառը որ, իրրեւ «մարդասիրական» ճամբայ ելած հաստատութիւնը, տարիներու ընթացքին ստացեր է այլանդակ դիմագիծ, դարձեր է քաղաքական-կուսակցական խաղերու վառարան, եւ ինչո՞ւ չէ, տեսակ մը «իմարէթխանէ», ուրկէ ողորմութիւն կը բաշխեն «ըստ հաճոյս»:

Եւ նորէն ա՛յս է պատճառը, որ Բարեգործականի վարիչները նկատի չեն առներ ո՛ր եւ է առողջ թելադրութիւն կամ արդար բողոք, եթէ ան չի համապատասխաներ իրենց նախասիրութեան եւ սմսեղուկ, ծիծռած աւանդութիւններուն:

Օրինակ՝ նոր սերունդին փրկութեան խնդիրը:

Հազար առարկ եւ աղաչանք՝ Բարեգործականի գրասենեակներու պատերուն կը զարնուին, ամսական 4—5 տոլարիանի համար (դպրոցի մը փրկագինը), բայց հարիւրը կամ հազարը մէկ ձեռքով կը տրուի, եթէ փաշան համոզուեցաւ կամ էֆէնտին գլուխը շարժեց...

Տաժանելի՛ բան է անվերջ կրկնել այս ճշմարտութիւնները:

Բայց, «մեղքր մերը չէ, անէ՛ծք տուշմանին»:

Իսկ «տուշման»ը նե՛րսն է, Բարեգործականի ծոցին մէջ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԻՆ ՑԱՒ ՄԸ

Պարքար, Ամերիկայի ռամկավարներուն օրկանը, երկար խմբագրականով մը կը պարզէ հայկական Թերթերու աննախանձելի վիճակը եւ կը վտանգուշէ կարգ մը պարագաներ (29 յունուար).

— «*Հայ թերթեր թէեւ շատ ընթերցողներ ունին, բայց համեմատաբար քիչ վճարող բաժանորդ, որովհետեւ ձրի թերթ կարդալը յոռի, եւ դժբախտաբար անուղղելի ունակութիւն մըն է մեր մէջ: Ամերիկայի մէջ հայ թերթի մը համար դիւրին ու բնական կը թուի ունենալ 10 հազար վճարող բաժանորդ, բայց ատոր կէսն իսկ ներկայ պայմաններու տակ յաջողութիւն կը սեպուի: Ծանուցումներն ալ հասոյթի առատ աղբիւր մը չեն: Ամերիկեան թերթեր ծանուցումով կ'ապրին: Ստրնեցէք թէ տեղական թերթի մը տրուած 2 սէնթը, թուղթին գրամը չէ, բայց ծանուցումները ոչ միայն բոլոր ծախքերը կը փակեն, այլ առատ հասոյթ ալ կը թողուն: Օտարներ ինքնաբերաբար քիչ անգամ ծանուցում կուտան հայ թերթերու, անոնց շրջաբերութեան քանակը չի հրապուրեր դիրենք, իսկ Հայեր ծանուցումը գիրենք, իսկ Հայեր ծանուցումը շատ անգամ եւ թէ՛ ալ քիչ կը վճարեն: Հայ թերթերու նիւթական կացութիւնը բարւոքելու եւ իրենցմէ աւելին պահանջելու միակ բանաւոր ու գործնական կերպն է վերջ դնել ձրի թերթ կարդալու ունակութեան:*

Ձրի թերթ կարդալու առթիւ կը տեղծուին նաեւ հանրային դրադարաններ, ակումբներ, սրճարաններ ու նման հասարակաց վայրեր: Մենք ունենալ մարդիկ գիտենք, որ «Պարքար»ի կանոնաւոր ընթերցող են, բայց երկու սէնթ չտալու համար, գլուխ մը կ'երթան, սեղանի մը գլուխ կը նստին, թերթը ծալէ ծալ կը կարդան ու կը մեկնին, առանց գլուխին ալ սէնթ մը օգուտ ունենալու:

Քանի մը տարի առաջ, հայ գաղութէ մը դիմումներ եղան մեզ որ թերթ ղրկենք տեղւոյն ամերիկեան դրադարանը: Ղրկեցինք եւ մէկ երկու ամիս յետոյ, հասու եղանք որ մեր բաժանորդներուն թիւը կը պակսի այդ գաղութին մէջ:

Բայց, ասոնք ձրի թերթ կարդալու նուազ առարկելի ձեւեր են: Շատ անգամ մեր բաժանորդներէն գանգատ կը լսենք թէ օրերով թերթ չեն ստանար, կամ անկանոն կը ստանան: Քննութիւն կը կատարենք ու կը տեսնենք որ հասցէի ու առաքման մէջ թերութիւն չկայ, թղթատարութեան մօտ ձեռնարկներ կ'ըլլան. հող ալ անկանոնութիւն չի գտնուիր: Վերջ ի վերջոյ յայտնի կ'ըլլայ որ մարդուն բարեկամներէն կամ դրացիներէն մէկը բարեխղճօրէն առէն օր տանը թղթատարի տուփէն թերթը կ'առնէ ու կը տանի, անշուշտ առանց անդրադառնալու թէ ըրածը անվայել ու անպարկեշտ բան մըն է: Ի՛հ թերթ մըն է ընդամէնը. ի՛նչ կարեւորութիւն ունի:»

ՊՐԻՍԼԻի մէջ առաջին եղակները՝ ընդամէնը ինը հատ, ծախուեցան իւրաքանչիւրը 20 ֆրանքի, ինչ որ կը նշանակէ թէ բիլոն կ'արժէ 1000 ֆրանք: Այս եղակները ժանեւոր տուփի մէջ ղրուած օդանաւով Գերմանիա ղրկուեցան:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ռուս գիւղացիները կ'ապստամբին՞

Ռիկայէն կը հեռագրեն թէ Սիբերիոյ եւ Վոլգայի հովիտին մէջ ռուս գիւղացիներու ապստամբութիւն մը ծագած է: Մոսկուայի պաշտօնաթերթը «Պրաւդա» այս մասին ակնարկելով, կ'ըսէ թէ խորհրդային իշխանութիւնները նուազ խիստ միջոցներ ձեռք կ'առնեն ցորեն արտադրողներու դէմ, որպէսզի ապստամբութիւնը աւելի չտարածուի:

Երկրագործական գործավար Զմիռնոֆ հրաժարելով իրեն յանձնուած է Ստալինի բարեկամ կուպիակ: Զմիռնօֆ քաշուած է անոր համար որ կառավարութիւնը կ'ուզէր փոխել իր քաղաքականութիւնը հանդէպ կուլակներուն (հարուստ գիւղացի), որոնց առանձնաշնորհներուն մէկ մասը կ'ուզէ ջնջել: Մոսկուա կ'ուզէ աւելի մօտենալ մանր գիւղացիութեան:

«Լոքալ Անցայկըր» կը գրէ թէ Ռուսիոյ մէջ անտեսական լուրջ տագնապ կը տիրէ: Յանութներուն առջեւ 50—350 հոգի պոչ կը բռնեն: Ձգալիօրէն կը պակսին թէյ, կարագ, ալիւր, հաւկիթ, բրինձ եւ օճառ: Սուրճին քիլօն կ'արժէ 32 մարք (192 ֆր.), հաւկիթին հատը 12 ֆր., կարագին քիլօն՝ 66 ֆր.:

Անգլիոյ ծանուցագիրը Պարսկաստանի

Անգլեւպարսիկ յարաբերութեանց վրայ խօսելով, «Թայմզ ավ Մեդոպոտամիա» կը գրէ թէ վեց ամիսէ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով Թէհրանի անգլիական դեսպանը այցելեց Շահին: Դեսպանը պարսիկ կառավարութեան ներկայացուցած է ծանուցագիր մը, որով կը պահանջէ. 1. Դիւրութիւններ տալ անգլիական օդանաւերուն. 2. Ճանչնալ Իրաքը. 3. Իր տեղը դարձնել Մուհամմէրայի շէյխը. 4. Վճարել 2 միլիոն տոլարին՝ Հարաւային Պարսկաստանի ջինուորական ծախքերուն համար:

Այս չորս կէտերուն, պարսիկ կառավարութիւնը պատասխանած է հետեւեալ կերպով.—

Առաջին կէտին համար, Պարսկաստան կը պահանջէ որ դէպի Չնդկաստան օդանաւային սպասարկութեան համար ճիւղեր հաստատուին Թէհրանի, Սպահանի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ այն ձեւով, որ սպասարկութիւնը օգտակար դառնայ երկրին, եւ թէ գերմանական ընկերութեան թոյլ տրուի զբաղուիլ Թէհրան-Պաղտատ սպասարկութիւնը: Երկրորդ կէտին համար Պարսկաստան կ'առարկէ թէ Շաթ-էլ-Արաբը պէտք չէ մաս կազմէ Իրաքի, կ'առարկէ նաեւ Իրաքի հպատակութեան օրէնքին դէմ, որ կը ձգտի Միջագետքի Պարսիկները Իրաքի իր հպատակները առանձնաշնորհումներ վայելեն Եւրոպացիներու պէս:

Գալով Մուհամմէրայի շէյխին, Պարսկաստան կ'առարկէ որ Անգլիա իրաւունք չունի իր ներքին խնդիրներուն միջամտելու: Զորրորդ կէտին դէմ Պարսկաստան հակառակ պահանջներ կը ներկայացնէ՝ անգլիական գրաւման ժամանակ կրած վնասներուն համար:

Յունաստանի համայնավարները դատի

«Թայմզ»ի Թղթակիցը Աթէնքէն կը հեռագրէ թէ դատական իշխանութիւնները կը քննեն համայնավարներու գործունէութեան խնդիրը Յունաստանի մէջ: Ձերբակալուած են 68 համայնավարներ, որոնց մէջ նաեւ քանի մը երեսփոխաններ: Այս վերջինները հետապնդելու համար երեսփ. ժողովը իր հաւանութիւնը տուած է: Անցեալ Դեկտեմբերին գումարուած համաժողովին մէջ, Յունաստանի համայնավարները քուէարկած են բանաձեւեր, որոնց համաձայն Մակեդոնիոյ ինքնավարութեան համար շարժում պտոյ պիտի բերեն: Ոստիկանութիւնը գրաւած է մեծ թիւով վաւերաթուղթեր, որոնք ցոյց կուտան թէ համայնավար կուսակցութիւնը կը գործէր ուղղակի հրահանգներով Գ. Միջազգայինին, որ կը թելադրէր Մակեդոնիան եւ Թրակիան ինքնավար դարձնել եւ Խորհրդային Հանրապետութիւն մը հաստատել այդ հողամասերուն վրայ: Գ. Միջազգայինը կը հրահանգէր մասնաւորապէս, որ պրոպագանդ կատարուի գիւղացիներուն մէջ, անոնց խոստանալով ձրի հողեր, իսկ բանւորներուն ալ պիտի խոստացուէր ճարտարարուեստի ազգայնացում:

Հելլէն նոր դահլիճը

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ հելլէն նոր դահլիճը ներկայացաւ երեսփ. ժողովին առջեւ: Վարչապետ Զայիմիս կարդաց կառավարութեան ծրագիրը: Ըսաւ մասնաւորապէս թէ Յունաստանի արտաքին քաղաքականութիւնը կը մնայ այնպէս ինչպէս գծուած էր նախորդ միացեալ դահլիճին կողմէ:

Ծրագիրը կը թուէ նաեւ այն բոլոր հարցերը, որոնց լուծման պիտի աշխատի կառավարութիւնը: Անոնք են՝ Ներակոյտի մը ստեղծումը, ելմտական կացութեան ամրապնդումը, գաղթականներու տեղաւորման լրացումը, Երկրագործական դրամատան մը հաստատումը եւլլն.: Կառավարութիւնը ծրագրած է նաեւ հանրօգուտ մեծ ձեռնարկներ կատարել, ճամբաներ շինել, Ստրիմոնի, Քավալայի եւ Թեսալիոյ հովիտին մէջ ցամքեցման եւ ոռոգման աշխատանքներ կատարել:

ԶՕՐ. ՓԱՆԿԱԼՈՍԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Յունաստանի նախկին դիկտատոր զօրավար Փանկալոս առջի օր Աթէնք բերուելով բանտարկուեցաւ: Խորհրդարանային

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԿԵՑՑԷ՛ ԽԼՃԻ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Թուրքիա կը բարեկարգուի, Թուրքիա կ'եւրոպականանայ, Թուրքիա քառասմբա՛կ կը յառաջդիմէ:

Փաթթոցները նետուեցան, ֆէսերը գլխարկի փոխուեցան, խալիֆայութիւնն ու շերիաթը ջընջուեցան, Մէճէլլէն զուիցերական օրինագիրքի վերածուեցաւ, կրօնքը պետութենէն բաժնուեցաւ, բազմակնութիւնը ջնջուեցաւ, քաղաքային ամուսնութիւն հաստատուեցաւ: Ըսին թէ Թրքուհիները այլ եւս կրնան ամուսնանալ ոչ-իսլամիներուն հետ եւ փոխադարձաբար: Ըսին թէ կրօնքը խիղճի խնդիր է եւ ամէն մարդ ազատ է իր ուզած աստուածը պաշտելու: Ըսին ու կրկնեցին ուրիշ շատ բաներ ալ եւ ատոնց համար նոյն իսկ շարժման մէջ դրին Ազգային Ընկերութեան դատարանները ու... կախադան:

Սակայն, օրին մէկը, երբ տեսան որ՝

Պրուսայի ամերիկեան վարժարանին մէջ չորս Թրքուհիներ քրիստոնեայ դարձած են.

Պուլկարիոյ մէջ ալ Թուրք ուսուցչուհի մը քրիստոնէութիւնը ընդունած եւ Պուլկարի մը հետ ամուսնացած է.

Շաւա՛ր ու աիազանգ՝ ամբոխավար Թերթերէն սկսեալ, մինչեւ կրթական գործավարները: Հայհոյութիւններ միսիոնարներու հասցէին, ձիշտ այն ձեւով ինչպէս երբեմնի «*արիւմէ սէօվթիւ*»ները: Պաշտօնական քննութիւն եւ փակում ամերիկեան վարժարանին:

Կարճ եւ կտրուկ, ինչպէս յեղափոխական ամէն գործ:

Թուրքիա կ'եւրոպականանա՛յ: Մուսթաֆա Քէմալի պաշտօնաթերթը կրակ ու բոց կը ժայթքէ բոլոր անոնց դէմ, որ ինակառակը կը փորձեն պնդել:

Բայց ի՞նչ պերճախօս փաստ քան այս դէպքը՝ ապացուցանելու համար թէ՝

Այլ բան է գլխարկը փոխել եւ այլ բան՝ փոխել գլուխը:

ՀՐԱՆՏ

ՍՈՒՐԻՈՅ ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ

Սուրիոյ պետութեան կողմէ պաշտօնի կոչուած է յանձնախումբ մը, որ պիտի ուսումնասիրէ Սուրիոյ Հայ գաղթականները Հալէպի եւ Ալէքսանդրէթի շրջաններուն մէջ գետեղելու հարցը:

Ազգերու Դաշնակցութեան հանրային առողջապահութեան յանձնաժողովի պատուիրակ Պ. Պուլնիէ Դամասկոս մեկնած է՝ ներկայ գտնուելու համար այդ յանձնաժողովի նիստերուն:

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ

Թուրքիոյ կրթական գործավարութեան որոշումով, հնութեանց բոլոր վաճառականները երկու ամսուան ընթացքին պարտաւոր են իրենց մօտ գտնուած առարկաներու մէկ ցանկը ներկայացնել հնագիտական առարկաներու տնօրէնութեան: Գործավարութեան կողմէ վաւերացուած մէկ մէկ արտօնագիր պիտի տրուի այս վաճառականներուն:

Հնագիտական առարկաները ծախելէ առաջ պէտք է ցոյց տրուին տնօրէնութեան, եւ եթէ թանգարանը չգնէ զանոնք, այն ատեն միայն պիտի ծախուին: Անսաստողներուն դէմ օրինական հետապնդում պիտի կատարուի:

ՓԱՐԻԶԻ անգլ. դեսպան լորտ Քրիւի պիտի յաջորդէ Սըր Ռիչըրտ Թիրըլ: Դեսպանին տարեթոշակն է 1,828,000 ֆրանք:

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ԶԻԳԸ
1914—1915

Ջօրավար Ղորղանեանի աշխատութիւնը, որ հրատարակուում է Հայրենիք ամսագրում մաս-մաս, այս օրերս լոյս տեսաւ Պարիզում ֆրանսերէնով(*):

Շատ է գրուել մեր կամաւորական շարժումների, յետագային մեր բանակի մասին: Հայրենիք ի մասնաւորի առատ շտեմարան եղաւ յիշողութիւնների, որոնք որչափ եւ արժէքաւոր լինին ապագայ պատմութեան համար, յաճախ կը կրեն —որպէս նախնական մեղք— մարդկային թուլութեան երկու կնիքը՝ օբեկտիւիզմի (առարկայական նութիւն) պակասը եւ յաճախ ակամայ մոռացումը անցքերի կամ կարեւոր մանրամասների:

Ջօրավար Ղորղանեանի աշխատութիւնը զերծ է այդ կրկնակ թերութիւնից. նրա գրածը յիշողութիւն չէ, այլ փաստաթղթերի եւ ճշգրիտ թիւերի ու թւականների՝ վրայ հաստատուած պատմութիւն, ուր իր անձը՝ որ եւ է դեր չունի: Եւ հետեւապէս իր օբեկտիւիզմը վեր է ամէն կասկածից:

Ռուս զինուորական ճեմարանից ելած հայազգի այս առաջնակարգ զօրավարը, անցեալ պատերազմի ընթացքին կովկասեան ճակատի գլխաւոր կայանի աչքի ընկնող զեկավարներից մէկն եղաւ:

Աւելացնեմ, որ իբր հայ բանակի սպայ՝ նա իմ մօտոյ լրացեկ է կովկասեան ճակատի եւ հայկական գոյամարտի բոլոր յեղեղումներին ո՛չ որպէս սոսկական դիտող, այլ եւ գործօն մասնակից: Եւ իր անհատական ուղղամիտ, անսեթեւեթ, ու լուրջ խառնուածքը, իր խղճմիտ ու խոհական վերաբերմունքը զէպի իր պարտականութիւնները, զինուորական գործի իր լայն ծանօթութիւնները զարձնում են իր աշխատանքը թէ հայ եւ թէ կովկասեան զինուորական պատմութեան համար անգնահատելի գանձ:

Արդարեւ երկու հարիւրից անց երեսների վրայ հեղինակը, — ըստ իս չափազանցրած օբեկտիւիզմով ու նոյնքան չափազանցրած լակոնականութեամբ — չի արտասանում ո՛չ մի խօսք, ո՛չ մի գնահատանք, որ չբխէր ճշգրիտ փաստերի տրամաբանութիւնից: Սակաւախօս ու խստաբարոյ՝ ինչպէս իսկական զինուորական — զօր. Ղորղանեան ո՛չ հեշտ ներբող ունի և ո՛չ անզգոյշ պարսաւանք:

Պաղարիւն ու անխռով՝ նա շարայարում է անցքերը, որոնցից շատերը ահեղ ողբերգութիւններ են կամ արիութեան սքանչելի դրուագներ — պատմում է ու թողնում ընթերցողի արդարամտութեան ու իմաստութեան դատաստանին:

«Միակ նպատակ ունենալով, ասում է նա, ճշգրիտ գաղափար տալ Հայաստանի՝ իբր ռազմիկ պետութեան, մասնակցութեան վրայ Համաձայնական Պետութեանց կողքին — ես չեմ նկարագրում անհատների հերոսական գործերը... Մի ազգի անցած պատմական շրջաններում համայն ժողովրդի կամքի, միաբանութեան, յանձն առած զոհաբերութեան արտայայտութիւնն է որ պէտք է ուսումնասիրել եւ ո՛չ թէ անհատական քաջագործութիւնները»:

Խստասրտութիւն է այս տեսակէտը, նաեւ վիճելի, քանի որ անհատի դերը անգին է պատմութեան մէջ: Բայց ասացի որ, զօր. Ղորղանեան խստաբարոյ է:

***

Հայկական բանակի ամբողջ ութ ամիս տեւող դիմադրութիւնը թշնամու միշտ գերադասոյ ոյժերին եւ այն էլ ամէն տեսակէտից ամենաանպատասխան պայմաններում կորած, անասնուն հերոսութիւնների մի շարան է, որ անգամ այս չոր, անզարդ նկարագրութիւնների մէջ դառնում է ազգային դիւցազներգութիւն, Սարդարապատում եւ Ղարաքիլիսայում:

Կարդացէք հայկական Ա. բատալիոնի սխրագործութիւնը Բաբերդի շրջանում Քիւքիւրդլու գիւղի մօտ: Բատալիոնը հրաման է ստանում զրաւել դիմացի լեռնակատարը, ուր հաստատուել է թիւրք ճակատը. եւ երկու անգամ հայ զօրամասը զիշերով խիզախօրէն գրոհ է տալիս, սլանում լեռն ի վեր թիւրք միթրայէօզների կրակի տակ, գրաւում է լեռնակատարը եւ երկու անգամին էլ նշանակուած օժանդակ ռուս բաժնի յապաղելու պատճառով յետ է քաշւում ահագին կորուստներով, երրորդ զիշերը այնուամենայնիւ մի նոր եւ աւելի յանդուգն գրոհով գրաւում է լեռնակատարը եւ զէն շպրտում թիւրք զօրքը:

Կարդացէք Անդրանիկի, Քեռիի, Դրօի, Սրուանձտեանի եւ այլոց սխրագործութիւնները, մէկը մէկից զերազանց:

Կարդացէք ժանաւանդ Երզնկայի փոքրաթիւ հայ զնդի անօրինակ ոդիսականը, որի մէջ ահագին բաժին ունի եւ Մուրատ իր կամաւորներով: Ընդամէնը 1800 հոգի են, որոնք չկամեցան հետեւիլ ռազմաճակատը լքող իրենց ռուս զինակիցներին եւ պինդ մնացին իրենց դիրքերում: Զիւն ձմրանը — Հայաստանի ձմեռը— 1917 թուի դեկտեմբերի վերջից մինչեւ 1918 թ. փետրուարի վերջը այս փոքրաթիւ հայ զունդը, իսպառ կորուած կեդրոնից, էրզրումից 150 կիլոմեդրով բաժանուած, ժայռի պէս փակել է թիւրքերի ճամբան մինչեւ որ զօրավար Նազարբէկեան եւ Ազգ. Խորհուրդը կարողանան ազգային բանակը կազմակերպել: Թշնամին առաջանում է մի քանի կողմից, քրդական եւ թիւրքական այրուձին սպառնում է նահանջի ճամբան փակել. կուիւ է անընդհատ մինչեւ փետրուարի կէսը, երբ այլեւս անհնարին է դիմանալ: Եւ ահա 'գաղթականների բազմահազար բազմութեան ճանրաբեռնուած գունդը սկսում է իր ապշեցուցիչ նահանջը, զօրավար Տէր-Ղուկասովի հմմրաւուռ նահանջը:

Անհնարին է առանց սարսուռի կարդալ այդ զինուորական ոդիսականի դրուագները: Գիշերով, սառնամանիքի տակ, յաճախ թանձր ձեան մէջ, թշնամին յետեւից կրնկակոխ, առջեւից գաղթականների ուշակորոյս բազմութիւն. ֆուրգոնները ձիով ու մարդով գահավէժ ընկնում են Եփրատ: Վերջապէս գնդը պէտք է անցնել, բայց թշնամին վառել է կամուրջը, որ դեռ ծխատում է. մի մասը արդէն վառած է: Ժամանակ չկայ կորցնելու. հիւանդ ու վիրաւոր թիկունքներն առած զօրք ու ժողովուրդ անցնում են գետը:

Մարդիկ սառչում են... ճամբաները զժոխք. ահա մի նոր կիլոմ, 15 կիլոմեար երկարութիւն ունի, մահաշունչ մի թաւկարդ, թշնամին կրակում է ամէն կողմից. կիրճի ելքն իսկ թիւրք այրուձին է բռնել. Մուրատի առաջապահ գումարտակը զարկում է աջ ու ձախ ու ճամբայ բաց անում: Մամախաթունից հասնում են 2000 նոր գաղթականներ, մի նոր զժուարին բեռ, եւ նրանց յետեւից թշնամու նորանոր ձիաւոր չոկատներ: Կուիւ է ամէն քայլում, յետոյ սառնամանիք, զաւազիր կիրճեր, վիրաւորներ, հիւանդներ...

Մարդ ու բնութիւն միացած են այս փոքրաթիւ հայ գնդի դերժարդկային կորովը փշրելու:

Եւ հայ գունդը չի վհատւում, իր կուռ ողների թիւը 1800ից իջել է հազիւ հազարի եւ այնուամենայնիւ նա չի զիջում թշնամուն, ո՛չ մի դիրք, ո՛չ մի գաղթական, ո՛չ մի զէնք, եւ անընդհատ կռուելով բնութեան ու թշնամու դէմ, հասնում է Էրզրում բազմահազար գաղթականներով:

Երզնկայի գնդի այս ապշեցուցիչ նահանջը աշխարհի որեւէ բանակի փառքը կարող է կազմել:

***

Այս հակիրճ տողերով անհնար է զօր. Ղորղանեանի երկի բոլոր արժէքը վեր հանել: Հայերէնից յետոյ՝ ահա նա հրատարակւում է եւ օտար լեզուով, ֆրանսերէն:

Այսպիսով հայ ժողովրդի ռազմական եւ ազատագրական ճիզը դրւում է աշխարհի խղճմտանքի առջեւ:

Ես չգիտեմ, ի՞նչ կ'ասի մեզ «դաշնակից» ազգերի խղճմտանքը, որի վրայ մեծ պատերազմից յետոյ իջել է սառոյցի մի վիթխարի տապանաքար, որպէս ովկիանի նաւերը խորտակող այսբերգ: Ինչ էլ ասելու լինի աշխարհը, մեզ այլեւս չի յուզի եւ չի պատրի: Քանի որ զօր. Ղորղանեանի այս նկարագիրը կայ — արդար ու խստօրէն ճշգրիտ— մեզ գաւողների ապաշաւանքը՝ կեղծիք է, կարեցութիւնը՝ խոտելի ու վանիչ, հիացումը՝ սոսկ ամօթալի փարիսեցութիւն:

Ի՞նչ կ'ասի հայ խղճմտանքը... ահա այս է դէթ ինձ համար էականն ու կարեւորը: Անօգուտ անէնք ու թշնամանք թափել աներախտագէտ ու անազնիւ օտարների գլխին, երբ հայ ժողովրդի ծոցում իսկ տարբեր կան, որոնք ամէն տարի Նոյեմբերի 29ին համախմբւում են մութ գաւադիրների պէս տօնելու... այդ իսկ ազգային բանակի եւ հայ հայրենիքի ազէտաւոր պարտութիւնը: Տօնում են, խրախճանք կազմում, կալթռում աշխարհին ասելու համար, թէ «մենք այսպէս գիտենք անարգել մեր ազաւոր հայրենիքը»...

Ի՜նչ տրտմութիւն, ի՜նչ թշուառութիւն: Քիչ անգամ պատմութեան մէջ մի ժողովուրդ ազատագրական այնքան կորով ու ճիզ է ցուցաբերել, ինչ մեր ազգը, ահա մօտ կէս դար, եւ քիչ անգամ սեփական գաւակների հերոսութիւններն իսկ ամենատարին, ամենագնուած կըրքերի ու հաշիւների առարկայ են դարձել որպէս մեր մէջ:

Ինչո՞ւ նախատել միայն օտարներին, երբ Նոյեմբերի 29ի «տօնը» կայ իր անհնարին նախատինքով հայ ժողովրդի, հայ բանակի արդար արիւնին, անօգուտ է յարգանք եւ ազնուութիւն սպասել օտարներից:

Երանի թէ զօր. Ղորղանեանի գիրքը արդարութեան մի շիթ դառնար մեր ցեղական ժայռի մէջ:

Ս. ԱՀՍԱՐՈՆԵԱՆ

(Հայրենիք)

(*) La Participation des Arméniens à la guerre mondiale, 1927 Paris.

ԹԱՒՌՆ ԲԱՂՆԻՔԸ ՌՈՒՍԱՅՈՅ ՄԷՋ

«Շիքակօ Թրիպիւն»ի թղթակիցը, որ նեֆկայիս պատյտ մը կը կատարէ Ռուսիոյ մէջ, կը հաղորդէ որ տեղական իշխանութիւնները արգիլած են խառն եւ ընտանեկան լոգանքները Ռուսիոյ հանրային բաղնիքներուն մէջ: Այս արգելքին հետեւանքով բաղնիքատէրերը ծանր տագնապի մատնուած են:

Խառն բաղնիքները արգիլուած են անոր համար, որ վերջերս անոնք անբարոյականութեան բոյներ դարձած էին: Այդերու եւ կիներու խառն խումբեր խնջոյքներ կը սարքէին բաղնիքներու մէջ, եւ վարձրեն տեսարաններ կը պարզուէին՝ գինիի եւ վոդկայի ազդեցութեան տակ:

Ազգատ դասակարգին կողմէ շատ մը բողոքներ ուղղուած են պատկան իշխանութեանց, ընտանեկան լոգանքներու ջնջումին առթիւ, այն հիման վրայ թէ, իրենց նիւթական միջոցները չեն ներեր ամէն շաբաթ բաղնիքին վճարել այր եւ կնոջ ու զաւակներուն համար առանձին առանձին: Ռուսական բաղնիք մը կ'արժէ մօտ 1 րուբլի 25 կոպէկ (մօտ 16 ֆրանք):

×

Ու վերատին առանձնանալ այս խուցին մէջ մենակութեան.
Լռութիւնը ընել ընկեր, ու չի երգել, մնալ երկա՛ր.
Քաղաքներուն աղմուկը չար, պահ մը սպաննել մէջդդ ցաւին,
Ու մարդերէն հեռո՛ւ ապրիլ, մոռնա՛լ կիներն իսկ տարփավառ:

Նստիլ մօտը սա արձանին մարմարագեղ ու ներդաշնակ.
Պիտե՛լ պատկերն ստուերներուն, որ կը սիրեն քեզ առանձին.
Լոյսը, ժամե՛ր, պահել խաւար, ու մտածկոտ, երազունա՛կ
Կարդա՛լ մտքով նաբեկացին, կամ մեծ ցանդէն աստուածային:

Ու վերյիշե՛լ ժամանակին պատմութիւնը ամբողջական.
Որքի՛ մը պէս նստիլ ու լա՛լ մահին օրերուն հէքեաթական.
Ցիշե՛լ ցաւքան ազեգակին, որ անծայր է, ու անսահման
Ու կարենա՛լ հետը խօսիլ Աստուածներուն անմահական:

Միտքդ բերել նայատները լճակներու մէջ լողացող.
Բո՛յրն երազել գարուններուն, ու վարդերուն արնանըմման,
Ցետոյ լսել երգը գիւղիչ սոխակներուն, ու սիրադող
Սպասել որ, գայ քեզ խօսի հոգին անուշ քո՛ւ աղջկան...

ԱՐՍԷՆ ԱՆԻՄԻԱՆ

ԱԾԽԱՐՀԻ
ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՄԱՍԻՆ ՄԷՋ

Քաղուածք մը եւս այն ֆետաքրքրական տեսարաններէն, զորս կը նկարագրէ պարունի Արմէն Օհանեան, շարունակելով, Les Nouvelles Littéraires-ի մէջ, իր տպաւորութիւնները ռուսական աշխարհին:

Ֆառաւսունոց ազուր մարդ մը, արտակարգ դեսպան,Թեթեւօրէն դարպաս կ'ընէ ինծի: Գրքոյկ մը գրած է եւ գրագէտ կը կարծէ ինքզինքը: Կարդացած է իմ հեղինակութիւններս ու կը յարգէ զիս իբրեւ մտաւորական: Կը թուի թէ բարի սիրտ մը եւ լաւ նկարագիր ունի: Լէնինկրատէն կուգայ, ուր գացած էր դիտելու ցարերու պալատներն ու գոհարեղէնները: Եւ ինծի կը խօսի «Օրլոֆ» ազամանդին մասին, որ ամենամեծ ազամանդն է աշխարհիս եւ կը պատկանէր Կատարինէ Բ.ին:

Ու ես իրեն կը պատմեմ գաղթը այս ազամանդին, որ նախապէս կը կազմէր Պրահմային աչքը, Հնդկաստան: Ամբողջ աշխարհ կը խօսէր այս ազամանդին մասին: Արկածախնդիր հայ երիտասարդ մը երկար տարիներ կը կեղծէ ընդունիլ պրահման կրօնքը: Կը յաջողի շահիլ կուռքին խիստ պահապաններուն վստահութիւնը: Նոյն իսկ կ'ընդունուի իր սպասաւորութեան մեհեանին:

Գիշեր մը,Պրահմային «աչքը» կը խօթէ իր դնդուցին (պալտը) վրայ բացած վէրքին մէջ եւ կը փախչի դէպի Պարսկաստան: Ազամանդը կը նուիրէ Շահ Աբասին, արժանանալով մեծ պատիւներու: Շահը կը ձախէ ազամանդը Թրանսացի գոհարավաճառներու, որոնք ալ կը ձախեն Օրլոֆ երեք եղբայրներուն, եւ կը դառնայ կատարինէի սիրական ազամանդը:

Այս առթիւ խօսակիցս ինծի կը թելադրէ այցելել Սմոլէնսկիի պալատը: Մոսկուայի «լուերու շուկան», ուր հին իշխանուհիներ եւ դուքսեր կը վաճառեն իրենց թանկագին առարկաները:

***

Հազարաւոր կիներ ու այրեր, որոնք երբեք չեն նմանիր մուժիկներուն, ոչ ալ սովորական բազարներու «պապա»ներուն: Անոնք խիտ բազմութիւն մը կազմած՝ բազար են բացեր հաւլած եւ չափազանց աղտոտ ձիւնին վրայ:

Երկու ծերունի կիներ, աթոռակներու վրայ նստած, եւ իրենց ծունկերը մաշած փետրավերմակի մը մէջ փաթթած, սեկար կը ծխեն: Իրենց առջեւ, ձիւնով թրջուած ուռ-սրբիչի մը վրայ շարած են երկու երկտանեակ մը կօշիկներ, 30 տարուան նորոյթ:

Մանկամարդ աղջիկ մը, լաւ հագուած, վաճառէ օրէն ծածկած իր գլուխը, պարկեշտ եւ երկչոտ երեւոյթով, անցորդներուն լրիկ ցոյց կուտայ աղուորիկ ձեռք մը: Տանեակ մը մատանիներ, որոնք մեծ գին մը չունին, կը շողան ցուրտէն կարմրած մատներուն վրայ: Իր գեղեցիկ կապոյտ աչքերը անձկութեամբ կը հանդիպին իմիններուս: Ի՜նչ վհերոտ, կը յուսայ, որ մատանի մը կը գնեմ: Իր մանկական չինչ աչքերը կը տառապեցնեն զիս:

18 տարեկան կ'երեւի: Շա՜տ գեղեցիկ է: Անշուշտ շուտով պիտի սիրէ երիտասարդ մը, որ պիտի ուզէ զինք ազատել այս միջավայրէն: Կը փրցնեմ աչքերս իր աչքերուն մէջէն եւ կը զարնուիմ ծեր բոզի մը, որ չափազանց շպարուած է եւ վարսավիրայի խանութի մը չափ կը հոտի: Այս գեղաշուք կախարդը լաւ հագուած սգուած է, ազուր մուշտակներ, զորս ցեցերը քերած են, բայց կարկտուած, կը ծածկէն իր ոսկրային մարմինը: Բազմաթիւ ոսկեայ ակռաներ փայլ կուտան իր թոռմած բերանին: Կարելի չէ երեւակայել իր շրթներուն կարմրութիւնը:

Գիւղացի երիտասարդ վաճառորդ մը կ'անցնի:

— Սանդա՛լ, սանդա՛լ, տասը վարկեանէն շինեցի, տասը տարի կը դիմանայ:

Արջ մը կը անկուի առջեւս, կանգնած հասէի երկու թաթերուն վրայ:

— Ծի՛ն, ծի՛ն, ծի՛ն, ձայն կը հանէ զափը արջապանին ձախ ձեռքին մէջ:

Արջապանը, իր խիստ դէմքով, կը թուի թէ նախկին եպիսկոպոս մը կամ նախկին նահանգապետ մըն է: Երեսին վրայ ոչ վիշտ, ոչ ուրախութիւն, ոչ ալ անտարբերութիւն կը տեսնուի: Բացարձակապէս ոչինչ. կարծես փայտէ շինուած էր: Արջը կը պարէ, եւ ծերը զափը կ'առնէ, կ'երկարէ ժողովուրդին՝ դրամ հաւաքելու համար:

Երիտասարդ մը, որ գաւաթ կը ծախէ.

— Բաղաքացինե՛ր, գաւա՛թ, գաւա՛թ: Հատը տասը կոպեկ: Գաւաթներ, որ չեն կոտրիր, կը դիմանան կրակին ու սառին: Խածնես՝ չի կոտրիր, անտուկին զարնես՝ չի կոտրիր:

Կարճ ժամանակուան մը մէջ հարիւրներո՛վ ծախեց:

— Բարեկամ, շուտով պիտի ըլլաք մէկը այն միլիոնատէրերէն, որոնք պիտի հասնին Մոսկուայի մէջ:

— Անուշ տիկին, օրական հազիւ քսան րուբլի կը շահիմ: Այս մեր վարչաձեւին տակ աւելին դժուար է:

Քանի մը քայլ անդին «փեթրուշքա» (գարակէօզ) մը: Խամաճիկները սովետական կեանքէն առնուած գաւեշտ մը կը խաղան: Նիւթն է համայնավար բարքերուն վատասերումը, անշուշտ... սովետական բարոյականին յաղթանակով վերջացած: Խաղը աւարտելուն, դուրս կ'ելլէ «փեթրուշքա»ին տէրը:

Ա՛հ, Աստուած իմ, տեղ մը տեսած եմ դայն: Կը յիշեմ, կը ճանչնամ: Կը մօտենամ ու տեղեկութիւն կ'ուզեմ իմ ընկերուհիներուս եւ անոնց ամուսիններուն մասին:

— Ո՞ւր է Ստացիան, ո՞ւր է Կլաֆիրան, Պարոնը...

— Պարո՞նը:

Ձեռքը կը տանի կզակին տակ: Կը հասկնամ: Ձևկան սպաննած է զայն:

— Ալվիան ժանտաւուռդը տարաւ: Կլաֆիրան ամուսնացաւ երեք անգամ: Ստացիան ամուսնացաւ իր զոնապանին հետ: Այո՛, որպէսզի կորնչցնէ իր ազնուական անունը, որ միասա-

կար է սովետներուն այլապէս Սոլովկեան պիտի ղրկէին զինքը:

— Սոլովկեան վա՞նքը:

— Ի՞նչ վանք: Այժմ կ'ապրին միայն բոզեր, փողոցներէն հաւաքուած են: Ժամանակ մը, Մոսկուայէն ղրկուած թիւը շաբաթական կը 200ի...

— Ի՞նչ կ'ընեն հոն, ներսն մէջ:

— Կ'աժուռնանան «ինչ»ներու հետ, որոնք նոյնպէս սորեաչներ են:

Իրիկունը կ'այցելեմ բուհիս, որ ամուսնացած դռնապանուհիին հետ: Մեզ կը խոստանամ հագուստ մեր դեսպանին մանկիկ միջոցով: Սարսափեցաւ բուհիս: Դեսպա՛ն: Զուզպանատան հետ ամէն բութիւն լրտեսութիւն կը ուի Մոսկուայի մէջ:

***

Պէ՞տք էր այսքան թափել տապալելու համար քենի եսապաշտները:

Ամէն յեղափոխութիւն հոսանք մըն է, որ կը փոխ կերպարին ճահիճներու հոտը: Ժողովուրդը քիչ շունչ կ'առնէ, երբ չարիք կը յաջորդէ ուրիշ մը: Ցիթը, որուն վրայ կ'աւելցնէ նապատութենէ գարշանքը չէ կուտայ սրտիս:

Ու կը յիշեմ քերթուող տողը.

«Աշխարհը ծադկեփունջ է, որ կ'անցնի ձեռքէ ձեռ

ԱՐՄԷՆ ՕՀԱ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

1.

Երկի՛ր Ասիկա իմ՝ երկ
Ձեմ կրնար համբերել հո
Երկնքի տակ, կը մեռնիմ
Այս երկրին մէջ:

Կիւլէ՜ (վարդուհի), ի
Քու ցեղախումբերը բեռցի
Գեր են ամարանոց: Եղի
Ինձ, հորթերը չեն կրնար
Ըը տանիլ: Բարձրաձայն ը
Թող կրակ թափէ սատան
Ու խառնակիչներուն տուն

Տարուան այս տարին,
Կիւլէիս ձեռքը խնդրելով
Բաժնած ինձմէ, կը տանին
Ջերմ եւ արեւակէզ երկիրն

Ա՜խ, Հոգիս, լուսնկ
Ձրացեր է, ոսկեգոյն լուսն
Լոյսը ցոլացուցած գուռ ու
Դէմքդ էր ձերմակ, նման
Բերդի Մաստաւռ լերան
Ձիւնին, որուն ստորոտը կը
Իջմէ (Հայաբնակ) գիւղը:

Ա՜խ, աննմանս, գուն
Ցիկներուն գեղեցիկը, Հոգ
Վրայէն շղարշ կը նագնէի
Կէն՝ քէֆէն, կուրծքդ ձերմ
Ինչպէս մատակի մածունը
Կեցած սերով:

— Ա՜խ, իմ տղաս, քա
Որ երեսս պիտ մի մոռնա
Տանիս առ, մատղ դիր, երբ
Յիշես, նայէ անոր վրայ եւ
Համբերանք տուր:

2. ՊԱՐԵՐԳ

Լը պօրէ լէ՜, լը պօրէ լէ՜:

Եկաւ գարնան անձրեւը
Ընցաւ գարնան անձրեւը,
Մահիճ փռէ տակ ծառին
Քունն է անուշ հետ եարին:

Եկաւ ամրան անձրեւը
Գնաց ամրան անձրեւը,
Մահիճ փռէ, մառանին
Քունն է անուշ հետ խեղդին:

Եկաւ աշնան անձրեւը
Գնաց աշնան անձրեւը,
Մահիճ փռէ տակ ընկուզին
Քունն անուշ հետ քիւրտ խ

Թարգմ. ԱՂԲ ՄԿՆ

Մարսէլ
Բառերը.— Պօրէ— չէկ,
աղջիկ:

ԵՒՈՊԱՑՈՒ ՎԱՂՈՒՑԻԿ ՏՈՒՆԸ

(ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՍԵՍՆԱՓԷՏ)

ՈՐՍԱՂ ՍԱՍՆ Ա.

Ա.

Կարէ առաւ.

— Ջ՛օ՞գ իւղատեղ:

— Ընտանի շրջապատ ունիս դուն, ինչպէս կը տեսնեմ, — ըսաւ ծերունին, որ ձիուն վրայ նստած էր եղեր եւ ետեւէն կու գար Մուշեղ Տէր-Յովհաննէսեան, որ Վասպուրականի մէջ ծանօթ էր Մուշեղ Ղազանչեցի անունով:

— Ընտանի՞ կոչել կարելի է զանոնք, որոնք ինձ համար աւելի թանկագին են քան թէ ամէն բան աշխարհի վրայ, — պատասխանեց Մուշեղ, — ինչ որ ես եմ, ինչ որ ունիմ, ինչ որ կրնամ ընել, ամէնը անոնց համար է, անոնց շնորհիւ:

— Ուրեմն ամուսնացա՞ծ ես, — հարցուց ծերունին:

— Ոչ, հայր սուրբ, ես ամուսնացած չեմ, — պատասխանեց Մուշեղ, — ես ունիմ միայն մայրս, որ ինձ համար ամէն բանէ աւելի թանկագին է, ունիմ նաեւ քոյր մը, որ ինձմէ տասը տարի փոքր է, եւ ունիմ նաեւ եղբայր մը, որ ինձմէ տասը տարի մեծ է:

— Ուրեմն ամուսնացա՞ծ է, — կրկնեց ծերունին:

— Ոչ, հայր սուրբ, — պատասխանեց Մուշեղ, — ես ամուսնացած չեմ,

Յանձնաժողովը երէկ առաւօտ հարցաքննեց զայն։ Դատավարութիւնը պիտի սկսի մէկ ամիսէն։

Դաւադրութիւն մը Պարսկաստանի մէջ

Թէհրանէն կը հեռագրեն թէ Ձինուորական Ատեանը դատած է պատերազմական նախարարութեան վեց պաշտօնեաները, որոնք անցեալ Հոկտեմբեր 4ին ձերբակալուած էին իբրև դաւադիր։ Ձինուորական Ատեանը հաստատեց թէ անոնցմէ չորսը կը դաւադրէին պետութեան ապահովութեան դէմ։ Անոնցմէ մէկը մահուան, միւս երեքը բանտարկութեան դատապարտուեցան։

Սուրիոյ կառավարութիւնը եւ մարզպանը

Պէյրութէն կը հեռագրեն 17 փետրուար Թուականով.— Սուրիոյ նոր դահլիճին կազմութեան առթիւ, ֆրանսական մարզպան Պ. Հանրի Փոնսօ հրատարակեց յայտարարութիւն մը, որուն մէջ կը բացատրէ թէ հոգատար պետութիւնը խաղաղ մթնոլորտի մը կը սպասէր՝ Սահմանադրութեան խնդրով զբաղելու համար։ Ընտրութիւնները պիտի կատարուին մօտ օրէն։ Քուէարկութեան անկողմնակալութիւնը պիտի ապահովուի։ Վերջին խռովութեանց հետեւանքով ազատութեանց վրայ դրուած սեղմումները պիտի չնչուին, որպէսզի ընտրութիւնները կատարուին առանց որեւէ արգելքի։

Ընտրութիւններէն բխած Սահմանադիր ժողովը Սուրիոյ պիտի տայ իր վերջնական վարչաձեւը։ Սահմանադրութիւնը պիտի խմբագրուի կատարեալ անկախութեամբ, նկատի առնելով միջազգային համաձայնութիւնները ու հոգատար պետութեան յանձնառութիւնները հանդէպ Ազգերու Դաշնակցութեան։ Եւքէն կարելի պիտի ըլլայ կնքել նաեւ ուրիշ համաձայնութիւններ, որոնք կը բխին հոգատարութեան տրամադրած փոխադարձ իրաւունքներէն եւ պարտականութիւններէն եւ որոնց շնորհիւ հոգատար պետութիւնը պիտի ջնայ Սուրիոյ արագ զարգացման։ Հոգատար պետութիւնը այս պահուս իր ազատականութեան ապացոյցը կուտայ եւ վստահութիւն կը յայտնէ։ Կը զգուշացնէ Սուրիացիները, որ որեւէ անկարգութիւն չը-նեն եւ քաղաքական իրականութեանց հակառակ չշարժին, այլապէս կրնան վտանգել ապագայ մը, որ լի է խոստումներով։

Վերջացնելով, մարզպանը վստահութիւն կը յայտնէ թէ առժամեայ կառավարութիւնը գլուխ պիտի հանէ իրեն յանձնուած գործը։

Նոր մարդահամար Թուրքիոյ մէջ

Հիմակուընէ պատրաստութիւններ կը տեսնուին քանի մը տարի վերջ կրկին ընդհանուր մարդահամար կատարելու համար։ Վիճակագրութեանց ընդհ. տնօրէն Պ. Ժաքարի պաշտօնը երկարաձգուած է։

Պ. Ժաքարի նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողով մը ծրագիր մը կը պատրաստէ երկրին մէջ ամուսնութեանց եւ ծնունդներու թիւը աւելցնելու մասին եւ կ'առաջարկէ որդեգրել ուրիշ երկիրներու մէջ գործադրուած դրութիւններն ու ամբուրիներու մասին ձեռք առնուած միջոցները։

Քրիստոնէացման նոր դէպքեր.

«Ճիւմհուրիյէթ» կը գրէ թէ Գում-Գափուի ամերիկեան վարժարանին մէջ ալ չանքեր կ'ըլլան Թուրք աշակերտները քրիստոնեայ դարձնելու։ Յիշեալ վարժարանի տնօրէնութիւնը պատասխանած է թէ նման դէպք մը գոյութիւն չունի։ Թուրք թերթը կը յիշէ նաեւ թէ ասկէ առաջ Պ. Հայկազեան եւ Օր. Ա.նժել անուն երկու հայ ուսուցիչներ հրաժերացուցուած են կրթական տնօրէնութեան կողմէ, ատուգուած ըլլալով որ անոնք հակաթուրք ընթացք ունեցած են յիշեալ վարժարանին մէջ։

Նոյն վարժարանին ուսուցչուհիներէն Էմինէ հանըմ ալ «Ազդամ»ի խմբագրին յայտարարած է թէ այդ տեսակ դէպք չէ պատահած դպրոցին մէջ։

Կոխ Անդրդողանեանի մէջ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ մեծ կոխ մը տեղի ունեցած է Անդրյորդանանի սահմանին մօտ շէյխ Ֆայսալ էտ Տովիշի եւ Պէտէվիներու Պէնի Սէքր ցեղախումբին միջեւ։ Ֆայսալ կ'ուզէր տուրքեր գանձել Պէնի Սաքր ցեղախումբէն՝ յանուն Հիճազի թագաւոր Սուլթան Իպնը Սուուտի։ Պէտէվիներու մերժումին վրայ, Տովիշ անմիջապէս յարձակեցաւ անոնց վրայ։ Պէնի Սաքրի ցեղապետը եւ իր 120 մարդիկը սպաննուեցան։ Տովիշ 100 մեռեալ ձգեց ռազմադաշտին վրայ։

Լոնտոնի Իրաքի դեսպանը ևս կանչուած

Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ Իրաքի կառավարութեան Լոնտոնի ներկայացուցիչ Միւզահիմ պէյ Փաչէճի Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան հաղորդած է որ Պաղտատի կառավարութիւնը պաշտօնանկ ըրած է զինք եւ տեղը նշանակած է նախկին վարչապետ եւ Լոնտոնի նախկին դեսպան Ճաֆէր փաշա էլ Ասքեարին։

Միւզահիմ պէյ մամուլին ըրած յայտարարութիւնով մը կը բացատրէ թէ ինք պաշտօնանկ եղած է անոր համար, որ հակառակ էր վերջերս Անգլիոյ եւ Իրաքի ստիպեալ կնքուած դաշնագրին։ Ինք այնպէս կը կարծէ թէ այդ դաշնագիրը հինգ նոր տարիներու համար եւս անկախութեան դուռը կը փակէ Իրաքի առջեւ։ Միւզահիմ պէյ ծրագրած է կազմել ազգայնական կուսակցութիւն մը՝ պայքարելու համար ի նպաստ Միջագետքի ամբողջական անկախութեան։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻՈՅ Թագաւորն ու Թագուհին փարիզ պիտի գան յառաջիկայ Մայիսին, փոխադարձելու համար Իտալիոյ նախագահ Պ. Ժումէրկի անցած տարուան Լոնտոն այցելութեան։

ՊՈԼՍՈՅ ոստիկանական նախկին տնօրէնն ու Պէյրութի կուսակալ Ազմի պէյ., որ վերջերս Պէյրութ գացած, սակայն ներս ընդունուած չէր, Պոլիս հասած է։

Սէն Թ'էթիէնի մեծ թատրոնը այրեցաւ հրդեհէ մը, մէջի ճոխ մատենադարանով։ Թատրոնի եւ արուեստագէտներուն վերաբերեալ բոլոր առարկաները, 10,000 ֆրանք պարունակող անտուկ մը նոյնպէս հրոյ ճարակ եղան։ Վնասները քանի մը միլիոնի կը հասնին։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻԻՆ

ՓԵՏՐ. 18Ի ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ԵՒ ԻՍԻ-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՄԷՋ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ «Սարգիս Մինասեան» ենթակոմիտէի կողմէ

Հրապարակային բանախօսութիւն այսօր կիրակի ժամը 2.30ին. Երիտասարդաց ակումբին մէջ, 138 Rue Etienne Dolet։

Կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ԽԱՏԻՄԵԱՆ։

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕ «Վանի-Ըրամ» խումբին կողմէ

Հրապարակային բանախօսութիւն այսօր կիրակի ժամը 2 30ին, 164 Ave. de Verdun. Կը խօսի՝ Ընկ. ՇԱԻՍՐԸ ՄԻՍԱՔԵԱՆ։

ՕՐՈՒԱՆ ԳԻՐՔԸ - "ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18,,

Դիմել՝ «ՅԱՌԱՋ»ի ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆԸ
ԳԻՆԸ 5 ՖՐԱՆՔ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

1.— Bal Gavroche *ի կազմակերպիչ մարմինը, բացառիկ փայլ մը տալու համար վեցար. 25 ի* Salle d'Horticulture *պարահանդէսին, նիւթական մեծ զոհողութիւններու փոխարէն հաստատ մաձայնութիւն կնքեցինք* Bal Bullier *ի հոչակաւոր ապահովական ճաղ-պանտի խումբին հետ, որ կէս գիշերէն մինչեւ առաւօտ պիտի նուագէ* Bal Gavroche *ին, և այսպէսով պիտի ունենանք ճաղ-պանտի երեք խումբեր, ինչպէս նաեւ ինճէ ազգի խումբ մը և կովկասեան նուագ։ Համադրումով՝ 26 նուագածու։*

2.— *Նախորդ պարահանդէսին խճողումը չկրկնուելու համար, շէնքին առաջին յարկը գանուող թիւ 4 ճաճանչափայլ և ընդարձակ սրահն ալ կը վարձենք, որ օժտուած է պատշաճ դաշնակով մը և ուր կէս գիշերէն մինչեւ առաւօտ պիտի տիրէ ճաղ-պանտի խումբով մը՝ խինդ, պար և ծիծաղ։ Այսպէսով ապահոված ենք 1500 հոգիի համար պարելու տեղ, նստելու աթոռ և սեղան։*

3.— *Նուագադոյն 3 հոգիէ բաղկացեալ ընտանիքներու դիւրութիւն մը տուած ըլլալու համար, նախապէս գնելու պայմանաւ, սահմանափակ թիւով տոմսակներ հրապարակ հանած ենք հատը 10 ֆրանքի։ Կազմակերպիչ մարմինս ներկաներուն* gracieusement *պիտի բաշխէ՝*

Ա.— *Երկու հազար սէրբանթին, Բ.*— *Հազար գոյնզգոյն թիթեռնիկներ, Գ.*— *Հազար հատ արուեստական բանջարեղէն (բրատ, սոեղղին, փողկ, սունկ, եւայլն.), Դ.*— *Հազար հատ մուկի ձագ, Ե.*— *Երեք հարիւր հատ ձայնաւոր պտուղ, Զ.*— *Երեք հարիւր հատ կպչուն փետուր, Է.*— *Պարող զոյգերուն համար քօթիլեօնի սիրուն զլխարկներ։*

ՏՐԱՄԱԹԻՔԸ ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՆՊԻ ՄԷՋ

ԺՈՂՈՎՐԴԱՑԻՆ ՄԵԾ ՅԵՐԿՈՑԹ

Այսօր կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Théâtre Municipal ի մէջ

ՔԱՋՆ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

երկաթուղի՝ St. Lazareէն — գինները սովորական

ՕՐ. ԱՂԱՒՆԻ ԱՆԱՆԻԿԵԱՆ
ԵՒ
Պ. ՅԱԿՈԲ ԿԱՐԱԳԵԱՆ
ԱՄՈՒՍՆԱՑԱԾ
փարիզ 12 փետր. 1928

Հ. Յ. Դ.

Պէլվիլի ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը վաղը երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, 131 Fbg. du Temple, մէթրօ Պէլվիլ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Սէն փիէրի «Դրօշակ» խումբի ընկեր. ժողովը վաղը երեկոյ ժամը 6ին։

Լապէկիւտի «Անդրանիկ» խումբի ընկերահամակրական ժողովը փետր. 21 երեքշաբթի երեկոյ ժամը 7ին, Ընկ. Մ. Սարգիսեանի բնակարանը։ Ներկայ պիտի ըլլայ Ընկ. Արօեան։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

Մարսէյլ, Ա. Նալպանտեան.— Հրնաք գրկել քիւրտերէն երգերը իրենց լեզուով։

ԾԱԽՈՒ Է

կէզրոն տեղ մը 15 քառակուսի մէթր տարածութեամբ կօշկակարի խանութ մը։ Իրաւունք կայ ամէն տեսակ գործ ընելու։ Պատրաստ յաճախորդ։ Ապահով գործ, ամիսը առնուազն 4000 ֆրանքի առեւտուր, դիմել՝ Սարգիս Հէքիմեանի, 49 Bld. Gambetta, Issy-les-Moulineaux Seine.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՓԻՔԻ

106 Kléber, շեն. Passy 72.56

Կը կատարէ ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները։

AFFIDAVITի *(Աֆֆիտավիթ)*

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

Վարձու ևն ընդարձակ աշխատանոց մը եւ սենեակ, լոյս, կազ եւ ջուր։ Յարմար գին։ 17 Rue Damesme. մէթրօ՝ Թոլպի։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro:St. Denis և Réaumur).

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Ջերմամիզութեան, ֆրանկ-ախտի, արիւնի եւ ժորթային հիւանդութեանց։

Բժշկական տարբալուծութիւններ Ամէն օր ժամը 9—12 և 2—8, կիրակի՝ 9—12։

Ժողովրդական գիներ

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est — Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30_7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9_12

"ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ԲԱՐԵԿԱՄԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ,,

77 Rue du Fbg. St. Martin, PARIS (Xe) Tél. Nord: 24_19

(ՊԱՇՏՕՆԱՊԷՍ ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1901 ՅՈՒԼԻՍ 1Ի ՕՐԻՆԴԲԻՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆ)

Կը յանձնարարենք Հայ աշխատաւոր Համեստ դիմակարգին, որ ընկերակցութեանս պատեակալ առաժամեայ փոխ-նախագահը, իրատապէտ Me. Lucien Morel սիրայօժար առանձնած է ձրի խորհրդակցութիւններ տալ ամէն տեսակ դատական եւ պաշտօնական խնդիրներու մասին։

Խորհրդակցութեան ժամերը.— Բշ., Դշ. եւ Ուր. օրերը ժամը 4—6

Առժամեայ վարչութեան ընդհ. քարտուղար
Վ. ԿԱՐՄԻՐՈՒԿԵԱՆ

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES

"PARMAKSEZIAN,,

Nord Sud: Lamarck — Aut. AM, AH, AF. — Tram.: 31, 34,
Reg. Com. 404,035 — 69bis Rue Damrémont Paris

Կը ստանձնեմ *եւ կը կատարեմ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական ամուսնալուծման դատեր, ֆալիթ տ'իտանթէի մէջ արձնուած փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագրեր գործողութիւններ։*

Գիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԻՐԱՒԱԳԷՏ

Կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտրական, քաղաքային եւ պատժական դատերով։ Կը ստանձնէ մասնաւորապէս ինքնաշարժի արկածներու վարձակալութեան վերաբերեալ դատական գործեր, ինչպէս նաեւ ապահովագրական վէճեր։ Կը խմբագրէ ամէն տեսակ actes de vente et nantissement de fonds de commerce, constitution et liquidation de sociétés). Ժիրանասիպատակութիւն ուզողներու համար կատարէ վարչական ձեւակերպութիւնները լաւագոյն պայմաններով։

ընդունելութեան ժամերը ամէն օր 9.30 12 և ժամադրութեամբ
13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)

46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE

Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'
des Hautes Etudes Sociales,

Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԵՕՐԻՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԻՏ, ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Իրաւագէտ-խորհրդատու. Տէֆանս Օթօմոպիլ է Սբօրթիվ եւ թիւէլ Միւլեթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։

Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական գատներու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածաւթիւ վնասուց հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ պայմանագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ։

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30 երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ։

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԷՆ, (Licencié ès Sc
Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի
եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեան

24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. M

Հիւանդ կ'ընդունի Գշ. Եշ. Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1
Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

Métro St. Michel եւ Odeon . Tél. Littré

ՉՈ՛ՐՆ ԱՍԵՄ, ՉՈ՛ՐՆ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻՄ ,
ՉԻ ԱՆԹԻՒ ԵՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ԱՅՑԵԼ

ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱՋԵԱՆԻ

ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՆՑ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Թրամուէյներ 8, 29A, 29B, 29C, 86, 87, 93, 2, 9, 14, 47, 82, 83, 103, 104։

Օթօպիւսներ՝ Y, AI, AIbis, Q, W, Z, BD, H.

ԱՐՏԱԴՐՈՂԷՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ՍՊԱՌՈՂԻ

ԱԼՊԵԱՆ ԼԵՌՆԵՐՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՊՂ

Ա Ն Ա Ր Ա Տ Ա Ա Ժ Ա Ն Մ Ա Ք Ո Վ

Ձեր չահը նկատի առնելով բաղդատեցէք հետեւեալ գ

2	քիլօնոց տուփը	28 ֆրանք
4	» »	52 ֆրանք
8	» »	96 ֆրանք

Յանձնելի ձեր բնակարանը։ Փօստի դրամ չկայ։ Մանակ զնողներու համար մասնաւոր զեղչ։ Փորձեցէք մէկ կրկին ապսպրելու համար։ Դիմել՝ ARAM SPENTCH
Ave. de la Gare, Allevard, (Isère).

ՏՕՔԹ. Տ. ՍԱԱՐԹԱԼԻ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

ՅԱՑՏՆԻ ՎԻՐԱԲՈՒԹԱՊԵՏ ԻԶՄԻՐԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

մասնագէտ արեան, միզանցքային եւ ամէն տեսակ գաղտ դուէթեանց, կը դարմանէ իր սեփական մեթոտով։

44 RUE POISSONNIÈRE, PARIS (2me)

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 1
կիրակի եւ տօն օրերը մասնաւոր ժամադրութեամբ։

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

"HARATCH"

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 21 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1928

21 FÉVRIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 576

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ԶԳԱՅԱՑՈՒՆՑ ԼՈՒՐ,, ԵՒ ՄԵՐ ՈՒՂԻՆ

Հրապարակին վրայ պակաս չեն «զգայացունց» լուրեր, իտալական, յունական, պուլկարական։

Լուրեր, որ կապ ունին Թուրքիոյ հետ։ Պարբերաբար կը նորոգուին անոնք, զանազան դէպքերու հետեւանքով։

Մէկ - երկու ամիս առաջ, իտալական մամուլը բաւական ղրմամագլուխ հայթայթեց, ֆրանքւիտալական բանակցութեանց առթիւ։ Լրագրական աղմուկը դադրած է հիմա, եւ երկու կողմերը կը սպասեն պաշտօնական բանակցութեանց։ Ֆրանսա նոր դեսպան մը ղրկեց, որուն վրայ մեծ յոյսեր ղրուած են։

Միւս կողմէ, իտալական կառավարութիւնը, որ իր թաթին տակ առած է բովանդակ մամուլը, խոհեմութիւն սեպեց քիչ մը քաշել անոնց լեզուն։ Մինչեւ անգամ, հերքել տուաւ այն լուրերը, թէ ծրագիրներ կան Թուրքիոյ դէմ։

Եւ ահաւասիկ նորէն շռնդալից աղմուկ մը՝ Յունաստանէն եւ Պուկարիայէն։

Աթէնքի կարեւոր թերթերէն մէկը, «Էլէֆտէրոն Վիմա», զայրացած՝ Թուրքիոյ կամայականութիւններէն, խմբագրականով մը կը սպառնայ անցնիլ Թշնամիներու կարգը «եւ նկատի առնել Անատոլուի երկայն ափը, ուր ներկայիս շատ ցանցառ բնակչութիւն կայ»։

Իսկ Պուլկարիոյ մէջ, պարբերաբար կ'արծարծուի Թրակիոյ խնդիրը։ Այդ հողամասէն քշուած Պուլկարները — ինչպէս Մակեդոնացիները — իրենց ուրոյն կազմակերպութիւնն ունին, ինչպէս եւ թերթ մը, եւ որքան ալ ուզեն յարմարիլ օրուան քաղաքականութեան պահանջներուն, չեն կրնար ծածկել իրենց զգացումները։

Մանաւանդ որ, արդէն չարաչար պարտուած, եւ դաշնակիցներէն ալ պատժուած, առայժմ շատ յոյս չունին ետ առնելու Ռումանիոյ եւ Եուկոսլավիոյ յանձնուած հողերը։ Իրենց համար միակ լուսաւոր ճամբան կը մնայ Թրակիան, ուրիշ խօսքով՝ հիւանդկախ Թուրքիան, ուր Պոլսոյ քթին տակ իսկ անսահման տարածութիւններ կը մնան աւերակ եւ ամայի։

Դեռ անցեալները ֆրանսացի թղթակից մը, Ֆիլիպ տը Ջառա, որ եթէ ոչ Թրքասէր, գոնէ Թուրքերուն համակիր է, կը նկարագրէր էմիրնէի քայքայումը։ «Շինուած 100,000 բնակիչի համար, այսօր հազիւ 30,000 հոգի միայն կայ հոն։ Քաղաքը կը լուծուի օրէ օր։ Ամէն կողմ եւ ամէն բանի մասին գանգատ կայ։ Աւերակ, պատերազմ, հրդեհ, Թալան, դանցաւորութիւն, ապիկարութիւն, ինչ որ կ'ուզէք, բացի կարգէ եւ օրէնքի գաղափարէն։»

Այսքանը՝ աղօտ պատկեր մըն է, այն ալ ամէն օր աչքի տակ, միջազգային բանուկ ճամբաներու վրայ գտնուած շրջանի մը մասին։

Իրրեւ ուղեցոյց համարելով այս, կարելի է պատկերացնել մնացածը, բուն Անատոլուն, ծովեզերքներէն մինչեւ «Արեւելեան Նահանգներու» բարձրաւանդակները։

Կարճ խօսքով, պարարտ, ախորժագրգիռ որս մը կայ մէջտեղը, եւ թեկնածուները անհամբեր են։

Ինչպէս երէկ, այսօր ալ Թուրքիան անկարող է, անընդունակ է ինքն իր ուժերով փոխելու այդ անսահման տարածութիւններուն վրայ։ Ուշ - կանուխ պիտի քշուի իր բնական սահմաններուն մէջ, թէ արեւելքէն, թէ արեւմուտքէն եւ թէ հարաւէն։ Ներկան՝ փոխանցման շրջան մըն է, եւ շնորհը՝ միջազգային աշխարհակալութեան խաղերուն, անոնց դիւային մրցակցութեան եւ դիւագիտական մարզանքներուն։

Եւ ճիշդ այստեղ է որ կը սկսի մեր մտմտուքը։

Ինչ որ կը ծառայէ Թուրքիան տկարացնելու, գայն իր բնական սահմաններուն մէջ պարփակելու եւ անվնաս դարձնելու, օգտակար է մեր շահերուն։ Օգտակար է մարդկութեան և քաղաքակրթութեան, եւ եթէ կ'ուզէք, բուն իսկ աշխատաւորութեան համար։

Բայց, ինչպէ՞ս պէտք է շարժիլ, որ չկրկնուին հին միամիտ սխալները։

Ինչպէ՞ս գործել, որ մեր ջանքերն ու զոհողութիւնները գործնական արդիւնքի մը յանգին։

Եւ վերջնապէս, ի՞նչ կերպով պէտք է բանաձեւել մեր դատը, որպէսզի խուսափինք աւելորդ վէճերէ եւ ուժի վատնումներէ և կարենանք ներկայանալ հասուն կերպարանքով մը։

«Զգայացունց» լուրերը կուգան ու կ'երթան, ինչպէս ծիծեռնակներն ու արագիլները։ Անոնք ինչքան ալ խօսին մեր սրտին, պէտք չէ վարագոյր քաշեն մեր աչքերուն, որոնք այլ եւս վարժուած են շեշտակի նայելու ամէն մէկ իրողութեան վրայ, դատելու մեր չարն ու բարին։

Կը գտնուինք մեր պատմութեան ամէնէն ճակագրական շրջափուլին վրայ, որ ամէն բանէ առաջ պահանջներու պայծառ գիտակցութիւն, վճռականութիւն եւ պատրաստութիւն կը պարտադրէ։

Եւ թող դաս տալու անճարակ փորձեր չկատարեն մեր կարմրուկ միմոնները։

Եթէ կը կարծեն որ իրենք դարձի եկեր եւ այս ժողովուրդին փրկութեան բանալին գտեր են, իսկ Դաշնակցութիւնը նոր արկածախնդրութիւններ» կ'երազէ, կը նշանակէ թէ ոչինչ սորվեր են, կամ պարզապէս ապուշի տեղ կը դնեն իրենց ընթերցողները։

Ունենալով որոշ ուղի, մենք բաւականք խելք եւ ուժ ունինք մաղելու եւ՝ «զգայացունց» լուրերը եւ՝ խորհրդային խողովակներէ արտադրուած «ոէքլամ»ներն ու շաղակրատութիւնները։

«Ոչ Շամի շաքարը», ոչ ալ...։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԿԱՐՄԻՐ ՎՏԱՆԳԸ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Սելանիկի «Հորիզոն»ը պարզելով հաշայնավարներու գործունէութիւնը յունաստանի մէջ, կը նկատէ (9 փետր)։

— «Ծանօթ է որ, քանի մը ամիս առաջ, Մակեդոնիոյ եւ Թրակիոյ ինքնավարութիւնը հետապնդող համայնավար կարեւոր ցանց մը երեւան հանեցին իշխանութիւնները եւ այս առթիւ յայտնութեան վրայ էր որ, խորհրդարանը, հաշայնավար ինը երեսփոխաններու վրայէն վերցուց անձեռնմխելիութեան իրաւունքը եւ յանձնեց զանոնք դատական իշխանութեան։ Հետեւակ օրն իսկ, ձերբակալման հրամանագրեր ստորագրուեցան յիշեալ երեսփոխաններու դէմ, որոնք ձերբակալուեցան ու բանտարկուեցան անմիջապէս։

Նախնական հարցաքննութիւնները աւելի լայնցուցին ցանցը եւ երեւան հանեցին ուրիշ մեղսակիցներ. այնպէս որ, այդ օրէն ասդին, բազմաթիւ ձերբակալութիւններ տեղի կ'ունենան երկրին մէկ ծայրէն միւսը, Աթէնքէն մինչեւ Քավալա, Լարիսա, Վոլօ, Սելանիկ, եւլն.։ Հարիւրաւոր համայնավարներ — առաւելապէս շրջանային վարիչներ ու մտաւորականներ— նետուած են բանտերու մէջ եւ տակաւին, կը սպասուի նոր ձերբակալութիւններու։ Հարցաքննութիւններն ու փաստերու հաւաքումը յառաջ կը տարուին արագօրէն եւ մօտերս տեղի կ'ունենայ ձերբակալուածներու դատավարութիւնը, մայրաքաղաքի եղեռնագատատեանին առջեւ։

Կառավարութիւնը, բաւարար ուժգնութեամբ մը հալածեց կարմիր վտանգը, վարչական եղանակով։ Հիմա, կը գործէ դատական գետնի վրայ, տալու համար գերագոյն հարուածը պետական անդորրութեան դէմ դուռ խռովարարներուն։ Ասիկա ցանկութիւնն է հելլէն ժողովուրդի 95 տոկոսին։ Համայնավարութիւնը պէտք է բանտել գառագեղի մէջ, արժատախիլ ընել անոր ակռաները եւ կոտրտել թեւերը։ Այս բանն է որ կը պահանջէ ժողովուրդը եւ այս արդիւնքին հասնելու համար է որ, այսօր, պետութիւնը, հիմնական մաքրագործումի ձեռնարկած է ամբողջ երկրին մէջ։»

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Դէլհիի օրէնսդիր ժողովը 60ի դէմ 68 ձայնով ընդունեց ազգային վարիչ Լալա Լայպատ Ռայի մէկ բանաձեւը, որով կը յանձնարարուի բոլոր ներքին գործոց նախարարներուն «Սայմընի յանձնախումբ»ը։ Ինչպէս կը յիշուի, այս վերջինը Հնդկաստան գացած է տեղւոյն վրայ քննութիւն կատարելու համար թէ «1919ի հնդկական համաձայնագրով» Հնդկաստանի տրուած ինքնավարութիւնը պէտք է երկարաձգուի տասը տարիի չափանակի վերջ։ Հնդիկները կը հակառակին այս յանձնախումբին, այն պատճառով որ անդամներուն մէջ ո՛չ մէկ հնդիկ կը գտնուի։

ԻՏԱԼԻՈՅ ՕԴԱՅԻՆ ՈՒԺԸ

Մուսոլինի ո՛չ միայն ուժգնօդանաւային տորմիղ կը շինէ, այլեւ կը պատրաստէ օդանաւերու դէմ կռուող բանակ մը։ Ֆաշիստ քաղաքապահներէն հազար սպայ եւ 30,000 զինուոր արդէն մտած են այդ բանակին մէջ, որուն թիւը պիտի բարձրանայ 100,000 հոգիի։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՅՈՅՆԵՐԸ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

Ա.Թ.Է.Ն.Քէն կը հեռագրեն 19 փետր. Թուականով.—

«Էլէֆթէրոն Վիմա» թերթը խմբագրականի մը մէջ կը գրէ թէ 1922ին հելլենեւթուրք պատերազմի վերջանալէն ի վեր երբեք երկու երկիրներու միջեւ յարաբերութիւնները այնքան ձգտուած չեն եղած որքան հիմա։

Էնկիւրիի կողմէ վերջին անգամ եղած առաջարկութիւնները կը ձգտին բոլորովին չնչել հելլենեւթուրք համաձայնութիւնը՝ յոյն եւ Թուրք բնակիչներու փոխանակութեան մասին։ Թուրքերը կը պահանջեն Պոլիսէն վտարել մեծ մասը այն Յոյներուն, որոնց Թուրքիոյ նախկին մայրաքաղաքին մէջ ճնալը Թոյլատրուած էր ըստ յիշեալ համաձայնութեան։ Յոյն Թերթը դիտել կուտայ թէ Յունաստան չի կրնար պատսպարել նոր գաղթականներ, քանի որ արդէն անոնցմէ մէկուկէս միլիոն կը պատսպարէ ներկայիս։

«Էլէֆթէրոն Վիմա» իր խմբագրականը կը վերջացնէ հետեւեալ սպառնալիքով.

«Եթէ Թուրքերը պնդեն պոլիսէն վտարել Յոյները, Յունաստան պիտի ստիպուի անցնիլ շարքին մէջ այն երկիրներուն, որոնք փորձով տեսան թէ անկարելի է իրենց հողին վրայ տեղ գտնել յարաճուն բնակչութեան մը համար, ու պիտի ստիպուի նկատի առնելու Անատոլուի երկայն եզերքը, ուր ներկայիս շատ ցանցառ բնակչութիւն կայ։»

*** Ազշամի Թղթակիցը խայտպօլուէն կը հեռագրէ.—

Գիւղացի մը Լիւլէ Պուրկազի կողմերը տեսած է 120 հոգինոց զինեալ հրոսախումբ մը եւ լուր տուած է կառավարութեան։ Հրոսակները յունարէն կը խօսէին։ Զանազան կէտերէ Թուրք ուժեր ղրկուած են զանոնք հետապնդելու համար։ Հելլէններու պատրաստութիւններէն կը հասկցուէր թէ անոնք վերջին օրերս կ'ուզէին կարգ մը միջադէպեր յարուցանել։ Կառավարութիւնը ամէն միջոց ձեռք առած է։

*** «Թայմզ»ի Աթէնքի Թղթակիցը կը հեռագրէ թէ հելլէն կառավարութիւնը ընդ առաջ երթալով Թրքական պահանջներուն, հաւանած է մինչեւ երկու ամիս Թուրքիոյ Թողուլ երկու անժարդաբնակ կղզիներ՝ Պասպարգոն ու ուրիշ մը՝ Քիոսի եւ Անատոլուի եզերքին մէջտեղ։ Այս յանձնումը կը կատարուի համաձայն Լոզանի դաշնագրին, որ կը տրամադրէ թէ Թուրք ցամաքային ջուրերու սահմանին մէջ գտնուող կղզեակները Թրքական հող կը նկատուին։ Թուրքիա ստանձնած է Պասպարգոսի փարոսին յանձնձնումը։

"ԳԱԼ ՏԱՐԻ ԹՐԱԿԻՈՅ ՄԷՋ,,
Կ'ԸՍԵՆ ՊՈՒԼԿԱՐՆԵՐԸ

Վագըթի մէջ կը կարդանք.— Վերջին օրերս Պուլկարները կարգ մը գրգռութիւններ կ'ընեն թէ՛ մեր երկրին եւ թէ Պուլկարիոյ Թուրքերուն դէմ։ Այս գրգռութիւնները հիմա շատ ուշագրաւ ձեւ մը ստացած են։

Պուլկարները «Թրակիոյ Կոմիտէ»ի անունով Թերթ մը հրատարակելով, Թրակիան Պուլկարիոյ կցելու եւայլն խօսքեր կ'ընեն։

«Թրակիա» Թերթը խօսելով անցած օր մեռած Թրակիացիի մը մասին, կը գրէ.

— Եթէ տարի մը եւս ապրած ըլլայիր, պուլկար դրօշակին էմիրնէի եւ Թրակիոյ վրայ ծածանիլը պիտի տեսնէիր։ Մենք գալ տարի Թրակիոյ պիտի տիրանանք։

Ու այս կարգի ուրիշ ցափոտուքներ ու ցնորքներ։

Պուլկար կառավարութիւնը ի բնէ Թուրք եւ իսլամ փոմաքներուն վրայ խիստ ճնշումներ կը բանեցնէ։ Թոյլ չեն տար որ փոմաքները մեր երկիրը գաղթեն։ Խիստ պատիժներու կ'ենթարկեն այն փոմաքները, որոնք Թուրքերէն կը խօսին։ Բոլոր փոմաքներուն կը պարտադրեն որ իրենց տան մէջ «Ես Պուլկար եմ» վերտառութեամբ ցուցատախտակներ կախեն։

Պարսկաստանի մէջ խարիւղ

«Ագէրի Թիւրք» կը գրէ թէ Պարսկաստանի զանազան կողմերը հետազօտութիւններ կը կատարուին՝ քարիւղ գտնելու համար։ Բիւրտիատանի, Մազանդարանի եւ Գիլանի (Կասպից ծովու եզերք) մէջ կատարուած քննութիւնները շատ լաւ արդիւնքներ տուած են։ Գտնուած քարիւղները տարրալուծուելու համար Թէհրան ղրկուած են։

Բագուի Թուրքերը կը խռովին

Նոյն Թերթին համաձայն, խորհրդային իշխանութիւնը Բագուի շրջակայ գիւղերու Թուրք բնակիչները կը պարպէ եւ անոնց կալուածները կը գրաւէ, այդ հողերուն տակի քարիւղները շահագործելու համար։ Ատոր փոխարէն Բագուի շուրջ բազմաթիւ ռուս նոր գիւղեր կը շինուին եւ զանազան կողմերէ տասնեակ հազարներով Ռուսեր կը բերուին՝ հոն տեղաւորուելու համար։ «Ագէրի Թիւրք» ցաւով կ'արձանագրէ այս պարագան։ Իրրեւ առաջին կարաւան՝ Սապունճու գիւղի բնակիչներէն մաս մը ղէպի Մուղան քշուած են։

Ֆիւրեր պէյ եւս ձերբակալուած

«Թայմզ»ի Թղթակիցը Էնկիւրիէն կը հեռագրէ թէ «Եավուզ»ի խնդրին առթիւ ձերբակալուած է նաեւ Պիլէճիկի երեսփոխան Տօքթ. Ֆիքրէթ պէյ։ Այս վերջինը հիւանդ ըլլալով, անցած

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՀՊԱՐՏ ԸԼԼԱՆՔ

— Բարեւ Գեղամ։

—Բարեւ Բաբգէն։ Այսօր գործս շա՛տ ծանր է, այնպէ՛ս յոգներ եմ, չեմ գիտեր ինչպէ՞ս օրն իրիկուն պիտի ընեմ։

Կէս օր է։ Գործարանի դռնէն անիսմար բանուորներ շտապով դուրս կը խուժեն։ Գիպուածով միայն կարելի է մաքուր մը գտնել անոնց մէջ։ Շատերուն դէմքը կորսուած է մուրին տակ։ Եւ ո՛րքան Հայ, ո՛րքան։

Գեղամ եւ ես բախտաւոր ենք որ տան մերձաւորութենէն ու ժամուան մը դադարէն օգտուելով, կրնանք հեւ ի հեւ հոն վազել պատառ մը բան ուտելու համար եւ նոյնքան հապճեպով վերադառնալու մեր գործին։

Խօսակցելով կը հասնինք տուն։

Ցեմին վրայ կեցած է Սիրանը, Գեղամի դեռատի հարսը, մեր հայրենի օջախներու ժիր ու խելացի, բարի ու զուարթ հարսներէն։ Աչուընին ճամբան կը սպասէ։

— Եկո՛ւր Գեղամ, ջուր տաքցուցի ձեռքերուդ համար։ Յոգնեցա՞ր։ Եկուր լուացուէ։

Գեղամ իր հարսին, անոր պայծառ դէմքին, բարի ժպիտին, գեղոտ խնամքին առջեւ, կը մոռնայ գործն ու գործարան, աշխատանք ու յոգնութիւն։ Կը մօտենայ եւ կ'ուզէ զայն շոյել։

— Ի՞նչ եղար, խելօք կեցիր, բարգէնը հոս է, ամո՛թ է։

Ամո՛թ է։ Գեղամին ի՞նչ, հարսը իրը չէ՞, անոր համար չէ՞ որ մուխին ու ծուխին մէջ մտա՞ւ։ Եւ որո՞ւն համար կրկին պիտի դառնայ աղտին ու մուրին։

Գեղամ իր բանուորի սեւ, բանուորի արդար ձեռքերուն մէջ կ'առնէ հարսին աղուոր գլուխը ու երկար կը համբուրէ Հայու խոշոր, Հայու թաւիշ աչքերը։

×

Ա՛հ, բանուոր եղբայրներ։ Մեր մատաղ արեւը վկայ, ուրախ ըլլանք, հպա՛րտ ըլլանք որ բանուոր ենք, քանի մեր հայրենի օջախներու ժիր ու խելացի, բարի ու զուարթ հարսները կան։

ԲԱԲԳԷՆ

ԼԱՏԻՆԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ բոլշեւիկ կառավարութիւնը որոշած է լատինական այբուբենը պարտադրել այն բոլոր լեզուներուն եւ գաւառաբարբառներուն համար, զորս կը գործածեն հարաւ-արեւելեան Ռուսիոյ ժողովուրդները, մանաւանդ Թրիմի բնակիչները։

Այսպէս, ներկայ տարուան յունուար 1էն սկսեալ Թաթար նախնական եւ երկրորդական վարժարաններուն մէջ լատինական այբուբենը սկսած է գործածուիլ։

ՔԱՅՔԷրԻՆ ՔՈՅՐ ԱՏԼԱՆՏԵԱՆԸ ՊԻՏԻ ԿՏՐՏԷ

Վիլհելմ կայսեր քոյրը իշխանուհի Վիքթորիա, որ վերջերս ամուսնացած էր Ալեքսանդր Զուբկօֆի անուն ռուս երիտասարդի մը հետ, օդանաւ մը շինել տալու վրայ է եւ պիտի փորձէ Ատլանտեանը կտրել։ Օդանաւը գրեթէ պատրաստ է եւ իշխանուհին կը յուսայ քանի մը շաբաթէն ճամբայ ելլել՝ իր ամուսինին հետ։

ԿԱԶԱՆԻ մէջ անձնասպան եղած է ժողովրդական գործակալ ֆոկին, որ ատենէ մը ի վեր ջղային հիւանդութենէ կը տառապէր։

"ԵՒՐՈՊԱՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉ,,

Ա.

Մարդոց մօտ օգնելու, վէրքի մը բալասան դառնալու, դժբախտութիւն մը նուազեցնելու ոգին իր գերագոյն բարձրութեան կը հասնի քաղաքական պայքարներու, պատերազմի կրակներու, ընդհանուր հասարակաց աղէտներու ժամանակ։

Այդ առիթներու մէջն է որ մարդիկ կը զգան թէ որքան պէտք ունին իրարու, որքան աննշմարելի այլ անհուն կապերով կապուած են իրարու։ Եւ ասով իսկ անանձնական, անշահախնդիր կը դառնան։ Որքան փլուզումը շառաչուն ըլլայ, գոյն կասեցնելու կամքը, սեղմուելու, թեւ թիկունք դառնալու պէտքը այնքան բուռն, այնքան ընդհանրական կը դառնայ։ Հանրութեան ամենափոքր մասնիկն անգամ, երախայ, ծեր, աղջիկ, կին, զեր մը, պարտականութիւն մը կը ստանձնէ. ու մարդ չկայ ոչ մէկ ժամանակ աւելի բարեխղճութիւն չի դներ իր պարտականութեան յանձնմանն ու կատարման ժամանակ, որքան հանրային չարիքներու, նոյնիսկ կեանքի գնով՝ կուրծք տուած ժամանակը։

Հայրենիք կառուցանելու մեր ժողովուրդին հերակլեան ծանրահոգ աշխատանքը՝ մեր ժողովուրդի բոլոր տարրերուն պարտադրած է ու դեռ պիտի պարտադրէ ընդհանուր, առաւելագոյն զոհողութիւնը։ Մեր ժողովուրդի մէջ զոհաբերութեան ընդունակներու, զոհողներու եւ զոհողութեան մաքրագործող քուրայէն, տէր դարձաւ անխորտակելի կորովին։ Մեր ժողովուրդի կաժառոր թէ ակամայ զրկանքները՝ նոր ճշմարտութիւն մը ապացուցին թէ գերագոյն իտէալներու համար հանդէս բերուած գերագոյն զոհողութիւնները չեն կըսեր, չեն քայքայեր, այլ կ'ամրացնեն, զիմադրականութիւնը կ'աւելցնեն։

Ունեւոր կամ բախտաւոր անհատին յաճախ յանցապարտ խղճի հանգստացման համար ցոյց տուած կարեկցութիւնը մարդկային ցաւի հանդէպ, վիրաւոր մը երեւան կը բերէ, դէմք մը կը պայծառացնէ, ու ակնթարթի պէս անհետ կը կորսուի։ Կարեկցութիւնը եթէ պարտականութեան պէս ըմբռնուէր բոլոր մարդոց կողմէ անխտիր, շատ չարիքներ իրենց արմատէն կը կարուէին, ու ներկայ կարգերու տակ անհատը չէր ճզմուեր, ինչպէս ճնճղուկը բազէի մագիլներուն մէջ։ Մեծատան բարեգործութիւնը միշտ կղերի թելադրանքով եղեր է մանաւանդ մեր մէջ, ու ծառայեր է եկեղեցիներու, վանքերու կառուցման։ Մեր քաղաքական պայքարները ոչ միայն իրենց յարուցած խանդավառութեամբ չեն վարակած զանոնք, այլ եւ այդ պայքարներու անհատ զոհերը իբրեւ զոհեր նոյնիսկ սոսկական կարեկցութեան զգացում չեն արթնցուցած, ընդհակառակն զոհը դահիճին հետ շփոթուած է, եւ անարդուած, իսկ դահիճը պատուաւոր մարդու սովորական զգեստով կը պտտի, կը մանէ կ'ելլէ պատուաւոր հասարակութեան մէջ, բոլոր տիտղոսներու արժանանալով։

Ինչո՞ւ սակայն զարտուղութիւն ընդհ. կանոնի մէջ։ Թէ քաղաքական պայքարները աւելի լայն, աւելի ժողովրդական հետաքրքրութիւն կը առեղծեն իրենց շուրջ, կասկածէ դուրս է։ Թէ այդ քաղաքական-ազատագրական պայքարներու ընթացքին մարդիկ կը զգան թէ աւելի մօտ են իրարու, թէ անչափելի այլ անհուն թելերով կապուած են իրարու, իրերօգնութեան պէտք ունին, նոյնպէս ճիշտ է։ Թէ հայ ժողովուրդը վերջին տասնեակ տարիներու ընթացքին տեւականօրէն պատերազմի կրակներու, հանրային աղէտներու եւ քաղաքական-ազատագրական պայքարի մշտական սպառնալիքներու տակ կ'ապրի՝ կոլերուն ալ պարզ է։

Հապա ինչո՞ւ համար այսօր հայ մարդը օգնելու, սատարելու, նպաստելու նոյն վիճակին մէջ չի գտնուիր։ Յոգնածութի՞ւն, յուսաբեկութի՞ւն։

Առաջինը ճիշտ էր 4—5 տարի առաջ։ Բայց այսօր 4—5 տարի յետոյ քաղաքական տրամադրութիւններու արագ բարձրացում, մակընթացութիւն կայ։ Յոգնած ու սրտաբեկ բազմութիւնները ապաքինած, կազդուրուած, դանդաւածօրէն տարագիր եռագոյնին կը կառչին։ Անդրանիկի մահը համազգային սուգի կերպարանքը առաւ։ Սգահանդէսները մէկը միւսէն յուզիչ իրարու յաջորդեցին եւ ամէնօր «կիսատ թողուցած գործ»ը շարունակելու երդումներ եղան։ Ազգային Ուխտը նոր ու ահաւոր լինելութեան մէջ է։ Անդրանիկի երկրորդ թաղումը (Փարիզ) հերոսապաշտութի բուռն տեսարաններ պարզեց։ Փարիզի մէջ անոր եռագոյնի մէջ փաթթուած մեռելակառքին 6—7000 հոգի հետեւեցան։ Ուրիշ խօսքով, բովանդակ գիտակից Փարիզը, երախաներն ու այլասերածները դուրս հանած։

Անչափ տառապանքին, կոտացող ցաւին, լացող աչքին, կսկծացող վշտին, արիւնող վէրքին հանդէպ կարեկցութիւնը խորապէս ու վեհօրէն մարդկային է։ Երբ այդ տառապանքը, ցաւը, արտասուքը, վիշտը, վէրքը ընդհանրութեան իտէալի, բոլորի կողմէ փայփայուած ու սիրուած, ուխտուած գաղափարի համար է, երբ մարդիկ զինակից, գաղափարակից ընկերներ ունին, անհատականազգ. խղճի անդադարութեան, քաղաքական-ընկերային համազմունքներ չվաճառելու համար տանջանքի բաժակը կը պարպեն, ինչպէս Սոկրատը ժոլեխինդի բաժակը, անոնց հանդէպ հմայակրանքի զգացումը բացարձակ ու անյետադարձելի պարտականութիւն է։ Պարտականութիւն է անհատական, մարդկային, ազգային ու գաղափարական։

Եթէ աստուածութիւն մը կայ, չի կրնար մարդ անհատի ճիտէն աւելի նուիրական պարտականութիւն մը կախած ըլլալ, քան յանուն խղճի, հայրենիքի ազատութեան, գաղափարի ազատութեան տառապող մը ձեռք մեկնելու պարտականութիւնը։

ՇԱՀԱՄԻՐՈՒՆԻ

ՏԱՐԻ Է ԱՆՑԵՐ

Ալէքսանդրապոլի երկրաշարժի աղէտեալներուն համար Ապրիլի մէջ ժամանակին կազմուած էր ցանձնախումբ մը, որ հանգանակեր է 2,350 րուբլի, շուկայիները վրան կ'աւելցնեն 1,068 րուբլի եւ այս գումարը, 3,418 րուբլի, կը զրկեն Երեւանի Օգնութեան կոմիտէին։

Ա.յս յանձնախումբին քարտուղարը «Արեւ-Արագած»ի մէջ (3 փետր.) նամակ մը տեղատուելով կը հարցնէ թէ ի՛նչ եղան այդ գրամները։ Ստացուա՞ծ են թէ ոչ։ Եւ կ'աւելցնէ, որ քանի մը անգամ գրած են, հարցուցած են, բայց ոչ օք պատասխանած է, նոյնիսկ կեդրոնական լրագիրներուն մէջ եւս այս մասին ոեւէ լուր չէ արձանագրած Օգնութեան կոմիտէն։

Եւ քարտուղարը վերջին անգամ եւս, տարի մը յետոյ, կը հարցնէ թէ ո՞ւր հասաւ այդ գրամը։

Մենք ալ կը հարցնենք, թեւրեւս կը լսեն մէկ։

ԿԵԱՆՔԸ ՄԻԼԱՆԻ ՄԷՋ

ՄԻԼԱՆ, 14 փետր.

Ինչպէս գրած էի, փետրուար 11ին տեղի ունեցաւ մեր գաղութին տարեկան պարահանդէսը, IstitutoCesaranoի մեծ սրահը, որ կարելի է ըսել միակն է ամբողջ Միլանի մէջ։

Պարերը սկսան երեկոյեան ժամը 10ին եւ վերջացան առաւօտեան ժամը 6ին։ Պարահանդէսին մասնակցող հասարակութիւնը, օտար թէ հայ, մեկնումի միջոցին յայտնեց իր ուրախութիւնն ու գոհունակութիւնը կազմակերպիչ մարմնի անդամներուն։ Այս քանի մը տարուան ընթացքին ոչ մէկ հայկական պարահանդէս այսքան յաջողութիւն ունեցած է։ Եւ յաջողութիւն՝ թէ նիւթապէս եւ թէ բարոյապէս.

Եթէ ցաւալի կէտը կար, այն ալ Հայերու փոքրամասնութիւն կազմելն էր։ Բարեբախտաբար ներկայ էին այնպիսի համակրելի ու առատաձեռն հայրենակիցներ, որոնք շատերու բացակայութիւնը զգացնել չտուին։

Պարահանդէսի ամենատաք միջոցին բեմ բարձրացաւ իր ջութակով պ. պազարճըքլեան եւ նուագեց իր հեղինակած եւ գեռ անտիպ «Թանկօ»ն։ Նորութիւն մըն էր այս ալ։

Բոլոր սրտանց կը ժպղենք պ. Պազարճըքլեանին որ, իր գործը մեր պարահանդէսի շրջանակէն դուրս ալ ունենայ նոյնքան մեծ յաջողութիւն։

Հանդէսին Թագուհի ընտրուեցաւ Իտալացի օրիորդ մը, իսկ պատուոյ տիկիններ՝ Օրիորդներ Փիլոյեան եւ Արայեան։

Պարահանդէսին հասոյթը պիտի բաժնուի հաւասարապէս Ազգային Միութեան եւ Հայ Ուսանողական Միութեան միջեւ։

** Քանի մը խօսք ալ գաղութի գործերու մասին։

Բոլորին ծանօթ է թէ ասկից տարի մը առաջ ինչ անկարգ վիճակ կը տիրէր մեր մէջ։ Ներկայիս այս անհիշանութեան վերջ տրուած է եւ կայ հայկական մարմին մը, որ պաշտօնապէս ճանչցուած է իտալական կառավարութեան կողմէ։ (Այս ճանաչումը առաջին անգամն էր որ տեղի կ'ունենայ)։

Ժամանակաւորապէս ընտրուած Ազգային Մարմինը անմիջապէս սկսաւ գործի եւ նկատի առաւ հետեւեալ խնդիրները.— Մարդահամարի պատրաստութիւն։ Մշակուի նոր Օրագիր-կանոնագրի մը։ Պատրաստութիւն գրական-երաժշտական հաւաքոյթներու եւ լուծում անցագրի դժուարին խնդրին։

Մարդահամարի պատրաստութիւնը կարելի չէ վերջացած նկատել, որովհետեւ շատ մը քաղաքներու մէջ հաստատուած հայրենակիցները դեռ մինչեւ այսօր անպատասխանի ձգած են ազգային մարմնի կոչերը։ Նոր Օրագիր-կանոնագիրը արդէն պատրաստ է, բայց կրկին պիտի վերաքննուի, որովհետեւ անիրաւ թէ իրաւացի դիտողութիւններ չպակսեցան։ Գրական-երաժշտական հաւաքոյթները ամէն 15 օրը տեղի կ'ունենան կանոնաւորապէս, բոլորը զոհ ձգելով։

Գալով անցագրի խնդրին, որ ամենակարեւորն է մեր գաղութին համար, չէ ունեցած այն լուծումը, զոր մեզմէ շատերը կը փափաքին։ Իտալական կառավարութիւնը, անցագրի խնդրին համար ունի իր որոշ ու շատ խիստ օրէնքները որոնց հարկագրուած ենք ենթարկուիլ։ Ուրիշ ելք չկար։ Ընդունած են այն օրերը երբ ամենամեծ դիւրութեամբ մէկ օրուան ընթացքին կարելի էր անցագիր ստանալ։ Իտալական կառավարութեան կողմէ մեզի տրուած անցագրային դիւրութիւնը չարաչար գործածուեցաւ մեր կողմէն անցեալին, եւ այսօր կը կրենք հետեւանքները։ Այստեղ կրնամ յիշել այնպիսի դէպքեր, որոնց ես ինքս ականատես եղած եմ եւ որոնք ուղղակի գայթակղեցուցիչ են։ Ընդունենք։

Եզրակացնելով. կարելի է ըսել որ ազգային գործերու մեքենան բարեբախտաբար շարժման մէջ դրուած է, սակայն շարժումը դանդաղ է, եւ անհրաժեշտ է արագացնել։ Իսկ այդ կրնան ընել այնպիսի անհատներ, որ ունին տրամադրելի ժամեր, ինչ որ կը պակսի ներկայ վարչութեան անդամներուն մեծամասնութեան։

Ա. Ս.

ԿԵԱՆՔԸ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

ՊԵՐԼԻՆ, 14 փետր.

Շատոնց մեր գաղութը պէտք կը զգայ հոգեւորականի մը, բայց զանազան պատճառներ արգելք կը հանդիսանան։ Փափաքը ընդհանուր է սկիզբէն ի վեր, սակայն գործը ձեւակերպելու համար վրիպեցան փարիզի թեմականէն մինչեւ կաթ. պատուիրակութիւնը։

Հոս ամէն մարդ համոզուած էր թէ նիւթական գիւրութեան համար նախատեսուած հովուական միութիւնը շուտով պիտի իրականանայ եւ բոլոր գերմանահոս երկիրները անպատճառ հոգեւոր հովիւ մը պիտի ունենային այսօր վաղը։ Ամիսներ անցան, գերմաներէնի հմուտ անձ մը վարդապետ ձեռնադրեցաւ փարիզի մէջ, իբր թէ պերլինի համար, բայց նորէն ամիսներ անցան, եւ, ոչ մէկ որոշ կարգադրութիւն։ Վիէննան մատուռ մը ունի եւ առանձին, իրեն համար զանազան հոգեւորականներ պաշտօնի կը կոչէ, մինչ պերլին կը սպասէ, ըստ «վերին» թելադրութեան, միանալու համար միւս գաղութներուն։ Շարունակ անպատասխանի կը մնան կարեւոր գրութիւններ եւ ժողովուրդէն մարդիկ՝ յուսահատ որոշում կուտան օտար ձեռներու դիմել։

Մենք չենք որ «նովին բանիւն» ապրիլը պիտի գերադասենք լուրջ ընկերային կազմակերպութիւններէ. բայց պարզ է որ ժողովուրդը բնական գարձած դարաւոր մղումով մը կը կառչի իր եկեղեցիին եւ անոր հետ շաղկապած է իր կեանքի փիլիսոփայութիւնը։ Ապագայ՝ ժամուն բակը։

Այսչափ՝ անցեալին մասին։

Բարեբախտաբար արդէն քանի մը օրէ ի վեր առիթը ունինք վայելելու Գր. վրդ. Շահլամեանի ներկայութիւնը, քաղաքիս մէջ։ Առիթէն օգտուելով պսակ, Հոգեհանգիստ եւն. կատարուեցաւ։ Գաղութային միութեան վարչութիւնը եւս անգեալ Պրակի ռուսական եկեղեցիի մը մէջ պատարագ մատուցանել տուաւ, որուն ներկայ էր գրեթէ ամբողջ գաղութը։

Երգեցողութիւնները յաջող անցան. իսկ Գր. վրդ. Շահլամեանի քարոզը, որ նիւթ ունէր վարդանանդը, մեծապէս ոգեւորեց ներկաները։

Այժմ կազմուած է եկեղ. ժամեայ յանձնախումբ մը, որ մօտէն պիտի գբաղի հոգեւոր հովիւի հարցով։ Ցոյս կայ որ տեղական միջոցներով, աւելի դիւրութեամբ կարգադրուի այնքան ձգձգուած այս գործը։

** Գաղութային միութեան վարչական տարին լրացած ըլլալով, փետր. 26ի կիրակի օրը նոր ընտրութիւններ տեղի պիտի ունենան։ Ցանկալի է որ ամէն անգամ ներկայ ըլլար ժողովին, որովհետեւ ընտրելու իրաւունքը է նաեւ ընտրուելու պարտականութիւն։

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԿԵԱՆՔԸ ԿԻՊՐՈՍԻ ՄԷՋ

Ներքին պայքարը.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի Գործունէութիւնը.— Բ. կանայեանի ճամբորդը.— Ա. Շահմուրատեան մեր մէջ.

ՆԻԿՈՍԻԱ, 9 փետր.

Կիպրահայ «Ազգ. Շահերու Պաշտպանութեան» մարմնին վարած պայքարը՝ Առաջնորդին ու Առաջնորդարանը շրջապատող տարրերուն դէմ, կը շարունակուի, եւ հաւանօրէն, յաւէտ երկար ժամանակ։ Եւ այս, շնորհիւ ամբարտաւան Առաջնորդի մը քմայքներուն եւ վարագոյրի ետին գործող քանի մը ողորմելի տիպարներու։

Սարաճեան եպս. շատ կը նմանի արեւելեան իշխանաւորներու. կը ճկի, կը քծնի, ու մինչեւ անգամ՝ կու լայ, եթէ կարծէ թէ հարուածը շեշտակի իրեն կու գայ, իսկ երբ անմիջական վտանգ չտեսնէ, կը դառնայ յափառ եւ գձուձ։ Ահա՛ թէ ինչու իր ութը տարուան ապերասան պաշտօնավարութիւնը կազմալուծուած յառաջ բերած է գաղութին մէջ, բարոյապէս եւ նիւթապէս։

** Նիկոսիոյ Հ. Մ. Ը. Մ.ը օրէ օր կ'աճի։ Հաժակիրներու կուռ շրջանակ մը ունի ներկայիս, հակառակ կարգ մը փոքրոգի մարդոց լարած սադրանքներուն։ Կազմին նորընտիր վարչութիւնը կը բաղկանայ գործօն անդամներէ։

Կազմուած է Ֆութպոլի ընտիր խումբ մը, որ Փետր. 5ին փայլուն խաղ մը ունեցաւ Նիկոսիոյ էն լաւ մարզուած յունական խումբին դէմ։ Մէկ մէկ նշանակէտով հաւասար ելան կողմերը։ Աւելի քան 4000 հոգի կը դիտէին խաղը։ Մրցումէն յետոյ թէյասեղան մը ունեցան հայ տղաքը, Պ. վ. Թունտաճեանի տանը մէջ։ Ներկայ էր նաեւ Պ. Ա. Շահմուրատեան, որ հայրենասիրական տպաւորիչ խօսքեր ուղղեց ամէնուն ու գոհունակութիւն յայտնեց որ այս փոքր անկիւնին մէջ իսկ, հայ երիտասարդներ կենդանի տարր կը հանդիսանան ազգային կեանքը վառ ու բարձր պահելու համար։

Վարդանանցի առթիւ Հ. Մ. Ը. Մ.ը կը բեմադրէ «Վարդան Մամիկոնեան»ը։

** Փետր. 4ին, աւելի քան 40 հոգինոց երկսեռ խումբով մը պատուական համերգ մը ունեցաւ ծաղանդաւոր երաժշտագէտ Պ. Բ. Կանաչեան, հոգեկան մեծ վայելք տալով հայ եւ օտար բոլոր ներկաներուն։ Իր իսկ ձայնադրած կտորներէն «Տալիլա»ն ու «Ռազմերգ»ը ստիպուեցաւ կրկնել ծափերու տակ։ Յաջող էին նաեւ, մասնաւորաբար, Կոմիտաս վրդ.ի «Ով Մեծասքանչ», «Գութաններգ»ն ու «Քաղհաններգ»ը։ Օտարներէն Rév. H. Buxton, ծանօթ հայասէրը, եւ Գերագոյն Ատեանի դատաւորներէն՝ Mr. Sertzios աչուձախ յայտնած են գոհունակութեան տաք խօսքեր։

Հայ գեղարուեստի հորիզոնին վրայ, ուր յաճախ միջակութիւններ կը յամառին տեղ դրաւել կանաչեաններ ունին իրենց առանձին տեղը։

Փետր. 20ին, պիտի լսենք Սրմ. Շահմուրատեանը, որուն երգերը դմայլանքով ունկնդրած ենք ձայնադիրներու միջոցաւ։

Հրազդան

ՖՐԱՆՍԱՑի փաստաբանները այս տարի կը տօնեն իրենց արհեստի հիմնարկութեան 700ամեակը, որովհետեւ 1228 թուականին էր որ առաջին անգամ Պանշ սը Քասթիլլ իր անչափահաս որդւոյն՝ Լուդովիկոս Թ. Թագաւորին անունով, հրովարտակի մը միջոցաւ, արտօնեց փաստաբանութիւնը ասպետական կարգի մը առանձնաշնորհներով։

Պ.ԻՐԼԻՆ-ՆԻՒ ՅՈՐՔ հեռատեսի գործածութիւնը սկսաւ այս տարի փետր. 10ին։ Երեք վայրկեան խօսիլը կ'արժէ 330 մարք։

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Երեւանի Արհեստակցական ութեան վերջին հաշուետուական գեկոյցներէն կը քաղենք հետեւալ տեղեկութիւնները (հմմտ. Հայաստան, 25 յուն.).—

Առժամանակեայ գործաթեան համար տրուած նպաստները մեծ դուժար մը կը մանեն։ Դժբախտաբար, այս մանկակաւ գործազրկութեան պատճին տիրանալու բանւորները սուտ-պատճառներով կը գտնեն (simuler)։ 1927ին այդպէս տրուած մարդերը կը հասնին 43 րուբլիի։

Զանազան պատճառներէն տրուած նպաստներէն քիչ դումարը կը նկատուի 1925-1926ին, գուրկներուն տրուած է 5 րուբլի նպաստ։ 1927 Աշխատանքի Սակարանին արձանագրուած էին 177 ձգտուրկներ։ Կենսաթոշակ ստանան 900 բանւորներ, հիւանդ են կամ հաշմանդամ։ Բժշկական օգնութիւնը տրու վրայ դրուած չէ, ուառական կեդրոններուն, գիւղերուն մէջ։

Մշակութային եւ կրթական աշխատանքներն ալ, քանի մը դրքոյկներէ, ոչ

Անցեալ տարի ապաքինարան եւ հանգստեան տուներ համար արձանագրուած 2-3,000 հոգի, մինչդեռ մարդելի 247 տեղ միայն։ Ուրեմն, աւելորդ է ըսել։

Անհրաժեշտ է գործութեան դէմ պայքարիլ։ արհեստի պատրաստութիւն, երկրորդ յաւելեալ բուն համար կանչելով գործազուրկները։

Աշխատանքի արկածներ գիլելու համար փորձ տարուած։ Բոլոր արկածները պատճառը կը վերագրուորներու անզգուշութեան շատ հաղուագիւտ են արձառով իսկական մեղաւոր պատասխանատուութեան չելու դէպքերը։

Գանձարկղի գործակ ձգձգութին։ Փոքրիկ գումաներ տանալու համար բաւական վկայագիրներ կը պահանջէ այնպէս որ այդ թուղթերը նալու համար կը ծախսեն նելիք գումարէն աւելի։ կերպութիւնները չատեր են։

Ապաքինարաններու ղերու բաշխման եղանակ Ալէքսանդրապոլի ներկ գիւղը խիստ բազոք մը նգելով, կը յայտնէր թէ անը շատ տեղ կը զրկ Ալէքսանդրապոլի բանւ թիւին համապատասխան չեն տրուիր։

Գաւառներուն մէջ բժիշ շատ քիչ են։ Եղածներն կական բժիշկ չեն։

Բանւորներու բնակարան նելու աշխատանքը շատ է։ Այդ է պատճառը, որ ւորները չեն կապուիր րաններուն եւ հանքերուն։

Համագումարին մէջ այս թերութիւնները լման տուր, ոզջո՛յն մը հետագ կոմունիստ կուսակցութեան րոնական կոմիտէին այս... թերութիւններուն

ՅՈՒՐՏԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Երեւանի մէջ փետ սկիզբը ցուրտին աստիճ ջաւ գերոյէն վար 20, Ա դրապոլի մէջ՝ — 29։ Ղ լիսայի մէջ քամիները փետրուար 4ին, երեւան նատած ձիւնին թանձր 60 սանտիմեդր էր։ Եւ շարունակուի ձիւնը։ դադրած է քաղաքին ճարանները կան (ձեռ ուր աշխատանքները կը ջուրը սառած է, խողո ձաճած են։ Գիւղերու դորդակցութիւնը դեռեան լիճը սառած է չեն բանիր։

ԲԱՖԵՈՒՆ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ԿԵՍԱՐԻԱՅԻ ԿՅԱՆՔԻՑ)

ՆԱԶԱՐ ՍԱՍ

Ը.

Կ՚ուզէր ինչ որ ըլլայ, ան պիտի չհեռանար Ֆաֆունիէն, որ ինքզինքը կապած կը զգար անոր հետ ամէն անգամ, երբ կ՚աչքակապուէր անոր գեղեցկութեան առջեւ։ Ան ինքզինքը կը համարէր Ֆաֆունիի ամուսինը, ինչպէս որ Ֆաֆունի կը համարէր զինք իր կինը։ Ամէն անգամ, երբ Ֆաֆունի կ՚ըսէր իրեն՝ — Ես քեզ կը սիրեմ, Նազար, ան կը պատասխանէր՝ — Ես ալ քեզ կը սիրեմ, Ֆաֆունի։ Ու ասիկա ճշմարիտ էր։ Ան կը սիրէր զայն, ինչպէս որ կրնայ սիրել ամէն տղայ, որ առաջին անգամ կը զգայ սէրը

շաբաթ Էնկիւրիէն քննիչ մարմին մը եկած էր Պոլիս եւ իր բնակարանին մէջ հարցաքննած զայն։ Այժմ ապաքինած ըլլալով, ձերբակալուած եւ Էնկիւրի տարուած է, իբրեւ մեղսակից իհսան պէյի։

Գերագոյն Ատեանին առջեւ կը շարունակուի ամբաստանեալներուն դատավարութիւնը, ի ներկայութեան երեսփոխաններու, դիւանագիտական մարմինին, օտար թղթակիցներու եւ հետաքրքիրներու մեծ բազմութեան մը։ Նախկին գործավար Իհսան պէյ շատ նեղը կը դրուի։

Էնկիւրիի պաշտօնաթերթը «Հաքիմիյէթը Միլլիյէ» փետր. 17ի թիւով կը հրատարակէ երկար նամակ մը, զոր Իհսան պէյ գրած է վարչապետ Ըսմէթի փաշայի (չվիոթել Ղազի փաշայի գրածին հետ), 1927 Նոյեմբեր 18ին, այսինքն «Յաւուզ»ի խնդիրը քննելու մասին դահլիճին տուած որոշումէն քանի մը օր յետոյ։ Այդ նամակին մէջ Իհսան պէյ կը հաստատէ թէ ինքն ու եւ է թշնամութիւն չունի Ըսմէթ փաշայի դէմ, եւ թէ թուրք Յեղափոխութեան վարիչները պէտք է ամուր եւ միացեալ ճակատ մը կազմեն։

Ուրիշ երեսփոխան մըն ալ ձերբակալուած

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ ձերբակալուած է երեսփոխան Ալի Բիզա պէյ, որ Ազգային Մեծ ժողովի գանձէն զեղծումներ կատարած էր։ Բիզա պէյի դատավարութիւնը պիտի սկսի այսօր երեքշաբթի։

Պաշտոնեաի վիճակը ջլկուած Սուրիոյ մէջ

Պէյրութէն կը հեռագրեն փետր. 18 Թուականով.—

Մարզպան Փոնսօ հրատարակեց զանազան հրամանագիրներ, որոնցմով կը չնչուին պաշարման վիճակն ու գրաքննութիւնը Սուրիոյ պետութեան մէջ եւ լայն ընդհանուր ներում կը շնորհուի։

Շէյխ Թաճէտտինի կառավարութիւնը իր կարգին կը հրատարակէ յայտարարութիւն մը, որով կը չատագովէ մարզպանին այս կարգադրութիւնները եւ կը հաստատէ թէ վճռած է հետապնդել խաղաղ քաղաքականութիւն մը։

Յայտարարութիւնը կ'աւելցնէ թէ առժամեայ կառավարութեան առաջին գործը պիտի ըլլայ կարելի եղածին չափ շուտ երկրին դեկը յանձնել կանոնաւորապէս կազմուած մարմիններուն՝ ընտրութիւններէն վերջ, որոնք պիտի կատարուին ազատօրէն եւ շուտով։ Յայտարարութիւնը կը պահանջէ ստեղծել միջ-պետական մարմին մը՝ ընդհանուր տնտեսական շահերը վարելու համար։ Կը յանձնարարէ որ նոր կազմուելիք կառավարութիւնը հրաժարի նեղ անջատողականութենէ, որ վտանգաւոր հակամարտութիւններ առաջ կը բերէ եւ կը վնասէ ընդհանուր բարգաւաճման։

Վերջացնելով, Թաճէտտինի դահլիճը յոյս կը յայտնէ թէ Ֆրանսայի եւ Սուրիոյ միջեւ պիտի կնքուի դաշնագիր մը, որ պիտի ճշտէ եւ սահմանէ հոգատարութենէն բխող փոխադարձ պարտաւորութեանց տարողութիւնն ու պայմանաժամը։

Դամասկոսի ժողովուրդը գոհունակութեամբ ողջունած է շէյխ Թաճէտտինի կառավարութիւնը։

Անաստղուի երկաթուղիները

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ ամերիկեան «Կրոս եղբայրներ» ընկերութիւնը Էնկիւրիի մէջ հանրօգուտ շինութեանց գործավարութեան առաջարկ ներկայացուցած է՝ շինելու համար Անատոլուի համար անհրաժեշտ տեսնուած բոլոր երկաթուղիները։ Ամերիկեան խմբակը կէս միլիոն ոսկիի երաշխաւորութիւն տուած է։ Կը կարծուի թէ այս խմբակը մեծ դրամագլուխ ունի եւ կը փափաքի ստանձնել պէյժ խմբակին շինելիք երկաթուղիներու եւ նաւահանգիստներու շինութիւնը։

Յիշեալ խմբակին ընդհանուր տնօրէնն ու երկրաչափները Էնկիւրիէն կեսարիա անցած են՝ քննութիւններ կատարելու համար։

Ռուս գիւղացիները տղի կուտան

Մոսկուայէն հեռագրի մը համաձայն, խորհրդային իշխանութեան ձեռք առած կարուկ միջոցներուն շնորհիւ ռուս գիւղացիները տեղի տուած են՝ լայն բանալով իրենց ցորենի մթերանոցին դուռները։

Առեւտրական գործավար Միկոյեան հրահանգեց երկաթուղիի փոխ-գործավար Սուլիմոֆի, որպէսզի դէպի Սիբերիա բանող բոլոր կառախումբերը միայն ցորեն եւ հաճար փոխադրեն՝ ժամ առաջ արեւմտեան նահանգները ստոյգ սովէ մը ազատելու համար։

Համալսարան դաս մը Փորթուկալի մէջ

Փորթուկալի գաղտնի ոստիկանութիւնը համայնավարական դաւադրութիւն մը երեւան հանեց Պարբէրէյրոյի մէջ, Լիզպոնի հարաւ-արեւելեան կողմը։ Ձիշեալ քաղաքի մէկ տան մէջ միշտ ժողով կը գումարէին երկաթուղիի աշխատաւորներու միութիւնը։ Ոստիկանութիւնը երկար աեղնէ ի վեր հսկողութեան տակ առած էր զայն։ Այդ տունը կատարեալ զինարանի մը վերածուած էր։ Ոստիկանութիւնը անկէ գրաւեց 300 խոշոր ռումբեր, 30 ձեռնառումբեր, չորս ծրար տինամիթի փամփուշտներ եւ մեծ քանակութեամբ ուրիշ պայթուցիկներ եւ ռազմանիւթեր։

Ձերբակալուեցան 30 համայնավարներ, որոնց մէջ նաեւ նախկին նախարար Եօաօ Քամպոզոս։ Ռումբերը պիտի գործածուէին մայրաքաղաքին զանազան մասերը քանդելու համար։ Գտնուած փաստաթուղթերը բաւական կը նկատուին՝ համայնավարութիւնը բոլորովին ջնջելու համար Փորթուկալի մէջ։

Լիզպոնի մէջ կացութիւնը հանդարտ է եւ ոեւէ խռովութենէ չի վախցուիր։

Զօրավար Փանկալոսի դատավարութիւնը

Յունաստանի նախկին դիկտատոր զօրավար Փանկալոս ներկայացաւ հարցաքննիչ մարմինին առջեւ։ Իսկ զգուշութիւններ ձեռք առնուած էին՝ արգիլելու համար անկարգութիւնները։ Շէնքէն ներս եւ դուրս պահակներ զրուած էին։ Փանկալոս ինքնապաշտպանութեան համար խնդրեց հինգ օր պայմանաժամ, ինչ որ շնորհուեցաւ։ Նախկին դիկտատորը յայտնեց թէ պատրաստ է իրեն դէմ ուղղուած ամբաստանութեան հինգ կէտերուն պատասխանել փաստացի կերպով։

ԿԱՎՈՀԱԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՊԻՄԱԿՈՒԻՐ ԵՒ ԸՆԴԻՄԱԿ

25 փետրուար շաբաթ գիշեր ժամը 9.30էն մինչեւ առտուան 5.30 Salle d'Horticultureի սրահը, (84 Rue de Grenelle, N. S.: Rue du Bac)

Օրքէսթը եւ ճազ, հայկական եւ կովկասեան պարեր, Արեւելեան պարուհի Սէնիհա հանդիսի կը պարէ եւ կ'երգէ։

Ինճէ-սազ՝ մինչեւ լոյս, Թառիստ Արգար իր Թառով, ռուսական պարեր, չորս մրցանակ՝ լաւագոյն ծպտուածներուն, Գօթիւեօն եւ սէրբանթէն՝ ձրի, Ֆօթօ Ֆէպիւս՝ իր լուսանկարի գործիքներով, պիւֆէ Ճլօրիա։

ՄՈՒՏՔ 15 ՖՐԱՆՔ

ԱՌՆՈՒԱԶՆ 3 ՀՈԳԻՆՈՑ ԽՄԲԱԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ՝ ՀԱՏՈՒԿ 10 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը կանխաւօրօք կը ծախուին «Կավոշ»ի մօտ (208bis Rue Lafayette), Պ. Տրդատ Նշանեանի (48 Rue Mr. Le Prince) և Restaurant Floriaի մօտ, իսկ պարահանդէսին օրը՝ ցերեկուան ժամը 2.30էն սկսեալ պարասրահին կիշէն։

ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ Ի ՆՊԱՍՏ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Սանասարեան միութիւնը ֆաստատած է ժողովրդական ֆամալսարան մը, ուր ձրիաբար կը յաճախեն յիսունի չափ ուսանողներ։

Ի նպաստ այս ֆամալսարանին կազմակերպուած է երեկոյթ պարահանդէս մը, 24 փետրուար ուրբաթ իրիկուն ժամը 9էն մինչեւ առտուան 3, Salle Victor Hugo, Rue St. Didier, (Métro Victor Hugo. Շովանաւորութեամբ Պ. Ա. Շամբարձումեանի։

ԾԱՆՕԹ.— Տոմսերու արժէքը ղրկել Օր. Իփլիքճեանի, 11 Rue Berteaux-Dumas, Neuilly s)Seine, և կամ վճարել երեկոյթին դիմերը։ Պրիճի եւ բօքըրի թղթասեղաններ պիտի տրամադրուին։

Տիկին Մարիամ Նիկողոսեան, Պ. ցարուհին Նիկողոսեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Նիկողոսեան եւ զաւակները, Պ. Նիկողոս Նիկողոսեան, Օր. Ա. Դանէի Նիկողոսեան, Պ. Ղսկան Դանիէլեան, Այրի Տիկին Մարիամ Նիկողոսեանեւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Մելքոն Տէրտէրեան, Տէր եւ Տիկին Արփիար Մարտիրոսեան, Այրի Տիկին Պէրկիւզար Իւսկիւտարլեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Արմենակ Յամուրքաշեան եւ զաւակունք (Պոլիս), ցաւօք սրտի կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, հօրեղբօր եւ ազգականին

Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆԻ

մահը՝ որ տեղի ունեցաւ փետր. 19ին, 72 տարեկան հասակին մէջ։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այսօր կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, իրենց բնակարանը 121 Ave. de l'Union, Արնուվիլէ-կոնէս։

Ուսկից հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Արնուվիլի գերեզմանատունը։

Շոգեկառքը կը մեկնի Gare du Nordէն ժամը 1.20ին։

Հ. Յ. Դ.

Ֆօն տ'Օպնայի «Կորիւն» խումբի ընկերահամակրական ժողովը այս Հինդշաբթի գիշեր ժամը 7ին, Տրադարանին սրահը։ Ներկայ պիտի ըլլայ Հնկ. Աբօեան։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս իրիկուն, Ֆլօրիայի մէջ ժամը 9—10 Ֆրանս. պատմութիւն (Նաթանեան)։

*** Հինգշաբթի ցորեկէն յետոյ Հայերէնի դասընթացքը պիտի բացուի մօտ օրէն։ փափաքողները պէտք է որ արձանագրուին առաջուընէ ամէն գշ. եւ ուր. իրիկուն Ֆլօրիայի մէջ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

փարիզ, *Պատմ.— 35։*
կէնշէն, *Ա. Հ.— 100։*
փարիզ, *Ն. Ֆ.— 70։*
Լիոն, *Թ. Ա.— 10։*
ֆօնպ, *Գ. Մ.— 35։*
Մարսէյլ, *Ա. Ա.— 35 ֆրանք։*

Սկսանք ղրկել։

պելֆօռ, *Ե. Ե.— 35 ֆրանք ղրկեցինք։*
կէէոս, *Շ. Տ. Խ.— 70 ֆր. վճարած էք մինչեւ 4 Փետր. 928։*
Լէյլը, *Մ. Շ.— 10։*
Պրայիւա, *Օ. Ա.— 100։*
կրէնօպլը, *Մ. Տ. Ս.— 30։*
փարիզ, *Մ. Գ.— 60 ֆրանք ի հաշիւ Ն. Ն.ի։*
Սէն թ'Էթիէն, *Լ. Պ.— 10։*
ֆօն տ'Օպնա, *Ա. Տ. Կ.— 10։*
Նիս, *Ա. Վ.— 35։*
Լիօն, *Ն. Յ.— 683.20։*
Բրակա, *Ե. Գ.— 100։*
Սէն թ'Էթիէն, *Յ. Տ.— 5։*
փէլիւսին, *Գ. Պ.— 20։*
Մարսէյլ, *Գոթ.— 695։*
Մարսէյլ, *Խ. Թ.— 250։*
Դամասկոս, *Ա. Լ.— 70 ֆր.*

սկսանք ղրկել։

Մարսէյլ, *Կ. Ե.— 80։*
Տէսին, *Կ. Ճ.— 35։*
Նիս, *Յ. Ս.— 47։*
Տէսին, *Զ. Ռ.— 35։*
Սէվրան, *Լօռ.— 55։*
Գաիիրէ, *Գ. Մ.— 2 անգլ.։*
Քրանէփուլ, *Ս. Մ.— 110։*

ՆԱՄԱԿ ունի տքթ. Ե. Մինասեանց։ Դիմել՝ խմբագրութեան։

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ Լէօն Մկրտիչ ձիւվելէկեանէ իր հասցէն յայտնել՝ Պ. ցարուհին Մոգոսեանի, 44 Rue de l'Arbre Sec, Paris(1e).

ՋԱՐԴԱՆԿԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԵՐ

Ընդառաջ երթալով երկսեռ դիմողներու խնդրանքին, կը յայտարարեմ թէ յառաջիկայ Մարտ 1էն սկսեալ միայն հնարաւոր պիտի ըլլայ ինծ դաս աւանդել։ Շաբաթական դասապահերը.— Դշ. գիշեր ու շբ. յետմիջօրէի։ Ուրիշ փափաքողներ ալ Թող նկատի առնեն այս պարագան։

Մ. ՔԻՊԱՊՃԵԱՆ
7, Rue Tournon, Paris (6e)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Պարտք կը զգամ հրապարակաւ շնորհակալութիւնս յայտնելու իրաւագէտ Պ. վահան Եարճանեանի որ կարճ ժամանակի մէջ Ֆրանսա գալու եւ հաստատուելու օրինական գործողութիւնները կատարեց։

ՄԱՆՈՒ ԱՒԱՖԵԼԵԱՆ

Փարիզ 20 Փետր. 928

ԳՐԱՇԱՐՈՒԹԻՒՆ սորվիլ փափաքող 12-15 տարեկան պատանի մը կ'ուզուի։ Ներկայանալ ծնողքին հետ։ Մանրամասնութեանց համար դիմել «Յառաջ»ի։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուին Էնգարեցի Գուրգէն, Արամ եւ Նեվրիկ Պաուկճեան, որոնք երեք տարի առաջ Պոլիսէն փարիզ եկած են։ կը կարծուի թէ փարիզի արուարձանները հաստատուած են։ Լուսանկարիչ Նշան Թաճարեան փարիզ հաստատած։ Գրել. A. Keusseian, Usine Naëf Frères, Saillans, Doôme.

— Խարբերդի վերթէթիլ գիւղացի Շամբարձում Պօզուքեան, հօր անունը միքայէլ, կը փնտռէ հօրեղբօր որդիները կարապետ եւ ցովհաննէս Պօզուքեան. (Տէր ցովհաննէս քահանայի զաւակները), որոնք քսան տարիէ իվեր Ամերիկա կամ Գանատա կը գտնուին։ կը խնդրուի խարբերդի եւ շրջաններու Հայրենակցական միութիւններէն, կամ անձնապէս ծանչցողներէն տեղեկացնել՝ Hampartzoum Bozoukianի, Distillerie de la Croix-Rouge, Grenoble (Isère), France.

կը խնդրուի Ամերիկահայ Թերթերէն արտատպել։

— Պրուսայի Սէօլէօղ գիւղէն Մարիամ Ծանթազեան կը փընտռէ իր 14 տարեկան զաւակ Մելքոն Ծանթազեանը (ներկայիս Օննիկեան) որ 1919ին Պոլիս Եէտի-Գուլէի որբանոցը կը գտնուէր, վերջերս փոխադրուած է այլուր։ Իմացնել՝ Mme. M. Fantazian, S. A. M. Ucel, (Ardéehe) France.

կը խնդրուի արտատպել արտասահմանի Թերթերէն։

— *Փաստաբան Պ. Արմէնակի քեռորդին Աւետիս Մալաթեաղեան, Եօզկաթցի, կը փնտռէ իր մօրաքոյրը Հռոսաբեր Պարիկեանը։ Իմացնել՝* Zareh Zortianի, 15 Rue Trefilerie, St. Etienne, Loire.

— կը փնտռուի Սեբաստիոյ Մաճըլըզ գիւղէն Գրիգոր Մօսիկեան (Ներսէսեան), որ 1917ին Հալէպի Աիարոնեան որբանոցէ Գոնիա փոխադրուած է։ Ջինադաբին Պոլիս Առնաուտ գիւղի որբանոցը կը գտնուէր, կը կարծուի որ Պոլիս Հայու մը կոմմէ որդեգրուած է։ Իմացնել՝ իր հօրեղբօրորդւոյն, Վարդան Մօսիկեանի, 74 Rue des Fleury Clamart, Seine։ Լուր տուողին 50 Ֆրանք նուէր։

— կը փնտռեմ եղբայրս Պետրոս Գասիվէճեան, Սվազի ցաղթ գիւղէն, 22 տարեկան։ երեք տարի առաջ փարիզ գնաց եւ երկար ժամանակ է տեղեկութիւն չունիմ իրմէ։ կը խնդրեմ լուր ունեցողներէն իմացնել՝ ցովհ. Գասիվէճեանի, Գարակէօզեան Ազգ. Որբանոց։

— Ամասիացի եղիա Ինճաբապեան, ձիպէյլի որբանոցէն, որ փարիզի շրջակայքը ըլլալ կը կարծուի։ Գրել՝ Բաբգէն Ինճաբապեանի, Պորտոյի Հայկ. «Ցաւրոս» Ճաշարանի հասցէով, 27 Rue Arnaud Miqneu, Bordeaux.

— Դպրոցասէրի սանուհիներէն կեսարացի Օր. Ամէնուհի կիւլպէնկեան 16 տարեկան, կը փնտռէ իր հայրը՝ Հայկազն, որ կ'ենթադրուի ըլլալ միացեալ Նահանգները, եւ եղբայրները Լեւոն եւ վահրամ, որոնք կը գտնուին Լոնտոն։ Գրել՝ 35 Ave. de la Capelette, Ecole «Tebrotzassère» Marseille, France.

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ,

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԻՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹՈՍԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԵՐՈՒ

Տարիներէ ի վեր նիւ-եօրքի յայտնի հիւանդանոցի մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։

կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ եւ տան օրերը մինչեւ կէս օր։

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Télèph. Provence 09-32։

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Լաւագոյն յախճապակիէ եւ անմրցելի գիներով Արեւմտեան եւ Թէյի գաւաթներու, Թէյամաններու, ձեզվվներու, զանազան սպասներու համար դիմել՝ միակ կեդրոնական

Mlle E. PERRET

16, Rue Puvis de Chavannes, MARSEILLE

Ֆրանսայի ներքին գաւառներէ եղած ապսպրանքները կատարուին ամենաարագ կերպով եւ մեծ խնամքով։

Թղթակցութիւն՝ Հայերէն և Ֆրանսերէն։

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ

ՋՈՒԼԱՐԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՑ»

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1887Ի

Ջուլարանս օժտուած ամենավերջին սիստէմ մեքենաներով կը ձուլէ հայերէն եւ Թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր, գոյն եւ տոկուն մետաղի գործածութեամբ։

Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մասնաւոր խնդրոյ միայն։

Ջուլարանս կ'ընդունի նաեւ ապսպրանքներ՝ տպագրական, կոպեական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյք տպագր. Թուղթ, մելան, pâte à rouleau, պլինճ գիծ եւայլն, հայթայթէ ֆրանսական ծանօթ տուներէ։

Դրամ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէին՝ V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES

"PARMAKSEZIAN"

Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31.
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris

Կը տեղափոխէ եւ կը կատարեմ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնութեան ամուսնալուծման դատեր, ֆարթ տ'իտանթէի մէջ արձանագրուած փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագրեր։ Գործողութիւններ։

Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի գէտը կ'ընդունի Գշ., Շշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիթ, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Զ. ԵՍՐՑԵԵՆ

ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՒՐԻ Հ

Վ. Է Պ Ը

արեւելեան կեանքէ, ուժեղ պատերազմէն։ մեծ գեղարուեստական Թիւնով։ փոսթի ծախք գինն՝ 5 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ YAHRAM S
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux

ՀԱՅԵՐԷՆ ԳՐԻ ՄԵՔԵՆ

եւ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՍՈՒՐՃԻ ԱՍ

Ս. ԻՓԼԻՓՃԵԱՆ

21 Rue Rochechouart

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆ

Վ. ԵԱՐՃԱՆԵ

5 Rue Cardinal Mer
(Նախկին Rue Nouv
Tél. Cent. 96.70 եւ
կը կատարէ Ֆրանսա
նելու կամ բնակելու
նութեան պաշտօն
գործողութիւնները,
կերպով։ Նաեւ դատ
եւ վարչական ամէն
գործերը կը ստանձնէ։
Դիմել ամէն օր 9-12

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆ

Է. ՍԹԷՓԻՔ

106 Kléber, Շեն. Passy
կը կատարէ Ֆրան
ցուներուն մասներու
բնակելու արտօնու
գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (Ա.Ֆիտա
Դիմել՝ ամէն օր կէ
վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - **MASSIS** -
208bis, Rue Lafayette P

Le Gérant: H. TEURN

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱՖԱՆԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՋՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
22
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
1928

22 FÉVRIER 1928

Տ. ՏԱՐԻ Թիւ 577

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՊՈՒՌ ԽՕՍՔ

ԿԻՉ ՄԸ ԼՐՋՈՒԹԻՒՆ

Այլքի առջեւ ունինք երկու թերթեր, որոնք իրարմէ բոլորո՛վ տարբեր տեղեկութիւններ կուտան միեւնոյն գաղութի մասին. Մէկը՝ Պոլսոյ «Ժամանակ»ն է, (15 փետրուար), որ բերնին երեսը վազցնելով, կը հրատարակէ Թղթակցութիւն մը Պուէնոս Այրէսէն, տասը խոշոր խորագիրներու տակ.—

«Հայ գաղութին վիճակը շատ գոհացուցիչ է». — «30,000 հանգանակուեր է եկեղեցիի մը շինութեան համար», — «Հանգանակութիւններ եւ լսարանները կը բացուին», — «Հայերէն թերթի մը հրատարակելու ձեռնարկ» եւլն.։

Տակաւին Թղթակցութեան Ա. մասն է մեր տեսածը. բայց պէտք է գուշակել թէ ի՛նչ աւետաբեր պատմութիւններ պիտի տարածուին այդ խորագիրներուն տակ։

Եւ արդէն Թղթակիցը, որ ապահովաբար Պոլսէն ղրկուած նոյնայ քահանան է, պարտք կը սեպէ «իրականութեան հաւատակ» հռչակել այն Թղթակցութիւնները «որոնք շատ տխուր գոյներով կը նկարագրեն Պուէնոս Այրէսի գաղութահայութիւնը»։ Ինչպէս կ'իրեւ պապացոյց տիրող «բարեկեցութեան», կը պատմէ թէ հայերը հոս չունին Աղքատախնամ կազմակերպութիւն, քանի որ գրեթէ աղքատ չկայ, եւ հետեւաբար պէտքը զգալի չէ»։

Միւս Թերթը՝ Սելանիկի «Հորիզոն - Ալիք»ն է (7 փետրուար), «Գուժկան նամակ մը Պուէնոս Այրէս»էն խորագրին տակ, տեւեալ լուրերը կուտայ, վերջերս գացած գաղթականի մը բերնով.

— «Ազգային կեանք չկայ։ Մե՛ղք որ 12,000 հայութիւն կայ։ Արժարան չկայ... Պէտք է ծունկի գալ եւ փառք տալ Հեղլէն կազմակերպութեան, որ տարիներէ ի վեր կը պահէ մեզ։ Անիծեալ ըլլանք որ Թոյլ տուինք հոս գալ, փոխանակ արգիլելու։ Գաղթականութիւնը Թող ցամաք հաց ուտեն, բայց հոդ մնան։ Գոնէ իրենց զաւակները իրենց հայ կը մեծցնեն։ Քանի մը ուսուցիչներ կը ճանչնամ ինք անոնցի կը Թափառին փողոցներու մէջ»։

Ինչպէս կը տեսնէք, երկու Թղթակիցներն ալ Հայեր են եւ իրենց գրածները տպողները՝ հայերէն Թերթեր։

Եւ սակայն, մէկուն բովանդակութիւնը միւսին տրամագծօրէն հակառակ...

Հարաւ. Ամերիկան շատ հեռու է, բայց ոչինչ։ Հիմնուելով ամենէն տեղեկութիւններու վրայ, կրնանք ըսել թէ երկու Թակիցներն ալ տակաւին գաղափար չունին իրական կացութեան մասին։

Անոնք աւելի շատ իրենց անձնական տպաւորութիւնները ի տեր են, քան բուն իրականութիւնը։

Առաջինը՝ երեւի փորը կուշտ եւ կոնակը տաք զգալով, ոչ մի ունեցեր է դրախտ մը նկարագրելու. «Պուէնոս Այրէս անգամ աւելի լաւ դարձակ է քան փարիզը».— Միմիայն Պուէնոս Այրէսի մէջ կան 13 միլիոնատէրեր եւ 300 միլիոնատներ»։

Ճիշտ ինչպէս, տարիներ առաջ, գաւառէն Պոլիս հասած արիպներ, Բերայի ապակեփեղկերուն առջեւ բերանաբաց նալով, բան չէին գտներ Թուրքիոյ մայրաքաղաքին փառքերը արագրելու համար։

Միւսը, ապահովաբար քանի մը օր փողոցը մնացած, կամ արժարանի տաժանքէն դառնացած, ինքզինքը դժխեմի մը մէջ րծեր է։

Բոլոր համեմատութիւնները պահելով, եւ ամէն բանէ առջ ոգին առնելով, առանց վարանելու պիտի ըսենք թէ՝ երկրդն է որ իրաւունք ունի։

Առաջին անգամ չէ որ կը շեշտենք,— Որքան հեռու անհման եւ շքեղ ափերէ, այնքան լաւ։

Որքան մօտիկ ըլլանք մեր հայրենիքին, այնքան տանելի դառնայ օտարութիւնը։

Ա՛յս է պատճառը որ, անդադար կը պնդենք,— եթէ Ազգեդաշնակցութիւնը հարցնէ ձեզի թէ ո՞ւր կ'ուզէք երթալ, պատասխանէք,— Հայաստա՛ն։ Բայց քանի որ մեր ձեռնէ չէ հայրենիք երթալ մեր ուզած տեղը, ապա ուրեմն կը նանք այստեղ։

Նուազագոյն չարիքը, մինչեւ լաւագոյն օրեր։

Մենք մինչեւ Պուէնոս Այրէս երթալու պէտք չունինք, իննալու համար այդ երկրի չարն ու բարին՝ հայկ. տեսակէտէն։

Անհաւասիկ Ֆրանսան։ Այստեղ մեր հայրենակիցները տասն գամ աւելի բարեբախտ են, քան Հարաւային Ամերիկայի մէջ։ Էնքն ալ քիչ - շատ գործ ունին եւ կը քաշքշեն։ Երկրի շքեղութեան տեսակէտով, բաղդատութիւնն իսկ ծիծաղելի պիտի ար։ Եթէ Պուէնոս Այրէսի մէջ մաս մը հայրենակիցներ կրցեր հող գնել եւ «միայարկ կամ երկյարկ տուներ շինել իրենց մար», այստեղ հազարաւորներ կան որ հողի, տունի, խաթի տէր եղած, ամբողջ գիւղեր շինած են եւ շէնքեր վարկուտան։

Եւ սակայն, — հարցուցէք մէկն ու մէկուն թէ կ'ուզէ՞ մնալ։ քրեցէք անոնց սիրտը։ կարդացէք ինչ որ կը գրուի աշխարհի ր հայերէն Թերթերուն մէջ...։

Ու մինչ բոլորը կ'ողբան որ այս երկիրը իր ընդարձակութեամբ, փարթամութեամբ եւ մշակոյթով կը լուծէ մեր համքը, մանաւանդ նոր սերունդը, ահաւասիկ հայերէն Թերթ որ հէքեաթ կը պատմէ հեռաւոր աշխարհի մը մասին։

Աշխարհ մը՝ ուր գերեզմանի պէս բաց ու խոր են այլաման փոսերը։

Ինչ մը լրջութիւն, բարեկամնե՛ր։

Ծովէ ծով նետուած, այս ցիրուցան բազմութիւնները մադիր են միշտ հոսանքէն քշուելու, սուտ-իրաւ հէքեաթ տարուելու։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

Ի՛ՆՉ ԿԸ ԾԱԽՍՈՒԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

«Հայրենիք» (խմբագրական, 7 փետրուար).

— *«Ամերիկայի Հայոց անցեալ տարուան երեսփոխանական ժողովին տպագրուած արձանագրութիւններէն կ'երեւայ, որ վերջին վեց տարուան ընթացքին ամերիկահայ տասնեւութ գաղութներու մէջ դնուած են եկեղեցական սեփական շէնքեր, որոնց արժէքը կը կազմէ մօտ 572,000 տոլար. իսկ եթէ ասկէ առաջ դնուած հայ եկեղեցական շէնքերու արժէքն ալ աւելցնենք ատոր վրայ, կը ստանանք մօտ 722,000 տոլարի պատկառելի թիւ։*

Այս սեփական եկեղեցիներու վրայ կայ շուրջ 100,000 տոլարի պարտք մը, զոր վճարելու համար մեր գաղութները հարկադրուած են ընել զրամական նոր զոհողութիւններ։

Մէկէ աւելի առիթներով մենք ըսած ենք, թէ ամերիկահայ գաղութներուն համար սեփական եկեղեցական շէնքեր ունենալը չափազանց սուղի նստող եւ ինքզինքը չարդարացնող լիւքս մըն է, որովհետեւ մեր գաղութներու միջոցները, խիստ սահմանափակ ըլլալով, պէտք չէ որ սպառին մեռեալ զրամագլուխ ստեղծելու վրայ։

Արդարեւ, եթէ ամերիկահայ գաղութները, փոխանակ հարիւր հազարաւոր տոլարներ վատնելու սեփական եկեղեցական շէնքեր դնելու վրայ, այդ պատկառելի զումարները ծախսէին մեր նորահաս սերունդի ազգային դաստիարակութեան շատ աւելի ստիպողական եւ շատ աւելի կենսական ու կենդանի գործին վրայ, ապահովաբար, մենք չպիտի դրուէինք այն ողբալի կացութեան առջեւ, ուր կը գտնուինք այժմ։

Բաւական է թեթեւ ծանօթութիւն մը ամերիկահայ ժողովուրդի նիւթական վիճակին հետ, համոզուելու համար, որ եկեղեցական սեփական շէնքեր ունենալը մեր գաղութներու ուժերէն վեր է, որովհետեւ այդ շէնքերը կը սպառեն անոնց խիստ համեստ ուժերը եւ հնարաւորութիւն չեն թողուր, որ մեր նորահաս սերունդին ազգային դաստիարակութեան համար պահանջուած նիւթական միջոցները գտնուին։

Եթէ անգամ մը բոլորի կողմէ ալ անխտիր ընդունուի այն տեսակէտը, թէ եկեղեցական շէնքերը մեզի համար մեռեալ դրամագլուխ մըն են Ամերիկայի մէջ, մինչդեռ հայկական դպրոցներ պահելը եւ մեր նորահաս սերունդին ազգային դաստիարակութիւն տալը կենդանի եւ ամէնէն ստիպողական գործն է, որուն վրայ առաջին հերթին պէտք է ծախսուին տեղական պէտքերուն յատկացուած մեր միջոցները, այն ատեն վստահ ենք, թէ միահամուռ ջանքերով հնարաւոր պիտի դառնայ աւելցնել եկեղեցիներու հասոյթները այնքան, որ անոնցմով կարելի պիտի ըլլայ հոգալ մեր նորահաս սերունդի հայեցի կրթութեան համար պահանջուած ծախքերու մեծ մասը։ »

ԵԳԻՊՏ. ԲՐԻՏԻ ՖՈՆՍԻԻի փետր. 15ի վիճակահանութեան ելք 50,000ական ֆր. շահեցան հետեւեալ թիւերը. — 1886ի պարտաթուղթերէն թ. 328,582, 1903իններէն թիւ 705,544 եւ 1911իններէն թիւ 67,986։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Յունաստանի ֆեմալական Թուրքերը

Քսանթի (Յունաստան) հրատարակուող Թուրքերէն «Եէնի Ատըմ» քէմալական Թերթին խմբագիրը Մէհմէտ Հիլմի Յունուար 30ին Ազահովութեան Տնօրէնութեան կողմէ Լարիսա ղրկուած է, արտաքին նախարարութեան մէկ հրամանով։

Այս առթիւ քէմալական Թերթը հետեւեալը կը գրէ.

«Մենք Թուրքերը կը պաշտպանենք. կասկած չկայ Թէ մեր այս պաշտպանութիւնը կառավարութեան դէմ է, որով վարձատրութիւն չենք սպասեր անկէ։ Գիւղերու մէջ տարիներէ ի վեր հետապնդումներ եղան, բազմաթիւ Թուրքեր զոհուեցան, Թուրք գիւղացիութեան կալուածները խլուեցան, անոնց տոհմերուն մէջ գաղթականներ զետեղուեցան։ Թուրք ժողովուրդին կրօնական ու ազգ. արժանապատուութիւնը վիրաւորող դէպքեր եղան, և զանազան դժբախտ դէպքեր պատահեցան։ Գուրպան Պայրամիներուն այս քաղաքին մէջ Թուրքի արիւն հոսեցաւ. ուրախութեան օրերուն արցունքներ չդադրեցան Թուրքերու աչքերէն։ Ոչ արդարութիւն կայ, ոչ իրաւունք։ Չարցնող կամ լսող չկայ։ Մեր խմբագիրը աքսորի գացած տեղն հանգիստ է, որովհետեւ ան կատարեց իր Թուրքի պարտականութիւնը՝ կառավարութեան երեսին տալով գործուած բռնութիւնները»։

Իւսաւի պէյ 71,000 ոսկի առած է

Էնկիւրիի Գերագոյն Ատեանը իրրեւ վկայ լսեց Խալիլ փաշան, դեր-գնդապետ Րիզա, Պէհա Թալի (Պրուսա), Ապտիւլ Հալիմ, հազարապետ Նէշէթ, Շաքիր Ճէմալ, Ալի Սայիպ, Միւնիիի հիւպատոս Հայտար պէյերը եւ Հիւկո Հէրմանը։ Ամէն անգամ որ պէտք կ'ըլլար, վկաները շահագրգռուող ամբաստանեալներուն հետ դէմ առ դէմ կը բերուէին։

Գնդապետ Հիւսէյին Սագըպ պէյ, բսաւ Թէ Իհսան պէյ աւազանի խնդրէն 71,000 ոսկի առած է։

Հիւկո Հէրման ուշագրաւ յայտարարութիւններ ըրաւ։ Իհսան պէյ տեսնելով որ ընդհ դատախազը կարգ մը փափուկ հարցումներ կ'ուղղէ Հէրմանի, խնդրեց որ ընդհ. դատախազութիւնը այդ կարգի հարցումներ չընէ։ Ընդհ. դատախազը խիստ պատասխան մը տուաւ Իհսան պէյի, յայտնելով Թէ իր հարցումները ճշմարտութիւնը իյայտ բերելու կը ձգտէին եւ Թէ պէտք էր որ ամբաստանեալը ենթարկուէր դատական կանոններուն։

Դեռ լսուելիք 50 վկաներ կան։

Ինչո՞վ ամբաստանուած է Փանկալոս

Զօրավար Փանկալոս բողոքեց գինքը հարցաքննող մարմնին երկու անդամներուն դէմ։ Մէկը նախարար էր այն դահլիճին մէջ, զոր ինք տապալած էր իշխանութիւնը ձեռք առած ատեն, երկրորդը փաստաբան մըն է, որ պաշտպանած էր իր օրով մահուան դատապարտուած մարդ մը։

Ամբաստանագիրը կը բաղկանայ հետեւեալ վեց կէտերէն.— 1925 Սեպտեմբեր 30ին Սահմանադրութեան ապօրէն բարեփոխումը. յաջորդ Հոկտեմբերին Ազգային ժողովին ապօրէն լուծումը. Ծերակոյտին ապօրէն փոփոխութիւնը. 1926 Յունուար 4ին ապօրէն կերպով դիկտատորութեան հռչակումը. 1926 Ապրիլին ապօրէն կերպով Հանրապետութեան նախագահ ընտրուիլը. կամայական ձերբակալութիւններ եւ աքսորներ, Թերթերու խափանում եւ գրաքննութեան հաստատում։

Հելլէն Սահմանադրութեան համաձայն, Հանրապետութեան նախագահը կը դատուի Ծերակոյտին կողմէ, որ Գերագոյն Դատական Ատեանի կը վերածուի։ Սակայն զօրավար Փանկալոսի վերագրուած վեց ամբաստանութիւններէն հինգը կը վերաբերին իր նախագահ ընտրուելէն առաջուան շրջանին։ Սակայն որովհետեւ հելլէն Ծերակոյտը, որ վերջին անգամ պ սշտօնի վրայ եղաւ 1862ին եւ հաստատ՝ից նոր Սահմանադրութիւնը, տակաւին չէ վերընտրուած, ուստի Երեսփ. ժողովն է որ Գերագոյն Ատեանի պաշտօն պիտի կատարէ։

Զուիցերիա դրամ չի տար Ռուսիոյ

Ժընեւէն կը հեռագրեն Թէ Զուիցերիոյ սեղանաւորական հաստատութիւնները մերժած են խորհրդային կառավարութեան ներկայացուցիչներու առաջարկը՝ փոխատուութեան մը մասին։ Դրամատուները կ'առարկեն Թէ տրուած երաշխաւորութիւնները բաւարար չեն։ Բոլշեւիկները այդ փոխառնուած դրամը պիտի յատկացնէին Զուիցերիայէն գնուած ճարտարարուեստական առարկաներու փոխարժէքը վճարելու։ Այժմ պիտի ստիպուին յիշեալ գումարին կէսը կանխիկ վճարել, մնացեալ կէսն ալ կարճ պայմանաժամով մուրհակներով։

Անգլիա եւ Միջագետք

Գրեցինք Թէ իրաքի Լոնտոնի դեսպան նշանակուած է նախկին վարչապետ Թաֆէր փաշա էլ Ասքեարի, որ ներկայիս քննական պատյտ մը կը կատարէ անգլեւպարսիկ ընկերութեան քարիւղի ֆանքերուն մէջ։ Թաֆէր փաշա ետեւելալը յայտարարած է Թայմզի պասրայի Թղթակցին.—

— Լոնտոնի մէջ առաջին պարտականութիւններէս մէկը պիտի ըլլայ աշխատիլ Թուրք Քարիւղի ընկերութեան հաշուոյն, որով պէտք է քարիւղի խնդիրներուն մէջ առաջնակարգ ծա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԱՍՊԱՐԷՋ՝ ՔԱՋԵՐՈՒՆ...

Երբ վարիչները այլասերած են այս աստիճան՝ սպարէզը կը բացուի եշխանապետին առջեւ . . .

Վ. Թէքէեան (Արեւ.)

Աչաւասի՛կ . . .

Ի՞նչ աւելի պարզ, աւելի՛ կտրուկ, աւելի՛ դիւրըմբռնելի քան այս տարրական ճշմարտութիւնը։ Ի՞նչ աւելի՛ բարերար!...

— Ասպարէզը բաց իշխանապետին առջեւ (Dictateur)։

Իշխանապետ մը կ'ուզէ՛ ուժեղ բռունցքով, զօրաւոր, կտրուկ, առաքինի իշխանապետ։

Ինչո՞ւ համար, բարի՛ մարդիկ . . .

Որովհետեւ . . .

— Երբ վարիչները այս աստիճան այլասերած են...

Ուրիշ ելք չկայ...

Ի՞նչ կ'ըսէ... Ի՞նչ կ'ըսէ...

Շապա բոլոր առաքինի, պարկեշտ, ուղղամիտ, կարող հանրային գործիչնե՞րը։ Վկայեալ եւ վարձատրեալ «դիւանագէտ»ները, «մեծ քաղաքագէտ»ները։ Շապա Գաբրիէլ Էֆէնտի Նորատունկեա՞նը։ Պօղոս Նուպար փաշան, Գրիգոր Սինապեան պէյը, Պարոն Արշակ Զօպանեանը, *Մէթրը* վաֆան Մալէզեանը . . .

Օ՛, օ՛, գիտէի՞ք Թէ այս բոլոր «խոշոր դէմքերը» այն աստիճան այլասերած են որ Պ. վաֆան Թէքէեանը հարկ տեսնէ իշխանապետի մը, այն ալ՝ Ցեպընթաց արագութեամբ...

Բայց հոս պզտիկ ու անվտանգ պայման մը։

— Պայմանով որ, անշուշտ. ժողովուրդը տէր ըլլայ իր երկրին . . .

Ա՛, Ա՛ . . .

Ուրեմն՝ հայ աշխատաւոր ժողովուրդը պիտի ետ վերցնէ իր երկիրը՝ համայնավար մարգպաններէն, պիտի տիրանայ իր իշխանութեան, պիտի տէր ըլլայ Հայաստանի Հանրապետութեան ու յետոյ, յետոյ...

Խոնարհաբար՝ այդ իշխանութիւնը պիտի դնէ իշխանապետի մը ոտքերուն տակ...

կեցցէ՛ . . .

Շապա ի՞նչպէս հայ աշխատաւոր ժողովուրդը պիտի վերցնէ իր իրաւունքը...

Յեղափոխութե՞ամբ — *Ցէթիշի՛մ* . . .

Դիւանագիտութե՞ամբ...

Աղերսելո՞վ...

Խնդրե՛մ, յուզիչ աղերսագիր մը խմբագրեցէք, Պ. Արշակ Զօպանեան՝ ձեր բարեկամ խորհրդային «քաղաքացի»ներուն։

×

Շապա ո՞ւր մնացին սահմանադիր ժամկավար կուսակցութեան ժողովրդավար սկզբունքները, ետքը ո՞ւր մնացին ձեր ծրագրին ռամկավարական տրամադրութիւնները...

Խնդիր է եւ լո՛ւրջ...

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ՀԱԳՈՒՍՏ ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

Սելանիկի «Հորիզոն»ը կ'ըսէ Թէ Դանիական ֆաստատութիւնը վարող առաքելութիւնը 10 ֆակ գործածուած ֆագուստեղէնի եւ կօշիկներու նոր առաքում մը ըրած է դէպի Սելանիկ, բաժնուելու համար աղքատ եւ կարօտ հայ գաղթականներուն։ Մաքսային դիւրութեան համար, ֆակերը զրկուած են Ազգ. Առաջնորդարանի անուան եւ մեծ յոյս կայ որ կարելի պիտի ըլլայ գանոնք մաքսէ վերջ պահել։

ԻՍԼԱՄ ՍԵՒԱԿԸ ԵՒ ՊՈՒՐՖԱՆ

"ՀԱՅԿ ՏԱՐԻ ՊՈՒՐՖԱՆՈՅ ՊԵՏՔ"

Իսլամ աշխարհն ամբողջ ալ ունի տեսակ մը սեւակ, որ կը կոչուի «Պուրֆան»։ Ասիկա ոչ միայն ամենէն ընդհանուր ու ամենէն տարածուած սեւակն է, այլ նաեւ ամենէն սիրելին։ Ամէն մարդ, ամէն տարիք, ամէն դասակարգ կը սիրէ զայն։ Ամէն մարդ կը գիտնայ գոնէ մէկ քանի տողը անոր։ Ամէն մարդ կը կրէ զայն իր սրտին մէջ։ Ամէն մարդ կը կարդայ զայն, երբ ուրախ է, երբ տխուր է, երբ կը սիրէ, երբ կը ցաւի, երբ կը տառապի։ Ամէն մարդ կը կարդայ զայն, երբ կը ծնի մանուկ մը, երբ կը մեռնի մարդ մը, երբ կը հարսնանայ աղջիկ մը, երբ կը պսակուի պատանի մը։ Ամէն մարդ կը կարդայ զայն, երբ կը ճանապարհորդէ, երբ կը գտնուի տունը, երբ կը գտնուի դրսը։ Ամէն մարդ կը կարդայ զայն, երբ կը գտնուի ցամաքին վրայ, երբ կը գտնուի ծովուն վրայ։ Ամէն մարդ կը կարդայ զայն, երբ կը գտնուի ցուրտին մէջ, երբ կը գտնուի տօթին մէջ։ Ամէն մարդ կը կարդայ զայն, երբ կը գտնուի ամառ, երբ կը գտնուի ձմեռ։ Ամէն մարդ կը կարդայ զայն, երբ կը գտնուի գիւղ, երբ կը գտնուի քաղաք։ Ամէն մարդ կը կարդայ զայն, երբ կը գտնուի Ասիա, երբ կը գտնուի Եւրոպա։ Ամէն մարդ կը կարդայ զայն, երբ կը գտնուի Ամերիկա, երբ կը գտնուի Աւստրալիա։ Ամէն մարդ կը կարդայ զայն, երբ կը գտնուի Աֆրիկէ, երբ կը գտնուի Ասիա։ Ամէն մարդ կը կարդայ զայն, երբ կը գտնուի ամէն տեղ։

Պուրֆանը սրբազան գիրքն է իսլամներուն։ Ան կը պարունակէ Աստուծոյ խօսքերը, որոնք յայտնուած են Մուհամմէտ մարգարէին։ Ան կը պարունակէ Աստուծոյ խօսքերը, որոնք Մուհամմէտ մարգարէ փոխանցած է մարդկութեան։ Ան կը պարունակէ Աստուծոյ խօսքերը, որոնք Մուհամմէտ մարգարէ ստացած է Աստուծոյ հրեշտակ Ճպրայիլէն։ Ան կը պարունակէ Աստուծոյ խօսքերը, որոնք Ճպրայիլ հրեշտակ ստացած է Աստուծոյ գրչէն։ Ան կը պարունակէ Աստուծոյ խօսքերը, որոնք Աստուծոյ գրչէն գրուած են Աստուծոյ գրատախտակին վրայ։ Ան կը պարունակէ Աստուծոյ խօսքերը, որոնք Աստուծոյ գրատախտակին վրայ գրուած են

ԲԱՌԵԼՈՎ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

(ՀԱՅԵՐԵՆԻՑ ԿԵՍԱՐԻԱՅ)

ՆԱՒԱՊԱՏ ՍԱՍՆ

Ը.

Կառավարութեան ղեկավարները ամբողջ ժողովուրդին մէջ ներշնչած էին վախ ու դողունջ, ու ի՛նչպէս կարելի էր ուրիշներէ պահանջել այն, որ իրենք չունէին։

— Եղա՛ւ, ինչ որ պիտի ըլլար, ըսաւ Գեղեցիկ, ինքզինքը հանդարտեցնելու համար։ Ամէն ինչ մեր ձեռքէն դուրս է։ Ինչո՞ւ ուրիշներուն համար տագնապինք։ Ինչո՞ւ մեր գլխուն չբերենք ամէն տեսակ դժբախտութիւններ, որոնք մեզ չեն սպասեր։ Ինչո՞ւ ինքզինքնիս չխաբենք, որ մեր ներկայութիւնը կրնայ օգտակար ըլլալ։ Ինչո՞ւ չհաւատանք, որ մեր ներկայութիւնը կրնայ ազդել ճակատագրին վրայ

նօթութիւն ունենամ: Գալով Անգլիոյ հետ յարաբերութեանց խնդրին, իրաք բնաւ չէ ճանչցած Անգլիոյ հոգատարութիւնը, և այն թուականէն ի վեր, երբ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ընդունեց Լորա Փարմուրի յայտարարութիւնը Մաք-Տոնըլտի կառավարութեան օրով թէ Իրաքի շահերը աւելի լաւ պիտի պաշտպանուին դաշնագիրով, մեր յարաբերութիւնները պարզապէս դաշնագրային յարաբերութիւններ են: Մենք հաւատարիմ ենք ատոր եւ կ'ուզենք շարունակել այդպէս, որովհետեւ մեր կողմէ անմտութիւն պիտի ըլլար դաշնագիր չունենալ Անգլիոյ պէս մեծ պետութեան մը հետ, որ այնքան շահեր ունի մեր երկրին մէջ, անոր աշխարհագրական դիրքին բերումով: Երբեք չեմ ցաւիր, որ Իրաք բարեկամ եւ հաւատարիմ դաշնակից մըն է Անգլիոյ: Բոլորս ալ կը փափաքինք Իրաքի կատարեալ անկախութիւնը, սակայն դանդաղ քայլերով: Մենք նախ պէտք է հասնինք քաղաքական գործերը ազատօրէն վարելու աստիճանին, պէտք է ձեռք բերենք ազգային միութիւն եւ կազմակերպենք մեր ազգային ուժերը: Անգլիա, որ միշտ յարգած է իր յանձնառութիւնները, կրնայ լաւագոյն կերպով օգտակար ըլլալ մեզի:»

Վճռապիւռերը կը սպառնան Պասրայի

Պասրայէն առնուած հեռագիրներու համաձայն, ներկայիս 600 մէհարիստ (ուղտի հեծելազօրք) վճռապիռներ կը շրջագային անապատին մէջ, Պասրայէն 120 քիլոմեթր անդին: Անգլիական օդանաւեր եւ զրահապատ հրասայլեր ղրկուեցան՝ հետազօտութեան համար:

Միւս կողմէ վճռապիռներու ցեղապետներէն շէյխ Ֆայսալ-էտ-Տովիշ, որ վերջերս Իրաքի եւ Աղդեյորղանանի սահմաններուն վրայ արշաւանքներ կատարեց, այժմ իր զինուորներու գլուխն անցած կը պատրաստուի յարձակիլ Քովէյթի սուլթանութեան վրայ:

Անգլիական «Էմբրոլտ» յածանաւը խարսխեց Քովէյթի ծոցին մէջ:

Մարտիճի հրոսակները ձերբակալուած

Մարտինէն կը հեռագրեն թէ Տիարպէքիրի սահմանին վրայ թղթատար կառքին դէմ դինեալ յարձակում գործող հրոսակները բոլորն ալ ձերբակալուեցան: Ձերբակալեալները, որոնք ամբողջովին խոստովանեցան իրենց յանցանքները, իրենց բնակերներուն հետ միասին դատարանին յանձնուեցան: Թղթատար կառքին մէջէն յափշտակուած սաւառնակի վիճակահանութեան տոմսերն ու մէջի ծրարները վերադարձուեցան Թղթատարական վարչութեան: Թղթատար կառքի գոյքերուն մէջէն 1300 ոսկի կը պակսի: Քննութիւններ կը կատարուին այս ղրամը երեւան հանելու համար:

Դատաւորին տունը գնդի վերածուեցաւ

Պոլսոյ Ոստիկանութեան Տնօրէնութեան լուր տրուած է թէ Աւեւտրական Դատարանի անդամներէն Ասիլ պէյի բնակարանին մէջ մեծաքանակ ռազմանիւթ եւ զէնք գտնուած է: Ոստիկաններ Ասիլ պէյի կէօզթէփէի ապարանքը երթալով խուզարկութիւն կատարած եւ մեծաքանակ զէնք, ռազմամթերք ու ռումբեր գտնուած են: Ոստիկանական քննութիւնը տակաւին չէ վերջացած:

Հանգիստավարներն Պաղեստինի մէջ

Անգլիոյ գաղթային նախարար Էմըրի երեսփոխանական ժողովին մէջ պատասխանելով հարցումի մը, ըսաւ թէ ճիշտ է որ Պաղեստինի մէջ համայնավարական քարոզութիւններ կ'ըլլան, սակայն կատարելապէս վստահ է թէ այդ երկրին կառավարութիւնը ի վիճակի է անհրաժեշտ ընելու՝ բոլոր համայնավար գործիչները վտարելու համար:

Բազմածնութիւնը Իտալիոյ մէջ

Ֆաշիստ կառավարութիւնը հրահանգած է ամբողջ Իտալիոյ մէջ եօթնէ աւելի գաւակ ունեցող ընտանիքներու ընդհանուր մարդահամարը կատարել: Նախնական հաշիւի մը համաձայն, այդ կարգի ընտանիքներուն թիւն է կէս միլիոն:

Քննութիւններ պիտի կատարուին հասկնալու համար թէ ինչո՞ւ Իտալիոյ 9000 համայնքներէն 3000ին մէջ բնակչութիւնը չաճիր կամ կը նուազի: Այս մարդահամարէն յետոյ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին Իտալիոյ բնակչութիւնը աւելցնելու համար:

Ոճիր մը Ուրֆայի մէջ

Ուրֆայէն կը հեռագրեն թէ «Եէնի Եուրտ» պարասրահին մէջ տրուած պարահանդէսի մը միջոցին, թնդանօթաձիգ հրաբիւրապետ Քեամիլ էֆէնտի հրազէնի երկու հարուածով գետին փռած է պարողներէն Քիւրքճի զատէ Պիճան պէյը:

Դէպքին վայրը կը հասնի ոստիկան Մէհմէտ Հըճգի էֆէնտին, որուն վրայ ալ կը կրակէ հարիւրապետը, տասնեօթը գնդակ տեղաւորելով անոր մարմնին մէջ: Ոստիկանին կեանքը վտանգի մէջ է:

Ոճրագործ սպան ձերբակալուած է:

Ապահովութեան խորհրդաժողովը

Ժընեւի մէջ առջի օր բացուեցաւ Ազգերու Դաշնակցութեան Իրաւախոհութեան եւ Ապահովութեան յանձնաժողովին երկրորդ նստաշրջանը: Կը նախագահէր Պէնէշ, որ խօսեցաւ բացման ճառը: Անգլիոյ ներկայացուցիչը ջատագովեց Լոքառնոյի դաշինքները: Գերմանիոյ պատուիրակը յայտնեց թէ Լոքառնոյի դաշինքները չեն յարմարիր ամէն վիճակի: Խորհրդաժողովը պիտի տեւէ մինչեւ Մարտ 5:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Շթրէյզէման եւ Ռումանիոյ արտաքին նախարար Թիթուլէսքու տեսակցեցան Քափ-Մարթէնի մէջ (Միջերկրական):

Սերպ նախարարական տագնապը դեռ չլուծուեցաւ: Նախկին վարչապետ Վուքիչէվիչ ձախողեցաւ կազմել նոր դահլիճը: Այժմ միացեալ նախարարութիւն մը կազմելու փորձը կ'ընէ նախկին արտաքին նախարար Մարինքովիչ:

ԿՈՒԲԱՆ դեսը (Ռուսիա) յորդած է: Կրասնոդարի շրջանին մէջ բազմաթիւ ագարակներ եւ 33000 հեկտար մշակուած հող ջուրեր տակ մնացած են:

BAL GAVROCHE

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ

25 փետրուար Շաբաթ գիշեր ժամը 9.30էն մինչեւ առտուան 5.30 Salle d'Horticultureի սրահը, (84 Rue de Grenelle, N. S.: Rue du Bac)

Օրքէսթր եւ ճազ և Bal Bullierի *սպանիական ճազը, հայկական եւ կովկասեան պարեր, Արեւելեան պարուհի սէնիհիա հանըմ՝ կը պարէ եւ կ'երգէ:*

Ինճէ-սազ՝ մինչեւ լոյս, զեկավարութեամբ պոլսահայ յայտնի երգիչ Մկիւտարցի հանէնտէ ուսէփի, թառիստ Աբգար և իր կինոջ, ռուսական պարեր, չորս մրցանակ՝ լաւագոյն ծպտուհիներուն, Գօթիլեօն եւ սէրբանթէն՝ ձրի, ֆօթօ ֆէպիւս՝ իր լուսանկարի գործիքներով, պիւֆէ Ծլօրիա:

ՄՈՒՏՔ 15 ՖՐԱՆՔ

ԱՌՆՈՒԱԶՆ 3 ՀՈԳԻՆՈՑ ԽՄԲԱԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ՝ ՀԱՏԸ 10 ՖՐԱՆՔ ԿԱՆԱԽԱ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Տոմսերը կանխօրօք կը ծախուին «Կավռոշ»ի մօտ (208bis Rue Lafayette), *Պ. Տրդատ Նշանեանի (*48 Rue Mr. Le Prince) *և* Restaurant Floria*ի մօտ, իսկ պարահանդէսին օրը՝ ցերեկուան ժամը 2.30էն սկսեալ պարասրահին կիշէն:*

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

11 Մարտ, կիրակի գիշեր ժամը 8.45ին Sociétés Savantesի մէկ մասնակցութեամբ ՏԻԿ. ԳՈՒԻՐԵԱՆ-ԱՐՄԷՆԵԱՆԻ, կը ներկայացնէ

ՀԻՒՐԸ ԿԱՄ ՔՍԱՀԱՃՈՑՔԻ ԶՈՀԸ

ընտանեկան տրամ ՊՐԱՆՏԷԻ

ԱԴԱՄ—ԵՒԱ (*Յաւելուած 2 արար*)

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

MAISON DU PEUPLE FRANÇAIS

42, Rue Hermel, Paris (18e), N. S. J. Joffrin, Métro: Simplon

3 Մարտ Շաբաթ գիշեր, ժամը ձիշտ 8.30ին

«ԻՔՐԵՒ ԱՐԹԻՒ ՍԱՒԱՌՆՈՒՄ ԵՍ . . .»

կամ ՋՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Անդրանիկի դերը կը կատարէ *Պ. ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆ*

ԴԻՆԵՐԸ՝ 15, 10 ԵՒ 5 ՖՐԱՆՔ

կազմակերպութեան հասցէ՝ Մաքսուտեան եղբարք 17, Rue St. Jacques, Paris (5e)

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ''ՇԱՆԹ,, ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

Այս կիր. գիշեր ժամը 9ին, 42 Rue Hermel, Paris

ԿԸ ԲԵՄԱԳՐԷ ԵՐԵՔ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐԸ

եւ ՎԷՐԻ ՃԱՇԸՐԱՆԻ ՍՊԱՍԱՒՈՐԸ (*Յաւելուած*)

Նուագ եւ կովկասեան պարեր, մասնակցութեամբ թառիստ Աբգարի, վրացի կինտոյի, օր. Գրիգորեանի:

Դին 3, 5, 10, ՊԱՏՈՒԻՈՒ ՏՈՄՍ 20 ՖՐԱՆՔ

ՕՐ. ՀՌԻՓՍԻՄԷ ԹԷՐՋԻԵԱՆ

ԵՒ

ԱՐՇԱՒԻՐ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆԱՑԱԾ

կնքահայրութեամբ Պ. Ղազարոս փափազեանի:

Պուէնոս-Այրէս 21 Յունուար 1928

ՕՐ. ՄԱՐԳԻՏ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ԵՒ

ՍԱՄՈՒԷԼ ԳԷՈՐԳԵԱՆ

ՆՇԱՆՈՒԱԾ

Պուէնոս-Այրէս 27 Յունուար 1928

Հ. Յ. Դ.

Փոն ու'Օպնայի «Կորիւն» խումբի ընկերահամակրական ժողովը վաղը Հինգշաբթի գիշեր ժամը 7ին, Գրադարանին սրահը: Ներկայ պիտի ըլլայ Ընկ. Աբօեան:

ՅԱՒԵՏԱՏԵՍ

ՅԱՐԴՈՒՂԻ գրական երեկոն վաղը Հինգշաբթի, ժամը 9ին Փլօրիա: Եդ. ֆարսենեան պիտի խօսի *Պրագմատիսմի* մասին: կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Լիոնի Շրջանային կոմիտէի կողմէ: կը մասնակցին Լիոնի, Տէսսինի, Ըէն շամօնի եւ կարտանի ամենակարող ուժերը:

Ձգեստները կուտան թէատրէն տէքորները՝ թէատր Սէլէսթէնէն:

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

ՅՈՒՆԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

Ճոխ բովանդակութիւն, գրական, գեղարուեստական եւ ազգային կեանքի պատկերացումով, աշխատակցութեամբ նոր գրողներու: Դին 30 ֆր.: կը գրանուի «Յառաջ»ի խմբագրութեան մօտ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուին էնկիւբիցի Գուրգէն, Ազամ եւ Նեվրիկ Պուտկեեան, որոնք երեք տարի առաջ Պոլիսէն փարիզ եկած են: կը կարծուի թէ փարիզի արուարձանները հաստատուած են:

—Լուսանկարիչ Նշանեանեան

փարիզ հաստատուած: Գրել. A. Keusséyanի, Usine Naéf Frères, Saillans, Drôme.

— Խաբերդի վերթէթիլ գիւղացի Շամբարձում Պօղոսեան, հօր անունը Միքայէլ, կը փնտռէ հօրեղբօր որդիները կարապետ եւ յովհաննէս Պօղոսեան. (Տէր յովհաննէս քահանայի գաւակները), որոնք քանի տարիէ իվեր Ամերիկա կամ Գանատա կը գտնուին: կը խնդրուի խաբերդի եւ շրջանիներու Հայրենակցական միութիւններէն, կամ անձնապէս ծանչցողներէն տեղեկացնել՝ Hampartzoum Bozoukianի, Distillerie de la Croix-Rouge, Grenoble (Isère), France.

կը խնդրուի Ամերիկահայ թերթերէն արտատպել:

ԳՐԱՇԱՐՈՒԹԻՒՆ սորվիլ փափաքող 12-15 տարեկան պատանի մը կ'ուզուի: Ներկայանալ ծնողքին հետ: Մանրամասնութեանց համար դիմել «Յառաջ»ի գրաշարապետին:

ՀԱՅԵՐԷՆ ԳՐԻ ՄԵԲԵՆԱՆԵՐ

ԵՒ

ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ ՄՈՒՐՃԻ ԱՂՕՐԻՔՆԵՐ

Ս. ԻՓԼԻՓՃԵԱՆ

21 Rue Rochechouart, PARIS

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հայկական առաջնակարգ նոր եւ շքեղ հիւրանոց *12, Տէ Ֆէօյեան փողոց, 12* Տէր և տնօրէն Վ.Գ.ԷԼՄԱՍԵԱՆ

PAX-HOTEL

12, Rue des Feuillants, 12 (Angle Rue Cannebière)

Tél. Inter. 12-02

MARSEILLE

Ouvert toute la nuit

Chauffage central, Salle de Bains, Eau courante, chaude et froide

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՓԻՔԻ

106 Kléber, Շեն. Passy 72.56

կը կատարէ ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ քնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (*Ապիտաւիթ*)

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)

46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25

Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,

Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԱԿԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆթեռ Օֆմօսիէլ է Մօթթիվ եւ Միւթիւէլ Միլլիէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց:

Կը տանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փաղդի արկածներու առթիւ ընասուց հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume *եւ կը կատարէ նաեւ իւրաքանչիւր ասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ:*

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ:

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, եւ երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ:

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES

''PARMAKSEZIAN,,

Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34, 54

Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris (18)

Կը սանձնէ եւ կը կատարէ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական եւ ամուսնալուծման դատեր, ֆարթ տ'իտանթէի մէջ արհեստի փոփոխութիւններ եւ ֆրանսա մտնելու համար անցագրային գործողութիւններ:

Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը:

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆՈՐ ՑԱՆԿ

ԴՈՒՔ ԸՆՏՐԵՑԷՔ ԶԵՐ ՍՏԱՆԱԼԻՔ ՆՈՒԻԷՐՆԵՐԸ

Թէրէզ Թաքէն (Է. Զօլա) 20, Լռած ջրաղացը 12.20, կարկեհանի ապարանջանը (կուպրին) 8, Իմ գիրքը (Ա. Ահարոնեան) 20, կուժուշկը 5, Գիւղը (Շամաստեղ) 25, Ափերոդիտէ 10, Առանց դատաստանքի 50, Աղքատին պատիւը 20, Խաւար 12, կրացիէլլա 8, երեք պատանի են 10, Թափառաշրջիկները 15, Մանոն Լէսքօ 15, Մանկտիկը 20, Սիրանուշ 15, Ցասնօրեակ (Պոքաչիօ) 15, Մակաբոյծ 5, Կարմիր մարդոց երդումը 20, Արիւնոտ յիշատակներ 5, Պատկառ մարդը 6, Անձկութեան ժամեր 2, Յատանային գուշակը 3, Դեռահաս միջակորեարը 12.50, Ֆաքիր Թաիրա 5, Փալ Օսման 5, Դասբութին 12, Քէօր օղլու 2.50, Պէպէլքս (Թատրոն) 10, Սքաբէն (կատակ.) 6, Կառքի արկած մը 2, Դողը 3, Աղայա մահիարի 5, Օմար Խայեամ 4, Շաֆրզ 4, Երգարան 5, 6, 10 եւ 25, Երազահան 5 եւ 10, Երգեր ու տաղեր (Դուբեան) 2, Ցաղ եւ Նամականի 8, Քերթուածներ 5, Ֆրանս. խօսակց. 6, 8 եւ 15 Ֆրանս. քերական 3, Լուսանկարչութիւն 5 եւ 10, Բադդացոյց ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր: *Պահանջեցէք նոր ցուցակը, որուն մէջէն ընտրեցէք ո՛ եւ է գիրք իբր նուէր:*

ՆՈՒԻԷՐ.— 25 ֆր.է աւելի գիրք առնողին 5 ֆր.ի գիրք նուէր, 50 ֆր.է աւելիին 10 ֆր.ի, իսկ 100 ֆր.է աւելիին համար 15 ֆր.ի գիրք նուէր կը տրուի: Նուէրցու գիրքերը դո՛ւք ընտրեցէք մեր նոր ցուցակէն:

Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e)

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)

Վ կԱՅԱԿԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔԻԼԹԷՆ, (Licencié ès Sciences) Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց

24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel

Հիւանդ կ'ընդունի Գ. Եշ. Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4

Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

Métro St. Michel *եւ* Odeon Tél. Littré 60-46

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դուռը)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մորթային քիմքի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ:

Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ Halles

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ ԱՄԷՆ ՕՐ 10—12 եւ 1.30—8

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԻՐԱՒԱԳԷՏ

Կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտրական, քաղաքային եւ պատժական դատերով: Կը տանձնէ մասնաւորապէս ինքնաշարժի արկածներու վարձակալութեան վերաբերեալ դատական գործեր, ինչպէս նաեւ ապահովագրական վէճեր: Կը խմբագրէ ամէն տեսակ actes (baux, vente et nantissement de fonds de commerce, constitution et liquidation de sociétés). *Թրանսաֆպատակութիւն ուզողներու համար կատարէ վարչական ձեւակերպութիւնները լաւագոյն պայմաններով:*

Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 9.30 12 և ժամադրութեամբ 13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15-14

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Զ. ԵՍԱՅԵԱՆԻ

ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ

Վ. Է ՊԸ

արեւելեան կեանքէ, առնուած լիճ պատերազմէն: Լրաքուր եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով: փոսթի ծախք չկայ:

ԴԻՆ՝ 5 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI 31 Rue Kléber Issy-les-Moulineaux (Seine):

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ

5 Rue Cardinal Mercier (Նախկին Rue Nouvelle)

Tél. Cent. 96.70 եւ 97.38

Կը կատարէ ֆրանսա մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները, արտօնական կերպով: Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը սանձնէ:

Դիմել ամէն օր 9-12 և 2-7

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱՖԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
23
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
1928

23 FÉVRIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 578 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐ ԽԵՂԿԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ազգերու Դաշնակցութեան գոյնգոյն ցանձնաժողովներէն մէկը երկունքի մէջ է Նորէն, սպառազինութեանց կրճատման անդիրը լուծելու համար:

Եւ ճիշտ այն պահուն որ պատուիրակները օրակարգի նիւթերը կ'ուսումնասիրէին, նոր անակնկալ մը:

Ինչպէս յայտնի է, անցեալ Դեկտեմբերին, Աւստրիոյ մաքսային պաշտօնեաները սահմանին վրայ, Սէն Կօթարի միջազգային կայարանին մէջ երեւան հանեցին բազմաթիւ գնդացիրներ, որոնք Չունգարիա կը փոխադրուէին իբրեւ «երկրագործական մեքենաներ»:

Թրիանոնի դաշնագրով, Չունգարիա իրաւունք չունի 35 հազարէն աւելի զինուոր պահելու: Այն ալ կամաւորական դրութեամբ, եւ ոչ թէ պարտաւորիչ զինուորութեամբ: Ամէն կամաւոր պիտի ծառայէ 12 տարի, ինչպէս միւս պարտուած երկիրին, Պուլկարիոյ մէջ: Նոյնիսկ ճշդուած են զէնքերու տեսակները: Ոչ տեսոյ, ոչ նաւատորմ, ոչ օդային տորմիղ:

Նոյն դաշնագրին համաձայն, այս պարտուած ու պատուհասուած երկիրը կրնայ ունենալ միայն 525 գնդացիր:

Արդ, Սէն-Կոթաոի մէջ բռնուած հինգ վագոնները կը պարունակէին հազարի չափ գնդացիր: Եւ ըսուեցաւ թէ տասնեորդ առաքումն էր այս: Ուրեմն, այդքան փոխադրուած էր տակաւին հազար գնդացիր:

Այս դէպքին վրայ ամէնէն շատ աղմուկ հանեցին Փոքր Համաձայնութեան անդամները, — Ռումանիա, Եուկօ-Սլավիա եւ Չեխօ-Սլավաքիա, իրենց կռնակն ունենալով Մեծերը, բուն աղթականները:

Չունգարական կառավարութիւնը յանկարծակի եկած, զատան պատմութիւններ հրապարակ հանեց:

Երկար վէճերէ եւ բանավէճերէ յետոյ, Փոքր Համաձայնութիւնը փետր 2ին Ազգերու Դաշնակցութեան սեղանին վրայ դրաւ խնդիրը, ուժգին բողոքագրով մը:

Եւ ահա, տակաւին թղթածրարը չբացուած, թերթերը կը հանուցանեն թէ հունգարական կառավարութիւնը սկսեր է ջնջացնել գնդացիրները, եւ աճուրդով ծախել մետաղը...:

Ուրեմն, ժրնեւի ժողովին հակակշիռը չուրը ձգելէ յետոյ, Չունգարիա անոր քննութիւնն ալ կը ձախողեցնէ: Ի՞նչ բան պիտի քննեն, քանի որ մէջտեղը ոչ գնդացիր կայ, ոչ հրացան, այլ միայն երկաթի կտորներ եւ դէզ մը տեղեկագիր:

Իրրեւ պարտուած պետութիւն, անշուշտ պատիժ մը պիտի չէ Չունգարիան:

Բայց խնդիրը այդ չէ: Այլ ան որ, Ազգերու Դաշնակցութեան երկու անդամները, Իտալիան եւ Չունգարիան կը խնդան այդ հաստատութեան քթին:

Մէկը ղրկեր է, միւսը ստացեր է, եւ նոր կ'արթննան:

Ղրկողը կ'ուրանայ, իսկ ստացողը յանցանքի վրայ բռնուած ալլով, չի կրնար ժխտել, եւ ճարահատ կ'ոչնչացնէ ապացոյցները:

Եւ այստեղ, անգամ մըն ալ երեւան կուգայ Ազգերու Դաշնակցութեան ոչ միայն ապիկարութիւնը, այլև խարդախութիւնը:

Նոյն կազմակերպութեան «երեւելի» անդամները չէի՞ն որ, 1919ին իսկ, Զինադադարի մեղրալուսնէն անմիջապէս յետոյ, աղտնի կամ գաղտնի միջոցներով զէնք եւ ռազմանիւթ հայհայթեցին քէմալական Թուրքիոյ: Այսինքն, Քառեակ Զինակութեան երրորդ անդամին, որ պարտուած էր, ինչպէս Գերմանիան, Աւստրիա-Չունգարիան եւ Պուլկարիան, եւ հետեւաբար դատապարտուած՝ պատժուելու, զէնքերը վար դնելու, զինարանները պարպելու:

Իրականին մէջ, ոչ մէկը եղաւ, ոչ ալ միւսը:

Ընդհակառակն, յաղթականներէն իւրաքանչիւրը քայլ մը աւելի առաւ «Հիւանդ Մարդը» ողջնցնելու համար: Իտալիան էնք հայհայթեց, Ֆրանսան այլապէս օգնեց: Անգլիան, որ մինչեւ Անատոլուի խորերը քննիչներ ղրկած էր զինաթափութիւնը գլուխ հանելու համար, միջոցներ ցոյց տուաւ՝ մթերացները նորէն լեցնելու:

Իսկ ինչ որ ըրաւ յեղափոխակա՜ն Ռուսաստանը, «ի մէջ ղրկուց անօրինաց», գերազանցեց բոլորը, եւ կը կազմէ ժամանակակից պատմութեան ամէնէն սեւ էջը:

Եւ տակաւին միամիտներ կան որ կը զարմանան թէ՝ Թուրքիա ոչ իսկ պատասխան կուտայ Ազգերու Դաշնակցութեան եւ է հրաւէրին կամ բողոքին:

Իսկ ապդին, ո՛ր եւ է զանցառութեան առթիւ, մուրճը անդամ կ'իջնէ Պուլկարիոյ, Աւստրիոյ կամ Չունգարիոյ, մինչեւ անգամ Գերմանիոյ գլխուն:

Ահա թէ ո՛ւր է խեղկատակութիւնը, որ առաջին օրէն իսկ արհաբեկեց ժրնեւի ժողովը:

Անողոք՝ ինկածին եւ անճարին հանդէպ, ապիկար եւ գեաքարշ՝ մեծին, զօրաւորին, ըմբռստին դիմաց:

Ներկայ դէպքին մէջ ալ, միայն գնդացիրը ստացողը չէ նզացաւորը, այլ եւ զայն ղրկողը:

Բայց զօրաւո՛ր է ղրկողը ու շահակից: Եւ արդէն գնդացի հարուածի մը կը սպասէ, ժրնեւէն հեռանալու համար, ինչպէս ըրին ուրիշներ:

Թշուա՜ռ աշխարհ, որ իր ցաւերուն դարման եւ խաղաղութիւն կը սպասէ այս երկերես եւ անդամալոյծ կերպարանքէն,— աղթակա՜ն Ազգերու Դաշնակցութենէն:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՏԷՐԵՐԸ ԵՒ ԾԱՌԱՆԵՐԸ

«Խորհրդ. Հայաստան»ը «Պարոն Ջոպանեանի՝ Գաստրոլների առթիվ» խորագրով խմբագրականի մը մէջ, կը գրէ (7 փետր.).

— *«Արտասահմանի եւ մասնաւորապէս Ֆրանսայի հայ մամուլից երեւում է, որ վերջերս ռամկավար-ազատական կոչուած գործիչները նկատելի ակտիւութեան նշաններ են ցոյց տալիս: Առանձնապէս աչքի են ընկնում նրանց շարքում պարոններ Զօպանեան Արշակը եւ Մալէզեան վահանը: Նուպար փաշայի ողորմածութեանն արժանանալով՝ նրանք երկուսն էլ տեղաւորուել են ազգային կտակների շտեմարան Բարեգործական ընկերութեան տաքուկ պաշտօններում եւ ովսաննա են կարդում իրենց տէրերի՝ աշխարհիս բոլոր հայ գորգավաճառների, գոհարավաճառների ու «ձմերուկի թագաւորների» հասցէին:*

Սա ի հարկէ՝ մարդկային է. որքան էլ Զօպանեանն ու Մալէզեանը գրող լինեն, այնուամենայնիւ գիտեն, նոյնիսկ շատ լաւ գիտեն, որ «ոչ միայն բանիւն Աստուծոյ, այլ եւ հացիւ...»: Զննք առարկում նաեւ այն բանի դէմ, որ Պ. Զօպանեանը չափազանց սերտ ու սիրալիր յարաբերութիւններ է պահում ֆրանսական այս կամ այն զինուորական ու քաղաքական գործիչի հետ: Փարիզը մեծ քաղաք է, այդպիսի կապերը միշտ էլ օգտակար կարող են լինել Զօպանեանին:

Սակայն, երբ Զօպանեաններն ու Մալէզեաններն իրենց ծառայութիւնը եւ կապերը դարձնում են հասարակական («ազգային») կատեգորիա՝ այդ դէպքում մենք իրաւունք ունինք հրապարակօրէն զբաղելու նրանց գործունէութեան քննադատութիւնով: Առաւել եւս այդ իրաւունքը՝ եւ պարտականութիւնն ունին արտասահմանի հայ բանւորներն ու աշխատաւորները:

Պ. Զօպանեանը նոր պաշտօն է ստացել — նա նշանակւած է Բարեգործական ընկերութեան ազիտբաժնի (պրոպագանդ) վարիչ և՝ իրրեւ այդպիսին, սկսել է արդէն դասախօսական մի պտոյտ Ֆրանսայի հայաբնակ վայրերում: Նատ բնորոշ է ինքնին այն փաստը, որ Բարեգործական ընկերութիւնն սկսել է յատուկ ուշադրութիւն դարձնել իր պրոպագանդիստական ու ագիտացիոն աշխատանքի վրայ: Դա ուղղակի ոչակցիա է այն լայն ագիտացիոն ու կազմակերպչական աշխատանքին, որ մասնաւորապէս Ֆրանսայում Հ.Յ.Կ.ը կատարում են աշխատաւորութեան մէջ՝ յանուն խորհրդային Հայաստանի, բարեգործականի մանկլաւիկները կամենում են յաջադրել Շօկի ճաւալումին ու ֆրանսահայ աշխատաւորների խորհրդային կազմակերպութեանը: Բարեգործական դրամներով ու «չէզոք, ապաքաղաքական» Բարեգործական ընկերութեան ապարատի միջոցով Զօպանեաններն ու Մալէզեանները կատարում են կուսակցական-ռամկավար ազատական քաղաքականութիւն:»

ՄԱՔՍԻՄ ԿՈՐՔԻԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԸ

Մոսկուա, 29 Մարտին, պիտի տօնէ Մաքսիմ Կորքիի յոբելեանը: Յոբելեանի կոմիտէին նախագահն է Բուխարին: Այդ օրն է, որ ծնած է ռուս վիպագիրը:

Կորքի, որ այժմ արտասահման կը գտնուի, Մարիս ամսուն պիտի վերադառնայ Մոսկուա:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Գնդացիրները կը փճացուին

Ինչպէս կը յիշուի, Դեկտեմբերի վերջերը Սէն-Գոթարի միջազգային կայարանին մէջ աւստրիական մաքսային պաշտօնեաները երեւան հանած էին քանի մը վագոն գնդացիր, որոնք յայտնի չէին թէ ուսկից կուգային եւ ո՛ւր կ'երթային: Կասկած յայտնուեցաւ թէ գնդացիրները կուգային Իտալիայէն եւ սահմանուած էր Չունգարիոյ: Փոքր Համաձայնութեան պետութիւնները յուզուեցան եւ փետր. 2ին Ազգերու Դաշնակցութեան քարտուղարութեան ուղղուած գրութիւնով մը կը պահանջեցին միջազգային քննութիւն կատարել այս մասին:

Գնդացիրները կը մնային Սէն-Գոթարի կայարանին մէջ, որուն տնօրէնը վերոնյալ կայարանի տնօրէնէն խնդրեց որ գնդացիրները ղրկողը ըվ որ է, թող եւս առնէ զանոնք: Սէն-Գոթարի կայարանապետը ապահովագրուած նամակ մըն ալ գրեց գնդացիրները ղրկողին, բայց պատասխան չստացաւ: Ասոր վրայ, հունգար երկաթուղիներու տնօրէնութիւնը, համաձայնութեամբ Չունգարիոյ Ազգային պաշտպանութեան նախարարութեան, որոշեց բատ Պեռնի երկաթուղային համաձայնագրին, ծախել այդ գնդացիրները, զանոնք անգործածելի դարձնելէ վերջ: Փետր. 18էն ի վեր Սէն-Գոթարի դատական իշխանութեանց հսկողութեան տակ եւ երեք փորձագէտներու ղեկավարութեամբ կը փճացուին գնդացիրները, որոնք իրրեւ մետաղ աճուրդով պիտի ծախուին փետր. 24ին:

Ժրնեւի շրջանակներուն մէջ մեծ յուզում առաջ բերած է հունգար կառավարութեան այս արարքը:

Որպէսի փակեն osur դպրոցները

Էնկիւրիի կրթական գործավար Նէճաթի պէյի նախագահութեան տակ կազմուած է «Կրթական Միութիւն» մը, որ որոշած է մանաճիւղեր բանալ երկրին ամէն կողմը: Պոլսոյ մասնաճիւղը պիտի դրուի նախագահութեանը տակ համալսարանի դասախօսներէն «Ագշամ»ի խմբագրապետ եւ Սվազի եւրեսփոխան Նէճմէտտին Սատըգ պէյի:

«Կրթական Միութիւնը» ընդարձակ ծրագիր մը մշակած և որոշած է իսկոյն գործունէութեան լծուիլ: Համաձայն այս ծրագրին, Պոլսոյ մէջ պիտի բացուին կարգ մը նոր եւ մեծ դպրոցներ, որպէս զի Թուրք աշակերտութիւնը ստիպուած չըլլայ օտար վարժարան յաճախել: Այս դպրոցներու Թոշակները օտար վարժարաններու Թոշակներէն աւելի չպիտի ըլլան: Ասկէ զատ, «Աշակերտական Բոյն» մը պիտի հիմնուի:

Ծրագրուած է նաեւ աղջկանց համար մեծ քոլէժ մը բանալ: Կառավարութիւնը այս առթիւ օժանդակութիւն խոստացած է Կրթական Միութեան, եւ որոշած է հարկ եղած շէնքերը տրամադրել դպրոցի համար: Այս շէնքերը պիտի զատուին «լքեալ» գոյքերու եւ ազգային կալուածներու տնօրէնութեանց տակ գտնուած շէնքերուն մէջէն: Կրթական Միութիւնը պահանջած է որ Հանրային Պարտուց վարչութեան պաշտօնատան շէնքը իրեն տրամադրուի աղջկանց քոլէժի յատկացուելու համար: Ընդհանուր կարծիքն այն է թէ՝ կառավարութիւնը այս նպատակին պիտի յատկացնէ պահանջուած շէնքը:

Միւս կողմէ Էվգաֆի Տնօրէնութիւնը որոշած է դպրոցներու խնդրին մէջ իր ունեցած բաժինը Կրթական Միութեան փոխանցել: Էվգաֆի այս բաժինը հսկայական գումարի մը կը յանգի: Այս բոլորէն զատ, Կրթական Միութեան պիտի փոխանցուին նաեւ ձայնագրի փլաքներու մենաշնորհը, ինչպէս նաեւ զուարճութեան վերաբերեալ ուրիշ շատ մը բաներ:

Թուրքերէն յաստղ saurերուն դէմ պոյքոտ

Պոլսոյ Իրաւաբանական Համալսարանի ուսանողները համաժողով մը գումարելով խորհրդակցութիւններ կատարած են Թուրքերէնը տարածելու խնդրին շուրջ: Որոշուած է առեւտրական պոյքոթ հռչակել այն փոքրամասնութիւններուն դէմ, որոնք կը յամառին Թուրքերէնը չխօսիլ: Կ'առաջարկեն նաեւ ժողովրդական բանախօսութիւններ սարքել եւ մամուլի միջոցով հրատարակութիւններ կատարել: Համաժողովը որոշած է Միութեան ծրագիրը բարեփոխել, որպէս զի կարելի ըլլայ աւելի ընդարձակ գործունէութեան լծուիլ:

Պոյքոթ Էսփերանթոյի դէմ

Իրաւաբանական Համալսարանի ուսանողները պոյքոթ բացած են նաեւ «Էսփերանթոյ»ին դէմ: Ուսանողները նիստ գումարած են համալսարանին մէջ եւ խորհրդակցութիւններ կատարած Էսփերանթոյականներուն դէմ ձեռք առնուելիք միջոցներուն շուրջ:

Ուսանողներու Միութիւնը հրաւիրած է որ անդամակցութենէ հրաժարի Ճէմալ Նիմմէթ պէյ, որ միեւնոյն ատեն Էսփերանթոյի Ընկերակցութեան ընդհ. քարտուղարն է: Ճէմալ Նիմմէթ պէյ ընթացք տուած է իր ընկերներու փափաքին:

Օսմանեան Հանրապետ Պարտէզ

Երկուշաբթի օր փարիզ Աւսոսիասիոն Նասիոնալի շէնքին մէջ նոր հաւաքում մը ունեցան Օսմանեան Հանրային Պարտքի օտար պարտատէրերու ներկայացուցիչները: Այդ ժողովին մէջ կարելի եղաւ վերջնական հաւաձայնութիւն գոյացնել:

Անգլիական ներկայացուցիչ Սըր Ատամ Պլոք եւ իտալական պատուիրակ Նոկարա ի վերջոյ ընդունեցին ֆրանսական տեսակէտը, որուն համար Լոնտոնի ֆրանսական դեսպանը խիստ ծա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

«ՊԱԶՏԻԿ ԲԱՆԵՐ»ՈՒՆ ՄԵԾ ԻՄԱՍՏՆԵՐԸ

Յառաջը յուզումի ու ոգեւորութեան յուրեր բերաւ նորէն: Ու մենք, հեռաւոր այս պալքաններուն ստորոտը, կ'ակնկալէինք, արդէն, թէ փարիզը արժանաւոր յուղարկաւորութիւն մը կը կատարէ ազգային հերոսին:

Այո՛, այսպէս են հերոսները: Անոնք անձեր են ու անհատներ՝ մինչեւ մահ: Բայց հազիւ մեռած, կը վերածնին ու կը դառնան խորհրդանշան մը: Ոգի մը: Հրաւէր մը: Ու պատմութիւն մը, միանգամայն:

Նկարագրութիւնը կարդացի՝ կենդանի պատառքով մը իր դագաղին շուրջ: Ու ինծի պեցայ, Նորէն ինչպէս կ'ակնկալուէր, պզտիկցող մարդոց «պզտի՛կ բաներ»ուն: Ցեսայ, հոդ եղածի պէս, հաւատացէ՛ք փափաքը, այդ պզտիկ մարդերուն, անհամարձակ ու վարանոտ դժգոհութիւնը, պաշտօնատուններու առնչութեամբ դա՛ը նոյնիսկ՝ դագաղը եռագոյնով չծածկելու մնոտի՛ ու անպարկեշտ միտումով մը:

Այո՛, եւ սակայն, Անդրանիկը՝ ինչպէս իր արծուէ թռիչքի պահուն, նոյնպէս եւ խաղաղութեան ճամբուն վրայ՝ անբաժան մնաց ի՛ր դրօշէն:

Ոչ տարօրինակ է, որ փարիզի գաղութը պատուաւոր դուրս եկաւ՝ հերոսին դագաղին հետ դնելով եռագոյնը, ու զայն անգամ մը եւս բարձրացնելով:

Բայց տարօրինակ է, որ՝ «չենք ուզեր»ը եղած է նո՛րէն վարագոյրին ու պատին ետեւէն, դողդողալէն ու անհամարձակ, մեղքը իրարու վրայ ձգելու ձեւով մը...:

Տարօրինակ է, որովհետեւ, շատ ակնաբաց խեղկատակութիւն է, իրենց կողմէ, երբ 1918էն ի վեր կը յեղյեղէին թէ «Անդրանիկը Դաշնակցութեանն չէ» եւ, միւս կողմէ, 1920էն իվեր անպատկառօրէն կը պոռպռան թէ «հոգւոյնը Դաշնակցութեանն է, ո՛չ թէ հայ ժողովուրդինը»...

Արդ, հետաքրքիր էինք, մեր կարգին, լսել ու իմանալ, վերջապէս, թէ այս «կարծիք»ներէն ո՞րն է, ճիշտ ու որո՞ւն տեւական տէրն են իրենք: Ու ի՞նչպէս կ'ըլլայ, որ «իրենց բարեկամ» կամ «իրենց մարդը», կամ «դաշնակցութենէն բաժնուած» Անդրանիկը՝ «դաշնակցութեան եռագոյնով» ծածկելու կը հանդուրժեն:

Համաձա՞յն էին իրենք ծածկելու:

Եթէ այո, ուրեմն իրենք կը ժխտեն՝ իրենց վերոգրեալ խօսքերը:

Հակառակ իրենց կամքի՞ն եղաւ: Ուրեմն իրենք անզօր եղան պարտադրելու իրենց տեսակէտը, ու, փարիզահայ ժողովուրդը տիրականօրէն պարտադրեց իր տեսակէտը՝ «դաշնակցութենէն բաժնուած» Անդրանիկը՝ «դաշնակցութեան եռագոյնով» փաթթելու . . . :

Ու այդպէս ալ պիտի ըլլար:

Որովհետեւ, անդաւատարէն ու ժողովուրդէն հեռացող Անդրանիկը դաշնակցութեանը մնացած էր բո՛ւն իսկ այդ եռագոյնին արիւնաներկ կարմիրովը, անոր հետ երազած էր նո՛յն եռագոյնին կապոյտ ու իսաղաղարար օրիոնութիւնը, եւ անոր հետ աճած ու շաղախուած էր նոյն եռագոյնին նարնջագոյն մասը, հայրենի հողին ընդերքէն բխած:

ՎԱՀՐԻԱ

„ՓՈՔՐ ՏՈՐ ՎՅՏՑ“

Դիվ Բոլֆ, 9 գեղ.

Ամառօրյան հանդարտ ու ջերմ երեկո էր։ Մեր գյուղի վրայ ծանր լռություն էր տիրում։ Ոչ մի շշուկ, ոչ մի ձայն չէր լսվում։ Ամեն ինչ քնած էր։ Միայն ես չէի կարողանում քնել։ Ես ինձ համար մի հանգիստ տեղ էի փնտրում։ Ես ուզում էի մենակ լինել, ինձ հետ միայն իմ մտքերը ունենալ։ Ես ուզում էի մտածել, թե ինչպես ապրեմ հետագայում։ Ես ուզում էի մտածել իմ ապագայի մասին։

Ես ոտքի կանգնեցի, դուրս եկա տնից և գնացի գյուղի ծայրը։ Այնտեղ մի ուռենի կար։ Ես նստեցի նրա տակ։ Ես նայում էի գյուղին, նայում էի դաշտերին, նայում էի երկնքին։ Ես լսում էի գետի ջրի կարկաչը։ Ես լսում էի հեռվից եկող շների հաչոցը։ Ես լսում էի հեռվից եկող գնացքի սուլոցը։

Ես մտածում էի իմ մասին։ Ես մտածում էի իմ ապագայի մասին։ Ես մտածում էի, թե ինչպես ապրեմ հետագայում։ Ես մտածում էի, թե ինչ անեմ, որ մարդ դառնամ։ Ես մտածում էի, թե ինչ անեմ, որ ինձ հարգեն։ Ես մտածում էի, թե ինչ անեմ, որ ինձ սիրեն։

Ես հիշում էի իմ անցյալը։ Ես հիշում էի իմ մանկությունը։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի խաղում գետի ափին, թե ինչպես էի ձուկ բռնում, թե ինչպես էի ծառերի վրա մագլցում։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի վազում դաշտերում, թե ինչպես էի երգում։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ուրախ։

Ես հիշում էի իմ ծնողներին։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էին նրանք ինձ սիրում։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էին նրանք ինձ հոգում։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էին նրանք ինձ դաստիարակում։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էին նրանք ինձ սովորեցնում։

Ես հիշում էի իմ ընկերներին։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էինք մենք միասին խաղում։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էինք մենք միասին ձուկ բռնում։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էինք մենք միասին ծառերի վրա մագլցում։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էինք մենք միասին դաշտերում վազում։

Ես հիշում էի իմ ուսուցիչներին։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էին նրանք ինձ դասավանդում։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էին նրանք ինձ գրել սովորեցնում։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էին նրանք ինձ հաշվել սովորեցնում։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էին նրանք ինձ աշխարհագրություն սովորեցնում։

Ես հիշում էի իմ առաջին սերը։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես սիրահարվել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես նամակներ գրել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես նրան ծաղիկներ նվիրել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես նրա հետ զբոսնել։

Ես հիշում էի իմ առաջին հիասթափությունը։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես լաց եղել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես տխրել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես մտածել, որ կյանքն ավարտված է։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես մտածել, որ ոչ ոք ինձ չի սիրում։

Ես հիշում էի իմ առաջին հաջողությունը։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես ուրախացել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես պարել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես երգել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես ծիծաղել։

Ես հիշում էի իմ առաջին ձախողումը։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես տխրել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես լաց եղել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես մտածել, որ ոչ ոք ինձ չի սիրում։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես մտածել, որ կյանքն ավարտված է։

Ես հիշում էի իմ առաջին հաղթանակը։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես ուրախացել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես պարել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես երգել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես ծիծաղել։

Ես հիշում էի իմ առաջին պարտությունը։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես տխրել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես լաց եղել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես մտածել, որ ոչ ոք ինձ չի սիրում։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես մտածել, որ կյանքն ավարտված է։

Ես հիշում էի իմ առաջին ճանապարհորդությունը։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես ուրախացել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես պարել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես երգել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես ծիծաղել։

Ես հիշում էի իմ առաջին կորուստը։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես տխրել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես լաց եղել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես մտածել, որ ոչ ոք ինձ չի սիրում։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես մտածել, որ կյանքն ավարտված է։

Ես հիշում էի իմ առաջին գտածոն։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես ուրախացել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես պարել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես երգել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես ծիծաղել։

Ես հիշում էի իմ առաջին գաղտնիքը։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես ուրախացել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես պարել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես երգել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես ծիծաղել։

Ես հիշում էի իմ առաջին երազանքը։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես ուրախացել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես պարել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես երգել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես ծիծաղել։

Ես հիշում էի իմ առաջին վախը։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես տխրել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես լաց եղել։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես մտածել, որ ոչ ոք ինձ չի սիրում։ Ես հիշում էի, թե ինչպես էի ես մտածել, որ կյանքն ավարտված է։

Ես հիշում էի իմ առաջին հաղթություն

ՅԱՓՈՆՅԱՆ ՎԱՂՍՏՅՈՒՆ

(ՀԱՏՈՒԿՎԱԾ ՊԱՏՄՎԱԾՔ)

ԱՆՀՈՅՈՎ ՄԱՍՆ

Ա.

Ուշ էր, տաք էր, ես ոչինչ չէի տեսնում, միայն ինչ-որ մեկը ինձ ուժգին թափահարում էր։

— Ելի՛ր, ելի՛ր, ոտքի՛ր, ոտքի՛ր...

Ես ելա, ոտքի կանգնեցի, բայց ոչինչ չհասկացա։ Ինչ-որ մեկը ինձ ուժգին թափահարում էր։ Ես ոտքի կանգնեցի, բայց ոչինչ չհասկացա։ Ինչ-որ մեկը ինձ ուժգին թափահարում էր։

— Ելի՛ր, ելի՛ր, ոտքի՛ր, ոտքի՛ր...

Ես ելա,

նուցագիր մը տուած էր Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան, ինչպէս գրեցինք անցած շաբաթ։

Ըստ կայացած համաձայնութեան, Հանրային Պարտուց վարչութեան չին և Նոր Յորհուրդները հետեւեալ կազմը պիտի ունենան. —

Չին Յորհուրդ (Մուհարրէմի հրամանագիր. Ռումելիի երկաթուղի եւ Միացեալ քոնսոլիտէ).— մէկ Ֆրանսացի եւ մէկ Անգլիացի, որոնք փոխն ի փոխ նախագահ պիտի ըլլան, մէկ Իտալացի, մէկ Թուրք եւ մէկ պատուիրակ Օսմ. Պանքայի։

Նոր Յորհուրդ (Հրամանագրէն դուրս կնքուած փոխառութիւնները).— երեք Ֆրանսացի, որուն մէկը նախագահ, երկու Գերման եւ մէկ Պելճիքացի։

Այս երկու Յորհուրդներուն կեդրոնն ալ Փարիզ է։

Քարիւղի կուրը դադրած

Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն թէ զինադուլ մը կնքուած է ամերիկեան Սթանտարտ Օյլ եւ անգլիական Ռոյըլ Տըչ քարիւղի ընկերութիւններուն միջեւ։ Երկու մրցորդ խմբակները համաձայնած են դադրեցնել այն կատաղի կուիւը, զոր երկու ամիսէ ի վեր կը մղեն իրարու դէմ՝ գիները կոտրելով զանազան հրապարակներու վրայ։

Ինչպէս կը յիշուի, այս կուիւին դրդապատճառն էր Սթանտարտ Օյլի եւ խորհրդային կառավարութեան միջեւ կնքուած համաձայնութիւնը՝ ռուսական քարիւղ գնելու մասին։ Կը կարծուի թէ այժմ Սթանտարտ Օյլը հաւանած է մաս մը դրամ յատկացնել՝ իբրեւ հատուցում ռուսական քարիւղի նախկին սեփականատէրերուն։

Իբրեւ հետեւանք այս զինադուլին, այս տարի քարիւղի արտադրութիւնը պիտի սահմանափակուի։ Հնդկաստանի մէջ ծախուած քարիւղին գինը պիտի որոշուի երկու ընկերութեանց փոխադարձ համաձայնութեամբ։ Քարիւղի սրտադրութիւնը պիտի սահմանափակուի մանաւորապէս Վենեզուէլայի եւ Հարաւային Ամերիկայի մէջ։ Նոյնպէս պիտի աշխատուի սեղմել Քալիֆորնիոյ եւ արեւմտեան Թէքսասի արտադրութիւնը։

Աֆղանիստանի թագաւորը Պերլինի մէջ

Աֆղանիստանի թագաւորն ու թագուհին երէկ առաւօտ ժամը 11ին Պերլին հասան։ Պրանտէպուրկի դռնէն մինչեւ Վիլհելմշթրասէ՝ իշխան Ալպրէխթի պալատը — ուր պիտի բնակին հիւրերը — իսկական յաղթական ճամբայ մը շինուած էր։ Կանգնուած էին տասներկու կոթողներ, իւրաքանչիւրը ութ մեղր բարձրութեամբ, որոնք իրար միացուած էին կանանչներով։ Էլերթէ կայարանը գերման եւ աֆղան դրօշակներու տակ կոքսուած էր. սանդուխները գորգերով ծածկուած էին։ Ռայխսվէրի երեք զօրագունդեր զինուորական պատիւներ ըրին արքայական հիւրերուն։ Գիշերը չահաղնացութիւն տեղի պիտի ունենայ Պերլինի մէջ։

Երեք մահեր

Անցի օր մեռան Ֆրանսացի երեք կարեւոր դէմքեր՝ տնտեսագէտ Իվ Կիւյօ, լեզուագէտ Էմիլ Սէնար եւ առեւտրական Էռնէսթ Քոնեաք։

Իվ Կիւյօ ծնած էր Տինանի մէջ 1843ին։ Իրաւաբանութիւնը աւարտելէ վերջը Նանթի մէջ փաստաբան եղաւ։ 1868էն—1889 զանազան թերթեր հրատարակեց։ 1885—1893 Փարիզը ներկայացուց երեսփ. ժողովին մէջ։ 1889էն 1892 հանրօգուտ շինութեան նախարար եղաւ երեք յաջորդական գահլիճներու մէջ։ Մեծ համբաւ ունէր իբրեւ տնտեսագէտ։ Տնօրէնն էր «Աժանս էքոնոմիք է Ֆինանսիէր»ի։ Ունի տնտեսագիտական եւ պատմական բազմաթիւ հրատարակութիւններ։ Անդամ էր Ֆրանս. եւ օտար շատ մը գիտական ընկերութեանց։

Էմիլ Սէնար ամենահին անդամն էր Էնսթիթիւ տը Ֆրանսի (Արձանագրութեանց եւ Գեղեցիկ Դպրութեանց Ակադեմիա)։ Ծնած էր 1847ին Ռէնսի մէջ։ Գերման համալսարաններու մէջ ասնսկրիտ լեզուն սորվեցաւ, ճամբորդութիւններ կատարեց Հնդկաստանի մէջ, որու պատմութեան եւ գրականութեան մասին կարեւոր գործեր հրատարակեց։ Անդամ էր Ամսթէրտամի, Պոլոնիայի, Փեթերսպուրկի, Ինչպէս նաեւ պելժ եւ բրիտանական Ակադեմիաներուն։ Անդամ էր նաեւ Պերլինի եւ Միւնիխի Ակադեմիաներուն, եւ Կէօթթինկէի արքայական ընկերութեան սակայն 1914ին հրաժարեցաւ։ Նախագահ էր սիական Ընկերութեան։

Էռնէսթ Քոնեաք ծնած էր 1839ին Սէն - Մարթէն - տը - Ռէի մէջ. համեստ աշխատաւոր մը, փարիզ եկած էր գաւառէն 1852ին եւ 18 տարի զանազան խանութներու մէջ աշխատելէ վերջ 1870ին բացաւ «Սամարիթէն»ը, այն առեն խրճիթ մը, որ այժմ պալատ դարձած է եւ կը գրաւէ Փարիզի մէկ թաղը։ Քոնեաք 200 միլիոնի նուիրատուութիւն մը ունի, որուն հասոյթով 10 - 25,000ական ֆրանք կը յատկացուի բազմանդամ կարօտ ընտանիքներու։

Դարձեալ ոսկի եկաւ

Ամերիկայէն դարձեալ ձոյլ ոսկի եկաւ Ֆրանսա, 186 միլիոն ֆրանք արժէքով։ Ոսկիի սնտուկները Հավրէն երկու վագոններով հասան Փարիզ Սէն - Լազարի կայարանը, ուսկից փոխադրուեցան Պանք տը Ֆրանսի նկուղները։

Ըlisուրիւնները ձախոնի մէջ

Առաջին անգամ ըլլալով ձախոնի մէջ ընդհանուր եւ տիեզերական քուէարկութիւն կատարուեցաւ։ 25 տարեկանէն վեր բոլոր քաղաքացիները մասնակցեցան քուէարկութեան։ Վերջնական արդիւնքները դեռ յայտնի չեն։ Թոքիոյի մէջ ընտրուած են 17 ազատական, 13 պահպանողական եւ մէկ ընկերվարական։ Օզաքայի մէջ՝ 13 ազատական, 5 պահպանողական եւ 2 աշխատաւորական։

Պապը կը դատապարտէ Գաբրիէլէդ'Անունցիօն

Հռոմէն կը հեռագրեն թէ Պապը Մեծ Պահքի առթիւ կաթոլիկ քարոզիչներուն ուղղուած պատգամին մէջ, կը դատապարտէ Գաբրիէլէ դ'Անունցիոյի երկերն ու ձգտումները։ Իտալացի գրագէտը կը նմանցնէ մարդու մը, որ Աստուծոյ բոլոր ձիրքերովը օժտուած ըլլալով հանդերձ, իր գիրքերուն մէջ սրբապղծութեան եւ անբարոյութեան հետքեր կը ձգէ։

Մօտ օրէն Հռոմի մէջ պիտի հրատարակուին Գաբրիէլէ դ'Անունցիոյի ամբողջական գործերը, նիւթական օժանդակութեամբը թագաւորին, կառավարութեան եւ ժողովուրդին։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՏԷսին.— 26 Փետր. Կիրակի առաւօտ՝ հրապարակային բանախօսութիւն. կը խօսի՝ Ընկ. ԿԱՐՕ ՍԱՍՈՒՆԻ։

Փօն-տը-Շէրիւի.— 26 Փետր. Կիրակի կէսօրէ վերջ. կը խօսի Ընկ. ԿԱՐՕ ՍԱՍՈՒՆԻ։

Վիէն (Իզէռ).— 26 Փետր. Կիրակի կէսօրէ վերջ. կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ԱՐՈՅԵԱՆ։

ՏԷսին.— 25 Փետր. Շաբաթ երեկոյ ընկերական ընդհ. ժողով. բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը սաիպողական է, կը զեկուցանէ Ընկ. ԿԱՐՕ ՍԱՍՈՒՆԻ։

ՅԱՐԴԳՈՂԻ ԳՐԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆԸ
ՀԱՄԱՅՏԵՂԻ ՄԱՍԻՆ

Նախագահութեամբ Շ. Միսաքեանի, պաշտպանները՝ Ա. Ջամալեան եւ Կ. Մասունի։ Հակառակորդները՝ Շ. Նարդունի եւ Օհան Կարօ։

Տեղի պիտի ունենայ, 3 Մարտ, Շաբաթ գիշեր, Մոսիւէթ Սավանթի մէջ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՅՑ

ՎԵՐՋԻՆ ՓՈՒՄ

1.— Պոլսահայերուն ծանօթ սկիւտարցի հանէնէտ ցուսէփ Շաբաթ գիշեր պիտի ղեկավարէ ինձէ սագի խումբը։

2.— Թառիստ Աբգար իր անբաժան կինտօյով եւ երկու ռուսական տարազով պարուհիներով։

3.— կեդրոնի մեծ սրահին կամարները պիտի լուսազարդուին 300 յատկանշական լապտերներով։

4.— երեք ձագ պանտի խումբ, մէկ ինձէ սազ եւ կովկասեան նուագ, սինչեւ լոյս։

5.— յարդ 450 տոմսակ սպառած է։

6.— Այս Շաբաթ գիշեր Salle d'Horticultureի մէջ (84 Rue de Grenelle) տեղի ունենալիք կաւռշական այս մեծ պարահանդէսը եղանակին էն փայլունը ըլլալու սահմանուած է։ Շտապեցէք ձեր տոմսերը ապահովելու։

Պարահանդէսի Կազմակերպիչ Մարմին

ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ Ի ՆՊԱՍՏ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Սանասարեան միութիւնը հաստատած է ժողովրդական հաւալսարան մը, ուր կը յաճախեն յիսունի չափ ուսանողներ։

Ի նպաստ այս հաստատութեան կազմակերպուած է երեկոյթ պարահանդէս մը, վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9էն մինչեւ առտուան 3, Salle Victor Hugo, Rue St. Didier, (Métro Victor Hugo, հովանաւորութեամբ Պ. Ա. Շամբարձումեանի։

ԾԱՆՕԹ.— Տոմսերու արժէքը դրկել Օր. Իփլիքճեանի, 11 Rue Berteaux-Dumas, Neuilly s)Seine, և կամ վճարել երեկոյթին դիւրերը։ Պրիճի եւ բօքըրի թղթասեղաններ պիտի տրամադրուին։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած՝ վալանսի խարբերդի Հայրենակց. միութեան կողմէ

Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, սինէմա ՍԷՆ-ԼՈՒԻ օրահը

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՄԻՀՐԱՆ ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆի

ՆՈ ՋԻ ԼԻՆԻ ՍՈ ԼԻՆԻ կամ ՄԱՇԱԴԻԲԱԴ

Օրքէստր.— նուագ, երգ, պար, հարսանիք, ճոխ պիւֆէ

Տոմսերը կարելի է ստանալ միութեան բոլոր անդամներէն, իսկ ներկայացման օրը թատրոնի կիշէն։ Գին՝ 5 և 3 ֆրանք։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՅԱՐԴԳՈՂԻ գրական երեկոն այսօր Շինգշաբթի, ժամը 9ին Ֆլորիա։ Եդ. Տարօնեան պիտի խօսի *Պրագմատիսմի* մասին։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՇԱԲԹՈՒ մէջ, շատ կարեւոր գործով մը, խմբագրատուն կը հրաւիրուին Արմէն Յասունի, Աշոտ, Անդրէ ՏԷր Օհանեան, Լ. Մելիքդադեան, Հայրապետ, Հայկ Սարգսեան եւ Վահան Շամբարձումեան։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Թաւրիզ, *Սամսոնեան.— 100։*
Փոլոնպ, *Օր. Մ. Ք.— 35։*
Պէլճիր, *Կ. Հ.— 40։*
Տէսին, *Յ. Պ.— 50։*

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Պարտք կը զգամ հրապարակաւ շնորհակալութիւններ յայտնելու իրաւագէտ Պ. Վահան Եարճանեանի, որ կարճ ժամանակի մէջ Ֆրանսա գալու եւ հաստատուելու օրինական գործողութիւնները կատարեց։

ԱՆԹԱՌԱՄ ԹԱԴԻՈՐԵԱՆ

Փարիզ 20 Փետր. 928

** Հրապարակաւ շնորհակալութիւն կը յայտնեմ իրաւագէտ Պ. Վահան Եարճանեանի, որ կնճռոտ եւ անյոյս մէկ գատս շահեցաւ Tribunal correctionnelէն։

ՀԱՅԿ ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ

ԶԱՐԴԱՆԿԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԵՐ

Ընդառաջ երթալով երկսեռ դիմողներու խնդրանքին, կը յայտարարեմ թէ յառաջիկայ Մարտ 1էն սկսեալ միայն հնարաւոր պիտի ըլլայ ինձ դասաւանդել։ Շաբաթական դասապահեր.— Դշ. գիշեր ու Շբ. յետմիջօրէի։ Ուրիշ փափաքողներ ալ Թող նկատի առնեն այս պարագան։

Մ. ՓԷՊԱՊՃԵԱՆ
7, Rue de Tournon, Paris (6e)

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— Խարբերդի վերթէթիլ գիւղացի Շամբարձում Պօզուքեան, հօր անունը Միքայէլ, կը փնտռէ հօրեղբօր որդիները կարապետ եւ յովհաննէս Պօզուքեան. (ՏԷր յովհաննէս քահանայի գաւակները), որոնք քանի տարիէ իվեր Ամերիկա կամ Գանատա կը գտնուին։ Կը խնդրուի խարբերդի եւ շրջաններու Հայրենակցական միութիւններէն, կամ անմնապէս ծանչցողներէն տեղեկացնել՝ Hampartzoum Bozoukianի, Distillerie de la Croix-Rouge, Grenoble (Isère), France.

Կը խնդրուի Ամերիկահայ թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռուի Պուհան գիւղէն Միհրան Յարտաճեան որ Յունիա ձէպելի որբանոցին մէջ շօֆէօր էր, 1927ին վերջերը Լիոն կը գտնուէր։ Իմացնել՝ Mourad Solakianի, Rue Fernand Forest, (Clos Ballot), Parilly-Venissieux, (Rhône).

ՋԱՐԴԱՆԿԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԵՐ

ընդառաջ երթալով երկսեռ դիմողներու խնդրանքին, կը յայտարարեմ թէ յառաջիկայ մարտ 1էն սկսեալ միայն հնարաւոր պիտի ըլլայ ինձ դասաւանդել։ Շաբաթական դասապահեր.— Դշ. գիշեր ու շբ. յետմիջօրէի։ Ուրիշ փափաքողներ ալ թող նկատի առնեն այս պարագան։

Մ. ՓԷՊԱՊՃԵԱՆ
7, Rue de Tournon, Paris (6e)

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— Խարբերդի վերթէթիլ գիւղացի Շամբարձում Պօզուքեան, հօր անունը Միքայէլ, կը փնտռէ հօրեղբօր որդիները կարապետ եւ յովհաննէս Պօզուքեան. (ՏԷր յովհաննէս քահանայի գաւակները), որոնք քանի տարիէ իվեր Ամերիկա կամ Գանատա կը գտնուին։ Կը խնդրուի խարբերդի եւ շրջաններու Հայրենակցական միութիւններէն, կամ անմնապէս ծանչցողներէն տեղեկացնել՝ Hampartzoum Bozoukianի, Distillerie de la Croix-Rouge, Grenoble (Isère), France.

Կը խնդրուի Ամերիկահայ թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռուի Պուհան գիւղէն Միհրան Յարտաճեան որ Յունիա ձէպելի որբանոցին մէջ շօֆէօր էր, 1927ին վերջերը Լիոն կը գտնուէր։ Իմացնել՝ Mourad Solakianի, Rue Fernand Forest, (Clos Ballot), Parilly-Venissieux, (Rhône).

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Լաւագոյն յախճապակիէ եւ ոսկրցելի գիներով Արեւելեան սուրճի եւ թէյի գաւաթներու, Թէյամաններու, Ճէզվէներու զանազան ապասնդրու համար դիմել՝ միակ կեդրոնատեղիէն

MLLE E. PERRET
16, Rue Puvis de Chavannes, MARSEILLE

Ֆրանսայի ներքին գաւառներէ եղած ապսպրանքները կատարուին ամենաարագ կերպով եւ մեծ խնամքով։

Թղթակցութիւն՝ Հայերէն և Ֆրանսերէն։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

20 ՖՐ.է ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՊՈՍՊՈՐՈՒԻՆ 5 ՖՐ.ի, 30 ՖՐ.է ՎԵՐ՝ 10 ՖՐ.ի 50 ՖՐ.է ՎԵՐ՝ 15 ՖՐ.ի ԵՒ 100 ՖՐ.է ՎԵՐ՝ 20 ՖՐ.ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԻՐԵՑԷՔ

Աղա Նազար 3, Արձակ էջեր Իսահակեանի 12.50, Աւազակապետ 30, Թիապարտ 30, Առանց դաւանանքի 45, Հերովթիոս Պէքքի Մուսթաֆա 5, Մտերիմ զրոյցներ 30, Բարեկենդանի կուտիները 2, Աուշին-ժալ-Ալան 4, Միւրինա 8, երեք տարի Ժանթինի մէջ 5, Տասնօրեակ 10, Երազահան 5, 6, 10, Երգարան 3, 5, 10, 12.50, 15, 25, 30, Աթլանթիա 15, տիա 10, Լուսաբեր այբենարան 5, Հօճա Նասրէտտին 17.50 Հացի հաժար 35, Վարժապետին աղջիկը 18, Լուսանկարչութիւն 3, 10, Սրտին ձայնը 25, Պէն Հուր 35, Ռօպէնսն Բռնի սիրուբառաւ 3, Սօնիա 20, Քւրթ. Պ. Դուբեանի 5, Տ և Նամակներ 8, Լէպլէպիճի 5, Զարշըլը Արթին 5, Ձեռ թաց նորածինը 2, Ֆրանսահայ բառարան 15, 75, Ինքնուս ցիչ զրուցատրութիւն 6, 10, 15, 20, 25, Սիրային ոճիր մը Ուշ Լինի 3, Զգայատես կինը 5, Աշուղ Ղարիպ 5, ՁԱՐԼՈՒՆ 3, Փեսայ գտնող քիթը 2, Հոգիս աքսորեալ 10, Սրուան եանցի Հայկ. ձայն. երգերը (6 տետ.) 90, ինչպէս նաեւ ԱՐՈՆԵԱՆի, ՇՈՆԹԻ, ՕՏԵԱՆի, ՁՕՀՐԱՊԻ, ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷի բոլոր գործերը, ԲՈԼՈՐ արտասահմանի նոր հրատարակութիւնները ԱՆՄՐՃԵԼի գիներով։ Պահանջեցէք 40 էջնոց ՆՈՐ ցուցակ։ Նուէր տրուած գիրքերուն գանկին հետ։ Կ'ընդունուին նաեւ ամսավճարով ապսպրանքներ։ Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI 31 Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES
''P'ARMAKSEZIAN,,

Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34,
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris

Կը տեսնեմ եւ կը կատարեմ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական ամուսնալուծման դատեր, քարթ տ'իտանթէի մէջ արձիւ փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագրայ գործողութիւններ։

Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամ ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մա գէտը կ'ընդունի Դշ., Շշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթ, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

— Շայրապետ Յովսէփ Շէմչեան կը փնտռէ իր կինը Սունկուրլուցի եղիսաբէթ Գրիգորեան եւ իր եղբայրը Յարութիւն Շէմչեան, որոնք 1921ին պոլիս փոխադրուած էին։ Կը կարծուի թէ պոլսէն Հայաստան կամ արտասահման մեկնած են։ Գրել՝ 110 Rue des Chambards, Bois Colombes, Seine, France.

— Նալլուխանցի (Էնկիւրի) տիկ. Մարիամ Շաճի Յակոբեան կը փնտռէ իր քրդին Զարեհ Շաճի Յակոբեանը 26 տարեկան, որ աքսորէն վերջ Սուրիոյ քաղաքները մնացած ըլլալ կը կարծուի։ Իմացնել՝ B. Bayan, 6 Rue Dauphine, Valence-Drôme, France.

Կը խնդրուի Սուրիոյ հայ թերթերէն արտատպել։

— Տիկին Ազաքսի (կամ Եւա) Շամամեան կը փնտռէ իր հայրը՝ Ուրֆայի (առներնին Սրճ մա Գույուին գիմացը) Տընիկ Մրճճի Յակոբ Շամամեանը, մայրը՝ Թաթունը, եղբայրները՝ կարապետ եւ Սիմոն, քոյրը՝ Լուսիա, մօրեղբայրները՝ Տիգրան եւ Յովհաննէս Պասմաճեանները, մօրաքոյրերը՝ Սուլթան, Ազուսեակ ու Խանում, եւ հօրեղբայրները՝ Յարութիւն եւ Գէորգ Շամամեանները։ Ասոնցմէ ոեւէ մէկուն մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ 28 Rue Irinis, Salonique, Grèce.

— Կը փնտռեմ եղբայրս Պետրոս Գահվէճեան, Կվազի Յակոբ գիւղէն, 22 տարեկան։ Երեք տարի առաջ փարիզ գնաց եւ երկար ժամանակ է տեղեկութիւն չունիմ իրմէ։ Կը խնդրեմ լուր ունեցողներէն իմացնել՝ Յովհ. Գահվէճեանի, Գարակէօզեան Ազգ. Որբանոց։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Զ. ԵՍԱՅԵԱՆի
ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆ
Վ Է Պ Ը
արեւելեան կեանքէ, առ Թեմ պատերազմէն։ Մարդու գեղարուեստական տպա Թիւնով։ փօսթի ծախք չկայ ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆՔ
Դիմել՝ VAHRAM SÉVO
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Sei

ԳՐԱՇԱՐՈՒԹԻՒՆ սորվիլ փ քր. 12.15 կան պատանի մը կ'ուզուի կայանալ Յինոդքին հետ։ Մա ժամանութեանց համար «Յառաջ»ի գրաշարապետին

Վարձու ևն ընդարձ աշխատ մը եւ սենեակ, լոյս, ջուր։ Ցարմար գին։ 17 Rue mesme. մէթրօ՝ Թաւլի։

ՀԱՅԵՐԷՆ ԳՐԻ ՄԵԲԵՆԱՆ
եւ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՍՈՒՐՃԻ ԱՂՕՐ
Ս. ԻՓԼԻՓՃԵԱՆ
21 Rue Rochechouart, P

ԻՐԱՒԱԴԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆ
Է. ՍԹԷՓԻՔԻ
106 Kléber, շեն. Passy 73
Կը կատարէ Ֆրանսա Յունաստան մտնելու բնակելու արտօնութ գործողութիւնները. AFFIDAVITի (*Ապիտավիտ*) Դիմել՝ ամէն օր կէս վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDI
208bis, Rue Lafayette Paris

Le Gérant: H. TEURNIER

Դ. ԹԱՃԻՐԵԱՆ
19 RUE HENRI MONNIER
PARIS (IXme)

ՓՈՐՁԱՌՈՒ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ

ՏՈՒՐՔԻ ՇՐՋԱՆԸ ԵԿԱ՛Հ...
Վ.ԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵ՛Ր, կանոնաւորեցէ՛ք ձեր հաշիւները, դիմելով մեզ՝ խուսափելու համար տարապայման ՑՈՒՐՔԵՐԷ։
Կը ստանձնենք տոմարակալութեան եւ տուրքի վրայ ամէն տեսակ գործեր։ Բացառիկ գաղտնապահութիւն եւ դիւրամատչելի գիներ։

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 24 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1928

24 FÉVRIER 1928

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 579

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

"ՕՋԱԽ,,ԻՆ ՅԵՏՈՅ, "ՁԷՄԻՅԷԹ,,Ը

Երէկ հաղորդեցինք թէ Թուրքիոյ մէջ կազմուած է «կրթական Միութիւն» մը (Մէարիֆ Ձէմիյէթի), կրթական գործավար նշանակի պէյի նախագահութեամբ։

Այս Միութիւնն ալ կը հետապնդէ խոր եւ խոշոր ծրագիր մը, երեւութապէս հանրային կրթութիւնը տարածելու, բայց իրապէս թրքացման քաղաքականութեան ուժ տալու համար։

Մանաւանդ՝ երկրին ամէն կողմը, մեծ ու պզտիկ դպրոցներ՝ «որպէս զի Թուրք աշակերտները չտիպուին օտար վարժարան յաճախել» եւլն.։

Նիւթական տեսակէտէն ալ՝ յայն ակնկալութիւն պետութեան կողմէ, որ ոչ միայն խոշոր գումարներ եւ դրամի աղբիւրներ պիտի տրամադրէ, այլ եւ շէնքեր, մանաւանդ «լքեալ» գոյքեր։ Իսկ էվգաֆը, որ ահագին հարստութիւններ իրացուցած է փոքրամասնութեանց ինչքերէն, իր կրթական բաժինը իւրաքանչիւր գումար մը, պիտի փոխանցէ նոր Միութեան։

Լուրը հազիւ հաղորդուած, Թուրք մամուլը հրապարակ իջաւ ծափերով եւ կոչերով։

Մնաց որ, «կրթական Միութիւնը» սերտօրէն կապուած է Թուրք մամուլին հետ։ Պոլսոյ մասնաճիւղը յանձնուած է «Ազգամ»ի խմբագրապետ եւ Սրվազի երեսփոխան Նէճմէտտին Սադըգ պէյի,—ախոյեան մը Թրքացման հոսանքին։ Պոլիս է նաեւ Մ. Քէմալի խնկարկուն՝ խուժանավար Եօնուս Նատին, որ անմիջապէս «Ձիւմհուրիյէթ»ի մէջ խմբագրական մը նուիրեց նոր ձեռնարկին։ Միւսներէն ո՞վ պիտի համարձակէր մեկնութեան կենալ, կամ քննադատել։

Մանաւանդ որ, Միութիւնը իր ծրագրին մէջ ոչինչ ունի նոտելի, եւ հաւասարապէս կը խօսի բոլոր Թուրքերու սրտին։ Ո՞ր մէկը չպիտի ուզէր որ Թուրք մանուկը կրթուի, «մարդ ըլլայ»։ «Երբեմն մէկ հատիկ ուսումնական հայրենակից հայրենիք մը ըսել է», կը շեշտէ Եօնուս Նատի։

Մեր մասին ըսելիք չպիտի ունենայինք այս տարրական նոտեի, եթէ անոր տակ ծածկուած չըլլային շարք մը կասկածելի նպատակներ։

Բոլոր նշանները ցոյց կուտան որ, այս «անմեղունակ» Միութիւնն ալ պիտի քալէ ա՛յն ճամբէն, ուրկէ կ'ընթանայ պաշտօնական «Թուրք Օճաղը»ն, մանաւորապէս 1911էն ի վեր։

Ուրիշ խօսքով, «Ձէմիյէթ»ը Թրքացման դասընթացքին նախապատրաստական շրջանն է, իսկ «օջախ»ը՝ անոր ուսումնարանը։

Կամ, առաջինը՝ դպրոց, իսկ երկրորդը՝ լսարան եւ ժողովրդական համալսարան։

Եւ երկուքը մէկ պիտի շնչեն ու ծաւալին ոչ-Թուրք հարակութեանց աւերակներուն վրայ, մեռածներուն արիւն-քրտինքին եւ մնացածներուն կեղեքման ու Թրքացման գնով։

Անշուշտ օտարներն ալ պիտի ընտրուին։ Եւ եթէ կ'ուզէք, նոյնայի ամերիկեան վարժարանին մէջ, չորս Թրքուհիներու Թիւրքիստնէացման դէպքն էր որ փութացուց կրթական Միութեան կազմութիւնը։ Ակներեւ էր վտանգը, եւ «Ձէմիյէթ»ին առաջին գործը պիտի ըլլայ աղջկանց ճեմարան մը բանալ նոյն նպատակին համար։

Բայց, մեզ չի հետաքրքրեր այդ խնդիրը։

Անոնք որ ոչ Թէ «փոքրամասնութեանց իրաւունքները», այլ բուն յաղթանակն ու դրօշը, իրենց պատիւն իսկ չկրցան պաշտպանել, արժանի՛ են մինչեւ անդամ Թուրքի ապտակին։

1922ին, նոյն այդ Նոյեմբեր ամսուն մէջ լկուած Ֆրանսացի մայրապետներ իրենց անցագիրը պատռեցին Պոլսոյ Ֆրանսական հիւպատոսարանի հիւպատոսներուն առջեւ, արդար զայրոյթով...։

Ուրեմն, մեզի համար վտանգը այն է որ, նոր Միութիւնը հաւաքումն եւ կեղեքման գործիք մը պիտի դառնայ ոչ-Թուրքերու դէմ, կրկնակի շնչահեղձութեան դատապարտելով անոնց խարխուլ կրթարանները եւ բռնագրաւելով անոնց հանրային հարստութիւնները։

Արդէն քէմալական Թուրքիոյ բոլոր «կրթական» աշխատանքները կը ձգտին մէկ հիմնական նպատակի,— աստիճանաբար փակել ոչ-Թուրք դպրոցները, եւ փոքրամասնութեանց նոր հրամանը քշել դէպի Թրքական խառնարանները։ Տակաւին նոյեմբեր օր, Պոլսոյ «Վագըթ»ը, գրգռիչ տողերով կը պատմէր Պոլսոյ Յոյները դրամ կը հաւաքեն եւ Յունաստան կը զրկեն... օդանաւ շինելու համար։ Երբ յունարէն Թերթ մը հարցականեցաւ դիտել տալ Թէ «մեր դպրոցներուն դրամն անգամ դիւ կը ճարենք», Թուրք Թերթը պոռաց.

— «Քանի որ հնազանդ եւ օրինապահ հայրենակիցներ էք, ո՛ւ գաղ վարժարան կը բանաք։ Ջեր տղաքը Թրքական դպրոցները դրկեցէք»։

Պատահաբար արձակուած նետ մը չէ այս, այլ հիմնական ազդիք մը, որ անընդհատ կ'արձարձուի յատկապէս 1922էն ի վեր, եւ որուն ձեւ ու մարմին տալու կոչուած են բոլոր տեսակի «օջախ»ներն ու «ձէմիյէթ»ները։

Իսկ մենք... փառաւորեցուք։

Դեռ 1870ական Թուականներէն կրթական միութիւններ, ձեւի վերջը՝ «Ազգանուէր Հայրենեաց» եւ «Միացեալ» ընկերութիւններ ունէինք Թուրքիոյ մէջ, կաշկանդիչ պայմաններու տակ։ Բայց այսօր, մանկապարտէզ մը անգամ բեռ կը նկատենք, այս երկնքի տակ...։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՅԱՆԴՈՒԳՆ ԽՕՍՔԵՐ...

Արեւ, եգիպտոսի ռամկավարներուն պաշտօնաթերթը, երկար խմբագրականի մը մէջ բացատրելով «քաղաքականութիւն ընելու» արուեստը, հետեւեալ յանդուգն խօսքերը կը շարէ (10 փետր.)։ Յանդուգն անոր համար որ, նոյն կուսակցութեան միւս «երեւելի»ները բոլորովին ուրի՛շ բան կ'ըսեն եւ կը քարոզեն։

— «Տարակոյս չկայ Թէ փոխադարձ ծառայութեան հաւասարութիւնը անհրաժեշտ է փոխադարձ ուժ կամ կարողութիւն, հոգ չէ Թէ մէկ կողմէն քիչ եւ միւս կողմէն շատ, որովհետեւ քու քիչդ կրնայ միւսին շատ պէտքի ըլլալ որոշ պահու մը եւ կրնայ քեզի համար շատով փոխարինուիլ։

Այդ ուժը չունէինք մենք, երբ մեր ազատագրական պայքարին սկսանք՝ նախ մեր վրայ իշխող պետութեան մօտ խօսքի դիմումներով, յետոյ նոյն դիմումները անոր վրայ ազդող պետութեանց մօտ շարունակելով, եւ յետոյ իշխողին դէմ զէնքով եւ ազգողներուն քով խօսքով միշտ։ Զգացեր էինք, վերջապէս, մեզի պակսած ուժը գոյացնելու պէտքը, մտաւորական, տնտեսական եւ ֆիզիքական ուժ, բայց գանոնք կը վատնէինք հազիւ շինուած, փսոր առ փսոր, փոխանակ սպասելու որ արժող չափի մը հասնին անոնք։ Եւ դեռ չենք խօսիր այդ երեք ուժերուն մեր մէջ իրարու դէմ մղած պայմանագին կռիւին վրայ, որ գանոնք կը փճացնէր իրարմով՝ երբ իւրաքանչիւրը մեծապէս պէտք ունէր միւսներուն օգնութեան եւ երեքը միասին զարգացնելով միայն կրնային օգտակար ըլլալ...։

Փրանսացիք ասոր կ'ըսեն «իր ցորենը չհասած ուտել» եւ դարձեալ՝ «իր ոտքին տակէն խոտը կարել»։ Բայց ասոր համար ուրիշը յանցաւոր չեն հաւասեր երբեք։

Եւրոպական դիւանագիտութիւնը մեզ խաբեց. այլ եւս գործ չունենանք անոր հետ, մեր լոյսը մեր վրայ միայն դնենք. —ահա՛ այն նոր պատուէրները որոնք ժամանակ մը ի վեր կը տրուին մեր ժողովուրդին՝ իբրեւ դաս մը զոր ան առած պէտք է ըլլայ իր կրած աղէտէն, իր ենթարկուած սոսկալի յուսախաբութենէն։

Գանկով հանդերձ որ մտքի այս վիճակը հասկնալի է եւ նոյն իսկ պահ մը օգտակար՝ մեզ մեր ծայրայեղ միամտութենէն բուժելու համար, ատեն է որ արթագրենք անոր իւրաքանչիւր հատուածը եւ բանենք Թէ դիւանագիտութիւնը մեզ չխաբեց, այլ մենք խաբուեցանք, Թէ անոր հետ պէտք է գործ ունենանք, բայց և ուժ պէտք է ունենանք միասին, եւ Թէ մեր յոյսը մեր վրայ դնելով նախ՝ կրնանք վերջէն ուրիշներու վրայ ալ դնել, պայմանաւ որ անոնցմէ բան մը առնելու համար, բան մըն ալ կարենանք տալ անոնց։

ՈՍԿԻԻ ԳԱՆՁԸ

Վանայէն Թուրք Թերթերուն կը գրեն Թէ փետր. 2ին երկու անծանօթներ մտած են ցար Պորիս փողոցի պզտիկ շուկային մզկիթը եւ սալայատակի մարմար քարերէն մէկ քանին վերցնելով, տակէն ճանած են մէջը 2000 ոսկի լեցուն սափոր մը եւ սան մը։ Այս դրամին մասին շատեր լսած, բայց բուն տեղը չեն գիտեր եղեր։ Վերջերս Պոլիսէն Ճերունի Թուրք մը մանրամասնութիւններ տուեր էր այս մասին։ Գողերը չեն գտնուած։ Գտնողը պուլկար դրամով 1,250,000 լեվա կ'արժէ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«Թաւրզ»ի թղթակիցը Մ. Քեմալի մօտ

Թաւրզի Թղթակիցը էնկիւրիէն կը հեռագրէ փետր. 21 Թիւով։— Վերջերս արտասահմանեան Թերթերուն մէջ գրուեցաւ Թէ Թուրք Հանրապետութեան նախագահ Ղազի Մուսթաֆա Քէմալ փաշա ծանր հիւանդ է և Թէ հրապարակային նուաղումներ ունեցած է։ Արտօնուած եմ յայտարարելու Թէ, ընդհակառակն, անիկա քաջառողջ է եւ վերջերս ծանրութիւնը աւելցած է։ Երէկ ինծի հետ տեսակցած ատեն, նախագահը ֆիզիքապէս եւ մտաւորապէս առողջ մարդու մը երեւոյթն ունէր. այս կարծիքէն են նաեւ ուրիշ օտարականներ, որոնք վերջերս շփման մէջ եղած են իրեն հետ։

Ատենէ մը ի վեր առաջին անգամն է որ Ղազի փաշան կ'ընդունի օտար լրագրող մը։ Իր ամենօրեայ կեանքին մասին տանք քանի մը մանրամասնութիւններ։ Գրեթէ օր չանցնիր որ անիկա իր Զան-Քայայի բնակարանէն էնկիւրի չերթայ, ներկայ ըլլալու համար Ազգային Մեծ ժողովի նիստերուն. իր նախարարներուն հետ կը զրաղի ընթացիկ գործերով, եւ տեղեկութիւններ կ'առնէ արտաքին եւ ներքին կարեւոր խնդիրներու մասին։ Նոյնպէս յաճախ կ'այցելէ իր ազարակը, էնկիւրիէն քանի մը մղոն հեռու, ուր արջառ եւ ուրիշ կենդանիներ կը մեծցնէ։ Ներկայ կ'ըլլայ հանրային հաւաքոյթներու — երէկ ներկայ էր մեծ պարահանդէսի մը, զոր կազմակերպած էր արտաքին նախարար Թեվֆիք Րիւշտի պէյ։ Անցեալ Հոկտեմբերին Պոլիսէն էնկիւրի դառնալէն ի վեր, մայրաքաղաքէն չէ հեռացած, սակայն մտադիր է մօտ օրէն պատրաստ մը կատարել Հարաւային Անատոլուի մէջ եւ հաւանաբար պիտի այցելէ նաեւ Ատալիա։

։ «Ձիւմհուրիյէթ» եւս կը տեղեկանայ Թէ Մուսթաֆա Քէմալ քանի մը օրէն մասնաւոր ճամբորդութիւն մը պիտի ընէ եւ պիտի երթայ մինչեւ Սէյհանի, ուր պիտի այցելէ իր ագարակները։

Սահմանեան Հաւր. Պարտը 86 միլիոն ոսկի

Գրեցինք Թէ վերջերս փարիզի մէջ դարձեալ բանակցութիւններ կատարուեցան Թուրք պատուիրակներու եւ օտար պարտատէրերու ներկայացուցիչներուն միջեւ։ Ժողովներուն կը նախագահէր փարիզի դեսպան Ֆեթհի պէյ։ Շաւածաձնութեան նախագիծ մը պատրաստուած ըլլալով, Թուրք պատուիրակներէն Ցրապիզոնի երեսփոխան Շէֆիք պէյ եւ ելմտական նախարարութենէն Ֆէրիտ պէյ Պոլիս դարձած են։ Շէֆիք պէյ այս առիթու հետեւեալը կը յայտարարէ։

— Օտար պարտատէրերուն եւ մեր միջեւ հիմնական կէտերու մասին համաձայնութիւն գոյացած է։ Պատրաստուած նախագիծին մէջ մեր պարտքը ընդամէնը 86 միլիոն ոսկի կ'ընդունի։ Ֆրանսացիներուն ունեցած պարտքերնիս միւսներէն աւելի է։ Ըստ նախագիծին, 1928 Յունիսէն սկսեալ առաջին տարիներուն համար պիտի վճարենք տարեկան 1,988,000 ոսկի (ոսկեդրամ)։ իսկ 1945էն սկսեալ մեր տարեկան վճարումները պիտի բարձրանան Յուկէս միլիոն ոսկեդրամ ոսկիի։ Թէ քանի՞ տարիէն կարելի պիտի ըլլայ մեր պարտքերը վճարել, ատիկա կախում պիտի ունենայ Թրքական արժեթուղթերուն սակարանին մէջ ունենալիք ելեւէջներէն։ Հանրային Պարտքը չնչելու համար ամէն տարի որոշ գումար մը պիտի յատկացուի։ Այդ դրամով հրապարակէն արժեթուղթեր պիտի գնուին։ Օրինակ, եթէ ամէն տարի այս նպատակին յատկացուի մէկ միլիոն ոսկի եւ հրապարակէն 10,000 արժեթուղթ քաշուի — այսօրուան գինով — մեր պարտքերը պիտի հատուցուին 10 տարիէն։ Սակայն եթէ արժեթուղթերը սղեն, այն ատեն մէկ միլիոնով 10,000էն պակաս պարտաթուղթ կարելի պիտի ըլլայ քաշել հրապարակէն, որով եւ պարտքն ալ աւելի ուշ կը հատուցուի։ Ընդհակառակն, եթէ պարտաթուղթերու արժէքը իյնայ, պարտքը աւելի շուտ կարելի կ'ըլլայ հատուցանել։ Նախագիծին մէջ ըսուած է, որ եթէ տարեկան մօտ 2 միլիոն ոսկեդրամ վճարուելուն հետեւանքով Թրքական դրամը անկում ունենայ, Թուրք կառավարութիւնը պիտի կրնայ դադրեցնել ոսկիով վճարումները։

։ «Միլլիյէթ» կը գրէ Թէ կարօտներու խնդրին կարգադրութեան հետեւանքով, Պոլսոյ Սակարանին մէջ Օսմ. Միացեալը բարձրացում ունեցած է։

Միլիոնաւոր անգործներ Ամերիկայի մէջ

Միացեալ Նահանգներու Աշխատանքի նախարար Ճէյմս Տէյվիս քննական պտոյտի ելած է գաւառները։ Շիքակոյի մէջ ճառ մը խօսելով յայտարարեց Թէ ներկայիս մէկ միլիոն անգործներ կան Ամերիկայի մէջ։ Անոնց գործ հայթայթելու համար անհրաժեշտ է, ըսաւ, շուտով գործադրել կառավարութեան նաւային սպառազինութեան ծրագիրը, ողողումներու դէմ պայքարելու համար շինութիւններ կատարել, եւ ուրիշ հանրօգուտ աշխատանքներ ձեռնարկել։

Նախարարը շեշտեց Թէ անգործներու Թիւին մասին տրուած ուրիշ Թիւեր չափազանցուած են եւ Թէ ամէն տեղ այդքան գործազուրկներ գտնուած են Ամերիկայի մէջ։

Նախարարութեան այս յայտարարութիւնը պատասխանն էր օր մը առաջ ներկայացուցչական ժողովին մէջ Պրուքհարտ սենատորին ըրած հարցումին։ Ըստ վերջինիս, 1927ին գործազուրկներու թիւը 4 միլիոնի կը հասնէր։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

"ՏՐՏՈՒՆՋԻՆ,,

«Այս ճակատագիրը ի՞նչ սեւ է, Աստուած»։

Ամէնքս ալ բանուորներ ենք, զրկուած հոգեկան բոլոր մխիթարութիւններէ եւ միշտ ենթակայ անակնկալ վտանգներու։

Բայց եւ այնպէս, անօրինակ տենչանք մը ունինք ապրելու եւ տառապելու, տառապելով տիրանալու երջանկաբեր կեանքի մը։

Հայե՛ր կան, գաւակներու տէր մարդիկ, որոնք իրենց երիտասարդութիւնը անցուցեր են Արեւելքի մէջ, բռնակալներու լուծին տակ։ Ցաժանակիր աշխատութեամբ տուն ու տեղ են ունեցեր, պարտէզներ եւ այգիներ, բոլորը իրենց արդար քրտինքով։

Իսկ այժմ, այս օտար ափերուն վրայ ոչինչ ունին, բացի իրենց երկու բազուկներէն։

Երիտասարդներէն շատեր այլասերած են եւ տարբական յարգանքն իսկ կը պլանան իրենց ծնողներուն։ Անոնք շատ անգամ կը պոռան անպատկառօրէն.

— Հա՛յր, ձոս Եւրոպա է. ամէն մարդ իրեն համար։ Մենք ալ մեր ապագան ունինք։ Գնա՛ գործ գտիր, աշխատէ եւ ապրեցուր ինքզինքդ։

Թշուա՛ռ ծերունիներ։ Ջեր երիտասարդութեան վաստակով գնուած տուներն ու կալուածները Թուրքիոյ մէջ աւարի կը տրուին իբրեւ «լքեալ» գոյքեր, իսկ դուք այս լուսաւոր քաղաքներուն մէջ կէս գիշերէն յետոյ կը Թափառիք փողոցէ փողոց, Թուղթի եւ քուրջի կտորներ հաւաքելով։

Իսկ երիտասարդութիւնը կը հալի գործարաններու կամ զանազան մոլութիւններու մէջ։

Կը ծիւրին նաե՛ւ մեր քոյրերն ու մանուկները։

Եւ բոլորը կը տանինք, անիծելով մեր ճակատագիրը, բայց եւ հաւատալով.

— *«Անշուշտ կեանք մը պահուած է մեզի. կեանք մը հողի, բուրի, աղօթքի...»։*

ՍՏԵՓԱՆ

ՊԱՐՍԻԿ ԲԱՆԻՈՐՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆ Կ'ԵՐԹԱՆ

«Խ. Հայաստան» (9 փետր.) կը գրէ Թէ 200 պարսիկ բանուորներ Պարսկաստանէն անցեր են Ջանգեզուր եւ ներկայացեր են Լարտունաւանի պղնձահանքերուն մէջ աշխատելու հաժար։ Այս բանուորները չափազանց Թշուառ եւ կիսամերկ են։ Աշխատութեան դրոշմը կը կրեն։ Հանքերու վարչութիւնը այս բանուորները տեղաւորեց հանքերուն մէջ։

ԽՄԲ.— *Իսկ որքա՜ն հայ բանուորներ կան, նոյնքան անօթի, նոյնքան Թշուառ, ոչոնք պիտի ուզէին աշխատիլ Հայաստանի մէջ, եթէ դուռները բացուէին...։*

ԶՄՐԱՆ ՀՈԳԵՐ

Յուրտը դեռ կը տեւէ Հայաստանի մէջ եւ ձիւնը նստած կը մնայ։

Այժմէն վախը բռնած է Հայաստանի գիւղացիներուն սիրտը։ Առատ ձիւնը գարնան առաջին օրերուն հալելով, կրնայ վտանգաւոր հեղեղներ պատճառել, ինչպէս ամէն գարնան կը պատահի։ Գարնան կը յորդին Գառնին, Վեդին, Քասախը եւ Գետառը։

Մասնաւոր յանձնախումբ մը մեկնած է յիշեալ գետերուն ափերը կ'ամրացուին։ Էչմիյէկլու գիւղին մօտ կառուցուեցաւ դիտարան մը, նախազգուշացնելու համար հեղեղի մը պարագային։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԱՐՎԵՍՏԻ ՄԵԿ ՎԱՂՎԱ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՍԻՆ

(Ելույթ ընկ. Ա. Ալեքսանդրովի)

Ընկեր ա՛ռ ընկեր Ալեքսանդրովի ելույթը, որ տևեց մեկ ամբողջ ժամ, ես ունկնդրեցի մեծ ուշադրությամբ։ Ես կարծում եմ, որ ընկեր Ալեքսանդրովի ելույթը մեծ օգնություն կլինի մեզ համար

ԲՈՒՔՍԻ ՎՐԱՑԱԾ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

(ՖՐԱՆՍԻԿԻ ՑՈՒՑԱԿԱՐԱՆԷ)

ԱՆՀԱՅՏ ՍԻՐԱՀԱՐԸ

Ա.

Երկրորդ անգամ էր, որ Ֆրանսիս Ժամ կը հանդիպէր Անդրէ Մարիէի հետ։ Առաջին անգամ ան հանդիպած էր անոր Պոր-Լուա քաղաքին մէջ, ուր Անդրէ Մարիէ ծնած էր։ Ֆրանսիս Ժամ ուզած էր տեսնել այդ քաղաքը, որ ծնունդ տուած էր այնքան մեծ մարդոց, որոնց մէջ Անդրէ Մարիէ ալ կը գրաւէր պատուաւոր տեղ մը

լինի ամփակավար երեսփոխան Սէլլերի բերած բանաձեւին, որ կ'ըսէր թէ անգործներու թիւը կը հասնի 4 միլիոնի, կամ ամբողջ Միացեալ Նահանգներու աշխատող բազուկներու մէկ տասներորդին։

Միւս կողմէ առեւտրական նախարար եւ Հանրապետութեան նախագահի թեկնածու Հէրպըրթ Հուվըր ալ Նիւ Եորք հասած է՝ անգործութեան մասին քննութիւններ կատարելու։ Կը հաշուուի թէ միայն Նիւ Եորքի մէջ անգործներու թիւն է 500,000։ Սկսած են պետական կարգ մը շէնքեր շինել, անգործներուն գործ հայթայթելու համար։

Լոնտոնեան Աւստրալիա 15 օրէն

Աւստրալիացի օդանաւորդ Պէրթ Հինքլըր մեծ յաջողութիւն մը տարաւ։ Յիշեալը 30 ձիու ուժ ունեցող պզտիկ օդանաւով մը, միս մինակ, 15 օրուան մէջ կտրեց Լոնտոնը Փորթ Տարուինէն (Աւստրալիա) զատող 20,000 քիլոմեթր ճամբան։

1919ին Ռոս Սմիթ նոյն ճամբան կտրած էր 28 օրէն, մեծ օդանաւով մը, որուն մէջ ուրիշ երկու հոգի ալ կային։

Հինքլըր մեկնելէ առաջ ապահովագրական ընկերութեան մը հետ հետեւեալ պայմանագրութիւնը կնքած էր.

«Ձեզի 150 սղերլին կը վճարեմ։ Սակայն եթէ 1919ին հաստատուած 28 օրուան մրցանիշին վրայ մէկ օր շահիմ, դուք ինծի պիտի տաք մէկ ոսկի, երկու օրուան համար 2 ոսկի, երեք օրուան համար 4 ոսկի, չորս օրուան համար 8 ոսկի եւ այսպէս թուաբանական ուղղակի յառաջատուութեամբ։ «Հինքլըր 13 օր շահած ըլլալով, ընկերութենէն պիտի ստանայ 4096 սղերլին։

Սով Ալպանիոյ մէջ

Ալպանական կառավարութիւնը Ազգերու Դաշնակցութեան քարտուղարութեան դիմելով կը խնդրէ որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը օժանդակէ Ալպանիոյ մէջ տիրող սովի զոհերուն, նկատելով որ իտալական կարմիր Խաչի օգնութիւնները անբաւական են։

Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը իր յառաջիկայ նստաշրջանին նկատի պիտի առնէ այս խնդիրը։

∴ «Շիքակօ Թրիպիւն» Պելկրատէն կը տեղեկանայ թէ 14,000 ընտանիքներ, բաղկացած 70,000 անձերէ, անօթի կը մեռնին Հէրսէգի մէջ։ կացութիւնը ծանր է մասնաւորաբար Մոստարի եւ ամբողջ Գարատաղի մէջ։

Վիճապիւեռու նոր յարձակումը

«Թայմզ»ի Թղթակիցը Պասրայէն կը հեռագրէ թէ Շէյխ Իպնը Աշվան էլ Մուբթայրիի հրամանին տակ 2000 վիճապիներ յարձակած են Ճովարին ցեղախումբին երկու հատուածներուն վրայ, որոնք դիրք բռնած էին Ճամիլանի մօտ, Վատի էլ Ռումմայի մէջ։ Սաստիկ կռիւ մը տեղի ունեցաւ, որուն հետեւանքով 60 վիճապիներ սպաննուեցան եւ 200 վիրաւորուեցան։ Ճովարիններուն կորուստն է 300 սպանեալ եւ վիրաւոր։ Անոնք կորնչցուցին նաեւ իրենց ամբողջ արջառը։

Իրիկուան դէմ անգլիական օդանաւեր սկսան հետապնդել նահանջող վիճապիները եւ ծանր կորուստներու ենթարկեցին զանոնք։ Վիճապիները յաջողեցան վար առնել օդանաւերէն մէկը եւ մէջի օդանաւորդ տեղակալ ճէքսընը սպաննեցին։ Ճովարիններու ցեղապետ Շէյխ Տէպէյան եւ ուրիշ ծանրապէս վիրաւորուած Պէտէվիներ տարուեցան Շայայա, անգլիական օդանաւորդական կայանը, Պասրայի մօտ։

Սերպիոյ տագնապը

Արտաքին նախարար Մարինքովիչ եւս չյաջողեցաւ կազմել Սերպիոյ նոր գահլիճը։ Ռատիչ-Փրիպէյիվիչի ռամկավարգիւղացիական խմբակը կը պահանջէր արտաքին կամ ելմտական նախարարութիւնը, ինչպէս նաեւ խրուաթ-գիւղացի կուսակցութեան պատրաստած աշխատանքի ծրագիրը։ Մարինքովիչ չընդունեց այս պայմանները եւ թագաւորին ներկայացուց իր հրաժարականը։ Տագնապը դեռ չէ լուծուած։ Միացեալ դահլիճ կազմելու փորձ մը եւս պիտի ըլլայ, այս անգամ վարչապետութեան կոչելով խորհրդարանէն դուրս անձնաւորութիւն մը։

Հինճենպուրկ կը հիւրասիրէ Ամանուլլահը

Պերլինէն կը հեռագրեն թէ Հանրապետութեան նախագահ Հինտէնպուրկ հացկերոյթ մը տուած է ի պատիւ Աֆղանիստանի թագաւորին։ Ներկայ եղած են նախարարներ, դեսպաններ, Ռայխսթակի նախագահը եւ ուրիշ պաշտօնական դէմքեր։ Հինտէնպուրկ ճառ մը խօսելով, վեր հանեց գերման մշակոյթին բարիքները։ Թագաւորը իր պատասխանին մէջ ըսաւ թէ իր զաւակները դրկած է Ամանիի քոլէժը, զոր կը վարեն Գերմաններ։

Հացկերոյթէն վերջ մեծ ջահադնացութիւն մը տեղի ունեցաւ Նախագահական պարտէզներուն մէջ։

Երկրաշարժ Երուսաղէմի մէջ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ Զորեքշաբթի օր երկրաշարժի երկու ցնցումներ զգացուած են յիշեալ քաղաքին մէջ։ Առաջինը առտուան ժամը 3ին, որ տեւած է մէկ վայրկեան, երկրորդը իրիկուան ժամը 7.50ին, գրեթէ նոյնքան սաստիկ որքան անցեալ Յուլիսի երկրաշարժը, որուն հետեւանքով 200 հոգի մեռած էին Պաղեստինի մէջ։

Փաւուայիր Սրտաբի վտարուած

Գրեցինք թէ յայտնի գրագէտ Փանայիթ Սթրաթի վերջերս Մոսկուայէն Աթէնք գացած եւ հրապարակային բանախօսութեան մը մէջ չատագոված էր պոլշեւիկները։ Արդ, հելլէն կառավարութիւնը ձերբակալած է զայն եւ Յունաստանի սահմաններէն դուրս հանած փետրուար 23ին (երէկ)։

Փ. Սթրաթի փարիզ պիտի գայ։

«Բրինձի օրը» Իտալիոյ մէջ

Անցած Կիրակի ամբողջ Իտալիոյ մէջ յայտարարուած էր «Բրինձի օր»։ Նպատակն էր բրինձի մշակութիւնը քաջալերել։ կազմակերպիչները բրինձի ծրարներ դրկեցին թագաւորին եւ Մուսոլինիին։ 12 կենդինար բրինձ դրկուեցաւ Տրիպոլիսի տօնավաճառին եւ 60,000 ծրար ձրի բրինձ բաժնուեցաւ Հռոմի, Նափոլիի, Ֆիրենցէի, Պարիի եւայլն աղքատներուն։ Բրինձի եղինձ բաշխուեցաւ գինուորներուն։ Բժշկական հանդէսարանի փրոֆէսէօրներ դասախօսութիւններ տուին բրինձի մնուցիչ հատկութեանց մասին։ Բաժնուեցան թռուցիկներ, որոնք բրինձով զանազան կերակուրներ պատրաստելու եղանակը կը սորվեցնեն։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՏԷՍԻՆ.— 26 Փետր. Կիրակի առաւօտ՝ հրապարակային բանախօսութիւն. կը խօսի՝ Ընկ. ԿԱՐՕ ՍԱՍՈՒՆԻ։

ՓՈՒԼ-ԲԷՐԻԻ.— 26 Փետր. Կիրակի կէսօրէ վերջ. կը խօսի՝ Ընկ. ԿԱՐՕ ՍԱՍՈՒՆԻ։

ՎԻԷՆ (Իզէո).— 26 Փետր. Կիրակի կէսօրէ վերջ. կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ԱԲՕՅԵԱՆ։

ՓՈՒԱԹ-Օպնայ.— Հրապարակային բանախօսութիւն եւ ներկայացում «Գոյութիւն Պայքար»ը, 4 Մարտ Կիրակի ժամը 2ին, քաղաքապետարանի սրահին մէջ։ Կը խօսի Ընկ. ԱԲՕՅԵԱՆ։ Մուտք՝ 5 եւ 3 ֆրանք։

ՎԱԼԱՆՍ.— Այս Կիրակի ժամը 2ին։ Սինէմա Սէն Լուի սրահը։ Երգ, արտասանութիւն. կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ԱԲՕՅԵԱՆ։

ՊԷԼՖՈՒ.— Այս Կիրակի Բազէրն ա'Օֆֆըմոնի մէջ։ կը խօսի Ընկ. Ա. ԱԲՕՅԵԱՆ։ Երգ, արտասանութիւն, եւայլն։ կը հրաւիրուին Հերիքուրի, Մոնպելիարի եւ Պելֆօրի հայրենակիցները։

ՏԷՍԻՆ.— 25 Փետր. Շաբաթ երեկոյ ընկերական ընդհ. ժողով. բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը սոսկողական է, կը վեկուցանէ Ընկ. ԿԱՐՕ ՍԱՍՈՒՆԻ։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ «Ազատամարտի Սերունդ»ի, «Քրիստափոր» եւ Հ. Յ. Դ. Ուսանողական միութեան խումբերու բոլոր անդամները 27 փետր. երկուշաբթի գիշեր ժամը ձիշտ 9ին, La Chope Parisienneի վերնայարկը, 60 Rue des Écoles, մէթրօ՝ Օտէոն։

ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ Ի ՆՊԱՍՏ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Սանասարեան Միութիւնը հաստատած է ժողովրդական հիմնարան մը, ուր կը յաճախեն յիսունի չափ ուսանողներ։

Ի նպաստ այս հիմնարանին կազմակերպուած է երեկոյթ-պարահանդէս մը, այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին սինեմա Սէն-Լուի սրահը Rue Berteaux-Dumas, Neuilly s/Seine, *և կամ վճարել երեկոյթին գիշերը։ Պրիճի եւ բօքըրի թղթախաղաններ պիտի տրամադրուին։*

BAL GAVROCHE

ԴԻՄԱԿԱՀԻՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ

ՎԱՂՈՒ ՇԱԲԱԹ ԴԻՇԵՐ, ԺԱՄՈՒ 9.30ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

Salle d'Horticultureի թիւ 1, 2, 3 եւ 4 սրահներուն մէջ, 84 Rue de Grenelle: N. S. Bac.— ԻՆՁԷ ՍԱՂ՝ *Մէնիհա հանըմին* եւ. սկիւտարցի *հանէնտէ Յուսէֆին* հետ։ ԵՐԵՔ Ճազպանտի խումբ՝ *Թաոխտ Աբգար* եւ իր ԿԻՆՏՈՆ.— Հայկական եւ ռուսական պարեր.— Ջրի գօնֆիթեօններ.— Պիւֆէ Ֆլորիա.— Ֆոքօ Ֆէպիւս . . . եւն. եւն. եւն.։

ՄՈՒՏՔ՝ 15 ՖՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ "ՇԱՆԹ,, ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

Այս կիր. գիշեր ժամը 9ին, 42 Rue Hermel, Paris

ԿԸ ԲԵՄԱԴՐԷ ԵՐԵՔ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐԸ

եւ ՎԷՐԻ ՀԱՅԸՆԱՐԱՆԻ ՍՊԱՍԱՒՈՐԸ (*Զաւիշտ*)

Նուագ եւ կովկասեան պարեր, մասնակցութեամբ Թաւխտ Աբգարի, Վրացի կինտոյի, Օր. Գրիգորեանի։

ԴԻՆ 3, 5, 10, ՊԱՏՈՒԻՈՅ ՏՈՄՍ 20 ՖՐԱՆՔ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած՝ Վալանսի խաբբերդի Հայրենակց. միութեան կողմէ

Վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, սինեմա Սէն-Լուի սրահը

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. ՄԻՀՐԱՆ ԴԱԲՐԻԷԼԵԱՆի

ՆԱ ՉԻ ԼԻՆԻ ՍԱ ԼԻՆԻ կամ ՄԱՇԱԴԻԲԱԴ

Օրքէսար.— Նուագ, երգ, պար, հարսանիք, ճոխ պիւֆէ

Տոմսերը կարելի է ստանալ միութեան բոլոր անդամներէն, իսկ ներկայացման օրը թատրոնի կիշէն։ Դին՝ 5 և 3 ֆրանք։

Հ. Յ. Դ.

«Գոյամարտ» խումբի ժողովը այս Կիրակի ժամը 2.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։

Մարսէյլի *«Պատանեկան»* միութեան ընդհ. անդամական ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 1ին, Գրադարան Ընթերցասրահին մէջ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Լիոնի Բարձր Հայքի Հայրենակց. Միութեան վարչ. ընդհ. ժողովը կը հրաւիրէ բոլոր Լիոնաբնակ հայրենակիցներն ու անդամները այս կիրակի ժամը 2ին, 262 Rue Decuclén, Դաշնակցութեան Գրադարանը։ Օրակարգ. ընտրութիւն նոր վարչութեան։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ հայ դերձակներու Արհեստակցական մրութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի առտու ժամը 9.30ին, պառ ար լա մօնումէնթալի սրահը։ Խիստ կարեւոր օրակարգերով։ կը հրաւիրուին բոլոր հայ դերձակները ներկայ գտնուիլ։

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

Հայ տրամաթիկ դերասանական խումբը, կը ներկայացնէ՝

ԻՆԿԱՄ ԲԵՐԴԻ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ

վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին 84 Chappeի թատերասրահին մէջ տոմսերու գները՝ 12, 8 եւ 6 ֆր.։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՅ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս իրիկուն, Ֆլօրիայի մէջ ժամը 9—10 Նորագոյն պատմ. (Ս. Վրացեան)։

ժամը 10—11 գաղաք. մտնեսուութիւն (Ա. Խոնդկարեան)։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆ Ք

Լոնտոն, *Մ. Քհնյ.— 1 անգլ.*։
Սէն Թ'Ուէն, *Շաբ.—70ֆր.*։
Մարսէյլ, *Շ. Ք.— 35*։
Մարսէյլ, *Գործ.— 708*։
Սէն Յաթիւռնէն, *Կ. Յ.— 35*։

ԿԱՎՈՇ

որ կը հրատարակուի ամէ'ն շաբթու, 22 տարիէ ի վեր.

Բաժնեգին տարեկան՝ 100 ֆր., վեցամսեայ՝ 50 ֆր.։ Ջեռքէ 1.50։

Գալ շաբթուընէ սկսեալ Լիլլ *Կավոշի* մէջ, իր երգիծա-զաւեշտական Ֆանթէզիներով։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Նալլուխանցի (Լնկիւբի) տիկ. Մարիամ Շաճի ցակոբեան կը փնտռէ իր որդին Զարեհ Շաճի ցակոբեանը 26 տարեկան, որ աքսորէն վերջ Սուրիոյ քաղաքները մնացած ըլլալ կը կարծուի։ իմացնել՝ B. Bayan, 6 Rue Dauphine, Valence-Drôme, France.

Կը խնդրուի Սուրիոյ հայ թերթերէն արտատպել։

— Տիկին Արաքսի (կամ Եւա) Շամամեան կը փնտռէ իր հայրը՝ Ուրֆայի (տուներնին Սրճարա Գուլուին դիմացը) Տընիկ Մըխծի ցակոբ Շամամեանը, մայրը՝ Խաթունը, եղբայրները՝ կարապետ եւ Սիմոն, քոյրը՝ Լուսիա, մօրեղբայրները՝ Տիգրան եւ Յովհաննէս Պասմաճեանները, մօրաքոյրերը՝ Սուլթան, Արուսեակ ու Խանում, եւ հօրեղբայրները՝ Յարութիւն եւ Գէորգ Շամամեաններ։ Անոնցմէ ոեւէ մէկուն մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ 28 Rue Irinis, Salonique, Grèce.

— կը փնտռուին Վանեցի Արմենակ, Շամբարձում, եղիշէ, Մանիկուռ, Երանուհի Յանասարեան (Արթինօֆ) 25 տարիէ ի վեր Ռոստոֆ կը գտնուին։ Ջինադարին Արմենակ Պոլիս եկած եւ վերադարձած է։ Իրենց վերջին հասցէն էր, Armenak Aroutunov 65 Rue Moskovskaia, Rostov na Donau։ Գրել՝ Սահակ Այվազեանի, Hôtel Florial, 4 Rue Jouye Rouve, Paris (20e), France.

ԳՐԱՇԱՐՈՒԹԻՒՆ սորվիլ փափաքող 12.15 տարեկան պատանի մը կ'ուզուի։ Ներկայանալ Ծնողքին հետ։ Փանրամասնութեանց համար դիմել «Յառաջ»ի գրաշարապետին։

Վարձու ևն ընդարձակ աշխատանոց մը եւ սենեակ, լոյս, կազ եւ ջուր։ Յարմար գին։ 17 Rue Damesme. մէթրօ՝ Մեթալ։

ՀԱՅԵՐԷՆ ԳԻՒ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

եւ ի

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՍՈՒՐՃի ԱՂՕՐԻՔՆԵՐ

Ս. ԻՓԼԻՓՃԵԱՆ

21 Rue Rochechouart, PARIS

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՒՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, սուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խորհրդատուի ամէն տեսակ ներքին եւ վիրաբոյժ հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Հ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիթ, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES

"PARMAKSEZIAN"

Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34,
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris (18

Կը սանձնէ եւ կը կատարէ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական ամուսնալուծման դատեր, ֆարթ տ'իտանթէի մէջ արձնական փոփոխութիւններ եւ ֆրանսա մտնելու համար անցագրայ գործողութիւններ։

Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը։

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆՈՐ ՅԱՆԿ

ԴՈՒՔ ԸՆՏՐԵՑԷՔ ՁԵՐ ՍՏԱՆԱԼԻՔ ՆՈՒԷՐՆԵՐԸ

Թէրեզ Դանքէն (Լ. Ջոլա) 20, Լուսաճ ջրաղացը 12.20, կարկեհ ապարանջանը (կուպրին) 8, Իմ գիրքը (Ա. Աիարոնեան) 20, Թուշկը 5, Գիւղը (Շամաստեղ) 25, Ափրոդիտէ 10, Ադանց դա նանքի 50, Աղքատին պատիւը 20, Խաւար 12, կրացիէլլա 8, պատանի են 10, Թափառաշրջիկներ 15, Մանոն Լէսքօ 15, Աղջիկը 20, Սիրանուշ 15, Տանօրեակ (Պոքաչիօ) 15, Մակար 5, Կարմիր մարդոց երկրումը 20, Արիւնոտ յիշատակներ 5, պատկառ մարդը 6, Ընձկուհեան ժամեր 2, Պատանեկան 3, Դեռահաս միջակորեաբար 12.50, Ֆաքիր Քահրա 5, Փալ Օման 5, Թասբուհին 12, Քէօր օղու 2.50, Պէպէքօս (Քա 10, Սքաքէն (կատակ.) 6, Կառքի արկած մը 2, Գողը 3, Լալա Մահարի 5, Օմար Խայեամ 4, Շաքրզ 4, Երգարան 5, 6 եւ 25, Երազահան 5 եւ 10, Երգեր ու տաղեր (Դուրեան) 2, 8 եւ Նամականի 8, Քերթուածներ 5, Ֆրանս. խօսակց. 6, 8 եւ Ֆրանս. քերական 3, Լուսանկարչութիւն 5 եւ 10, Բադդացու ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր։ *Պահանջեցէք նոր ցուցակը, որուն մէջէն ընտրեցէք ո եւ է գիրք իբր նուէր։*

ՆՈՒԻՐ.— 25 ֆր.է աւելի գիրք առնողին 5 ֆր.ի գիրք նո 50 ֆր.է աւելիին 10 ֆր.ի, իսկ 100 ֆր.է աւելիին համար ֆր.ի գիրք նուէր կը տրուի։ Նուէրցու գիրքերը դո'ւք ընտրեք մեր նոր գրացուցակէն։

Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13

ԱՐՏԱԴՐՈՂԷՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ՍՊԱՌՈՂԻՆ

ԱԼՊԵԱՆ ԼԵՌՆԵՐՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՊԱՆ

ՈՒՆՈՒՐԱՏ ՈՒԺՈՒՆ ՄՈՒՔՈՒՐ

Ջեր չաքը նկատի առնելով բաղդատեցէք հետեւեալ գիներ

2	քիլօնոց տուփը	28	ֆրանք
4	»	»	52 ֆրանք
8	»	»	96 ֆրանք

Յանձնելի ձեր բնակարանը։ Փոստի ղրամ չկայ։ Մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ։ Փորձեցէք անգամ մը կրկին ապսպրելու համար։ Դիմել՝ ARAM SPENTCHIAN Ave. de la Gare, Allevard, (Isère).

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԷՆ, (Licencié ès Scienc
Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի
եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց

24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Mich

Հիւանդ կ'ընդունի Գ. Շ. Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4
Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

Métro St. Michel եւ Odeon Tél. Littré 60-4

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Զ. ԵՍԱՅԵԱՆԻ

ՄԵԼԻՒՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՍ

Վ. Է Պ Ը

արեւելեան կեանքէ, առ թեմ պատերազմէն։ Մաքո գեղարուեստական տպա թիւնով։ փոսթի ծախք չկայ

ԴԻՆ՝ 5 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ VAHRAM SÈV
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Sei

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հայկական առաջնակարգ նոր եւ չքեղ հիւրա

12, Տէ Թէօյեան փողոց

Տէր և տնօրէն Վ. Դ. ԷԼՄԱՃԵ

PAX-HOTEL

12, Rue des Feuillants, (Angle Rue Cannebière Tél. Inter. 1

MARSEILLE

Ouvert toute la nuit Chauffage central, Salle Bains, Eau, courante chaude et froide

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱ

Է. ՍԹԷՓԻՔԻ

106 Kléber, Շեն. Passy 72

կը կատարէ ֆրանսա ցուներատան մտնելու բնակելու արտօնութ գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (*Աֆիտաւիթ*

Դիմել՝ ամէն օր կէս վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - ED
208bis, Rue Lafayette Paris

Le Gérant: H. TEURNIER

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 580

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆԵՒՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շ.	40 շ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 25 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1928

25 FÉVRIER 1928

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՐԱՏ ԽՕՍՔ

ՆԵՐԵԼԻ ՉԷ ԱՆՃԱՐԿԻԼ

Երէկ, պատմելով քէմալական Թուրքիոյ մէկ նոր ճիգը կրթութիւնը տարածելու, աւելի ճիշտ՝ ոչ-Թուրքերու Թրքացումը փութաջնելու առաջադրութեամբ, դիտել կուտայինք.

— «Իսկ մենք . . . : Դեռ 1870ական Թուականներէն կրթական միութիւններ, աւելի վերջը՝ «Ազգանուէր Հայրենեաց» եւ «Միացեալ» ընկերութիւններ ունէինք Թուրքիոյ մէջ, կաշկանդիչ պայմաններու տակ :

«Բայց այսօր, մանկապարտէզ մը անգամ բեռ կը նկատենք, ազատ երկնքի տակ»:

Ուշագրաւ է որ վերջերս Ամերիկայի մէջ ալ, սկսեր են կրթօջախներ անդրադառնալ այլասերման վտանգին, եւ միջոցներ կը մտածեն :

Ցաւը մատնանշելու տեսակէտէն, մեծ տարբերութիւն չկայ Թերթերու բովանդակութեան մէջ :

Բոլորն ալ կ'ընդունին Թէ նոր սերունդը մեծաքայ Թելով մը կապուած է իր ծագման հետ: Տարիներէ ի վեր երիտասարդութիւն մը կը կրթուի ամերիկեան հաստատութեանց մէջ եւ այդ բարձր մշակոյթին ազդեցութեամբ, մոռցած է ոչ միայն իր պատմութիւնը, այլ եւ լեզուն: Ինչ որ ամերիկահայ ուսանող կը կոչենք, մեծ մասով անգլիախօս օտարականներ են, որոնք իրենց ժողովներն անգամ անգլերէն կը կատարեն:

Անցեալ օր գրեցինք Թէ Ամերիկայի Ազգ. Վարչութիւնը խորհրդակցական ժողով մը հրաւիրած է, նոր սերունդին կրթութեան ինդիրը գործնական ձեւի մը վերածելու համար:

Այդ օրէն ի վեր, զանազան առաջարկներ կը ներկայացնէ ամերիկահայ մամուլը: Քիչ անդին հրատարակ՝ած ենք «Հայրենիք»ի կարգ մը Թելադրութիւնները:

Ի՛նչ խօսք որ այդ բոլորը չարիքը սահմանափակելու միջոցներ են, եւ ոչ Թէ հիմնական լուծում: Եւ արդէն ամուլ յաւակնութիւն պիտի ըլլար հիմնական միջոց գտնել այս ծով տարածութիւններուն եւ ակնախտիղ հրապոյրներուն առջեւ:

Միակ ելքը,— անկախ հայրենիքն է:

Իսկ մինչեւ անոր իրականացումը, մենք պարտաւոր ենք ամէն միջոց փորձել, նուազագոյն վնասով ազատելու համար:

Միջոցներ շատ կան, կը բաւէ որ բան-գործ ընենք այս կենսական ինդիրը, նոր սերունդին փրկութիւնը, եւ սրտանց ու միակամ աշխատինք:

Ինչ որ կը Թելադրէ մեր պաշտօնակիցը Ամերիկայի հայութեան համար, ընդհանրապէս կը պատշաճի նաեւ Ֆրանսայի:

Այս երկու երկիրներուն, Ամերիկայի եւ Ֆրանսայի հայկական գաղութները շատ կը նմանին իրարու: Եւ իրըեւ համայնակուլ եւ կախարդական հնոցներ, երկու երկիրներն ալ միեւնոյն փորձանքները կը ներկայացնեն մեր ցիրուցան բազմութիւններուն, եւ մանաւանդ փոքրերուն համար:

Բայց — եւ տաղտկալի դառնալու աստիճան կը կրկնենք — բոլորովին անճար չենք այս տեսերուն մէջ ալ:

Մեր կարծիքով, ազգային բոլոր կազմակերպութիւնները, Թերթերէն մինչեւ օտար քաղաքի մը մէջ ինկած ուսումնականը կրնան փրկարար դեր կատարել իրենց շրջանակին մէջ:

Սակայն, անհրաժեշտ է ունենալ առանձին կազմակերպութիւն մը, յատկապէս ա՛յս գործին համար:

Կեդրոնական՝ օրկան մը, որ ուրիշ հոգ չունենայ, Թէ՛ ոչ նոր սերունդին փրկութիւնը:

Ազգանուէր-Միացեալ մը, աւելի լայն ծրագրով եւ համապատասխան՝ նոր միջավայրի պահանջներուն:

Մենք տարիներէ ի վեր կ'արծարծենք այս միտքը: Շա՜տ են հասկցողները ու ծափահարողները:

Իսկ իրըեւ գործնական արդիւնք — ոչինչ կայ հրապարակին վրայ :

Առաջարկներ եղան որ Բարեգործականը ստանձնէ այդ հոգը:

Դժուա՛ր է շարժման մէջ դնել այդ ճարպտտ մեքենան:

Բարեգործականը աւելի քան երբէք դարձեր է սեղանատունական հաստատութիւն մը, տեսակ մը Էվգաֆ, որ այսպիսի «մանր» գործերով չզբաղիր: Թէեւ չափազանց կը մանրանայ, իր վարիչներուն փառքն ու դիրքը անսասան պահելու համար:

Նիւթական միջոցներու մասին մենք երբէք յոռետես չենք:

Ո՛ր որ գործ կ'արտադրուի, դրամն ալ կը ճարուի: Իսկ ի՛նչ գումարներ կան որ անշարժութեան դատապարտուած են, Ամերիկայի կրթական Հիմնարկութեան հարստութենէն մինչեւ Բարեգործականի յանձնուած զանազան առանդները, եկեղեցիներու շինութեան յատկացուած միլիոններէն մինչեւ Հայրենակցական Միութեանց յարաճուն եկամուտները: (Մեծագոյն մասը՝ «կրթասիրաց» եւ «Ուսումնասիրաց»):

Կարելի է նախնական դրամագլուխ մը կազմել այդ կարգի գումարներէ:

Բայց, ո՞վ պիտի ձեռնարկէ նոր Միութեան կամ Ընկերակցութեան հիմնաւորման:

Ո՞վ առաջ պիտի անցնի, հաւատալով՝ պահանջին ստիպողութեան եւ գործին լրջութեան:

Մեր կարծիքով, յարմար են Հայրենակցական Միութիւնները, իրըեւ սերտօրէն կապուած՝ Թափպոական բազմութիւններուն հետ, եւ օժտուած՝ նիւթական միջոցներով:

Ա՛խ, Թէ, պայման է որ անոնք Թօթափեն տեղական հայրենասիրութեան մոլութիւնը, որ դժբախտաբար խոր արմատներ ձգած է:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՅԼԱՍԵՐՄԱՆ ԴԷՄ

Հայրենիք, օգտուելով ամերիկահայ նոր սերունդի փրկութեան համար գումարուած խորհրդակցական ժողովէն, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ (5 փետր.).

— «Հայկական դպրոցները անտարակոյս շատ կարեւոր ազդակներ կրնան ըլլալ ամերիկահայ նորահաս սերունդին հայերէն սորվեցնելու եւ հայկական ոգի ներշնչելու խիստ դժուարին գործին մէջ, եթէ միայն այդ դպրոցներուն մէջ դրուին ձեռնհաս եւ արժանաւոր հայ ուսուցիչներ:

Սակայն, հայ դպրոցները չպիտի կարենան շօշափելի արդիւնք մը տալ, եթէ դպրոցներէն դուրս եւս չանքեր չթափուին մեր նորահաս սերունդին վրայ ազգային ոգիով ազդելու համար:

Ամէնէն առաջ, խիստ կարեւոր է, եթէ չըսենք՝ վճռական ընտանիքներու դերը երախաներու ազգային ոգիով կազապարման մէջ: Ծնողներու ընթացքէն շատ մեծ բան կախուած է, Թէ որ աստիճան իրենց զաւակները կրնան հայ մնալ, սորվիլ հայերէն լեզուն, սիրել հայութիւնը, հետաքրքրուիլ հայ գրականութեամբ ու պատմութեամբ:

Մեր գաղութի հաւաքոյթները եւս շատ դիւրութեամբ կարող են արդիւնաւոր միջոցներ դառնալ մեր նորահաս սերունդին հայեցի դաստիարակութեան համար, եթէ միայն մեր հասարակութիւնը լրջօրէն խորհի այդ հաւաքոյթները օգտագործելու մասին՝ ջանալով փոքրերուն եւս հաճելի եւ ազգեցիկ տեսակէտով օգտակար ժամանց մը տալ:

Ինչպէս ուրիշ առիթի մէնք ըսած ենք արդէն, կարելի էր, օրինակ, հաւաքոյթներու ատեն փոքրերը հաւաքել մեծերուն յատկացուած սրահներուն կից սենեակներու մէջ եւ զանոնք զբաղեցնել առանձինն՝ հմուտ մէկու մը ղեկավարութեամբ:

Անկասկած նորահաս ամերիկահայ սերունդին ազգային դաստիարակութիւն տալու մեր ձգտումին մէջ որոշ օգտակար դեր կրնան կատարել նաեւ մեր Թերթերը՝ հրատարակելով փոքրիկներու ընթերցանութեան համար եւս հետաքրքրական գրութիւններ: «Հայրենիք»ի «Մանկական Աշխարհը» կոչուած է չափով մը այդ պահանջին դոհացում տալու:

Կարեւոր է նոյնպէս, որ մեր հասարակութեան կողմէ աւելի ուշադրութեան եւ քաջալերութեան առարկայ դառնան հայ ուսանողական եւ աշակերտական այն կազմակերպութիւնները, որոնք, դէշ լաւ, արդէն հրապարակի վրայ են եւ կը գործեն:

Ամերիկահայ մտաւորականները մանաւորապէս պարտաւոր են քիչ մը աւելի հետաքրքրուիլ Ամերիկայի մէջ մեծցող աշակերտներով եւ ուսանողներով ու քիչ մը աւելի օգնել անոնց, որպէսզի անոնց կապը իսպառ չկտրուի հայ ժողովուրդին հետ, որպէսզի անոնք ալ վառ պահեն իրենց մէջ հայկական ոգին ու իտէալները:

ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ վարչապետ կոմս Պէթլէն Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհանուր քարտուղարին ուղղուած հեռագրով մը կը յայտարարէ Թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ո՛չ մէկ իրաւասութիւն ունի քննելու գնդացիրներու խնդիրը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՇՏԱՊԵՑԷ՛Ք ՅԱՅՏԱՐԱՐԵԼ ՁԵՐ ՏՈՒՐՔԵՐԸ

ՊԱՅՄԱՆԱԺԱՄԸ ԿԸ ԼՐԱՆԱՅ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 29ԻՆ

Մինչեւ ամսոյս վերջը ամէն մարդ պարտաւոր է իր Թաղի ուղղակի տուրքերու վարչութեան (Contrôleur des contributions directes) *հաղորդել 1927 տարուան ընթացքին շահած գումարին քանակը: Բանուոր, արհեստաւոր, պաշտօնեայ, առեւտրական, բժիշկ, փաստաբան եւլն. բոլորն ալ պէտք է ընեն այս յայտարարութիւնը՝ այս առթիւ տրամադրուած մանաւանդ Թուղթերու վրայ, զորս կարելի է հայթայթել տուրքի գրասենեակներէն եւ Թաղապետարաններէ:*

Անոնք որ ամուսնացած են եւ անչափահաս զաւակ կամ 70 տարեկանէն վեր հայր և 60 տարեկանէն վեր այրի մայր ունին և միեւնոյն տան մէջ կ'ապրին, charge de famille *համար զեղչ կ'ունենան, ուստի պէտք է լեցնեն նաեւ յատուկ տպագրուած մի՛ասթերթ Թուղթ մը եւ զայն ներփակեն առաջինին մէջ:*

Այս առթիւ յայտարարենք Թէ Փարիզի եւ արուարձաններուն մէջ ապրող ամուրիները տուրքէ զերծ են, եթէ տարեկան առ առաւելն 7000 ֆր. կը շահին: Ամուսնացած բայց զաւակ չունեցող մէկը տուրքէ զերծ է, մինչեւ 10,000 ֆրանքի համար (7000+3000): Եթէ զաւակ ունի, բացի վերոյիշեալ զեղչերէն, կը ստանայ նաեւ 3000 ֆրանքի զեղչ մը՝ իւրաքանչիւր զաւակի համար : Եթէ իր հետ կ'ապրի 70 տարեկանէն վեր հայրը՝ 2000 ֆրանք ալ անոր համար կը զեղչուի. իսկ եթէ 60 տարեկանէն վեր այրի մայր ունի, նոյնպէս 2000 ֆրանք կը զեղչուի:

Նախապէս ընտանեկան պարագաներու համար զեղչ չէին կատարեր Հայերուն, սակայն կատարուած դիմումներուն վրայ, ելմտական նախարարութիւնը ընդունած է, որ հայ եւ ռուս գաղթականները եւս այդ առաւելութենէն օգտուին:

Շեշտենք Թէ ամէն չեն կրնար օգտուիլ բոլոր այն Հայերը, որոնց ինքնութեան Թուղթին վրայ Թրքահպատակ արձանագրուած է:

Թուրքոյ ընդհ. զօրաշարժի օրէնքը

Ընդհ. զօրաշարժի օրինագծին քննութիւնը կարեւոր վիճաբանութիւններու տեղի կուտայ Ազգ. ժողովին մէջ: Օրինագիծի առաջին յօդուածին մէջ կ'ըսուի.

«Պատերազմի հաւանականութեան պարագային, եւ կամ երկրին ներքին կացութեան տեսակէտով պէտք տեսնուած ատեն, գործավարներու խորհուրդը կընայ ընդհ. զօրաշարժ յայտարարել, ընդհ. սպայակոյտի առաջարկով կամ հաւանութեամբ»:

Պատերազմական նախորդ գործավար Րէշէպ պէյ քննադատեց այս բացատրութիւնը եւ ըսաւ Թէ պէտք է որոշակի ճշդել Թէ կառավարութիւնը անպայման պարտաւոր չէ ընդունիլ ընդհ. սպայակոյտին առաջարկը: Երկրի ճակատագրին պատասխանատու գործավարներու խորհուրդն է, եւ անոր կ'իյնայ ընդունիլ կամ մերժել ընդհ. սպայակոյտին առաջարկը: Ընդհ. սպայակոյտը, որքան ալ մասնագիտական հաստատութիւն մը ըլլայ, կառավարութեան չափ լայն չի տեսներ:

Նոյն տեսակէտը պաշտպանեց նաեւ պատերազմական գործավար Ապտիւլ Խալիք Չամիտ պէյ: Ասոր վրայ որոշուեցաւ օրինագիծը վերադարձնել գինուորական յանձնաժողովին, պէտք եղած փոփոխութիւնը կատարելու համար:

Հրեական ազատ պետութիւն

Մոսկուայէն կը հեռագրեն փետրուար 23 Թուականով . — *Սովետներու կեդրոնական Գործադիր Կոմիտէն որոշեց ստեղծել հրեայ ինքնավար պետութիւն մը, Սիբերիոյ Բիրոբրիճանսկ շրջանին մէջ՝ Ամուր գետին եւ անդրսիբերիական երկաթուղիին մէջտեղ, Վլադիվոստոկի ճամբուն վրայ: Նոր պետութեան տարածութիւնն է 2,500,000 հեկտար:*

Յառաջիկայ հինգ տարիներու ընթացքին 10,000 հրեայ երկրագործ ընտանիքներ պիտի ղրկուին դէպի Սիոնի գաղութը. 500 հրեայ բանուորներու կարաւան մը անմիջապէս ճամբայ կ'ելլէ:

Ներկայիս 5000 կոզակ եւ Կորէացի ընտանիքներ կը բնակին նորակազմ հրեայ ինքնավար պետութեան մէջ. կը յուսացուի Թէ ասոնք պիտի ձուլուին Հրեաներուն հետ:

Կարմիր բանակին տասնամեակը

Հինգշաբթի օր Ռուսիոյ մէջ տօնուեցաւ կարմիր բանակին տասնամեակը: Հանդիսաւոր հաւաքոյթներ տեղի ունեցան՝ տօնելու համար այս յոբելեանը՝ բանակին եւ գործարաններուն մէջ: Թերթերը յօդուածներ հրատարակեցին պանծացնելով բանակին կատարած հերոսական պայքարները: Խորհրդային Միութեան Գործադիր Կոմիտէն որոշեց հողային տուրքերու, Թոշակներու եւ մանուկներու կրթութեան մասին բազմաթիւ դիւրութիւններ շնորհել կարմիր բանակի նախկին գինուորներուն. 10 միլիոն րուբլի պիտի յատկացուի կարմիր բանակի մշակութային պէտքերուն համար:

Կարմիր դրօշի պատուանշան տրուեցաւ Պալթիկի նաւատորմին եւ կարմիր բանակի վաստակաւորներուն, որոնց կարգին առեւտրական գործավար Միկոյեանի Ունշլիխտի, Ռիկովի, Կալինինի, Պետրովսկիի եւլն.:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

"ԱՆՑԱԾ ՕՐԵՐ„... ԱՆՑԱԾ ԸԼԼԱՑ

Բարեգործականի ներկայ ընդհանօքէն, անցեալ ու ապագայ *Մէթթր* փաստաբան ու ի միւս անգամ գալստեան բանաստեղծ Տիար վահան Թալէզեան, այս օրերս ի լոյս է ընծայած՝ խիստ գեղարուեստական կողքով, յոյժ խնամեալ տպագրութեամբ եւ պինդ սուղ Թղթով՝ հատոր մը, որուն մէջ ամփոփած է իր երբեմնի Գատրգիւղի տան մէջ տեղի ունեցած «գրական հաւաքոյթ»ներուն «բունայանգ»ային ու «ի՛նչ տարբերութիւն»եան եւ այլ խաղերը:

Հատորին Թուղթին նայելու վ հոգիս խռովեցաւ, տպագրութեան նայելով աչքս նուաղեցաւ եւ պարունակութեան նայելով սիրտս խառնա...խաղաց:

Ու ժտածեցի: Թալէզեան փառքի՞ Թէ փողի համար է լոյս ընծայեր բոլոր այդ ԹխաՃոները, որոնցմէ եթէ հատոր կազմել հարկ ըլլար, այնքան կընայինք հաւաքել որ բաւական ըլլար նոր արքայադամբան մը շինելու . . բարեգործականի վրայ:

Գիրքէն կը տեղեկանանք—մեղա՛յ «գիրք» ըսելուս...— Թէ Թալէզեանք իրենց տան մէջ ինը արու մուսաՀներ կ'ընդունին երեք, ինչպէս նաեւ խել մը բարեկամներ, որոնք կը գրուին եւ կը կարդան Թիմուրլէնկի շրջանին: Այս հին քաղաքէն 17 վերստ հեռու, անապատին մէջ կայ ժամեստական հին գերեզմանատուն մը, որ կը կոչուի փէյդամբար: Աւանդաբար կը պատմեն Թէ գերեզմանատան մէջ Թաղուած է անձանօթ մարդարէ մը: Կայ նաեւ գեղեցիկ դամբարան մը, հին արաբական ոճով: Նոյն շրջանին մէջ կայ նաեւ գերեզման մը՝ Ադրբէջանի հին դրագաշտական օրերէն մնացած :

Ես ալ, անօթի փորով, ներշնչուեցայ իրենց ախորժագրգիռ յանգերէն ու աՀա հատ մը Թխեցի, փոխ առնելով «կապիկ, շապիկ, քոնեակ, մանեակ» յանգաբառերը .

Օրանկուտանն ու Շէմփանզէն գերազանցող մի կապիկ
Ես կը ճանչնամ որ հագած է մէկերը,
պէտի գոյգ չապիկ. .
Իր կուլ տուածն է շամփանեա, շիշման թոշակ ու քոնեակ,
Ու Մուսթեան մը Բարի՝ բարիճաղիկ է մանեակ...

ՊՐՈՂԵՏԱՐ

ԱԴՐԲԷՋԱՆԻ ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պրոլետար կը գրէ (3 Փետր.)— *Ադրբէջանի հնութիւններու կոմիտէն արշաւախումբ մը ղրկած էր Միլի անապատը, հետազօտելու համար Մանկոլներու արշաւանքին ժամանակ (13րդ. դար) քանդուած Արան - Կալա քաղաքին աւերակներուն մէջէն անցնող Դեավուր-Արխ ջրանցքը: Պեղումներու ընթացքին գտնուեցան Թիմուրլէնկի օրերէն մնացած դրամներ, նոյնպէս հողէ աժաններ, ապակեայ ապարանջաններ (11 րդ. եւ 12 րդ. դար): Այդ շրջանակին մէջ կ'նշուին քանի մը կուրգաններ եւ պատեր, որոնք կը վկայեն Թէ նախապէս մեծ քաղաք մը գոյութիւն ունեցած է հոն: Կը կարծուի, որ քաղաքը վերջնապէս քանդուած է Թիմուրլէնկի շրջանին: Այս հին քաղաքէն 17 վերստ հեռու, անապատին մէջ կայ ժամեստական հին գերեզմանատուն մը, որ կը կոչուի փէյդամբար: Աւանդաբար կը պատմեն Թէ գերեզմանատան մէջ Թաղուած է անձանօթ մարդարէ մը: Կայ նաեւ գեղեցիկ դամբարան մը, հին արաբական ոճով: Նոյն շրջանին մէջ կայ նաեւ գերեզման մը՝ Ադրբէջանի հին դրագաշտական օրերէն մնացած :*

ԱՇԽԱՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՒ ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԻ ՀԱՐՑԵՐԸ

Ստորեւ ներկայացնում «Յառաջ»ի ընթերցողներուն մեր նիւթերուն մասին գրած «Փոքր մեծ օրագիրներ» խմբագրական յօդուածը:

Մենք ուրախ ենք, որ մեր ընթերցողները մեծ հետաքրքրութեամբ հետեւում են մեր գրած յօդուածներին, որոնք նուիրուած են գեղարուեստի հարցերին: Ուրախ ենք, որ մեր ընթերցողները ոչ միայն կարդում են մեր գրածները, այլեւ ցանկութիւն են յայտնում իրենց կարծիքը յայտնել այդ հարցերի մասին: Ուրախ ենք, որ մեր ընթերցողները ոչ միայն կարդում են մեր գրածները, այլեւ ցանկութիւն են յայտնում իրենց կարծիքը յայտնել այդ հարցերի մասին:

ԳՈՒԹԱԿԱՆ ՎԱՂՑՆՈՒԹ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵՍՐԵՎ)

ԵՐԿՈՒՐ ՍԱՍ

II.

Ծանր էին տասը տարիները Ղազարոսի համար, երբ նա ամեն առաւօտ, երբ ցնծում էր ամբողջ աշխարհը, ինքնաշարժով կամ ոտքով գնում էր իր գործարանը, որ գտնւում էր քաղաքի ծայրամասում, եւ ամեն երեկոյ, երբ ամբողջ աշխարհը հանգչում էր, վերադառնում էր տուն։ Ամենուրեք նա տեսնում էր ուրախ դէմքեր, լսում էր ուրախ խօսակցութիւններ, միայն իր տանը, իր ընտանիքում էր տիրում տխրութիւն։

Ամուսնացել էր նա տասնհինգ տարի առաջ, երբ ինքն էլ ուրախ էր, ինչպէս ամբողջ աշխարհը։ Ամուսնացել էր սիրով, ամուսնացել էր Մարիամի հետ, որ ինքն էլ սիրում էր։ Մարիամը գեղեցիկ էր, ինչպէս գարնան առաւօտը, ինչպէս ծաղկած վարդը։ Ամուսնանալուց յետոյ նրանք ապրում էին երջանիկ կեանքով։ Ամուսնանալուց մի տարի յետոյ նրանք ունեցան մի աղջիկ, որին անուանեցին Վարդուհի։ Վարդուհին մեծանում էր, ինչպէս վարդը, ինչպէս գարունը։ Ամեն առաւօտ, երբ Ղազարոսը գնում էր գործարանը, Վարդուհին ուրախ ծիծաղով ճանապարհում էր նրան մինչեւ դուռը։ Ամեն երեկոյ, երբ Ղազարոսը վերադառնում էր տուն, Վարդուհին ուրախ ծիծաղով դիմաւորում էր նրան։ Ամեն կիրակի նրանք միասին գնում էին զբօսանքի։ Ամեն տարի նրանք ամառը գնում էին ամառանոց։ Ամեն ինչ ուրախ էր, ամեն ինչ երջանիկ էր։

Ղազարոսը ամեն ինչ ունէր, ինչ որ կարող է ունենալ մարդը։ Նա ունէր հարուստ բնակարան, ունէր ընտիր կահկարասի, ունէր ընտիր հագուստներ, ունէր ընտիր սեղան, ունէր ընտիր գինի, ունէր ընտիր սիգարներ, ունէր ընտիր ամառանոց, ունէր ընտիր ամուսին, ունէր ընտիր աղջիկ։ Ամեն ինչ ունէր, ինչ որ կարող է ունենալ մարդը։

Ամեն ինչ ունէր, ինչ որ կարող է ունենալ մարդը, եւ ամեն ինչ կորցրեց, ինչ որ կարող է կորցնել մարդը։

Ամուսինը մեռաւ, երբ Վարդուհին տասնհինգ տարեկան էր։ Ամուսինը մեռաւ, երբ Ղազարոսը քառասուն տարեկան էր։ Ամուսինը մեռաւ, երբ Ղազարոսը ամենից շատ էր կարօտ ամուսնու սիրոյ։ Ամուսինը մեռաւ, երբ Ղազարոսը ամենից շատ էր կարօտ կնոջ սիրոյ։ Ամուսինը մեռաւ, երբ Ղազարոսը ամենից շատ էր կարօտ կնոջ սիրոյ եւ աղջկա սիրոյ։

Ամուսինը մեռաւ, երբ Ղազարոսը ամենից շատ էր կարօտ կնոջ սիրոյ եւ աղջկա սիրոյ։ Ամուսինը մեռաւ, երբ Ղազարոսը ամենից շատ էր կարօտ կնոջ սիրոյ եւ աղջկա

Վաղը՝ կիրակի հսկայ զօրանոց մը պիտի կատարուի կարմիր հրապարակին վրայ՝ Լէնինի դամբարանին առջեւ, Կրէմլինի պարիսպներէն դուրս։ Ձառեր պիտի խօսին պոլշեւիկ վարիչները։ Գաւառներէն բազմաթիւ զօրագունդեր հասած են արդէն Մոսկուա։

Պատերազմական գործավար Վորոշիլօֆ այս առթիւ հրատարակած է երկար զեկոյց մը, որուն մէջ կ'ըսէ թէ կարմիր բանակին մէջ կան 48,000 սպաներ, որոնց 4418ը ցարական բանակէն մնացած։ 1921ին բանակին 100ին 20ը միայն համայնավար էր, այսօր 100ին 53ը։ Բանակին 100ին 22ը կը բաղկանայ բանւորներէ, 100ին 50ը գիւղացիներէ եւ 100ին 28ը ուրիշ տարրերէ. մինչ 1921ին այս համեմատութիւնն էր 100ին 12 բանւոր, 100ին 67 գիւղացի եւ 100ին 21 ուրիշ տարրեր։

Պատերազմական փոխ-գործավար Ընշլիխտ *Իզվէսթիայի* մէջ կը հրատարակէ երկու սիւնակնոց յօդուած մը, որուն մէջ կ'ըսէ.—

«Աշխարհակալ պետութիւններ աղմուկ կը հանեն խաղաղութեան շուրջ, սակայն լռելեայն կը պատրաստեն նոր եւ արիւնալի պատերազմ մը։ Մենք կը շարունակենք մեր խաղաղասիրական քաղաքականութիւնը, բայց կարմիր բանակը պատրաստ է վճռական նոր պատերազմ մը մղելու՝ ընկերվարութեան յաղթանակին համար։ Կարմիր բանակը անխոնջ պիտի շարունակէ սրել իր զէնքերը։ Նոր փորձերու, մեծ կրիւներու ժամը կը մօտենայ եւ անխուսափելի է։ Լէնինի փառայեղ կուսակցութիւնը շուտով բանւոր դասակարգը պիտի առաջնորդէ դէպի յաղթանակ, որ այս անգամ վերջնական պիտի ըլլայ»։

Պրաւդա եւս իր կարգին վեր կը հանէ կարմիր բանակի դերը համաշխարհային յեղափոխութեան համար ու կ'ըսէ.

«Կարմիր բանակը կը սարսափեցնէ աշխարհակալները, որոնք պատերազմ կ'ուզեն, որովհետեւ, անոր եռեւ կը կանգնին, սեղմ զանգուածներով, համայնավար կուսակցութեան երկաթեայ շարքերը։ Կարմիր բանակը իր ձեռքը բռնած է սուրը շահագործուողներուն, որոնց միակ հայրենիքն է միջազգային պրոլետարիատը։ Անգլիոյ կողմէ խորհրդային Միութեան դէմ նետուած միջազգային դրամատէր աւազակներուն դիմաց, աշխարհի բանւորները պիտի համախմբուին Լէնինի դրօշակին տակ՝ վերջնապէս դաշոյն մը մխելու համար յետադրջական Թշնամիի կռնակին եւ շահագործողներու պատերազմը պիտի փոխեն շահագործուողներու տիեզերական պատերազմին՝ ընդդէմ կեղեքողներու»։

Շամարի մեհնաշնորհը Թուրքիոյ մէջ

Լա Շէյէն կը հեռագրեն փետրուար 23 թուականով,— *Հոլանտական շաքարի գործարանատէրերը Թուրքիոյ կառավարութեան դիմելով խնդրեցին որ Թուրքիոյ մէջ շաքարի մենաշնորհը տրուի իրենց։ Հոլանտական ընկերութիւնները շաքարի մեծ գործարաններ պիտի հաստատեն Թուրքիոյ մէջ։*

Տարեկան 50,000 թոնօ շաքար կը սպառի Թուրքիոյ մէջ, մինչ 6000 թոնօ միայն կ'արտադրուի երկրին մէջ։ Մնացեալը արտասահմանէն կը ներածուի։

Միս Քավէլի շարժանկարը

Պատերազմի ընթացքին Պելճիքա մնացած անգլիացի հիւանդապահուհի մը, Միս Քավէլ, իբրեւ լրտես մահուան դատապարտուած էր։ Վճիռը գործադրուած պահուն գերման զինուորը մերժած ըլլալով գնդակ արձակել կնոջ մը վրայ, սպան թէ՛ զինուորը սպաննած էր եւ թէ՛ Միս Քավէլը, որ մարած վիճակի մը մէջ կը գտնուէր։

Այս դէպքին ժապաւէնը պատրաստուած ըլլալով սինէմայի պելժ ընկերութեան մը կողմէ, պիտի ցուցադրուի Պրիւսէլի մէջ։ Գերման կառավարութիւնը օգնած է այս ժապաւէնին պատրաստութեան՝ զինուորական տեսարաններու մասին վաւերաթուղթեր տալով։

Իտալիոյ ընտրական նոր օրէնքը

Հռոմէն կը հեռագրեն թէ նախարարական խորհուրդը վաւերացուց ընտրական բարեփոխումը։ Նոր օրինագիծին համաձայն, 1.— Միայն ֆաշիստ կուսակցութիւնը պիտի կրնայ ներկայացուցիչ ունենալ ազգային նոր ժողովին մէջ, 2.— Ֆաշիստ արհեստակցական միութիւնները Մեծ Խորհուրդին պիտի ղրկեն իրենց թեկնածուներուն ցանկը։ Մեծ Խորհուրդը անոնց մէջէն մաս մը պիտի ընտրէ եւ իր կողմէ պիտի առելցնէ ուրիշ թեկնածուներ, կազմելու համար վերջնական ցանկը 400 եբեսփոխաններու։

ՋՈՒՊՔՈՎԻ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պերլինէն կը հաղորդեն թէ վիլհելմ կայսեր քոյր՝ իշխանուհի Վիքթորիայի երիտասարդ որս ամուսինը Ալէքսանդր Զուպքօֆ պիտի վտարուի Գերմանիոյ սահմաններէն՝ իբրեւ անբաղձալի։ Զուպքօֆ առջի գիշեր ուշ ատեն գինովցած վիճակի մէջ ձեռած է սրճարանի մը սպասաւորը, որ չէր ուզեր հեռանալ իր մօտէն, երբ ինք կը տեսնուէր պարուհիի մը հետ։ Ոստիկանները վրայ հասնելով ձերբակալած են Զուպքօֆը։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻԻՆ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Տէսին.— *Վաղը կիրակի առաւօտ՝ հրապարակային բանախօսութիւն. կը խօսի՝ Ընկ. ԿԱՐՕ ՍԱՄՈՒՆԻ։*

Ֆօն - տը - Շէրիւի.— *Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ. կը խօսի՝ Ընկ. ԿԱՐՕ ՍԱՄՈՒՆԻ։*

Վիէն (*Իզէո*).— *Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ. կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ԱՐՈՅԵԱՆ։*

Ֆոնթ'ոպնայ.— *Հրապարակային բանախօսութիւն եւ ներկայացում «Դոյութիւն Պայքար»ը, 4 Մարտ կիրակի ժամը 2ին, քաղաքապետարանի սրահին մէջ։ Կը խօսի Ընկ. ԱՐՕԵԱՆ։ Մուտք՝ 5 եւ 3 ֆրանք։*

Վալանս.— *Վաղը կիրակի ժամը 2ին։ Սինէմա Սէն Լուի սրահը։ Երգ, արտասանութիւն. կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ԱՐՕԵԱՆ։*

Պէլֆօռ.— *Վաղը կիրակի Քազէրն տ'Օֆֆըժոնի մէջ։ Կը խօսի Ընկ. Ա. ԱՐՕԵԱՆ։ Երգ, արտասանութիւն, եւալն։ Կը հրաւիրուին Հերիքուրի, Մոնպելիառի եւ Պելֆօռի հայրենակիցները։*

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ «Ազատամարտի Սերունդ», «Քրիստափոր» եւ Հ. Յ. Դ. Ուսանողական միութեան խումբերու բոլոր անդամները 27 փետր. երկուշաբթի գիշեր ժամը 8ին 9ին, La Chope Parisienne-ի վերնայարկը, 60 Rue des Écoles, մէթրօ՝ Օտէոն։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐ Է...

BAL GAVROCHE

''ԿԱՎՐՕՇ,,Ի ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍԸ

ԵՂԱՆԱԿԻՆ Է'Ն ՓԱՑԱԼՈՒՆԸ ԵՒ Է'Ն ԶՈՒԱՐԹԸ

Salle d'Horticulture, 84 Rue de Grenelle: N. S. Bac

ՄՈՒՏՔ՝ 15 ՖՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ''ՇԱՆՔ,, ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

Վաղը կիր. գիշեր ժամը 9ին, 42 Rue Hermel, Paris

կը բեմադրէ ԵՐԵՔ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐԸ

եւ վէրի ՃԱՇԱՐԱՆԻ ՍՊԱՍԱՒՈՐԸ (*Զաւեշտ*)

Նուագ եւ կովկասեան պարեր, մասնակցութեամբ Թադիսա Աբգարի, վրացի կինոտդի, օր. Գրիգորեանի։

Գին 3, 5, 10, ՊԱՏՈՒՈՀՈՎ ՏՈՄՍ 20 ՖՐԱՆՔ

Տիար կարապետ եզեկիէլեան, տիկին մարի Գ. եզեկիէլեան եւ պարագաները ցաւով սրտի կը ծանուցանեն իրենց որդւոյն եւ ամուսնոյն՝

ԳՐԻԳՈՐ ԵԶԵԿԻԷԼԵԱՆԻ

դառնադէտ մահը, որ տեղի ունեցաւ 24 փետրուար ուրբաթ առաւօտ։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի պիտի ունենայ, այսօր, Շաբաթ, կէս օրէ վերջ ժամը 4ին, Անկիէն, 3, Impase Chemin Vert.

Մաշտոց չընդունողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել։

Հ. Յ. Դ.

«Գոյամարտ» խումբի ժողովը վաղը կիր. ժամը 2.30ին, ձանոթ հաւաքատեղին։

Մարսէյլի *«Պատանեկան»* միութեան ընդհ. անդամական ժողովը վաղը կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 1ին, Գրադարան Ընթերցասրահին մէջ։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՅԱՒԵՇԱՏԵՍ

Լիոնի բարձր Հայքի Հայրենակց. միութեան վարչ. ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր Լիոնաբնակ հայրենակիցներն ու անդամները վաղը կիր. ժամը 2ին, 262 Rue Decuclée, դաշնակցութեան Գրադարանը։ Օրակարգ. ընտրութիւն նոր վարչութեան։

Մարսէյլի հայ գերձակներու արհեստակցական մրցութեան ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի առաւու ժամը 9.30ին, Պառ տը լա Մօնտմէնթալի սրահը։ Խիստ կարեւոր օրակարգերով։ Կը հրաւիրուին բոլոր հայ գերձակները ներկայ գտնուիլ։

ԱՏԱՔԱԶԱՐի Հայուհեաց վարժարանի եւ սկիւտարի Աղջկանց ամերիկեան վարժարանի շրջանաւարտուհիներէն, որոնք կը բնակին փարիզի եւ արուարձաններուն մէջ՝ կը խնդրուի իրենց հասցէները ղրկել՝ Mlle Karagheuzianի, 151 Ave. du Président Wilson, Pré St. Gervais, (Seine)։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Տարագրութեան ժամանակ կորնցուցած եմ զաւակներս կարապետ 6 տարեկան եւ աղջիկս մարի շաբի վարդանեան 9 տարեկան սիվրի-Շիսարցի։ Ջինադադարէն վերջ, տեսնուած են Գոնիայի ամերիկեան որբանոցին մէջ։ Լուր տուողին 200 ֆր. նուէր։ Իմացնել՝ կարապետ շաբի վարդանեանի, 36 Rue Tapis Vert, Marseille.

Կը խնդրուի արտատպել յուսահատ եւ սուրիահայ թերթերէն։

Տրամադրելի է խանութ մը՝ ուր կայ ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն։ Ցարմար գնանգան տեսակ գործերու։ Ամսական 150 ֆրանք, առանց pas de porteի եւ առանց միջնորդի։ Դիմել՝ Ս. Չէքմէեանի, 14 Lourmel, Métro Beaugrenelle։

Վարձու ևն մէկ կամ երկու սենեակ խոհանոցով, ջուր, էլեկտրականութիւն։ Դիմել՝ Պ. Սերվէրեանի, 54 Rue de la Renaissance, Bois-Colombes, Seine.

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Զ. ԵՍԱՅԵԱՆԻ

ՄԵԼԻՉԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ

Վ Է Պ Ը

արեւելեան կեանքէ, առնուած մեծ պատերազմէն։ Մարդու եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով։ փոսթի ծախք չկայ։

ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI

31 Rue Kléber

Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հայկական առաջնակարգ նոր եւ չքեղ հիւրանոց

12, Տէ Ժէօյեան փողոց, 12

Տէր և տնօրէն Վ. Գ. ԷԼՄԱՍԵԱՆ

PAX-HOTEL

12, Rue des Feuillants, 12

(Angle Rue Cannebière)

Tél. Inter. 12-02

MARSEILLE

Ouvert toute la nuit

Chauffage central, Salle de Bains, Eau, courante, chaude et froide

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ՊԱՆԻՐՆԵՐ

Ընտիր եւ անաթաս ձերմակ եւ քաչքավալ պանիրները միակ կեդրոնատեղին։

B. BOGHOSSIAN

6, Rue St. Theodore, MARSEILLE

կը ծախենք մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ, անմրցելի գիներով։ փափաքողներուն ուզուած քանակութեամբ կը ղրկուի։

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Լաւագոյն յախճապակիէ եւ անմրցելի գիներով Արեւելեան սուրճի եւ թէյի գաւաթներու, թէյամաններու, ձեղվէներու ու զանազան սպասներու համար դիմել՝ միակ կեդրոնատեղին

Mlle E. PERRET

16, Rue Puvis de Chavannes, MARSEILLE

Ֆրանսայի ներքին գաւառներէ եղած ապսպրանքները կը կատարուին ամենաարագ կերպով եւ մեծ խնամքով։

Թղթակցութիւն՝ Հայերէն և Ֆրանսերէն։

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐԻ ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ

GEORGES VASSILIADIS

10, RUE DES MARTIGALES, MARSEILLE

Եթէ կ'ուզէք, անաթաս ձերմակ պանիր ունենալ, դիմեցէք վերոյիշեալ հասցէին։ Յունուար 20էն պիտի սկսինք ծախել Քորսիքայի ձերմակ պանիրը։ Պէտք է գիտնալ որ Քորսիքայի ձերմակ պանիրները շատ են, առաջնակարգը կը գտնուի մեր քով։ Փափաքողներու՝ հեռ. ցեխն կրնանք ղրկել։

Ամբողջ տարին միշտ պատրաստ մթերք ունինք։

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)

46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25

Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,

Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԱԿԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆթան Օթօմօպիլ է Սքօրթիվ եւ Մթիւէլ Միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։

Կը տանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ վնասուց հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ պայմանագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume եւ կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ։

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՊՍՊՐՈՂԻՆ 5 ՖՐ.ի, 30 ՖՐ.Է ՎԵՐ՝ 10 ի 50 ՖՐ.Է ՎԵՐ 15 ՖՐ.ի ԵՒ 100 ՖՐ.Է ՎԵՐ՝ 20 ՖՐ.ի ԳԻՐՔ ՆՈՒ

Աղա Նազար 3, Արձակ էջեր Իսահակեանի 12.50, Աւազապետ 30, Թիւապարտ 30, Առանց զաւանդի 45, Հերովթիոս Պէքքի Մուսթաֆա 5, Մտերիմ զրոյցներ 30, Բարեկենդանի կուսիները 2, Առջին-ժայ-Ալան 4, Մի իրիկուն 8, Երեք տարի ժանթիկի մէջ 5, Տատօրիկ 10, Երազահան 5, 6, 10, Երգարան 3, 5, 10, 12.50, 15, 25, 30, Աթլանթիս 15, Ատիա 10, Լուսաբեր այբենարան 5, Հօճա Նասրէտտին 17, Հայի հաժար 35, Վարժապետին աղջիկը 18, Լուսանկարչի Թիւն 3, 10, Սրտին ձայնը 25, Պէն Հուր 35, Ռօպէնսոն Քրուսօ 3, Սօնիա 20, Քերթ. Պ. Դուրեանի 5, Ս. և Նաժականին 8, Էպպէպիճի 5, Զարշըլը Արթին 5, Ճնճղուկ Թաց նորածինը 2, Ֆրանսահայ բառարան 15, 75, Խնքնուսոյց գրուցատրութիւն 6, 10, 15, 20, 25, Աիրայիս ոճիր մը 5, Ուշ Լինի 3, Զգայատես կինը 5, Աշուղ Ղարիպ 5, ՋԱՐԼՈՒ 3, Փեսայ գտնող քիթը 2, Հոգիս աքսորեալ 10, Սրտաճանչի Հայկ. ձայն. երգերը (6 տետ.) 90, ինչպէս նաեւ ՐՈՆԵԱՆ, ՇԱՆԹԻ, ՕՏԵԱՆ, ՋՕՀՐԱՊԻ, ՇԻՐՎԱՆՋԱԶԵԱՆ բոլոր գործերը, ԲՈԼՈՐ արտասահմանի նոր հրատարակութիւնները ԱՆՄՐՑԵԼի գիներով։ Պահանջեցէք 40 էջնոց ՆՈՐ ցուցակը։ Նուէր տրուած գիրքերուն ցանկին հետ։ Կ'ընդունինք նաեւ ամսավճարով ապսպրանքներ։ Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI 31 Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES

''PARMAKSEZIAN,,

Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34

Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris

Կը տանձնէ եւ կը կատարեմ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական ամուսնալուծման դատեր, Քարթ տ'իտանթէի մէջ արձանագրութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագրերու գործողութիւններ։

Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը։

Վարձու ևն ընդարձակ աշխատանոց մը եւ սենեակ, լոյս, կազ եւ ջուր։ Ցարմար գին։ 17 Rue Damesme. մէթրօ՝ Թոլպի։

ՀԱՅԵՐԷՆ ԳՐԻ ՄԵԲԵՆԱՆԵՐ

ԵՒ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՍՈՒՐՃԻ ԱՂՕՐԻՔՆԵՐ

Ս. ԻՓԼԻՓՃԵԱՆ

21 Rue Rochechouart, PARIS

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԻԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Հեռ. Passy

Կը կատարէ Ֆրանսայի ցունաստան մտնելու եւ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները։ AFFIDAVITի (*Աֆֆիտաւիթ*) Դիմել՝ ամէն օր կէսէն վերջ ժամը 4—7.

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ամ.	10 ամ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
26
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
1928

26 FÉVRIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 581

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԷՐԵՐԸ ԵՒ ԾԱՌԱՆԵՐԸ

Այսպէս ուրեմն, Բարեգործականը տեղը ծանր նստաւ, ինչպէս վայել է էֆէնտիներու շքախումբի մը, եւ մատի շարժումով հասկցուց որ նպաստընկալին կ'իյնայ «անցընել բաժակը»:

— Պատասխանել՝ «Յառաջ»ի փետրուար 5 թուակիր թիւին մէջ տպուած, փետրուար 12ին կրկնուած, փետրուար 19ին նոր ուղուած հարցումներուն.—

1. Ձի՞շտ է որ տարեկան 50 սդերլին նպաստ կապուած է փարիզի ռամկավար շաբաթաթերթին:— 2. Երբէ՞ն ի վեր կը տրուի այդ գումարը.— 3. Իբրեւ ի՞նչ կ'արձանագրուի.— 4. Ուրիշ Թերթեր ալ կա՞ն որ այդ շնորհին կ'արժանանան:

Լռեց Բարեգործականը — էֆէնտին — եւ փոխանորդաբար կը խօսի ծառան — փարիզի ռամկավար շաբաթաթերթը, իբրեւ երախտաւորեալ :

— «Եղբա՛յր Մարկոս, օղուս Արշակ, ճար մը գտէք եւ ազատեցէք մեզ այս փորձանքէն»:

Եւ ահաւասիկ ճարը: Քիչ անդին կը կարդաք:

Ու կարդալով, աւելի շատ բան պիտի հասկնաք — նորութիւննե՛ր — քան ինչ որ ուզած էր յայտնել «Յառաջ»ը:

Անցեալ կիրակի չըսի՞նք թէ մեղքը մերը չէ:

Ահաւասիկ հաւատարիմ գործակալ մը, «տրուպ ծառայ» Բարեգործականի եւ էֆէնտիներու, որ խորագրով կը ջրէ՝ «Յառաջի ծիծաղելի վայնասունը», բայց քիչ մը վարը, տոտիկ-տոտիկ, ծամծմելով կը պատմէ թէ՝

« Երկար ատենէ ի վեր Բարեգործականը փոքրիկ գումար մը կը վճարէ իրենց».

թէ՝ «տարի մը առաջ, Բարեգործականի կեդր. վարչութիւնը այդ գումարը քիչ մը բարձրացուց, առանց սակայն 50 ոսկիի առասպելական գումարին զայն մօտեցնելու:

Բարեգործականի կանոնագրութեան «Նպատակ»ին երրորդ կէտն է՝ «Քաջալերել ամէն հրատարակութիւն որ այս նպատակին կը ծառայէ»: Բարեգործականի Կեդր. Վարչութիւնը նկատելով որ Ապագան մին է այն հրատարակութիւններէն որ իր ոգւով եւ ուղղութեամբ նոյն ազգասիրական նպատակը կը հետապնդէ եւ ատկէց զատ՝ մեր կուսակցութեան բոլոր օրկաններուն պէս՝ առաջին օրէն Բարեգործականին աչակից հանդիսացած է (մինչ Դաշնակցութիւնը 20 տարիէ ի վեր ամէն ինչ բրած է զայն վարկաբեկելու եւ քանդելու համար), բաժանորդագրութեանց որոշ թիւ մը յանձն առնելով՝ ուզած է այդ շատ հաճելի քաջալերութիւնը բերել այս հրատարակութեան:»

Ուրեմն, դրամ չեն ստանար, այլ... բաժնեգին, «ի վարձ բարեսէր ծառայութեանց»:

Ժամանակին Պոլսոյ մէջ գրաքննիչ մինաս էֆէնտի մը ունէինք, որ խմբագիրներուն կը պատուիրէր «խենդ» բառը չգործածել, այլ «յիմար»— որպէսզի Շամիտը չբարկանայ:

Այսպէս ալ, երբ Բարեգործականը «որոշ թուով օրինակներ» կը գնէ ռամկավար շաբաթաթերթէ՝, նպաստ յատկացուցած ՏըլլաԸ, այլ «քաջալերած» կամ «գնահատած»: Եւ եթէ այդ «որոշ թիւով օրինակներ»ուն արժէքը 50 սդերլինի տեղ 30ով սակարկուած ըլլայ, մեղք չէ, այլ՝ օրիՆութիւն:

Խե՛ղճ, խե՛ղճ մարդիկ: Եւ ինչքա՜ն չտես, որ 50 սդերլինն ալ՝ «առասպելական» կը գտնեն:

Ամէն պարագայի մէջ, պէտք է շնորհաւորել ռամկավար շաբաթաթերթը, որ իր մեկենասները ազատեց փորձանքէ մը եւ լուսաբանեց հանրութիւնը, միեւնոյն ատեն հաղորդելով թէ «երկար ատենէ ի վեր» կը տրուի եղեր այս նպաստը.— ներողութիւն, «բաժանորդագրութեանց որոշ թիւ մը», իբրեւ «համեստ քաջալերութիւն»:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ներքին եւ արտաքին գործերու նախարարութեանց որոշումով, Ռումանիա բնակող հայ եւ ռուս գաղթականներու համար ձամբորդութեան եւ ինքնութեան նոր նանսէնեան անցագիրներ ապագրուած են, մէկ կողմը ռումաներէն եւ միւս կողմը ֆրանսերէն բացատրութիւններով:

ՄԱՄՈՒԼ

ՎԵՐՋԱՊԷ՛Ս...

Չորրորդ շաբաթն է, եւ բարեգործականը չպատասխանեց մեր հրապարակային հարցումին:

Բայց ահա կը բարբառի նոյն ինքն նպաստընկալը, փարիզի ռամկավար շաբաթաթերթը:

Շարք մը գռեհիկ բացատրութիւններէ յետոյ, զորս նոյնութեամբ իրենց կը վերադարձնենք, ի պէտս իրենց փարախին, ահա Թէ ի՛նչպէս... կը հերքեն մեր ամբաստանութիւնը (25 փետր.).

— «Ճշտէ է որ Բարեգործականի Կեդր. Վարչութիւնը տարեկան 50 ոսկի յատկացուցած ըլլայ Ապագային: Երկար ատենէ ի վեր, Բարեգործականը փոքրիկ գումար մը կը վճարէ Ապագայի, որոշ թուով օրինակներ ազգային հաստատութեանց, Բարեգործականի Հիմնարկութեանց, մտաւորականներու նուէր ղրկուելու համար: Տարի մը առաջ, երբ Կեդր. Դիւանի վերակազմութիւնը դեռ տեղի չէր ունեցած, Բարեգործականի Կեդր. Վարչութիւնը այդ գումարը քիչ մը բարձրացուց, առանց սակայն 50 ոսկիի առասպելական գումարին զայն մօտեցնելու:

Բարեգործականի կանոնագրութեան «Նպատակ»ին երրորդ կէտն է՝ «Քաջալերել ամէն հրատարակութիւն որ այս նպատակին կը ծառայէ»: Բարեգործականի Կեդր. Վարչութիւնը նկատելով որ Ապագան մին է այն հրատարակութիւններէն որ իր ոգւով եւ ուղղութեամբ նոյն ազգասիրական նպատակը կը հետապնդէ եւ ատկէց զատ՝ մեր կուսակցութեան բոլոր օրկաններուն պէս՝ առաջին օրէն Բարեգործականին աչակից հանդիսացած է (մինչ Դաշնակցութիւնը 20 տարիէ ի վեր ամէն ինչ բրած է զայն վարկաբեկելու եւ քանդելու համար), բաժանորդագրութեանց որոշ թիւ մը յանձն առնելով՝ ուզած է այդ շատ հաճելի քաջալերութիւնը բերել այս հրատարակութեան:»

Ուրեմն, դրամ չեն ստանար, այլ... բաժնեգին, «ի վարձ բարեսէր ծառայութեանց»:

Ժամանակին Պոլսոյ մէջ գրաքննիչ մինաս էֆէնտի մը ունէինք, որ խմբագիրներուն կը պատուիրէր «խենդ» բառը չգործածել, այլ «յիմար»— որպէսզի Շամիտը չբարկանայ:

Այսպէս ալ, երբ Բարեգործականը «որոշ թուով օրինակներ» կը գնէ ռամկավար շաբաթաթերթէ՝, նպաստ յատկացուցած ՏըլլաԸ, այլ «քաջալերած» կամ «գնահատած»: Եւ եթէ այդ «որոշ թիւով օրինակներ»ուն արժէքը 50 սդերլինի տեղ 30ով սակարկուած ըլլայ, մեղք չէ, այլ՝ օրիՆութիւն:

Խե՛ղճ, խե՛ղճ մարդիկ: Եւ ինչքա՜ն չտես, որ 50 սդերլինն ալ՝ «առասպելական» կը գտնեն:

Ամէն պարագայի մէջ, պէտք է շնորհաւորել ռամկավար շաբաթաթերթը, որ իր մեկենասները ազատեց փորձանքէ մը եւ լուսաբանեց հանրութիւնը, միեւնոյն ատեն հաղորդելով թէ «երկար ատենէ ի վեր» կը տրուի եղեր այս նպաստը.— ներողութիւն, «բաժանորդագրութեանց որոշ թիւ մը», իբրեւ «համեստ քաջալերութիւն»:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ներքին եւ արտաքին գործերու նախարարութեանց որոշումով, Ռումանիա բնակող հայ եւ ռուս գաղթականներու համար ձամբորդութեան եւ ինքնութեան նոր նանսէնեան անցագիրներ ապագրուած են, մէկ կողմը ռումաներէն եւ միւս կողմը ֆրանսերէն բացատրութիւններով:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքիոյ հաւիսլամական ծրագիրը

Լոնտոնէն փետրուար 24 թուականով կը հեռագրեն *Շիքակօ Թրիպիւնի*.—

Թուրքիա ձեռնարկած է իրար բերել Հիճազի եւ Նէճտի թագաւոր Իպնը Սուուտը եւ Պարսկաստանը, նկատելով որ այս երկու պետութիւնները ալ դժգոհ են Անգլիայէն եւ իրաքէն, որոնք վերջերս Պարսկաստանի եւ Հիճազի գիւղերը ռմբակոծեցին՝ իբրեւ փոխ - վրէժ ցեղախումբերու կողմէ Իրաքի վրայ կատարուած արշաւանքներուն:

Վերջնական նպատակն է կատարեալ իսլամական դաշնակցութիւն մը, որուն կազմութեանը ձեռնարկած է արդէն Թուրքիա եւ որուն մէջ պիտի մտնեն Աֆղանիստան, Թուրքիա եւ Պարսկաստան, ճակատ կազմելու համար Անգլիոյ բաղձանքներուն դէմ Արեւելքի մէջ, մասնաւորապէս խռովութիւն հանելու համար Հնդկաստանի իսլամներուն մէջ, որոնք ներկայիս Անգլիոյ ողնայարն են այդ երկրին մէջ:

Անմիջապէս որ Իպնը Սուուտ իր կողմը շահի, Թուրքիա պիտի աշխատի ձեռք անցընել նաեւ եմէնի փաշան, որուն միացումովը Արաբիան եւս մտած պիտի ըլլայ հականգլիական դաշնակցութեան մէջ:

Պալքանները պիտի բռնկի՞ն

Զաղրէպի «Նովոսթի» թերթը մօտալուտ գարնան առթիւ մտահոգութիւններ կը յայտնէ եւ կ'ըսէ թէ արիւնալի փոթորիկ մը պիտի ծագի տարւոյն առաջին եղանակի ընթացքին: «Նովոսթի» կը տեղեկանայ թէ, Մակեդոնական Ցեղափոխական կազմակերպութիւնը որոշած է մեծ գործունէութիւն ցոյց տալ: Գավալայի Կոմիտէն եւ Գարատաղցիներու կազմակերպութիւնները ալ սկսած են գործունէութեան նշաններ ցոյց տալ: Այս առթիւ բազմաթիւ Գարատաղցիներ Ամերիկայէն ճամբայ ելած են, իրենց երկիրը վերադառնալու համար:

«Մակեդոնական եղբայրակցութեան» տարեկան համաժողովը, որ գումարուեցաւ Սոֆիայի մէջ, աւարտեց իր աշխատութիւնները, ինչպէս գրեցինք:

Կազմակերպութեան նորընտիր նախագահը, ճառ մը խօսելով, ի մէջ այլոց յայտարարեց հետեւեալը.—

«Պիտի կռուինք մեր բոլոր ուժովը եւ բոլոր կարելի միջոցներով, փշրելու համար մեր ճամբուն վրայ ցցուած խոչընդոտները եւ ազատագրելու համար մեր ժողովուրդը սերպ լուծէն: Մակեդոնիոյ ազատագրումը պիտի հետապնդենք մինչեւ որ կարենանք ձեռք ձգել դայն եւ մինչեւ որ բոլոր մակեդոնացիները կարենան տէր կանգնիլ իրենց հողին ու հայրենիքին»:

Գնդացիրներու խնդիրը

Հակառակ Ազգերու Դաշնակցութեան բողոքին, Հունգարիոյ վարչապետ կոմս Պէթլէն հրամայեց քանդել Սէն - Ժոթարի կայարանին մէջ բռնուած գնդացիրները եւ աճուրդով ծախել:

Աճուրդը կը վարէին հունգար երկաթուղիի երկու բարձրաստիճան պաշտօնատարներ: Ներկայ էին երկու հունգար բարձրաստիճան սպաներ, երկու կառավարական ներկայացուցիչներ եւ կայարանապետը: Ներկայ լրագրողները խիստ հակողութեան կ'ենթարկուէին: Աճուրդին կը մասնակցէին հինգ Հունգարացիներ եւ մէկ Աւստրիացի: Մեծաղները կը բաղկային 7140 քիլօ պողպատէ, 4051 քիլօ երկաթէ, աւելի քան 1000 պղինձէ թերթիկներէ եւ բազմաթիւ անջատ կտորներէ: Դիտելի էր որ կը պակսէին շատ մը կտորներ, որովհետեւ ամբողջութիւնը բաւարար էր 2000 գնդացիր կազմելու: Գտնուեցաւ միայն 200 գնդացիրի փող, ինչ որ ենթադրել կուտայ թէ բազմաթիւ կտորներ անհետացած եւ Հունգարիա փոխադրուած են: Ուրիշ կարեւոր կտորներ ալ կը պակսէին: Ամբողջութիւնը ծախուեցաւ 1800 փէնկոյի: Հունգարիոյ երկաթուղիի վարչութեան խնդրանքով գնողը համաձայնեցաւ, որ առ այժմ գնդացիրները եղած տեղը մնան:

Այս խնդիրը կը շարունակէ յուզել ժընեւի շրջանակները: «Շիքակօ Թրիպիւն»ի համաձայն, ֆրանքեւգերման մերձեցումը մեծապէս կը տուժէ այս պատճառաւ: Ֆրանսացիները կը ջանան Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդին մէջ մեծամասնութիւն ձեռք բերել՝ խիստ պատիժ մը սահմանելու համար Հունգարիոյ, մինչ Գերմանները կը փափաքին, որ խնդիրը խաղաղօրէն փակուի:

Մարտ 5ին կոմս Պէթլէն անձամբ պիտի գայ ժընեւ՝ պատասխանելու համար իրեն դէմ եղած քննադատութեանց:

Միւս կողմէ ժընեւի մէջ այժմ սկսած են բացէ ի բաց ամբաստանել Իտալիան՝ իբրեւ գլխաւոր դրդիչը Հունգարիոյ, մինչ այդ բանը շաբաթ մը առաջ դիւանագէտները հազիւ կը համարձակէին իրարու ականջին փսփսալ:

Մեծ պետութեան մը պատուիրակներէն մէկը «Շիքակօ Թրիպիւն»ի թղթակցին յայտարարած է թէ՝ «Երեք տարի առաջ, Հռոմի մէջ բոլոր դիւանագէտները բացէ ի բաց կը խօսէին թէ Իտալիա զէնք կը ղրկէ Հունգարիոյ: Շա՛տ երկար ժամանակ անցաւ, մինչեւ որ այս լուրը ժընեւ հասաւ»:

Ազահովութեան Յանձնաժողովին հրապարակային նիստին մէջ, ժամերով վիճաբանութիւններ կատարուելէ վերջ, Անգլիոյ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ՊՈՒՆԿՈՒԹԻՒՆ..

Զգո՛յշ, չգայթակղիք...

Բանաձեւը իմս չէ ու խնդիրը միայն հայ մտաւորականներուն շուրջը չի դառնար...

Հապա բոլորի՛ն:

Բոլո՛ր այն տխուր ներքինիներուն որ ապսպրանքով ու վճարողներու հաշուին՝ օրն ի բուն յօդուած կը թխեն՝ բոլո՛ր երկիրներու ծախուած ու սնանկ մամուլին մէջ...

Բոլո՛ր այն շնական ու «պոռնիկ»՝ մտաւորական ու «բարձր» կրթութեան տէր վարդոց, որ իրենց աղտոտ աշխատանքը ու վարձու սուտերը, տողաշարով կը ծախեն կանայ տոլարներու եւ սղերլիններու փոխարէն...

Որ կը ծառայեն, անասելի վատութեամբ՝ քսաներորդ դարու ոսկի կուռքերուն՝ յանուն իրենց գծուծ անձին երջանկութեան, յանուն ընդհանուր ու արիւնոտ աւարէն իրենց «պզտիկ բաժինին»...

Ու վտանգը այնքան լուրջ է, անբարոյութիւնը այնքա՜ն վերջնական, որ անգամ քաղքենի մտաւորականները իրենք սկսած են վրդովուիլ ու զգաստութեան կանչել «իսնրային կարծիք»ը:

Լորտ Րոթըմիր, անգլիական մամուլի իսկան, չգոհանալով՝ բրիտանական մայրաքաղաքի մամուլին վրայ իր ունեցած «իրաւունք»էն՝ կ'ուզէ իր ստախօս ու վարկաբեկ Թերթերուն ցանցը տարածել ամբողջ երկրին վրայ: կ'ուզէ տիրապետել՝ «ազատ խօսք»ին, ինչ որ ունէ դրամով:

Ու այս անգամ ընկերվարականները չեն միայն որ կը բողոքեն: Ուժ ու խոհական մտքատնալտը չէ միայն որ իր զայրոյթը կը յայտնէ: Չէսթրթօն, անհատապաշտ, կաթոլիկ, մանր քաղքենի բայց մեծահամբաւ պարսաւագիրը կը գտնէ որ, դրամագլուխին փորձած այս բռնութիւնը — *Մեծ անարդարութիւն մըն է, ծանր վտանգ մը, լուրջ պատուար մը մաժուլի ազատութեան դէմ...*

Մամուլի ազատութի՛ւն...

Կը հեգնե՞ս, մեծատադանդ Չէսթրթօն...

Թո՛ղ խօսի, քաղքենի ու տաբաձուած փարիզեան օրաթերթի մը խմբագրապետը՝ ժօրժ Ընքըթիլը :

— Դրամագլուխը չի կրնար ապրիլ առանց մաժուլի արտօնութեան ու մեղսակցութեան...

— Ո՛չ մէկ Թերթ, մեծ, մայրաքաղաքային Թերթ՝ կրնայ ապրիլ առանց գադտնի վարկերու...

Թո՛ղ խօսի՝ նիւ եորքցի սա դառնացած օրագրողը, Թող խարազանէ ինքզինքը ու իր տխուր վարձկան ընկերները:

— Նիւ եորքցի օրագրողին պարտքն է ստել անպատկառօրէն, ապականի՛լ, ստորնանա՛լ, սոդա՛լ Մամոնայի ոտքերուն տակ, ծախե՛լ իր ցեղը եւ իր երկիրը՝ հանապազօրեայ հացին համար: Մենք ճորտերն ու գործիքներն ենք, նրբանցքներուն մէջ պահուած դրամի ասպետներուն: Խամաճիկնե՛ր... Ջուանը կը քաշեն անոնք ու մենք կը պարենք: Մեր տաղանդները, մեր կարելիութիւնները, մեր ամբողջ կեանքը կը պատկանին ուրիշ մարդոց: Մենք մտաւորական պոռնիկներ ենք...

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐ երեսփոխան ժաք Տորիօ, որ ֆրանսական ոսոխականութեան կողմէ կը փնտռուէր Մանթէի բանտը տարուելու համար, Մոսկուա հասած է:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՄԵՂԵՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՁԱԿԱՆ ԱՐՎԵՍՏԸ

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԻՐԱԶ (1797-1856)

Ծնունդով ու ազգությամբ Հայ, Շիրազ մանկութեան տարիներուն ստացած է հայկական դաստիարակութիւն մը, որ անշուշտ ազդած է անոր ապագայ զարգացման վրայ։ Ան ուսած է Մխիթարեան Միաբանութեան Վենետիկի վարժարանին մէջ, ուր ստացած է ոչ միայն հայկական, այլ նաև եւրոպական լայն կրթութիւն մը։ Ան ուսած է նաև Փարիզի մէջ։ Ան ունեցած է նաև ուսուցիչներ, որոնք ազդած են անոր վրայ։ Ասոնցմէ մէկն է Ղեւոնդ Ալիշանը, որ Շիրազի ընկերն ու բանաստեղծական ոգեշնչողն եղած է։

Շիրազ ծնած է 1797 թուականին։ Ան մահացած է 1856 թուականին։ Ուրեմն ան ապրած է 59 տարի։ Ան ունեցած է կարճատեւ, բայց բեղմնաւոր կեանք մը։ Ան ունեցած է նաև ուրախ եւ տխուր կեանք մը։ Ան ունեցած է նաև յաջողութիւններ եւ ձախողութիւններ։ Ան ունեցած է նաև բարեկամներ եւ թշնամիներ։ Ան ունեցած է նաև հարստութիւն եւ աղքատութիւն։ Ան ունեցած է նաև ամէն ինչ, որ կրնայ ունենալ մարդ մը իր կեանքին մէջ։

Շիրազ ունեցած է նաև ամէն ինչ, որ կրնայ ունենալ մարդ մը իր կեանքին մէջ։ Ան

ԲԱՐՈՒՆԱՅԻՆ ԽՍՐԱՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ամերիկահայ գրականութեան մէջ գրեթէ միակ երեւոյթն է Ռուբէն Սեւակի ներկայութիւնը։ Ամերիկահայ գրականութիւնը ինքնին ներկայացնում է մի ուրոյն, ինքնատիպ երեւոյթ։ Ամերիկահայ գրականութիւնը ունի իր ուրոյն ճակատագիրը, իր ուրոյն զարգացման ուղին։ Ամերիկահայ գրականութիւնը ունի իր ուրոյն ներկայացուցիչները

Ներկայացուցիչ Լորտ Քըշընտըն ուշագրաւ յայտարարութիւններ ըրաւ.

— ինչո՞ւ այսքան կը վիճաբանինք: երբ Անգլիա ուզէ դաշնագիր մը շինել, կը շինէ. աշխարհի մէջ ամէնէն պարզ բանն է ատիկա: Ռեէ արտաքին նախարարութիւն, ռեէ փաստաբան կրնայ ընել. հետեւաբար այս բոլոր վիճաբանութիւնները պարապ բաներ են :

Կարմիր բանակի նոր կազմակերպութիւնը

Մոսկուայէն կը հեռագրեն.— Պաշտպանութեան Գերագոյն Խորհուրդը որոշած է պատերազմի պարագային կարմիր բանակի հրամանատարութիւնը հետեւեալ կազմը պիտի ունենայ.

Կամենեւ՝ վերին հրամանատար, Տուշացշեւսկի՝ վերին հրամանատար արեւմտեան ճակատի (Լեհաստան), Բուդիեննի՝ հարաւ-արեւմտեան (Ուկրայինա) ճակատի հեծելազօրքի վերին հրամանատար, Եգորով՝ վերին հրամանատար ուկրայնական բանակի, Գուտով՝ վերին հրամանատար հիւսիս-արեւմտեան ճակատի (Ֆինլանտիա Էսթոնիա, Լիթոնիա), Լուշկվիչ՝ վերին հրամանատար Ծայրագոյն Արեւելքի ճակատին, Դիբենկօ՝ բանակներու ընդհանուր սպայակոյտի պետ:

Բուդիեննի, Եգորով եւ Դիբենկօ քննութիւն մը կատարած են ոուսեւելեհ սահմանագլուխին վրայ եւ որոշած են Մինսկի մէջ բանալ հեծելազօրքի վարժարան մը, օդանաւորդութեան կայան մը եւ դպրոց մը, զոր պիտի վարէ գերման օդանաւորդ սպայ մը:

Աւստրիացիները Իտալիոյ դէմ

Աւստրիոյ երեսփ. ժողովին մէջ բազմաթիւ երեսփոխաններ խօսք առնելով, բողոքեցին իտալական իշխանութեանց կողմէ հարաւային Թիրոլի գերման բնակիչներուն հանդէպ գործուած կեղեքումներուն դէմ: Վարչապետ Զայփել պատասխանելով բոլոր հետաւորներուն, ըսաւ թէ այդ հարցը շատ մօտ է Աւստրիոյ սրտին և թէ կարելի չէ լուռ մնալ: «Ամբողջ աշխարհի մէջ այնպէս կը նկատեն որ փարիզի շրջակաները կնքուած դաշնագիրները փոխանակ ջնջելու փոքրամասնութեանց խնդիրները, աւելցուցած են զանոնք, եւ թէ այս վերջինները այնքան կարեւորութիւն ունին Եւրոպայի խաղաղութեան համար, որքան տնտեսական մեծ խնդիրները: Այդ կարեւորութեան համոզուած, իրրեւ Աւստրիացի չենք կրնար ընել այնպէս, որպէս թէ գերման փոքրամասնութեանց խնդիր գոյութիւն չունի Իտալիոյ մէջ:»

Վարչապետը համաձայն չէ որ խնդիրը Ազգերու Դաշնակցութեան առջեւ հանուի. կը փափաքի միայն որ իր խօսքերը լսուին սահմաններէն անդին՝ իտալական կառավարութենէն եւ անոր պետէն: «Միջազգային իրաւունքէն վեր, միջազգային բարոյականը կայ»:

Հռոմի խորհրդարանին մէջ այս խնդիրը արձագանգ գտաւ եւ կարգ մը երեսփոխաններ հարցում ուղղեցին Մուսոլինիի իր կարծիքը հասկնալու համար այդ մասին: Երեսփոխանները հարցուցին նաեւ թէ Աւստրիոյ այս ընթացքին մէջ մատ չունի՞ օտար պետութիւն մը (Գերմանիոյ կ'ակնարկեն), որ կ'ուզէ Իտալիոյ ներքին գործերուն խառնուիլ:

Մուսոլինի պիտի պատասխանէ գալ շաբաթ:

«Ճոռնալէ տ'Իթալիա» կը գրէ թէ Վիէննայի իտալական դեսպանը ետ կանչուած է՝ իրրեւ բողոքի նշան:

Թրխասունեան շուրջ

«Ճիւմհուրիյէթ» կը գանգատի թէ քարոզութիւն կը կատարուի Թուրքերէն խօսելու շարժման դէմ: Այսպէս կարգ մը շրջենաւերու մէջ փրցուած են «Հայրենակից, Թուրքերէն խօսէ» վերտառութիւնները:

«Կարծես չէր բաւեր արաբերէն, ալպաներէն, հայերէն հրէերէն եւ յունարէն խօսիլ, կարգ մը հայրենակիցներ յանդգնած են այդ վերտառութիւններն ալ պատռել: Եւ պատողներն ալ օտարները չեն անշուշտ, այլ Թրքահպատակ անձեր, որոնց ուղղուած են վերտառութիւնները: Պէօյիւքտէրէի մէջ բռնուած են երկու Հրեաներ եւ երկու Յոյներ, վերտառութիւնները պատռած ատեն:

«Բայց այս յանդգնութիւնները ունեցողները չե՞ն խորհիր թէ լաւ տփոց մը պիտի ուտեն եթէ բռնուին: Հայտար փաշայի կայարանին մէջ 15 Հրեաներ ծեծած են Թուրք պաշտօնեայ մը, որ իրենց կ'ագդարարէր Թուրքերէն խօսիլ: Կը յանձնարարենք Հրեաներուն յարձակող չըլլալ, որովհետեւ իրենց համար աղէկ չըլլար, եթէ գործը ծեծի ելլէ»:

Քաղաքապետական ժողովի անդամներէն մէկը առաջարկած է Թրքացնել կերակուրներու անունները:

Իտալական նաւ մը ընկղմած Մանշի ովկ

Իտալական «Ալքանթարա» շոգենաւը, որ Սարտենիայէն ֆալէ կ'երթար, ոուսական «Թովարիշ» շոգենաւին հետ բախելով ընկղմեցաւ Տընկըրնէսի բացերը (Մանշ ծով): «Մոլտավիա» շոգենաւը, որ մօտէն կ'անցնէր, բազմաթիւ ազատարար մակոյկներ ծով իջեցուց, սակայն յաջողեցաւ ազատել միայն մէկ նաւազ, որ քիչ վերջ մեռաւ: Ֆոլքսթոնի շրջանի բոլոր նաւերը դիշերը հսկեցին «Ալքանթարա»յի շուրջ, սակայն մշուշին պատճառաւ չկրցան ոեւէ մարդ ազատել: Կը վախցուի որ 34 նաւազներ ընկղմած են:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՎՐԻՊԱԿ.— Ցուրքերու մասին մեր երէկուան տեղեկատուութեան մէջ իւրաքանչիւր զաւակի համար 3000 ֆրանք գեղ կ'ըլլայ գրուած էր տպագրական սխալով մը. 3000ը կարդալ 2000:

ՓԱՐԻԶԱԲՆԱԿ ֆրանսացի Տիկ. Ժօպէր Պէրթըլօ եւ աղջիկը Ամերիկայի մէջ մեռած ազգականէ մը ժառանգեցին 10 միլիոն տոլար (250 միլիոն ֆրանք):

ՍԱՄՍԱՐԻԹԻՆի հիմնադիր Քռնեաք, որ քանի մը օր առաջ մեռաւ, 100 միլիոն ֆրանք եւս կտակած է ֆրանսական Ակադեմիային՝ հասոյթը յատկացնելու համար բազմանդամ կարօտ ընտանիքներուն:

ՄԻՍ ՔԱՎԷԼԻ շարժանկարը երեքշաբթի օր պիտի ցուցադրուի Լոնտոնի Ալպերթ Հոլին մէջ: Այժմէն 65,000 հոգի տոմսակ խնդրած են, սակայն սրահը 10,000 հոգի միայն կրնայ պարունակել:

ՄԻԻԼՀՈՒԶի մէջ ձերբակալուեցան երկու ինքնավարականներ եւս, Մարսէլ Շէռւրէլ, «Էլզասիըր Քուրիըր»ի եւ «Էքօ տը Միւլհուզ»ի խմբագիր, եւ Ժերից Շվայցէր, որոնք ամբաստանուած են թէ կը դաւադրեն պետութեան ապահովութեան դէմ:

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՆ ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ «Ազատամարտի ներուն», «Քրիստափոր» եւ Հ. Յ. Դ. Ուսանողական միութեան խումբերու բոլոր անդամները վաղը երկուշաբթի դիշեր ժամը ճիշտ 9ին, La Chope Parisienneի վերնայարկը, 60 Rue des Écoles, մէթրօ՝ Օտէոն:

—Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ Փարիզի Շրջանային կոմիտէութեան ներկայացուցչական ժողով՝ կարեւոր օրակարգով, 29 Փետրուար Չորեքշաբթի դիշեր, ժամը ճիշտ 8.30ին, 60 Rue des Écoles, «La Chope Parisienne»ի վերնայարկը: Métro Odéon կամ St. Michel:

ԶԱՐԴԱՆԿԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԵՐ

Ընդառաջ երթալով երկսեռ դիմողներու խնդրանքին, կը յայտարարեմ Թէ յառաջիկայ Մարտ 1էն սկսեալ միայն հնարաւոր պիտի ըլլայ ինձ դասաւանդել: Շաբաթական դասապահերը.— Դշ. գիշեր ու շբ. յետմիջօրէի: Ուրիշ փափաքողներ ալ Թող նկատի առնեն այս պարագան:

Մ. ՔԷՊԱՊՃԵԱՆ
7, Rue de Tournon, Paris (6e)

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱ-ՕՓԷՐԷՔ ԽՈՒՄԲԸ

24 Մարտ Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, (կը վերջանայ ժամը 11.30ին) Conservatoire Renée Maubelի մէջ, 10 Rue de l'Orient, մէթրօ Blanche

կը ներկայացնէ ԱՇՈՒՂ ՂԱՐԻԲ

Պ. ՇԱՀԱՖԹՈՒՆԻի կը խօսի հայ աշուղներու մասին: Թառիստ Աբգար կը դեկավարէ հինգ հոգինոց նուագախումբ մը:

ԳԻՆԵՐԸ ՄՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՒ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

11 Մարտ, կիրակի գիշեր ժամը 8.45ին Sociétés Savantesի մէջ Մասնակցութեամբ ՏԻԿ. ԴՈՒԲԵԱՆ-ԱՐՄԷՆԵԱՆԻ, կը ներկայացնէ

ՀԻՒՐԸ ԿԱՄ ՔՄԱՀԱՃՈՑՔԻ ԶՈՀԸ

ընտանեկան տրամ ՊՐԱՆՑԷՒԻ

ԱԴԱՄ—ԵՒԱ (Յաւելուած 2 արար)

ԳԻՆԵՐԸ ՄՈՎՈՐԱԿԱՆ

MAISON DU PEUPLE FRANÇAIS
42, Rue Hermel, Paris (18e), N. S. J. Joffrin, Métro: Simplon
3 Մարտ Շաբաթ գիշեր, ժամը ճիշտ 8.30ին
« ԻՐՐԵՒ ԱՐԾԻՒ ՍԱՒԱՌՆՈՒՄ ԵՍ . . . »
կամ ՋՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿ
Անդրանիկի դերը կը կատարէ Պ. ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆ
ԳԻՆԵՐԸ՝ 15, 10 ԵՒ 5 ՖՐԱՆՔ
կազմակերպութեան ճաշցէ՝ Մաքսուտեան եղբարք
17, Rue St. Jacques, Paris (5e)

Հ. Յ. Դ.

Հրազդան *խումբի ժողովը 28 Փետրուար Երեքշաբթի գիշեր ժամը 8.30ին, ձանօթ սըրճարանի (Ave. Gabel) վերնայարկը: Կարեւոր օրակարգ:*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Շ. Մ. Ը. Մ-ի Ա. խումբը այսօր կիրակի կը մրցի F. C. Levalloisի Ա. խումբին դէմ, (փարիզի պատուոյ դասակարգէն): ժամադրավայր՝ Porte d'Asnières ժամը 1.15ին, 45 Թիւ Թրամուէյ իջնել Bourguignon Rue Victor Hugo, մրցումը կը սկսի ժամը 2.30ին:

*** Շավիլի Ա. խումբը կը մրցի E. S. Viroflay-Versaillesի պահեստի խումբին դէմ: ժամադրավայր Métro Javel ժամը 12.45ին մեկնում 1ի շոգեկառքով:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս առտու, Ժլօրիալի մէջ, ժամը 10ին Ֆրանսերէն (Դասիքէկ):

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տիկին Մարիամ Նիկողոսեան եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ իր պարագաները իրենց չնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ կամ գրաւոր իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին ողբացեալ

Պ. ԿԱՐԱՊԵՏ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆԻ

տխուր մահուան առթիւ:

Կ'ուզուին *Ռօքօքօ եւ ֆիլ փասէ դիպցող գործաւորուհիներ: Դիմել՝ Պ. Alémian, 11 Pl. des Etats-Unis, Montrouge (Seine).*

Վարձու են *մէկ կամ երկու սենեակ խոհանոցով, ջուր, ելեկտրականութիւն: Դիմել՝ Պ. Մէրվէրեանի, 54 Rue de la Renaissance, Bois-Colombes, Seine.*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Տարագրութեան ժամանակ կորսնցուցած եմ զաւակներս կարապետ 6 տարեկան եւ ադջիկս Թառի Շաճի վարդանեան 9 տարեկան Սիվրի-Շիսարցի: Ջինադադարէն վերջ, տեսնուած են Գոնիայի Ամերիկեան որբանոցին մէջ: Լուր տուողին 200 ֆր. նուէր: Իմացնել՝ կարապետ Շաճի վարդանեանի, 36 Rue Tapis Vert, Marseille.

կը խնդրուի արտատպել ցունահայ եւ Սուրիահայ Թերթերէն:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Զ. ԵՍԱՑԵԱՆԻ
ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ
Վ Է Պ Ը
արեւելեան կեանքէ, առնուած մեծ պատերազմէն: Մաքուր եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով: փոսթի ծախք չկայ:
ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆՔ
Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine):

ԻՐԱՒԱԳԷՏ Գ. Մ. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԹԷԼ)

Առեւտրական ընկերութեանց կազմութիւն եւ լուծում: Առեւտրական, քաղաքային եւ պատժական դատեր: Արտասահմանէն՝ Ժառանգութեանց եւ Մարդ բերելու արագ ձեւակերպութիւններ: Ինքնութեան թղթերու կոնսուլարում: Արկածի դատեր, առանց կանխավճարի: Ամուսնութիւն: Ամուսնալուծում: Ֆրանսական հպատակութեան ստացում: Ապաշխարութիւններ, եւայլն:

Վերջապէս ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր, ամենայն պայմաններով:

Ընդունելութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 9—10, կէսօրէ վերջ 2—3, եւ 6—8, եւ դրաւոր ժամադրութեամբ:

Հասցէ՝ 72 Rue de Ménilmontant, Paris (20e). Métro: Ménilmontant. Թրամուէյ Թիւ 26, օմնիպիւս O եւ Q.

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES
"PARMAKSEZIAN,,
Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34, 54
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris (18)
Կը ստանձնեմ եւ կը կատարեմ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական եւ ամուսնալուծման դատեր, ֆարթ տ'իտատնթէի մէջ արիեստի փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագրային գործողութիւններ:
Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը:

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)
Վկայեալ փարիզի բժշկական ֆաքիւլթէէն, (Licencié ès Sciences) Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի եւ մանկագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց
24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel
Հիւանդ կ'ընդունի Գշ. Երշ. Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4
Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ
Métro St. Michel եւ Odeon Tél. Littré 60-46

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՏՂԷՐ եւ ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վիճերական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5; Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12.

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)
46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25
Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,
Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)
ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէքթոր Օթոմոպիլ է Սբօրթիվ եւ Մոթիւէլ Միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց:
Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարանները առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածները առթիւ վնասուց հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume եւ կատարէ նաեւ իւրաքանչիւր ստիճանի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ:
Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ:
Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, եւ երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՐՈՒԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԻՐԱՒԱԳԷՏ
Կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտրական, քաղաքային եւ պատժական դատերով: Կը ստանձնէ մասնաւորապէս ինքնաշարժի արկածներու եւ վարձակալութեան վերաբերեալ դատական գործեր, ինչպէս նաեւ ապահովագրական վէճեր: Կը խմբագրէ ամէն տեսակ actes (vente et nantissement de fonds de commerce, constitution et liquidation de sociétés). Ֆրանսահպատակութիւն ուզողներու համար կատարէ վարչական ձեւակերպութիւնները լաւագոյն պայմաններով:
Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 9-30-12 և ժամադրութեամբ
13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15-14

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դուռ)
Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մորթային, քթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ:
Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ Halles
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ ԱՄԷՆ ՕՐ 10—12 և 1.30—8

ՉՈՐՆ ԱՍԵՄ, ՉՈՐՆ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻՄ,
ՉԻ ԱՆԹԻԻ ԵՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ԱՅՑԵԼԵԼՈՒ
ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱՃԵԱՆԻ
ՍԷՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՆՁ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒԱՏՈՒՆԸ
1 bis Rue Hautefeuille, Paris (6e)
Թրամուէյներ 8, 29A, 29B, 29C, 86, 87, 93, 2, 9, 14, 19, 20, 47, 82, 83, 103, 104:
Օմնիպիւսներ՝ Y, AI, AIbis, Q, W, Z, BD, H.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. TEURNIER

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻՈՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
28
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
1928

28 FÉVRIER 1928

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 582

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆՋՆԱՏՈՒԻՐ՝ ՄԷԿ ՀԵՌԱԳՐՈՎ

Հոգեբանական վիճակ է։

Ամէն տարի, փետրուար 18ին, կամ Մայիս 28ին կամ Նոյեմբեր 29ին, երեւանի միմոսները զեղնած թուղթեր մէջտեղ պիտի հանեն՝ ապացուցանելու համար թէ... արեւը գիշերները կը ծագի։

Այսպէս ալ, նորէն եփեր - խաշեր եւ թուլթին յանձներ են չարք մը «յայտնութիւններ», որոնց վրայ ամէնէն առաջ ի-րենք, երգնկեաններն ու փիրումեաննները կը խնդան, իսկ իրենց գլխուն վերեւ՝ խարդախ Զիչէրինները։

Երթը տարիէ ի վեր կը լսենք այդ հռչակաւոր պատմութիւնը.

— 1921 Մարտին, Մոսկուայի Թուրքեւոյս խորհրդաժողովին մէջ, Թուրքերէն ետ պիտի առնուէին Կարսը, Սուրմալուն եւ Նախիջեւանը, բայց, Փետրուար 18ի ապստամբութեան հետեւանքով, երբ նոր կառավարութիւնը հեռագրեց թէ արտաքին գործավար Ա. Բէգզատեանը Հայաստանի ներկայացուցիչը չէ, Թուրքերը առիթէն օգտուեցան եւ ամէն ինչ կորսուեցաւ . . . ։

Ի՛նչ հրաշալի հէքեաթ, ոտքի վրայ քուն բերելու համար։

Բայց մանաւանդ ի՛նչ մահացու փաստ, խորհրդային իշխանութեան արժէքն ու վարկը ոչնչացնելու տեսակէտէն։

Կը խոստովանինք որ ամբողջ Դաշնակցական մամուլը, իր ամէնէն ուժգին ճակատամարտովն իսկ չպիտի կրնար այսքան խայտառակել եւ ծաղրանկարի վերածել Կոմինտերնի եւ Զիչէրինեան հեղինակութիւնը, որքան կ'ընեն Երեւանի ողորմելի չինովնիկները, տարուէ տարի ճոխացնելով եւ ի լուր աշխարհի հռչակելով խորհրդային իշխանութեան մանկութիւնը։

Արդարեւ, ի՞նչ անուն կարելի է տալ այս անպատիւ նահանջին,— անձնատուր՝ մէկ հեռագրի վրայ։

Զիչէրինները պատրա՛ստ են եղեր Հայաստանի վերադարձնելու Կարսը, Սուրմալուն եւ Նախիջեւանը, բայց... Երեւանէն հեռագիր մը հասեր եւ ամէն բան տակն ու վրայ բրեր է։

Ողբա՛մ զքեզ, Կրէմլին։

Ահաւասիկ ուժ մը որ աշխարհ կը սասանեցնէ Ճիպրալթարէն մինչեւ Կամչատկա, յեղափոխութեան շանթերով եւ փոթորիկներով կը սպառնայ աշխարհի բոլոր հզօրներուն, բայց կը դողա՛յ, բարեւի կը կենայ եւ տեղի կուտայ Թուրքերուն առջեւ, հեռաւոր Երեւանի մէջ ծնած իշխանութեան մը մէկ հեռագրին վրայ։

Եւ այս՝ գիտնալով հանդերձ որ, վճռա՛ծ էր տապալել այդ իշխանութիւնը, «բնդ հուր եւ բնդ սուր», վերահաստատելու համար «բանւորա-գիւղացիական դիկտատուրա»ն։

Մոխի՛ր ցանեցէք ձեր գլխուն, մեծդ Զիչէրին, որովհետեւ այս անգամ ներսէն է Թշնամին։

Մենք, Թշնամի «Դաշնակ»ներս, տակաւին լրջօրէն կը հաւատանք ձեր ուժին։

Գիտենք որ, եթէ ուզէք, ոչ միայն Կարսն ու Նախիջեւանը, այլ եւ Մուշն ու Վանը կը կցուին Հայաստանի։

Բայց ահաւասիկ ձեր ընկերները, ձեր ամէնէն հաւատարիմ ծառաներն ու մանկլաւիկները կը խայտառակեն ձեզ օրը ցերեկով, եւ եօթը տարիէ ի վեր։

Կը նուաստացնեն, կը փոքրացնե՛ն ձեզ, ուզելով ապացուցանել թէ՝ դուք վախցաք Մ. Քէմալէն կամ Եւսուֆ Քէմալէն։

Խեղճերը չեն գիտեր — եւ եօթը տարիէ ի վեր չեն սորվեր — թէ դո՛ւք ուզեցիք, դո՛ւք սակարկեցիք եւ կարգադրեցիք որ Թուրքիոյ ձեռքը մնան ոչ միայն Կարսն ու Արտահանը, այլ եւ Սուրմալուն, այլ մանաւանդ Նախիջեւանը, «բնդ հովանեաւ» Ազրբէյճանի։ Եւ այս՝ համաձայն Թուրքիոյ Ազգային ժողովի Ուխտին (1920 Յունուար 28), զոր ընդուներ եւ ասպետաբար պաշտպաներ էիք առաջին օրէն։

Ձեր մարդիկը չեն գիտեր — կամ չեն ուզեր խոստովանի՛լ — որ 1921 Փետր. 18էն շատ առաջ, երբ հայկական գունդ մը կը յառաջանար դէպի Նախիջեւան, երբ Թուրք-Թաթար բէկերն ու ապստամբները կը պատրաստուէին անձնատուր ըլլալ, ձեր՝ ուս գինուորներն էին որ երեւցան յանկարծ, կարմիր դրօշով, (1920 Օգոստոս), եւ Երեւան խոհեմութիւն սեպեց քաշուիլ։

Անոնք, ապուշնե՛րը, չեն հասկնար որ, եթէ դուք իսկապէս հայ ժողովուրդին եւ Հայաստանի բարիքը ուզէիք, 1921 Հոկտեմբերին, Կարսի մէջ, կը բարեփոխէիք ա՛յն դաշնագիրը զոր ստորագրեր էիք Մոսկուայի մէջ (1921 Մարտ 16), մինչդեռ Անիի աւերակներն անգամ չկրցաք փրկել։

Ու վերջապէս, այդ կապիկները, որ ամէն չուանի վրայ կ'ոստոստեն, չեն կրնար տրամաբանել թէ՝ ահա եօթը տարիէ ի վեր տէր տիրական էք Անդրկովկասի մէջ, եւ հազար պատեհութիւն ունիք ձեզի հետ կապելու այս ժողովուրդը, վերադարձնելով անոր կորսուած հողերուն մէկ մասը, գո՛նէ կարսը, եւ իսկապէս պատժելով Դաշնակցութիւնը։

Մինչդեռ, ստեղծեր էք այնպիսի կացութիւն մը, ուր Հայաստանը կը խղդուի, կը տքայ, կը պարպուի, իսկ հարեւան Թուրքիան ձիարշաւ կը կատարէ Նախիջեւանի ճամբով, հայ դիւղացիներու արտերուն մէջ...

Ա՛հ ի՛նչ սարսափելի հեռագիր էր, որ ձեր լեզուն կապեց, թեւերն ալ ջլատելով, եւ ձեր բարկութեան անէծքը թափեց անճար ժողովուրդի մը վրայ...

Մի՛ թողուք որ այսպէս անպատուեն ձեզ, ձեր գոյնգոյն լամուկները ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

«ՊԱՐԱՐՏ ԳԱՆՁԱՆԱԿԻՆ ՇՈՒՐՋԸ»

Քալիֆորնիոյ *Մշակը*, նախկէն ռամկավար, ծանուցանելով թէ Արշակ Ջօպանեան պալքանները պիտի երթայ իբրեւ շրջիկ բարեգործականի, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ (3 փետրուար).

— «*Մեր դիտողութիւնները Բարեգործականի պատասխանատու վարիչներուն ուղղելէ առաջ, ըսենք թէ երբ Պ. Ջօպանեան իբր գործիչ եւ պատասխանատու պաշտօնեայ կուսակցութեան մը կողմէ Քալիֆոռնիա կը գտնուէր, ան ոչ մէկ յաջողութիւն չի գտնելէ վերջ, հազիւ հազ կրցաւ հեռանալ Քալիֆոռնիայէն, կոկիկ պարտք մըն ալ բարդելով անուանապէս գոյութիւն ունեցող ռամկավար աղքատացած «աղա»ներու կռնակին։*

Գրագէտը դէպի Ամերիկա կատարած իր այդ ճամբորդութեան ընթացքին շատ լաւ հասկցաւ անկասկած թէ՝ ի՛նչ ուժ կը ներկայացնէր «Ռամկավարութիւնը» եւ որքան տեղ ունէր ամերիկահայ գաղութին մէջ, երբ գիտակ էր Սուրիոյ, Եգիպտոսի եւ Եւրոպայի մէջ գտնուած ռամկավար ուժերուն, Ոսկեզօծուած շրջաբերականները, փաղաքոյշ նամակներուն հետ, ոսկիներու աշխարհէն, կրեւակայական պատկերներ ստեղծեր էին զրագէտին մտքին մէջ, բայց երբ ցուրտ իրականութիւնը դտաւ իր դէմ, այնատեն միայն հասկցաւ ոսկեզօծուած նամակներու իրական արժէքը։

Այժմ երբ ռամկավար գիտակից շարքերը, պինդ փակած են իրենց քսակները, եւ երբ ալ դատրկեր, նիհարցեր են անկեղծ, ինարազատ եւ միամիտ հայրենասէրներուն գրպանները, նոր արկածախնդրութիւններ պէտք է դիմագրաւել ապրելու համար։ Եւ, ո՛վ կատակերգութիւն, բոլոր ռամկավար խմբագրերները, զորձիչները, վեթերանները Բարեգործականի կամ գործիչ կ'ըլլան եւ կամ պաշտօնեայ, «ազգասիրաբար եւ զոհողաբար»։

Բարեգործականի պարարտ գանձանակի շուրջն է որ այժմ հաւաքուեր են «ռամկավար մեծերը»՝ հանդերձ պարագայօք։ Այս մարդիկը կուսակցութիւն մը սնանկացնելէ, քալքայելէ վերջ, այժմ (բացառութիւնները յարգելով) որբերուն, որբեւայրիներուն եւ աղքատներուն անուղղակի պահ դրուած դումարներուն աչք անկեր են, իրենց ուռեցած փորերը ալ աւելի ուռեցնելու։

Բարեգործականը ոչ անկեղծ է եւ ոչ ալ ռամկավարանոց, այն որբին, աղքատին ցաւերը դարմանելու համար հիմնուած ժողովրդային հաստատութիւնն է, եւ պէտք է որ վայելէ անխտրօրէն ժողովրդային համակրանքը, եթէ ոչ այս ձեւով շուտով պիտի բոլորէ իր ծմեռը։ Իսկ այն գործիչները, որոնք «ազգասիրութեան» անունով կը խօսին, թող մեկնին Հայաստան, եւ հոն հայ ժողովուրդի կողքին խաղաղ աշխատանքի նուիրուելով՝ երկրի վերաշինութեան սաստարեն, քան թէ արտասահմանի մէջ բազմին եւ բեմերու վրայէն ճառեր խօսին եւ նոր ճամբորդութիւններ կատարեն, այն ալ որբերու եւ աղքատներու անունով հաւաքուած դրամներով։»

Հ. Մ. Ը. Մ. ՅԱՂԹԱԿԱՆ

կիրակի օր Հ. Մ. Ը. Մ.ի եւ F. C. Levalloish Ա. խումբերուն միջեւ կատարուած ֆութպոլի մրցումը վերջացաւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի յաղթանակով 1—0։ Մանրամասնութիւնները վաղուան թիւով։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքեւեւերին քաւսկցութիւնները

Աթէնքէն կը հեռագրեն.— «Էսթիա» Թերթին համաձայն, Յունաստան պատասխանած է Թուրքիոյ թէ՝ առանց վերաքննութեան չի կրնար ընդունիլ Թրքական վերջին առաջարկները ի մասին Պոլիս հաստատուած հելլէն քաղաքացիներու։ Էնկիւրիի կառավարութիւնը իբրեւ հատուցում 62,500,000 ֆրանք պահանջած էր Յունաստանէն։ Այս վերջինը կը մերժէ այդպիսի գումար մը վճարել։ Ընդհակառակն կ'ըսէ թէ հելլէն փորձագէտներու հաշիւներուն համաձայն, գոյքերու փոխանակութիւններուն հետեւանքով, Յունաստան չէ որ պէտք է ո և է վճարում ընէ։

Իտալիա եւ Աւստրիա

Վիէննայի խորհրդարանին մէջ Թիրոլի Գերմանացիներուն խնդրին առթիւ Իտալիոյ դէմ կատարուած յարձակումներուն հետեւանքով, Վիէննայի իտալական դեսպան Օրիմի Հոմ մեկնեցաւ։ Դեսպանը նախ ներկայացաւ Աւստրիոյ վարչապետ Զայպէլի, որուն յայտարարեց թէ իր կառավարութեան հեռագրական հրահանգներուն վրայ անմիջապէս Հոմ կը մեկնի «հոն ներկայացնելու համար իր տեղեկագիրը։»

Երկու երկիրներու ազգայնական Թերթերը բուռն յօդուածներ կը հրատարակեն։ «Ռայխսփոսթ» կը գրէ.

«Իտալական օրէնքները չեն կրնար արգիլել, որ բողոք բարձրացնենք յանուն Հարաւային-Թիրոլցիներուն, եւ մեր ցեղակից եղբայրներուն։ Որքան ատեն որ ազատութեան վերջին նշխարը չէ անհետացած Եւրոպայէն, որքան ատեն որ Հարաւային Թիրոլցիները կը կեղեքուին, անոնց եղբայրները իրենց պահանջներով անհանգիստ պիտի ընեն աշխարհի ականջը։»

Միւս կողմէ «Ձոռնալէ տ'Իտալիա» կը գրէ. «Ֆաշիստ կառավարութիւնը երբեք թոյլ չպիտի տայ որ ուրիշներ իր ներքին գործերուն խառնուին»։

Աւստրիա կ'առարկէ թէ Իտալիա ձեռնարկած է իտալացնել հողամաս մը, որ 1300 տարիէ ի վեր գերման եղած է մշակոյթով եւ լեզուով։ Իտալիա Սէն-Ժերմէնի դաշնագրին հակառակ կը շարժի՝ արգիլելով գերմաներէնի գործածութիւնը, զանազան օրէնքներ կը հրատարակէ իտալերէն լեզուով, մինչ գերմանախօս ժողովուրդը չի հասկնար այդ լեզուն, հետեւաբար եւ նոր օրէնքները, մինչ ամէն օր մարդիկ կը ձերբակալուին օրէնքին անսաստած ըլլալու ամբաստանութեամբ եւ կը դատապարտուին։

Աւստրիացի դիւանագիտական սուրհանդակ մը իտալական դեսպանին նստած կառախումբով գաղտնի հրահանգներ տարաւ Հոմի աւստրիական դեսպանին։

Նոր վանապատիժներ Ռուսիոյ մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Օտեսայի Խորհրդ. Զինուորական Դատարանը մահուան դատապարտած է հինգ անձեր, որոնք ամբաստանուած էին թէ լրտեսութիւն կ'ընէին Ռումանիոյ հաշուոյն։ Ուրիշ քսան անձեր, որոնց մէջ կան Ռուսեր, Ռումանացիներ եւ Պուլկարներ, բանտարկութեան զանազան պատիժներու դատապարտուեցան։

∴ Իրքուցքի մէջ վերջացաւ դատավարութիւնը տուրքերու յանձնաժողովի հինգ անդամներուն, որոնք ամբաստանուած էին իբրեւ գեղծարար։ Անոնց դէմ ուղղուած գանգատներու քանակն էր 1500։

Ամբաստանուածներէն երեք հոգի, Կուսնէզօֆ, Սոկոբիկով եւ Սոզինով մահուան դատապարտուեցան։

∴ «Պրաւդա» կը գրէ թէ Լէնինկրատի մէջ կը դատուի հակայեղափոխական Գրիգորի Նիկիտին։ Յիշեալը ամբաստանուած է թէ 1921ին կրակի տուած է Ուրիցքի հրապարակին վրայ շինուած բեմ մը, ուր խօսք պիտի առնէին կառավարութեան պետերը։ Ինքն է որ օդը հանած էր նաեւ Վոլոտարսկիի արձանը։ Նիկիտին երկու անգամ ձերբակալուած եւ յաջողած էր իր պահապանը սպաննելով փախչիլ։

Հրդեհ Աբէլֆի մեկ գաղթականարանին մէջ

Աթէնքէն կը հեռագրեն 26 փետրուար Թուականով.— Աթինաս փողոցի շուկային մէջ գաղթականներու նստած մեծ մասամբ փայտաշէն տուները հրոյ ճարակ եղան երէկ իրիկուն՝ սաստիկ հրդեհի մը պատճառաւ, որուն ծաւալման կ'օգնէր հովը։ Տարիքոտ կին մը ածխացաւ։ Վնասները 1,250,000 ֆրանք կը գնահատուին ,

Անձնախնդիր գուրս Թուրքիոյ մէջ

Պոլիսէն կը հեռագրեն 26 փետր. Թուականով.—

Վեց օրէ ի վեր սաստիկ ցուրտ մը, որուն կ'ընկերանան ձիւնի փոթորիկներ, կը խանգարեն ցամաքային եւ ծովային հաղորդակցութիւնները։ Ձիւնը 15 սանթիմեդր թանձրութիւն կազած է։ Հովը կը փչէ երկվայրկեանը 22 մեդր արագութեամբ. գայլեր ու սոված շուներ կը յարձակին գոմերու վրայ։ Այսպիսի ձմեռ Թուրքիոյ մէջ չէր տեսնուած 15 տարիէ իվեր։

Թրակիոյ մէջ ձիւնը գոցած ըլլալով ճամբաները, Սէնփլոնի ճեպընթացը չէ հասած։ Եւրոպայի հետ երկաթուղային հաղորդակցութիւնները ընդհատուած են։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՄՈԼՈՐԵԱԼ ՄՈԼՈՐԱԿԻ «ԽՈՒԺԱՆՆԵՐԸ»...

Տիկին Արմէն Օհանեան, հանրածանօթ պարուհին, որ, վերջերս, յաջողած էր Ռուսիոյ մէջ պտտիլ, Հէ Նուվէլ Լիթէռէռի մէջ կուտայ իր տպաւորութիւնները։ (*Յառաջը* տպեց հատուածներ)։

Ան կը նկարագրէ, մասնաւորապէս, անծնող ու թափառական երախաներուն պարագան։ Եւ կուտայ քստմնելի մանրամասնութիւններ։

«Երբ դերմանացի մը անոնցմէ մէկուն կը հարցնէր թէ. եթէ գողութիւն ընէք, ի՞նչ կ'ընեն ձեզ, տղան, պաղարիւն ու անտարբեր կը պատասխանէր.

— «Բա՛ի. կը գողնանք ամէն օր. բայց, ապտակ մը երեսնուս, ու կը ձգեն ազատ, քանի որ մեր տարիքին շնորհիւ դատէ ազատ ենք»։

Ու Ռուսիոյ մէջ, չարիքը գործելու եւ անպատիժ մնալու հոգեբանութիւնը միայն այդ տղոց («խուժան»ին, իրենց բառով) յատկանիշը չէ։

Պատրաստակեր, անպատասխանատու, ուրիշէն սնանալու եւ ուրիշին տառապանքին կամ կորուստին մէջ սեփական գոհացումն ու յագեցումը գտնելու մոլութեան ենթակայ են, այնտեղ, նման շատ մը «խուժան»ներ։

Օրինակ, չէկիստները, որ պաշտօնեայ են, բայց ոչ միայն պատասխանատու չեն, այլ եւ վատ ու զազրելի, սպանիչ գիտակցութիւնն ունին թէ — «Բա՛ի, ամէն օր կարող ենք մարդ սպաննել, բայց երբեք չպատժուիլ»։

Այդպիսի ուրոյն «խուժան» մըն են բոլոր տարիքի ու սեռի «պատկոմ»ները, «կովքջիջ»ները ու մինչեւ «երիտկոմ» ջարբեցները, որոնք — «բա՛ի, ամէն օր կարող են բռնութիւններ բանեցնել, դուռ դրացիի կնոջ ու աղջկան աչք տնկել, օր ցորեկով սպառնալ ու լկել կամ, «յեղափոխականօրէ՛ն» կրակել, բայց երբե՛ք չպատժուիլ։

Այդպիսի ուրոյն «խուժան» մըն են կասեցնները, կարինեաննները, վահանեաննները, մուսաեաններն ու դիւրգէրեաննները, որոնք, — «բա՛ի, ամէն օր կարող են ծաղրել հայ լեզուն, ուրանալ պատմութիւնը, շահագործել աշխատանքը, անարգել հայկական դատը, ի փառս համայնակուլ կոմկուսին, գիտնալով որ, բա՛ի, կոչուած են ներելու անպատիժ։

Դժբախտութիւն է որ, այդ շունչով սերունդնե՛ր կ'աճին «աշխարհի վեցերորդ մաս»ին մէջ . . . ։

Վ.ԱԶՐԻԲ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒՆ ՁԱՄԲՈՒ ԾԱԽՔԸ

Ինչպէս գրած էինք, Փարիզի հայ արիները Լոնտոն հրաւիրուած են Ապրիլ 4—21, բանակելու համար անգլիացի սկաուտներու հետ։

Այս առթիւ անհրաժեշտ ծախքին մէկ մասը, 2000 ֆրանք, պիտի հայթայթուի ցառաջիկայ միջոցաւ։

Մեր առաջին կոչին վրայ, արդէն ստացած ենք հետեւեալ դրամները.—

	Ֆր.
Գր. Քօլէեան (*Արաքս*)	25
Բարթող քհյ. Թագըմճեան	50
Մելքոն Պահիկեան	5
Ց. Պուրնազեան	10
Հայկ Սարգսեան	10
Մ. Տ.	20
Հ. Օրմանճեան	10
Կարօ Քամկոչեան	20
Ե. Ց.	20
Մկրտիչ Աւետիսեան	10
Սիւզան Հ. Սրապեան	10
Յոժէ Ա. Եոփեան	10
Ոմն	5
Գումար	205

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԻ ՀԱՐՑԵՐԸ

(Մեր նոթագրողից)

ԹԻՖԼԻՍ, 12 ցուրտար

Ինչպես հայտնի է, պատերազմի սկզբին, երբ ռուսական զորքերը Կովկասյան ճակատում հաջողություններ էին ունենում, Թուրքիայի հայ բնակչության դեմ սկսվեց ահռելի ջարդ, որի զոհ գնաց մոտ 1 միլիոն հայ։ Ջարդերից հետո ողջ մնացած հայերը, որոնց թիվը հասնում էր 600,000 հոգու, ստիպված եղան լքել իրենց հայրենի երկիրը և ապաստան գտնել Ռուսաստանի տարբեր նահանգներում։

Ներկայումս Ռուսաստանի տարբեր նահանգներում գտնվող գաղթականների թիվը հասնում է 400,000 հոգու։ Նրանց մեծ մասը գտնվում է Կովկասում։ Ռուսական կառավարությունը, հոգալով գաղթականների մասին, նրանց տեղավորել է Կովկասի տարբեր գավառներում։ Գաղթականների մեծ մասը տեղավորված է Երևանի նահանգում։ Ռուսական կառավարությունը գաղթականներին տրամադրել է հողեր, որոնք նրանք պետք է մշակեն։ Գաղթականների մեծ մասը զբաղվում է գյուղատնտեսությամբ։ Նրանք ունեն իրենց հատուկ գյուղերը, որոնք կազմված են միայն գաղթականներից։ Գաղթականների մեծ մասը ունի իր հատուկ եկեղեցին, դպրոցը, հոգևորականությունը և այլն։ Գաղթականների մեծ մասը ունի իր հատուկ ազգային ինքնավարությունը։ Գաղթականների ազգային ինքնավարության մարմինները ընտրվում են ընդհանուր քվեարկությամբ։ Գաղթականների ազգային ինքնավարության մարմինները կոչվում են «Ազգային խորհուրդներ»։ Ազգային խորհուրդները ղեկավարում են գաղթականների ներքին կյանքը։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ դատարանները, որոնք լուծում են գաղթականների միջև ծագած վեճերը։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ դպրոցները, որոնցում դասավանդում են հայոց լեզվով։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ հոգևորականությունը, որը կատարում է հոգևոր պարտականությունները։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ ոստիկանությունը, որը պահպանում է կարգ ու կանոնը։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ բանտերը, որոնցում պահվում են հանցագործները։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ հիվանդանոցները, որոնցում բուժվում են հիվանդները։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ գերեզմանոցները, որոնցում թաղվում են մահացածները։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ հարկերը, որոնք գանձվում են գաղթականներից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ բյուջեները, որոնք կազմվում են գաղթականների եկամուտներից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ կնիքները, որոնցով կնքվում են նրանց որոշումները։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ դրոշները, որոնց տակ շարժվում են նրանց զորքերը։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ զինանշանները, որոնցով զարդարվում են նրանց դրոշները։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ օրհներգերը, որոնք երգվում են նրանց հանդիսությունների ժամանակ։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ տոները, որոնք նշվում են նրանց հիշատակին։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ սովորությունները, որոնք պահպանվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ լեզուն, որով խոսում են նրանց անդամները։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ գրականությունը, որը ստեղծվում է նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ մամուլը, որը հրատարակվում է նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ թատրոնները, որոնցում ներկայացվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ երաժշտությունը, որը կատարվում է նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ պարերը, որոնք պարվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ տոնական ուտեստները, որոնք պատրաստվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ հագուստները, որոնք կրվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ զարդերը, որոնք կրվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ սովորությունները, որոնք պահպանվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ ավանդությունները, որոնք պատմվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ առասպելները, որոնք հավատացվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ հեքիաթները, որոնք պատմվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ առածները, որոնք կրկնվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ ասացվածքները, որոնք կրկնվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ հանելուկները, որոնք լուծվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ խաղերը, որոնք խաղացվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ մրցումները, որոնք կազմակերպվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ մրցանակները, որոնք շնորհվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ պատիվները, որոնք շնորհվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ տիտղոսները, որոնք շնորհվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ կոչումները, որոնք շնորհվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ աստիճանները, որոնք շնորհվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ կարգերը, որոնք շնորհվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ շքանշանները, որոնք շնորհվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ մեդալները, որոնք շնորհվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ գրամները, որոնք շնորհվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ դիպլոմները, որոնք շնորհվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ վկայականները, որոնք շնորհվում են նրանց կողմից։ Ազգային խորհուրդները ունեն իրենց հատուկ անձնագրերը, որոնք տրվում են նրանց կողմ

ԵՎ ԱՅՍՊԵՍ ՍՍՍ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՆԱԽԱԳԻԾԸ

II.

Ընկեր Ստալինը վերջին ելույթներից մեկում ասել է, որ մեր սովետական գրականությունը ամենաառաջադեմ գրականությունն է աշխարհում։ Եվ իրոք, ինչպես ոչ մի այլ գրականություն, մեր գրականությունը ձգտում է ներկայացնել մարդուն իր ամենաբնորոշ գծերով, ցույց տալ մարդկային հոգու ամենանուրբ շարժումները, ամենաթաքուն ծալքերը։ Մեր գրականությունը ձգտում է ներկայացնել մարդուն իր ամենաբնորոշ գծերով, ցույց տալ մարդկային հոգու ամենանուրբ շարժումները, ամենաթաքուն ծալքերը։ Մեր գրականությունը ձգտում է ներկայացնել մարդուն իր ամենաբնորոշ գծերով, ցույց տալ մարդկային հոգու ամենանուրբ շարժումները, ամենաթաքուն ծալքերը։

Ընկեր Ստալինը մեր գրականությանը տվել է ամենաբարձր գնահատականը։ Ընկեր Ստալինը մեր գրականությանը տվել է ամենաբարձր գնահատականը։ Ընկեր Ստալինը մեր գրականությանը տվել է ամենաբարձր գնահատականը։

— Ընկեր Ստալին, ինչպե՞ս կարող է մեր գրականությունը ամենաառաջադեմ գրականությունը լինել, երբ նրա մեջ կան այնպիսի գործեր, որոնք ներկայացնում են մարդուն միակողմանի, ոչ ամբողջական։ Ընկեր Ստալին, ինչպե՞ս կարող է մեր գրականությունը ամենաառաջադեմ գրականությունը լինել, երբ նրա մեջ կան այնպիսի գործեր, որոնք ներկայացնում են մարդուն միակողմանի, ոչ ամբողջական։ Ընկեր Ստալին, ինչպե՞ս կարող է մեր գրականությունը ամենաառաջադեմ գրականությունը լինել, երբ նրա մեջ կան այնպիսի գործեր, որոնք ներկայացնում են մարդուն միակողմանի, ոչ ամբողջական։

— Ընկեր Ստալին, ինչպե՞ս կարող է մեր գրականությունը ամենաառաջադեմ գրականությունը լինել, երբ նրա մեջ կան այնպիսի գործեր, որոնք ներկայացնում են մարդուն միակողմանի, ոչ ամբողջական։ Ընկեր Ստալին, ինչպե՞ս կարող է մեր գրականությունը ամենաառաջադեմ գրականությունը լինել, երբ նրա մեջ կան այնպիսի գործեր, որոնք ներկայացնում են մարդուն միակողմանի, ոչ ամբողջական։ Ընկեր Ստալին, ինչպե՞ս կարող է մեր գրականությունը ամենաառաջադեմ գրականությունը լինել, երբ նրա մեջ կան այնպիսի գործեր, որոնք ներկայացնում են մարդուն միակողմանի, ոչ ամբողջական։

Ընկեր Ստալինը մեզ պատասխանեց, որ մեր գրականությունը ամենաառաջադեմ գրականությունն է, որովհետև մեր գրականությունը ձգտում է ներկայացնել մարդուն իր ամենաբնորոշ գծերով, ցույց տալ մարդկային հոգու ամենանուրբ շարժումները, ամենաթաքուն ծալքերը։ Մեր գրականությունը ձգտում է ներկայացնել մարդուն իր ամենաբնորոշ գծերով, ցույց տալ մարդկային հոգու ամենանուրբ շարժումները, ամենաթաքուն ծալքերը։ Մեր գրականությունը ձգտում է ներկայացնել մարդուն իր ամենաբնորոշ գծերով, ցույց տալ մարդկային հոգու ամենանուրբ շարժումները, ամենաթաքուն ծալքերը

Այն բոլոր կառախառնմբերը, որոնք այսօր Պոլիս պիտի հասնէին, Զաթալճա՝ ձիւներու մէջ մնացած են։ Օգնութեան համար Պոլիսէն ճամբայ հանուած ազատարար առաքումը մը Զաթալճա հասնելէ առաջ գիծէն դուրս ելած է։

։ Վերջին հեռագրի մը համաձայն, ձիւնը Պոլսոյ մէջ 30 սանթիմեթրէ աւելի բարձրացած է։

։ Աննախընթաց ցուրտ կ'ընէ նաեւ Պաղեստինի մէջ։ Երկու օր անընդհատ ձիւնած է Երուսաղէմի մէջ, ուր ձիւնը գրեթէ անծանօթ է։ Հրէաստանի լեռներուն վրայ եւս առատ ձիւն իջած է։

Կարմիր բանակի տանուտէրը

Կիրակի օր Մոսկուայի մէջ հանդիսաւորապէս տօնուեցաւ կարմիր բանակի տանտէրը։ Հանդէսներուն կը նախագահէին Ստալին եւ պատերազմ. գործավար Վորոշիլօֆ։ Պատուիրակներ եկած էին Ռուսիոյ բոլոր կողմերէն, մինչեւ իսկ Սիպերիայէն, Մոնկոլեան սահմանագուխէն եւ Կովկասէն։

Ժամերով զօրանոց կատարեցին զինուորները. քաղաքապահներն ու բանուորները։ Օդանաւեր շրջան կ'ընէին մայրաքաղաքին վրայ, ուր թնդանօթները կը գոռային ամբողջ զօրանոցի ընթացքին։

Ջերոյէն 18 աստիճան վար ցուրտ կ'ընէր։ Զօրանոցքին կը մասնակցէին 50,000 հետեւակ զինուորներ՝ ձիթագոյն երկար վերարկուներ հագած։ Տողանոց կատարեցին նաեւ հեծելազօրքը, թնդանօթիզները։ Այդքի կը զարնէին կազակ հեծելազօրքը, որոնց կը հետեւէին թաթար զօրագունդ մը՝ աստրաեան գդակներով։ Տողանոցքին մասնակցեցան նաեւ կարմիր Յայի հիւանդապահուհիները՝ ճերմակ քօղերով, քաղաքապահ բանուորները՝ կապիչ վեր սրկուներով, ուսերուն վրայ հրացաններով։ Անոնց ետեւէն կուգային արհեստակցական միութիւնները, որոնք պիտի կրնան շարժման մէջ դրուիլ պատերազմի պարագային, յետոյ մանչ եւ աղջիկ սկաուտները ու դպրոցական կազմակերպութիւնները։

Յօսուած ճառերուն մէջ բնաւ չյիշուեցաւ Տրոցկիի անունը։ Ճառերը անթելով հաղորդուեցաւ ամբողջ երկրին։

Գլխաւոր կեդրոններու մէջ եւս հանդէսներ կատարուեցան։

Ընակիր փաշայի վկայութիւնը

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ «Եավուզ»ի խնդրին Շաբաթ օրուան դատավարութեան ընթացքին իրրեւ վկայ լսուած են վարչապետ Ըսմէթ փաշա եւ դահլիճին միւս անդամները, իրողութիւն մը որ բոլորովին աննախընթաց է Թուրք տարեգրութեանց մէջ։

Ըսմէթ փաշայի չախչախիչ ամբաստանութիւնները լսելով, նախկին ծովային գործավար Իհսան պէյ, 14 ամբաստանեալներէն գլխաւորը, արցունքներ թափած է։ Իհսան պէյ իր պատասխանին մէջ յայտնած է թէ իրեն վերագրուած բոլոր ամբաստանութիւնները առելութեան հետեւանք են։

Դատավարութիւնը տակաւին շաբաթ մը եւս պիտի տեւէ։

Ֆրանսա եւ Սպանիա կը համաձայնին.

Թանճէրէն կը հեռագրեն թէ համաձայնութիւն մը գոյացած է Ֆրանսայի եւ Սպանիոյ միջեւ Թանճէրի խնդրին առթիւ։ Ֆրանսա կը հաւանի որ Սպանիա տիրապետող դիրք ունենայ չէզոք գօտիին մէջ։

Կ'ըսուի թէ Մարոքի Սուլթանը կը պատրաստուի պաշտօնական այցելութիւն մը ընել Թանճէրի։ Այս լուրը լաւ տպաւորութիւն առաջ չէ բերած պաշտօնական շրջանակներուն մէջ, ուր դիտել կը տրուի թէ կացութիւնը չպիտի բարւոքի, որքան ատեն որ եւրոպական եւ տեղական իշխանութիւններ բաժնեն Թանճէրի վարչութիւնը։

Կլոզելի հնութիւններ խառդախ.

Վիշիի մօտ կլոզել գիւղին մէջ գտնուած հնութիւններու մասին վիճաբանութիւնները տակաւին չէին աւարտած, երբ ոստիկանական միջամտութիւն մը բաւական լոյս սփռեց խնդրին էութեան վրայ։

Փրոֆ. Մորլէ եւ ուրիշներ կը պնդէին թէ երեւան հանուած պեղօնները կը պատկանէին նախապատմական շրջանին, ուրիշ գիտնականներ կը պնդէին թէ անոնք կեղծ են։ Միջազգային գիտական յանձնախումբ մը տեղւոյն վրայ քննութիւններ կատարելով, չէր կրցած հաստատել անոնց հնագիտական արժէքը։

Վերջերս հողին սեփականատէրը Ֆրատէն զատ բացած էր անոնց դէմ, որոնք գինքը իրրեւ կեղծարար կ'ամբաստանէին։ Ֆրանսայի Նախապատմական Ընկերութիւնը վերջերս իր կարգին կեղծարարութեան դատ բացաւ անծանօթներու դէմ։ Ասոր վրայ, Քլէրմոն - Ֆէրանի ոստիկանութիւնը Շաբաթ կէսօրէն վերջ յանկարծակի խուզարկութիւն մը կատարեց Կլոզել՝ Ֆրատէն ընտանիքի բնակարանին եւ թանգարանին մէջ։

Ախորի պատին մէջէն գտնուեցան եօթ քանդակուած քարեր, որոնց երեքին քանդակները դեռ բոլորովին թարմ էին։ Ոստիկանները զատ նաեւ քանդակելու գործիքներ եւ ուրիշ առարկաներ, զորս երկու մնտուկներու մէջ լեցնելով տարին Քլէրմոն - Ֆէրան։ Խուզարկութիւնները, որոնց կը մասնակցէր նաեւ Ֆրանսայի Նախապատմական ընկերութեան նախագահ - Տոքթ. Ռէնեօ, տեւեցին երեքուկէս ժամ։

Տոքթ. Մորլէ եւ Ֆրատէն հայր ու որդի կը բողոքեն այս ոստիկանական միջամտութեան դէմ։ Անոնք կը պնդեն նաեւ թէ թարմ քանդակուած քարերը ախորին մէջ դրուած են իրենց թշնամիներուն կողմէ։

Քննութիւնները կը շարունակուին։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԵՐԼԻՆի Ռուս Առեւտրական Գործակալութեան հաշիւները քննուելով, քանի մը միլիոնի դեղծում երեւան հանուած է։

ԳԵՐՄԱՆՈՒՀի մը՝ Օր. Քարոլա, 25 տարեկան, որ Ֆրանսացի սպայի մը բարեկամուհին եղած էր, վիսպատրնի մէջ ձերբակալուեցաւ իբրեւ լրտես եւ Տարմշթատի բանտը դրկուեցաւ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺի երկու նոր ցնցումներ զգացուած են երուսաղէմի մէջ կիրակի օր։ Ժողովուրդը սարսափահար տուներէն դուրս փախած է։ Հանդարտութիւնը վերահաստատուած է՝ անմիջապէս որ տեսնուած է թէ նիւթական կորուստներ չկան։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷՈՒԹԵԱՆ

ներկայացուցչական ժողով՝ կարեւոր օրակարգով, վաղը Հորեքշաբթի գիշեր, ժամը ճիշդ 8.30ին, 60 Rue des Écoles, «La Chope Parisienne»ի վերնայարկը։ Métro Odéon կամ St. Michel։

ԶԱՐԴԱՆԿԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԵՐ

Ընդառաջ երթալով երկսեռ դիմողներու խնդրանքին, կը յայտարարեմ թէ յառաջիկայ մարտ 1էն սկսեալ միայն ինարաւոր պիտի ըլլայ ինձ դասաւանդել։ Շաբաթական դասապահեր.— Դշ գիշեր ու շբ. յետմիջօրէի։ Ուրիշ փափաքողներ ալ Թող նկատի առնեն այս պարագան։

Մ. ՔԷՊԱՊՃԵԱՆ
7, Rue de Tournon, Paris (6e)

ՅԱՐԴԳՈՂԻ ԳՐԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆԸ
ՀԱՄԱՍՏԵՂԻ ՄԱՍԻՆ

Նախագահութեամբ Շ. Միսաքեանի, պաշտպանները՝ Ա. Զամալեան եւ Կ. Սասունի։ Հակառակորդները՝ Շ. Նարդունի եւ Օհան Կարօ։

Տեղի պիտի ունենայ, 3 մարտ, շաբաթ գիշեր, *Սոսիկեթ Սավանթի մէջ։*

ՄԱՐՍԷյԼԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԷՆ

Ի գիտութիւն շահագրգռուողներուն կը յայտարարուի որ 1. համաձայն հայ եկեղեցւոյ ինարաւնդ կանոններուն, մեծ-պահքի մէջ Ս. պսակ կատարել բացարձակապէս արգիլուած է։ 2. ցետ այսու Barերու եւ նման հանրային սեռիներու մէջ պսակադրութիւնը խստիւ արգիլուած է։ պսակները պիտի կատարուին միայն եկեղեցւոյ մէջ։ 3. Արգիլուած է նոյնպէս տուներու մէջ մկրտութիւն կատարելը։ 4. Այսուհետեւ միշտ եկեղեցիին մէջ պիտի կատարուի։

(*Կնիք*)

ԿԸ ՓՆՏՌԻՒԻ

— Տարագրութեան ժամանակ կորնցուցած եմ զաւակներս Կարապետ 6 տարեկան եւ աղջիկս Մարի Հաճի Վարդանեան 9 տարեկան սիվրի-Հիսարցի։ Ջինադադարէն վերջ, տեսնուած են Գոնիայի Ամերիկեան որբանոցին մէջ։ Լուր տուողին 200 ֆր. նուէր։ Իմացնել՝ կարապետ Հաճի Վարդանեանի, 36 Rue Tapis Vert, Marseille.

Կը խնդրուի արտատպել ցունահայ եւ սուրիահայ Թերթերէն։

— Կը փնտռուի սեբաստիոյ Մաճըլըգ գիւղէն Գրիգոր Մօսկեան (Ներսէսեան), որ 1917ին Հալէպի Ամարոնեան որբանոցէ Գոնիա փոխադրուած է։ Ջինադադարին պղիս Առնաւուտ գիւղի որբանոցը կը գտնուէր, կը կարծուի որ Պոլիս Հայու մը կողմէ որդեգրուած է։ Իմացնել՝ իր հօրեղբօրորդւոյն, Վարդան Մօսկեանի. 74 Rue des Fleury Clamart. Seine։ Լուր տուողին 50 Ֆրանք նուէր։

— Նալուխանցի (էնկիւրի) տիկ. Մարիամ Հաճի ցակոբեան կը փնտռէ իր որդին Զարեհ Հաճի ցակոբեանը 26 տարեկան, որ աքսորէն վերջ Սուրիոյ քաղաքները մնացած ըլլալ կը կարծուի։ Իմացնել՝ B. Bayan, 6 Rue Dauphine, Valence-Drôme, France.

Կը խնդրուի Սուրիոյ հայ Թերթերէն արտատպել։

— Տիկին Ազաքսի (կամ եւա) Համամճեան կը փնտռէ իր հայրը՝ Ուրֆայի (տուներնին Ըրթմա Գույուին դիմացը) Տընիկ Մըխծի ցակոբ Համամճեանը, մայրը՝ Թամթունը, եղբայրները՝ կարապետ եւ Սիմոն, քոյրը՝ Լուսիա, մօրեղբայրները՝ Տիգրան եւ ցովհաննէս Պասմաճեանները, մօրաքոյրերը՝ Սուլթան, Ազուսեակ ու Թամում, եւ հօրեղբայրները՝ ցարութիւն եւ Գէորգ Համամճեանները։ Ասոնցմէ ոեւէ մէկուն մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ 28 Rue Irinis, Salonique, Grèce.

— Կը փնտռուին վանեցի Աբմանակ, Համբարձում, Եղիշէ, Մանիկուռ, երանուհի Սանասարեան (Արթինօֆ) 25 տարիէ ի վեր Ռոստոֆ կը գտնուին։ Ջինադադարին Արմենակ Պոլիս եկած եւ վերադարձած է։ Իրենց վերջին հասցէն էր, Armenak Aroutunov 65 Rue Moskovskaia, Rostov na Donau։ Գրել՝ Սահակ Այվազեանի, Hôtel Florial, 4 Rue Jouye Rouve, Paris (20e), France.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ԲՈԼՈՐ ՀԱՅ ՄԻՒԹԻԻՆՆԵՐՈՒ ԱՒԱԴՆՈՐԴԱՐԱՆԷՆ

Հայկական եռագոյն ժապաւէններու Ֆրանսայի միակ կեդրոնատեղին է՝

Գրատուն Ն. ՅԱԿՈԲԵԱՆ
191 Cours Lafayette
Lyon

Սկսեալ մէկ սանթիմ լայնքէն
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում։

Փափաքողներուն նմոյշներու եւ գիներու ցուցակը ծրի կը դրկուի։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Զ. ԵՍԱՅԵԱՆԻ
ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԵՄ
Վ. Է. Պ Ը
արեւելեան կեանքէ, առնուած մեծ պատերազմէն։ Մաքուր եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով։ Փոսթի ծախք չկայ։
ԳԻՆ՝ 5 ԹՐԱՆԻ
Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine).

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, Շեր. Passy 72.56
Կը կատարէ Ֆրանսա եւ ցունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Աֆիտավիթ*)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ՀԱՅԵՐԷՆ ԳՐԻ ՄԵԲԵՆԱՆԵՐ
ԵՒ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՍՈՒՐՃԻ ԱՂՕՐԻՔՆԵՐ
Ս. ԻՓԼԻՔՃԵԱՆ
21 Rue Rochechouart, PARIS

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
123 Bld. Sébastopol, 123
(Métro:St. Denis & Réaumur)
ՄԱՍՆԱԳԻՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
Ջերմամիզութեան, Ֆրանկախտի, արիւնի եւ ժորթային հիւանդութեանց։
Բժշկական տարրալուծումներ
Ամէն օր ժամը 9—12 & 2—8, Կիրակի՝ 9—12։
Ժողովրդական գիներ

Տրամադրելի է խանութ մը՝ ուր կայ ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն։ Յարմար գանազան տեսակ գործերու։ Ամսական 150 Ֆրանք, առանց pas de porteի եւ առանց միջնորդի։ Դիմել՝ 0. Հէքիմեանի, 14 Lourmel, Métro Beaugrenelle.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ
Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ
5 Rue Cardinal Mercier
(Նախկին Rue Nouvelle)
Tél. Cent. 96.70 եւ 97.39
Կը կատարէ Ֆրանսա մրանելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով։ Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը սատարնէ։
Դիմել ամէն օր 9-12 & 2.7

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ
Լաւագոյն յարմարակիրէ եւ անմրցելի գիներով Արեւելեան *սուրճի եւ թէյի* գաւառներու, Թէյամաններու, Ձեղվէներու եւ զանազան սպասներու համար դիմել՝ միակ կեդրոնատեղին
Mlle E. PERRET
16, Rue Puvis de Chavannes, MARSEILLE
Ֆրանսայի ներքին գաւառներէ եղած ապսպրանքները կը կատարուին ամենաարագ կերպով եւ մեծ խնամքով։
Թղթակցութիւն՝ Հայերէն և Ֆրանսերէն։

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆՈՐ ՑԱՆԿ
ԴՈՒՔ ԸՆՏՐԵՑԷՔ ՁԵՐ ՍՏԱՆԱԼԻՔ ՆՈՒԷՐՆԵՐԸ

Թէրեզ Ռաքէն (է. Զօլա) 20, Լռած ջրաղացը 12.20, կարկեհ... ապարանջանը (կուպրին) 8. Իմ գիրքը (Ա. Աճարոնեան) 20, ... Թուշկը 5, Գիւղը (Շամաստեղ) 25. Ափրոդիտէ 10, Աւանց գա... Նանքի 50, Աղքատին պատիւը 20, Թաւար 12, կրացիէլլա 8, ... պատանի են 10, Թափառաշրջիկները 15, Մանոն Լէսքօ 15, Մա... Աղջիկը 20, Սիրանուշ 15, Տասնօրեակ (Պոքաչիո) 15, Մակաբո... 5, կարմիր մարդոց երդումը 20, Արիւնոտ յիշատակներ 5, ... պատկառ մարդը 6, Անձկութեան ժամեր 2, Սատանային պ... ւակը 3, Դեռահաս միջակորեաբը 12.50, Ֆաքիր Թահիրա 5, ... փալ Օսման 5, Ռասքուճին 12, Քէօր օղու 2.50, Պէվէկքա (Թա... 10, Սքաքէն (կատակ.) 6, Կառքի արկած մը 2, Գողը 3, ... լալա Մահարի 5, Օմար Խայեամ 4, Հաքըզ 4, Երգարան 5, 6, ... եւ 25, Երազահան 5 եւ 10, Երգեր ու տաղեր (Գուրեան) 2, ... եւ Նամականի 8, Քերթուածներ 5, Ֆրանս. խօսակց. 6, 8 եւ ... Ֆրանս. քերական 3, Լուսանկարչութիւն 5 եւ 10, Բաղդացոյ ... ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր։ *Պահանջեցէք նոր գրացուցակը, որուն մէջէն ընտրեցէք ո՛ եւ է գիրք իբր նուէր։*

ՆՈՒԷՐ.— 25 ֆր.է աւելի գիրք առնողին 5 ֆր.ի գիրք նուէր։ 50 ֆր.է աւելիին 10 ֆր.ի, իսկ 100 ֆր.է աւելիին համար 15 ֆր.ի գիրք նուէր կը տրուի։ Նուէրցու գիրքերը դո՛ւք ընտրեցէք մեր նոր գրացուցակէն։

Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e)

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ
ՋՈՒԼԱՐԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ»
Հիմնուած 1887ին

Ջուլարանս օժտուած ամենավերջին սիսթէմ մեքենաներով կը ձուլէ հայերէն եւ Թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր լատ... գոյն եւ տոկուն մետաղի գործածութեամբ։

Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մասնաւոր խնդրանքի վրայ մեծ։

Ջուլարանս կ'ընդունի նաեւ ապսպրանքներ՝ տպագրական, կազմատպական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյքներու տպագր. Թուղթ, մելան, pâte à rouleau, պլինտ գիծ եւայլն, զորս կը հայթայթէ Ֆրանսական ծանօթ տուներէ։

Դրամ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէով
V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՊՍՊՐՈՂԻՆ 5 ՖՐ.Ի, 30 ՖՐ.Է ՎԵՐ՝ 10 ՖՐ.Ի 50 ՖՐ.Է ՎԵՐ՝ 15 ՖՐ.Ի ԵՒ 100 ՖՐ.Է ՎԵՐ՝ 20 ՖՐ.Ի ԳԻՐՔ ՆՈՒԷՐ

Ադա Նազար 3, Արձակ էջեր Իսահակեանի 12.50, Աւազակապետ 30, Թիապարա 30, Առանց դաւանանքի 45, Հերովթիան... Պէքրի Մուսթաֆա 5, Մաերիմզրոյցներ 30, Բարեկենդանի ա... կուտիները 2, Աւշին-ժալ-Ալան 4, Մխրհնա 8, Երեք տարի Ա... Ժանթինի մէջ 5, Տասնօրեակ 10, Երազահան 5, 6, 10, 20, ... Երգարան 3, 5, 10, 12.50, 15, 25, 30, Աթլանթիտ 15, Նա... տիա 10, Լուսաբեր այբենարան 5, Հօճա Նասրէտտին 17.50, ... Հացի հաժար 35, Վարժապետին աղջիկը 18, Լուսանկարչութիւն 3, 10, Սրտին ձայնը 25, Պէն Հուր 35, Ռոպէնսոն ... Բոնի սիրուբուռ 3, Սօնիա 20, Քերթ. Պ. Դուրեանի 5, Տաղ... և նաժականին 8, Լէպլէպիճի 5, Զարշըլը Սրթին 5, Ճեպը... թաց նորածինը 2, Ֆրանսահայ բառարան 15, 75, Ինքնուս... ցիչ զրուցատրութիւն 6, 10, 15, 20, 25, Սիրային ոճիր մը 15, ... Ուշ Լինի 3, Զգայատես կինը 5, Աշուղ Դարիպ 5, ՋԱՐԼՈՒԽ... 3, Փեսայ գտնող քիթը 2, Հոգիս աքսորեալ 10, Սրուանձ... եանցի Հայկ. ձայն. երգերը (6 տետ.) 90, ինչպէս նաեւ Աշ... ՐՈՆԵԱՆի, ՇԱՆԹի, ՕՏԵԱՆի, ՋՕՀՐԱՊի, ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷի ա... բողջ գործերը, ԲԱՂՈՐ արտասահմանի նոր հրատարակութիւն... ները ԱՆՄՐՑԵԼի գիներով։ Պահանջեցէք 40 էջնոց ՆՈՐ գր... ցուցակը նուէր տրուած գիրքերուն ցանկին հետ։ Կ'ընդունի... նաեւ ամսավճարով ապսպրանքներ։ Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES
"PARMAKSEZIAN"
Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34, 54
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris (18e)
Կը ստանձնեմ եւ կը կատարեմ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական եւ ամուսնալուծման դատեր, ֆարթ տ'իտանթէի մէջ արիեսի փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագրային գործողութիւններ։
Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը։

ՉՈ՞ՐՆ ԱՄԵՄ, ՉՈ՞ՐՆ ԽՈՍՏՈՎԱՆԻՄ,
ՉԻ ԱՆԹԻԻ ԵՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ԱՅՑԵԼԵԼՈՒ
ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱՋԵԱՆԻ
ՍԻՆ ՄԻՇԷԼԻ ՀՐԱՑ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒԱՏՈՒՆԸ
1 bis Rue Hautefeuille, Paris (6e)
Թրամուէյներ 8, 29A, 29B, 29C, 86, 87, 93, 2, 9, 14, 19, 20, 47, 82, 83, 103, 104։
Օթօպուսներ՝ Y, AI, AIbis, Q, W, Z, BD, H.

ՏՈԿՈՒՆ ԱԺԱՆ
Եթէ կ'ուզէք ունենալ վերջին նորաձեւութեամբ եւ խնամքով կարուած հագուստներ դիմեցէք՝
ԾԱՆՕԹ ԴԵՐՁԱԿ ՋԳՈՆ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆԻ
Որ փոխադրուած է 233 Fbg. St. Martin, PARIS (10e)
«ՅԱՌԱՋ»ի խմբագրութեան դիմացը
ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ և ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՍԱՆԵՐՈՒ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

Դ. ՏԱՐԻ թիւ 583

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԲԱԺԱՆԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
29
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
1928

29 FÉVRIER 1928

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՍՐՏԻՆ ՎՐԱՅ

Անցեալ օր խեղկատակութիւն կը կոչէինք Հունգարիա փոխադրուած գնդացիրներու փճացումը եւ այդ առթիւ ծագած իրարանցումը :

Կը թուի թէ՝ գործը ողբերգութեան մը պիտի վերածուի, եթէ երկու կողմերն ալ կորնչցնեն իրենց պաղարիւնը:

Արդարեւ, գնդացիրներու փճացումէն յետոյ պարզուեցան այնպիսի երեւոյթներ, որոնք առնուազն ողբերգական են:

Նախ, Հունգարիոյ վարչապետը մերժեց յետաձգել քանդուած գնդացիրներու մետաղներուն վաճառումը, ինչպէս պահանջած էր Ազգերու Դաշնակցութիւնը: Իրրեւ վերջին զիջում, «խնդրեց» գնողներէն որ կայարանէն չվերցնեն ապրանքը, մինչեւ քննութեան ելքը :

Յետոյ, իտալական թերթերը մէկ բերան կանգնեցան Հունգարիոյ կողքին: Իտալիոյ մէջ, բոլոր թերթերը ֆաշիստ իշխանութեան թաթին տակ են եւ պաշտօնական տեսակէտները միայն կրնան արտայայտել: Ուրեմն, իտալական կառավարութիւնն էր որ Հունգարիոյ թեր կ'ելլէր:

Զարմանալի չէ այս իրողութիւնը, նկատի առնելով Մուսոլինիի եւ Կոմս Բէթլէնի սերտ յարաբերութիւնները եւ իրարու յարեւնման քաղաքականութիւնը: Երկուքն ալ սեւ շապիկաւոր, Հռոմի եւ Փեշթայի ներկայ իշխանութիւնները գաղափարակից եւ շահակից են նաեւ արտաքին գործերու մէջ: Երկուքն ալ բիրտ նայուածքներ կ'ուղղեն դէպի Աւստրիան եւ Եուկոսլաւիան :

Մնաց որ, գնդացիրները ղրկուած էին Իտալիայէն, անշուշտ կառավարութեան հաւանութեամբ:

Ազգերու կամկա՛ր Դաշնակցութիւնը անելի մը մատնուած է այժմ, երկու տեսակէտով:

Առաջին, կարելի չէ հանդուրժել Հունգարիոյ — այն ալ պարտուած եւ հակակշռի ենթարկուած երկրի մը — այս մաքսանենգութեան եւ արհամարհանքին: Թէեւ ուշ միացին, բայց ստիպուած են «պարտ ու պատշաճը անօրինել»:

Երկրորդ, Փեշթայի կողքին է Հռոմը, միշտ պատրաստ՝ ձեռնոցը ընդունելու: կարելի է արհամարհել Հունգարիոյ սպառնալիքը՝ Ազգերու Դաշնակցութենէն քաշուելու մասին. իսկ եթէ Իտալիան ալ այդ խօսքը արտասանէ... Քորֆուի պատմութիւնը թարմ է տակաւին:

Եւ յետոյ, Իտալիան ուրիշ տրտունջներ ալ ունի, և հիմակուընէ դիրք բռնած է Ազգերու Դաշնակցութեան դէմ:

Հարաւային (իտալական) Թիրոլի մէջ կը բնակին 200,000 Գերմաններ: Անցեալ շաբթու, Աւստրիոյ խորհրդարանին մէջ բուռն խօսքեր արտասանուեցան իտալական վարչութեան դէմ, որ կը ձգտի իտալացնել այդ գերմանացեղ ժողովուրդը: Ազգերու Դաշնակցութիւնն ըլլալով փոքրամասնութեանց խնամակալը, ակնարկներ եղան անոր միջամտութեան մասին:

Եւ ահա նոր փոթորիկ մը Իտալիոյ մէջ: «Ի՛նչ կը խառնուին մեր ներքին գործերուն»: «Մենք դաս առնելու պէտք չունինք» եւլն.:

Պարտուած եւ չարաչար պատժուած է Աւստրիան — երէկուան կայսրութեան ստուերը: Բայց կը պահէ իր հոգեկան կորովը: «Որքան ատեն որ ազատութեան վերջին նշխարը չէ անհետացած Եւրոպայէն, որքան ատեն որ հարաւային Թիրոլցիները կը կեղեքուին, անոնց եղբայրները իրենց տրտունջներով պիտի ծակեն աշխարհի ականջը»:

Հաւանական չէ որ խնդիրը ծանր հանգամանք առնէ: Վիեննա ստիպուած է խոհեմութեամբ շարժիլ, եւ, վերջին լուրերու համաձայն, միջադէպը փակուած է արդէն:

Հարցը այն է որ, այստեղ ալ երեւան կուգայ Ազգերու Դաշնակցութեան անկարողութիւնը:

Եթէ չմիջամտէ, Աւստրիոյ խորհրդարանին եւ մամուլին բողոքները պիտի մնան «ձայն բարբառոյ յանապատի»: Իսկ եթէ փորձէ միջամտել,— Հռոմ նոր առիթ մը պիտի գտնէ իր օձիքը թօթուելու:

Ահա թէ ի՛նչ է այն ողբերգութիւնը որ տեղի կ'ունենայ Եւրոպայի սրտին վրայ, եւ բոլոր յաղթականներու աչքերուն առջեւ:

Այս պատկերը տեսնելէ յետոյ, ինչո՞ւ զարմանալ որ, Թուրքիա ոչ իսկ պատասխան կուտայ փոքրամասնութեանց կամ "լքեալ" գոյքերու անունով եղած բողոքներուն:

Ո՛չ իսկ նամակի մը պատասխանը...

Երբ միջազգային օրկան մը, աւելի քան չիսուն պետութեանց միաբանութիւն մը ոչ իր յանձնառութիւնները կը յարգէ, ոչ ալ ինքզինքը, ինչպէ՞ս կրնայ պահանջել որ ուրիշները յարգեն զինքը, խոնարհին իր հեղինակութեան առջեւ:

Շատ - շատ, անճարները, Եուկոսլաւիա մը, Յունաստան մը կամ Պուլկարիա մը գլուխ պիտի ծռեն, ակռայ կճրտելով եւ ի խորոց սրտի հառաչելով:

Դեռ ի՛նչ թարախոտ վէրքեր կան Եւրոպայի սրտին վրայ, ծածկուած՝ ոսկեզօծ նշանատախտակներու տակ...

Վէրքեր, որոնք իսկական սպառնալիքներ են խաղաղութեան համար :

Ինչ որ տեղի կ'ունենայ Եւրոպայի սրտին վրայ, աղօտ մէկ պատկերն է միջազգային դիւանագիտութեան անունով գործուած ոճիրներուն:

Իսկ ամէնէն քաոսմնելին,—«յեղափոխականներն» ալ ճոխացուցին այդ պատկերը, կարմիր պաստառի տակ, եւ այլապէս պոռոտ նշանախօսքերով:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՊԱՐՍԿԱՀԱՅ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ՏԱԳՆԱՊԸ

Հալբենիք, վերլուծելով Պարսկաստանի դպրոցներուն ֆարսացման քաղաքականութիւնը, դիտել կուտայ (10 փետր.).

— «Մենք կ'ըմբռնենք այն շարժառիթները, որոնք այժմ կը մղեն ազգայնօրէն արթնցած Պարսից կառավարութիւնը պարսկացման ներքոյ քաղաքականութիւն մը վարելու իր երկրին մէջ: կ'ըմբռնենք նաեւ, որ իր գլխաւոր հարուածը ուղղուած է ոչ թէ պզտիկ ազգային պարակազմ գաղութին, այլ Պարսկաստանի մէջ ապրող ստուարաթիւ թուրք-թաթարական եւ քրդական հատուածներուն դէմ, որոնց անջատական ձգտումներէն կը վախնայ Պարսից կառավարութիւնը եւ զորոնք կ'ուզէ անվնաս դարձնել պարսկացման միջոցով:

Սակայն, իբրեւ Պարսիկներու անկեղծ բարեկամները, մենք մեր պարտականութիւնը կը սեպենք ըսելու իրենց, թէ ոչ միայն մեր, հայկական, այլ եւ իրենց, պարսկական, շահերը կրնան վնասուիլ, պարսկացման այն բռնի քաղաքականութեան միջոցով, որուն այժմ կ'ուզէ հետեւիլ Թէհրանի կառավարութիւնը, զէշ օրինակ առնելով Ինկիւրիէն:

Այսպէս կ'ըսենք, որովհետեւ խորապէս համոզուած ենք, որ Թէհրանի կառավարութեան ընտրած բռնի միջոցները նպատակին չպիտի հասնին, ինչպէս չեն հասած ոչ մէկ տեղ, այլ աւելորդ թշնամութիւններ ու դժուարութիւններ պիտի ստեղծեն միայն Պարսկաստանի համար:

Մանաւորապէս անիմաստ ու անխոհեմ են բռնի պարսկացման միջոցները Հայերու նման հաւատարիմ ու անկեղծ պարսկասէր տարրի մը նկատմամբ, որ իր ազգային դպրոցներով ոչ մէկ վնաս կրնայ հասցնել Պարսից կառավարութեան եւ որ միակ անկեղծ ու անբաւաճան դաշնակիցն է ազգայնօրէն արթնցող ու զօրացող Պարսկաստանի:

Մենք յոյս ունինք, թէ մեր բարեկամ Պարսիկները շուտով պիտի ըմբռնեն իրենց ցաւալի սխալը մանաւորապէս հայ տարրին հանդէպ եւ պիտի թոյլ տան, որ հայկական դպրոցները Պարսկաստանի մէջ շարունակեն իրենց քաղաքակրթական անգնահատելի գործը, ոչ միայն հայութեան, այլ եւ Պարսկաստանի լաւ ըմբռնուած շահուն համար:»

ԱՆԳԼԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵՔ ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐՆԵՐԸ ՊԱՏԺՈՒԱԾ

Անգլիոյ արտաքին նախարարութեան քանի մը կարեւոր պաշտօնեաները ֆրանքի դէմ շահադիտութիւն ըրած ըլլալով, խիստ պատիժներու դատապարտուեցան: Անոնք են՝ Կրիկորի, ինչուան փոխ-խորհրդական, Օ'Մալլէյ, դեսպանատան խորհրդական, որոնք պաշտօնանկ եղան, և Մաքսի, քարտուղար, որ խիստ ազդարարութիւն ստացաւ:

1923ին Կրիֆորի 8 միլիոն ֆրանքի շահադիտութիւն ըրած էր, 1925ին՝ 17ուկէս միլիոնի, 1926ին՝ 120,000 նորվեկեան քուրոնի, 22 միլիոն ֆրանս. ֆրանքի, 1ուկէս միլիոն լիրի եւ 2 միլիոն պելժիական ֆրանքի: Անոնց վրայ պէտք է աւելցնել նաեւ Կրիկորիի մանակցութիւնը Տիկին Տայնի շահադիտութեանց, որոնց դումարը 250 միլիոն ֆրանքի կը բարձրանար 1924ին :

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Իտալիա եւ Աւստրիա

Մուսոլինիի եղբայրը Առնալտո «Փոփոլո տ'Իտալիա»յի մէջ յօդուած մը հրատարակելով կը յիշէ այն ասպետական վեհանձնութիւնը, որով վարուած է Իտալիա հանդէպ Աւստրիոյ, յաղթանակի վաղորդայնին ընձեռուած նիւթական աջակցութեամբ, դրամական անվարան օգնութեամբ, միջազգային մրցակցութեանց մարզին մէջ վիեննայի կառավարութեան ընծայուած օժանդակութեամբ եւայլն:

«Սակայն, կ'աւելցնէ Առնալտո Մուսոլինի, վեհանձնութիւն չի նշանակեր տկարութիւն: Պէտք է հասկցնել նախկին Աւստրիոյ ժառանգորդներուն թէ անցեալը չի ջնջուիր, թէ կարելի չէ ետ դառնալ, եւ թէ մեծ ազգի մը քաղաքական ուղեգիծը չի փոխուիր ազդեցութեանը տակ վէճերու, որոնք կը խանգարեն մտերմական մթնոլորտը. — միակ պայմանը բարի դրացնութեան: Իտալիան միակտուր զանգուած մը կը կազմէ. ո՛չ մէկ ճեղք կարելի է բանալ վերին Ատիճէի մէջ, ինչպէս այլուր: Վերին Ատիճէն Իտալիոյ մաս կը կազմէ, Պրէնները անբռնաբարելի է :

Նոյն իմաստով կ'արտայայտուին նաեւ ուրիշ թերթեր:

Վիեննայի իտալական դեսպանին Հռոմ մեկնելէն ի վեր Աւստրիոյ մէջ ջղագրգիռ վիճակ կը տիրէ: Արդէն կարգ մը մտավախներ կ'երեւակայեն «սեւ շապիկաւորներու» հանդիպելու: կառավարական շրջանակներու մէջ պաղարիւնութիւն կը տիրէ եւ բացարձակապէս կը հերքուին ճամբորդներու հաղորդած լուրերը թէ իտալացի եւ աւստրիացի սահմանապահներու միջեւ ընդհարումներ տեղի ունեցած են:

Մուսոլինի Քիճիի պալատին մէջ ընդունեց Վիեննայի դեսպան Օրիթին, որ իրեն հաղորդեց երեսփոխաններ Քոլպի, Աբրամի եւ վարչապետ Զայիփէլի ծանօթ ճառերուն տպագրուած բնագիրները: Ուրիշ տեղեկութիւններ ալ տուաւ:

Ֆրանսական քաղաքականութիւնը

Երեսփոխանական ժողովը պիտի զբաղի զինուորական նոր օրինագիծով: Այս առթիւ վիճաբանութեանց հիմ ծառայելու համար պատրաստուած է ծրագիր մը, որուն համաձայն ֆրանսական բանակի զինուորներուն քանակը կ'որոշուի 346,000 հոգի, որոնց 106,000ը զէնքի տակ պիտի պահուին իբրեւ արհեստով զինուորներ: Ակէ զատ Գաղթային բանակը պիտի ունենայ 164,000 զինուոր: Մեծ գեղչեր պիտի ըլլան բանակին մէջ. պիտի չնջուին հետեւակազօրաց 24 զօրագունդներ(régiments), հեծելազօրքի 20 զօրագունդեր, եւ թնդանօթի 20 մարտկոցներ: Հեծելազօրքի ապագային մասին մանաւոր կարգադրութիւններ պիտի ըլլան:

«Թայմզ»ի փարիզի թղթակիցը կ'ըսէ թէ անցեալ աշնան կատարուած ռազմափորձերուն նպատակն էր հասկնալ թէ հեծելազօրքը ո՛ր աստիճան կարելի է «մեքենականացնել»: Վերոյիշեալ ծրագրին մէջ կ'ըսուի թէ հեծելազօրքը սահմանուած է ըլլալ «խառն ուժ» մը, իսկ ձին առ այժմ կը մնայ փոխադրութեան գլխաւոր միջոց թէ՛ զինուորներու եւ թէ ռազմանիւթերու համար: Գալով հրասայլերուն, անոնց համար մանաւոր հրամանատարութիւն չպիտի նշանակուի, եւ կապուած պիտի մնան հետեւակազօրքին:

Իրանի եւ Իրաքի կռիւը

Թէհրանէն կը հեռագրեն 27 փետր. Թուականով.—

Այստեղ մեծ յուզում առաջ բերաւ այն լուրը թէ Իրաք բնակող Պարսիկներուն ազգարարութիւն եղած է կամ միջամտքի հպատակութիւնը ընդունիլ եւ կամ արտակարգ ծանր տուրք մը վճարել: Պարսկահպատակները Շահին դիմած և խնդրած են համոզել Իրաքի կառավարութիւնը, որ գնէ իրենց անշարժ կալուածները, որպէսզի իրենք կարենան Պարսկաստան վերադառնալ:

Նկատելով որ Իրաքի հոգատարն է Անգլիա, հոս այն կարծիքը կը տիրէ թէ այս նոր շարժումին պատասխանատուն անգլիական կառավարութիւնն է: Պարսկաստան միշտ հակառակ եղած է քրիստոնեայ հոգատար մը տեսնել Եոկրի մը մէջ, ուր Շիի աղանդին պատկանող այնքան նուիրական սրբութիւններ կան :

Լենաստանի եւ Լիթուանիոյ վէճը

Լիթուանիոյ հեռագրական գործակալութիւնը կը հաղորդէ որ Վիլնայի շրջանին մէջ Լեհերը զինուորական վրդովիչ շարժումներ կ'ընեն: Քովնոյի մէջ կը վախնան որ Լեհաստան իրրեւ վերջնագիր երկրորդ ազդարարութիւն մը ղրկէ Լիթուանիոյ, պահանջելով ստորագրել հաշտութեան դաշնագիրը եւ վերսկսիլ դիւանագիտական բնականոն յարաբերութիւնները:

Լիթուանիոյ սահմանապահները սահմանին ասդիի կողմը տեսան երեք մարդիկ, որոնց երկուքը սպաննեցին եւ միւսը գերի բռնեցին: Այս վերջինը խոստովանեցաւ թէ ինք լրտես է եւ կը գործէ Լիտայի մէջ կազմուած լիթուանական կամաւորական բանակի հաշուոյն:

Փանկալոսի ճարտարութիւնը

Զօրավար Փանկալոս առջի օր Ալճէնքի մէջ Խորհրդարանական Յանձնաժողովին առջեւ բացատրութիւններ տուաւ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԿԵՂԵՔՈՂՆԵՐ ԲԱԼՈՒՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՄԻԱՑԷ՛Ք...

Մարդիկ կան որ կեանքի աղմուկին, դժուարութեանց ու պայքարներուն մէջէն կ'անցնին ապշեցուցիչ մանկամտութեամբ մը: կեանքը չի խրատեր զիրենք: կը մնան անզգաստ, անփորձ, անզէն՝ անակնկալներու առջեւ:

Այդպէս են նաեւ ազգերը:

Պատմութիւնը չի խրատեր զիրենք. ընդհակառակն, աւելի կը մթագնէ անոնց քաղաքական յստակատեսութիւնը, կը նետէ նոր արկածախնդրութեանց գիրկը . . . :

Պատերազմը պէտք է բժշկէր զիրենք: Թափուած այնքան արիւնէ, աւերուած այդքան գիւղերէ եւ քաղաքներէ, կործանած այդքան յոյսերէ եւ ցնորքներէ յետոյ, իրենց քաղաքական ազատագրութեան ու տնտեսական անկախութեան համար կռւող փոքր ազգերը գոնէ, կը թուէր թէ, պիտի ըմբռնէին պատմութեան տուած շառաչուն ապտակը :

Սխա՛լ: Նո՛յն ցնորքները, մեծութեան, յաղթանակի, իրերասպանութեան նո՛յն ձգտումները, իրար կը բախին դեռ այսօր ալ՝ բոլոր ցամաքամասերուն վրայ, փոքր ազգերը զինելով իրարու դէմ՝ մեծ, գիշատիչ ու քաղքենի պետութիւններու շնական ու ինքնագոհ նայուածքին տակ . . . :

Ու մինչդեռ՝ «արդարութեան, հաւասարութեան, փոքր ազգերու ինքնորոշման եւ ազատագրութեան սրբազան իրաւունքին» անունէն ճառող դաւաճանները՝ ցրով ու սրով, իր սաղմին մէջ իսկ կ'աշխատին խեղդել աշխատաւորական, ամէն արդար ընդվզում, ամրացնելով դրամի իշխանապետութիւնը ցիխգ ցամաքամասերուն վրայ...:

Մինչդեռ՝ աշխարհի բոլոր տեսակի կեղեքողները՝ ափէ ափ ձեռք կ'երկարեն իրարու, հարստահարելու, շահագործելու, գերութեան տակ պահելու համար բոլոր փոքր ու գերի ազգերը...:

Այս վերջինները՝ կը յամառին թշնամանել իրարու: կը յամառին՝ ուրանալ, ժխտել, անտեսել իրարու փոխադարձ իրաւունքները: կը յամառին յուսալ որ կարելի է ազատագրուիլ՝ քծնելով այս կամ այն մեծ պետութեան, գործակատարը դառնալով անոր ստորին գործերուն. . . :

Չեն ըմբռներ որ փոքր ժողովուրդներու ազատագրութեան խնդիրը՝ սերտօրէն կապուած է միջազգային տառապող բանւորութեան ու գիւղացիութեան հետ . . . :

Չեն ըմբռներ ու կը շարունակեն դաւել իրարու . . . :

Արդեօք նոր նախձի՛ր մը պէտք է, գիրենք գգաստացնելու համար . . . :

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ՌՈՒՍ. ՈՍԿԻ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ

Շաբաթէ մը ի վեր 5 միլիոն տոլար արժէքով ձոյլ ոսկի հասած է Ռուսիայէն Նիւ Եորք: Ոսկիները կը մնան ամերիկեան երկու դրամատուններու նկուղներուն մէջ, որովհետեւ կառավարութիւնը դեռ չէ արտօնած անոնց շրջաբերութիւնը:

Չի գիտցուիր թէ այս ոսկին խորհրդային կառավարութե՞ան կը պատկանի թէ անհատներու: Եթէ կառավարութեան կը պատկանի, ամերիկեան դանձային նախարարութիւնը գանոնք պիտի հաշուէ ցարական պարտքերուն :

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Բ.

Այսպէս են դասաւորուած անոնք, սա ռահվիրանե՛րը պրոլետարական արուեստին (proletkult)։ *Կռիւը, ըստ երեւոյթին, տեղի կ'ունենայ ի խնդիր պրոլետարական գրականութեան։ Ներկայացնելէ առաջ վէճին ընթացքը, արնպէս ինչպէս վարեցին անոնք, պարզենք թէ ի՛նչ է պրոլետարական արուեստը, հետեւաբար գրականութիւնը։*

Բացատրութիւնը ստանալու համար, պէտք է դիմել Մոսկուա, որովհետեւ Հայաստանի պրոլետգրողներու Միութիւնը մասնաճիւղն է ՎԱՊՊԻՆ, որ նստի ի կրէմլին։

*Վերջերս «մշակութային յեղափոխութեան» հարցը Ռուսիոյ մէջ դարձաւ օրակարգի հարց։ Եւ Բուխարին, երբ Լէնինի մահուան տարեդարձին առիթ դարձաւ ստիպուեցաւ բանալ բերանը, խօսեցաւ երկա՛ր ճառ մը։ Միտքի յոգնութիւնը զգալի էր այլեւս, եւ սակայն Բուխարին յաջողեցաւ տալ օրուան մտահոգութիւնը, արդիւնք՝ իրենց բացակայ արուեստին, որ կ'ուշանա՛յ։ «Ներկայումս կուլտուրական յեղափոխութեան հարցը կենտրոնական, ամենագլխաւոր խնդիրներից մէկն է, որ կանգնած է խորհրդային Միութեան եւ մեր կուսակցութեան մէջ», կը սկսի Բուխարին (Խորհրդ. Հայաստան, 4 Փետր.)։ Եւ անձկութեամբ կը շարունակէ. «Մեզ անհրաժեշտ է շուտով ազատուել այն շրջանից, երբ հինը փշրուած է, իսկ նորը դեռ չի շինուած։ Աւելատի եւ մի շարք այլ ասպարէզներում, որոնք ըստ էութեան կազմում են հէնց այն, ինչ որ կոչւում է հոգեկան կուլտուրա, մենք դեռ եւս չենք կառուցել, իսկ այդ մի քանի ասպարէզներում մենք կառուցածքի նախնական ծրագիրն անգամ չունենք։»

Ի՞նչպէս «կառուցել»։ Եթէ Լէնին տեսակէտներ ձգած ըլլար, ինչպէս ունէր տնտեսական ու քաղաքական հարցերու մասին, կը բաւէր հրովարտակ հանել այդ ուղղութեամբ։ Լէնին արուեստի մասին տեսակէտ չունէր, այդ յեղափոխութիւնը պիտի բանաձեւէր ետքէն։ Նոյնիսկ, երբ Լունաչարսկին, սակիզբները, սանձարձակ ապագայապաշտութեան մէն էր նուիրուած, Լէնին չէր ուզեր միջամտել։ Անգամ մը, սակայն, Լունաչարսկիի ուշադրութիւնը հրաւիրեց այն բարիքին վրայ, զոր պիտի տային, քարոզութեան տեսակէտէն, թատրոնն ու շարժանկարը։ Բուխարին կը պատմէ թէ «տարիներ առաջ, կուսակցութեան թէ ներսում, թէ շուրջը մի ամբողջ բանակութեան տեսակէտ կար նրանց վերաբերմամբ, որ նրանք ընդհանրապէս պէտք չունեն, որ նրանք ամենավնասակար բան են կուլտուրական խնդիրների շուրջ։ Այն ժամանակ Լէնին հանդէս եկաւ իր յեղափոխական ամբողջ կիրքով ընդդէմ շարքերում առաջ եկած սխալ ըմբռնումների։ Շատերը ուզում էին, հոկտեմբերից յետոյ, թողնել պրոլետարական երկինք», (Խորհրդ. Հայաստան, 5 Փետր.)։ Կը տեսնուի, որ Լէնին միշտ ապաւումի մէջ է եղած, երբ հարցը արուեստի մասին է։ Եւ չէ ուզած անմիջապէս փշրել ու նետել հինն արուեստը։ Եւ Բուխարին մէջ կը բերէ Լէնինի մէկ խօսքը. «Բուրժուական լաւ մասնագէտը տաս վատ կոմմունիստից լաւ է»։ Մէրժ տը Շէսսէն եւս կը յիշէ Լէնինի ուրիշ մէկ խօսքը. «Մեր իսկական վարպետները քաղքենիներն են»։ Եւ կոմմունիստական Աբբենաբանին հեղինակը, Բուխարին, շուարած է թէ ի՛նչպէս բանաձեւէ կոմունիստական կամ պրոլետարական արուեստը։

*Տրոցկի լաւ կը հակնար գրականութիւնը, արուեստը, «իրենց»ը եւ քաղքենիականը։ Եւ իրապէս, պրոլետարական գրականութեան լաւագոյն տեսաբանն էր ան։ Երբ երկինք կը բարձրացնէին Բլոկը, Երը պաշտօնական բանաստեղծ կ'անուանէին Մայակովսկին, երբ կը շփացնէին Էսէնինը, քաջաբար հրապարակ իջաւ Տրոցկի և տապալեց բոլորն ալ։ Եւ այսօր, Մոսկուայի մէջ, ոչ ոք կը խօսի Բլոկի, Մայակովսկիի եւ Էսէնինի մասին։ Յեղափոխութեան բանաստեղծի կարմիր շապիկը յետոյ արուեցաւ ուրիշներուն։ Տրոցկիի քաղաքական պարտութենէն յետոյ, շնորհագրկուեցան բոլոր այն գրագէտները, որոնք Տրոցկիի համակիր էին։ Վարդինը, որ հիմնադիրն է Նապոստովցի գրական խմբակցութեան, վտարուեցաւ թէ կուսակցութենէն եւ թէ ՎԱՊՊԷն, թէեւ ամբողջ կարլ Մարքսը ոտանաւորի վերածած ըլլար։ Հրապարակը մնաց կուզնիցա (դարբնոց) գրական խմբակցութեան։ Այս խմբակցութիւնն էր, որ աշխատեցաւ բանաձեւել պրոլետարական գրականութիւնը։ «Պրոլետարական արուեստը պրիսմակ մըն է, որ կը հաւաքէ դասակարգի մը ճառագայթները։ Մենք պիտի աշխատինք քանդակել յեղափոխական մարդկութեան տիպարները, ու քանդել, արուեստագիտական յարձակումներով, բոլոր քաղքենի ըմբռնումները, եւ յետոյ կաղապարել, գեղեցկագիտական ձեւերու մէջ, մարքսիստ նիւթապաշտութեան ըմբռնումները։ Պրոլետար արուեստագէտը մէտիումն է իր դասակարգին։ Պրոլետարական արուեստը, էութեանը մէջ, մոնիւմանթալ արուեստ մըն է, մեծդի ոճով արուեստ մը։ Դասակարգը պիտի շինէ իրարուեստը՝ նման իր պատկերին։ Իր լեզուն, որ օժտուած է հարուստ հնչականութեամբ, հարուստ զոյներով, հարուստ պատկերներով, դուրս պիտի քաշէ կեանքը, այնքա՛ն դիւրին, կենսա-կենդանաբանական մթին հանգամանքներէն, ինչպէս նաեւ վերին մթնոլորտէն, ուր կը թռչտտին բարդ գաղափարներ եւ պերճախօսութիւնը»։ (Խորհրդ. Հայաստան, 10 Յունուար)։ Այս պրոլետ գրողը ունի նաեւ «Նոյեմբերեան օրերով», «Տրիբունով», «Հրանուշով», «Կառուցանողները», «Երկուսից մէկը» պատմուածքները եւ երկու «Պոէմներ»։ Կէս-բոլշեւիկ։

«Անուշաւան Վարդանեան, բանուոր՝ 30 տարուան ստաժով, գրած է գիւղական կեանքէ «Ժողովը» եւ «Դանիէլ աղան» թատերախաղերը։ (կոմունիստ, 27 Ապրիլ 1927)։

«Ն. Դաբաղեան, դուրս եկած Դաշնակցական ազգային խանձարուրից, վարդինիզմի յարած, գրել է ազգային դաշնակցական տողեր»։ (Պրոլետար, 30 Դեկտ. 1927)։

Ալազան, Հայաստանի Պրոլետ Գրողներու Միութեան քարտուղարը, գրած է բանաստեղծութիւններ եւ պատմուածքներ գիւղական կեանքէ, «Դասալիքը», «Ղեկավարը»։ «Պակասում է նիւթի ընդհանուր խորացում»։ («Պրոլետարական Գրողներ, էջ 10)։

Ազատ Վշտունի, գրած է բանաստեղծութիւններ, որոնց մասին Գ. Վանանդեցի կը գրէ. «Ազգալի է իր բիթմը։ Ինչո՞ւ չկարծել, որ այդ բիթմը կարող է շատ յարմար լինել ֆաշիստական մի բունդ երգելու համար։ Բռնապետական եւ մտապատկերների աղքատութիւն»։

Արաքս, կին գրող մը, որ հրատարակած է երեք խոշոր պատմուածքներ, «Ալեսանը», «Շարքերից», «Ծաղկաձորեցի Թաթիկը»։ Բոլորն ալ գիւղական կեանքէ։ Գ. Վանանդեցի թոյլ կը գտնէ գայն։

Մերկևան, ունի «Դիրքերի վրայ» պատմուածքը։ Վանանդեցի կը գրէ այս մասին. «Մերկևանի գրելու տեխնիկան թոյլ է, եւ լի աւելորդ կրկնողութիւններով», (Գրական Դիրքեր, *Թիւ 2, էջ 29*)։

Վ. Նորենց ունի «Օրերի ճամբին» պատմուածքներու հատորը։

Անուշ, կին գրող մը, որ հրատարակած է «Մանդէօր Սեթը» պատմուածքը։

Խորէն Ռադիօ, գրած է բանաստեղծութիւններ եւ «Աւարայրից մինչեւ Պետկոպ» վիպակը։

Ե. Դանիէլ, ունի «Պոռնիկը» եւ «Երկու Մայրութիւն» բանուորական պատմուածքները։

Գեղամ Սարեան, գրած է «Կամուրջի Չաղացը» եւ «Օտար Մարդը» պատմուածքները, կոմունիստ երիտասարդութեան կեանքէն։

Լիւսի Թարգուլեան, կին գրող մը եւս, որ գրած է «Դրնդեղի Ղուլ», «Բորբոքում», «Գոհարը», «Անապատաններ», «Յուշ Երեկոյ», «Առանց Վերնադրի» պատմուածքները։

Ու դեռ սկսնակներ, որոնք կ'անդամակցին Պրոլետ Գրողներու Միութեան, — Հովիկ Մելքոնեան, Սողոմոն Տարօնցի, Վ. Գրիգորեան, Վ. Յովսէփեան, Ա. Բաբայեան, Ք. Շիրակունի, Փառունակ, Աւսեր Վէնկատն, Ռոշար։

Ահա 5 տարուան գրական հունձքը։ Ընդհանուր ակնարկ մը հունձքին գնահատութեան նուիրուած դիրքերուն վրայ, կը համոզէ մեզ թէ պրոլետարական գրականութիւնը տակաւին դիմացկուն ոչ գիրք տուած է, ոչ ալ դէմք, ինչպէս կը խոստովանին, նոյն իսկ անդին Մոսկուայի մէջ։

Ու վէճը կը ծագի այսպէս, Հայաստանի ապագայ գրականութիւնը կարելի՞ է պրոլետարացնել։

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԿԱՐԼ ՄԱՐՔՍ ԲՈՑԵՐՈՒ ՄԷՋ

Մոսկուայի մէջ բանւորական թերթ մը կը գրէ թէ Տվեր քաղաքին պրոլետարական գործարանին բանւորները այրեցին 6 հազար հատոր գիրք։ Այս գիրքերուն մէջ կը գտնուին նաեւ ...Կարլ Մարքս, Ինգելս եւ Շէյքսպիր։

Բանւորները կը պատասխանեն հարցաքննող լրաբերին.

—Ի՞նչ ընենք, ոչ ոք կ'ուզէր կարդալ։ Բիչ մնաց «Սովետական համայնագիտարան»ը ամբողջովին այրէինք, որովհետեւ ընթերցողները չէին հետաքրքրուեր։

Յեղափոխութիւնէն 10 տարի յետոյ ահա գնահատութիւնը «նոր կեանք»ին։

ԿԵԱՆՔԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

ՓԼՈՒՋՈՒՄԷՆ ՅԵՏՈՅ ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ, 15 փետր.

Առեւտրական գործերու բերումով երեք տարի Գերմանիան լքագակալելէ վերջ, կը վերադառնամ։

Առաջին անգամ ըլլալով աշխարհաւեր մեծ պատերազմէն վերջ Գերմանիա գտնուած էի։ Զինադադարէն սկսեալ տարուէ տարի, գերման ժողովուրդին քաղաքական եւ տնտեսական քայքայման հանդիսատես եղայ։ Կուսակցական ներքին բուռն պայքարներ, քաղաքական դէպքեր, ցեղափոխութիւն եւ իբրեւ անմիջական արդիւնք՝ մառքին փճացումը։ Հասարակ մահկանացուի մը համար կարելի չէր բմբռնել թէ այս քաոսային վիճակին կրնան լաւ օրեր յաջորդել։

Այժմ, իսկապէս գերմարդկային փոփոխութիւն մը եւ բարելաւութիւն մը անմիջապէս աչքի կը զարնէ։ Մօտակայ անցեալի վրայ յետադարձ ակնարկ մը նետել կը բաւէ, չանժանկարի նման տեսնելու անցեալ լարիւրինթոսի մը պատկերը։

Ցիշենք մէկ քանի դէպքեր։ Տապալած կայսրութեան մը տեղ նորանոր կուսակցութիւններ եւ խմբակցութիւններ կառավարական դիրքը ձեռք անցնելու կ'աշխատին, պղտոր ջուրէն ձուկ որսալու նպատակով համայնավարութիւնը ապստամբական շարժումներ կը պատրաստէ, նախկին դքսութիւններ կամ թագաւորութիւններ կը խորհին դաշնակցային կառավարութենէն բաժնուիլ։ Կառավարութիւնը շուարման շրջան մը կ'անցնի, դահլիճ դահլիճի կը յաջորդէ։ Օր մը հին շարքերէն, օր մը առեւտրական մը, օր մը զինուորական մը գործի գլուխ կ'անցնին, արտաքին ճակատը պաշտպանելու ոչ մէկ կարելիութիւն կայ։ Ֆրանսայի առաջնորդութեամբ, դաշնակիցները վերասյլի դաշնագրին գործադրութեան համար միշտ կը ճնշեն, եւ երկրէն մաս մը հսկողութեան եւ գրաւման տակ կը պահեն, գերման ժողովուրդին տարիներու քրտնաջան աշխատութեան արդիւնքը՝ ահագին խնայողութիւններ կը փճանան մառքին գահավէժ անկման պատճառով։ Միջակորեակ դասակարգը — գերմանիոյ ողնայարը — գրեթէ փճացած է, անօթութիւն ամէն կողմ, վհատութեան նշաններ, բարոյական եւ տնտեսական անկում։ Ահաւասիկ իրական պատկերը, գինադադարէն մինչեւ 1923ի աշունը։

Այսօր, սակայն, պատկերը հիմնովին փոխուած է. եթէ չըսենք բոլորովին բարելաւուած, գոնէ բարելաւման ճամբէն ուղիղ գծով կ'ընթանայ դէպի յառաջդիմութիւն եւ գարմանալի նախկին անհաշիւ վճռաներու։ Գերման սահմանէն հպիւ. Ներս անցած, աչքիդ առջեւ կը ցցուին կանոնաւոր մաքուր գիւղեր եւ քաղաքներ, ուղտերու կարաւանի նման երկար ու անվերջ նոր շէնքեր, արդէն շինուած եւ կամ շինուելու վրայ։ Ամէն մարդ կարծես պբաղած է արնտեղ։ Վաճառատուններ փայլուն եւ բերնէ բերան լեցուած են ապրանքներով, — կարժամանակ մը որ ամբողջապէս պարպուած էին, եւ վաճառուած ապրանքին տեղը նորեր գնելը անկարելի դարձած էր, դրամին անկման պատճառով։

Ներկայ պայմաններուն տակ խնայողութեան եւ կամ տեղական մեծակակ դրամագլուխներ ստեղծելու մասին խորհիլ պիտի բան մը պիտի ըլլար, սակայն գերման ժողովուրդի բարոյական նուիրեանց իրագեկ մարդու համար դժուար չէ երեւակայել որ տքնաջան աշխատութեան եւ կորովի առջեւ անկարելի բան չկայ։ Օտար հրապարակներ հետզհետէ գերման ձարտարագործութեան ձեռքը կ'անգնին։ Բաւական Ամերիկան, արեւելեան Հնդկաստանի Հոլանտական կղզիներու առեւտուրը եւ մանաւանդ չինական հրապարակը։

Նախկին կայսրութենէն ահագին ձարտարարուեստ մը կայ պատերազմէն անաղարտ ապրած։ Աշխատող տոկուն եւ մշակ ձոյլ գանգուած մը կայ ու կը մնայ եւրոպական ոեւէ մրցակցութեան դէմ, պատրաստ կատարելու առեւտրական, տնտեսական եւ ձարտարարուեստական մարդի վրայ։ Արհեստական պատուարներ եւ արգելքներ առժամեայ բաներ են, ժամանակը յղի է անակնկալներով։ Ով որ գօրաւոր է եւ պատրաստ, անոր է վերջնական յաղթանակը։

ՄԱՐՏԻՈՅ

ԻՐԱՆԻ ԵՒ ԹՈՒՐԱՆԻ ԿՌԻՒԸ

Այս կռիւներուն հետեւանքով Հայաստան գիրուցան վիճակի մատնուած, թշուառացած եւ ուժասպառ եղած էր։ Հոն կ'ապրէին նաեւ թուրքեր, որոնք սկսած էին մեծամասնութիւն կազմել ներկայ Հայաստան բաժնուեցաւ պարսկաստանի եւ Օսմանեան պետութեան միջեւ, եւ երկու կողմէն ալ թուրք տարրեր եկան բնակիլ այնտեղ։ Այնպէս որ, Հայերը այլեւս զրկուած էին մեծամասնութիւն կազմող ընկերային տարր մը դառնալէ...

Երբ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ այսպիսի ընկերային գործոնութիւն մը կը կատարուէր, աշխարհի միւս մասերուն մէջ ալ հանդարտութիւն չէր տիրեր։ Սլաւները, որոնք քրիստոսէ վերջ դինեպերի ափերը գալով նուաճած էին Ֆին, էսքիմ, Հոն, խազեր եւ պուլկար Հողմասերը, Ռուս անունին տակ կը կազմուէին իբրեւ ազգ եւ քաղաքական կազմակերպութիւն։ Անոնք Մոսկուայի շուրջը միանալով, գրաւեցին՝ կազանի, Խրիմի, Ըլթուն Օրտուի խանութիւնները եւ Սիբերիան. Ռուսերը այսպէս կը նուաճէին Ֆին, Թաթար, Բաշկիրտ եւ կարչակ թուրքերու հայրենիքները։ Ռուսերը շատ եռքերը, ժէ. եւ ժԹ. դարերուն միայն կռկռաս եկած եւ սկսած էին տեղաւորուիլ կուբանի, Թերեկի եւ Դոնի ափերուն վրայ...

Թուրքերը գրկուածրենց էգիլէն, Դոնէն եւ ընդհանուր առմամբ արեւելեան Եւրոպայէն, Անատոլուի, Ալպանիոյ (Ադուանից երկիր), Արանի եւ Ատրպատականի Հողամասերուն վրայ կը ստեղծէին թուրքիան ու Ադրբէջանը։ Ցետոյ Պարսկաստանի եւ Օսմանցիներու կռիւները մէջտեղը գտնուող Հայաստանի «ժողովրդագրական» ձեւը բոլորովին կը փոխէին։

Ռուս գրողներէն Ստանկեվիչի Հայասիրաբար գրած մէկ հատուածէն կը տեղեկանանք թէ Հայերը Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի մէջեւ բաժնուելէ վերջ, Պարսկաստանի ձեռքէն ազատագրուիլը չէին մոռցած։ Այժմ անոնք իրենց յոյսը մասնաւորաբար Ռուսիայէն, կովկասեան լեռնաշղթաներու հիւսիսը մօտեցող եւ նախկին Հայկական եւ Խազէրներու տեղը նստող ռուսերէն կ'ակնկալէին։

Ստանկեվիչ կ'ըսէ թէ՝

«Հայերը միշտ կը քաղցրացնէին Պոլսոյ եւ Պարսկաստանի քէնազատուելով, օտար ժողովրդի մը օժանդակութեամբ անկախութիւն դառնալ։ Այս նպատակով էին իշխան օրի եւրոպայի պատերը պտտելէ վերջ, մեծն Պետրոսի դիմեց։ Իշխան օրի, մեծն պետրոսէն օժանդակութեան խոստում առնելէ վերադարձած Հայաստան վերադարձած մեռաւ Աստրախան քաղաքի մէջ։ Արդարեւ մեծն պետրոս 1722ին պարսկաստանի դէմ նակ մը ղրկեց։ Թէեւ այս ժուռին հետեւանքով գրաւեցաւ միայն դերպէնդը, սակայն մեծն պետրոս հնարաւորութիւն տուաւ Վաթաքաղի մելիքները, որպէսզի պարսկաստանի դէմ պատամբելով անկախութիւն ձեռք բերեն։ կատարինէ բովով ռուս բանակը թէեւ դեցաւ Հայաստանը գրաւել, կայն անկախ Հայաստանի մէջ գաձաւ։ Ղազեքանդր Ա-ի օրով, լիսդանի ճանաճ դաշնագրով Վաթաքաղի խանութիւնը սիոյ կցուեցաւ։ Թիւրքմէնչայ դաշնագրով ալ նախիջեւանի երեւանի խանութիւնները սիոյ անցան։ Այս խանութիւններուն մէջ մեծ թիւով Հայեր կ'ապրէին։» (1)

Մեծն պետրոսի ծրագրին համաձայն, Պարսկաստանի Հայկական Շիրվանի (նախկին Ազուանից երկիրը) կողմերը, իսկ այս վերջինին բնակիչներն ալ Պարսկաստան պիտի գաղթեցուէին։ Այսձեւով Հայերը պիտի ազատագրէին Պարսկաստանի ձեռքէն։ Սակայն Ռուսիա այս բանը չկրցաւ, բողջովին գլուխ հանել։ Եւ Հայաստան ստիպուեցաւ Թուրքիոյ, Պարսկաստանի ու Ռուսիոյ միջեւ բաժնուած մնալ։

Ռուսիոյ կովկաս իջնելը Հայոց պատմութեան մէջ նոր էջ մը բանար։ Ռուսիոյ մէջ գտնուող Հայերը կը սկսէին մտածել քահայաստանն ու պարսկահայաստանն ի միասին կցուելու մասին։

(1) Ստանկեվիչ, «Ռուսիոյ ազգերուն ճակատագիրը», էջ 277։

Առեւտրական վստահութիւնը եւ վարկի վերահաստատումը անշուշտ մեծ դեր խաղացած են այս բարեկարգութեան գործին մէջ։ Ցեղական դրամատուներ կէս առ կէս իրենց դրամագլուխը փճացուցին մառքի փճացման պատճառով, կամ հիւանդ առեւտուրի բերումով։ Սակայն կրցան անմիջապէս ըմբռնել օրուան կացութիւնը, եւ օտար հրապարակներու դիմեցին իրենց անձնական առաւելութիւններուն կրճնած։ Ջուրգերիայէն, Ամերիկայէն, Հոլանտայէն մեծակակ դրամագլուխներ գերմանիա փոխադրուեցան, օտար երկիրներու մէջ պահ դրուած գերման դրամագլուխը նորէն գերմանիա փոխադրուեցաւ։

Իրաւ է որ ծանր տոկոսներ վճարուեցան սկիզբը, սակայն հետզհետէ սակերը զեղչուեցան, երբ տեղական ճարտարագործութիւնը սկսաւ վստահութիւն ներշնչել օտար դրամագլուխին։ Ցուրքերու եւ ծանօթ տոկոսներու ճնշման տակ, կեանքը սաստիկ սղած է, գրեթէ ամերիկեան կեանքի սղութեան հաւասարած է, սա տարբերութեամբ միայն որ, հոն՝ դրամի առատութեան պատճառով դրամը իր արժէքը կորսնցուցած է, իսկ հոս՝ ծանր բեռի տակ ըլլալուն պատճառով։

Գերման ժողովուրդին բարոյական նուիրեանց իրագեկ մարդու համար դժուար չէ երեւակայել որ տքնաջան աշխատութեան եւ կորովի առջեւ անկարելի բան չկայ։ Օտար հրապարակներ հետզհետէ գերման ձարտարագործութեան ձեռքը կ'անգնին։ Բաւական Ամերիկան, արեւելեան Հնդկաստանի Հոլանտական կղզիներու առեւտուրը եւ մանաւանդ չինական հրապարակը։

Նախկին կայսրութենէն ահագին ձարտարարուեստ մը կայ պատերազմէն անաղարտ ապրած։ Աշխատող տոկուն եւ մշակ ձոյլ գանգուած մը կայ ու կը մնայ եւրոպական ոեւէ մրցակցութեան դէմ, պատրաստ կատարելու առեւտրական, տնտեսական եւ ձարտարարուեստական մարդի վրայ։ Արհեստական պատուարներ եւ արգելքներ առժամեայ բաներ են, ժամանակը յղի է անակնկալներով։ Ով որ գօրաւոր է եւ պատրաստ, անոր է վերջնական յաղթանակը։

ՄԱՐՏԻՈՅ

ԳԱՖԵԼՈՒՆ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ԿԵՆՍԱԳՐԻՑ)

ԵՐԿՈՐԴ ՄԱՍ

Ի.

Լուսինէն մէջ ոչ մէջ մարդ մը կար, որ ամէն օր երեք անգամ ժողովի մէջ կ՚ակռայէր Ռաշիդ պէյ Մուսթաֆան, որ ինքզինքը «Ազգին հայրը» կոչելու սովորութիւնը ունէր։ Ամէն անգամ որ ան ելլէր խօսելու, ամբողջ ժողովը կը սկսէր ծիծաղիլ։ Ռաշիդ պէյ ալ ինքն իր վրայ կը ծիծաղէր, ինչպէս որ ամէն մարդ կ՚ընէ, երբ ուրիշները կը ծիծաղին։ Ան կը կարծէր, թէ ինքն ալ ուրիշներուն պէս խելացի մարդ մըն է։

Ռաշիդ պէյ ամէն տարի կ՚ընտրուէր Լուսինէն քաղաքապետ։ Ան ամէն տարի կը խոստանար, որ ամէն ինչ պիտի կարգադրէ, ամէն ինչ պիտի բարեկարգէ, բայց ոչ մէկ բան կ՚ընէր։ Ան ամէն տարի կը խոստանար, որ Լուսինէն մէջ ջուր պիտի բերէ, որ ճամբաները պիտի լուսաւորէ, որ դպրոցներ պիտի շինէ, որ հիւանդանոց պիտի շինէ, որ ամէն տարի ժողովուրդին համար նոր պարտէզ մը պիտի շինէ։ Ամէն տարի ան կը խոստանար, որ ամէն տարի ան կը կատարէր։ Ամէն տարի ան կը կատարէր, որ ամէն տարի ան կը խոստանար։

Ռաշիդ պէյ ամէն տարի

իրեն դէմ եղած ամբաստանութիւններուն մասին։ Պաշտպանեց իր քաղաքականութիւնը բանակն ու նաւատորմը վերակազմելու եւ զօրացնելու մասին։ Գալով հելլէնեւսերպ համաձայնութեանց, որոնք մերժուեցան ներկայ կառավարութեան կողմէ, նախկին դիկտատորը ընդունեց որ անոնք առեւտրական կարեւոր առաւելութիւններ կ'ընծայէին Սերպիոյ, սակայն ինք երբեք չէր սպասեր որ Ջօր. Փոնտիլիսի կառավարութիւնը պիտի վաւերացնէր զանոնք։

Իբրեւ վկայ լսուեցաւ արտաքին նախարար Միխալաքափուլոս, որ ըսաւ. «Ջօր. Փանկալոս նախապէս յայտարարած էր թէ հելլէնեւսերպ առեւտրական համաձայնութեանց պիտի յաջորդէր Յունաստանի եւ Սերպիոյ միջեւ աւելի սերտ դաշնակցութիւն մը. սակայն երբ Փանկալոսի դիկտատորութիւնը տապալեցաւ, այս ուղղութեամբ ոեւէ վաւերաթուղթ կարելի չեղաւ գտնել արտաքին նախարարութեան մէջ։» Միխալաքափուլոս աւելցուց թէ ներկայ կառավարութիւնը կը մերժէ իբրեւ օրինաւոր ճանչնալ Փանկալոսի օրով կնքուած ոեւէ համաձայնագիր։

Սասիկ ձմեռ Թուրքիոյ մէջ

երէկ գրեցինք թէ աննախընթաց ցուրտ կ'ընէ Թուրքիոյ մէջ։ Ստացուած վերջին հեռագիրները այս մասին հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդեն.—

ՊՈԼԻՍ, 27 Փետր.— Հեռաձայնով, հեռագրով, խճուղիով եւ երկաթուղիով հաղորդակցութիւնները խանգարուած են ամբողջ Թուրքիոյ մէջ։ Այս եղանակին եւ Թուրքիոյ այս մասին մէջ այսքան խիստ ձմեռ բացարձակապէս աննախընթաց է։

Պոլսոյ մէջ ջերմաչափը զերոյէն 6 աստիճան վար ցոյց կուտայ, մինչ Անատոլուի մէջ ցուրտը աւելի սաստիկ է։ Գետերն ու քաղաքներու ջուրերը սառած են. գայլերը անտառներէն դուրս գալով, կը յարձակին շատ մը գիւղերու վրայ։ Երեք օրէ ի վեր սպասուած շոգենաւերը դեռ չեն հասած։ Սեւ ծովու վրայ տիրող սոսկալի փոթորիկներուն պատճառաւ նաւարկութիւնը ընդհատուած է։

Երէկ Ղալաթիոյ կամուրջին երկու երրորդը սառած էր, այնպէս որ կարելի չեղաւ զայն բանալ, ու ոչ մէկ նաւ կրցաւ մտնել Ոսկեղջիւր կամ դուրս ելլել անկէ։ Քանի մը օր առաջ զբօսաշրջիկներ հասան հոս՝ տաք օդի հագուստներով, սակայն ցուրտին պատճառաւ իրենց նաւերուն խցիկներէն դուրս չեն կրնար ելլել։

Տեղական դիտարանի վարիչները կը նախատեսեն աւելի սաստիկ ձիւն եւ ցուրտ։ Կարմիր Մահիկը աղքատներուն օգնութեան կը փութայ։

Էնկիւրիւէն, Գոնիայէն, Էսկիշէհիրէն եւ Անատոլուի ուրիշ քաղաքներէն առնուած հեռագիրներ եւս կը հաստատեն թէ օրերէ ի վեր անընդհատ կը ձիւնէ այդ վայրերուն մէջ։ Բաց դաշտերուն մէջ ձիւնը կէս մեդրէն աւելի բարձրացած է։

Ածուխի կուիւը

«Շիքակօ Թրիպիւն»ի Լոնտոնի թղթակիցը կը տեղեկանայ թէ անգլիական կառավարութիւնը իր բոլոր միջոցներով կը ջանայ արգիլել որ համաձայնութիւն մը կնքուի Իտալիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ, Սիլեզիայէն մեծ քանակութեամբ ածուխ հայթայթելու համար Իտալիոյ։

Իտալիա մինչեւ հիմա ածուխի պաշարը Անգլիայէն կը ստանայ եւ տարիներէ ի վեր շատ բարձր գին կը վճարէ։ Վերջերս Իտալիա աշխատեցաւ ածուխ ստանալ Ռուսիայէն, սակայն քանակը անորոշ եւ որակը փոփոխական ըլլալով, դարձաւ դէպի Գերմանիա։ Այս վերջինը յանձնառու եղաւ Սիլեզիայէն հայթայթել Իտալիոյ պահանջած ամբողջ ածուխը, Անգլիայէն շատ աւելի պակաս գինով մը։ Եթէ Իտալիա եւ Գերմանիա համաձայնին, անգլիական առեւտուրը տարեկան քանի մը միլիոն պիտի կորսնցնէ։

Փոքր Համաձայնութեան Խորհրդաժողովը

Յառաջիկայ Ապրիլին Ռումանիոյ մէջ տեղի պիտի ունենայ Փոքր Համաձայնութեան ժողովը։ Անկէ առաջ երեք նախարարները հանդիպում մը պիտի ունենան։ Սերպիոյ արտաքին նախարարը Մարինքովիչ դարմանուելու համար Ջուիցերիա պիտի երթայ, ուր պիտի հնայ մօտ վեց շաբաթ։ Այդ առթիւ պիտի տեսնուի Չեխոսլաւաքիոյ արտաքին նախարար Պէնէշի եւ Ռումանիոյ արտաքին նախարար Թիթուլէսքուի հետ։

«Եավուզ»ի խնդիրը

«Թայմզ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Ըմմէթ փաշա իր վկայութեան մէջ ըսաւ որ Իհսան պէյ խարած էր դահլիճին բոլոր անդամները։ Անիկա գիտէր որ ծովային գործակատարութիւնը պիտի չկնքուի եւ ազդարարուած էր իրեն ոեւէ կարեւոր պայմանագրութիւն չկնքել։ Հակառակ ատոր, գործակատարութեան չկնքուելէն քանի մը օր առաջ, Իհսան պէյ պայմանագրութիւն մը կնքեր է ֆրանսական ընկերութեան հետ՝ «Եավուզ»ը նորոգելու համար։

Գալով ծխուն նաւարանի խնդրին, Իհսան պէյ ատոր մէջ ալ խարած էր դահլիճը, այնպէս ցոյց տալով որ միայն գերման ընկերութիւն մը կայ իբրեւ յանձնառու, մինչդեռ ուրիշ առաջարկներ ալ ներկայացուած են եղեր։

Անցեալ Նոյեմբերին Իհսան պէյի իրեն գրած նամակին վրայ խօսելով, Ըմմէթ փաշա ըսաւ թէ այդ նամակը գրուած էր՝ երբ դահլիճը որոշեց Իհսան պէյի մասին քննութիւն բանալ, ուստի անիկա բոլորովին կը կորսնցնէ իր արժէքը։ Ասկէ զատ, հակառակ Ղազի փաշայի հրամանին որ երեսփոխանները այլեւս չպիտի մասնակցին առեւտրական գործերուն, Իհսան պէյ չէր հրաժարած իր Պանքասըի անօրէնի պաշտօնէն։ Վերջացնելով, Ըմմէթ փաշա կոչ ըրաւ Գերագոյն Ատեանի արդարադատութեան։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՈՒՍՈՒԻՖ ԷՖԷՆտի Ջէյնէլ, որ Սըր Ալֆրէտ Մոնտի պաղատած մտած օրը մեծ ցոյց մը կազմակերպած էր, պասրա տարուելով մշտնջենական աքսորի դատապարտուեցաւ։ Դատը պաղատատի մէջ տեղի չունեցաւ, վախնալով որ խռովութիւններ կը ծագին։

ԿԱՖԻՆ լիտրը 1 ֆրանք 50ի պիտի իջնէ Ապրիլ 1էն սկսեալ։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ.

կոմիտէի վիճաբանական ժողովը, այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 130 Bld. Սէն-Ժէրմէն, ֆաքէ պար լա փրէֆէյ Սուրբի սրահը։

Կը զեկուցանէ ԸՆԿ. ՎԱՀԱՆ ՓԱՓՈՒՋԵԱՆ

ՓՈՔՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴՐԻ ՇՈՒՐՋ

կը հրաւիրուին փարիզի եւ արուարձաններու ընկերները։

Ժողովը կը սկսի ճիշտ ժամուն։

— Հ. Յ. Դ. փարիզի շրջանի ներկայացուցչական ժողովրդայ իրիկուն ժամը 8.30ին, 60 Rue des Écoles։

ԳՐԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆ ՀԱՄԱՍՏԵՂԻ "ԳԻՒՂ„Ի ՄԱՍԻՆ

Այս Շաբաթ գիշեր, ժամը 9ին, Սոսիէթէ Սավանթի D սրահին մէջ

Նախագահութեամբ՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ

Պաշտպանները՝ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ եւ Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ։ Հակառակորդները՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ եւ ՕՀԱՆ ԿԱՐՕ։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

11 Մարտ, կիրակի գիշեր ժամը 8.45ին Sociétés Savantesի մէջ

Մասնակցութեամբ պետական թատրոններու դերասանուհի Տիկ. ԴՈՒՐԵԱՆ - ԱՐՄԷՆԵԱՆ։

ՀԻՒՐԸ կամ ՔՄԱՀԱՃՈՅՔԻ ԶՈՀԸ

Ընտանեկան տրամ ՊՐԱՆՏԷԻ

ԱԴԱՄ — ԵՒԱ (Զաւեշտ 2 արար)

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Դատեմի Լուս. Ուսումն. Ընկերութեան ժամանակավրէն կողմէ

3 Մարտ Շբ. գիշեր ժամը 8ին, Էմիլ Զոլայի սրահը, 127-129 rue Boileau

կը բեմադրուի Մ. ՊԷՀԿԹԱՇԼԵԱՆԻ **«ԿՈՌՆԱԿ»Ը**

եւ **«ՍԱՏԱՆԱՆ»** (Զաւեշտ 2 արար)

Կը խնդրուի Լիոնահայ կազմակերպութիւններէն, նկատի ունենալ սոյն թուականը։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՅԱՐԴՈՂԻ գրական երեկոն վաղը Հինգշաբթի ժամը 9ին, Ֆլօրիա։ Խ. կեավուրեան պիտի կարդայ իր *Քառեակները*։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Տրապիզոնի Հայրենակցական սիութեան երեկոյթ - պարահանդէսը Մարտ 31ի գիշերը։ Կը խնդրուի նկատի առնել այս թուականը։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆ Բ

Մարսէյլ, Վ. Յ.— 35։
Պերլին, Գ. Ռ.— 100։
Օպընա, Մ. Պ.— 15։
Մարսէյլ, Տիկ. Ա. Է.— 30,
Վալոնա, Լ. Կ.— 100 ֆրանք։
Սկսանք դրկել։
Սուլթանսպատ, Վ. Ս.— 2 անգլ.։ *Սկսանք դրկել Տօքթ. Տ. Մ.ի։*
Քրէօզօ, Գ. Ա.— 25։
Օպընա, Վ. Մ.— 30։
Պալին, Ս. Գ.— 35։
Թուի, Լ. Ճ.— 5 ֆրանք։

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— Տարագրութեան ժամանակ կորսնցուցած եմ՝ զաւակներս կարապետ 6 տարեկան եւ աղջիկս Մարի Շաճի վարդանեան 9 տարեկան Սիվրի-Շիսարցի։ Ջինադադարէն վերջ, տեսնուած են Գոնիայի Ամերիկեան որբանոցին մէջ։ Լուր տուողին 200 ֆր. նուէր։ Իմացնել՝ կարապետ Շաճի վարդանեանի, 36 Rue Tapis Vert, Marseille.

Կը խնդրուի արտատպել ցունամայ եւ Սուրիահայ Թերթերէն։

— Կը փնտռուի Սեբաստիոյ մաճըլըզ գիւղէն Գրիգոր Մօսիկեան (Ներսէսեան), որ 1917ին Հալէպի Աիարոնեան որբանոցէ Գոնիա փոխադրուած է։ Ջինադադարին Պոլիս Ազնաւուտ գիւղի որբանոցը կը գտնուէր, կը կարծուի որ Պոլիս Հայու մը կողմէ որդեգրուած է։ Իմացնել՝ իր հօրեղբօրորդւոյն, վարդան Մօսիկեանի, 74 Rue des Fleury Clamart, Seine։ Լուր տուողին 50 ֆրանք նուէր։

ԻՐԱՒԻԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ
Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ
5 Rue Cardinal Mercier
(Նախկին Rue Nouvelle)
Tél. Cent. 96,70 եւ 97,39
Կը կատարէ ֆրանսա մըտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով։ Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը ստանձնէ։
Դիմել ամէն օր 9-12 և 2-7

IMPRIMERIE - **MASSIS** - EDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. TEURNIER

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԷՆ

Ի գիտութիւն շահագրգռուողներուն կը յայտարարուի որ 1. Համաձայն հայ եկեղեցւոյ հինաւանդ կանոններուն, մեծ-պահքի մէջ Ս. պսակ կատարել բացարձակապէս արգիլուած է։ 2. ցետ այսու Barերու եւ նման հանրային սեռհիներու մէջ պսակադրութիւնը իսպառ արգիլուած է։ Պսակները պիտի կատարուին միայն եկեղեցւոյ մէջ։ 3. Արգիլուած է նոյնպէս տուներու մէջ մկրտութիւն կատարելը։ 4. Այսուհետեւ միշտ եկեղեցիին մէջ պիտի կատարուի։

(*Կնիք*)

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ԱՐՍԷՆ ԱՃԷՄԵԱՆԻ
„ՍԻՐՈՅ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԻ ԵՐԳԵՐ„
Ա. Շարք
Տպ. Լիոն, 1927։ Գինն 5 ֆրանք
Կը ծախուի նաեւ ցառաջի խմբագրատունը։

„ԳԵՂՈՒՆԻ„

ցառաջի խմբագրատունը սակաւաթիւ օրինակներ կը գտնուին վէնէտիկի Մխիթարեան այս չքեղ հրատարակութենէն, որ կը պարունակէ ծանօթ գրագէտներու գործեր եւ բազմաթիւ գեղարուեստական նկարներ։

Թանկագին նուէր մը։
Գինն 3.50 տոլար կամ 90 ֆր.։

ԻՐԱՒԻԱԳԻՏԱԿԱՆ ՍԵՆԵԱԿ
ՎԱՉԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ
11 RUE DU VIADUC
ISSY-LES-MOULINEAUX
Tél. 83, Իսի-լէ-Մուլինօ
Կը ստանձնէ ամէն տեսակ քաղաքային, առեւտրական, ամուսնական, ժառանգական դատեր եւ նաեւ իւրալիզասիոն։
Մեծ դիւրութիւններ բանուորներու համար. Գիմել՝ ամէն օր 10—12 եւ 5—7։
Շաբաթ օրերը խորհրդակցութիւնը ձրի է։

ԱԿԱՌԱՆ

28 Փետրուար 1928

ԴՐԱՄ Ն ԵՐ		Ֆ.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	41
Մարք (ոսկի)	100 Mark	607	—
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	12	89
Թրք. ոսկի	» or	108	40
Մէճիտիէ	Médjidié	9	20
Լէվա 100 հատ	Léva	17	50
Տրախմի	» Drachme	33	—
Լիր	» » Lire	134	50
Պելճ. ֆրանք	» Belga	354	—
Ջուից.	» Frc. Suisse	489	25
Լէյ 100 հատ	Ley	15	60
Ֆիորին	(Florin)	1022	75
ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ			
Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3155	—
»	II »	2060	—
»	III »	1790	—
Ռումելի երկաթ.	Lots turcs	167	—

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)
Վկայեալ Փարիզի Բժշկական Ֆաքիւլթէէն, (Licencié ès Sciences)
Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի
եւ մանուկներու մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց
24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel
Հիւանդ կ'ընդունի Գ., Երե., Ուր. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4
Ինչպէս նաեւ մանուկներ ժամադրութեամբ
Métro St. Michel եւ Odeon Tél. Littré 60-46

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԻՐԱՒԱԳԷՏ
Կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտրական, քաղաքային եւ պատժական դատերով։ Կը ստանձնէ մանուկներու եւ ընկերութեանց տարեկան վարձակալութեան վերաբերեալ դատական գործեր, ինչպէս նաեւ ապահովագրական վէճեր։ Կը խմբագրէ ամէն տեսակ actes (banque, vente et nantissement de fonds de commerce, constitution et liquidation de sociétés). Ցիրանահպատակութիւն ուզողներու համար կատարէ վարչական ձեւակերպութիւնները Լաւագոյն պայմաններով։
Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 9.30-12 և ժամադրութեամբ
13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15-[illegible]

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Երե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՐԹՈՒԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՒՆՔ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դուռ)
Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մորթային, քթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ։
Tél. Central 73-38. Métro: Sentier կամ Halles
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ ԱՄԷՆ ՕՐ 10—12 եւ 1.30—8

EXACTITUDE - CABINET D'AFFAIRES
"PARMAKSEZIAN„
Nord Sud: Lamarck Aut. AM, AH, AF. Tram.: 31, 34, 54
Reg. Com. 404,035 69bis Rue Damrémont Paris (18)
Կը ստանձնէ եւ կը կատարէ ամենակարճ ժամանակի մէջ եւ դիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ վարչական դիմումներ, ամուսնական եւ ամուսնալուծման դատեր, ֆարթ տ'իտանթէի մէջ արիեստի փոփոխութիւններ եւ Ֆրանսա մտնելու համար անցագրային գործողութիւններ։
Դիմել՝ ամէն օր ժամը 13-20, կիրակի ամբողջ օրը։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
Գրասեղի քառակուսի (Հեղ. Մ. Ս. ԴԱԻԻԹ - ԲԷԿ Հայերէնէ - Ֆրանսերէն
432 էջ, կը պարունակէ աւելի քան **10.000** բառեր։ Ֆրանսաբնակ Հայու համար անհրաժեշտ գիրք մը։ Գինն է 15 ֆրանք, բացարձակապէս կանխիկ։ Ապառիկ ապսպրանքները նկատի չեն առնուիր։ Փոսթի ծախք չկայ։
Դիմել՝ H. Turabian -:- 227, Bld. Raspail -:- Paris (14e)

ԿԱՇԻԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
TANNERIE DE LA DEULE
9 rue Charlot, Paris. Մէթրօ République, Tél. Archives 05—86
Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն աժան
Ազդուած ներքանցու կաշի,
Քուսիւն (կոնակի մասը) Ա. կարգի քիլօն 32, 34, 36,
Բ. կարգի քիլօն 24, 26, 28, ֆրանք,
Քօլէ (վերի մասը) 14, 16, 18 ֆրանք,
Ֆլան (կողի մասը) 14, 15, 16 ֆրանք,
Մանաւանդ գեղ հայ կօշկակարներու կը խօսուի հայերէն եւ թուրքերէն։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
Զ. ԵՍՄԱՅԵԱՆԻ
ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՒԻ ՀԱՆԸՄ
Վ Է Պ Ը
արեւելեան կեանքէ, առնուած մեծ պատերազմէն։ Մաքուր եւ գեղարուեստական տպագրութիւնով։ Փոսթի ծախք չկայ։
ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆՔ
Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine)։

ԻՐԱՒԻԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, Շեհ. Passy 72-56
Կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Աֆիտավիթ*)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

Տրամադրելի է խանութ մը՝ ամէն կայ ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն։ Յարմար զանազան տեսակ գործերու։ Ամսական 150 ֆրանք առանց pas de porteի եւ առանց միջնորդի։ Գիմել՝ 0. Շէքիմեանի 74 Lourmel, Métro Beaugrenelle։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
Հայկական առաջնակարգ նոր եւ չքեղ հիւրանոց
12, Տէ Ֆէօյեան փողոց, 12
Տէր և տնօրէն Վ.-Գ. Է.-ՄԱՍԵԱՆ
PAX-HOTEL
12, Rue des Feuillants, 12
(Angle Rue Cannebière)
Tél. Inter. 12-02
MARSEILLE
Ouvert toute la nuit
Chauffage central, Salle de Bains, Eau courante, chaude et froide